

ACADEMIA REPUBLICII POPULARE ROMINE

5100919

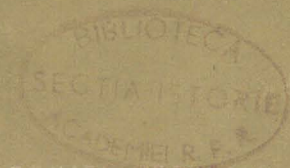
S. M.

H. 32

DOCUMENTE
PRIVIND
ISTORIA ROMINIEI
RĂSCOALA DIN 1821

DOCUMENTE INTERNE

Vol. I



EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMINE

II. 10091 S

RĂSCOALA DIN 1821
DOCUMENTE INTERNE

ACADEMIA REPUBLICII POPULARE ROMÎNE
INSTITUTUL DE ISTORIE

DOCUMENTE PRIVIND ISTORIA ROMÎNIEI

RĂSCOALA DIN 1821

I

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÎNE

ACADEMIA REPUBLICII POPULARE ROMÎNE
INSTITUTUL DE ISTORIE

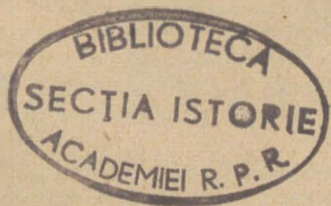
RĂSCOALA DIN 1821

DOCUMENTE INTERNE

Vol. I

COMITETUL DE REDACȚIE

ACADEMICIAN ANDREI OȚETEA — REDACTOR RESPONSABIL,
NICHITA ADĂNILOAJE, NESTOR CAMARIANO,
IOAN NEACȘU, SAVA IANCOVICI, ALEXANDRU VIANU



EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÎNE

1959



INTRODUCERE

Colecția de documente privind *Răscoala din 1821* cuprinde o ediție critică de documente inedite și editate, selecționate. Colecția se compune din cinci volume, și anume: trei volume de documente interne, unul de documente referitoare la Eteria în țările române, iar ultimul de izvoare narative.

Rapoartele consulare rusești, austriece, engleze etc., privitoare la evenimentele din 1821—1822, vor face obiectul altor publicații.

Documentele acestei colecții, înserate în ordine cronologică, și privind atât evenimentele din Țara Românească, cât și pe cele din Moldova, nu datează exclusiv din anii 1821 și 1822. Deși, cum era firesc, s-a dat întâietate documentelor ce se referă direct la răscoală, s-a păstrat totuși o bună parte din materialele anterioare și posterioare anului 1821, care prin conținutul lor explică originile și urmările răscoalei.

Astfel, volumul I cuprinde materiale referitoare la viața și activitatea lui Tudor Vladimirescu, la situația pandurilor, la condiția și frământările țăranilor, la situația politică, economică și socială a țărilor romine etc.

Volumul II conține documente referitoare la desfășurarea și înăbușirea răscoalei, cât și la jafurile cauzate de ocupația turcească.

Volumul III conține documente referitoare la urmările răscoalei, la lichidarea moștenirii lui Tudor Vladimirescu, la persistența « duhului de răzvrătire » al locuitorilor, la urmărirea și pedepsirea participanților la răscoală, la procesele intentate de proprietari și arendași pentru despăgubiri, la efectele materiale și morale ale mișcării etc. Aceste acte dovedesc că aria răscoalei a fost mult mai vastă decât s-a crezut pînă acum. Astfel, perioada asupra căreia se extind documentele e mult mai largă decât aceea a desfășurării răscoalei, mergînd din 1802 pînă în 1839. Dar mai mult de jumătate din acte sînt din 1821.

Volumul consacrat izvoarelor narative cuprinde materiale editate sau inedite, în genere după original.

Documentele ce se publică aici sînt scrise în limbile romînă, greacă, rusă, franceză, germană, engleză și turcă. Cu excepția documentelor în limba turcă, care se dau numai în traducere romînească, și a celor franceze, care se dau numai în original, celelalte documente se publică în limba originală și în traducerea romînească.

★

Răscoala populară condusă de Tudor Vladimirescu, care a dat o puternică lovitură orînduirii feudale interne și suzeranității turcești, constituie o etapă

importantă în lupta poporului din țara noastră pentru pământ, dreptate libertate și independență națională.

Constituind un moment important din trecutul de luptă al poporului nostru, era firesc ca această răscoală să formeze obiectul de studiu al multor cercetători pe tărîmul istoriei.

Istoricii burghezi au prezentat răscoala în chipuri diferite. Unii căutau să arate că ea a fost îndreptată împotriva grecilor, alții împotriva doar a anumitor boieri, iar un al treilea grup susținea teza potrivit căreia răscoala a avut doar un caracter antiotoman. Documentele au fost utilizate parțial și deseori interpretate mecanic, fiecare istoric servindu-se mai ales de acele documente care veneau în sprijinul tezei sale.

Partidul Muncitoresc Român a acordat prețuirea cuvenită luptei glorioase a poporului nostru, considerînd pe Tudor Vladimirescu ca unul din premergătorii săi.

Încă din anii grei ai ilegalității, Partidul Comunist din România a trasat ca sarcină « studierea . . . mișcărilor revoluționare din trecut . . . Horia, Cloșca și Crișan, Tudor Vladimirescu » și totodată a arătat necesitatea « combaterii falsificării istoriei de către oligarhie care le prezintă ca mișcări șovine . . . iar prin cinstirea lor ipocrită caută de fapt să infiltreze șovinismul în sufletul tinerimii » (*Documente din istoria Partidului Comunist din România*, 1923—1928, vol. II, E.S.P.L.P., 1953, p. 308).

Amintind de tradițiile eroice ale luptei poporului, tov. Gh. Gheorghiu-Dej a subliniat: « Neuitate sînt în amintirea poporului nostru . . . răscoalele conduse de Horia, Cloșca și Crișan la 1784 în Transilvania, de Tudor Vladimirescu în Oltenia și Muntenia » (Gh. Gheorghiu-Dej, *Articole și cuvîntări*, E.S.P.L.P., 1955, ediția a IV-a, p. 177).

Urmînd indicațiile partidului, culegerea de față, adunînd documentele esențiale deja publicate, dar împrăștiate în o mulțime de publicații, uneori greu accesibile, și completîndu-le cu acte extrase din diferite fonduri, are scopul de a îlesni și stimula studiul aprofundat al mișcării din 1821. Aceste considerente au determinat Prezidiul Academiei R.P.R. și Institutul de istorie din București ca — în cadrul culegerii intitulate *Documente privind istoria Romîniei* — să inițieze și publicarea colecției de documente privind *Răscoala din 1821*.

★

Documente și materiale privitoare la răscoală s-au publicat și în trecut, dar, date fiind condițiile istorice de atunci — statul burghez neîncurajînd cercetările științifice, iar istoricii neavînd suficiente posibilități materiale — nu s-a putut scoate o colecție unitară de documente.

Militanții generației revoluționare de la 1848 — mergînd pe linia trasată de Nicolae Bălcescu de a valorifica tradițiile de luptă ale poporului nostru — au antrenat pe unii participanți sau contemporani ai răscoalei să-și publice memoriile și documentele ce aveau.

Astfel, la îndemnul și cu concursul lui C. D. Aricescu și C. A. Rosetti, Mihai Cioranu publică în 1859 lucrarea *Revoluția lui Tudor Vladimirescu*, iar Chiriac Popescu (de asemenea participant la răscoală) publică, în ziarul *Romînul* (nr. 299—317) din 1862, *Memoriul spre a servi la istoria lui Tudor Vladimirescu*. Peste șase ani (1868), *Trompeta Carpaților* de sub redacția lui Cezar Bolliac a publicat în coloanele sale (nr. 646—685) *Chronica revoluțiunii din 1821* de Ion Dirzeanu. Ion Dirzeanu, ca șef de masă la visterie în 1821, fusese însărcinat cu

corespondența județelor oltenene. În această calitate el a avut posibilitatea de a cunoaște o bună parte din actele oficiale din timpul răscoalei (corespondența dintre Tudor și divan ș.a.), acte pe care le-a reprodus apoi în textul cronicii. Cu toate că autorul privește defavorabil răscoala, publicarea unor documente oficiale ale vremii face ca acest memoriu să fie cel mai important, din punct de vedere istoric, dintre toate izvoarele contemporane.

În timpul crizei dinastice din 1871 o asociație (Românismul) formată din mai mulți intelectuali progresiști — în frunte cu Bogdan Petriceicu Hasdeu — a organizat prima comemorare publică a lui Tudor Vladimirescu.

Sub impulsul acestei asociații, C. D. Aricescu — mare admirator al personalității lui Tudor Vladimirescu — începu să adune documente și informații în legătură cu răscoala din 1821. Pe baza acestor izvoare C. D. Aricescu editează în 1874 la Craiova cunoscuta sa lucrare intitulată *Istoria revoluțiunii române de la 1821*. Lucrarea este urmată de un volum de *Acte justificative la istoria revoluțiunii române de la 1821*.

Volumul de acte justificative constituie prima publicație românească de documente referitoare la răscoala din 1821. El conține 99 «note» cu 107 piese documentare. Din aceste documente 31 erau inedite, reproduse după textele originale aflate la Arhivele Statului (unde C. D. Aricescu era pe atunci director) sau în posesiunea lui Cezar Bolliac și a altor persoane particulare. Restul sînt reproduse după cronică la Ion Dirzeanu, după publicația greacă a lui Ioan Filimon și chiar după unele ziare. Acestea din urmă au o valoare cu totul redusă. Materialele sînt rînduite cronologic. Documentele n-au regeste, ci numai titluri, de pildă: «Căimăcămia către vel D-lui Nicolae Văcărescu», sau «Scrisoarea lui Ipsilanti către caimacami».

Localitatea e menționată numai cînd figurează pe document și e trecută la sfîrșitul textului.

Din cauza insuficienței documentării, volumul conține și unele indicații greșite. De pildă, nota ocîrmuirii Țării Romînești către agenția austriacă din 1 februarie 1821 e considerată de autor ca fiind trimisă «cître cinstita agenție a Rusiei» (vezi *Acte justificative* . . . , p. 116).

Autorul nu respectă fonetica documentelor, ci le redă după ortografia vremii.

Trimiterea la fondul de arhivă e dată printr-o simplă notă la subsol. În general documentele n-au aparat critic. Foarte rar se dă în subsol cîte o explicație, de pildă «șișanea = pușcă lungă arnăuțească» ș.a.

Toate documentele în limbi străine sînt date numai în traducere romînească.

În 1901 V. A. Urechia publică volumul XIII din *Istoria Romînilor*, consacrat în întregime mișcării de la 1821, cum o indică și subtitlul: *Revoluțiunea lui Tudor Vladimirescu*.

Deși nu este o publicație de izvoare, volumul conține foarte multe documente intercalate în text sau în subsol. În general se observă aproape aceeași tehnică în editarea documentelor ca și la C. D. Aricescu.

Unele din documentele publicate de V. A. Urechia sînt reproduse după I. Dirzeanu și C. D. Aricescu, iar altele după condicele domnești de la Arhivele Statului.

Nicolae Iorga, în diferite lucrări și articole, se ocupă pe larg de mișcarea din 1821 și dă la iveală izvoare documentare noi. Astfel, în 1914 el publică corespondența lui Tudor din timpul misiunii sale la Viena.

Deși publicația este intitulată *Scrisori inedite ale lui Tudor Vladimirescu din anii 1814—1815*, în afară de cele 13 scrisori ale lui Tudor, ea conține și alte 15 documente — anterioare și posterioare datei anunțate în titlu — care emană de la alte persoane: Elena Glogoveanu, Constantin Ghica, Tipaldo ș.a. La sfârșitul volumului se dau și facsimilele unor scrisori din care se poate cunoaște grafia și semnătura slugerului.

N. Iorga publică documentele fără regeste și fără trimitere la fondul arhivistic. Se păstrează u mut la toate cuvintele (sărutū, dorū, boierulū etc.) unde acesta figurează. Unele prescurtări sau omisiuni de litere din cuvinte se întregesc punându-se în paranteze drepte, iar altele se lasă ca în original. De exemplu se scrie: cluc[e]ru, fier[ă], Mel[edin]ți, boier[iul], dum[nea]lui, dar se lasă cinst., dum. ș.a. Aceeași inconsecvență o observăm și la redarea datei; de pildă la p. 19 se scrie «1815, Mart[ie] 7» și tot la aceeași pagină se dă «1816, Dechem. 12». Singurele explicații care se dau uneori se referă la aspectul exterior al documentelor. Întîlnim astfel: «pecete roșie ruptă», «adresă ruptă», sau «fără adresă» etc. Aceste precizări, încadrate neuniform în paranteze, nu se fac în subsol, ci în text.

În 1921, cu prilejul centenarului de la izbucnirea răscoalei, N. Iorga editează *Izvoarele contemporane asupra mișcării lui Tudor Vladimirescu*. Volumul acesta cuprinde: 1) *Cronica revoluțiunii din 1821* de Ion Țirzeanu, 2) *Memoriu despre mișcarea lui Tudor Vladimirescu* de Chiriac Popescu, 3) *Revoluția lui Tudor Vladimirescu* de Mihai Cioranu, 4) *Revoluția jefuitorilor Țării Românești, cînd feciorii lui Ipsilant s-au pornit din părțile Basarabiei, ca să-și facă oaste den Grecime și den Arnăuțime și den orice adunare rea, cîți voia a se uni voinții lor, la anul 1821*, scrisă de un anonim și 5) *Istoria lui Tudor* de Constantin Izvoareanu.

După cum am menționat mai înainte, primele trei memorii fuseseră publicate fragmentar în diferite ziare sau reviste. N. Iorga nu arată dacă aceste memorii au fost reproduse după originale, după copii sau după textele publicate.

Explicațiile din subsol sînt cu totul sporadice. La cîte un document din cronica lui Țirzeanu se menționează de pildă că forma originală e la Cioranu sau că documentul în cauză e reprodus și în volumul lui C. D. Aricescu sau V. A. Urechia. Tot în subsol se dă uneori explicația sumară a unor arhaisme întîlnite în text, ca de pildă: gephanea = muniție, asidosie = scutire de dări ș.a.

La sfârșitul volumului de izvoare contemporane editorul dă un indice de nume și localități, apoi unul de lucruri (materii); la toate se menționează doar paginile la care se întîlnește cuvîntul. În continuare se dă un glosar de expresii arhaice fără a se explica ce înseamnă fiecare, iar ca încheiere se reproduce lista celor 49 de documente intercalate în memoriile publicate în volum.

Manuscrisul original al cronicii lui I. Țirzeanu ni s-a păstrat. Comparîndu-l cu textul reprodus de N. Iorga, observăm multe deosebiri. În textul publicat de N. Iorga sînt cuvinte omise sau reproduse greșit. Astfel se scrie: «Tudor cu ostașii săi să meargă la Pitești», în loc de «Tudor cu oamenii săi să meargă la oraș Pitești» (vezi N. Iorga, *Izvoare cont . . .*, p. 61); «închinare» în loc de «înclinare» (p. 70), «înlocuind și» în loc de «întocmindu-și» (p. 75), «nemulțumit» în loc de «nelegiuit» (p. 78), «ori și cine» în loc de «veri la cine» (p. 80), «veci vecilor» pentru «viitorul veac» (p. 82), «locuri ferite pe la moșii și vite» cînd în manuscris e «locuri ferite i porumburi pe la moșii și vite» (p. 82),

«s-au întors cu toții ce au rămas» în loc de «au întors cu toții spatele cei ce au rămas» (p. 87) etc.

Documentele care în manuscrisul lui Dîrzeanu sînt în limba greacă, N. Iorga le reproduce după traducerea romînească a lui C. D. Aricescu. Dînd documentele grecești după traduceri neconfruntate cu originalul, se constată deosebiri (chiar și la proclamațiile lui Ipsilanti) față de textul grec al lui Dîrzeanu. Spre exemplificare reproducem doar o frază, dintr-un document de la 31 mai 1821: «... Știind bine iubirea voastră de patrie și sadacotul domniei voastre către puternica și hrănitorea noastră împărăție binefăcătoare, aștept îndemănătorea voastră lucrare, cu cît luptîndu-ne împreună în lucruri să îndeplinim datoriile de credință ce avem cu toții» (p. 94); corect e: «Prea binevoitorul nostru domn mi-a poruncit în mod special să vă aduc la cunoștință același lucru. Cunoscînd bine iubirea de patrie și devotamentul d-voastră către puternica și hrănitorea noastră împărăție binefăcătoare, aștept sosirea d-voastră cu bine încît să luptăm cu fapte împreună și să îndeplinim datoriile de credință ce avem cu toții».

Cel mai stăruitor editor al documentelor referitoare la Tudor Vladimirescu este incontestabil Emil Vîrtosu. Timp de mai bine de două decenii, cu o perseverență și o scrupulozitate deosebită, el a cercetat diverse arhive și fonduri particulare pentru a scoate la lumină noi materiale despre 1821. Și în adevăr studiind volumele sale de documente, constatăm că ele conțin materiale deosebit de interesante și corect editate.

În anul 1927 E. Vîrtosu publică volumul intitulat *Tudor Vladimirescu — Glose, fapte și documente noi — (1821)*. Volumul conține 46 scrisori adresate de Tudor — aproape toate — vistierului Al. Filipescu Vulpe, în perioada 20 martie — 14 mai 1821, cînd slugerul se afla cu oștirea în București. Scrisorile au fost găsite de editor în arhiva lui C. Basarab Brîncoveanu. La acestea, E. Vîrtosu mai adaugă și alte documente găsite în fondul de manuscrise al Academiei, la Arhivele Statului, sau la particulari. În total volumul conține 99 piese documentare.

Documentele sînt precedate de o bogată bibliografie a materialului referitor la răscoală, urmată imediat de lista documentelor («tabla analitică a documentelor») cuprinse în volum. Această listă conține în fond și regestele documentelor organizate în ordine strict cronologică. Urmează reproducerea documentelor. Se dă mai întîi numărul documentului cu cifre romane, apoi — mai jos — data: anul, luna și regestul.

În documente se respectă ortografia originalului, dar se modernizează punctuația și se arată întregirile prin paranteze drepte: Stăn[e]ști, adev[er]zu ș.a. Documentele grecești se dau și în original și în traducere.

Documentele franceze nu se mai traduc în romînește, menționîndu-se în subsol unde se află originalul sau traducerea romînești. Dacă în text e o frază în altă limbă, atunci într-o notă din subsol se dă traducerea ei în romînește, iar dacă în text e vorba de o persoană puțin cunoscută, tot în subsol se fac identificările necesare.

În subsol, pe lângă trimiterea la fondul de arhivă (aceasta cînd nu este vorba de vreo arhivă particulară), se arată dacă documentul e publicat după original sau copie, dacă a mai fost publicat în trecut (de Aricescu, Urechia ș.a.) și se dau o serie de explicații necesare bunei înțelegeri a textului.

Pe lângă aparatul explicativ, bogat de altfel, observăm că E. Vîrtosu — spre deosebire de ceilalți editori menționați — încearcă să dateze anumite documente nedatate, arătînd bineînțeles că data e conjecturală.

La sfîrșitul volumului se dă un indice de nume și locuri, urmat de unul de lucruri și de un glosar în care cuvintele arhaice nu mai au explicația ca în subsolul paginilor respective. Volumul se încheie cu 10 facsimile după diferite documente. În general metoda de publicare folosită aici este aproape aceeași și pentru celelalte volume publicate de E. Vîrtosu.

În 1932 apare volumul *1821. Date și fapte noi*, în care E. Vîrtosu publică 55 documente variate referitoare la: moartea lui Al. Suțu, activitatea poștei, neferii trimiși de ocîrmuire împotriva lui Tudor, Hagi Pancu Hristu etc. Spre deosebire de primul volum, aici indicele de nume, locuri și lucruri e concentrat într-unul singur.

În 1936 E. Vîrtosu a extras din actele publicate deja diferite crîmpeic pentru a ilustra — cum singur mărturisește — « profundul sentiment de revoltă caracteristic al lui Tudor » și le-a publicat sub titlul: *Tudor Vladimirescu, Pagini de revoltă*. În 1944 a apărut o a doua ediție. Și acest volum — ca și celelalte — are la început un studiu introductiv în care figura lui Tudor e prezentată exaltat. Volumul conține scrisori ale lui Tudor către Ghiță Răescu, Nicolae Zoican ș.a. din anii 1811—1815, apoi fragmente din scrisorile privind călătoria lui Tudor la Viena și, în partea a III-a, acte referitoare la răscoală (proclamația, arzul către Poartă etc.). Aici nu mai apare la început lista documentelor cu regestele lor. Ordinea elementelor componente ale datei e inversată: întîi ziua, luna și apoi anul. Omisiunile sînt întregite, dar fără a mai fi cuprinse în paranteze drepte. Cele 16 extrase din scrisorile lui Tudor de la Viena — reproduse după N. Iorga — sînt publicate fără dată și regist.

În 1941 apare volumul *Mărturii noi din viața lui Tudor Vladimirescu*. El cuprinde acte de arendă, cumpărături, judecăți, cheltuieli, hotărnicii de moșii, numiri în funcții administrative ș.a., în total 60 piese documentare. Aici nu sînt numai documente inedite, ci și unele publicate pe care le reproduce însă după original.

Regestele figurează în fruntea documentelor și în lista de la sfîrșitul volumului. Peste tot la întregiri editorul pune paranteze, dar, de data aceasta, nu drepte ci unghiulare (împreună an<i>, boer<i>, isprav<ni><i><i> etc.). Acest volum nu cuprinde nici un document din timpul răscoalei.

Ultimul volum de documente al lui E. Vîrtosu intitulat *Despre Tudor Vladimirescu* este din anul 1947. El conține documente găsite printre hîrțile poetului Alexandru Macedonschi (urmaș al lui D. Macedonschi), acte privind legăturile slugerului cu Eteria, reproduse după ediția germană a lucrării lui Thomas Gordon, *History of the Greek Revolution* și — ceea ce e mai important — volumul cuprinde și două concepte autografe ale lui Tudor; c vorba de proclamația de la Padeș și de arzul către Poartă care, ce-i drept, fuseseră publicate de mulți editori și mai înainte, dar în versiuni incomplete sau cu sensul schimbat.

Documentele din arhiva Macedonschi fiind traduceri din romînește în rusește, editorul dă mai întîi textul rus și apoi traducerea în limba romînă actuală; iar cele publicate de Gordon le traduce după Zinkeisen (*Geschichte der griechischen Revolution*), fără să dea și textul german. Editorul — pentru întregiri — folosește și în acest volum parantezele unghiulare și — lucru surprinzător — chiar la regeste. O altă deosebire e că semnele chirilice ч și ъ sînt redate, de data aceasta, prin ă și ǎ: se scrie deci « aăstă », « leă », « cre-dînos » etc. (vezi p. 58). Volumul nu are glosar.

În afară de volumele analizate pînă aici s-au mai publicat — de-a lungul deceniilor — documente interne separate și în unele ziare sau reviste de specialitate. De asemenea, s-au publicat și documente externe privind răscoala din 1821 în colecția Hurmuzachi; sau de către unii autori: Mihai Popescu, C. Erbiceanu, A. Prokesch - Osten ș.a.

În ceea ce privește editarea documentelor, se poate deci constata că nici chiar la același autor nu au existat concepții și metode unitare de publicare a materialelor documentare privind răscoala din 1821.



Analiza volumelor de documente, cît și a unor monografii și periodice conținînd materiale referitoare la răscoală, arată că cercetătorii s-au preocupat aproape exclusiv de actele referitoare la viața și activitatea lui Tudor Vladimirescu, uneori și a altor persoane care au jucat un rol în răscoală. Originea și desfășurarea răscoalei, urmările ei economice și sociale și rolul maselor populare au fost în general neglijate.

Astfel stînd lucrurile, nici unul din volumele de documente apărute nu ne dă o imagine completă asupra mișcării de la 1821. Au mai apărut, în mod cu totul izolat, materiale valoroase, răspîndite prin ziare sau reviste, publicate de amatori. Multe din aceste periodice fiind însă astăzi incomplete chiar și în bibliotecile mari este de la sine înțeles că și documentele, cuprinse în paginile lor, sînt greu accesibile cercetătorilor și aproape complet necunoscute marelui public.

În afară de aceasta au apărut o serie de variante ale aceluiași document, fapt care a creat confuzie printre cercetători. Unele variante avînd date diferite nu numai că puneau în încurcătură pe cercetători, dar lăseau impresia că e vorba de documente cu totul deosebite. Variante sau copii incomplete au apărut nu numai în publicații, ci chiar și în volumele de documente ale specialiștilor. Pentru a ilustra aceasta și a vedea felul cum au publicat izvoarele diferiți editori, e suficient să reproducem de la fiecare doar fragmentul inițial din cel mai important document al răscoalei — proclamația de la Padeș. Vom respecta întocmai ortografia și punctuația, folosită de editori.

Astfel, Mihai Cioranu, în lucrarea sa din 1859, scrie: « Către tot poporul român din București și din toate celelalte orașe și sate ale Țării Românești, dragoste frățescă și sănătate. Fraților locuitorilor ai acestei țări, nici o pravilă nu se împotrivesc de a nu sdrobi cineva răul; cînd un șarpe ese să-l omoriți; cu cît mai vîrtos cînd ranele și ruperile din trupurile noastre prin care balaorii neîncetat zioa și noaptea sug tot sîngele din noi încă de vii, precum de față vedeți; aceștia sînt precum îi cunoașteți prea bine grecii și boierii noștri atît partea bisericească cît și politicească. Pînă cînd dar vom suferi ca niște dobitoace, cînd răul nu este priimit nici de Dumnezeu?... » (M. Cioranu, *op. cit.*, p. 13).

Același fragment al proclamației este redat de Ion Dirzeanu în felul următor: « ... cître totu norodulu omenescu din București și din cellelalte orașe și sate alle Țêrrei-Romănesci: Frațiloru locuitori ai țêrrei Romănesci! Veri de ce neamû veți fi, nici uă pravilă nu opresce de a întimpina reulû cu reû. Șêrpele cîndu îți esse înainte, dai cu cimagulû de illû lovesci ca să-i iei viêta care de multe ori nu se primejduesce din mușcarea lui. Dêră pre bălaurii care ne înghitû de vii, căpeteniile nôstre, đicû atîtu celle bisericesci cîtû și celle politicesci, pînă cîndû să-i sufferimû a ne suge sîngele din noi? pênç cîndu să le fimû robi ». (*Trompeta Carpaților* din 7.19 iulie 1868).

C. D. Aricescu, deși afirmă că reproduce proclamația după I. Dirzeanu, ne dă un text schimbat: « Către tot poporul românesc din București și din celelalte orașe și sate ale țării Românești. Multă sănătate, fraților locuitori ai țării românești, ver de ce neam veți fi! Nici uă pravilă nu oprește d-a întâmpina răul cu rău. Șerpele, când îți iese înainte, dă-i cu ciomagul și-l omorâ; căci mai de multe ori te primejduesci din mușcătura lui; dar pe balaurii cari ne înghit de vii, căpeteniile noastre dăcă, atât cele bisericesci cât și cele politicesci, pînă cînd să-i suferim a ne suga singele don noi? Pînă cînd să le fim robi? . . . » (C. D. Aricescu, *Acte justificative*. . . , p. 27).

V. A. Urechia publică o altă variantă asemănătoare cu cea a lui M. Cioranu, dar cu omisiuni: « Către tot poporul Român din București și din toate celelalte orașe și sate ale țerei Românești. Dragoste frățească și sănătate! Fraților locuitori ai acestei țări, nu se împotrivesce de a zdrobi cineva răul; cînd un șerpe ese înaintea vîstră, trebuie să năvăliți cu pari și să-l omoriți; cu cît mai vîrtos cînd simțiți ranele și rupele din trupurile vîstre, prin cari balaurii, ȃia și nîoapta, sug tot singele din voi încă de vii, precum de față vedeți; aceștia sunt precum îi cunoașteți prea bine: Grecii și boierii noștri atît partea bisericescă, cît și politicescă. Pînă cînd dar vom suferi ca nisce dobitoăce, cînd răul nu este primit nici de Dumnezeu? » (V. A. Urechia, *Istoria Romînilor*, vol. XIII, p. 21).

La un secol după răscoală, N. Iorga, editînd la un loc *Izvoarele contemporane*, reproduce și el proclamația atît după textul lui M. Cioranu cît și după cel al lui I. Dirzeanu. Confruntînd textele publicate inițial cu cele reeditate în volumul lui N. Iorga observăm de asemenea unele deosebiri. Cînd reproduce proclamația după I. Dirzeanu, N. Iorga menționează în subsol că forma originală este cea reprodușă după M. Cioranu. Această părere este infirmată însă de cercetările ulterioare ale lui Emil Vîrtosu. Și într-adevăr, în 1947 Emil Vîrtosu găsind, printre hîrțile rămase de la Dimitrie Macedonschi, conceptul autograf al lui Tudor, publică proclamația după acest concept care — după cum vom vedea — se deosebește foarte puțin de textul lui I. Dirzeanu.

« Către tot norodul omenesc din București și din celelalte orașe și sate ale Țării Rumânești, multă sănătate! Fraților lăcuitori ai Țării Rumânești, veri de ce neam veți fi! Nicî o pravilă nu oprește pre om de a întâmpina rău cu rău! Șarpele, cînd îți iese înainte, dai cu comagul, de-l lovești, ca să-ți aperi viața, carea mai de multe ori nu se primejduește din mușcarea lui! Dar pre balauiii care ne înghit de vii, căpeteniile noastre zic, atît cele besăricești, cît și cele politicesci, pînă cînd să-i suferim a ne suga sîngele din noi? Pînă cînd să le fim robi? » (Emil Vîrtosu, *Despre Tudor Vladimirescu*. . . , p. 55).

Socotim de prisos să mai facem comentarii asupra deosebirilor esențiale dintre cele cinci texte. Este lesne de înțeles că un profesor de istorie nefamiliarizat cu critica izvoarelor cînd va preda lecția despre răscoala din 1821 va folosi, la întîmplare, pe ori care din aceste texte, considerîndu-l bineînțeles drept original. Socotind apoi drept autentic un text greșit sau incomplet, el riscă să ajungă la interpretări și concluzii eronate.

Confuzie în rîndurile istoricilor au produs și diversele traduceri ale unor documente străine care n-au fost publicate și în original. De altfel cititorul, care nu avea textul original, nu putea avea certitudinea că traducerea oglindește fidel originalul.

În sfîrșit, trebuie să menționăm că în trecut lipsa unei preocupări de stat pentru cercetările științifice a făcut ca și forurile competente să investească prea puține fonduri pentru publicarea izvoarelor istorice. Din această cauză

nu s-a putut forma un colectiv de specialiști care, printr-o muncă organizată, să cerceteze toate fondurile arhivistice din țară pentru a cuprinde toate materialele importante și de aceea, cu toate publicațiile individuale apărute de-a lungul deceniilor, au rămas încă necunoscute unele documente valoroase referitoare la răscoala condusă de Tudor Vladimirescu.

Considerentele exprimate mai sus au impus necesitatea unei colecții de documente care să grupeze la un loc toate materialele importante — edite și inedite — privind răscoala din 1821.

Realizarea acestui deziderat a fost posibilă numai datorită condițiilor optime create în țara noastră cercetărilor științifice de către regimul democrat-popular. Printr-o hotărâre a secției de științe istorice a Academiei R.P.R., la Institutul de istorie din București a luat ființă, în ianuarie 1953, un colectiv restrîns care a primit sarcina de a aduna și pregăti pentru tipar colecția *Documente relative la răscoala din 1821*.

Această colecție a rezultat din reexaminarea critică a tuturor surselor existente și din valorificarea surselor noi, pînă acum neglijate sau necunoscute. Colectivul care a pregătit colecția a considerat răscoala din 1821 nu ca un fenomen izolat, ci a pus-o în legătură cu antecedentele sale și cu mișcările de eliberare din țările vecine.

În privința materialului edit, s-a întocmit de la început o bibliografie a colecțiilor de documente, a memoriilor, a diferitelor studii și în general a tot ce se referă la răscoală.

Pentru a evita dublete și a identifica documentele inedite din diferite fonduri arhivistice, s-a organizat o evidență a tuturor documentelor publicate în volume, monografii, periodice etc., ca din confruntarea materialelor din arhivă cu materialele edite să se poată stabili documentele inedite. În procesul muncii s-au ivit o serie de greutăți neprevăzute. Mare parte a documentelor din diferite depozite de arhivă nefiind inventariate, a fost necesar să se parcurgă toate pachetele, manuscrisele și dosarele care nu aveau opisuri, pentru a găsi documentele răzlețite privind mișcarea din 1821. Unele informații prețioase s-au putut găsi în acte și hîrtii referitoare la cu totul alte chestiuni decît răscoala.

Documentele publicate au fost confruntate și colaționate cu originalul și numai atunci cînd originalul nu s-a găsit s-a dat textul după publicația în care se cuprindea.

În felul acesta au apărut materiale noi care scot mai puternic în relief episoadele răscoalei și îndeosebi acțiunea maselor.

V. I. Lenin ne arată: « În epoca prăbușirii feudalismului și absolutismului, mișcările naționale devin mișcări de masă, atrăgînd în arena politică, într-un fel sau altul, toate clasele populației »¹. Răscoala din Țara Romînească, pornită ca o acțiune de eliberare națională de sub asuprirea turco-fanariotă, a atras în orbita ei și pe unii dintre marii boieri. Aceștia urmăreau înlăturarea stăpînirii turco-fanariote, fiind interesați în desființarea monopolului Porții otomane și în a nu mai împărți cu administrația turco-fanariotă cele stoarse de pe spinarea maselor largi. Căutînd să canalizeze mișcarea națională de eliberare în scopul intereselor lor înguste de clasă, ei au sprijinit inițial răscoala (vezi vol. I, doc. nr. 103, 104 și 120).

Acțiunea de eliberare națională s-a împletit însă de la început cu mișcarea de eliberare socială a maselor populare în lupta împotriva exploatații feudale.

¹ V. I. Lenin, *Opere alese*, vol. I, partea a II-a, p. 290.

Din actele cuprinse în colecția de față reiese că răscoala a avut o amploare mult mai mare decât s-a crezut. Acțiuni locale, neorganizate, ale țărănimii s-au produs și în afara drumului parcurs de oștirea pandurilor. Se semnaleză cazuri de nerespectare a prestațiilor pe moșiile boierești, de nesupunere la clacă, de neplata birului, de răzbunare împotriva zapciilor etc. Aceste cazuri lărgesc considerabil aria de răspândire a răscoalei; uneori țărani au prins pe slujbașii care mai înainte au abuzat de puterea lor și i-au dus în fața lui Tudor pentru a fi judecați și pedepsiți, alții au aplicat singuri pedepse. Au fost izgoșiți arendași de pe moși, au fost atacate și jefuite conace boierești, au fost luate « în zapt » unele pământuri sau vie. Multe din aceste acțiuni erau justificate ca pornind din ordinul lui Tudor Vladimirescu. Țăranii în genere au exagerat conținutul proclamației de la Padeș și au tălmăcit-o potrivit intereselor lor. Ei afirmau de exemplu că: « moșiile nu mai sînt boierești », că « nu mai este bir », că li s-a poruncit « să caute de conace și alte trebi ostășești » și nu de moșiile boierilor. În această privință, singura informație mai prețioasă cunoscută pînă acum a fost mărturia lui Dumitrache Protopopescu, care s-a plîns că, în propria sa vie, un țăran a ridicat sapa să-l omoare spunînd că « nu mai sînt ciocoi în țară ». Acuma sîntem în posesia mai multor informații despre astfel de întîmplări. Este de asemenea foarte sugestivă calificarea de « războiul săracilor împotriva bogaților » pe care un boier o dă răscoalei.

Multe documente scot în relief faptul că, după 1821, începe urmărirea participanților la răscoală și totodată darea în judecată a țăranilor « cu fumuri », sau « rău nărăviți încă din vremea apostasiei » care nu se supun prestațiilor feudale și nu respectă nici alte drepturi ale stăpînilor.

Paralel cu măsurile luate împotriva țărănimii apar și frămîntări de care este cuprinsă clasa stăpînitoare. Proiectele de organizare a statului, întocmite în anii de după răscoală, exprimă limpede aceste frămîntări. În condițiile creșterii mișcării antifeudale, boierimea mică și mijlocie a preconizat unele reforme pentru îngrădirea privilegiilor marii boierimi și pentru revendicarea reformelor burgeze. Noile izvoare arată și mai limpede acest lucru, care în bună măsură a fost constatat și în trecut.

Scrisorile eteriștilor și memoriile lui At. Xodilos și I. P. Liprandi aduc date edificatoare în privința pregătirii insurecției grecești și a atitudinii boierimii muntene și moldovene față de această mișcare.

O importanță deosebită pentru cunoașterea răscoalei și a situației interne și externe a țărilor romîne în primele decenii ale sec. al XIX-lea prezintă și documentele culese din arhivele sovietice și maghiare. Deși în unele din aceste documente se prezintă eronat relațiile lui Tudor cu turcii (vezi spre exemplu vol. II, doc. nr. 167, 168 și 169, în care se afirmă greșit că Tudor Vladimirescu ar fi trimis turcilor vite și cereale), ele aduc date și precizări noi cu privire la acțiunea politică a conducătorului răscoalei din Țara Romînească.

Materialele noi scoase acum la lumină se întrepătrund și se leagă organic cu documentele cunoscute deja, dînd un tablou mai complet al mișcării de la 1821. Studiarea critică a tuturor acestor materiale va servi fără îndoială cercetătorilor la elaborarea unei istorii științifice a răscoalei condusă de Tudor Vladimirescu.

★

Tehnica transcrierii documentelor. Principiul de bază în reproducerea documentelor a fost respectul formei originale.

Documentele scrise cu caractere chirilice, precum și cele grecești, au fost transcrise într-o formă clară, fără a altera felul de exprimare a emiten-tului. La transcriere s-au păstrat toate elementele esențiale ale originalului, schimbându-se doar particularitățile exterioare, conform regulilor în vigoare și anume: transpunerea vechii ortografii în cea nouă, folosirea majusculilor, întregirea omisiunilor, corectarea greșelilor evidente, modernizarea punctuației etc. Toate acestea ușurează lectura și înțelegerea textului fără să schim-b conținutul și forma documentului. Pentru literele chirilice care n-au coresp-ondent exact în alfabetul latin — atunci când echivalența fonetică este evi-dentă — nu s-au folosit semnele diacritice (č pentru ȋ; g pentru ȳ; è pentru ƚ etc.), ci s-au transcris după sistemul uzitat: ȋ prin ci (ce), ȳ prin gi (ge), ƚ prin ea; de exemplu, cuvintele fečorul, več, ȳumătate, chêmă, s-au tran-scris astfel: feciorul, veci, giumătate, cheamă. La moldovenisme s-a respectat pronunțarea și s-a transcris așa cum au scris de cele mai multe ori contem-poranii, de pildă: vreme, zahare, pute, lege, vre, me etc. Acolo însă unde ortografia nouă ar fi atras după sine schimbarea vorbirii emitenților de acte, s-a respectat originalul; de aceea s-a scris: priimit, lăcuiitor, fitanție, moșăii noastre (dativul), oichi, năroi, păreichi, fusesă, raiale sau raele, după cum a fost în document. Numele proprii, în majoritatea cazurilor scrise în acte cu minuscule, au fost rediate cu majuscule.

Punctuația în documentele cu litere chirilice și în documentele grecești, fiind inconsecventă sau absentă cu totul, a fost modernizată. Frazele lungi și greoaie din text au fost fragmentate în propoziții mai scurte; de asemenea ideile principale ale documentului au fost despărțite prin *aliniate*, textul deven-nd astfel mai inteligibil.

Prescurtările din textele cu caractere chirilice au fost în general întregite, fără a mai indica întregirile prin paranteze, astfel: vist. (vistier), pah. (pa-harnic), log. sau logof. (logofăt), vorn. (vornic), pit. (pitar) etc. Am cuprins în paranteze drepte numai întregirile care puteau provoca îndoieli sau nedu-meriri. La traduceri, atunci când a fost nevoie să lămurim înțelesul textului adăugînd un cuvînt, cuvîntul intercalat a fost pus în paranteze drepte.

Omisiunile ce există în manuscrise datorită diverselor cauze (documentul deteriorat, pătat, ilizibil sau șters) pe cît a fost cu putință s-au întregit, completările punîndu-se în paranteze drepte. Reconstituirea s-a făcut în cele mai multe cazuri după sens și foarte rar după vreo copie, păstrată în condiții mai bune. În cazul cînd lipsea numai o parte dintr-un cuvînt, reconstituirea era în general ușoară. Astfel s-a redat: [mări]tișul fetei, dor[iți], [isp]răvi, [mu]lte, [pi]erdut, mumb[ășir să] mă ridic etc. Cînd reconstituirea nu s-a putut face, atunci s-au pus puncte de suspensie, iar în subsol s-au dat expli-cațiile corespunzătoare: « doc. rupt », « loc alb », « indescifrabil », « cuvintele ... șterse cu cerneală », « lacună în text », « cuvîntul ... adăugat ulterior de altă mînă » etc. De asemenea s-au menționat în subsol punctele de suspensie din text, cum e cazul la unele acte tip care urmau să fie completate ulterior. Peste tot unde existau îndoieli în privința unor expresii, propoziții sau recon-stituirii de cuvinte, s-a lăsat textul intact, dînd numai explicații în subsol pentru a atrage atenția cititorilor.

Transcrierea și traducerea documentelor străine. Majoritatea documentelor străine care se publică în colecție sînt în limba greacă.

La transcrierea textelor grecești, ortografia a fost îndreptată. La unele documente grecești cu scrisul defectuos (de exemplu scrisorile lui Iordache

Olimpiotul) au fost necesare corectări mai ample ca: scrierea cu litere cores-punzătoare, separarea unor cuvinte care erau scrise împreună, punerea accen-telor necesare etc.

La textele publicate, indiferent în ce limbă erau scrise, unde nu am avut originalele la dispoziție, nu am făcut corecturi. La efectuarea și stilizarea traducerilor am urmat regula impusă de exactitatea științifică, adică aceea de a păstra sensul originalului și de a-l reda într-o limbă mai apropiată de cea a epocii, evitând arhaizările și modernizările excesive.

Dacă unele documente străine au circulat în traducerea românească a epocii, nu le-am mai tradus din nou, ci am dat vechea traducere, menționînd bineînțeles acest lucru în aparatul critic. În cele cîteva cazuri cînd într-un text românesc se aflau intercalate expresii sau propoziții într-o limbă străină, acestea au fost redată în forma originală, iar în subsol li s-a dat traducerea.

La traducere, termenii proprii: Valahia, Valahia Mică și Valahia Mare au fost redați prin: Țara Românească, Oltenia și Muntenia.

Alegerea și pregătirea documentelor pentru publicare. Materialul cules cu privire la răscoală fiind foarte bogat, s-a impus o selecționare pentru a se publica numai documentele cele mai importante și mai caracteristice. Selecția a fost mai exigentă la documentele publicate decît la cele inedite.

Caracterul documentelor este foarte variat: documente de cancelarie, proclamații, jâlbi, sentințe judecătorești, rapoarte, informații, scrisori particulare etc.

Documentele au fost publicate după originale, iar în cazul cînd acestea n-au fost găsite, după copiile cele mai vechi și mai complete care ni s-au păstrat. S-a mers la originalul din arhive și pentru documentele editate și numai cînd acestea lipseau s-au redat textele după lucrările tipărite.

Acolo unde documentele editate sînt redată după original, se vor putea constata uneori deosebiri între textul din această colecție și acela al publicațiilor în care s-a mai editat. Deosebirile sînt mai mari sau mai mici, după cum autorii publicațiilor menționate au folosit originale sau copii și după modul cum au descifrat sau tradus documentele.

Marea majoritate a documentelor din colecție se publică integral. Sînt însă și unele excepții; de exemplu, cînd un document foarte lung conținea știri diferite, neinteresante și numai un pasaj se referea la problema răscoalei, atunci se redă numai fragmentul în cauză. Pentru a se atrage atenția cititorului că e vorba de un fragment, s-a pus și un rînd de puncte de suspensie sau dacă a fost necesar — pentru legătură — s-a dat (în paranteze drepte) și un scurt rezumat al părții eliminate.

Pentru documentele care se referă la aceeași chestiune și se leagă strîns între ele (completîndu-se reciproc) am adoptat sistemul *anexelor*. În acest sens s-a intercalat documentul principal la data lui și apoi s-au dat în continuare documentele anexe, chiar dacă aveau date diferite. Dacă a fost o singură anexă s-a notat: «Anexă la documentul nr. . . ». Dacă au fost mai multe anexe acestea s-au numerotat: «Anexa 1 (2,3,4) la documentul nr. . . ».

În afară de sistemul «anexelor» pentru documentele referitoare la aceeași problemă, s-a practicat și sistemul *comasărilor*, anume: dintr-o serie de documente cu conținut similar s-a introdus în volum numai unul considerat ca important, sau mai caracteristic, iar celelalte au fost menționate în notele din subsol. Cînd s-a socotit că un fragment sau anumite fraze din documentele comasate sînt interesante s-au reprodus și acestea tot în notele din subsol.

Datarea documentelor. Nu toate documentele erau date în original. Chiar din documentele date unele n-aveau decît luna și anul, altele numai anul. Pe baza analizei conținutului documentelor nedatate sau incomplet și greșit date, și pe baza confruntării cu alte materiale, au fost date cu aproximație uneori, aproape toate aceste documente. Datele stabilite au fost puse în paranteze drepte, tocmai pentru a se atrage atenția că ele nu figurează în original. Cînd pe un document figura o dată greșită, s-a făcut mențiune într-o notă. Data s-a menținut la locul unde ea se afla în original; adică la începutul sau la sfîrșitul textului. Excepție de la această regulă fac documentele grecești la care, în marea majoritate a cazurilor, data fiind numai la început, pentru uniformizare s-a adoptat peste tot indicarea datei la începutul documentelor. Ordinea elementelor componente ale datării la regeste e următoarea: localitatea, ziua, luna și anul. Dacă vreunul din aceste elemente lipsea s-au pus în paranteze numai elementele întregite. De exemplu: « București, [30] martie 1821 », sau « Tîrgoviște, [aprilie] 1821 » etc. În unele cazuri cînd anul nu era scris integral, ci era omisă o cifră, de exemplu: 821, s-a întregit peste tot 1821, fără a se mai pune în paranteze cifra întregită. Documentele ce se publică în colecție sînt date în textul original după stilul vremii, adică stilul vechi. Totuși sînt unele care, emanînd de la persoane străine, sînt date după stilul nou; acestora — pentru uniformizare — li s-a adăugat și stilul vechi, fiind apoi așezate cronologic.

Documentele au fost clasate în volume în ordine cronologică. În cadrul unei zile au fost incluse mai întîi cele date precis și apoi cele cu data conjecturală în paranteză; iar în cadrul aceleiași luni, mai întîi au fost puse documentele cu datele complete, apoi cele care aveau numai luna și la urmă cele cu luna determinată de editori, între paranteze drepte. Documentele date numai cu anul sînt date de regulă după documentele prevăzute cu luna [decembrie], cu excepția cîtorva, care prin conținutul lor se legau de documentele alăturate.

Fiecare document, cu excepția anexelor, are în frunte un regist care-i redă conținutul.

La sfîrșitul fiecărui document se dau datele arhivistice și elementele sale caracteristice. Se dă mai întîi depozitul și cota completă a actului pe care-l publicăm (de ex.: Arh. St. Buc., Judecătorești noi; tribunalul Mehedintzi, dos. 15 921, f. 200), apoi se arată dacă e original, copie, fotocopie sau traducere contemporană. Urmează apoi menționarea copiilor, a eventualelor variante și, în cazul materialelor edite, cele mai importante publicații.

Menționăm că cea mai mare parte din documentele publicate în trecut și reeditate acum nu au avut trimiteri la fond, încît s-a impus sarcina identificării lor în depozite. Pentru a ușura cercetătorilor găsirea unor astfel de documente în depozitul Bibliotecii Academiei R.P.R., se face trimitere atît la cota actuală indicată prin numărul de pachet cu cifră romană, cît și la cota veche indicată prin numărul de ms. cu cifră arabă. De aceea se vor întîlni o serie de trimiteri de felul acesta: Acad. R.P.R., pach ... (fost ms. rom ...), p ...

În aparatul critic se dau și unele note de informare din anumite materiale care, în urma selecției, n-au putut intra în colecția de față.

Unele din aceste note sînt mai dezvoltate, îndeosebi la documentele privind formele luptei de clasă (atacuri asupra conacelor boierești și moșiilor, luarea în stăpînire a viilor, răzbunări împotriva arendașilor și zapciilor, acțiunile «tîlhărești» etc.), precum și la documentele referitoare la persoane mai mar-

cante (frații Macedonschi, Papa Vladimirescu etc.). Notele sînt de asemenea destul de bogate la actele de judecată, unde s-a făcut legătura între diferitele etape ale judecării unor pricini. Este cazul mai ales la procesele în legătură cu lichidarea averii rămasă de pe urma lui Tudor Vladimirescu. Notele au fost întocmite, în general, pe baza materialelor inedite care în felul acesta sînt valorificate și puse în circulație.

Notele din subsol au fost numerotate de regulă în continuare pe întregul document (dar ele se pun în subsolul paginii la care se referă). Notele la documentele scrise în limbi străine au fost adăugate numai la traducere.

Documentele străine, urmate de traducere, au un singur regist și trimiterea la fond și la publicații se face o singură dată.

Pentru termenii străini și pentru expresiile arhaice care au fost în circulație, se dă la sfîrșitul culegerii un glosar.

În cuprinsul colecției, cînd în aparatul critic s-a menționat o lucrare sau o revistă pentru prima oară s-a produs titlul complet, iar apoi prescurtat.



Comitetul de redacție care a detectat, selecționat și definitivat întregul material pentru tipar, a fost alcătuit din: acad. A. Oțetea (redactor responsabil), N. Adăniloiaie, N. Camariano, S. Iancovici, I. Neacșu și Al. Vianu.

În afară de comitetul de redacție au colaborat la transcrierea, traducerea și pregătirea tehnică a documentelor, următorii: Th. Rădulescu, A. Cioranu, R. Caracaș și M. Cîdea.

Au mai colaborat sporadic la diversele lucrări auxiliare și: I. Corfus, E. Chișcă, G. Ștrempel, Gh. Nicolăiasa și A. Popescu.

Mulțumim pe această cale tovarășilor: I. Mărcuș (Cluj), Gh. Duzinchievici (Sibiu), Gh. Popiț (Timișoara), C. Petrescu (Rîmnicu-Vîlcea), M. Donisă (Tg. Mureș), Al. Gonța, Em. Vîrtosu și Al. Nicolăiescu-Plopșor (București), pentru materialele trimise, dintre care unele se publică în prezenta colecție integral, iar altele au fost menționate în note.

Mulțumim de asemenea tov. V. Maciu care ne-a sprijinit la începutul activității noastre, precum și tuturor aceluia care ne-au dat sugestii pentru buna reușită a muncii.

COMITETUL DE REDACȚIE

1. — București, 27 octombrie 1802. — Cărți domnești date căpitanilor de panduri pentru a fi scutiți de dăjdiile vistieriei și de podvezi.

2. — 25 august 1806. — Tudor Vladimirescu, vătaf de plai la Cloșani, cercează pricina lui Trăilă și Radu Orzăști cu verii lor, frații Pirvu, Ianaș și Gheorghe, feciorii lui Vasile din Padeș, pentru cotorpirea unei părți de moșie.

3. — 17 aprilie 1808. — Generalul maior Isaiev adevărește că Tudor Vladimirescu, comandant peste o mie de panduri la Cerneți, a oprit timp de un an de zile atacurile turcilor asupra aceluși ținut.

4. — [Prejna,] 20 mai 1808. — Tudor Vladimirescu dăruiește bisericii din satul Prejna, zidită de el, 30 stinjeni din hotarul Ruminiorilor.

5. — 3 ianuarie 1809. — Comandantul de regiment Iakov Grigorovici adevărește că Tudor Vladimirescu a ocupat linia de avanposturi Cerneți-Virciorova pe care a apărat-o cu succes împotriva inamicului.

6. — 8 decembrie 1809. — Maiorul Matveev adevărește că Tudor Vladimirescu, comandantul batalionului I de panduri din Mehedinți, a îndeplinit cu zel misiunile încredințate.

7. — Cerneți, 7 februarie 1810. — Locotenent colonel Veis adevărește că Tudor Vladimirescu, comandantul regimentului I de panduri din Mehedinți, a dat în repetate rânduri ajutor trupelor ruse în afara misiunilor ce i s-au încredințat.

8. — 16 februarie 1810. — Atestat dat lui Dimitrie Macedonschi pentru slujba sa în « Regimentul de cazaci romini ».

9. — [Craiova,] 18 februarie 1810. — Colonelul Jeltuhin adevărește că Tudor Vladimirescu, comandant de panduri, s-a distins în luptele de apărare a Cernețului.

10. — Cerneți, 27 februarie 1810. — Colonelul Cernodubov adevărește că Tudor Vladimirescu a îndeplinit întocmai toate misiunile ce i-au fost încredințate.

11. — 11 martie 1810. — Ștefan Legatovici către Hagi Ianaș despre proviantul pandurilor de sub comanda lui Tudor Vladimirescu.

12. — 13 aprilie [1810]. — Colonelul Turcinilov transmite lui Tudor Vladimirescu mulțumirile generalului maior Isaiev pentru curajul de care a dat dovadă cu prilejul ciocnirii de la Branita.

13. — 23 aprilie 1810. — Slugerul Tudor Vladimirescu ia în arendă pe trei ani moșia Ploștina (Mehedinți) a mănăstirii Tismana.

14. — 24 mai 1810. — Colonelul Turcinilov adevărește că Tudor Vladimirescu, comandantul batalionului I de panduri, a executat cu rîvnă și succes toate misiunile încredințate.

15. — C e r n e Ț i , 3 s e p t e m b r i e 1810. — Maiorul Redrikov adevărește că Tudor Vladimirescu, comandant al batalionului I de panduri, a participat la bătălia pentru Cladova îndeplinind cu bravură toate misiunile avute.

16. — C r a i o v a , 20 d e c e m b r i e 1810. — Protopopul Hagi Gheorghe renunță la protimisii și lasă pe Tudor Vladimirescu să cumpere un vad de moară la Cerneți.

17. — 1 m a r t i e 1811. — Tudor Vladimirescu scrie lui Ghiță Răescu din Gornovița (Mehedinți) că-l iartă pentru niște pîri nedrepte ce le-a făcut împotriva sa.

18. — [C r a i o v a ,] 13 i u l i e 1811. — Arendașul poștelor din Oltenia se plinge că surugii părăsesc slujba lor și se înrolează în noul batalion de panduri al lui Tudor Vladimirescu.

19. — 24 a u g u s t 1811. — Const. Dănciulescu vinde lui Tudor Vladimirescu partea sa din moșia Cloșani.

20. — 24 d e c e m b r i e 1811. — Tudor Vladimirescu roagă pe Hagi Ianuș să transmită o scrisoare a lui către marele vistier Const. Samurcaș.

21. — [1811]. — Tudor Vladimirescu este orînduit zapciu la plasa Muntele (Mehedinți).

22. — C r a i o v a , 27 a p r i l i e 1812. — General locotenent de armată Markov adevărește că Tudor Vladimirescu, comandantul batalionului I de panduri, s-a remarcat prin zelul arătat în misiunile îndeplinite.

23. — 28 a p r i l i e 1812. — Informații despre slugerul Tudor și despre Răducan Nicolau.

24. — 23 m a i 1812. — Tudor Vladimirescu către Nic. Zoican în chestiuni negustorești.

25. — 26 m a i 1812. — Sentința departamentului de patru și a divanului Craiovei în pricina slugerului Tudor Vladimirescu cu doi neguțători.

26. — 7 i u n i e 1812. — Porucicul Tudor Vladimirescu scrie lui Nicolae Zoican să nu cumpere făină și plută.

27. — [1812]. — Diata întocmită de Tudor Vladimirescu cînd a avut intenția să meargă în Rusia.

28. — 28 s e p t e m b r i e 1812. — Întiul divan și comitet al Țării Romînești certifică meritele fraților Dimitrie și Pavel Macedonschi în slujba țării și arată că sînt originari din Macedonia.

29. — [C r a i o v a ,] 20 i a n u a r i e 1813. — Știri despre relațiile comerciale ale lui Tudor Vladimirescu.

30. — [C r a i o v a ,] 12 f e b r u a r i e 1813. — Hagi Ianuș se arată nemulțumit de comportarea lui Tudor Vladimirescu.

31. — 20 m a r t i e 1813. — Tudor Vladimirescu cere lui Nicolae Zoican să-i trimită bani din socotelile lor, avînd nevoie pentru rezolvarea unor chestiuni la București.

32. — [B u c u r e Ț i ,] 3 m a i 1813. — Poruncă domnească să se restituie banii strînși abuziv pentru dări de la panduri.

33. — 15 iunie 1813. — Tudor Vladimirescu este numit căpitan de panduri pentru paza județelor Saac și Prahova împotriva făcătorilor de rele.

34. — Eupatoria, 22 noiembrie 1813. — Ștefan Legatovici făgăduiește că va scoate la Petersburg o patentă pentru Tudor Vladimirescu.

35. — 1 martie 1814. — Tudor Vladimirescu cheamă pe Nic. Zoican la Orșova.

36. — [București,] 22 martie 1814. — Domnul Țării Românești poruncește să se aleagă pentru slujbă 701 panduri, cei mai vrednici și mai credincioși, din județele Mehedinți, Gorj și Vilcea, iar ceilalți să fie trecuți la bir în satele lor.

37. — 2 iunie 1814. — Tudor Vladimirescu vestește pe Nicolaș Glogoveanu că pleacă la Viena și-l roagă să aibă grijă de «trebșoara cea știută».

38. — Viena, 18 iunie 1814. — Tudor Vladimirescu comunică clucerului N. Glogoveanu că s-au găsit lucrurile furate de la răposata Elena Glogoveanu și că de la aceasta au rămas mai multe datorii.

39. — Orșova, 19 iulie 1814. — Răducan Nicolau înștiințează pe N. Glogoveanu că Tudor Vladimirescu este pe cale de a pleca din Viena.

40. — Viena, 28 iulie 1814. — Tudor Vladimirescu cere lui N. Glogoveanu să-i trimită «încredințare de la divanul nostru cu ponturile prăvililor noastre» pentru a dobîndi lucrurile furate și îl înștiințează că se așteaptă deschiderea congresului de pace în octombrie.

41. — Orșova, 6 august 1814. — Răducan Nicolau transmite lui N. Glogoveanu o scrisoare din partea lui Tudor Vladimirescu.

42. — 17 septembrie 1814. — Sătenii din Agești (Ilfov) se obligă să presteze 40 zile de clacă pe an beizadelei Gr. Suțu.

43. — 27/9 decembrie 1814. — Conte Nesselrode intervine pe lângă contele Stackelberg să elibereze lui Tudor Vladimirescu un pașaport de supus rus și să-i aprobe șederea în statele Austriei.

44. — [Viena,] 11 decembrie 1814. — Tudor Vladimirescu către N. Glogoveanu, despre întârzierea sa la Viena și despre un zapis al lui Grigore Cariboglu.

45. — [Viena,] 22 decembrie 1814. — Tudor Vladimirescu înștiințează pe Nicolae Glogoveanu că a plecat din Viena numai cu doica Bălașa și că s-a stins cu cheltuiala «petrecînd într-o țară tirană».

46. — Pesta, 28 decembrie 1814. — Tudor Vladimirescu comunică lui N. Glogoveanu motivele pentru care a lăsat la Viena pe fiica lui.

47. — [Rușava,] 14 ianuarie 1815. — Tudor Vladimirescu scrie lui N. Zoican să ia din datoria de la Răducan [Nicolau] 1600 taleri.

48. — [Rușava,] 28 ianuarie 1815. — Tudor Vladimirescu comunică lui N. Glogoveanu că nu poate pleca spre București din cauza răzvrătirii adalților care au ars Cernețul și jefuiesc ținutul.

49. — 5 [februarie 1815]. — Scrisoarea lui Tudor Vladimirescu despre jafurile adalților și despre nădejdea ce o au în el «acei răzvrățiți cîți sînt de legea noastră», că-i va izbăvi.

50. — [București,] 5 februarie 1815. — Cărți domnești de scutire a nouă panduri din jud. Gorj pentru merite deosebite în operațiile împotriva adalților.

51. — [Mehadia,] 21 februarie 1815. — Tudor Vladimirescu cere de la Nicolae Zoican informații despre un drum scurt și sigur spre București.

52. — 7 martie 1815. — Tudor Vladimirescu comunică unui cunoscut al său la București că a primit scrisorile trimise de acesta.

53. — [București], 26 martie 1815. — N. Scanavis invită pe Ghiță Opran să vină urgent la București, aceasta fiind și porunca domnului.

54. — 8 aprilie 1815. — Tudor Vladimirescu adeverește că un sătean din Ilovița (Mehedinți) a fost luat cu sila de pandurii de la Ada-Kale.

55. — [București], 8 aprilie 1815. — Cărțile domniei pentru pandurii rinduiți în poteră pe la județe.

56. — Cerneți, 30 aprilie 1815. — Știri despre operațiile pentru înăbușirea răscoalei adalților.

57. — [1815]. — Manuc bei comunică [lui Capodistria] că domnul Țării Românești și turcii se tem ca sîrbiisă nu ia legătură cu pandurii din Oltenia și să organizeze o răzvrătire.

58. — 20 iunie 1815. — Sătenii din Izverna se temeau că Tudor Vladimirescu va folosi biserica de piatră de acolo, aflată în construcție, ca loc întărit împotriva turcilor.

59. — 8 iulie 1815. — Anafora în pricina despăgubirilor convenite lui Tudor Vladimirescu pentru înlocuirea sa din vătășia plaiului Cloșani.

60. — 24 august 1815. — Tudor Vladimirescu roagă pe Nicolae Glogoveanu să-l aștepte pentru niște socoteli bănești, pînă va veni la el.

61. — 6 septembrie 1815. — Vătaful unei moșii mănăstirești din Oltenia aduce la cunoștința lui Hagi Ianuș că țaranii refuză să-și îndeplinească obligațiile.

62. — București, 23 noiembrie 1815. — Ioan Caragea vv. orînduiește, la cererea consulatului Rusiei, cercetare pentru dovedirea jafurilor făcute de adalii în averea lui Tudor Vladimirescu.

63. — [Mehadia?] 29 decembrie 1815. — Tudor Vladimirescu roagă pe cluceul N. Glogoveanu să nu se mai amestece în socotelile privitoare la arenda moșiei Cătunul.

64. — [București], 30 decembrie 1815. — Carte domnească pentru scutirea bulucbașii Ghencea de dăjdiile visteriei.

65. — București, 10 februarie 1816. — Ponturi pentru așezarea tuturor pandurilor din județele Vilcea, Gorj și Mehedinți în rîndurile ruptașilor.

66. — 8 martie 1816. — Tudor Vladimirescu scrie lui N. Zoican să cumpere vite după cum îl va povățui Ghiță Opran, care-i va da și banii.

67. — [10 aprilie 1816]. — Ioan Dimitriu divictar denunță existența unui complot împotriva domnului și a boierilor.

68. — Viena, 22 mai 1816. — Consiliul aulic de război comunică comandantului general al Slavoniei că Tudor Vladimirescu trebuie să-și caute pe calea justiției drepturile de la moștenitorii fraților lui Regep aga.

69. — București, 7 iunie 1816. — Anaforaua marelui vistier pentru scutirea de dările visteriei a pandurilor aflați în slujbă și pentru trecerea celor ce nu se găsesc în slujbă în rîndul ruptașilor.

70. — Craiova, 10 decembrie 1816. — Hagi Ianuș promite 600 de galbeni în schimbul numirii nepotului său în funcția de ispravnic.

71. — [București], 2 septembrie 1818. — Constantin Samurcaș comunică lui Hagi Ianuș că dorința domnitorului este ca vătășia plaiului Cloșani să rămînă mai departe asupra lui Tudor Vladimirescu.

72. — Craiova, 4 septembrie 1818. — Hagi Ianuș roagă pe I. G. Nicolopulos să intervină la Pini pentru înaintarea în rang a clucerului Dimitrachi Brăiloiu.

73. — București, 11 noiembrie 1818. — I. Nicolopulos către Hagi Ianuș, despre activitatea nesatisfăcătoare a starostelui sudiților ruși din Oltenia, Dimos Nicolau.

74. — [Înainte de 16 noiembrie 1818]. — Memoriu asupra stării grele a Moldovei și reformele propuse.

75. — [1819]. — Expunere asupra situației Țării Românești, privind administrația, moșiile, regimul țăranilor, numărul bisericilor, sistemul fiscal și veniturile domniei.

76. — Islaz, 10 martie 1819. — D. Sachelarie către serdarul Polihronie, despre nesupunerea și amenințările locuitorilor din mai multe sate.

77. — Islaz, 21 aprilie 1819. — Locuitorii din Islaz și satele învecinate nu vor să îndeplinească îndatoririle lor față de arendașul moșiei.

78. — [Aprilie 1819]. — Scrisoare despre nemulțumirea locuitorilor din Salcia și despre diferendul dintre Tudor Vladimirescu și frații Rogobete.

79. — București, 26 mai 1819. — Tudor Vladimirescu adeverește că a primit de la A. Pini brevetul său de locotenent în armata rusă.

80. — 15 iunie 1819. — Anaforaua marelui logofăt în pricina dintre slugerul Tudor Vladimirescu și alți șase boiernași din Mehedinți împotriva fraților Rogobete, pentru prădăciunile suferite din partea acestora.

81. — Islaz, 28 iunie 1819. — Țăranii de pe moșia Islaz nu se supun arendașului și refuză să presteze claca.

82. — 26 iulie 1819. — Despre prinderea unui grup de răzvrățiți și urmărirea provocatorilor de tulburări.

83. — Islaz, 27 iulie 1819. — Dimitrache Sachelarie, omul de încredere al lui Hagi Ianuș, comunică fratelui acestuia plingerile țăranilor de pe moșia Islaz.

84. — Constantinopol [20—30 octombrie 1819]. — Înalta Poartă poruncește lui Al. Suțu vv. să ia măsuri pentru încetarea abuzurilor cu scutelnicii, poslușnicii și sudiții.

85. — Islaz, 7 noiembrie 1819. — D. Sachelarie face cunoscut că a întocmit catastih de claca datorată de țăranii de la Islaz.

86. — București, 22 ianuarie 1820. — Ioan Nicolopulos către Hagi Ianuș, despre interesul depus de Tudor Vladimirescu pentru a cumpăra vătășia Cloșanilor și despre necesitatea unei înțelegeri între Tudor și frații Rogobete.

87. — 15 februarie 1820. — Gheorghe Roznovanu către Stroganov despre situația încasării dărilor și despre abuzurile în chestiunea reinnoirii cărților de mazili și polcovnici.

88. — Islaz, 16 februarie 1820. — Serdarul Polihronie către Hagi Ianuș despre nesupunerea la clacă și zurbalicul locuitorilor din cinci sate vecine cu Islazul.

89. — Islaz, 18 februarie 1820. — Locuitorii nesupuși din satele din jurul Islazului au mers cu plingeri la capuchehaia din Nicopole, iar acum vor să meargă la București.

90. — Islaz, 24 martie 1820. — D. Sachelarie dă știri despre nesupunerea locuitorilor la clacă.

91. — [Islaz,] 2 iulie 1820. — Țăranii din Islaz sînt constrînși prin porunca domnului și a caimacamului să facă claca după pravilă.

92. — 26 august 1820. — Tudor Vladimirescu adeverește că a primit 1903 taleri de la Pavel Macedonschi, pentru negustorie.

93. — 3 septembrie 1820. — Sătenii din Nedeia (Dolj) se obligă să împlinescă pe viitor adeturile moșiei, la care pînă acum nu s-au supus.

94. — 5 septembrie 1820. — Tudor Vladimirescu roagă pe medelnicerul Grigorașco Bălțeanu să se fixeze termenul de judecată pentru moșia Purcari pe după crăciun, deoarece pînă atunci « nu sîntem gata de mers la București, să ne judecăm ».

95. — București, 3 noiembrie 1820. — Anaforaua divanului către domn pentru alegerea arhimandritului Ilarion ca episcop al Argeșului.

96. — 20 noiembrie 1820. — Scrisoare către biv vel clucerul N. Glogoveanu în legătură cu reglementarea situației poslușnicilor și cu opoziția boierilor.

97. — [1820]. — Slugerul Tudor Vladimirescu are dreptul la patru poslușnici fiindcă « a slujit țării la vreme de răzmiriță ».

98. — 6 decembrie 1820. — Scrisoare către biv vel clucerul N. Glogoveanu în legătură cu caznele la care sînt supuși țăranii de pe moșia Glogova pentru dajdie și despre fuga lor.

99. — 13 decembrie 1820. — Tudor Vladimirescu scrie lui N. Zoican să cumpere capre și vite,

100. — București, [ianuarie] 1821. Convenția încheiată între Tudor Vladimirescu, Iordache Olimpiotul și Ioan Farmache, pentru a se ajuta reciproc pînă la terminarea acțiunii revoluționare.

101. — 13 ianuarie 1821. — Tudor Vladimirescu împrumută 20 000 lei de la Pavel Macedonschi.

102. — [București,] 15 ianuarie 1821. — Alexandru Suțu vv. instituie o căimăcămie pentru judecarea pricinilor obștești.

103. — [București,] 15 ianuarie 1821. — Gr. Brîncoveanu, Gr. Ghica și Barbu Văcărescu făgăduiesc să ajute pe Tudor Vladimirescu în răscularea poporului.

104. — București, 16 ianuarie 1821. — Grigore Brîncoveanu, Grigore Ghica și Barbu Văcărescu desemnează pe Dimitrie Macedonschi pentru a se ocupa pe Tudor Vladimirescu în răscularea poporului.

105. — [București,] 18 ianuarie 1821. — Boierii cer comitetului să preia cîrmuirea țării după moartea domnului.

106. — [București,] 18 ianuarie 1821. — Unii boieri previn pe Pini că în urma morții domnului s-ar putea iniția « vreo izbucnire neașteptată », de care ei se desolidarizează.

107. — București, 19 ianuarie 1821. — I. Nicolopoulos comunică lui Hagi Ianuș ca în cazul morții domnului să sfătuiască pe toți să mențină liniștea și ordinea.

108. — București, 19 ianuarie 1821. — Nota lui A. Pini prin care recunoaște căimăcămia înființată de Al. Suțu înainte de moarte.

109. — [București,] 22 ianuarie 1821. — Cîrmuirea aprobă 100 groși drept cheltuieli de drum pentru un nefer trimis să spioneze arnăuții apăruiți în județele Argeș și Vilcea.

110. — [23 ianuarie 1821]. — Cea dintii proclamație revoluționară a lui Tudor Vladimirescu către locuitorii Țării Românești, chemându-i să se înroleze în « adunarea cea orînduită pentru binele și folosul a toată țara ».

111. — [23 ianuarie 1821]. — Arzul adresat Înaltei Porți de către Tudor Vladimirescu din partea « norodului Țării Românești ».

112. — Ceovîrnoșani, 28 ianuarie 1821. — Tudor Vladimirescu condamnă atitudinea clucerului Constantin Ralet, ispravnic de Mehedinți, cerîndu-i să nu se împotrivească răscoalei.

113. — București, 30 ianuarie 1821. — Divanul țării poruncește slugerului Tudor Vladimirescu să înceteze răscoala, făgăduindu-i iertarea dacă se va supune.

114. — 30 ianuarie 1821. — Arzul a « toată obștea lăcuitorilor pămîntului țării Valahiei » prin care se cere ajutorul Porții pentru înăbușirea răscoalei lui Tudor Vladimirescu.

115. — [București,] 30 ianuarie 1821. — Cîrmuirea aprobă 1 000 groși, cheltuieli de drum pentru călărașii trimiși la Constantinopol cu vestea izbucnirii răscoalei lui Tudor Vladimirescu.

116. — București, 30 ianuarie 1821. — Cîrmuirea către ispravnicii din județele de peste Olt, să nu supună la dajdie pe panduri.

117. — București, 1 februarie 1821. — Răspunsul ocîrmuitorilor țării către agenția austriacă în legătură cu răscoala pornită de Tudor Vladimirescu.

118. — [București,] 2 februarie 1821. — Căimăcămia asigură divanul din Craiova că a luat măsurile necesare pentru reprimarea răscoalei.

119. — [București,] 2 februarie 1821. — Boierii Țării Românești informează pe domnul Moldovei, M. Suțu, despre întinderea răscoalei condusă de Tudor și despre măsurile luate împotriva ei, cerînd sfaturi.

120. — 2 februarie 1821. — Barbu Văcărescu scrie lui Dimitrie Macedonschi să nu renunțe la răscoală și îi promite 250 000 lei.

121. — [București,] 2 februarie 1821. — Se aprobă suma de 50 groși, cheltuieli de deplasare a unui lipcan trimis la Tudor Vladimirescu.

122. — [București,] 2 februarie 1821. — Se aprobă 100 groși cheltuieli de deplasare a postelnicului Ilie, trimis la Craiova.

123. — [București,] 3 februarie 1821. — Se aprobă 1 500 groși cheltuieli de deplasare pentru Pavel Macedonschi.

124. — Craiova, 3 februarie 1821. — Hagi Ianuș împrumută 10 000 groși divanului Craiovei.

125. — 3 februarie 1821. — Suma dată serdarului Diamandi Giuvara pentru trupele trimise împotriva lui Tudor.

126. — București, 3 februarie 1821. — Divanul poruncește ispravnicilor să ia măsuri de străjuire la malul Oltului împotriva răzvrătiților.

127. — Buyukdéré, 3/15 februarie 1821. — Stroganov, ambasadorul Rusiei pe lângă Înalta Poartă, răspunde logofătului Alexandru Filipescu-Vulpe la cererea acestuia de a fi recomandat noului domn al Țării Românești.

128. — 4 februarie 1821. — Tudor Vladimirescu răspunde divanului că nu va depune armele deoarece răscoala a fost pornită de popor și nu de el și cheamă pe boieri să țină seamă de cererile norodului.

129. — 4 februarie 1821. — Scrisoare din tabăra lui Tudor Vladimirescu către clucerul Nicolae Glogoveanu despre creșterea numărului răsculaților.

130. — [București,] 4 februarie 1821. — Boierii ocîrmuitori iau măsuri de strajă în București.

131. — 4 februarie 1821. — Căimăcămia poruncește lui Nicolae Văcărescu, mare vornic, să ia măsurile necesare pentru înăbușirea mișcării lui Tudor Vladimirescu.

132. — [București,] 4 februarie 1821. — Cheltuieli făcute de vistierie cu prilejul trimerii de muniții la Craiova.

133. — [București,] 4 februarie 1821. — Divanul Țării Românești comunică lui A. Pini hotărîrea sa de a cere ajutorul pașalelor de peste Dunăre, pentru înăbușirea răscoalei lui Tudor Vladimirescu.

134. — București, 5 februarie 1821. — A. Pini răspunde divanului că nu-și asumă răspunderea pentru chemarea trupelor turcești în țară.

135. — [București,] 5 februarie 1821. — Se aprobă 700 groși, cheltuieli de drum pentru călărașul trimis la Constantinopol cu un arzmahzar în legătură cu răscoala condusă de Tudor Vladimirescu.

136. — 5 februarie 1821. — Căimăcămia poruncește căminarului Sava, serdarului Iordache Olimpiotul și căpitanului Ioan Farmache, să strîngă 600 de oameni pentru apărarea Bucureștilor împotriva lui Tudor Vladimirescu.

137. — București, 5 februarie 1821. — Ioan Moscu scrie casei Const. Hagi Pop să rețină la Sibiu toate conturile sale.

138. — 7 februarie 1821. — Divanul cere lui Tudor Vladimirescu să potolească răscoala, să trimită oamenii la vetrele lor și să dea ascultare noului domn, Scarlat Callimachi.

139. — [București,] 7 februarie 1821. — Se aprobă plata pentru muniția necesară detașamentelor de ărnăuți, trimise împotriva lui Tudor Vladimirescu.

140. — 7 februarie 1821. — Scrisoare către Iorgu Văcărescu, ispravnic de Gorj, să stea la Bengești, cu catanele căpitanului Ioniță Magheru.

141. — 7 februarie 1821. — Iorgu Văcărescu scrie lui Ioan Magheru, zapciu la plasa Hamărăzii de Jos, să pregătească carele și calabalcurile pentru o eventuală fugă la Rîmnic.

142. — 7 februarie 1821. — Isprăvnicatul de Vilcea orînduiește pe căpitanul de scaun Nicola să străjuiască trecerea Oltului la schela din Budești.

143. — [Iași,] 7 februarie 1821. — Știre despre izbucnirea răscoalei lui Tudor Vladimirescu.

144. — [București,] 8 februarie 1821. — Se aprobă 25 groși cheltuieli de drum pentru un lipcan trimis la Tudor Vladimirescu.

145. — 9 februarie 1821. — Divanul îndeamnă din nou pe Tudor Vladimirescu să renunțe la răscoală.

146. — 10 februarie 1821. — Divanul arată lui Scarlat Callimachi vv. măsurile luate pentru înăbușirea răscoalei.

147. — Craiova, 10 februarie 1821. — Dimitrie Bibescu cere ispravnicilor de Vilcea să trimită încă 300 de panduri înarmați împotriva lui Tudor.

148. — 10 februarie 1821. — N. Văcărescu despre intenția de fugă a boierilor aflați la Rîmnic.

149. — [10? februarie 1821]. — N. Văcărescu cere informații despre forțele trimise împotriva lui Tudor.

150. — Brașov, 10/22 februarie 1821. — Tzervenvodalis către Hagi Pop să nu trimită mărfuri la București.

151. — 11 februarie 1821. — Scrisoarea lui Tudor Vladimirescu către N. Văcărescu despre «dreptățile norodului».

152. — 11 februarie 1821. — Divanul trimite pe marele vornic Constantin Samurcaș cu puteri depline în Oltenia pentru a potoli răscoala.

153. — [București,] 11 februarie 1821. — Se aprobă 1 000 groși cheltuieli de drum pentru doctorul Arsachi.

154. — 12 februarie 1821. — Tudor Vladimirescu arată zăbitului de Români pentru ce s-a răscolat poporul.

155. — 12 februarie 1821. — Drăgulescu comunică lui I. Magheru că Iordache [Olimpiotul] a plecat cu 300 arnăuți împotriva lui Tudor Vladimirescu și că în București domnește mare frică de acesta.

156. — [București,] 12 februarie 1821. — Se aprobă banii necesari căminarului Sava pentru muniții.

157. — [București,] 12 februarie 1821. — Se aprobă 1 000 groși cheltuieli de drum pentru doi călărași trimiși la Constantinopol cu răspunsul boierilor către sultan.

158. — Ianușești, 12 februarie 1821. — Hagi Ianuș răspunde cîrmuirii Țării Românești că nu poate să dea cu împrumut suma cerută.

159. — 14 februarie 1821. — Suma împrumutată de divanul Craiovei de la Hagi Ianuș pentru trupele trimise împotriva lui Tudor Vladimirescu.

160. — [București,] 14 februarie 1821. — Cîrmuirea aprobă 1 050 groși pentru cumpărarea de muniție trimisă la Craiova.

161. — [Craiova,] 14 februarie 1821. — Sinet la mina căpitanului Ion Băltățeanu, să fie scutit de dări ca unul ce cu oamenii săi sprijină stăpînirea împotriva răscoalei.

162. — București, 14 februarie 1821. — Caimacamii instituie un control asupra străjilor de noapte din București.

163. — [15? februarie 1821]. — Tudor Vladimirescu cere vornicului Constantin Samurcaș lămuriri asupra acțiunilor ce se întreprind, trimițîndu-i totodată și «cererile norodului».

164. — București, 15 februarie 1821. — Notă informativă despre evenimentele din Țara Românească, trimisă autorităților militare ruse din Basarabia.

165. — [Craiova,] 15 februarie 1821. — Ioan Tîpaldos convoacă pe Nicolae Glogoveanu la lucrările divanului din Craiova.

166. — [Înainte de 16 februarie 1821]. — «Cererile norodului românesc», formulate de Tudor Vladimirescu,

167. — 16 februarie 1821. — Iordache Olimpiotul se împrumută cu 2 500 galbeni austriaci de la Dimitrie Machedonschi.

168. — [București,] 17 februarie 1821. — Caimacamii țării către epistatul armășiei, să oprească abuzurile zapciilor.

169. — București, 18 februarie 1821. — Pini asigură pe vornicul C. Sarmurcaș, caimacamul Craiovei, că mișcarea de răzvrătire a lui Tudor Vladimirescu nu are sprijinul vreunei puteri europene.

170. — Drăgășani, 18 februarie 1821. — Vasile Pavlovici dă casei Hagi Pop la Sibiu știri referitoare la oștile trimise împotriva lui Tudor Vladimirescu.

171. — [București,] 18 februarie 1821. — Cîrmuirea aprobă 100 groși, cheltuieli de deplasare, polcovnicului Nicolae, trimis la Craiova.

172. — [București,] 19 februarie 1821. — Cîrmuirea aprobă 500 groși cheltuieli de drum pentru un călăraș trimis la Constantinopol.

173. — București, 19 februarie 1821. — Hr. Papazoglu către Const. Hagi Pop, despre răscoala lui Tudor Vladimirescu.

174. — [București,] 20 februarie 1821. — Cîrmuirea acordă o recompensă slugerului Ioan Solomon pentru fapte de vitejie împotriva lui Tudor Vladimirescu.

175. — [București,] 20 februarie 1821. — Cîrmuirea țării aprobă 1 000 groși salariu medelnicerului Ioniță Dîrzeanu.

176. — [București,] 20 februarie 1821. — Nota caimacamilor Țării Românești către consulate, ca străinii să nu poarte arme și să umble noaptea numai cu felinar.

177. — 20 februarie 1821. — Măsuri pentru frînarea jafurilor făcute de vameși.

178. — 21 februarie 1821. — Mihale bairactar primește de la Const. Samurcaș 750 taleri pentru tainul a 200 neferi de sub comanda serdarului Iordache.

179. — 23 februarie 1821. — Boierii arată căminarului Gh. Martoglu, capuchehaia pe lângă pașa de Silistra, progresele răscoalei și măsurile luate pentru înăbușirea ei.

180. — 23 februarie 1821. — Proclamația lui Al. Ipsilanti către locuitorii Moldovei, încredințându-i că nu va schimba nimic în orînduiala țării.

181. — Laybach, 23 februarie /7 martie 1821. — Scrisoare prin care Capodistria comunică lui A. Pini că țarul dezavuează mișcarea lui Tudor Vladimirescu.

182. — București, 23 februarie 1821. — Notă informativă despre evenimentele din Țara Românească trimisă autorităților ruse din Basarabia.

183. — Chișinău, 23 februarie 1821. — Generalul I. N. Inzov informează pe generalul P. Ch. Wittgenstein despre izbucnirea răscoalei lui Tudor Vladimirescu și despre acțiunea lui Vasile Caravia la Galați.

184. — Iași, 24 februarie 1821. — Mihail Suțu, domnul Moldovei, aduce la cunoștința țarului Alexandru I că Eteria a pornit acțiunea de eliberare a Greciei și roagă să se trimită trupe rusești în țară.

185. — 24 februarie 1821. — Diamandi Giuvara primește de la Const. Samurcaș 7 731 taleri pentru leafa neferilor de sub comanda sa.

186. — [București,] 25 februarie 1821. — Cîrmuirea aprobă cumpărarea unor pietre de pușcă pentru nevoile trupelor de la Craiova.

187. — [București,] 26 februarie 1821. — Cirmuirea aprobă 350 groși cheltuieli de deplasare unui călăraș trimis la Constantinopol.

188. — 27 februarie 1821. — Iorgu Văcărescu cere lui Nica Vlădescu, sameș de Vilcea, să-i trimită muniții împotriva răsculaților.

189. — București, 27 februarie 1821. — Caimacamii către marele vornic Grigore Băleanu, să ia măsuri pentru liniștirea locuitorilor din București și să le împiedice fuga.

190. — [București,] 27 februarie 1821. — Cirmuirea aprobă 3 000 groși pentru muniția căminarului Sava.

191. — București, 27 februarie 1821. — Căminarul Sava scrie lui Iordache Olimpiotul, Ioan Farmache și Hagii Prodan să-i spună lui Tudor Vladimirescu să ocupe Craiova și să se unească cu Diamandi Giuvara, iar ei să vie de urgență la București.

192. — 28 februarie 1821. — Tudor Vladimirescu arată că Hagii Prodan a fost plătit ca să-l omoare.

193. — [București,] 28 februarie 1821. — Caimacamii noului domn Scarlat Callimachi adevăresc primirea a 2 500 groși de la vistierie.

194. — [București,] 1 martie 1821. — Se aprobă cheltuielile de drum pentru portarul Carabeti trimis la muhafizi.

195. — [București,] 1 martie 1821. — Se aprobă cheltuielile de drum pentru serdarul Stavrachii, trimis la Constantinopol.

196. — [București,] 1 martie 1821. — Căminarul Sava primește 2 000 groși, cheltuieli pentru paza orașului București.

197. — București, 1 martie 1821. — Const. Capșa comunică lui Hagii Pop că polițele scadente nu pot fi achitate din cauza tulburărilor.

198. — Sibiu, 2/14 martie 1821. — Stan Popovici scrie lui Zenovie Pop la Viena despre creșterea numărului răsculaților și măsurile luate de Tudor Vladimirescu pentru întărirea mănăstirilor Țințăreni, Motru și Tismana.

199. — Oteteliș, 3 martie 1821. — Tudor Vladimirescu trimite boierilor adăpostiți la Benești capetele lui Iova și Ienciu, executăți pentru jaf.

200. — Iași, [3] martie 1821. — Proclamația lui Al. Ipsilanti către locuitorii Țării Românești prin care îi asigură că va păstra buna rînduială în trecerea sa prin țară.

201. — 5 martie 1821. — Const. Samurcaș restituie vistieriei o parte din suma primită.

202. — 5 martie 1821. — Suma trimisă lui Tudor Vladimirescu la Slatina din partea casei Hagii Ianuș.

203. — 5 martie 1821. — Socoteala dată de Const. Samurcaș pentru modul cum a întrebunțat suma de 20 000 taleri ce is-au trimis la Craiova de către caimacamii.

204. — Roman, 5 martie 1821. — Alexandru Ipsilanti cere divanului Țării Românești săi se pregătească hrană și conace pentru ostașii săi care vor trece prin țară.

205. — Chișinău, 5 martie 1821. — Generalul I. N. Inzov informează pe generalul P. Ch. Wittgenstein despre evenimentele petrecute în țările romine în lunile ianuarie-februarie 1821.

206. — Sibiu, 5/17 martie 1821. — C. Vlahuță comunică lui Caragea la Pisa că trupele turcești au fost chemate în țară pentru înăbușirea răscoalei.

207. — [Slatina,] 8 martie 1821. — Tudor Vladimirescu asigură boierilor din Benești adăpost la mănăstirea Hurez.

208. — 8 martie 1821. — Porunca lui Tudor către oamenii Adunării să nu supere niște familii de boieri în drum spre mănăstirea Cozia.

209. — București, 8 martie 1821. — Nota informativă despre evenimentele petrecute în Țara Românească, trimisă autorităților militare ruse din Basarabia.

210. — Tulcin, 8 martie 1821. — Raportul locotenent colonelului I. P. Pestel către generalul P. D. Kisseleff cu privire la evenimentele revoluționare din țările române.

211. — [București,] 10 martie 1821. — Caimacamii țării aleg ca mare vistier în locul lui Grigore Filipescu, pe biv vel logofătul Alexandru Filipescu-Vulpe.

212. — Giorman, 10 martie 1821. — Stamate Mărgărit comunică lui Hagi Const. Pop că locuitorii fug din Craiova din cauză «că negreșit vin turcii în țară».

213. — 11 martie 1821. — Tudor Vladimirescu poruncește oamenilor Adunării să nu supere casele a opt familii de boiernași, aflați în slujba norodului.

214. — Chișinău, [11] martie 1821. — Generalul Ivan N. Inzov trimite generalului P. Ch. Wittgenstein o copie a raportului lui A. Pini privitor la evenimentele din țările române.

215. — București, 12 martie 1821. — Nota agenției austriace către cămăcie cu privire la asigurarea protecției supușilor austriaci.

216. — București, 13 martie 1821. — Marele vistier Al. Filipescu-Vulpe poruncește lui Nicolae Greceanu, ispravnic de Buzău, să ia măsuri pentru întoarcerea locuitorilor aflați în bejenie.

217. — București, 13/25 martie 1821. — Caimacamii înștiințează pe baronul Kreuchely că se retrag la Giurgiu.

218. — [Buzău,] 15 martie 1821. — Nesupunerea satului Moșești (Buzău) la darea conacului și căratul cerealelor.

219. — 15 martie 1821. — Cartea lui Scarlat Al. Callimachi, noul domn al Țării Românești, către mitropolit și locuitori, să se ferească de «rătăcirea apostasiei».

220. — [Bolintin,] 16 martie 1821. — Proclamația lui Tudor Vladimirescu către locuitorii Bucureștilor.

221. — Cîmpina, 16 martie 1821. — Mihail Filipescu roagă pe Nicolae Greceanu să-i dea de știre despre mișcarea trupelor lui Ipsilanti.

222. — [București,] 17 martie 1821. — Marele vistier Al. Filipescu-Vulpe scrie ispravnicilor de Buzău să dea ascultare trupelor lui Ipsilanti, deoarece țara nu are arme spre a se putea împotrivi.

223. — București, 17 martie 1821. — Nota lui Al. Pini trimisă mitropolitului înainte de a părăsi țara.

224. — Mizil, 18 martie 1821. — Proclamația lui Al. Ipsilanti către locuitorii Bucureștilor.

225. — 18 martie 1821. — Boierii din țară cer celor fugiți la Brașov să semneze și ei plîngerea către țarul Rusiei.

226. — 18 martie 1821. — Firmanul Porții către chehaia bei, prin care musulmanii sînt îndemnați să revină la vechile lor obiceiuri războinice.

227. — Constantinopol, 19/31 martie 1821. — Bilet prins de pieptul «trădătorului» executat de turci, în care Tudor Vladimirescu și Al. Ipsilanti sînt și ei calificați drept trădători.

228. — 19 martie 1821. — Prinderea a patru ostași «volintiri» care au jefuit pe cîțiva boiernași din satul Beceni (Buzău).

229. — 20 martie 1821. — Proclamația lui Tudor Vladimirescu către locuitorii din București.

230. — [20] martie 1821. — Proclamația lui Tudor Vladimirescu către locuitorii județelor, privind rostul mișcării sale și îndatoririle lor.

231. — 20 martie 1821. — Tudor Vladimirescu face cunoscut că cei ce doresc binele obștesc trebuie să iscălească «încredințarea cea sufletească».

232. — Carantina Sculeni, 20 martie 1821. — Boierii moldoveni arată lui Capodistria că au fost siliți să-și părăsească țara din cauza trădării domnitorului Mihail Suțu și propun să se instituie un comitet format din boierii cei mai de vază care să preia cîrmuirea Moldovei.

233. — 21 martie 1821. — Căimăcămia aduce la cunoștința serdarului Marin Butculescu, ispravnic de Teleorman, măsurile luate pentru stăvilirea jafurilor.

234. — 21 martie 1821. — Tudor cere marelui vistier să se închidă prăvăliile și hanurile și să i se pregătească anumite conace, deoarece intră în București.

235. — București, 22 martie 1821. — Notă informativă despre intrarea lui Tudor Vladimirescu în București, trimisă autorităților militare ruse din Basarabia.

236. — 22 martie 1821. — Lambru Pleșcoianu comunică isprăvniciei de Buzău că locuitorii din satul Băligoși au fugit, iar alte sate din vecinătatea raialei Brăila se pregătesc să fugă de frica turcilor.

237. — 23 martie 1821. — Jurămîntul boierilor față de Tudor Vladimirescu.

238. — 23 martie 1821. — Jurămîntul lui Tudor Vladimirescu, la venirea sa în București, față de boieri.

239. — 23 martie 1821. — Știri cu privire la pregătirea conacelor pentru venirea lui Ipsilanti în București.

240. — Viena, 23 martie 1821. — Z[imen] comunică lui Stan că s-a ridicat cursul galbenilor.

241. — 24 martie 1821. — Ocîrmuirea poruncește ispravnicilor de Teleorman să pună la dispoziția stolnicului Const. Borănescu căruțe pentru transportul finului la București.

242. — [Brașov,] 25 martie 1821. — Boierii fugiți la Brașov descriu împăratului Austriei situația Țării Românești, creată în urma răscoalei lui Tudor Vladimirescu și a lui Al. Ipsilanti, și îi cer sprijinul pentru salvarea țării.

243. — București, 25 martie 1821. — Mitropolitul Dionisie Lupu răspunde consulatului Rusiei de ce nu a adus încă la cunoștința publică blestemul patriarhului și nota consulului Pini.

244. — [București,] 26 martie 1821. — Tudor Vladimirescu cere marelui vistier oameni și muniții.

245. — București, 26 martie 1821. — Vistieria trimite ispravnicilor de Buzău proclamația lui Tudor Vladimirescu, poruncindu-le să potolească « duhul răsvrătirii » și să încaseze de la locuitori rămășițele datorate.

246. — Craiova, 26 martie 1821. — Nestor Pavlovici comunică casei Hagi Pop la Sibiu diverse știri în legătură cu răscoala.

247. — [Brașov, 26 martie /7 aprilie 1821]. — Gr. Brincoveanu și Gr. Ghica roagă pe Fleischhackl să transmită la destinație un arzmagzar al lor către Poartă și o scrisoare către împărații Austriei și Rusiei.

248. — [București,] 27 martie 1821. — Tudor Vladimirescu recomandă marelui vistier Alexandru Filipescu-Vulpe pe paharnicul Dimitrache Drugănescu ca ispravnic a Tîrgoviște și cere ca stolnicul Tufeanu să rămână în postul în care se află.

249. — 27 martie 1821. — Tudor Vladimirescu cere marelui vistier să orînduiască un om care să ducă arzul la Poartă.

250. — [27 martie 1821]. — Boierii arată Înaltei Porți că Tudor Vladimirescu și poporul s-au ridicat pentru dobîndirea dreptăților țării.

251. — [27 martie 1821]. — Boierii din Țara Romînească arată țarului Rusiei că răscoala lui Tudor este pentru binele poporului și cer ajutorul trupelor rusești.

252. — [27 martie 1821]. — Boierii din Țara Romînească arată lui Metternich că răscoala lui Tudor urmărește să restabilească vechile privilegii ale țării și-i cer sprijin pe lângă Poartă.

253. — Iași, 27 martie 1821. — Vistieria poruncește ispravnicilor de Suceava să aducă la ascultare pe locuitorii răsculați din satul Ioneasa.

254. — 28 martie 1821. — Tudor Vladimirescu cere marelui vistier să i se pună la dispoziție suma de 12 000 taleri pentru trebuințele oștirii.

255. — [București,] 28 martie 1821. — Tudor Vladimirescu cere marelui vistier să se îngrijească de trimiterea a 10 care mocănești.

256. — 28 martie 1821. — Epistatul casei menzilorilor cere ispravnicatului de Buzău să trimită imediat banii menzilorilor, aceasta fiind și porunca lui Tudor Vladimirescu.

257. — București, 28 martie 1821. — Divanul răspunde agenției austriace că nu se amestecă în treburile ostășești, întrucît el este provizoriu.

258. — 28 martie 1821. — Locuitorii satului Stănești se obligă să suporte cheltuiala făcută cu prilejul venirii pandurilor.

259. — Sculeni, 28 martie 1821. — A. Pisani trimite mitropolitului Moldovei blestemul patriarhului spre a fi adus la cunoștința locuitorilor.

260. — Sculeni, 28 martie 1821. — A. Pisani îndeamnă pe moldoveni să se supună Porții.

261. — [București,] 29 martie 1821. — Tudor Vladimirescu propune mitropolitului o consfătuire cu boierii pentru a se întocmi răspunsurile către pașalele cetăților de la Dunăre.

262. — București, 29 martie 1821. — Divanul Țării Romînești roagă pe baronul Stroganov să susțină la Poartă cererea de a nu se trimite trupe turcești în țară.

263. — [L a y b a c h, 29] m a r t i e 1821. — M. Suțu este înștiințat, în numele țarului, că Rusia nu va interveni împotriva Porții pentru sprijinirea eteriștilor, dar că moldovenii pot găsi adăpost în Rusia.

264. — [I a ș i,] 29 m a r t i e 1821. — Mihai Suțu anunță divanul că părăsește « vremelnicește » țara și recomandă să se constituie o « vremelnică căimăcămie » și să se trimită o declarație de supunere Porții.

265. — I a ș i, 29 m a r t i e 1821. — Știri despre evenimentele din Moldova, trimise lui Capodistria din partea lui Nic. Rosetti Roznovanu.

266. — 30 m a r t i e 1821. — Ioan, logofătul din plasa Cîmpului, adeverește primirea proclamației lui Tudor Vladimirescu.

267. — 30 m a r t i e 1821. — Porunca polcovnicului Iordachi Hristofi către panduri și arnăuți să nu se atingă de casele și avutul lui Ioniță și Gheorghe Magheru.

268. — [B u c u r e ș t i,] 30 m a r t i e 1821. — Egumenul m-rii Cotroceni a dat 2 300 groși pentru nevoile oștirilor.

269. — [I a ș i,] 30 m a r t i e 1821. — Boierii divanului — după plecarea domnului M. Suțu — îndeamnă pe toți locuitorii ținutului Tecuci să se preocupe în liniște de muncile cîmpului.

270. — C h i ș i n ă u, 30 m a r t i e 1821. — Generalul I. N. Inzov informează pe generalul P. Ch. Wittgenstein despre influența acțiunii Eteriei asupra populației din Basarabia.

271. — B r a ș o v, 30 m a r t i e 1821. — O parte dintre boierii fugiți la Brașov arată țarului Rusiei situația Țării Românești și greutățile celor pribegiți din cauza răscoalei.

272. — [31 m a r t i e 1821]. — Tudor Vladimirescu face cunoscut boierilor refugiați la Brașov scopurile răscoalei și le cere să colaboreze cu boierii rămași în țară.

273. — [S ă r a t a,] 30 m a r t i e 1821. — Lambru Plășcoianu comunică ispravnicilor de Buzău că pogonarii refuză să lucreze via de la Sărata a biv vel vornicului Iordache Filipescu.

274. — 31 m a r t i e 1821. — Lambru Plășcoianu și Ioan logofătul raportează ispravnicilor de Buzău că satele s-au risipit și că ei se găsesc în imposibilitate de a îndeplini poruncile primite.

275. — [B u c u r e ș t i,] 31 m a r t i e 1821. — Tudor Vladimirescu cere divanului să instituie la Cotroceni un tribunal special din trei judecători ca să judece netrebnicile și hojiile făptuite de panduri.

276. — 31 m a r t i e 1821. — Alexandru Ispilanti cere căimăcămiei să intervină la pașalele de la Dunăre să nu intre cu armata în țară, deoarece se duc tratative între Rusia și Poartă pentru ca eteriștii să depună armele.

277. — B î r l a d, 31 m a r t i e 1821. — Doi boieri din Bîrlad cer marelui vornic Costachi Conachi sfaturi asupra celor ce trebuie să facă și îl înștiințează despre întâmplările de acolo și despre atitudinea locuitorilor.

278. — I a ș i, 31 m a r t i e 1821. — Mitropolitul Moldovei confirmă consulului Rusiei primirea anatemei patriarhului și-l asigură că va lua toate măsurile necesare.

279. — [31 m a r t i e 1821]. — Jalba boierilor moldoveni către Înalta Poartă pentru jafurile și pagubele pricinuite de eteriști și pentru îndepărtarea grecilor din țară.

ABREVIERI

Acad. R.P.R.	= Academia Republicii Populare Romine
A.N.	= Achiziții noi
Arh. St. Buc.	= Arhivele statului din București
cont.	= contemporan
depart.	= departamentul
doc.	= documentul
dos.	= dosarul
d-tale	= dumitale
dv., dvs., dumv.	= dumneavoastră
episc.	= episcopia
f.	= fila, filele
fragm.	= fragment
franc.	= francez
germ.	= german
grec.	= grecesc
ist.	= istorie
jud.	= județul
logof.	= logofeția
m-re	= mănăstire
ms.	= manuscris
mod.	= modernă
muz.	= muzeul
nr.	= numărul
orig.	= original
pach.	= pachetul
par.	= parale
p.	= pagina, paginile
r	= recto
rus.	= rusesc, rusească
sf.	= sfânta, sfântul
tl.	= taleri
trad.	= traducere
turc.	= turcesc, turcească
v	= verso
vv., vvd.	= voievod

DEPOZITE DE ARHIVE CERCETATE

I. ÎN ȚARĂ

1. Arhivele statului din București
2. Arhivele statului din Craiova
3. Arhivele statului din Cluj
4. Arhivele statului din Iași
5. Arhivele statului din Orașul Stalin
6. Arhivele statului din Timișoara
7. Arhivele statului din Tîrgu Mureș
8. Arhivele statului din Sibiu
9. Arhivele statului din Rîmnicul Vîlcea
10. Biblioteca Academiei R.P.R., secția manuscrise
11. Fondul Glogoveanu (în posesia Institutului de istorie al Academiei R.P.R.)
12. Institutul de istorie a P.M.R.
13. Muzeul de istorie a orașului București
14. Muzeul de istorie a P.M.R.
15. Muzeul militar central din București
16. Muzeul «Porțile de Fier» din Turnu Severin
17. Muzeul regional din Craiova
18. Muzeul romîno-rus din București
19. Trei fonduri în posesie particulară.

II. ÎN STRĂINĂTATE

1. Arhivele de stat din Budapesta
2. Arhiva istorică centrală de Stat U.R.S.S., Leningrad
3. Arhiva Ministerului de externe U.R.S.S., Moscova
4. Arhiva istorică centrală de stat acte vechi, Moscova
5. Arhiva istorică centrală militară de stat, Moscova.

1

București, 27 octombrie 1802

Cărți domnești date căpitanilor de panduri pentru a fi scutiți de dăjdiile vistieriei și de podvezi.

Cărțile gospod ce s-au dat căpitanilor de panduri pentru apărarea lor de dajdie și de alte angarii.

1802, octombrie 27.

Davat gospod [stvo mi] . . .¹ sin . . .¹ din satu . . .¹ ot sud . . .¹, carele, fiindcă în tot cursul răzvrătirii s-au aflat slujind în război, căpitan de panduri, cu multă silință și credință, împreună cu oștirile împărătești, pînă s-au potolit și s-au liniștit vremea, spre răsplătirea slujbii lui ne-am milostivit domnia mea asupra-i și i-am dat această domnească a noastră carte în mînă, cu care în toată vremea să fie apărât de rîndul dăjdiilor vistieriei și de alte podvezi. Dă nici unile supărare să nu aibă.

Drept aceea, poruncim domnia mea dumneavoastră ispravnicilor ai județului și altor slujbași; nimeni întru nimic supărare păste cartea aceasta a domniei mele să nu i să facă, că așa este porunca domniei mele.

Tolico pisah gosposdtva mi.

Răducanu sin popa Matei Merișăscu din satu Cilnic, sud Mehedinți.

Daia mițar, sin . . .¹ ot satu . . .¹ sud Mehedinți².

Acad. R.P.R., ms. rom. 242, f. 154. Copie.

¹ Loc alb.

² Cărți domnești, întocmai după formularul de mai sus, au fost emise:

— la 23 august 1803, pe numele următorilor căpitanii de panduri: Mihai sin Ioan Bondoc din Crînguești, Duică sin David din Drăgotești, Simion sin Ion din Olănești;

— la 28 august 1803, pentru: Dumitrașcu din Girbovăț, Costandin Galbenu din Izvoru, Nicolae Frunte Lată din Busur, Mihalache logofăt din Rovinari, Pîrvu Bojincă din Frăncești, Ion Bodescu din Bodești, Matei Arșan din Arșani;

— la 12 noiembrie 1803, pentru: Ion Lungănau din jud. Vilcea;

— la 28 noiembrie 1803, pentru: Panait din Teiuș;

25 august 1806

Tudor Vladimirescu, vătaf de plai la Cloșani, cercetează pricina lui Trăilă și Radu Orzăști cu verii lor, frații Pîrvu, Ianaș și Gheorghe, feciorii lui Vasile din Padeș, pentru cotopirea unei părți de moșie.

Cu multă plecăciune sărut cinstita mîna dumnvst.

După cinstita porunca dumneavoastră ce au adus Trăil și Radu Orzăști ot Cloșani la 18 august, prin care jăluiesc dumnvst. pentru un Pîrvu i Ianași și Gheorghe brat ego sin Vasile Licărești ot Padeș că nu i-ar fi îngăduit să stăpînească o parte de moșie ce au în hotaru Padeș a unor veri ai lor care să află dă multă vreme trecuți în țara nemțască, mi să poruncește dă către dm. v. ca, aducînd pă toate părțile dă față, să le fac cercetarea și să-i odihnesc. Iară nemulțumindu-să vreo parte să-i trimit la dm. v. cu cercetare în scris.

Dupe poruncă am mers chiară la fața locului și am adus față pă jăluitori i pă pîriți cum și pă Nicolae Purecă i Pătru Morăga și popa Sămenă (?), omeni bătrîni ot Padeș și făcînd acum pă cercetare am întreat întăi pă acești trei mărturi: ce știință au pentru această parte de moșie a Orzăștilor? Și arătară că cu adevărat știu că este moșie a lor bună de moștenire adică a Orzăștilor, dară dă cităva vreme au văzut și ei pă vătaf Vasile Licărești, tatăl pîrîților, stăpînind acea parte de moșie, dară cu ce temeie au stăpînit-o, ziseră că nu știu fără numai atîta zisără că știu că acest vătaf Vasile, fiind om mai cu putere, ei au socotit că au cumpărat. Am întreat și pă jăluitori cum de l-au îngăduit

— la 25 iunie 1804, pentru: Mihai sin Badea din Ciumagi, Dumitrașco Popescu din Cîmpul Fomii, Constandin Giurescu din Bala de Jos, Ioniță Nicolicescu din Băsești, Mihai Golea din Glogova, Necola din Sălătruc, Dima din Cărbunești, Ion Fometescu din Ciuperceni, Ion Frățuș din Boroșteni, Răducan Mărișăscu din Cilnicu, Matei Turcitu din Mătăsari, Matei Manzil din Drăgoești, Lupu sin Surdu (din jud. Mehedinți), Dumitru Țicu din Pătule, Matei Vizlan din Arcani;

— la 10 septembrie 1804, pentru: Ioniță Gărdăreanu și Șarban Negrescu de la logofeția jud. Mehedinți;

— la 22 iulie 1805, pentru: Barbu căpitanul din Mehedinți;

— la 25 iulie 1805, pentru: Nicola Boboc din Sălătruc, Dumitru Ticu din Pătule, Nicola Găescu din Băsești, Mihai Golea din Glogova, Matei Turcitu din Mătăsari, Ioan Fometescu din Ciuperceni, Răducan Mărișescu din Cilnic, Dima din Crețești, Ioan Frățuță din Boroșeni, Dumitrașco Popescu din Cîmpul Fomii;

— la 20 octombrie 1805, pentru: Mihai sin Ion Bondoc (din jud. Mehedinți);

— la 10 noiembrie 1805, pentru: Matei Suliță din Dejoi, Gheorghe Pășalău din Botoșăști, Ion Măgureanu din Băești, Nicolae Gogan din Obîrșia;

— la 14 februarie 1807, pentru: Dinu Crăiniceanu, Neculae Baboiu și Iancu căpitan de poteră (Acad. R.P.R., ms. rom. 242, f. 166 și 172, 179v, 184v, 193, 193v, 194v, 195 și 204).

Unele cărți de acest gen, din 1803 și 1804, date pandurilor, poartă mențiunea: «făr' dă scuteală dă altele, ci numai dă birul lui». Alte cărți, din 1803, 1805, 1807 date căpitanilor de panduri mai prevăd și «să aibă a scuti. . . bucatele. . . dă dijmarit i vinărici».

Mai mulți dintre pandurii menționați în aceste cărți de scutire apar la 1821 ca participanți la răscoală.

a stăpîni și arătară că pînă la o vreme tot de ei s-au stăpînit dară de cîtăva vreme încoace, împuternicindu-să acest Vasile Licărești, le-au hrăpit-o cu cuvînt că ar fi cumpărat-o de la verii lor și fiind și vătaf de plai nu i-au îndrăznit, fiind Orzăști, oameni săraci. Iară de sînt vreo șasă ani, ne mai putînd ei suferi a-și vedea moșia lor stăpînindu-să di alți, au trecut în țara nemțască de au găsit pe acei veri ai lor și i-au întrebat: cu ce cuvînt au vîndut moșia la mîna striină? Și ei le-au arătat că nicidecum n-au vîndut-o, nici că sînt la nimini aici în țară datori nimic și au dat și adeverință la mîna cu letu 1800 iunie 27 ca să-și caute moșia să o ia de la Licărești că este bună a lor. Cu care adeverință apucînd ei pă Vasile Licărești, le-au slobozit moșia și le-au dat și adeverință la mîna să-și stăpînească moșia cu pace dă către el. Apoi peste puțină vreme murind vătaf Vasile s-au sculat pîrîții, feciorii lui, cu zorba și prinzînd pă jăluitoi i-au bătut și le-au loat acea adeverință a tatălui lor de la mîna și au rupt-o și cu silnicie le-au hrăpit iarăși moșia. Am întrebat și pe pîrîți: cu ce temei s-au îndrăznit de au rupt adeverința tătăni-său și au hrăpit moșia jăluitoilor? Și alt mai de temei cuvînt nu avură fără numai scoasără un zapis dă ani 42, iulie 15, al unui Pătrașco Predescu ce au fost ginere lui Gheorghe, moșiu acelor veri ai jăluitoilor și cumnat cu un Giurca Licărești, prin care zapis scrie cum că lasă partea socru-său de moșie din Padeșu să o stăpînească cumnatu-său Giurca, cu cuvînt că socru-său ar fi vîndut partea de moșie a Licăreștilor grădiștea ot cătun Sainoiăului. Care la aceasta făcînd eu cercetare foarte cu scumpătate dovedesc acest zapis că nu numai că este iconomicos ci este făcut și făr'de carte și făr'nici un temei, pentru căci mai întii că acest Pătrașco nu avea putere a vinde moșia socru-său ca unu ce nu era clironom, nici că-i era dată lui dă zestre, ci să stăpînea chiară de socru-său și dă feciorii socru-său ca o moștenire a lor, iară numitu treabă nu avea că și de zestre să-i fie fost dată iarăși zăstrele nu să vînd și nici numitu nu arată c-au vîndut, ci numai că au dat-o să o stăpînească pînă cînd va rascumpăra socru-său partea pîrîților. Al doilea că acest zapis este de ani 42, iară hotaru grădiștii să stăpînește dă către Săinoi mai mult de cît de ani 150. Care atunci nici acest Pătrașco au fost făcut nici socru-său și mai ales că arătară oameni bătrîni ca de ani 80 că, cînd au hotărît Săinoii cătunu și grădiștea, au mers și numiți Licărești să-și caute grădiștea și să vază dă cine este vîndută și au arătat Săinoiu, care era atunci om ca de ani 70, că nici un zapis de cumpăratură pentru grădiște nu are, nici alte cărți, făr'numai au pomenit atît pă moșu dlui stăpînind, apoi de moșneni Licărești i Pădeșani neavînd nici o carte la mîni decît numai o au verii că au fost a lor și au putut scoate grădiștea. Și al treilea că acest zapis arată pîrîții că este scris de un Giurca logof., care și la aceasta ieși mărturie popa Sămenă (?) fecioru acelu Giurca log. de arată că nu este slova tătăni-său. Și pentru încredințare adusă și un răvaș scris cu slova și iscălitura tătăni-său și înfățișîndu-să nu să potrivă nici slova nici iscălitura, ci curat să dovedește că acest zapis este și iconomicos și făr'de cuviință făcut. Mărturiile ce

sînt în el sînt toți morți și făr'nici un temei au încutrupit pîrîții moșia jăluitorilor, mai ales că de ar fi știut tatu lor că are vreun temei nu le-ar fi slobozit-o prin adevărînță și feciorii lui ca nește zorbagii cu silnicie le-au luat adevărînța.

Părerea mea este: cu cuviință ar fi nu numai să le slobozi moșia ca o dreaptă moștenire a lor, ci încă să le plătească pîrîții jăluitorilor și venitu de cînd le-au hrăpit-o. Iară hotărîrea cea desăvîrșit să va face de către dmv.

Prea plecat slugă
Tudor Vladimiresco, vătaf de plai

1806 avg. 25

Arh. St. Rimnicul Vilcea, doc. XXXV/1. Orig. rom.

3

17 aprilie 1808

Generalul maior Isaiev adeverește că Tudor Vladimirescu comandant peste o mie de panduri la Cerneți, a oprit timp de un an de zile atacurile turcilor asupra aceluî ținut.

Копия

А Т Т Е С Т А Т

№ 459

Здешней боярин сульжер Феодор Владимирян, добровольно сделавшийся командиром тысячи пандур в Чернецах, чрез целой год удерживал тот край от нападения Турок, в горах несколько раз имел с ними сражения, всегда отражал их и тем сохранил край тот от разорения. Команду же свою содержит в хорошем порядке. Таковым усердным его служением заставляет обратить на себя внимание начальства. Я обязанностью почел донести по команде с прошением о награждении его следующим и для того отдал ему справедливость сим свидетельствуя.

Его Императорского Величества всемилостивейшаго Государя моего от армий Генерал майор командующий отрядом войск в малой Валахии расположенных и Кавалер Исаяев.

Апрель 17-го дня, 1808 года.

Место печати.

Сопіе

А Т Е С Т А Т

Nr. 459

Boierul băștinaș slugerul Tudor Vladimirescu, de bună voie comandant peste o mie de panduri la Cerneți, a oprit timp de un an de zile atacul turcilor asupra aceluî ținut. Avînd cu ei cîteva lupte în munți, i-a respins de fiecare dată. Prin aceasta, a ferit acest ținut de devastări. El își ține în bună ordine detașamentul. Prin acest serviciu al său plin de rîvnă, el a atras asupra sa

atenția superiorilor. Am socotit de datoria mea să raportez superiorilor, cerînd să fie recompensat prin avansare în grad. Drept aceea, am crezut că este drept să adevărim acestea prin prezentul.

Al maiestății sale imperiale, suveranul meu prea milostiv, general maior de armată și cavaler, comandant al detașamentului din Oltenia. Isaiev.

Locul sigiliului.

Aprilie, ziua 17, anul 1808

Arh. Min. Ext. U.R.S.S. Moscova, Fond Arhiva principală III—5, anul 1818, nr. 14.

4

[Prejna,] 20 mai 1808

„ Tudor Vladimirescu dăruiește bisericii din satul Prejna, zidită de el, 30 stînjini din hotarul Rumîniorilor.

Fiindcă pentru stînjini de moșie 30 ce i-am cumpărat cu zapis în ruptoare de la Gheorghe sin Curea Chelșa, în hotarul Rumîniorilor, acești stînjini din bun cugetul meu i-am dat danie la sfînta biserică ot Prejna, hramul sfintei născătoare de dumnezeu, care s-au făcut de mine, să fie pentru chivernisirea sfintei biserici și pomenirea sufletului meu și a părinților și a tot neamului meu; pentru ca să fie știut că acești stînjini i-am luat numai pentru această treabă de i-am dat danie la sfînta biserică. Nimeni din copiii mei sau neamul meu să nu fie volnici a căuta să-i ia ci să-i stăpînească sfînta biserică în veci.

Și am iscălit cu mîna mea

Theodor slugeru

1808, mai 20

C. D. Aricescu, *Acte justificative la istoria revoluțiunii romîne de la 1821*, Craiova, 1874, p. 13.

5

3 ianuarie 1809

Comandantul de regiment Iakov Grigorovici adevărește că Tudor Vladimirescu a ocupat linia de avanposturi Cerneți-Vîrciorova pe care a apărât-o cu succes împotriva inamicului.

А Т Т Е С Т А Т

От 1-го уральского казачьего полка командиру Годору слуджерю, в том что по прибытии полка сего в местечке Чернецы по повелению главного начальства велено занять аванпосты, которые были содержаны оным командиром, а именно Чернецы, Батусы, Гинов, Гвитрица, Шимьян, Скила, Дудаш,

Шидостица и Варчаров, в совершенной исправности и против неприятеля во всякой военной осторожности для—чего ему за подписом полкового командира и приложением печати сей и дан Генваря 3-го дня 1809 года.

Полковой командир
Яков Григорович

Место печати

A T E Ş T A T

De la regimentul I-ii de cazaci din Ural, comandantului Tudor Slugerul. Adevărim că, după sosirea acestui regiment în târguşorul Cerneţi, din ordinul autorităţilor superioare s-a poruncit să se ocupe avanposturile şi anume: Cerneţi, Batoţi, Hinova, Ergheviţa, Şimian, Schela, Dudaş, Jidoştiţa şi Vîrciorova. Aceste poziţii au fost ţinute de sus-numitul comandant în cea mai perfectă stare şi cu toată precauţia militară împotriva inamicului. Drept care i s-a eliberat prezentul, cu iscălitura comandantului de regiment şi cu aplicarea sigiliului, în ziua de 3 ianuarie anul 1809.

Comandantul de regiment
Iakov Grigorovici

Locul sigiliului.

Arh. Min. Ext. U.R.S.S., Moscova, Fond Arhiva principală III — 5, anul 1818, nr. 14.

6

8 decembrie 1809

Maiorul Matveev adevăreşte că Tudor Vladimirescu, comandantul batalionului I de panduri din Mehedinţi, a îndeplinit cu zel misiunile încredinţate.

Котля

СВИДЕТЕЛЬСТВО

Дано сие 1-го мегденского батальона Пандурскому командиру служеру ТОДОРУ в том, что во время командования моего в местечке Чернецах, с веренном мне от Господина Генерал майора и Кавалера Исаева 1-го Отрядом, вел себя хорошо, все приказания по службе исполнял со всею ревностью, в чем и свидетельствую за подписанием моим и приложением печати.

Малороссийского грандирскаго полка

Майор Матвеев
Декабря 8-го дня 1809 г.

Место печати

A D E V E R I N Ț A

S-a eliberat prezenta slugerului Tudor, comandant al batalionului I-iu de panduri din Mehedinți, precum că în timpul cît am avut eu comanda în tirgușorul Cerneți, încredințată mie de domnul general-maior și cavaler Isaiev I-iu, s-a purtat bine, toate ordinele de serviciu le-a îndeplinit cu tot zelul, lucrul pe care îl și adevereșc prin iscălitura mea și aplicarea sigiliului.

Maior Matveev al regimentului de grenadier
dieri al Malorosiei

Decembrie, ziua 8, anul 1809

Locul sigiliului.

Arh. Min. Ext. U.R.S.S., Moscova, Fond Arhiva principală III — 5, anul 1818, nr. 14.

7

Cerneți, 7 februarie 1810

Locotenent colonel Veis adeverește că Tudor Vladimirescu, comandantul regimentului I de panduri din Mehedinți, a dat în repetate rânduri ajutor trupelor ruse în afara misiunilor ce i s-au încredințat.

Котля

Объявитель сего Мегидинскаго Пандурскаго 1-го полка полковой командир слуджер Тодор, во время командовани моего Чернецким отрядом, действительно оказал неоднократно чрез свои подвиги, неусыпным старанием в пользу службы Его Императорскаго Величества вспомошествование, кроме припорученной ему 'должности; за что я обязанностию поставляю себе воздать ему сим мою чувствительнейшую благодарность; во уверении чего и дано сие в местецке Чернецах.

Его Императорскаго Величества всемилостивейшего Государя моего, от армии подполковник Сибирскаго Гранодерскаго полка 2-го резервного баталиона Командир, Ордена святаго Георгия 4-ой степени Кавалер

Вейс

Февраля 7-го дня, 1810-го года.

Copie

Purtătorul prezentei, slugerul Tudor, comandantul regimentului I-iu de panduri, din Mehedinți, în timpul cînd eu am comandat detașamentul de la Cerneți, a dat într-adevăr ajutor, în repetate rânduri, prin faptele sale, prin stăruința sa vigilentă în slujba maiestății sale imperiale, peste sarcina ce i-a fost încredințată. Pentru acestea consider drept o datorie a mea a-i arăta prin prezenta recunoștința mea deosebită. Drept asigurare i s-a și eliberat prezenta în tirgușorul Cerneți.

Nr. 100

Locotenent colonel în armata suveranului meu prea milostiv, maiestatea sa împăratul, comandant al batalionului 2 de rezervă din regimentul de grenadieri din Siberia, cavaler al ordinului sfântului Gheorghe gradul al 4-lea.

Veis

Februarie, ziua 7, anul 1810

Arh. Min. Ext. U.R.S.S., Moscova, Fond Arhiva principală III—5. anul 1818, nr. 14.

8

16 februarie 1810

Atestat dat lui Dimitrie Macedonschi pentru slujba sa în « Regimentul de cazaci romîni ».

De la întîiul divan și comitetul a prințipatului Țării Rumînești.

Fiindcă dumnealui porucicu Dimitrie Maciidonschii, ce au fost la slujba « Valahschii cazaschii polc »¹, în toată diastima vremii s-au purtat în slujba sa foarte bine și cu multă rîvnă, împlinind poruncile celor mai mari întocmai și la vreme, precum și în leat 1807 în toate campaniile de bătălie au fost, mai vîrtos că supt satul Obileștii² s-au și rănit în piciorul din stînga. Iar după ce s-au isprăvit campaniile de bătălie cu turcii, au fost orînduit cu iscadronul său ce i s-au fost încredințat pe marginea Dunării ca să ție streaja de avanposturi în dreptul vrăjmașilor turci, unde împlinea datoria sa cu strășnicie.

Și acum cerînd voie prin jalbă de a fi slobod din slujba acestui polc, spre a-și căuta altă slujbă ostășască sau politicească, din porunca strălucitului întîiului comandir al armii, ghegeneral de infanterie și cavaler cneaz Petre Ivanovici Bagration, i s-au slobozit de la slujba acestui polc cu purtarea munderului său dăplin.

Și spre încredințarea acestora i s-au dat de la divanu cnejii Valahii acest atestat cu iscălitură și pecete³.

Vel vistier

Leat 1810, februarie 16

Nr. 67.

Muz. de ist. Buc., doc. 12.243. Orig. rom. Trad. rus. cont., cu pecetea țării aplicată în chinovar.

¹ « Regimentul de cazaci romîni » a fost înființat în luna februarie 1807 de către Const. Al. Ipsilantii vv., cu sprijinul comandamentului oștilor rusești aflate în Țara Romînească.

² Lupta de la Obilești a avut loc la 2 iunie 1807.

³ Un asemenea atestat a fost dat lui D. Macedonschi și din partea comendurii rusești, la 23 martie 1809 (Muz. de ist. Buc., doc. 5875/1957. Orig. rus.). Există de asemenea și o copie nedată a unei recomandări pentru meritele lui D. Macedonschi în slujba polcului (același fond, doc. 1461/1957).

[Craiova,] 18 februarie 1810

Colonelul Jeltuhin adeverește că Tudor Vladimirescu, comandant de panduri, s-a distins în luptele de apărare a Cernețului.

Копия

СВИДЕТЕЛЬСТВО

Дано сие пандурскому начальнику слуджерю Тодору находящемуся в местецке Чернеца, в том что во время командования моего в веренного мне отряда от Господина Генерал майора и кавалера Исаева I-го, находился безотлучно с пандурами в местецке Чернеца исполнял все от меня порученности по службе с хорошим успехом, во время же нападения неприятеля при местецке Чернеца прошлого 1809-го года, августа 9-го дня был в деле, исполнял долг службы самага лучшаго офицера, еще был посылан в горы для прогнания турок, где имел своим старанием хороший успех и во все время замечен мною был с хорошей стороны, в чем и свидетельствую за подписанием моим и приложением полковой печати.

Его Императорского величества всемилостивейшаго Государя моего от армии полковник, Пензенскаго мушкетерскаго полка шеф, и орденов святого равноапостольскаго князя Владимира 3-й степени и прусскаго пурлемерита кавалер.

Желтухин.

Место печати

Февраля 18-го дня 1810 года.

Сопие

A D E V E R I N Ț Ă

S-a eliberat prezenta comandantului de panduri, slugcrului Tudor, care se află la Cerneți.

În timpul când am comandat detașamentul încredințat mie de domnul general-maior și cavaler Isaiev I, aflându-se nelipsit cu pandurii săi în târgușorul Cerneți, numitul a executat cu succes toate misiunile de serviciu încredințate de mine; iar în timpul când inamicul a atacat târgușorul Cerneți, în anul trecut 1809, în ziua de 9 august, el a participat la această luptă, îndeplinindu-și datoria de militar ca cel mai bun ofițer; el a fost trimis și în munți pentru a goni pe turci; acolo a repurtat, prin stăruința sa, un frumos succes și tot timpul a fost remarcat de mine pentru latura sa bună, ceea ce și atest prin semnătura mea și prin aplicarea sigiliului regimentului.

Colonel în armata suveranului meu prea milostiv, maiestătea sa imperială, șef al regimentului de muschetari din Penza și cavaler al ordinilor sfântului cneaz Vladimir cel una cu apostolii gradul al 3-lea și al (ordinului) prusian « Pour le mérite ».

Jeltuhin

Februarie 18, anul 1810

Locul sigiliului.

Arh. Min. Ext. U.R.S.S., Moscova, Fond Arhiva principală III—5, anul 1818, nr. 14.

Cerneți, 27 februarie 1810

Colonelul Cernodubov adeverește că Tudor Vladimirescu a îndeplinit întocmai toate misiunile ce i-au fost încredințate.

Копия

А Т Т Е С Т А Т

№ 184 Дан сей господину батальону пандурскому командиру Слуджеру Тодору в том, что по случаю командования моего Цернецким отрядом, находясь и он с порученным ему батальоном в оном, все возлагаемые на него от меня по службе порученности с отличным усердием и разторопностью исполнял, по[д]чиненных ему содержал в наилучшем порядке, а потому и заслуживает от начальства хорошее внимание. Я отдавая ему сию справедливость, свидетельствую. Пост при Местецке Чернецах.

Полковник Чернодубов
Февраля 27 дня 1810-го года.

Место печати

Сопие

А Т Е С Т А Т

Prezentul s-a eliberat domnului comandant al batalionului de panduri, slugerul Tudor.

Nr. 184 Atunci cînd comandam detașamentul de la Cerneți, aflîndu-se și el acolo cîu batalionul care îi fusese încredințat, a executat perfect toate misiunile ce i-au fost încredințate de mine în serviciu, cu un zel deosebit și cu promptitudine, iar pe subalterni i-a ținut în cea mai perfectă disciplină și de aceea el merită de la superiori o atenție deosebită. Eu am crezut că este drept să atest aceasta. Postul de pe lîngă orașelul Cerneț.

Colonel Cernodubov
Februarie, ziua 27, anul 1810

Locul sigiliului.

Arh. Min. Ext. U.R.S.S., Moscova, Fond Arhiva principală III —5, anul 1818, nr. 14.

11

11 martie 1810

Ștefan Legatovici către Hagi Ianuș despre proviantul pandurilor de sub comanda lui Tudor Vladimirescu.

11 Μαρτίου 1810

Τὴν τιμιότητά της ἀδερφικῶς ἀσπάζομαι.

Δύο γράμματα τῆς τιμιότητάς της ἔλαβα. Τὸ ἓνα ἀπὸ τέσσερες γραμμένο, τὸ ἔλαβα εἰς τὰς 9 τοῦ ρηθέντος μηνός, καὶ τὸ ἄλλο, γραμμένο ἀπὸ πέντε, εἰς

τὰς 10, καὶ εἶδον τὰ ὅσα μὲ γράφετε. Περὶ τὸ βαμπάκι νὰ ἐρωτήσης τὸν Ἑρμελόβ, ὁ ὁποῖος νὰ σὲ δώσῃ καὶ ἀπόκρισιν, εἰδὲ εἰς τὸν δικόν μας γενεράλη ὄχι. Ἀκόμη καὶ τὰ ἄσπρα εἰς τὸν γενεράλη δὲν ἤλθαν. Διὰ τὰ ἀμάξια ὁ γενεράλης ἔγραψε τὸν Ἑρμελόβ [νὰ] σᾶς δώσῃ. Σᾶς παρακαλῶ νὰ μᾶς εἰδοποιήσετε διὰ τὴν τρεπάνιαν[;] ὅπου σᾶς ἔστειλα τί νὰ πάρετε ἀπὸ τὸ Πογοσόφσκη τὸ προβιάντο διὰ τοὺς πανδοῦρες τοῦ Θεοδώρου τί ἔκαμες, ἐπειδὴ ἐγὼ ἐμέτρησα τὰ ἄσπρα τοῦ σλουτζάρη. Κανένα γράμμα ὅπου ἐστάλθη ὁ κύρ Ἀστριανὸς πρὸς τὸν γενεράλη κατὰ τὴν σημείωσιν ὅπου μὲ κάμεις δὲν ἐλάβαμε, τὸν ὁποῖον ἀδερφικῶς ἀσπάζομαι καὶ χαιρετῶν ἔχε μὲ τον[;]

Μένω δὲ τῆς τιμιότητάς σας ὡς ἀδερφὸς καὶ δοῦλος

Στέφανος Λεγατσίτζη

[Adresa:] Τῷ τιμιωτάτῳ κυρίῳ μοι Χατζῆ Γιαννοῦση

Εὐτυχῶς

11 martie 1810

Vă salut frățește.

Am primit de la domnia voastră două scrisori: una scrisă la 4 am primit-o la 9 ale lunii curente și cealaltă scrisă la 5, am primit-o la 10 și am văzut cele scrise. În legătură cu bumbacul să întrebi pe Ermelov, care să-ți dea și răspuns, și nu pe generalul nostru. Bani n-au sosit încă la general. În legătură cu căruțele, generalul a scris lui Ermelov să vă dea. Vă rog să mă înștiințați de . . . ¹ pe care vi l-am trimis ca să luați de la Progosovschi proviantul pentru pandurii lui Tudor ²; cc ai făcut, fiindcă eu am numărat banii slugerului. N-am primit nici o scrisoare trimisă de domnul Astrianos către general, după cum îmi semnalezi, pe care Astrianos îl sărut frățește.

Rămîn al domniei voastre frate și slugă

Ștefan Legatovici

[Adresa:] Prea cinstitului meu domn Hagi Ianuș

cu fericire.

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 397, doc. 55. Orig. grec.

12

13 aprilie [1810]

Colonelul Turcinilov transmite lui Tudor Vladimirescu mulțumirile generalului maior Isaiev pentru curajul de care a dat dovadă cu prilejul ciocnirii de la Branița.

¹ În original: τρεπάνιαν.

² Din vremea cind Tudor Vladimirescu comanda pandurii, există un bilet autograf dat de el pandurului Ion Goșa din Drăgoești, prin care îi acordă un concediu de două luni (Arh.St. Craiova, doc. XVI/1. Orig. rom. cu pecete inelară și legenda: Th. D.; publicat în *Rev. ist. rom.*, VIII (1938), p. 235—236 și de E. Virtosu, *Mărturii noi* . . . , p. 22).

Командирию двух пандурских баталион Слуджарю Тодору. В следствие представления моего Господину Генерал-майору и кавалеру Исайеву, 24-го числа прошедшаго месяца, о случившем перестрелки, в селении Бранице, где вы находясь подавали пример неустрашимости подчиненным, оной предписал изъявить вам его удовольствие и что не преминет поставить вас примером вашим товарищам, а равно и донести о сем начальству. Объявляя вам сие, и я за особенное удовольствие поставляю, вас иметь у себя в команде.

Полковник Турчинилов

№ 59

Апреля 13-го дня.

Copie

Slugerului Todor, comandant al celor două batalioane de panduri.

În urma raportului meu către domnul general-maior și cavaler Isaiev, cu privire la schimbul de focuri ce a avut loc la 24 ale lunii trecute în satul Branița, unde dumneavoastră ați dat exemplu de curaj celor aflați în subordine, domnia sa a ordonat să vi se exprime mulțumiri din partea sa și nu va lipsi a vă da drept exemplu tovarășilor dumneavoastră, precum și a raporta superiorilor săi. Aducându-vă acestea la cunoștință, consider și eu drept o deosebită plăcere de a vă avea sub comanda mea.

Colonel Turcinilov

Nr. 59

Aprilie ziua 13

Arh. Min. Ext. U.R.S.S., Moscova, Fond Arhiva principală III, — 5, anul 1818, nr. 14.

13

23 aprilie 1810

Slugerul Tudor Vladimirescu ia în arendă pe trei ani moșia Ploștina (Mehedinți) a mănăstirii Tismana.

Zapisul meu la sfânta Mănăstire Tismana, cum să știu că am luat în arendă moșia Ploștina din sud Mehedinți, în curs de ani trei, de acum sfeti Gheorghe cu leat 1810 și pînă iarăși la sf. Gheorghe cu leat opt sute treisprezece, cu tocmeală pe an talere una mie trei sute și cinci sute oacă grîu și una sută cizăci oacă pește, morun sau nisetru sărat. Care pește și grîu să am a-l aduce la sfânta mănăstire cu a mea cheltuială. într-acest curs de ani trei, pentru care să-mi iau adevărîntă de teslimat de la mănăstire. Iar banii anului următori i-am răspuns acum toți deplin. Rămîne ca ceilalți, ai celor doi ani, să-i răspunz la începutu fieșcăruia an, de a căroră răspundere, cînd să vor priimi la mănăstire, să-mi iau iarăși adevărîntă de la mănăstire.

Mă leg dar, printr-acest zăpis, că voi păzi hotărările a nu să călca de către alți rezași, cum și pădurile cele roditoare a nu să strica de vericine, căci așa fiindu-ne învoirea cu sfînta mănăstire. Și zăpis întocmai am priimit, ca pînă în curs de ani trei să fiu, căutîndu-mi venitul moșiei, întocmai ca un stăpîn. Iar pînă la numitul soroc, nici mănăstirea să nu poată a mai înălța prețul, nici eu a mă lepăda. Și spre încredințare am iscălit.

Theodor sluger
1810, aprilie 23

[Pe verso:]

Zăpisu slugerului Theodor comandiru pentru moșia Ploștina. 1810, aprilie 23¹.

Arh. St. Buc., Secția istorică, sub dată; publicat de E. Virtosu, *Mărturii noi...*, p. 21.

14

24 mai 1810

Colonelul Turcinilov adeverește că Tudor Vladimirescu, comandantul batalionului I de panduri, a executat cu rîvnă și succes toate misiunile încredințate.

Копия

СВИДЕТЕЛЬСТВО

№ 197 Дано сие от меня 1-го пандурскаго Батальона командиру Слуджарю Тодору Владимиреске в том, что он в бытность в команде моей с батальоном вверенным ему, во все время с 23-го числа марта, все мои приказания выполнял во всей точности, ревности и с великим успехом, начальник храброй, неустрашимой, предприимчив, во всех опасностях предусмотрителен; за то многократно мною было представлено к начальству, как заслуживающей внимания и примернаго награждения, в чем и дано сие за подписанием моим и с приложением герба моего печати.

Его Императорскаго Величества государя моего от армии полковник, 22 дивизии бригадной командир, олонецкого мушкетерскаго полка шеф и орденов С. Великомученика победоносца Георгия 4-го класса, равноапостольнаго князя Володимира 4-ой степени, С. Анны 2-го класса, золотой шпаги с надписью: за храбрость и прускаго достоинства кавалер

Место печати

Турчиниллов
Мая 24 дня 1810 года.

Copie

A D E V E R I N Ţ Ă

№ 197 Eliberată de mine slugerului Tudor Vladimirescu, comandantul batalionului I-iu de panduri.

¹ Zăpisul este scris de altă mină, numai iscălitura fiind a lui Tudor Vladimirescu.

În timpul cît a fost sub comanda mea cu batalionul ce i-a fost încredințat, în tot timpul, începînd de la data de 23 martie, a executat toate ordinele mele cu toată exactitatea, rîvna și cu mare succes; el este un comandant viteaz și neînfricat, întreprinzător în pericole și prudent. Pentru toate acestea a fost prezentat de mine de multe ori superiorilor, ca unul care merită o atenție și o recompensă exemplară. Drept care am și eliberat prezenta, cu iscălitura mea și aplicarea sigiliului meu.

Colonel de armată al suveranului meu, majestății sale imperiale, comandant al diviziei a 22-a, șef al regimentului de mușchetari din Oloneț și cavaler al ordinelor: sf. mare mucenic Gheorghe purtătorul de biruință clasa a 4-a; sf. Vladimir una cu apostolii gradul al 4-lea; al sf. Anna clasa a 2-a, al sabiei de aur cu inscripția « pentru vitejie » și al [ordinului] prusian.

Turcinilov
Mai, ziua 24, anul 1810.

Locul sigiliului.

Arh. Min. Ext. U.R.S.S., Moscova, Fond Arhiva principală III — 5, anul 1818, nr. 14.

15

Cerneți, 3 septembrie 1810

Maiorul Redrikov adeverește că Tudor Vladimirescu, comandant al batalionului I de panduri, a participat la bătălia pentru Cladova îndeplinind cu bravură toate misiunile avute.

Котля

СВИДЕТЕЛЬСТВО

1810-го года Сентября 3-го дня дано сие командующим чернецким постом Орловскаго мушкатерскаго полка майора Редрикова, командиру 1-го баталиона пандур Слуджер Тодору, в том что со дня командования моего сим постом июня с 4-го дня, по день падения крепости Кладова, по № 106 3-е Сентября сего года; оной слуджер, командуя приверженными к нему христианскими пандурами, служил со всею ревностью в пользу Его Императорскаго Величества; во все время бомбандирований падшей крепости находился на батарее противу оной, прерывал всякое сношение гарнизона Кладова с Адакале; зная все проходы по горам, оберегал внутренность Малой Валахии от набегов и грабительства пандур турецких, и везде где только форсировали разбойники, форсировал и сам добровольно, следовал войсками своими на поражение, и всегда возвращался [с]щастливым успехом — все известия о положении турок в сих местах имеем чрез его шпионов и на его

иждивении, почему и даю сие как усердному и ревностному человеку к службе Государя нашего Императора, за подписанием моим и приложением печати.

Местецко Чернецы

Майор Редриков

Место печати.

Copie

A D E V E R I N Ț Ă

Nr. 106 Astăzi 3 septembrie 1910, s-a eliberat prezenta de către maiorul Redrikov din regimentul de mușchetari Orlov, comandant al postului de la Cerneți, slugerului Tudor, comandant al batalionului I-ii de panduri, precum că din ziua de 4 iunie, de când am preluat eu comanda acestui post, pînă în ziua căderii cetății Cladova, adică pînă în ziua de 3 septembrie anul curent, acest sluger, comandînd pe pandurii creștini ce-i sînt devotați, a slujit cu toată rîvna maiestrății sale imperiale; tot timpul cît a fost bombardată cetatea acum căzută, el s-a aflat la bateria din fața cetății și a întrerupt orice comunicație dintre garnizoana din Cladova și Ada Kale; cunoscînd toate trecătorile prin munți, el a păzit interiorul Olteniei de incursiunile și jaful pandurilor turci și pretutindeni unde au apărut țîlharii, el a fost prezent și de bunăvoie el mergea cu trupele sale la înfrîngere și se întorcea întotdeauna cu izbîndă fericită. Toate informațiile cu privire la situația turcilor în aceste locuri le avem prin spionii lui și cu cheltuiala lui. Drept care și dau prezenta ca unui om zelos și rîvnitor pentru serviciul suveranului nostru împăratul, cu semnătura și sigiliul meu. Tîrgușorul Cerneți.

Maiorul Redrikov

Locul sigiliului.

Arh. Min. Ext. U.R.S.S., Moscova, Fond Arhiva principală III—5, anul 1818, nr. 14.

16

Craiova, 20 decembrie 1810

Protopopul Hagi Gheorghe renunță la protimisis și lasă pe Tudor Vladimirescu să cumpere un vad de moară la Cerneți.

Pentru cumpărătorea vadului de moară și cu acest loc dimprejur ce este cumpărat înfundat, de către dumnealui, precum pe larg să cuprindă în zăpisișul moștenilor Severinului, care zăpisiș mi l-au arătat mie dumnealui slugeariu Teodor de loc cum au săvîrșit cumpărătorea. Și fiindcă acest vad cu înfundătura lui l-au cumpărat dumnealui de la neam și părtașii mei din moșia Săverineștiului, m-au pohtit dumnealui, după datorie, ca ori să iscălesc și eu, sau să-i întorc banii cumpărătorei.

Drept aceea, fiindcă mic nu-mi este trebuință acest vad și acest parcel de loc, fiindcă am moșie și vaduri de moară destule, de aceea cu toată dreptatea am priimit pă dumnealui pentru această cumpărătoare și i-am dat această adevăriniță a mea, ca să-i fie dumnealui cumpărătoarea statornică după cuprinderea zapisului cumpărătorii i vînzătorii, nesupărat de mine și de către copiii miei. Și am iscălit cu a mea mîină, pentru încredințare, unde fiind și mulți omeni de față, aflîndu-mă în orașu Craiovei.

Hagi Gheorghe protopop, adeverez.

1810, dechemvrie 20

Și am scris eu Iordache Hristofi, cu zisa și învățătura sfinții [sale] Hagi potropu Ghiță, unde făcîndu-să aceasta la polcovnicia Craiovii și martor.

De la polcovnicia Craiovii.

Vîind amîndoaă părțile înaintea mea și arătându-m că de buna voința sfinții sale Hagi potropopu Ghiță au dat această adevăriniță dumnealui sluger Theodor, rugîndu-mi-să ca să să întărească și de către mine. Drept aceea am adevărit-o și eu cu iscălitura.

Statie polcovnic

1810, dechemvrie 21

E. Virtosu, *Mărturii noi...*, p. 22—23 (originalul distrus).

17

1 martie 1811

Tudor Vladimirescu scrie lui Ghiță Răescu din Gornovița (Mehe-dinți) că-l iartă pentru niște pîri nedrepte ce le-a făcut împotriva sa.

Dumitale Ghiță Răescule, sănătate îți pohtesc!

Am luat scrisoarea și am văzut rugăciunea ce-mi faci, plîngîndu-ți greșala; atît ce ai greșit către împărăție, de te-ai arătat cu vicleșug, cît și pîrele și nedreptățile cu care te-ai arătat către mine¹, stăpîn fiindu-ți, lucru nelegiuit și nepriimit și neiertat de către milostivirea lui Dumnezeu.

Aceasta este începătura răutăților, ce să chiiamă zavistie, și cine urmează acest lucru, procopsală nu vede, nici iertare de la Dumnezeu, precum poți lua pildă chiar din frații tăi, Răducan și popa², că au urmat într-acest chip și nu s-au ales nimic de casă lor.

¹ Tudor Vladimirescu se referă aici la jalba din 18 noiembrie 1810 a lui Ghiță Răescu către C. Samurcaș, întiul cîrmuitor al divanului Craiovei, prin care jeluitorul se plînsese de nedreptățile ce i le-a pricinuit Tudor în anii 1806, 1808 și 1809 (C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 218—219). Cea mai mare parte din acuzațiile lui Gh. Răescu sînt repetate în jalba lui dată împotriva lui Radu Muică, la 31 decembrie 1810 (E. Virtosu, *Mărturii noi...*, p. 23—26).

² Este vorba de popa Gheorghe, unul dintre cei trei frați ai lui Ghiță Răescu, pe care Tudor l-a constrîns să-i vîndă o moșie (Jalba lui Ghiță Răescu din 20 februarie 1816).

Eu, cu toate că, dupe dreptate, poti a-ți face răsplătire faptelor tale, dar, ca unu ce știi cuvîntul sfintei evanghelii [și] legea cum urmează, să știi că de către mine ești iertat și la nici o indoială să nu mai fii de către mine. Numai să-ți plîngi greșalele către dumnezeu să te ierte. Și de acum înainte să te părăsești a nu mai urma cum ai urmat pîn-acum ¹.

Theodor sluger

1811 mart. 1

Acad. R.P.R., doc. DCCXLIV/40. Orig. rom.

Vezi un facsimil la C. D. Aricescu, *Istoria revoluțiunii romine de la 1821*, Craiova, 1874 (anexă). Publicat de E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 27.

18

[Craiova,] 13 iulie 1811

Arendașul poștelor din Oltenia se plînge că surugiii părăsesc slujba lor și se înrolează în noul batalion de panduri al lui Tudor Vladimirescu.

[Κρατίωβα] 13 'Ιουλίου 1811

Πρὸς τὸν ἄρχοντα κλωτζάρη Χαραλάμπη

Τζερνέτσι

.....
'Από Γιαμπλάνιτσα γράφει ὅτι μὲ τὸ νὰ ἐδόθη τὸν ἀρχ. σλουτζάρη Θεόδωρον νὰ κάμη ἀκόμη ἓνα μπαταλιόνη παντούρους, φεύγουν οἱ σουριτζῆδες, καθὼς ἀπὸ τὸ γράμμα του, ὅπου σᾶς περικλείω, θέλετε πληροφορηθῆ, ὅπου ἔφυγαν καὶ μερικοί. Διὸ παρακαλῶ τὴν εὐγενίαν σας νὰ δώση τὰς σφοδρὰς προσταγὰς εἰς ἐκεῖνα τὰ χωρῖα ὅπου ἔχουν σουριτζῆδες νὰ μὴν φεύγουν καὶ γίνεται κατάχρησις καὶ κοσοῦρι εἰς τὰς πόστας. Εἰ δυνατὸν καὶ τὸν ἄρχων σλουτζάρη νὰ εἰπῆτε νὰ μὴν τοὺς δέχεται καὶ μένω.

[Craiova,] 13 iulie 1811

Către boierul clucer Haralambie

La Cerneți

.....
De la Iablanița scrie că întrucît s-a dat voie boierului sluger Tudor să facă încă un batalion de panduri, pleacă surugiii și se duc și se fac panduri, precum

¹ La 20 februarie 1816 Ghiță Răescu înaintează totuși o jalbă către domn prin care, repetînd acuzațiile împotriva lui Tudor, arată că nu i s-a făcut judecată în urma jălbii sale din noiembrie 1810 din cauza că C. Samurcaș, fiind « omul și sprijinitorul » lui Tudor, a tergiversat cercetarea.

Într-o altă jalbă a lui Ghiță Răescu, din aprilie 1824, în pricina unei case din același sat, se arată că Tudor Vladimirescu, fiind « comandir de panduri muscălești » în vremea războiului ruso-turc din 1806—1812, a trăit cu Floarea, cumnata jăluitorului, care « ne tot pira pe supt ascuns la dinsul ». Iar Tudor, « din pricina numitei, ca unu ce avea putere, nu poti arăta dumnea-voastră în cite rînduri au umblat să ne prăpădească și ne-au stins cu totu... ». Cînd Floarea a făcut casă pe un loc al jăluitorului, acesta n-a cutezat să-i stea împotriva « de frica slugerului Tudor » (Arh. St. Craiova. doc. XXIX/7. Orig. rom., publicat de E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 88—90).

vă veți informa și din scrisoarea lui, pe care v-o trimit aci alăturat, ba chiar au și plecat cițiva. De aceea vă rog pe domnia voastră să dați ordine severe în satele acelea, care au surugii, ca să nu fugă și să sufere poștele, sau dacă este posibil să spuneți boierului sluger să nu-i primească. Și rămîn.

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. XXIV, doc. 13 (un registru care cuprinde copii de scrisori în legătură cu poștele), f. 5. Text grec.

A N E X Ă
la documentul nr. 18

Κρατώβα 18 'Ιουλίου 1811

Πρὸς τοὺς ἐντιμοτάτους κυρίους 'Ιωάννην Σκουφῆ καὶ Πολυζάκην Δημ.
Βουκουρέστι

.....

Εἰδοποιῶ ὅτι τὸν σλουζάρην Θεόδωρον, κουμαντήρην παντουρέων, τοῦ ἐδόθη προσταγὴ νὰ κάμη ἀκόμη ἓνα μπαταλιόνι παντουρέους, δίδοντας ἐλεύθερον ὅποιος θέλει, καὶ ἔτσι μᾶς φεύγουν οἱ σουρουτζῆδες, καθότι καὶ ἔφυγαν μερικοί. Περὶ τοῦτου ἔγραψα τὸν ἄρχων κλωτζάρη Χαραλάμπη, ἰσπράβνικον Μεχεδεντζίου, καὶ μὲ ἀποκρίθη ὅτι δὲν ἔμπορεῖ νὰ κατορθώσῃ τίποτες, καὶ ἂν εἶναι τρόπος νὰ γίνῃ ἀπὸ αὐτοῦ καμία προσταγὴ, ὅπου νὰ μὴ δέχονται σουρουτζῆδες εἰς τὸ τάγμα τῶν παντουρέων, διότι κατανοῦμε εἰς τὸ χεῖρον, μένω.

Craiova, 18 iulie 1811

Către prea cinstiții Ioan Scufa și Polizachi Dim.

La București

.....

Vă comunic că s-a dat ordin slugerului Tudor, comandir de panduri, să facă încă un batalion de panduri, avînd libertatea să ia pe oricine, și astfel fug surugii noștri; au și plecat cițiva. În legătură cu aceasta am scris boierului clucer Haralambie, ispravnic de Mehedinți, și mi-a răspuns că nu poate să facă nimic; dacă este posibil de acolo să se obțină vreo poruncă ca să nu primească surugii în batalionul pandurilor, fiindcă vom ajunge și mai rău. Rămîn.

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. XXIV, doc. 13, f. 5 v. Text grec.

19

24 august 1811

*Const. Dănciulescu vinde lui Tudor Vladimirescu partea sa
din moșia Cloșani.*

Adecă eu Constandin Dănciulescu ot satu Obîrșia, dimpreună cu soția mea Maria i cu feciorul meu Pan, care și mai jos ne vom iscăli, dat-am încredințat și adevărat zapisul nostru la mîna dumnealui biv vel sluger Teodor Vlădimirescu, precum să se știe că de a noastră bună voie și nefiind siliți

de nimeni, i-am vîndut dumnealui partea de moșie ce ni se cuvine din Cloșani, din săliște, din vad de moară, din locuri arătoare, din livezi, din cîmp, din pădure, din munți, care se numesc Micușa, Vlășia, Rădoteasa, Bulzu, Scărișoara, Mocirlău, în drept taleri 300, adecă trei sute tocma în rupt.

Care moșie, am vîndut-o de a noastră bună voie și cu știrea tuturor rudelor noastre, care mai jos se arată iscăliți; pe care să o aibă dumnealui a o stăpîni ohavnică în veci, atît dumnealui, cît și copiii dumnealui, nepoți, strănepoți, cîți dumnezeu îi va dărui.

Și pentru mai adevărată încredințarea noastră ne-am iscălit și mai jos, ca să se crează, puindu-ne și degetele în loc de pecete, unde fiind față și toate rudele noastre, care mai jos sînt iscăliți.

1811, august 24

Eu Constandin Dănciulescu ot Obîrșia, vînzător.

Eu Maria, soția lui Constandin, vînzătoare.

Eu Pan, fecioru lui Costandin, vînzător.

Eu Radu Trăilescu ot tam, martor.

Eu Pan, sin Curiea ot Drăghiești, martor.

Eu Dumitrașco Dănciulescu, vărul lui Costandin ot tam, martor.

Eu Costandin sin Iacov, vărul lui Costandin, ot tam, martor.

Și am scris eu care mai jos mă voi iscăli și sînt și dreaptă mărturie.

Drăguț Căpitanu

Adecă noi, rudeniile și moșnenii ot Cloșani, ce sîntem mai aproape rudenie și răzași cu Costandin Dănciulescu, ce am vîndut toată partea lui de moșie din Cloșani și din munții Cloșanilor, și vîind pe la noi ne-au arătat acest zapis și ni l-au citit înaintea noastră, înaintea satului. Și spre a[se] stăpîni de către dumnealui biv vel slugerul Theodor Vladimirescu această moșie în pace de către noi, am iscălit și noi ca să [să] crează, puind și degetele în loc de pecete. Și să se știe această vînzare de moșie ce au cumpărat-o dumnealui slugerul este din teni [?] iuzbași.

1811, septembrie 13

Eu Gheorghe sin Iancu Vintilescu ot Cloșani, martor.

Eu Gheorghe Vintilescu, brat Iancu, martor.

Eu Trăilă Predescu, martor.

Eu Radu Predescu, martor.

Eu Giurea sin Trăilă, martor.

Eu Lepădat Orzăscu, martor.

Eu Popa Vintilă Orzăscu, martor.

Eu Ion Țugoi Căprariu, martor.

Eu Ianăși Lița, martor.

Eu Stoica Frențescu, martor.

Sud Mehedinți. De la vechilu vătăfului de la plaiu Cloșani.

De față înaintea mea chemînd, Costandin Dănciulescu, pe acești mai sus numiții martori, și arătîndu-le că de a lui bună voie și-au vîndut moșia sa din Cloșani, s-au adevărit și de către dinșii cu iscălitura.

Și spre a fi știut și crezut, rugat fiind, am adevărit și eu cu iscălitura. fiind vînzarea adevărată și cumpărătoarea temeinică.

Radu Muică Gornoviceanu

1811 sept. 13

Arh. St. Buc., ms. 1240, f. 395—396. Copie mod. Publicat de E. Virtosu, *Mărturii noi* . . . , p. 28—29.

20

24 decembrie 1811

Tudor Vladimirescu roagă pe Hagi Ianuș să transmită o scrisoare a lui către marele vistier Const. Samurcaș.

Cu frățească dragoste mă închin dumitale, chir Hagi.

Pentru această scriisoare, răspuns la o carte a dumnealui vel vistier, cilibi Costache Samurcaș, neavînd alt mijloc a-i proftaxi răspunsu mai curînd, plății aici ștafeta pînă la București, și forte mă rog dumitale să binevoiești, cu vreun ocazion sigur sau și cu ștafetă, prin marafetu dumitale, să să trimiță, ca să meargă la loc, fără de a cădea printr-alte mîini.

Pentru care facere de bine voi rămînea robit a sluji și eu dumitale, aflîndu-mă al dumitale ca un frate și slugă,

Theodor sluger¹

1811, dechemvrie 24

[Adresa:] Cînstitului și mie ca un frate, dumnealui chir Hagi Enuși, cu frățească dragoste.

Arh. St. Buc., secția istorică, sub dată. Publicat de E. Virtosu, *Mărturii noi* . . . , p. 31

21

[1811]

Tudor Vladimirescu este orînduit zapciu la plasa Muntele (Mehedinți).

Sud Mehedinți.

Foaie de zapcii cei ce s-au ales de s-au orînduit la plăși, cum arată:

.....

¹ Tudor Vladimirescu are legături continue cu Hagi Ianuș în diferite chestiuni. Astfel, în mai 1821, el îi scrie o scrisoare din partea generalului rus Al. Isaiev, cerîndu-i înapoi 96 de galbeni « ce am avut de la ghinărar și de către maior Popov s-au luat de la marfa lui Răgep ce au venit di la vale și s-au dat tot la ghinărar » (Arh. St. Buc., secția istorică, sub dată).

Plasa Muntele: sluger Theodor¹, vătafu plaiului Cloșani, din poruncă,
în locu lui Ioniță Hîrgot.

Podporucic Costicikov²

Const. Haralambie³

Arh. St. Buc., Administrative vechi, dos. 2118/1811. f. 59. Publicat de E. Virtosu,
Mărturii noi..., p. 26.

22

Craiova, 27 aprilie 1812

General locotenent de armată Markov adeverește că Tudor Vladimirescu, comandantul batalionului I de panduri, s-a remarcat prin zelul arătat în misiunile îndeplinite.

Копия

СВИДЕТЕЛЬСТВО

№ 289

Командиру 1-го пандурскаго батальона Господину слуджеру Тодору, в том что со времени изступления моего в командование Корпусом войск в Малой Валахии состоящий в команде его батальон содержан был в добром порядке и воинской дисциплине; сверх сего, по деланным ему поручениям ловил несколько раз и доставлял к начальству существующих в здешних местах разбойников чрез что самое, равно благонадежное его поведение и усердность к службе Государя Императора заслуживает в препоручению доверенность и начальниче внимание, за дол[г] поставляю свидетельствовать подписом и приложением герба моего печати.

Его Императорскаго Величества Всемилодивейшаго Государя моего, от армии Генерал лейтенант командующий корпусом войск в Малой Валахии и Сербии разположенных, 15-ой пехотной дивизии Командир и орденов святаго Александра Невскаго, с-ой Анны 1-ой Степени алмазами украшенной, С-го Георгия 2-го класса, С-го Владимира 2-го класса большаго креста кавалер, имеющий шпагу за храбрость, украшенную алмазами.

Марков

Место печати.

В городе Крайове. Апреля 27-го дня, 1812 года.

Copie

ADEVERINȚĂ

№. 289

Domnului Slugger Tudor, comandantul batalionului I-iu de panduri. De cînd am luat comanda corpului de armată din Oltenia, batalionul de sub comanda lui a fost ținut în bună ordine și disciplină militară; în afară de

¹ Tudor Vladimirescu a mai avut slujbă acolo, cu cinci ani în urmă. Într-un pitac domnesc din 20 decembrie 1806 se arată că «Teodorache Vladimirescu biv vtori comis» a fost numit «vătaf. la plaiul Muntelui de Sus, sud Mehedinți» (N. Iorga, *Studii și doc.*, VI, p. 511—512).

² Iscălitura în rusește.

³ Iscălitura în grecește.

aceasta, conform însărcinărilor care i-au fost încredințate, el a prins de câteva ori și a adus în fața superiorilor săi pe tâlharii din aceste locuri. Pentru aceasta, precum și prin purtarea sa demnă de încredere și pentru zelul său arătat în serviciul suveranului împărat, el merită, în misiunile ce i se dau, încrederea și atenția șefilor și de aceea consider o datorie a mea să atest aceasta prin iscălitura și aplicarea sigiliului meu.

General locotenent de armată al maiestății sale imperiale prea milostivul meu suveran, comandant al corpului de armată din Oltenia și Serbia, comandant al diviziei a 15-a de infanterie și cavaler al ordinelor: sfântului Alexandru Nevski, al sfintei Ana gradul I-iu cu diamante, al sf. Gheorghe clasa a II-a, al sf. Vladimir clasa a II-a, al Marii Cruci, distins pentru vitejie cu sabia cu diamante.

Markov

Locul sigiliului.

În orașul Craiova aprilie ziua 27, anul 1812.

Arh. Min. Ext. U.R.S.S., Moscova, Fond Arhiva principală III — 5, anul 1818, nr. 14

23

28 aprilie 1812

Informații despre slugerul Tudor și despre Răducan Nicolau.

28 'Απριλίου 1812

Πρὸς τὸν τιμιώτατον κύριον κύρ Χ. 'Ιωαννουήσην ἀδελφικῶς προσκυνῶ.
'Ελαβον τὸ ἀδελφικόν της ὁμοῦ καὶ τὸ περικλειόμενον πρὸς Ρουσιάβαν καὶ τὸ ἔδωσα τοῦ σλουτζάρη Θεοδώρου καὶ τὸ ἔστειλεν μὲ ἕναν παντούρη καὶ ἐρχάμενη ἢ ἀπόκρισις ἀμέσως θέλω τὴν στείλει. 'Εχάρηκα καὶ διὰ τὴν ἄκραν ἀγαθὴν ὑγίαν της. Θεοῦ χάριτι καὶ ἡμεῖς ὑγιαίνομεν. Εἶδα καὶ τὰ ὅσα μὲ γράφεις διὰ νὰ δώσω τὸν Ραδοκάνον γρόσια χίλια ἑξακόσια, τὰ ὅποια καὶ τοῦ τὰ μέτρησα καὶ ἰδοὺ καὶ ἡ ἀπόδειξις του.

.....
Διὰ τὰ ἑκατὸν γρόσια μὲ ἀποκρίθηκε, μὲ δεύτερον θέλει τῆς τὰ ἀποκριθῆ.
'Εγὼ καὶ νὰ τὸν βιάσω δὲν ἔμπορῶ, ἐπειδήτης εἶναι σύντροφος τοῦ σλουτζέρη Θεοδώρου καὶ δὲν ἀποτολμῶ. Μὲ γράφετε ὅτι ὁ ἄρχων δραγουμάνος εἶναι πικρισμένος διὰ αἰτίαν τοῦ Θεοδώρου κομαντήρη. Περὶ τοῦτο παρακαλῶ τὴν τιμιότησας νὰ τὸν παρακινήσετε νὰ τελειώσῃ καὶ ἡ εὐγενία αὐτοῦ τὸ ἔργον του, διὰ τὸ χατίρι τοῦ Θεοδώρου.

.....
Τῆς τιμιότητός της ὡς ἀδελφὸς δοῦλος

Const. Furtuna

Către prea cinstitul domnul domn H. Ianuș cu închinăciuni frățești!

Am primit frățeasca d-voastră scrisoare împreună cu cea alăturată pentru Orșova, și am dat-o slugerului Tudor care a trimis-o cu un pandur. Când va veni răspunsul, îndată am să-l trimit. M-am bucurat mult de buna d-voastră sănătate. Cu ajutorul lui Dumnezeu și noi sintem sănătoși. Am văzut și cele scrise ca să dau lui Răducanu una mie șase sute groși; i-am numărat, și iată chitanța lui.

.....
 Cu privire la suma de 100 groși mi-a răspuns că are să v-o trimită în curînd. Eu să-l silesc nu pot, fiindcă este asociatul slugerului Tudor și nu îndrăznesc. Îmi scrieți că boierul dragoman este amărit din cauza comandurii Tudor. De aceea vă rog pe domnia voastră să-l îndemnați să termine și domnia sa acolo afacerea lui pentru hatîrul lui Tudor.

Al domniei voastre ca un frate și slugă,
 Const. Furtuna¹

[Adresa:] Prea cinstitului și binevoitorului domnului domn H. Ianuș Consta Petru și frații, cu fericire.

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 419, doc. 18. Orig. grec.

24

23 mai 1812

Tudor Vladimirescu către Nic. Zoican în chestiuni negustorești.

Cătră dumnealui chir Necolae Zoican

Priimind dumneata aceasta, de grabă să mă înștiințezi cîte cît s-au vîndut său? Adecă: cîte cîte parale ocao, și de ai priimit toți banii sau nu pentru său?

Theodor sluger²

Mai 23, 1812

Muzeul Porțile de Fier, Turnu Severin, mapa X, doc. 3; autograf. Publicat în *Arhivele Olteniei*, II (1923), p.2.

¹ Semnătura în litere chirilice.

² Tudor Vladimirescu se găsea de cîțiva ani în relații comerciale cu N. Zoican.

În februarie 1808 el cere acestuia să-i cumpere niște telegari (Acad. R.P.R., doc. CCCI/92). În octombrie 1810, Tudor fiind bolnav cere lui N. Zoican niște lămii (C. D. Aricescu, *Acte justificative* . . . , p.—224). În noiembrie același an el scrie o jalbă din partea lui Lupu Zoican, pentru a fi scos de la închisoare, unde fusese băgat sub motivul că nu a plătit vama pentru niște vite (Acad. R.P.R., Autograf). Toate aceste documente sint publicate de E. Virtosu, *Mărturii noi* . . . , p. 12 n, 18, 30 și facsimil-planșa VI, fig. 9.

26 mai 1812

*Sentiința departamentului de patru și a divanului Craiovei în
pricina slugerului Tudor Vladimirescu cu doi neșuțatori.*

1812, mai 26

De la departamentu de patru.

Hristea Grecul, după jalba ce au dat la dumnealui cinstit Costandin graf Dudescu, otcircumitor divanului Valahii cei Mici, s-au judecat de față înaintea noastră cu Dumitru, omul și vechilu dumnealui slugerului Tudor, din sud Mehedinți, arătînd că, fiind tovaroș cu un Stanciul Abagiu, au mers amîndoi la numitul sluger de au cumpărat 1976 ocă morun, suta po talere 85, și icre, ocă 673, ocoa po talere 2, parale 20. Cu care marfă viind aici și vînzîndu-o, zice că, neștiind sama, li s-ar fi întîmplat pagubă, și acum vechilul slugerului îl apucă numai pă dînsul să plătească cusurul de bani ai mărfii, ce nu i-au fost împlinit după zăpîsul lor, și el nu are de unde, că i-au mîncat Stanciul, tovaroșul lui; făcînd cerere să-și afle dreptatea.

S-au întreat Dumitru, vechilu slugerului Theodor, ce are să răspunză. Zisă că astă iarnă, fiind la Cerneți jăluitorul și Stanciul, tovaroșul lui, au rădicat de la sluger acel pește și icrele și după sorocul zăpîsului, ce și-au pus amîndoi, n-au răspuns toți banii mărfii, adăstîndu-i pînă acum. Din care pricină șade în cheltuială din pricina lor, prelungindu-l cu vorba, și nici un ban, decît ceace i-au dat înnainte, nu i-au mai dat, și pentru aceea îi apucă să-i plătească bani după zăpis. Care zăpis, arătîndu-l la judecată, să văzu scris din trecuta lună februarie 12, iscălit atît de Hristea jăluitorul cît și de Stanciul, tovaroșu lui, platnici, adevirit și de alți martori, cuprinzători că au priimit amîndoi de la sluger acea sumă de ocă pește și acele icre, cu prețul ce să arată mai sus, numind ca să răspunză banii în doaă soroace. Ce nici jăluitoru, [nici] Stanciul, tovaroșul lui, nu tăgăduiră că nu este zăpîsul lor și că n-au rămas acei bani datori, după pește și după icre la numitu sluger; numai pricinuiră ei amîndoi între dînșii, aruncînd unul la altul că au mîncat bani și nu sînt socotiți amîndoi. Pentru care, ca să dovedim cîți bani au dat slugerului, după zăpis, și cît mai rămîne datori să mai dea, le-am făcut socoteala ce să arată mai jos, însă:

talere parale

1 678	16	face pă 1 976 ocă morun, suta po talere 85, netăgăduit.
1 682	—	pă 673 ocă icre, ocă po talere 2, parale 20, netăgăduit.
3 360	36 ¹	această sumă face pă tot peștele și icrele ce le-au luat de la sluger.
	<i>talere parale</i>	ce au dat dintr-aceștia:
1 792	1 600	— au dat Hristea și Stanciul, tovaroșul lui, la aprilie 15, netăgăduiți.
	192	— ipac zice Hristea că i-au dat acum la polcovnicie.
	1 792	

¹ Așa în text.

1 568 parale 36 iost rămîne Hristea jăluitorul și Stanciu tovaroșu lui, bun datori să răspună lui Dumitru, vechilu dumnealui slugerului, după coprin-derea zapisului lor. Pe care bani găsim cu cale ca să-i plătească, fără de alt cuvînt. Și Hristea cu Stanciul, de vreme că zic că au socoteală între dînșii aruncînd unul asupra altuia că au mîncat bani, își vor căuta unul cu altul, prin deosebită judecată. Iar banii slugerului să să plătească acum, ori de unde vor ști, să nu mai ție pã vechil în cheltuială, după cum făcu strigare că șade, din pricina lor, de 11 zile aici în Craiova.

Părererea noastră într-acestaș chip este, iar hotărîrea rămîne a să face de către cinstitul divan,

Gheorghe Jiian

1812, mai 26

De la divanu Craiovii.

Cu această cercetare și alegere a judecătii departamentului de patru infățîșindu-să la divan Dumitru, vechilu slugerului Theodor, cu Hristea Grecu și Stan Abagiu, tovaroșul său, s-au întreat numiții Hristea și Stan, pentru ce nu plătesc și cusurul de bani, după zapisul lor? Și fără de nici o tăgăduire zisără că cu adevărat sînt buni datori și acei talere 1568, la sluger Theodor. Dar toată zăbava de plată este din pricină că, ei fiind tovaroși amîndoi, cînd au luat socoteala la urmă, au văzut că le iase pagubă, și au bănuială unul asupra altuia, că au furat din bani, cerînd a să infățîșa mai întii amîndoi la judecată, spre a să dovedi asupra cui să găsec acești bani rămași și atunci îi vor plăti.

A căroro pricinuire este fără de orinduială, căci în zapisul lor nu să coprinde și alte vorbe, decît numai zice ritos că sînt buni datori banii de mai sus numiți, talere 1568, pentru aceea, nu face trebuință a mai aștepta vechilul aici, în cheltuială, pînă să vor socoti și să vor desface între dînșii, ci hotărîm ca mai întii să plătească pîrîții banii slugerului, după zapisul lor, și la urmă, oricum vor ști, să vor desface.

Iar cînd acum nu vor avea mijloc de a plăti, să-și dea chizaș sigur pe bani, ca cu soroc de 4 luni să-i plătească. Dar nedîndu-și acest fel de chizășie, atunci să să îndatoreze cel care din amîndoi tovaroșii va fi în stare mai bună a i să vinde la mezat tot avutul său și să plătească bani datorati slugerului.

Dumitrache Racoviță, Dumitrache Bibescu, Cornea
Brăiloiu, Dumitrache Brăiloiu, Ion Vlădăianu

1812, iuni 21

E. Virtosu, *Mărturii noi...*, p. 32—35 (originalul distrus).

7 iunie 1812

Porucicul Tudor Vladimirescu scrie lui Nicolae Zoican să nu cumpere făină și plută.

Către dumnealui chir Nicolae Zoican.

Sosind și eu de la Craiova, mă găsi scrisoarea dumitale și văzui cele cuprinzătoare. Cît pentru banii de la dumnealui chir Iurdache, cu de multe ori ți-am spus dumitale că va să-ți faci așa! Dară eu de cătră aceasta, orice să va întîmpla, nu sînt tovarăș, ci dumneata ai să tragi, căci trebuie să te păzești de așa oameni! Ci oricum vei ști, să scoți banii, fiindcă-mi sînt de mare trebuință. Și mai în grabă, că în credință am mare trebuință!

Iară acca făină sau plută, nicidecum să nu o iai, că nu alegi nimică cu ele! Ci să te păzăști de așa marfă! Făina aici este cu cinci lei și nu o caută nimenca. Și pluta este ocao cîte zăce parale. Mai în scurt, să te ferești de această marfă!

Accastă scriisoare să să dea la chir Costandin Duncea și una la domnul maiur, alta la chir Fota¹ și să iai răspuns. Pînă la zăce zile să isprăvești ce vei avea și să vii negreșit aici, fiindcă eu am o călătorec foarte depărtată² și nu mă găsești pe urmă. Ci pînă la această vreme, negreșit să vii!

De la chir Costandin Duncea să primești lei 360, adecă trei sute șazăci, și să-i dai acest zăpis al taică-său. Acești bani i-am trecut la catastih asupra dumitale.

Porucic Theodor

Iunic 7, 1812³

[Pe verso:]

Mai întii cercetez pentru cea mai dor[ită] fericire sănătății dumitale, că avînd pă deplin, să mă bucur și eu.

Acad. R.P.R., Autografe. Orig. rom. Publicat de E. Virtosu, *Mărturii noi...*, p. 36—37; fascimil în planșa VII, fig. 11.

27

[1812]

Diata întocmită de Tudor Vladimirescu cînd a avut intenția să meargă în Rusia.

Aflîndu-mă eu om necăsătorit și fără de vrednici clironomi, temîndu-mă în toată vremea de moarte, mai virtos aflîndu-mă ostaș și în toată vremea

¹ Este vorba de negustorul Fota Popovici din Orșova de la care Tudor se împrumută în vremea răscoalei cu 19 000 taleri, dispunînd să fie restituiți prin intermediul lui N. Zoican (vezi vol. II, doc. 94).

² Tudor Vladimirescu se pregătea să plece probabil în Rusia.

³ La 25 ale aceleiași luni, Tudor cere lui N. Zoican să dea în contul său 15 taleri lui Costandin Săziteche (Arh. St. Buc., secția istorică, sub data. Publicat de E. Virtosu, *Mărturii noi...*, p. 35).

călător, precum și acum am călătorie mai delungată, am socotit ca să-mi pui la orînduială subț epitropie cele ce am, atît mișcătoare cum și nemișcătoare, în ce chip să se urmeze, întîmplîndu-se sfîrșitul vieții mele la vreo străinătate sau măcar și aici.

Întîi, ferbinte mă rog dumneavoastră la trei boieri prieteni ai mei, dumneata chir Constantine Furtună, dumneata arhon treti [logofăt] Ioniță Burilene și dumneata arhon armașu Grigorie Ciocăzanc, să binevoiți, pentru mare pomenirea dumneavoastră, a-mi fi epitropi mie pentru toate precum rînduiesc eu mai jos, să urmați după moartea mea. Și pentru această osteneală și facere de bine a dumneavoastră, milostivul dumnezeu să vă trimită dumneavoastră pe această lume mincinoasă haru și mila lui, iară la viitoarea și nesivîrșita vreme ușurare sufletului dumneavoastră.

1. Toate acareturile mele cîte am aici în Mehedinți, adică: case, mori, vii, locuri de prăvălii și de case în Cerneți, însă: via din Poiana Hoțească, cu casele și cu toate vasele viei din dealul Govorei; moara din Pleșuva, moara cea mare din Severin cu pămîntul ce este cumpărat, îmfundat, precum se cuprinde [în] zăpisișul caselor din Cerneți; și locul de la poartă, cel cu pomi, locul de case din drept polcovnicul Istrati peste drum; și locul de prăvălii de alături cu Velișco; cumpărăturele de moșie ce am la munte în Dilboca și în Cloșani; i o peatră de moară din apa Tismenei, cu cureaua de moșie din Cilnic, să se vînză ori cu meazat sau cum se va socoti că va ieși mai bun prețu, ca să nu se facă pagubă.

2. Toate hainele i arămurile și tacîmurile de masă să se dea frăți-ni meu Papa.

3. Toate argintăriile și armele cîte se află să se vînză.

4. Moșia și alte acareturi și viuile ce am la Vladimir jud. Gorjiu, acelea să rămînă frăți-ni meu Papa și suroră-mea și maică-mea, cît va trăi.

5. La nimini nu sunt dator nici o para. Iară un zăpisiș de 15 # la logofătul Petre de divan, și altul de lei 500 la Gheric, omul boierului Samurcaș, să nu se ție în seamă, că le-am plătit și nu s-au găsit ca să le dea.

6. Toți bani ce vor prinde la vînzarea celor numite mai sus, cum și bani ce sunt gata, care se vor vedea unde se află, prin altă însemnare în condica mea care este pecetluită și la ce vreme se va deschide, să se dea pe îndată toți banii. Din care jumătate să se dea frăți-ni-meu cu mumă-mea și surori-mi dumnceai, cu analogie; iar jumătate să mi se facă pomeniri adică cele obișnuite până la un an; o sută de sărîndare să se facă cu tot șartul. Talere 1 250 să se trimită la sfînta Agora să se dea cu legătură daru biscricci; și pentru aceasta să fie datoare biserica ca în veac să aprinză o candelă la icoana maicei Precistei, să arză în toată vremea, ziua și noaptea, în veac. Asemenea lei 1 500 să se trimită la Ierusalim, la biserica sfîntă, tot cu așa șart, ca să arză o candelă în veac. Și ce bani va mai prisosi, să se dea pe la biserici sărace, să se cumpere cele ce va lipsi. Și la biserica ce este făcută de mine în Prejna, să se dea lei 300.

Și de va mai prisosi bani, se vor mai face pomeniri care se va socoti de epitropi, adică: fete sărace să se îmbrace; să se dea și la slugi: la Dumitru feciorul lei 100, la Rosa lei 50, la Stan Carochie lei 100, la Iancu Bogdan lei 50 și la Nicolac băiatul lei 100, — fiindcă aceștia m-au slujit ¹.

C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 14—15.

A N E X Ă

la documentul nr. 27

6 000 lei, casa și viile din dealul Cerneților.

1 000 lei, moara cu coprinsul ei i livezi pe moșia Govora.

800 lei, vadul de moară cu prăvălii, de la moșneni, pe apa Topolnița.

200 lei, binaoa morii la Păducel.

50 lei, casa morarului.

700 lei, moșia din cîmpul Severinului, de la Alexe Vlăduț Cercel.

600 lei, patru siliști în oraș (locuri în Cerneți).

3 000 lei, casa de zid din Cerneți.

12 350 lei ²

C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 15.

28

28 septembrie 1812

Întiul divan și comitet al Țării Românești certifică meritele fraților Dimitrie și Pavel Macedonschi în slujba țării și arată că sînt originari din Macedonia.

No. 1201

De la întiul divan și comitet al Prințipatului Valahii.

După jalba ce au dat doi frați porucici, Dimitrie și Pavel Maccdonschi, arătînd că sincturile părintești cele vechi pentru trecerea lor ³ s-ar fi furat de o slugă Iacov, au cerut ca să li se dea o dovadă la mină, cît pentru acele furate sineturi părintești de trecerea lor, asemenea și pentru slujbele cu care s-au arătat folosind de obște.

Divanu, după cercetarea ce au făcut prin calemgii acestui divan, au aflat că numiții doi frați, Dimitrie și Pavel Macedonschi, cu adevărat au avut sineturi

¹ Pe verso actului era scrisă următoarea mențiune: « Copie după diata ce au lăsat boierul ciud era să se ducă la Rusia».

² După C. D. Aricescu, această foaie de prețuire a averii lui Tudor s-a făcut de asemenea pe cînd el voia să plece în Rusia.

³ Trecerea din sudul Dunării în Țara Romîncască.

părințești în limba slovenească, din care să dovedea că părintele lor au fost știut în toată Bulgaria viteazul Ștefan Mincio voevod, carele să trăgea din neamurile cele mai mari ale sîrbilor, rămași din vechime la Machedonia spre lăcuință. După care sineturi, la leat 1806, cînd măria sa domnul Ipsilant făcea oaste naționalnică din porunca împăratului rusienesc ce au avut, au intrat la slujbă ostășească în valahschi cazacei polcadeți unde, după vitejia lor, au luat ofichie de porucici; și fiindcă au fost răniți, ne mai putînd sluji la oaste, și-au luat ostaveă, după cum să vede din documenturile ce au de la comandirul polcului i a cinstirii vistierii a acestui divan.

După aceea, avînd ei rîvnă de a mai sluji și să fie de folos, după știința limbii lor și scrisori bine, și anume: rusește, rumînește, grecește, sîrbește și turcește, la leat 1809 au intrat la acest divan tîlmaci, cînd, tot atunci în luna lui mai, fugind sluga lor Iacov, au luat bani, cai, haine și alte lucruri, între care și mai sus numite seneturi părințești, precum aceasta să dovedește din poruncile divanului ce s-a dat în toată țara pentru acel fugar. După care porunci numai caili s-au prins la munte, iar fugarul au scăpat. În urmă la leat 1809, fiind neapărată trebuință de a tîlmăci la divanul Craiovei și la comisia cea mare, din porunca domnului senator Crasno Milașevici, s-au orînduit cel întîiu, Dimitrie, la comisie, iar cel de al doilea, Pavel, la divanul Craiovei, la care au întemeiat toată orînduiala canțelariei rusești. Care canțclarie pînă atunci nicidecum n-au fost. Și-au ocîrmuit-o precum să cuvine, fără să cerce divanul cel mai mic cîsur la lucrarea sa, aflîndu-să și eczecutor la departamentul cremenalicesc, pînă la încheierea păcii cu Poarta othomanicească, purtîndu-se bine și cu vrednicie de laudă. Pentru care ale lui slujbe divanul l-au și prista-vilisit de cin.

Iar cel dintîi, Dimitrie, de la comisia cea mare s-au orînduit la comisia socotelilor fînului împărătesc tîlmaciu, precum și asupra magaziiilor de fîn la București și Giurgiu. Supt a căruia priveghere, spre îndestularea oștirilor de fîn, cu toate că era doozeci și una magazii, dar în vremea de lapoviță neputînd aprofitaxi cu căratu fînului la ordia de supt Giurgiu, la leat 1811 au întrebuițat de al său fîn, numai ca să nu rabde de foame oștirile împărătești, puturi una sută douăzeci și una mie, precum să dovedește din cfitanțiile ce are, asemenea și din atestaturile ce are de la vițișprezedenți ghegenerali Șteter și Comnino. Și slujba aceasta au făcut-o fără a cere de la hazna leafă, sau pentru altă cheltuială. De aceea vițișprezedențel ghegeneralu Comnino l-au prestavlisit spre a-l mulțumi, iar fînul întrebuițat la oștiri, fiindcă au fost al amînduror fraților, apoi de bună voință amîndoi l-au jărtfit în folosul haznării, mulțumindu-să cu una mie galbeni slobozi de la vistierie, și pînă urmă au fost orînduit de către stăpînire pe la județe să cerceteze catahrisisile ispravnicilor, magazierilor de fîn i lemne, și să strîngă ostași, panduri vreo douăzeci mii. În care slujbă s-au aflat pînă la încheierea păcii cu Poarta. Și purtările lui au fost vrednice de laudă.

Drept aceea, divanul, pentru toate cele de mai sus, ca mile ce sînt adevărate și nouă cunoscute, li s-au dat această carte a divanului ca să aibă crezare la orice parte de loc să vor arăta.

General maior Jeltuhin¹

Isac Ralet, Barbu Văcărescu,

Costandin Varlam

Întiul tilmaci, rotmistr Macarov²

Leat 1812 septembrie 28³

Acad. R.P.R., achiziții noi neinventariate. Orig. rom. și rus, pe două coloane. Cu o copie română și rusă, avînd ștampila în tuș negru a logofetiei pricinilor streine.

29

[Craiova,] 20 ianuarie 1813

Știri despre relațiile comerciale ale lui Tudor Vladimirescu.

[Κραϊώβα,] 20 'Ιανουαρίου 1813

'Οδέσσα

'Εγράψαμεν τῷ ἐκεῖ Στεφάνῳ Λεγαδοβίτζη καὶ τοῦ ἐλέγαμεν ὅτι καὶ εἰς τὰς 18 σὲ ἐγράφαμεν καὶ τῶρα δὲν λείπομεν ἀπὸ τοῦ νὰ τὴν εἰδοποιήσωμεν διὰ τὸν ὅσον ζαιρὲ ἐλάβαμεν ἀπὸ Νάνη σας. Σήμερον ξυπνώμεν μὲ ἓνα ραβάσι τοῦ σλουζάρη Τούτουρη, ὅστις μᾶς γράφει ὅτι ὁ ζαιρὲς εἶναι ἐδικὸς του καὶ προσμένομεν τὸ ὄρδιόν του. Λάβε καὶ ἓνα γράμμα σου, τὸ ὁποῖον πρὸ ἡμερῶν τινων μᾶς ἐστάλθη. Ταῦτα καὶ μένομεν

[X. 'Ιωαννοῦσης]

[Craiova,] 20 ianuarie 1813

La Odesa

Am scris acolo lui Ștefan Legatovici și-i spuneam că i-am scris și la 18 în legătură cu cantitatea de zaherea ce am primit de la Nani al vostru. Astăzi ne pomenim cu un răvaș al slugerului Tudor, care ne scrie că zahereaua este a lui. Așteptăm ordinul său. Primește și o scrisoare pentru tine, care ne-a fost trimisă acum câteva zile. Cu acestea rămînem

[Hagi Ianuș]

Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuș 695, f. 27 v. Text grec.

¹ Iscălitura în rusește.

² În rusește.

³ Un alt document despre D. Macedonschi ca interpret la divan e din 12 martie 1812 (Muz. de ist. Buc., doc. 5880/57).

Către prea cinstitul domn H. Ianuș, nașul meu, pe care îl sărut frățeste.

La Craiova

Scopul prezentei mele scrisori este să mă interez de sănătatea d-voastră și să vă fac cunoscut că am primit cinstita d-voastră scrisoare din 20 ianuarie și m-am bucurat peste măsură de buna d-voastră sănătate. Am văzut cele scrise despre zaherea. Am primit răvașul boierului Vladimirescu, aflat în scrisoarea d-voastră. Iată vă trimit aci alăturat un răvaș, pe care îl primisem de la comisarul Navitzki, în care scrie să mi se plătească una mie opt sute nouă groși, adică 1 809 groși. Acum însă vă scriu să primiți mai întâi șaptezeci și cinci, 75 galbeni olandezi, ce i-am dat în ziua când am plecat din București. Și după ce veți primi d-voastră cei 75 galbeni amintiți mai sus, numai atunci îi veți preda zaherea împreună cu răvașul. Iar dacă n-are să vă dea banii, să nu-i dați zaherea, dar vă rog să vă străduiți s-o vindeți înainte de a veni primăvara, ca să nu se întimple ceea ce s-a întâmplat cu cazanul și cu boierul Petru.

În legătură cu noutățile [de pe aici], nu mă îndoiesc că ați primit pînă acum scrisoarea mea din 22 ianuarie, în care vă înștiințam și acum vă înștiințez că, cu ajutorul lui Dumnezeu, ai noștri înaintează mereu și sînt primiți cu brațele deschise în țări străine. Cred că aveți astfel de știri, cu toate că vecinii voștri le interpretează în mod deosebit. Și dacă va fi sănătate, primăvara va face să auzim lucruri și mai folositoare pentru societate.

.....

Domnul Malencu¹ vă sărută frățeste și vă mulțumește că nu l-ați uitat. Petru² încă nu s-a întors. Nu mă îndoiesc că doriți mult să aflați noutăți despre prietenul nostru Zas, care, sînt sigur, că acum a ajuns din urmă armata și, spre mîngîierea mea, țin lingă mine pe unul din robii lui cu soția lui, ca să-mi lucreze cu plată.

Nemăiavînd altceva, rămîn ca un frate și slugă.

Domnul Astrianos, vă sărut frățeste și vă rog prezenta scrisorică închisă s-o dați fostului comandir Vladimirescu.

Rămîn obligat

Ștef. L.[egatovici]

[Adresa]: Prea cinstitului domnului Astrianos Consta Petru și frații, în lipsa lui să se trimită la Craiova domnului Hagi Ianuș.

La București

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 363, doc. 33. Orig. grec.

¹ Probabil Milencu Stoicovici.

² Este vorba de Petru Dobrinaș.

[Κραϊώβα,] 11 Μαρτίου 1813

Ὁδέσσαν.

Ἐγράψαμεν τῷ ἐκεῖ Στεφάνῳ Λεγάδοβιτς, ἀποκρινόμενοι εἰς δύο γράμματα, ἀπὸ 22 τοῦ ἀπελ. Ἰανουαρίου καὶ 12 Φεβρουαρίου, καὶ τοῦ ἐλέγαμεν διὰ τὸ καζάνι. Ἐπειδὴ καὶ δὲν εἶναι τρόπος πληρωμῆς, θέλομεν τὰ ἐμβάσει ἡμεῖς ἀπὸ ἐδῶ τοῦ γοσποδάρ Μαλένκου. Πάει καλῶς ὁποῦ ἔλαβες τὸ ραβάσι τοῦ Βλαδιμηρέσκου, καθὼς ἐλάβαμεν καὶ ἡμεῖς τὸ περικλειόμενον, ὁποῦ εἶχες λάβει ἀπὸ Νάνη σου, διαλαμβανόμενον ὅτι νὰ λάβῃς # 75, τὸ ὁποῖον ραβάσι τὸ ἔδειξα τοῦ ρηθέντος Βλαδιμηρέσκου καὶ μὲ ἀπεκρίθη ὅτι ἄς στέκεται ὁ ζαῖρές εἰς τὴν εὐγενίαν του. Καὶ ἰδοὺ ὁποῦ σοὶ περικλειόμεν τὸ ραβάσι καὶ λάβε το. Μὴ νομίσῃς ὅτι ἀμελῶ καὶ δὲν θέλω νὰ ἐπιμεληθῶ διὰ τὸν ζαῖρέν, μὰ καὶ δὲν εἶχε ἔζητον, ὁμῶς θέλω ἀποφασίσει ὁποῦ νὰ τὸν πωλήσω εἰς τόπον πίτουρα.

[X. Ἰωαννοῦσης]

[Craiova,] 11 martie 1813

La Odesa

Am scris acolo lui Ștefan Legatovici răspunzîndu-i la două scrisori, din 22 ianuarie și 12 februarie, și îi spuneam de cazan că, deoarece nu e chip de plată, noi vom trimite banii de aici domnului Malencu. Este bine că ai primit răvașul lui Vladimirescu, de asemenea am primit și noi răvașul aci alăturat, pe care îl primiseși de la Nani al tău, care spune să primești 75 galbeni; am arătat acest răvaș mai sus amintitului Vladimirescu și mi-a răspuns ca zahereaua să stea la domnia sa. Iată vă trimitem aci alăturat răvașul și primiți-l¹. Să nu-ți închipui că neglijez și nu vreau să mă ocup de zaherea, dar nu avea cerere, dar mă voi hotări s-o vind în loc de tărîțe.

[Hagi Ianuș]

Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuș 695, f. 43. Text grec.

30

[Craiova,] 12 februarie 1813

Hagi Ianuș se arată nemulțumit de comportarea lui Tudor Vladimirescu.

[Κραϊώβα,] 12 Φεβρουαρίου 1813

Τζερνέτζι

Ἐγράψαμεν τῷ ἐκεῖ Ἰσπραβνίκῳ Ζαμφιράκῃ, ἀποκρινόμενοι εἰς εὐγενικὴν του ἀπὸ 2 τούτου. Εἶδομεν καὶ τὸ νὰ ἔλαβεν καὶ τὸ φύλλον τῆς ραμασίτζας καὶ

¹ La 11 iunie 1813, Șt. Legatovici trimite prin Hagi Ianuș o scrisoare lui Tudor Vladimirescu (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. XLIII, doc. 2).

τὸ νὰ ἔδωσεν προσταγὴν ὅτι νὰ τὰ συνάξουν. Διὰ τὸ ὅποῖον τὸν παρακαλῶ ὁποῦ νὰ ὑπερμαχήσῃ ὅσον ἐν τάχει, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν θέλουν νὰ πληρώσουν, ἐπὶ λόγῳ ὅτι εἶναι φορτωμένοι, ἄς ἔλθουν νὰ πληρώσουν ἐδῶ εἰς τὸν ταξελδάρην. Περὶ τὸν Θόδωρον ὁποῦ δὲν φέρεται καλὰ καὶ τὸν ἔγραψα καὶ ἐγὼ ἀρκετά. Ἡ εὐγενία τῆς ὁμῶς νὰ μὴν τὸν ἐξήσῃ, μάλιστα ἔγραψα καὶ τὸν ἀρχ. κλωτζάρη Κωνστ. Χαραλάμπη.

.....

[X. Ἰωαννοῦσης]

[Craiova,] 12 februarie 1813

La Cerneți

Am scris ispravnicului de acolo Zamfirachi, răspunzînd la scrisoarea lui din 2 ale acestei luni. Am văzut de asemenea că a primit și foaia cu rămășițele și că a dat ordin să fie încasate; pentru care îl rog să dea cît mai mult zor și acei care nu vor să plătească, sub motiv că sînt prea împovărați, să vie să plătească aici la taxildar; despre Tudor că nu se poartă bine i-am scris și eu destule, dar domnia sa să nu-l irite; ba chiar am scris și boierului clucer Constantin Haralamb.

.....

[Hagi Ianuș]

Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuș 695, f. 34. Text grec.

31

20 martie 1813

Tudor Vladimirescu cere lui Nicolae Zoican să-i trimită bani din socotelile lor, avînd nevoie pentru rezolvarea unor chestiuni la București.

Către dumnealui chir Nicolae Zoican.

Am priimit scrisoarea dumată și de cîți bani mi s-au trimis de către dumneata din socoteala mea pînă acum, măcar că ai fitanțiile mele, dar iată că-ți trimisăi cu înșămănare curată, unde sînt trecuți și ai picilor. Ci dumneata vei păstra înșămănarea aceasta și cînd ne vom întîlni îmi vei aduce răvașele și-i vom trece în d[os că au fost]¹ priimiți.

Iată și înșămănare de la chir Iacov² de socoteala picilor.

Pentru banii de la Anastasie, iată că-ți trimisăi mumbașir. Ci vei merge de-l vei apuca de-ți va da bani, sau să vii cu el aici la judecată. Dumneata

¹ Doc. rupt.

² Este vorba de Iacov Socolescu din Craiova (zapisul din 2 ianuarie 1814 dat de Tudor lui Răducan Nicolau).

să-ți cauți bani de la el și el cu mine n-are nici o socoteală; iar de va avea, își va căuta cu mine, iar dumitale să-ți dea bani. Iată și osăbit răvașu meu, ca să i-l arăți să vaze și el și judecata că așa merge șartu: dumitale să-ți plătească datoria și el ce va avea cu mine să-și caute.

Chir Nicolae, pentru bani am prea mare trebuință fiindcă în sărbători, dupe paști, voi să merg la București să-mi isprăvesc niște treburi, pentru aceia îmi trebuiesc bani. Ci prea mă rog, pune silință pînă la paști să-mi faci o sumă de bani și să vii dumneata singur cu ei pînă la mine, fiindcă avem mai multe să vorbim amîndoi. Du[pe]¹ ce vom [isp]¹ răvi acele trebi, apoi iar îți voi da eu bani cîți îți vor trebui; numai mie la acea vreme îmi trebuiesc și apoi curînd iar iasă bani.

Am auzit prin unii, alții, că ar fi vorbind Regep-aga și alții rău de mine. Ci să cercetezi și să-mi scrii și scrisoarea să o trimiți la cocoana Ana, la Cătun, scriindu-i dumneata ca să mi-o trimiță dumneei de loc.

Și prea mă rog, chir Nicolae, să te silești pentru bani, ca să nu-mi rămîie treaba care arăt că am jos din pricina banilor. Și atunci să vii dumneata ca să vorbim cele ce vom avea, căci am ceva vorbă cu dumneata.

Pentru bisărica de la Cernavîrf, să-mi scrii ce le lipsăște oamenilor și ce pohtesc de la mine, adccă cu ce voiesc ca să-i ajutor eu? ca să știu, să le slujăsc precum m-am făgăduit.

Și sînt al dumitale gata,

Theodor

1813, martie 20

[Mai jos:]

Chir Nicolae, această scrisoare cu om credincios să o trimeți la chir Răducan, în lăzăret, și să-i spue din gură ca iar om credincios să pue să i-o citească. Și să șaze omul dumitale să ia răspunsu și să-l trimiți la Cătun, scriind cocoanei Anei să mi-l trimiță: cum și totdeauna, ce scrisori va da Răducan să le trimiți tot la Cătun.

[Pe verso:]

Dumnealui chir Nicolae Zoican, cu fericită sănătate să să dea.

Și această legătură cu materie să să trimiță la chir Răducan.

C. D. Aricescu, *Acte justificative* . . . , p. 222—223; E. Virtosu, *Mărturii noi* . . . , p. 37—39.

32

[București,] 3 mai 1813

Poruncă domnească să se restituie banii strînși abuziv pentru dări de la panduri.

1 carte gospod dă volnicie, cu care s-au trimis iș-ciohodar la județul Gorjului, pentru banii ce s-au împlinit de la panduri.

¹ Doc. rupt.

Fiindcă am luat domnia mea pliroforie cum că la sud Gorj s-au împlinit tal. trei mii șapte sute cincizeci dă la pandurii dă acolo, carei s-au dat în mîinile căminarului Iancu Psoma, și fiindcă domnii mele nu este știut a să cere vreo dajdie sau vreo altfel dă cumie dă la panduri, din care să înțelege a fi și acesta un jaf, drept aceea volnicim domnia mea pă boierul domnii mele Dumitrache Voinescu iș-ciohodar să meargă la numitu județ și să facă scumpă cercetare a aceștii madele a pandurilor. Și vericîți bani va dovedi împliniți dă la dînșii, să-i facă taxili dă la vericine îi va găsi și îndată să-i întoarcă înapoi prin mîinile pandurilor, luînd adeverințe dă la dînșii; ca să ne pliroforisim domnia mea dă îndestularea ce li s-au făcut. Iar pă căminarul Iancul Psoma, dovedindu-l într-această invinováțire cu luare dă bani dă la panduri, în fiară să-l aducă aici la scaunul domnii mele, București, ca să-ș ia pedeapsa cea cuviincioasă.

Pentru care poruncim domnia mea și dumneavoastră ispravnicilor județului să dați toată mîna dă ajutor orînduitului mumbașir spre săvîrșirea poruncii domnii mele ¹.

Acad. R.P.R., ms. rom. 267; f. 35 v. Copie rom.

33

15 iunie 1813

Tudor Vladimirescu este numit căpitan de panduri pentru paza județelor Saac și Prahova împotriva făcătorilor de rele.

Il cărți gospod legate către ispravnici la județ ce mai jos să arată, pentru pandurii ce să orînduiesc pentru paza făcătorilor dă rele.

1813 iunie 15

Vă facem domnia mea în știre că făcătorii dă rele pă la multe părți ară-tîndu-să, pătinesc cu îngrijire și călătorii și lăcuiorii n-au odihnă ca să-și poată căuta dă munca și hrana pămîntului și dă alișverîșurile lor. Pentru care pricină la multă turburare am venit domnia mea și iată să orîndui la acel județ . . . ² panduri cu căpitanii lor, dînduli-să dă către dumnealui vel spătar cuviincioasele porunci și povățuiri, pentru care strașnic vă poruncim domnia mea, ca unor dregători ai județului, să aveți cea mai întii îngrijire și să puneți în lucrare toate chipurile cele mai dăstoinice pentru prinderea făcătorilor dă rele, dovedindu-să și gazdele lor. Și la nici un loc în județul dumneavoastră să nu să mai auză, nici să să mai simță făcătorii dă rele. Și pandurii, cum și căpitanii

¹ Asemenea cărți domnești s-au trimis către caimacamul Craiovei Iordache Arghiropol și ispravnicilor de Vilcea și Mehedinți.

² Loc alb.

lor, sînt datori ca să urmeze după povăţuirile ce le veţi da dumneavoastră pentru prinderea hoţilor, să să izbăvească şi călătorii dă îngrijirea întru care acum să află şi lăcuiitorii să-şi poată căuta dă munca şi alişverişul lor. Şi pentru mîncarea pandurilor, să li să dea dă la sate din cele care vor avea lăcuiitorii. Iar să nu să facă supărări satelor cu cereri dă conace şi băuturi, căci dă să va pricinui supărări şi cheltuieli satelor peste ceea ce să cade, va fi răspunderea asupra dumeavoastră.

Panduri

30, polcovnic dă poteră: Musc[el] şi Argeş
25, polcovnic Dumitru: Teleorman şi Vlaşca
30, sluger Theodor: Saac şi Prahova
25: ceam-buluc-başa: Dimboviţa şi Ilfov
25: Focşani, Buzău şi Ialomiţa
40: polcovnicia Vlăşcii şi Teleorman
175
20 ai spătării

Acad. R.P.R., ms. rom. 267, f. 51 v. — 52 v. Copie rom.

34

Eupatoria, 22 noiembrie 1813

Ştefan Legatovici făgăduieşte că va scoate la Petersburg o patentă pentru Tudor Vladimirescu.

Εὐπατόρια, τῆ 22 Νοεμβρίου 1813

Πρὸς τὸν τιμιώτατον κύριον Χ. Ἰωαννοῦση
καὶ κουμπάρο μου ἀδελφικῶς ἀσπάζομαι.

Κραγιῶβα

Μὲ τὴν παροῦσα μου πρῶτον ἐρευνῶ διὰ τὴν καλὴν σας ὑγείαν, ἔπειτα σᾶς λέγω ὅτι εἰς μεγάλην ἀπορίαν εὐρίσκομαι ὅπου δὲν ἀξιώθηκα νὰ λάβω ἀπόκρισίν σας εἰς δύο γράμματά μου: 11 Ἰουνίου καὶ 16 Ἰουλίου, μάλιστα ὅπου σᾶς παρακαλοῦσα ἀπὸ τὸ λαζαρέτο τοῦ Νικολάη διὰ νὰ μοὶ προφθάσετε ἓνα μαρτυρικὸν ἀπὸ τὸν κόνσολα τῆς Ῥωσσίας διὰ τὰ 400 φλωρία [ποῦ] εἶχα μετρήσει τὸν Πέτρον Δομπρινάτζη, διὰ τὰ ὅποια εἶσθε βέβαιος. "Ὅθεν καὶ μὲ τὴν παροῦσαν μου πάλιν σᾶς παρακαλῶ νὰ μοὶ στείλετε τὸ αὐτὸ μαρτυρικόν, ὡσάν ὅπου μοῦ εἶναι ἀναγκαῖον καὶ μὲ ὑποχρεώνετε, καὶ μὴν μεταχειρίζεσθε τὰ μάτια ὅπου δὲν θεωροῦνται ὀγλήγορα ἀλησιμονοῦνται.

.....
Ὁ ἄρχων Μαλένκος τῶρα πρέπει νὰ εἶναι εἰς Πετροσβοῦργο καὶ τὸν ἐρχόμενον μῆναν μισεῦω καὶ ἐγὼ διὰ ἐκεῖ, διὰ μερικὸν καιρὸν. Τὸν ἀγαπητόν σας υἱὸν καὶ αὐτάδελφόν σας ἀδελφικῶς ἀσπάζομαι, ὁμοίως καὶ τὸν μπασά Κυριακήν.

Παρακαλῶ νὰ μοῦ χαιρετᾶτε τὸν ἄρχων Θεόδωρον Βλαδιμηρέσκον καὶ νὰ τὸν εἰπῆτε μὲ ὄλον ὅπου ἐγὼ χάνω τὰ 75 φλωριά, θέλει τὸν ἐβγάλω τὴν πατέντα, πηγαينάμενος εἰς Πετρούπολιν. Τοὺς ἄρχοντας καὶ ἀρχόντισσες ὅπου διὰ μὲ θέλουν ἐρωτήσῃ, μὲ τοὺς προσκυνᾶτε.

Μὴν ἀμελήσατε παρακαλῶ νὰ μὲ γράψετε ὅσον διὰ τὴν περιλαβὴν τῆς παρουσίας μου, τόσον καὶ διὰ τὰ προλαβόντα μου, διορίζοντας καὶ τὸν εἰς [Βου]κουρέστι φίλον σας νὰ μοὶ στείλῃ τὴν γραφὴν ἐδῶ εἰς Κριμαίαν, εἰς τὴν Εὐπατόριαν, καὶ ἐγὼ ὅπου εἶμαι τὴν λαμβάνω. Τὸ περικλειόμενον πρὸς τὸν ἀδελφὸν τοῦ ἄρχων Μαλένκου παρακαλῶ νὰ τὸ ἐκσπενδῆρετε.

Ἐν τοσοῦτῳ σᾶς ξανασπάζομαι ἀδελφικῶς καὶ μένω. Περὶ πολιτικῶν δὲν ἀναφέρομαι, καθότι εἶμαι βέβαιος νὰ ἔχετε αὐτοῦ εἰδήσεις καλυτέρας ἀπὸ ἡμᾶς, εἶναι πιθανὸν ὅμως ὅτι ὀγλήγορα ἀνταμωνόμεθα.

Ὁ ὡς ἀδελφός σας
Στ. Λεγ[ατοβίτζη]

[Adresa:] Τῷ τιμωτάτῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ Νικολόπουλῳ καὶ εἰς ἔλλειψίν του νὰ τὸ λάβῃ ὁ σύνδροφος του καὶ νὰ τὸ στείλῃ εἰς Κραγιώβα τὸν κύριον Χατζῆ Γιαννούση Κώστα Πέτρου καὶ ἀδέλφια.

Eupatoria, 22 noiembrie 1813

Către prea cinstitul domn H. Ianuș
nașul meu, pe care îl sărut frățeste.
La Craiova

Prin prezenta, mai întâi mă interesez de buna d-voastră sănătate, apoi vă spun că sînt în mare nedumerire: de ce nu m-am învrednicit de răspunsul d-voastră în urma celor două scrisori ale mele, de la 11 iunie și 16 iulie, mai ales că vă rugam, de la lazaretul de la Nicolaev, să-mi trimiteti un certificat de la consulul Rusiei pentru cei 400 galbeni, ce-i plătisem lui Petru Dobrinaț, de care sînteți sigur. Așadar, prin prezenta mea scrisoare vă rog iarăși să-mi trimiteti acest certificat, întrucît am nevoie de el, și vă voi rămîne îndatorat. Nu faceți cum spune proverbul « ochii care nu se văd, repede se uită ».

Boierul Malenco acum trebuie să fie la Petersburg, iar luna următoare pornesc și eu într-acolo, pentru cîtva timp. Pe iubitul d-voastră fiu și pe fratele d-voastră îi sărut frățeste, de asemenea și pe bașa Chiriachis. Vă rog să transmiteți salutările mele boierului Teodor Vladimirescu și să-i spuneți că, deși eu pierd 75 galbeni,¹ îi voi scoate patenta, cînd mă voi duce la Petersburg. Să salutați din partea mea pe boierii și jupînesele care vor întreba de mine.

¹ La 11 iunie același an, Șt. Legatovici amintea încă o dată de suma de 75 galbeni pe care trebuia să o primească în scopul arătat mai sus; el transmite în același timp prin Hagi Ianuș « un mic răspuns către boierul Vladimirescu » (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. XLIII/2. Orig. grec).

Vă rog să nu neglijați să-mi scrieți de primirea prezentei scrisori, cât și a celor anterioare, dând ordin prietenului d-voastră de la București să-mi trimită scrisoarea aici, în Crimea, la Eupatoria, și eu am s-o primesc acolo unde voi fi.

Vă rog să trimiteți scrisoarea aici alăturată fratelui boierului Malencu. Cu acestea vă sărut din nou, și rămîn ca un frate.

Nu mă refer la știrile politice, întrucît sînt sigur că aveți acolo știri mai bune decît noi, se poate însă ca în curînd să ne întîlnim.

Ca un frate al d-voastră

Șt. Leg. [atovici]

[Adresa:] Prea cinstitului domnului Ioan Nicolopolos, iar în lipsa lui s-o primească tovarășul său și s-o trimită la Craiova domnului Hagi Ianuș Consta Petru și frații.

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 413, doc. 16. Orig. grec.

35

1 martie 1814

Tudor Vladimirescu cheamă pe Nic. Zoican la Orșova.

Către dumnealui chir Nicolai Zoican.

Primind răvașu această, numaidecît te poftesc să vii la Rușava, la dumnealui chir Răducanu, ca să primești bani să strîngi capre¹ și alte vite. Ci te va învăța dumnealui, fiindcă eu mă aflu mai departe. Dară negreșit să vină...² [să] te silești să faci vite [mul]te. Și sănătate!

Al dumitale gata,

Theodor³

1814 mart 1

Muzeul Porțile de Fier, Turnu-Severin, mapa X, doc. 8. Orig. rom., Publicat în *Arhivele Olteniei*, II (1923), p. 27.

¹ Dintr-o scrisoare din 2 iunie același an, a lui Tudor Vladimirescu către N. Zoican, se vede că banii au fost trimiși de către Chitecean, un om de al lui Tudor, care după cum se exprimă Tudor însuși «pe mine mă slujește ca un rob». N. Zoican însă nu a trimis caprele (Arh. St. Buc., Fotografii de doc., IV/16). În legătură cu aceeași chestiune Chitecean a scris la 19 mai 1814 lui N. Zoican (*Oltenia*, I, p. 63).

² Doc. rupt. Pînă aici e scris de altă mînă decît a lui Tudor Vladimirescu.

³ Într-o altă scrisoare din 12 ianuarie 1814 Tudor Vladimirescu comunica lui Nicolae Zoican și logofătului Radu [Muică] că încă nu a avut timp să trimită fier la Virciorova (E. Virtosu, *Mărturii noi...*, p. 40).

[București,] 22 martie 1814

Domnul Țării Românești poruncește să se aleagă pentru slujbă 701 panduri, cei mai vrednici și mai credincioși, din județele Mehedinți, Gorj și Vilcea, iar ceilalți să fie trecuți la bir în satele lor.

1 carte gospod legată, către dumnealui caimacamul Craiovii, pentru pandurii ce s-au ales dă la Gorji și Mehedinți.

1814, martie 22

Cinstit și credincios boierul domnii mele, dumnealui biv vel postelnic Neculaie Scanavi, caimacamule al Craiovii, sănătate!

Fiindcă pentru pandurii ce să află la județele dă acolea s-au fost dat poruncile domnii mele ca să să facă alegire pentru cei ce vor fi dintre dînșii mai vrednici și mai credincioși și să să lase a fi în slujbă la județul Mehedinți 250 și la județul Gorji 250, cum și la județul Vilcii 200, iar ceilanți să să dea pă la sate după starea ce vor avea cu adaosul cel cuviincios dă lude. Cît pentru județul Vilcii, făcîndu-să cuviincioasa urmare dă către credincios boierul domnii mele Costandin Borănescu biv vel sârdar, s-au și făcut alegire și au rămas a fi în slujbă 201, cu căpitanul lor, orînduindu-să asupra-le cu porunca domnii mele epistat Ianache. Iar pentru județul Gorjului și județului Mehedinți, ce este a să face întocmire la cuviincioasa vreme și acum dăocamdată rămîne să fie tot cum au fost și mai nainte. Insă 250, care s-au ales la județul Gorj și 250 ce să vor fi ales la județul Mehedinți să să afle în slujbă și cu 201 dă la sud Vilcea să fac peste tot 701. Dintr-aceștia; 400 s-au orînduit a fi pentru 12 județe dîncoace dă Olt, carii sînt să să împartă pă la județe, a să afla acum asupra primăverii, pentru pricina făcătorilor dă rele. Și acești 400 să să trimiță cu rîndul lor, adică odată 200 să slujească 2 luni și cînd va fi aproape a li să împlini sorocul, să să trimiță ceilantă ceată de 200, ca să schimbe pă cei dintii, să poată și aceia ce au fost în slujbă să-și caute dă agoniseala casilor lor. Și cînd să vor trimite acești panduri, să fie cu căpitanii lor, cu ceauș, cu stegari și toți cu armele lor. Iar 301 ce mai rămîn să fie pentru acele 5 județe, făcîndu-le dumneata doă cete, ca să să schimbe cu rîndul lor, orînduindu-să pă la județele unde va fi mai multă îngrijire pentru făcătorii dă rele, făcînd alegire și pentru 2 epistați, oameni vrednici și credincioși, ca să fie cu pandurii ce să vor trimite aici a le aveă îngrijirea și a-i orîndui unde va fi trebuință. Iar pentru pandurii cei care rămîn la județul Gorjului și la județul Mehedinții, carii nu sînt a fi în slujbă, dă aceia să să facă un ajutor pentru necurmatele cheltuieli ale visterii acum pă o triminie: mart, april și maiu cîte tal. zece și la ceilantă triminie, cea viitoare, iarăși să va trimite dăosebită porunca domnii mele. Și făcîndu-să taxil banilor,

să să trimiță la visterie împreună cu cat[asti]h dă numele lor pentru care să trimisă și către ispravnicii acestor două județe osebit poruncile domnii mele. Și dă urmare, să să trimiță răspunsu ¹.

Acad. R.P.R., ms. rom. 267, f. 133. Copie rom.

37

2 iunie 1814

Tudor Vladimirescu vestește pe Nicolae Glogoveanu că pleacă la Viena și-l roagă să aibă grijă de « trebșoara cea știută ».

Cu multă plecăciune sărut cinstită mîna dumitale, cinstite cocoane.

Cu plecată scriisoare înștiințăzi dumitale că astăzi, marți la 2 ale următoarei, rugai pe dumnezău și plecai la Beci la locul cel poruncit și dupe cea de slugă datorie, nu lipsii a înștiința dumitale ².

Printr-această scriisoare către dumnealui coconu Iordăichiță iarși m-am rugat pentru treaba cea știută dumitale; pentru care cu multă plecăciune mă rog dumitale să binevoiești a-i mai scrie și dumneata, trimițîndu-i-să și plectata mea scrisoare.

Rămîn nădăjduit fireștii dumitale bunățăți, că nu voi rămînea isterisit de acea trebșoară, avînd pe dumneavoastră doi stăpîni vrednici. Știu că și dumnealui coconu Iordache este milostiv și filotimos; numai avînd multe trebi poate să uite; iar pohtindu-l și dumneata, sânt încredințat că să isprăvește.

Și cu multă plecăciune prea plecată slugă

Theodor

1814, iunie 2

[Adresa:] În cinstită mîna dumnealui coconului Nicolae Glogoveanu biv vel clucer, ispravnic sud Mehedinți, cu multă plecăciune.

Arh. St. Craiova, doc. XVI/3. Orig. rom., cu sigiliul oval de ceară roșie cu legenda în turcește.

¹ În 20 iunie 1814 visteria poruncește caimacamului Craiovei și ispravnicatelor județelor Gorj și Mehedinți să implinească de la pandurii « ce nu sînt în slujbă » cite 10 taleri de familie pe trimestru (Acad. R.P.R., ms. rom. 267, f. 133 v.—134. Copie rom).

² Tudor Vladimirescu pleca la Viena pentru a rezolva problema lucrurilor rămase de la Elena Glogoveanu. Într-o scrisoare din 18 mai, adresată lui N. Glogoveanu de către Răducan Nicolau, dar scrisă de Tudor Vladimirescu, se vorbea de sănătatea Elenei Glogoveanu aflată la Viena (Arh. St. Craiova, doc. XVI/2).

Viena, 18 iunie 1814

Tudor Vladimirescu comunică clucerului N. Glogoveanu că s-au găsit lucrurile furate de la răposata Elena Glogoveanu și că de la aceasta au rămas mai multe datorii.

Cu multă plecăciune sărut cinstită mîna dumitale, cinstite cocoane.

Cu plecată scrisoare înștiințaz dumitale că, cum am sosit aici la 14 ale următoarei, de loc am intrat în cercetare pentru toate ce mi s-au poruncit, și lucrurile ce să furasă, toate s-au găsit, precum pe larg de alaltăieri au înștiințat dumitale dumnealui baronu și chir Nicola, lipsind numai 560 florinți, care i-au fost cheltuit ceia ce le furasă, dar vom face ce să va cuveni de nu-i vom pierde nici pe aceia. Pe acea greșită cocoană mi i-au spus judecata că-i era pedeapsă la robie zăce ani, dar dupe rugăciunea dumnealui boierului, să va iconomisi a o scăpa, numai aici în Viena minut nu mai poate șede. Dar ce folos că n-are cu ce plecal! Căci crăițari n-are de cheltuială. Dumnealui boier mult m-au întrebat pentru petrecerea dumitale și mai mult este mîhnit pentru mila supărării dumitale decît pentru pierderea răposatei, zicînd că toți va să murim, numai mai mare este greutatea celor ce rămîn mîhniți; căci prea te iubește. Numai bine era să-i fi scris cevași căci, dacă au văzut că nu i-am adus scrisoare, a plîns, socotind pă sămne că de loc l-ai uitat. Ci fă bine de-i scrie, cercetîndu-l totdeauna, că-ți este părinte și sîngele apă nu să face. Coconu Matei șade osăbit tot la Dudescu și acum este foarte sănătos; lucrurile cele furate pînă acum nu le-am luat de la cremenalion. Numai le vom lua și vom urma pentru toate dupe porunca dumitale. Va să fie cîteva roichii și altele neînbrăcate nicidecum. Dar eu am socotit de vom vedea că să pot vinde cu preț bun, să să dea și acelea, să nu șade banii închiși și știi dumneata că modele să schimbă în toate zilele. Mai vîrtos că trebuiesc bani mulți, căci dumnealui boier[ul] mi i-a arătat că la un loc este datorie 1.800 florinți, pentru carei este pus amanet zapisul Gugiului și la alt loc 500 florinți, la un doftor 1.600 florinți. La bisărică, unde s-au slujit, pînă la 200 florinți, o pisanie de piatră trebuie să facem la mormînt, 200 florinți, și la judecătorii ce au scos lucrurile iar trebuie să dăm cît să va putea, care să adună aproape cinci mie de florinți. Banii cei trimiși de dumneata nainte să găsască cheltuiți cu căpătii; numai pentru 360 florinți este bănuială că s-ar fi furat la moarte și un ceasornic ce s-au fost cumpărat de răposatul pentru dumnealui. Și moaștele și nește sfînt lemn al dumnealui boieriului s-au furat atunci, pentru care este bănuială asupra slujnecelor, ci avem să le cercetăm. Carăta și caleașca aceea ce le-au fost tocmit coconița n-au fost dat arvună și s-au vîndut. Dumneaei coconiței Masincuței, pe care milostivul dumnezeu să o trăiască, i-am croit alte haine și așternut. Cocoane, cînd o vei vedea, toată mîhnirea răposatei va să-ți treacă: mare parigorie în toată vremea va să fie dumitale această coconiță. Căci n-are protivnică la frumuseț

și la înțălepciune; va să fie cea întâi în Țara Românească, că ș-aici este aleasă și vestită. Cu al doilea iarăși voi înștiința dumitale de urmarea ce vom face. Și cu multă plecăciune sînt al dumitale prea plecată slugă

Theodor¹

1814, iuni 18

[Mai jos:]

Acele 2 șaluri grele le-au fost vîndut coconița mai denainte.

[Adresa:]

În cinstita mîna dumnealui coconului Nicolae Glogoveanu biv vel clucer, ispravnic sud Mehedinți, cu multă plecăciune, la Cerneț.

[Pe verso:]

Dumnealui Nicolae Glogoveanu, la Cerneț².

Acad. R.P.R., doc. CCCI/3. Orig. rom. cu pecete în ceară roșie. Publicat de N. Iorga, *Scrisori inedite ale lui Tudor Vladimirescu din anii 1814—1815*, București, 1914, p. 7—8; extras din An. Acad., mem. sect. ist., s. II, vol. XXXVII, p. 127—128.

39

Orșova, 19 iulie 1814

Răducan Nicolau înștiințează pe N. Glogoveanu că Tudor Vladimirescu este pe cale de a pleca din Viena.

Ρωσσιάβα, τῆ 19 'Ιουλίου 1814

Τῷ εὐγενεστάτῳ ἄρχοντι ἱσπράβνικῳ Νικολαίτζα.

Τζερνέστι

Μετὰ τὴν ταπεινὴν μου προσκύνησιν καὶ ἔρευαν τῆς εὐκταιοτάτης υἱείας, μὲ συγχωρεῖτε ὅπου πολὺς δ'έν σᾶς ἔγραψα, προσφέρων τὰς ἀνηκούσας μοι προσκυνήσεις, ἡξέρων ὅτι εὐρίσκονταν εἰς Βουκουρέστι. Τώρα δὲ ὡς ἔμαθα ὅτι εὐτυχῶς

¹ Tudor Vladimirescu a rămas în Viena pînă spre sfîrșitul anului 1814, pentru lichidarea socotelilor răposatei Elena Glogoveanu, soția lui N. Glogoveanu (în special pentru dobîndirea lucrurilor furate de Fălcoianca). În pricina cu Fălcoianca Tudor scrie lui N. Glogoveanu la 30 iunie 1814: «cele furate pînă acum nu le-am mai scos de la judecată, că n-au mai luat sfîrșit judecata, căci știi dumneata, judecățile evropenilor că să trag cu anii, dar mă silesc foarte și peste cîteva zile gîndesc că voi isprăvi, că marea și nesuferita chieltuială a țării nemțăști virtos m-au supărat» (Fondul Glogoveanu ce se află în posesia Institutului de istorie al Acad. R.P.R., doc. 147/1814, orig. rom.).

Tudor Vladimirescu a trimis lui N. Glogoveanu liste de lucrurile găsite și de cele aflate la judecătorie (Același fond, doc. 235/1814, orig. rom; și Acad. R.P.R., doc. CCCI/13, copie făcută de Tudor).

² Acest rînd în limba germană.

κατεβोधθήκατε, ὡς δὲν ἀμφιβάλλω, εἰς τὰ αὐτοῦ, προσφέρω τὰς ταπεινάς μου προσκυνήσεις, εἰδοποιώντας την ὅτι πρὸ ἡμερῶν εἶχα στείλει τὴν εὐγενία της δύο γράμματα παρὰ τοῦ ἐν Βιέννῃ ἄρχοντος Θεοδώρου Βλαδιμηρέσκου, μέσον τοῦ αὐτοῦ Γκίτζα Ὁπράνου, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω τὴν ἀσφαλῶς περιλαβὴν αὐτῶν. Προχθὲς ἔλαβα γράμμα διὰ τῆς πόστας παρὰ τοῦ ἄρχοντος Θεοδώρου, ὅστις φανερώνει ὅτι κατ' ἐκείνας ἤτον νὰ μισεύση διὰ τὰ ἐδῶ. Πρὸς τοῦτοις ἔστειλε μίαν πούτκαν μὲ τὸ τζάμι καὶ ἐλπίζω κατ' αὐτὰς νὰ φθάσῃ. Ἐρχομένη ἀμέσως θέλω τὴν στείλει, εἰδοποιώντας την ἐν καιρῷ.

Προστάξετε εἰς τὸ νὰ τὴν δουλεύσω εἰς ἐκεῖνο ὅπου μὲ εὕρη ἰκανόν, ἐλπίζων νὰ εὐχαριστηθῆτε.

Καὶ προσκυνώντας την μένω ὁ δούλος της
Ραδοκάνος Νικολάου

[Adresa:] Τῷ εὐγενεστάτῳ ἄρχοντι ἰσπραβνίκῳ Νικολαίτζα
Λογοβιάνου (sic!) Εἰς Τζερνέστι

Orșova, 19 iulie 1814

Prea nobilului boier ispravnic Nicolaiță,

La Cerneți

După plecatele mele închinăciuni și cercetarea sănătății d-voastră mult dorită mie, să mă iertați că nu v-am scris de mult,¹ să vă supun închinăciunile mele cuvenite, intrucît știam că vă aflați în București. Acum cînd am aflat că ați sosit cu bine acolo, de care lucru nu mă îndoiesc, vă trimit închinăciunile mele plecate. Vă înștiințez că de cîteva zile v-am trimis două scrisori de la boierul Tudor Vladimirescu, care se află la Viena, prin mijlocirea aceluiași Ghiță Opran, și nu mă îndoiesc de primirea lor sigură. Alaltăieri am primit o scrisoare prin poștă de la boierul Tudor, în care scrie că urma să plece zilele acelea în țară. Mai scria că a trimis o butcă cu geam și sper să sosească zilele acestea; cînd va sosi, am s-o trimit îndată, înștiințîndu-vă la timp.

Puteți să-mi porunciți să vă servesc în orice mă veți găsi vrednic și sper că veți rămîne mulțumit.

Vă salut și rămîn sluga d-voastră
Răducanu Nicolau

[Adresa:] Prea nobilului boier ispravnic Nicolaiță Glogoveanu
La Cerneți

Fondul Glogoveanu, în posesia Institutului de istorie al Acad. R.P.R., doc. 245.
Orig. grec.

¹ Scrisoarea anterioară a lui Răducan Nicolau către N. Glogoveanu este din 18 mai 1814 (Arh. St. Craiova, doc. XVI/2).

Viena, 28 iulie 1814

Tudor Vladimirescu cere lui N. Glogoveanu să-i trimită « încredințare de la divanul nostru cu ponturile prăvililor noastre » pentru a dobîndi lucrurile furate și îl înștiințează că se așteaptă deschiderea congresului de pace în octombrie.

Cu multă plecăciune sărut cinstită mîna dumitale, cocoane Nicolae.

Cu plecată scrisoare înștiințaz dumitale că nici pînă acum n-am putut isprăvi ca să scoatem lucrurile cele furate de spurcata Fălcoianca de la judecată și dupe atîta rînduri ce am ieșit în judecată, au tot prelungit judecata cu feliuri de sucituri. Iară tocmai acum au dat hotărîre că dumneata dupe prăvilile nemțăști nu poți clironomisi lucrurile, adecă rămasurile soții dumitale, ci coconii dumitale cînd vor fi de vîrstă, atunci să vie să le priimească de la judecată. Am răspuns cu împotrivă: că noi, fiind dintr-altă țară și împărăție, căutăm dupe prăvilile pămîntului nostru ca să le luăm și așa s-au hotărît ca să aducem încredințare de la divanul nostru prin știrea prințipatului nostru, cu ponturile prăvililor noastre, cuprinzătoare de poate un bărbat clironomisi lucrurile soții sale sau nu. Și atunci să ni să dea lucrurile. Pentru care au dat și judecata de aici arătare ce feli să fie încredințarea ce vom aduce, care am scos-o, din nemțască, grecească; numai n-are înțelegere bună. Numai dumneata de loc să jăluiești mării sale lui vodă, arătînd pricina cum s-au întîmplat și cum că judecata de aici poprește rămasurile soții dumitale și cum că și acelea sînt ale dumitale, iar nu din zăstre, cerînd că de vor fi prăvilile noastre a putea un bărbat clironomisi ale soții sale dupe moarte sau numai copiii cînd vor crește. Și să ceri dumneata ca să poruncească măria sa la divan să dea înscris ponturile prăvilii noastre și să le întărească și divanu, arătînd că poți dumneata a le clironomisi ¹, duc cum știu cu că stă în prăvilile noastre. Și apoi să-mi trimeți aici acea încredințare a divanului nostru, pe care să o adevereze și consulu nemțasc. Și atunci le voi scoate lucrurile; că de le vom lăsa acum, apoi ne le mai vedem. Că vezi dumneata cum sînt afurisiții de nemți: umblă numai cu drăcenii, să stingă pe oameni. Mai bine să fi crăpat Fălcoianca cînd au făcut aceasta de ne-au băgat prin judecata drăcească. Pentru chieltuială, nu vor să dea dreptu a ne plăti, zicînd că în prăvilile lor nu stă. Asămene și pentru lucrurile ce lipsăsc, adecă zapsăle și catastihul de dat și de luat, zic că de va jura numita, să rămîie nesupărată. Apoi această mișă muiere jură și pe nimic! Era să să sloboaze, numai eu am dat jalbă să nu să sloboaze pînă va spune și cele ce lipsăsc. Apoi nu știu ce-i vor face, că și dumnealui boierul mi-au dat voie a da acest feli de jalbă: că întii o ajuta, iar, dacă a văzut mișeliia, că nu arată lucrurile, și dumnealui s-a tras, fiindcă dumnealui nu voiește paguba² dumitale. Eu de aici nu poci

¹ În text: clironovisi.

² În text: baguba.

pleca pînă nu vom isprăvi și cu aceasta și cu datoriile care sînt. Mariia slujnica nu s-a purtat bine către dumnealui boierul și a izgonit-o din casă; era să o închidă pentru ceasornicu și moaștele ce lipsăsc. Apoi l-am rugat să o lasă, ca mai bine să o trimit să o apuci dumneata acolo, să nu mai intrăm în drăceasca judecată. Și așa au găsit și dumnealui cu cale. Numai mi i-au zis să n-o mai vaze cu oichii. Și așa voi ca să o triimit într-aceste zile. Iar doica cu copila rămîne pînă cînd voi veni eu. Tare mă supără chieltuiala, că este nesuferită; cinci florinți la un om mai prost nu ajunge pe zi numai mîncarea. Eu nu știu, dar dumnealui boierul încredințase că moaștele dumnealui i ceasornicul și banii, 1.000 florinți, care lipsăsc, s-ar fi luat de Mariia, ce să va cerceta și de către dumnealui mai mărunț. Vremea pe aici este tăcere, nimic mișcare. Să așteaptă la octomvrie din toate părțile ministri pentru congres și vine și împăratu Rosiei. Să sună că atunci va fi ceva și pentru locurile acelea; ci mult au fost, puțin au rămas. Mă mir, cocoane, că în 5 rînduri am înștiințat dumitale, și decît 2 scrisori, cele pentru puști și doftorii, n-am mai priimit. Să vede că depărtarea mergerii la București este pricina, că așa îmi scrie chir Răducan. Și cu multă plecăciune, sînt al dumitale plecată slugă

Theodor ¹

1814, iul. 28

Acad. R.P.R., doc. CCCI/5. Orig. rom. Publicat de N. Iorga, *Scrisori inedite...*, p. 10—12; An. Acad. s. II., secț. ist., t. XXXVII, p. 130—132.

41

Orșova, 6 august 1814

Răducan Nicolau transmite lui N. Glogoveanu o scrisoare din partea lui Tudor Vladimirescu.

Ρωσσιάβα, τῆ 6 Αὐγούστου 1814

Τῷ εὐγενεστάτῳ ἄρχοντι Νικολάῳ Γλογοβιάνω

Βουκουρέστι

Μετὰ τὴν ταπεινὴν μου προσκύνησιν καὶ ἔρευνα τῆς ὑγείας σας. Τὰς περασμένας μὲ ἐγράψατε, καθὼς καὶ ὁ ἄρχων Θεόδωρος, ὅτι διὰ τὰς 3000 γρ. νὰ τῆς

¹ În aceeași problemă vezi și scrisoarea din 31 iulie 1814 (Acad. R.P.R., CCCI/6, orig. rom. Publicat de N. Iorga, *Scrisori inedite...*, p. 12—14; și scrisoarea din 1 septembrie 1814, publicată de E. Virtosu, *Mărturii noi...*, p. 43—44). În 25 noiembrie 1814 Tudor scrie lui N. Glogoveanu: «Și din necazurile ce mi-au făcut acest neam tiran, de trei ori m-am și bolnăvit tare, văzînd că nu poci săvârși treaba. Și iar eu, dupe știința prăvililor care am și după multă silință ce am pus, am isprăvit» (Acad. R.P.R., CCCI/7, orig. rom. Publicat de N. Iorga, *Scrisori inedite...*, p. 14—15. Vezi și Fond Glogoveanu, doc. 31/1814).

Tudor Vladimirescu a trimis lui N. Glogoveanu însemnări amănunțite despre cheltuielile făcute la Viena și despre datoriile rămase încă de plătit pentru Elena Glogoveanu (Acad. R.P.R., CCCI/16 orig. rom.; Arh. St. Craiova, XVI/6 bis și E. Virtosu, *Mărturii noi...*, p. 41—42, 44—48).

τὰ στείλωμεν. "Ὅθεν σήμερον τὰ στέλνω μέσον τοῦ κύρ Γκίτζα Ὀπράνου. Παρακαλῶ λαμβάνοντάς τα με εἰδοποιεῖτε τὴν σῶαν περιλαβὴν, δίδοντας μίαν ριτζεβούταν [ῥιά] τὴν περιλαβὴν.

"Ελαβα ψὲς ἐν γράμμα παρὰ τὸν κύρ Θεόδωρον, καὶ ἰδοὺ ἔχετε το. Πρὸ ἡμερῶν εἶχα σᾶς στείλει μερικὰ γράμματα, διὰ τὰ ὁποῖα δὲν ἤξεύρω ἂν τὰ ἐλάβατε. Διὰ τὰ ἄσπρα ὅπου σᾶς στέλνω τὰ σημειῶνω ἐγγράφως.

Καὶ προσκυνῶντας σας

Ραδοκάνος Νικολάου

[Adresa:] Τῷ εὐγενεστάτῳ ἄρχοντι κυρίῳ Νικολάῳ Γλογοβιάνῳ
Εἰς Βουκουρέστι ἢ ὅπου τύχη.

Orșova, 6 august 1814

Prea nobilului boier Nicolae Glogoveanu

La București

Închinându-mă cu plecăciune întreb de sănătatea d-voastră. Zilele trecute îmi scriați, precum mi-a scris și boierul Tudor, să vă trimitem cei 3000 groși. Deci astăzi trimit banii prin domnul Ghiță Opran. Vă rog, când veți primi scrisoarea, să mă înștiințați de primirea ei sigură, dînd o recipisă de primire.

Aseară am primit o scrisoare de la domnul Tudor și iată v-o trimit. Acum cîteva zile v-am trimis niște scrisori și nu știu dacă le-ați primit. Însemn în scris banii ce vă trimit. Vă salut

Cu închinăciuni

Răducanu Nicolau¹

Adresa:] Prea nobilului boier, domnului Nicolae Glogoveanu

La București sau oriunde este.

Fondul Glogoveanu, doc. 126. Orig. grec.

42

17 septembrie 1814

Sătenii din Agești (Ilfov) se obligă să presteze 40 zile de clacă pe an beizadelei Gr. Suțu.

Dă la mila lui Dumnezeu nostru sîntemu săteni din Ageștii² că ne-am învrednicit cu stăpînul nostru, luminatul beizadea³ Grigorie Suțu, și cinstita cocoana Safta Dudească, ca să-i avem totdeauna în Țara Rumînească și fiindcă să ne apere ca niște copii dă toate primejdiile⁴ și fiindcă să ne pedepsească pã

¹ La 9 august 1814 Nicolae Răducanu comunică lui N. Glogoveanu că Tudor Vladimirescu a trimis o poliță de 4100 florinți care trebuie plătită în termen de 7 zile (Fond Glogoveanu, doc. 161. Orig. grec.).

² Hagiești, sat din raionul Brănești, reg. București.

³ În text: pezdedeu.

⁴ În text: prămesdiile.

cei răi cînd trebuiește și pă cei buni să-i chivernisească cu toată voia noastră fără a nu ne zice niminea nimica. Și am pus, după sufletu nostru și dă la inima noastră, să slujim cîte unu din noi în tot anu 40 dă zile clacă. Și cînd a isprăvi zilile și ca să nu fiie greutatea epistatului și [să] ne dea o teșcherea¹ ca unu au slujitu 40 dă zile dă clacă, ca epistatu să nu ne supere pă urmă totdeauna, că putem să ne astipărăm și noi și nevestele noastre și copiii noștrii.

Am dat la mîna stăpînului nostru acest zăpis și ne-am iscălit toati chezași dă la uni pînă la altu. Și cînd o fugi vreunul din noi să dăm veste ca să-l aducă la loc. Și am pus și martor și am pus toți tegitile noastre.

Căpitanu Iordache martor.

Ierei Vinea (?) proin protopop martor

Popa Isache martor.

1814 septemvrie 17

Și spre adevărată credință.

.....
.....²

Muz. de ist. Buc. doc. 13.473. Orig. rom.

43

27/9 decembrie 1814

Contele Nesselrode intervine pe lîngă contele Stackelberg să elibereze lui Tudor Vladimirescu un pașaport de supus rus și să-i aprobe șederea în statele Austriei.

Copie

A Son Excellence le Comte de
Stackelberg
Vienne

Le 9 Décembre 1814

Monsieur le Comte!

Le S-r Wladimiresko, Genthilhomme Moldave³, ayant servi dans le militaire pendant le cours de la dernière guerre contre la Turquie, avec le grade de Lieutenant, ses services attestés par ses Chefs, les pertes considérables qu'il a faites, portées à la connaissance de S.M. l'Empereur, lui ont procuré la certitude d'être indemnisé de ses sacrifices. Mais la nature de la récompense qui lui est promise, ne pouvant être déterminée qu'au retour de S.M.I. à Pétersbourg, le pétitionnaire jusqu'à la décision de son sort, désire séjourner dans les

¹ Șters cu cerneală cuvintele: la mîna.

² În loc de semnături sînt 127 urme de degete.

³ Așa în text.

États Autrichiens. En conséquence je crois devoir le placer sous la protection de Votre Excellence, en La priant de le considérer comme sujet Russe, par suite de son expatriation et des services qu'il a rendus. Vous voudrez bien, Monsieur le Comte, lui faire délivrer à cet effet, un passeport, sous la sauvegarde duquel, il puisse séjourner en Hongrie et être considéré par les autorités du pays comme sujet de S.M.I.

J'ai l'honneur d'être etc.

signé

Le Comte Nesselrode

Arhiva Min. de Externe Moscova, Fondul Arhiva principală, II—6, 1815, nr. 3, f. 23.

44

[Viena,] 11 decembrie 1814

Tudor Vladimirescu către N. Glogoveanu, despre întârzierea sa la Viena și despre un zăpis al lui Grigore Cariboglu.

Cu multă plăcere sărut cinstită mâna dumatilă.

Dupe datorie, cu plăcere înștiințezi dumatilă că din pricina scoaterii pașaportului m-au zăbovit de n-am putut pleca la sorocu ce am înștiințat dumatilă. Iar poimîine, la 14 ale următoarei, negreșit plec. Coconița Masincuța să află sănătoasă.

Dumnealui Cariboolu are un zăpis de 4 ani pentru 108 galbeni al răposatii coconiței, care în viață fiind au zis că este neadevărat și nu-l știe¹. Văd și eu că nici iscălitura nu se potrivește, dar numitul l-au dat la judecată; apoi nu știu ce voi alege cu dînsul.

Să ne ferească Dumnezeu a nu cădea asupra noastră vreo stăpînire tirănească! Dar mă tem tare de acea negîndită tiranie ce va să ne calce,

Și cu multă plăcere sînt al dumatilă

plecată slugă

Theodor

1814, dechemvrie 11

[Adresa:]

Viena. Domnului domn Nicolae Glogoveanu vel clucer.

Recomandat în București. Tudor Vladimirescu nr. 557 W $\frac{2}{1}$ 1815².

[Lateral, pe pagina adresei, notat:]

S-au văzut la judecata departamentului streinilor, 1818, mart. 7.

Arh. St. Craiova, XVI/4. Orig. rom. hîrtie filigran deteriorat. Publicat de E. Virtosu, *Mărturii noi...*, p. 49. Un facsimil la Muzeul Porțile de Fier, Turnu Severin.

¹ În legătură cu zăpisul lui Grigore Cariboglu vezi judecata lui N. Glogoveanu pentru 108 galbeni împrumutați (Acad. R.P.R., doc. CCCXXX/119).

² Adresa în limba germană.

[Viena,] 22 decembrie 1814

Tudor Vladimirescu înștiințează pe Nicolae Glogoveanu că a plecat din Viena numai cu doica Bălașa și că s-a stins cu cheltuiala, «petrecînd într-o țară tirană».

Cu multă plecăciune sărut cinstită mîna dumitale.

Înștiințazi dumitale că astăzi dechemvrie 22 am plecat din Viena numai cu doica Bălașa, iar pe coconiță Masinca, dupe ce am gătit-o de drum cu toate cele trebuincioase și dupe ce am plecat, din drum au trimis de au luat-o, atunci cînd i-au venit fireasca nebunie ce o are; iar pe doică n-au vrut să o poprească, zicînd că nu-i trebuie.

Aici am avut a petrece trebile cu așa om care m-au afanisit. De a-și fi știut de una ca aceasta, măcar că oricît te-ai fi supărat dumneata, n-ași fi venit aici de mi-am pierdut vremea atîta diastimă și m-am stins și cu cheltuiala, petrecînd într-o țară tirană.

Mă rog dumitale să-mi poruncești prin scriisoare la Rușava, la cine să dau lucrurile dumitale care să află la mine, ce le-am luat de aici, și pe doică; sau de vei socoti dumneata, le voi aduce eu, fiindcă voi să viu și eu pînă la București; însă cele ușoare, iar ceceleante le voi trimite la Glogöva. Și cu multă plecăciune sînt al dumitale plecată slugă,

Theodor
1814, dechembrie 22

[Adresa, scrisă în nemțește, de altă mînă:]

Viena

Domnului domn Nicolae Glogoveanu, vel clucer.

Recomandat în București. Tudor Vladimirescu

Nr. 557.

Arh. St. Craiova, doc. XVI/5. Orig. rom., sigiliul în ceară roșie cu legenda T.W.P. și cu o fotocopie alăturată. Publicat de Al. Bălintescu, I. Călin, I. Popescu, *Documente noi în legătură cu răscoala poporului de sub conducerea lui Tudor Vladimirescu*, Craiova, 1954, p. 22.

Pesta, 28 decembrie 1814

Tudor Vladimirescu comunică lui N. Glogoveanu motivele pentru care a lăsat la Viena pe fiica lui.

Cu multă plecăciune sărut cinstită mîna dumitale.

Știu că dumneata nejuducînd, poate să fii turburat tare asupra mea din pricina rămîinerii coconiții Masincuțai, socotind că din nesilița mea, căci am

zăbovit, s-a pricinuit rămînerea. Dar să judeci dumneata adevăru, socotind cele drepte, că eu de n-ași fi vrut din toată inima ca să slujăsc dumitale, nici n-aș fi plecat peste atîta loc depărtat, că dumneata nu m-ai trimis cu sila. Și poți socoti dumneata că nici un om, pînă la cel mai mic, nu-ș voiește necinstea, ci tot omul să străduiește să fie cinstit către stăpîn. Asămene și eu, văzînd că am venit atîta loc cu atîta osteneală și cheltuială, am socotit să nu mă întorc făr'de nici o ispravă. Că de le-aș fi lăsat, toate cele de la judecată era pierdute, că dupe aceea umbla acel neam tiran și îndărătnic, de m-a sucit în mii de învîrtituri ca să mă mănînce. Nu este nimeni vinovat decît numai spurcata Fălcoianca, că aceia a scurtat și viața răposatei cocoanei Elenco, dupe cum și boier[ul] și toți o mărturisăsc, că de aceea i s-a tăiat inima. Tocmai cînd i-a fost mai bine, s-a pomenit deodată lipsindu-i toate lucrurile și banii, rămîind și fără de chieluială și boier[ul] para nu vrea să dea, ci o lăsa în cea desăvîrșită stenahorie, dupe firea cea rea ce o are dumnealui. Iar eu, măcar că am zăbovit, dar mii-am avut socoteala, fiindcă drumul de aici din țara nemțască are la fieșcare 2 ceasuri conace mai bune decît cele de frunte case din București; drumu este bun. Am gătit pe coconiță cu haine de iarnă și am plătit la o carătă bună chirie din Viena pînă la Rușava 480 florinți, în care merg oamenii ca în sobă, dupe cum va arăta dumitale și Bă[la]șa; care putea veni copila mai bine decît vara. Am vorbit și cu doftorii și mii-au zis că cu acest mijloc pot merge copiii oriunde și iarna ca și vara. Dar dumnealui boier[ul] mii-au fost spus mie încă de cînd am mers, că pe coconiță va s-o poprească la dumnealui pentru parigorie, fiindcă este un copil ca un înger și prea cu mare istețime, ca un juvaer, dar eu nu l-am crezut și de aceea n-am scris dumitale. Acum, dupe ce i-au scris unii alții că dumneata te plimbi cu o ipochimenă numai de 12 ani și ai hotărît ca să te căsătorești cu aceia, dumnealui de tot s-au picarisit și a zis că cine știe cum va trăi copila acolo și au hotărît de a poprit-o. Și n-a vrut să-mi spue că va s-o poprească, pînă cînd am făcut toată gătirea și am plătit și chiria pentru carătaș¹. Și tocmai dupe ce am plecat, a trimis dupe mine și a luat copila de au poprit-o. Apoi pentru aceasta mă rog dumitale să nu te turburi asupra mea că acest lucru n-a stătut la mîna mea de a-i sta împotriva boierului, măcar că dumnealui scrie dumitale că s-au temut de iarnă, de aceea n-au dat-o, dar nu este adevărat ci a poprit-o, pentru parigorie. Și mai vîrtos că acolo la dumnealui va să-i fie bine ca și la dumneata, și mai bine. Și am legat eu cu dumnealui și cu domn[ul] baron Langhifelt², dupe ce au poprit-o, ca să-i pue o slujnică vrednică și învățată, că să-i fie pentru căutare și pentru învățatură. Că dupe cum este coconița Masinca copilă ca un inger, poate de loc să să deprinze la tot felul de învățături și la limbă. Și dumnealui

¹ La 1 septembrie Tudor comunicase lui N. Glogoveanu că a făcut toate pregătirile pentru aducerea în țară a Masincuței (E. Virtosu, *Mărturii noi...*, p. 43—44).

² Langenfeld.

boier[ul] și dumnealui baronu prea mult m-au povățuit ca să arăt dumitale și prin grai acel mai de folos lucru, ca atât pe coconița Masinca să o lași acolo să crească și să învețe cu tot șart[ul], dupe cum să învață oamenii aici, de nu rămîn dobitoace ca la noi; mai virtos, așa inger de copil păcat să rămie neîn-vățat. Cît și ceilanți coconi mii-a zis că ar fi bine să-i trimiți acolo. Și este mijloc a să da acolo la un loc prea sigur și cu chieltuială mai puțină decît chiel-tuiești dumneata cu dascălii și cu slujnicile la noi și tot nu să caută nici nu să învață copiii cum să cade. Și așezîndu-i dumneata acolo, poți fi și mai făr' de grijă; dupe cum am văzut toți copiii boierilor moldoveni acolo prea cu bună orînduială învățîndu-să. Eu dupe ce voi ajunge la Rușava, pe doica Bălașa și calabalicurile cele grele le voi trimite la Glogova, iar giuvaerurile, fiindcă viu și eu pînă la București, le voi aduce eu dumitale, sau mi se va porunci de către dumneata de le voi trimite mai înainte. Balsam am cumpărat, iară puști nici într-un chip, dupe cum me-ai poruncit dumneata să fie, n-am putut găsi, că acest fel de puști la Viena nu să află, ci numai la celelante locuri ale Evropei. Caleștile cele de frunte, dupe cum mi s-au poruncit, mai jos de 1.800 de florinți nu să pot lua și n-am luat. Mai virtos că trecusă vremea apei și pe uscat nu e treabă, să prăpădește. De aș fi avut poruncă cînd am mers, puteam și cu 1.300 florinți să iau. Iar pe urmă s-au scumpit, dupe cum va fi arătat dumitale și lipscanii. Și cu multă plecăciunc, al dumitale plecată slugă

Theodor

1814, dechembrie 28,

din Peștea.

Acad. R.P.R., doc. CCCI/8. Orig. rom. Publicat de N. Iorga, *Scrisori inedite...*, p. 15—17.

47

[Rușava,] 14 ianuarie 1815

Tudor Vladimirescu scrie lui N. Zoican să ia din datoria de la Răducan [Nicolau] 1600 taleri.

Cu fericită sănătate, chir Necolae.

Pentru taleri trei mie care ai dumneata a priimi de la dumnealui chir Răducan, taleri 1600, adecă una mie șase sute, am însărcinat pe logofăt Radu ca de loc acum să-i răspunze dumitale. Și să-i treci dosu zapisului dumnealui chir Răducan. Iar pentru ceialanți, mă rog chir Nicolae să mai fii îngăduitori cîteva zile¹ și . . .¹

¹ Doc. rupt.

Pe dumneata totdeauna aş fi vrut ca să te văzi, să vorbim câte ceva. Ci, când vei avea vreme, să vii să ne întâlnim.

Şi sînt al dumitali gata,

Theodor

1815 ghenar 14

[Urmează scris cu altă cerneală:]

După acest răvaş al dumnealui slugerului, am răspunsi taleri una mic şasă sute la dumnealui jupînu...¹

[Pe verso:]

Cinstit dumnealui chir Nicolaie Zoican, cu fericire să să dea.

Muzeul Porţile de Fier, Turnu Severin, mapa X, doc. 7. Orig. rom. Publicat în *Arhivele Olteniei*, II (1923), p. 28.

48

[Ruşava,] 28 ianuarie 1815

Tudor Vladimirescu comunică lui N. Glogoveanu că nu poate pleca spre Bucureşti din cauza răzvrătirii adalţilor care au ars Cerneţul şi jefuiesc ţinutul.

Cu multă plecăciune sărut cinstită mîna dumitali, cocoane Nicolae.

Cu plecată scrisoare înştiinţăzi dumitali că pînă acum mă aflu tot aici la Ruşava. De loc eram să trec ca să viu la Bucureşti, dar din pricina răzvrătirii ce se urmează nu poci trece, fiindcă răzvrătorii urmează pînă la Novaci. De a mă duce pe la Sibii este prea marc chieltuiala prin ţara aceasta de a călători un om. Ci tot aştept pînă doar să va mai curăţi pe supt munte, ca să mă poci strecura să trec. Hoţomanii de la Ada Kale au prăpădit lumea du pe la noi şi de la mine şi de la dumneata au luat to[a]te bucatele şi tot ce au găsit; încă şi pe oameni i-au pedepsit tare. Cerneţu l-au ars tot, numai cîteva case de cele boiereşti au mai rămas pînă acum, pe unde sînt ei închişi,² dar, cînd vor ieşi, le vor arde: nu cred că vor scăpa nici acelea. Apoi din nechivernisirea stăpînitorilor ţării noastre vezi cîtă prăpădenie ni se pricinuieste! Ci vor lua plată dumnezăiască! Nu s-ar fi putut iconomisi ca să nu să fie făcut această prăpădenie? O stăpînire cu aşa ţară mare în mîni şi un lucru de nimic n-au putut popri, ci ne lăsară de ne prăpădirăm şi ne stinsărăm de tot! Adaliiu au început a lua şi robi oameni, spre mai mare bătaie de joc!

¹ Doc. rupt.

² Salih aga şi fraţii săi şi-au scos trupele din mănăstirile Strehaia şi Tismana pe care le-au stăpînit mai înainte şi acum se menţineau numai la Cerneţi de unde făceau incursiuni de jaf (Hurmuzaki, XX, p. 206).

Cu plecăciune mă rog dumitale, această scrisoare să binevoiești a porunci să să dea unde scrie — în casăle lui Carabelea, lângă sfti Ilie cel Nou șade acela — și să să ia răspuns, să mi să trimiță.

Și cu plecăciune sînt al dumitale plecată slugă

Theodor

1815, ghenar 28

Acad. R.P.R., doc. CCCI/9. Orig. rom. Publicat de N. Iorga, *Scrisori inedite...*, p. 17—18.

49

5 [februarie 1815]

Scrisoarea lui Tudor Vladimirescu despre jafurile adaliilor și despre nădejdea ce o au în el « acei răzvrățiți cîți sînt de legea noastră », că-i va izbăvi.

Cu multă plecăciune sărut cinstita mîna dumitale, cocoane Nicolae.

Prea cinstită cartea dumitale din 31 ale trecutei luni ghenarie, tocmai astăzi 5 februarie cu multă plecăciune am priimit. Și, întii au săltat sufletul slugii dumitale, înțelegînd pentru sănătatea dumitale. Am înțales și toate cele cuprinzătoare.

Pentru coconița Masinca să nu fii dumneata la nici un fel de mîhnire, că pentru așa inger de copil și eu am durere de suflet ca și dumneata. Și nu știu cine va fi acela ce n-ar avea grijă pentru așa juvaer de copil. Adevărat că pe dumnealui boieru, nu eu, ci nimini nu-l are la credință, măcar de un grăunte de muștar, că va trebui multă vreme pînă a povesti dumitale toate urmările dumnealui. Numai eu dacă am văzut pornirea dumnealui pentru oprirea coconiței, apoi m-am înțales și m-am încredințat cu domnu baron Langifert că este un om prea cinstit și cu suflet mare și din tot sufletul iobește pe coconița Masinca, asămene și coconița pe dumnealui. Și pe acel obraz îl cred eu că va avea toată purtarea de grijă pînă ne va veni bine să o aducem, sau după ce ne vom întîlni, vom vorbi cum trebuie să să facă și o vom așeza acolo pînă va crește și să va învăța.

Iar de a rămînea multă vreme în casa boierului, aceea nu este nici de a o gîndi cinevași. Coconu Matei adevărat că nu este bolnav, dar nici bine sănătos; asămene și coconițele. Numai pînă acum încă nu este ohtică, dar curînd vor cădea. Coconului Matei adevărat i-ar fi trecut. Nici coconițele n-ar fi avut nimic, dar țîrania cea mare a boierului. Îi topește mai mult foamca și golătatea și altele nepovestite. În scurt urmările dumnealui tot neamul rumînesc boieresc, adică slava cea mare care au rumîinii în Evropa, dumnealui au stricat-o

de tot. Acel zapis de ar fi intrat în mîna mea, nicidecum nu m-ar fi înșelat, dar n-au intrat, că au fost la dumnealui și dumnealui au fost chezași la acel neguțător, mai în scurt au fost la dumnealui acea datorie. Și pentru siguranția dumisale au făcut zapisul pe alt nume.

De a veni eu pe la Sibii sau Brașov mă discolipsăsc prea tare pentru chieltuială, că sînt de aici 49 de poște ca și la Viena. Și mi se cutremură creerii dîn cap pentru așa groaznică chieltuială a aceștii țări. Ci am socotit să mă stricor pe supt munte, fiindcă am vrednici oameni. Și cu mine voi aduce și lucrurile, însă dupe ce voi primi cinstit răspunsul dumitale. Iar de vei socoti dumneata că nu va fi de venit acolo, apoi cînd va merge de aici vreun prietin, le voi trimite eu toate supt pecete, dupe porunca dumitale, și apoi, cînd ne vom întîlni, vom vorbi pentru toate. Că doar să va mai face cumvași, fiindcă și eu prea multe lucruri am în țară și cu unii alții mă tot păgubesc de toate părțile. Acea răzvrătire adevărat că și dumitali și miie mare pagubă ne făcu. Pe multă lume au stîns, dar pe noi mai mult. Adevărat că de ai fi știut dumneata mai nainte să fi făcut aceia care ai avut mijloc, ar fi fost minunat. Ci tot să ai grijă și despre răzvrătorii aceia. Eu numai cu pandurii țării, făr'de nici un ostaș striin, voi face de nu să va mișca o iarbă din pămîntul țării. Însă fiind și dumneata ispravnic, care știi toate trebuințele ostășești, și eu și lăcuiorii credință la dumneata de poți totdeauna întîmpina cele de folos. Toți acei răzvrătitori cîți sînt de legea noastră¹ au multă nădejde la mine ca, cînd va fi vremea, să capete izbăvire, căci mă știu ei dinainte; mult mi s-au și rugat. Apoi de ceialți rămîn puțini, cu un cuvînt noaă ne stă la mîna acest lucru. Mare milă am pentru săracii lăcuiori ai Mehedințului, că unii de o parte și alții din altă, s-au topit de tot, numai sufletu au rămas într-însii. Dar sumă dintr-însii toți oameni drepți, îi prăpădiră oamenii împărătești și domnești. Mai mare nevoie au făcut! Arată oamenii bătrîni că din vremea tătarilor n-au pățit așa. Săracii oameni, mulți oameni buni care-i cunosc, ei au mers dupe bucate să-și cumpere și i-au prins cei împărătești și le-au tăiat mîinile, ce nu s-au făcut de cînd e lumea. Mare foc și mare jale pentru acest neam ticălos.

Și cu multă plecăciune sînt al dumitale plecată slugă

Theodor

Doica să află tot aici bolnavă tare, dar pe cît am putut o căut.

Revista *Studii*, 8 (1955), nr. 2, p. 76—77. N. I. Simache, *Cum vedeau boieri răscoala poporului de sub conducerea lui Tudor Vladimirescu*, în *Din activitatea muzeelor noastre*, Ploști, I (1956), p. 61—62.

¹ Este vorba de pandurii care au trecut de partea turcilor răzvrățiți, comandați de Salih aga. Fleischhackl considera că motivul pentru care numeroși panduri au trecut de partea lui Salih aga a fost nemulțumirea cauzată de punerea lor la bir (*Hurmuzaki*, XX, p. 206).

[București,] 5 februarie 1815

Cărți domnești de scutire a nouă panduri din jud. Gorj pentru merite deosebite în operațiile împotriva adalților.

9 cărți ce s-au dat pandurilor ce au slujit la izgonirea ce au făcut împotriva făcătorilor dă rele ce să ivise în partea locului.

1815, februar 5

Davat gosposdtvo mi...¹ ot satu...¹ din sud Gorji s-au arătat cu vrednicie, credință și slujbă plăcută la izgonirea ce au făcut împotriva făcătorilor dă rele ce să ivise în partea locului. Și pentru răsplătirea slujbii sale, cum și a să face pildă și altora, milostivire făcînd domnia mea asupra-i, îl iertăm dă rîndul tuturor dăjdiilor visterii gospod, printr-această domnească a noastră carte i dă podvezi și angarale.

Drept aceea, poruncim domnia mea dumneavoastră tuturor, la cîți vi să cuvine după vreme dregători, ca nimini întru nimic supărare păste cartea domnii mele să nu i să facă, că așa este voința domnii mele. I i sam receh gosposdtvo mi.

Numile fieșcăruia.

Ion Cimpoaca sin Ioniță Popa ot satu Bombești sud Gorj.

Dumitrașcu Șăga sin Matei ot satu Măghereștii.

Gheorghe Surcilă sin Stanciul ot satul Drăgoeștii.

Pătru Cocoș sin Ion...¹ ot tam.

Pătru Lupu sin Toma...¹ ot tam.

Ion Vintilescul sin Costandin Vintilescu ot satu Scoarța.

Gheorghe Șindroi sin Radu ot satu Musăteștii.

Sandul Ciora sin Iorga ot satu Glodenii.

Pătru Manta sin Alexandru Manta ot satu Voiteștii.

Acad. R.P.R., ms. rom. 357, f. 129. Copie rom.

[Mehadia,] 21 februarie 1815

Tudor Vladimirescu cere de la Nicolae Zoican informații despre un drum scurt și sigur spre București.

Către dumnealui chir Nicolae Zoican.

Dupe cum știi, eu prea mă grăbesc ca să merg la București și fiind prea ocol pe aici aș vrea să merg prin țară. Te pohtesc fă mijlocire de-mi scrie, fi-va

¹ Loc alb.

cu puțință să ne putem stricora peste Balta [Cor]¹ bului, adecă pe la Băi, să trec? Și de vei socoti că să poate, scrie-mi de loc și apoi îți voi scrie când să veniți cu cai la Băi ca să plecăm. Dar cum mai curînd să-mi scrii!

Sînt al dumitale gata,

Theodor

1815, februarie 21

[Adresa:]

Dumnealui chir Nicolae Zoican.

C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 224; E. Virtosu, *Mărturii noi...*, p. 50.

52

7 martie 1815

Tudor Vladimirescu comunică unui cunoscut al său la București că a primit scrisorile trimise de acesta.

Cu multă plecăciune sărut cinstită mîna dumitale.

Cinstită cartea dumitale² din 31 ghenar alaltăieri, 5 mart, cu multă plecăciune am primit și de loc prin poște de la Sibii pe larg am răspuns dumitale. Numai văz că pe acest drum prea să zăbovesc, fiind ocol. Am primit cu multă plecăciune și cinstită cartea dumitale din 15 februar astăzi, 7 mart, și am înțales toate cele cuprinzătoare. Din inimă și din suflet sînt mulțumit bunătății dumitale pentru mare osteneală care faci pentru mine (a mai lungi, vremea nu mă iartă). Pentru cele de trimis pe acel drum nici într-un chip nu este puțință. Iar pentru cel mai trebuincios lucru voi face cum voi putea și va veni dumitale fără de zăbavă. Cinstitii povățuirii dumitale voi urma, asupra căriia am mare credință, numai de voi avea mijloc. Și-mi voi împlini datoria la vreme cu scrisoare pe larg, neputînd acum. Și cu multă plecăciune sînt al dumitale plecată slugă

Theodor

1815, mart 7

[Mai jos:]

Acest răspuns să trimise cu pezodromul drept pe la Craiova, prin dumnealui chir Băluță.

[Adresa:]

...³ dumitale cu multă plecăciune, la București.

Acad. R.P.R., doc. CCCI/10. Orig. rom., cu pecete roșie ruptă. Publicat de N. Iorga, *Scrisori inedite...*, p. 18—19.

¹ Doc. rupt.

² Probabil Carabelea, căruia îi scrisese Tudor la 28 ianuarie, cerîndu-i și răspuns.

³ Text șters.

[București,] 26 martie 1815

N. Scanavis invită pe Ghiță Opran să vină urgent la București, aceasta fiind și porunca domnului.

[Βουκουρέστι,] τῆ 26 Μαρτίου 1815

Κύρ Χατζή ἀδελφικῶς σᾶς ἀσπάζομαι.

Καθὼς λάβετε τὸ παρόν μου ἀμέσως νὰ στείλετε αὐτὸ τὸ γράμμα εἰς τὸν Γκίτζα Ὀπράνον μὲ ὅτι τρόπον ἤμπορέσετε, καὶ νὰ τὸν γράψετε καὶ ἡ τιμιότης σας ὅτι τὸ θεοφρούρητον ὕψος του τὸν γνωρίζει διὰ πιστὸν ἀνθρωπὸν μας, καὶ μούτλακα νὰ σηκωθῆ καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς Κραϊώβα, καὶ κατ' εὐθεΐαν νὰ ἔλθῃ εἰς Βουκουρέστι εἰς τὸ σπίτι μου. Καὶ ἐγράφη περὶ τοῦτο εἰς τὸν βόρρικον Σαμουρκάσην νὰ τοῦ δώσῃ κάθε χεῖρα βοηθείας εἰς τὸ νὰ ἔλθῃ ἐδῶ καὶ νὰ ἀπεράσῃ καὶ τὴν φAMILIÁN του εἰς τὴν αὐθεντικὴν τζάραν καὶ παντελῶς νὰ μὴν ἔχῃ ὑποψίαν εἰς τὸ παραμικρόν. Καλὸν ἦτον νὰ λάβῃ καὶ τὸ σινέτι ἀπὸ τὸν γνωστόν. Ἀπὸ 9 7βρίου καὶ ἡ τιμιότης σας ἔχετε τὴν κόπιν πῶς νὰ τὸν εἰδοποιήσετε. Μὴν ἀμελήσατε παρακαλῶ διὰ νὰ στείλετε αὐτὸ τὸ γράμμα πρὸς τὸν εἰρημένον Γκίτζα Ὀπράνον, ἐπειδὴ ἔεν εἶχα καιρὸν νὰ γράψω ἄλλο. Ταῦτα καὶ ὑγιαίνετε.

Τῆς τιμιότητός της ὡς ἀδελφός
Νικόλαος Σκαναβῆς ποστέλνικος

[Adresa:] Τῶ τιμιωτάτῳ κυρίῳ Χατζῆ Ἰωαννοῦση Κ. Π. καὶ ἀδελφοῖς πανευτυχῶς.

[București,] 26 martie 1815

Domnule Hagi, vă sărut ca pe un frate.

Îndată ce veți primi prezenta mea scrisoare, s-o trimiteți numaidecît cu orice mijloc veți reuși lui Ghița Opran și să-i scrieți și domnia voastră că înălțimea sa de dumnezeu păzită îl socoate ca un om al nostru adevărat credincios; să se scoale să vină la Craiova și apoi direct la București și să tragă la casa mea. Despre aceasta s-a scris vornicului Samurcaș ca să-i dea o mină de ajutor, ca să vină aci și să treacă și familia lui în Țara Românească, și să nu aibă absolut nici o bănuială. Ar fi bine să ia și sinetul de la persoana cunoscută. De la 9 septembrie aveți și domnia voastră copia scrisorii cum să-l înștiințați. Să nu neglijați, vă rog, să trimiteți această scrisoare amintitului Ghiță Opran, fiindcă n-am avut timp să scriu altă scrisoare. Acestea și să fiți sănătos.

Al domniei voastre ca un frate
Nicolae Scanavis postelnic

[Adresa:] Prea cinstitului domnului Hagi Ianuș C. P. și frații, cu fericire.

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 524, doc. 4. Orig. grec.

8 aprilie 1815

Tudor Vladimirescu adeverește că un sătean din Ilovița (Mehedinți) a fost luat cu sila de pandurii de la Ada-Kale.

Acest...¹ Gorovei, sătean din Ilovița, din plaiu miu Cloșani, care au fost și el luat de silă între pandurii adalii, acum scăpând, au venit la locul lui și la munca sa, între birnicii săi, de-și poartă datoria sa.

Drept aceea, dupe slobozăniia ce am de la stăpînirea mea,² i-am dat această adeverință să aibă pace de către dregătorii locului, fiindcă cu știre s-au întors.

Theodor Vlădimirescu

1815, aprilie 8

C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 224; E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 52; pl. VIII, fig. 12.

55

[București,] 8 aprilie 1815

Cărțile domniei pentru pandurii rînduiți în poteră pe la județe.

18 cărți gospod legate către ispravnici și slobode pentru pandurii ce s-au orînduit în poteră pã la județele ce mai jos sã arată

1815, april. 8

Panduri

- 15 Olt, căpitan Dumitru Buștean
- 15 Teleorman, ceauș Nicolai Rus
- 15 Argeș, căpitan Vasile Frunte Lată³
- 20 Vlașca, căpitan Vasile Bocănel
- 15 Prahova, ceauș Pătru Dracea
- 15 Saac, ceauș Lup
- 15 Mușcel, ceauș Stanciu
- 15 Dimb[ovița], căpitan Ștefan Popa
- 15 Ilfov, căpitan Steriie

Atît cărțile gospod legate pentru hrana acestor panduri, cît și cele slobode, au făcut întocmai precum și cele din an[ul] trecut⁴.

Acad. R.P.R., ms. rom. 267, f. 182. Copie rom.

¹ Loc alb.

² Pentru iertarea pandurilor care s-au alăturat turcilor de la Ada-Kale s-au dat cărți domnești. Astfel de cărți s-au dat de pildă lui Lambru Niculescu și logofătului Barbu, la 3 și 8 mai același an (Acad. R.P.R., ms. rom. 267, f. 187 v.).

³ Vasile Frunte Lată a mai fost rînduit căpitan de poteră la 30 aprilie 1814 (Acad. R.P.R., ms. rom. 267, f. 117 v.).

⁴ O altă poruncă pentru orînduirea a 150 panduri la județe pentru « prinderea făcătorilor de rele », dată la 17 aprilie 1817 (Acad. R.P.R., ms. rom. 267, f. 273 v.).

Cerneți, 30 aprilie 1815

Știri despre operațiile pentru înăbușirea războaielor.

Τζερνέτζι, 30 Ἀπριλίου 1815

Ταπεινῶς προσκυνῶ, φιλῶ τὸ χέρι σας.

Χθές, μέσον ἄρχ. σεργ. Κωστάκη Στεφανέσκου ἰσπραβνίκου, τῆ ἔγγραφα καὶ τῆ ἐπαρακαλοῦσα νὰ μοὶ ἐξαποστείλῃ ἑκατὸν # μέσον τοῦ ἰδίου, ὁποῦ νὰ πληρώσω ἐκεῖνα ὁποῦ χρεωστῶ, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι νὰ μοὶ τὰ ἐμέτρησεν, καὶ ἄμα ὁποῦ τὰ λάβω, ἀμέσως κινῶ διὰ τὰ αὐτόσε.

Ἦδη δὲ τῆ εἰδοποιῶ καὶ τῆ συγχαίρομαι διὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κλάδοβας. Πλὴν ὄχι μὲ πόλεμον, ἀλλὰ μὲ συμφωνίαν τοὺς ἄφησαν καὶ ἐβγῆχαν καὶ ἐπῆγαν ὀρθὰ διὰ τὸν Ἀδὰ, καὶ ἔτσι ἐμβῆκεν ὁ δερβῆς μπέης μὲ τὸ στράτευμά του.

Λέγουσι ὅτι ὁ μουχτάρης, ὁποῦ ἦτον μέσα, νὰ ἔχη τέτοιον σκοπόν, ὁποῦ πηγαινάμενος εἰς τὸν Ἀδὰ νὰ πάρῃ τὰ πράγματα του καὶ νὰ φύγῃ ὅπου ἤμπορέση, ὁμοίως καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι. Οἱ πανδούρηδες μελετοῦν πρὸ πολλοῦ νὰ ἐβγουν νὰ προσκυνήσουν, ὅθεν καὶ εἶναι ἐλπίδα ὅτι μήτε ὁ Ἀδὰς δὲν θὰ βασταῆξῃ πολὺ.

Τὸ ἄλλας ἀκόμα θὰ μοὶ τὸ στείλετε. Σήμερον ἐβιάσθηκα καὶ ἀγόρασα πρὸς γρόσια δεκαεπτὰ καὶ μισὸ τῆς % καὶ λοιπὸν προφθάσατέ με, ὁμοίως καὶ τοὺς ψωμάδες ὁποῦ σᾶς ἐπροέγραψα καὶ μένω

Ἐν βία.

ταπεινὸς δούλος

Γεώργιος Οἰκονόμου

[Adresa:] Τῶ ἐντιμοτάτῳ κυρίῳ Χ. Ἰωαννουση Κωνστ. Πέτρου καὶ ἀδέρφια προσκυνητῶς

Εἰς Κραϊώβα

Cerneți, 30 aprilie 1815

Vă salut cu plecăciune și vă sărut mîna.

Ieri prin boierul serdar Costache Ștefănescu, ispravnic, v-am scris și v-am rugat să-mi trimiteți 100 galbeni, ca să plătesc datoriile mele și nu mă îndoiesc că i-ați dat și îndată ce-i voi primi, voi porni imediat într-acolo.

Acum vă înștiințez și vă felicit pentru căderea Cladovei, care a avut loc nu prin lupte, ci prin înțelegere; i-au lăsat și au ieșit și s-au dus direct la Ada și astfel a intrat Derviș bei cu oastea lui.

Se spune că muhtarul, care era înăuntru, avca de gînd ca, ducîndu-se la Ada, să-și ia lucrurile și să plece unde va reuși, de asemenea și toți ceilalți. Pandurii¹ de mult se frămîntă să iasă să se închine. Prin urmare este speranță că nici Ada nu va rezista mult.

¹ E vorba de pandurii din slujba turcilor adalii.

Încă nu mi-ați trimis sarea; astăzi m-am grăbit și am cumpărat cu 17 și 1/2 groși o sută ocale. Așadar trimiteți-mi de asemenea și pe brutarii, despre care v-am scris și rămîn

slugă supusă
Gheorghe Ionomu

[Adresa:] Prea cinstitului chiriu chir H. Ianuș Const. Petru și frații cu închinăciune la Craiova

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. V, doc. 59. Orig. grec.

57

[1815]

Manuc bei comunică [lui Capodistria] că domnul Țării Românești și turcii se tem ca sîrbii să nu ia legătură cu pandurii din Oltenia și să organizeze o răzvrătire.

Îndrăznesc să vă fac cunoscut că în iunie am trimis o scrisoare contelui Stakelberg¹ la Viena, pentru a v-o înmîna. Nădăjduiesc că ați primit-o.

Mîine plec de aici în Basarabia, unde voi rămîne o săptămînă și apoi mă voi întoarce iarăși aici lîngă familia mea. Potrivit știrilor ce ne vin din părțile turcești, turcii sînt stăpîniți de o mare frică și îngrijorare. Victoriile [din Franța] au pricinuit turcilor o mare spaimă, deoarece ei nu credeau că se va sfîrși atît de repede. Unii dintre fruntașii turci sînt foarte întristați pentru că și domnia lui Ludovic XVIII este nesigură. Disperați în toate privințele, ei sînt acum însăpămîntați. Se crede că, începînd de la Istanbul și pînă la Dunăre, nici unul dintre locuitorii turci nu se va împotrivi cînd va apare oștirea rusă. Atît de însăpămîntați sînt.

În clipa de față nu se găsesc oșteni în părțile Dunării; ei sînt ocupați numai cu zidirea cetăților. Din toate părțile sînt aduse oștiri pentru a fi trimise împotriva sîrbilor. Domnul Țării Românești se teme de sîrbi și bănuiește că ei se pot alătura căpeteniei pandurilor din Oltenia și năvăli în țară. Din această pricină, Jusuf aga din Bercovcea rămîne la Craiova, în Oltenia, cu 2000 oșteni, zicînd că trebuie să apere Țara Românească de frații Regeb din Ada-Kale. Pricina adevărată este însă teama lor că sîrbii ar putea să intre în legături cu cei din Oltenia. [Tochmai] aceasta este adevărata îndatorire a lui Jusuf aga.

În mai multe rînduri el a primit firmane de la sultan, care-i cere să fie cu băgare de samă și să nu-i lase pe sîrbi să intre în legătură cu pandurii din Țara Romîncască și să organizeze acolo o rebelie. Am primit această știre chiar de la Jusuf aga.

¹ Ambasadorul Rusiei la Viena.

Pentru frații Regeb din Ada-Kalc s-au primit firmane de iertare, prin mijlocirea domnului Țării Românești. Ei însă, cum am auzit, n-au dat crezare și nu l-au primit. Cred că [aceasta] este adevărat.

Vreo altă știre deosebită nu am. Atît timp cît voi sta în Basarabia vă voi înștiința dacă va fi ceva important.

Cred că această scrisoare a mea vă va găsi la Paris. Vă rog, după cum mi-ați făgăduit, dacă venirea mea acolo este potrivită, luați încuviințarea și înștiințați-mă.

Aștept porunca voastră dintr-o clipă în alta.

[Manuc bei]

Muz. de ist. Buc., doc. 35164. Concept în turc., cu litere armeneste.

58

20 iunie 1815

Sătenii din Izverna se temeau că Tudor Vladimirescu va folosi biserica de piatră de acolo, aflată în construcție, ca loc întărit împotriva turcilor.

Cu plecată jalbă arăt starea bisăricii ce au fost în satul Izverna, de lemnă și foarte veche. Avea de jos dooa rînduri de temeie, mai de tot putrezite. Aceasta era în copilăria mea, cînd învățam eu la ceasuri și întrebam pe oamenii cei mai bătrîni din sat: știu ei cînd s-au făcut această biserică?

.....

Apoi taică-meu s-au sculat cu slugile sale și cu noi, copiii săi. Au adusi temeie foarte bune și au rugat pe săteni ca să să apuce cu toții să facă bisărica noao. Ei răspundea că lor nu le trebuiește, că au fost satul lor 15 lude, și tot ne-au încărcat ciocoi pînă sîndem acuma cincizăci de lude. Ciocoi ne-au sărăcit și nu ne mai trebuiește bisărică; să vază ciocoi că ei ne-au sărăcit. Așa vîzînd tatăl meu că nu voiesc, au pus acele temeie de jos și i-au rădicat bolta pe alte colace și au acoperit-o de nou. Așa au mai ținut multă vreme, pînă în vremea Pazva[n]tului. Apoi s-au frînt căpreorii și au căzut acoperemîntul pe boltă. Cînd era vremea cu liniște, mai mergeam într-însa, iară cînd era vifor de vînt, nu cutezam. Apoi muri taică-meu în leat 1811; am rămas eu singur, preot tînăr și sărac de tată și om strein. Ce să mai fac, nu știu. Apoi să ivi moartea ciummii în Cerneți, în Cladova, în Ostrov, și fugiră și toți boierii care încotro. Iar dumnealui polcovnicu Ioaniță Grecescu ¹ au venit la mine aicea în satul Izverna, cu toată familia dumnealui. Șădea în casa mea cea naltă, fiindcă era și vătăfu plaiului. Așadar, am intrat în vorbă cu dumnealui pentru bisărecă

¹ În text: Crecescu.

ca să o facem amîndoi, frățește, de lemnă. Așadar, căuta[ră]m lemnul de gorun neputrezitor și nu găsirăm. Dumnealui zise cătră mine că vorbește dumnealui cu moșnenii de la satul Balta și ne dau lemne de voie, cîte ne trebuie. Eu zisăi că sînt prea foarte departe. Acolo nu mai putem a le mai căra. Dumnealui îmi zise mie că eu să nu mă grijăsc de aceasta, că dumnealui rădică tot plaiu; într-o săptămînă de zile aduce toată cherestea. Eu zisăi dumnealui că nu e bună milostenia aceasta, că satele au obicei de trimit la culucă tot oamenii cei săraci și care are numai un bou și să duc beții oameni tot înjurînd și blestemînd, și eu nu fac aceasta. Dar zisăi să lăsăm toate, fiindcă nu sînt lemne aproape, și să strîngem piatră, că este destulă; să o facem de zid. Dumnealui răspunse mie, că la aceasta nu-mi este tovaroși, că cu încă nu știu sama zidirii cum știe dumnealui, și va să ne scoată la o mare sumă de cheltuială. Ci, de aceasta nu să apucă și să lepădă de tovarășie. Dar, zise dumnealui că tot mă va ajuta cu ceva, precum m-au și ajutat. Apoi eu gătii trei cară ale mele cu slugile și cu surorile mele și strînsei patru magazei de piatră în patru părți a locului bisăricii cîtă patru șirii de fîn. Strînsăi piatră și pentru var, îndestulă. Năsipu crea mai pe apă, în vale, dar porni dumnezău o ploaie mare foarte și aci la gura satului nostru unde să împreună apele amîndooă la pod, au adusi apele o magae¹ de năsip, foarte mult, și tot de acia am cărat pînă am isprăvit bisărica. Pentru vărniceri, m-am dusi la mănăstirea Tismenii și me-au dat doi vărniceri buni și me-au făcut o varniță foarte marc pînă au zidit-o și au ars-o. Eu n-am lipsit cu vederea, luînd amintea la zidirea ei. S-au isprăvit; le-am plătit lei 30 și s-au dusi. Eu în urma lor, am mai făcut încă 5 varnițe cu minile mele, zidită și arsă. Așa, gătii varu, făcui și cărămida cîtă trebuie pentru stîlpi și pentru bolte. Îmi lipsa numai zidari. Căutai ac[î]a prin orașele noastre, nu găsii; zisără că nu știu a zidi cu peatră. Pleca neguțătoriu Sima argintariu cu cai de vînzare la țara grecească, de unde era el. M-am rugat dumnealui și me-au adusi patru zidari țințari de ai lor. M-am tocmit cu dînșii și le-am dat una sută lei arvună, și s-au dusi înapoi ca să-și vină cu uneltele lor și cu tovaroși, ca să fie 8 i[n]și zidari buni prin chizășia argintariului, și n-au adaosi a veni. Am pierdut suta de lei. Alergai la Cerneți, la dumnealor boierii ispravnici și mi să făcu răvaș ca să trec Dunărea spre țara turcească, să-mi găsiască zidari. La plecarea mea, întîlnesc în drum viind de la Ostrov, un sîrb anume Stoian, un tabaș de zidari. Mă întrebă sîrbu de unde sînt. Spusăi că eu sînt popă Ghiță de la Izverna. Sîrbu îmi spuse că i-au spusi turcii din Ostrov că cu voi să fac o bisărică de piatră. Spusăi că așa rog pe dumnezău și pe sfîntul Nicolae, dar n-am zidari de care să zidească cu piatră. Sîrbu răspunse: părinte, eu sînt un tabaș de zidari, își spusăi, și sîntem 8 tovaroși și sîntem gata să plecăm la Dii, că la Ostrov am isprăvit lucru. Și așa, m-am întorsi cu dînsul la Cerneț, unde m-am tocmit cu el față cu dumnealui polcov-

¹ Așa în text.

nicul Grecescu¹ și alte obrează, cu ruptu lei...² Pe cum să vede în pisanie, la soroc venită zidarii, de grabă mă apucați a doua zi de temeia bisăricii, după cuviință și începui a zidi, că aveam toate gata. Așa a doua zi s-au sculat toți satul Izverna, s-au strâns în uliță și striga cu glas mare să mă lasi de ce m-am apucat, că mă omor, că i-au în tot încărcat ciocoi, de nu avea bisărică nici de lemnă, dar acuma că vor vedea ciocoi mănăstire în satul lor, ce le vor face? Așa, eu temându-mă de întărirea norodului, aceluia³ care nu cunosc pe Dumnezeu, că striga în glăsi mare să nu fac mănăstire în satul lor, că va să vină Tudor cu muscalii și turcii lui Regep aga de la Ostrov și vor să să închidă vreunii în mănăstire și bătându-se unii cu alții vor să le arză satul lor.

Așa, eu temându-mă de strigările lor, am alergat la dumnealor boierii ispravnic și le-am aduși o poruncă înfricoșată asupra-li și abea i-am domolit.

.....
Popa Ghiță Izverceanu

1815 iunie 20

Muzeul Porțile de Fier, Turnu Severin, mapa C. doc. 76. Orig. rom.

59

8 iulie 1815

Anafora în pricina despăgubirilor convenite lui Tudor Vladimirescu pentru înlocuirea sa din vătășia plaiului Cloșani.

Prea înălțate doamne].

Dupe luminată porunca înălțimii tale, ce mi să dă la această jalbă a lui Theodor Vlădimirescu, ce s-au aflat în anul trecut vătaf la plaiul Cloșanilor din sud Mehedinți, arăt înălțimii tale că în vremea ce am fost din mila mării talc însărcinat cu vornicia țării dă sus, am găsit pă numitu orînduit vătaf la acest plaiu de către dumnealui biv vel ban Radu Golescu. Nu l-am lipsit nici eu dintr-această vătășăie, ci, plătind avaelul plaiului, au rămas tot vătaf.

Apoi, peste câteva zile, mi s-au poruncit de către măriia ta de a-l lipsi din plai și a orîndui pe altul. Am scris dar dumnealor ispravnicilor dintr-acele județe ca să găsească pe altul, să să orînduiască vătaf, și de către dumnealor s-au găsit pîrîtul postelnicel Ioan Grecescu, pe care l-am și orînduit vătaf la numitul plai, făcîndu-l havalea să întoarcă jăluitorului banii ce didese. Arătările jăluitorului sînt adevărate că pîrîtului i-am scris în multe rînduri să-i întoarcă banii, și n-au fost înțelegător.

Să cuvine dar a i să orîndui mumbașir, precum cere jăluitorul, ca să-i împlinescă de la pîrîtul acești bani, dinpreună cu dobînda lor i cu cheltuiala

¹ În text: Grecescu.

² Loc alb.

³ În text: ale lora.

ce i-au pricinuit jăluitarului, căci el au vătășit și nici la mine n-au dat nimic, nici la jăluitar n-au dat, dupe cum i-am scris.

De care arăt înălțimii tale, rămîind la luminată porunca¹ mării tale.

Isaac Ralet

1815, iulie 8

[Rezoluția:]

Io Ioan Gheorghe Caragea voievod i gospodar zemble vlahscoie.

După arătarea ce ne face printr-această anafora dumnealui biv vel vornic Isaac Ralet, poruncim domniia mea dumneavoastră ispravnicilor ai județului să împliniți de la pîritul negreșit dreptul jăluitarului i cheltuiala ce să va dovedi că au făcut în pricina aceasta. Iar de va zice că are vreun cuvînt vrednic de înpotrivire, cu înștiințarea dumneavoastră înscris să-l trimiteti aici la divanu domnii mele.

Vel logofăt.

1815, iule 16

Arh. St. Buc., Cendica domnească 84, p. 388. Publicat de E. Virtosu, *Mărturii noi...*, p. 53—54.

60

24 august 1815

Tudor Vladimirescu roagă pe Nicolae Glogoveanu să-l aștepte pentru niște socoteli bănești, pînă va veni la el.

Iarăși multă plecăciune.

Prea mă rog cinstite cocoane să fii dumneata îngăduitori pînă cînd voi veni eu; și de loc voi veni la dumneata de vom căuta socoteala, că pe mine mai mult mă doare inima fiindcă am să iau atîța bani de la casa răposatului.

De aceia mă rog dumitale nu te bucura a-mi face atîța siclet, că eu cu binele meu și să pătinesc mare nedreptate și mare păcat.

1815, august 24

Și cu multă plecăciune sînt al dumitale plecată slugă,

Theodor

Arh. St. Craiova, doc. XVI/6. Orig. rom. Publicat de Al. Bălintescu, I. Călin, I. Popescu, *Documente noi...*, p. 23.

¹ Șters: hotărîrea.



6 septembrie 1815

Vătaful unei moșii mănăstirești din Oltenia aduce la cunoștința lui Hagi Ianuș că țăraniî refuză să-și îndeplinească obligațiile.

6 Σεπτεμβρίου 1815

Τὴν τιμιότητά της δουλικῶς προσκυνῶ,

Καὶ μετὰ τὴν ἔρευναν τῆς ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τῆς ἀγαθῆς μοι ὑγείας της δὲν λείπω νὰ τῇ δηλοποιήσω τὸ φέρεσιμον τῶν Βλαχῶν ἐδῶ· δὲν φθάνει ὁποῦ οὔτε τὸ δίσμα τους, οὔτε τὴν γκλάγκαν τους δὲν θέλουν νὰ μᾶς δώσουν, μόνον ἐσήκωσαν καὶ ζορμπαλῆκι. Καὶ ἤλθον δύο τρεῖς φορές διὰ νὰ πάρουν ἀπὸ τὴν αὐλὴν μας τὸν ἐπιφέροντα τὸ δουλικόν μου Μητρήκαν, καὶ ἄλλον ἕναν ἄνθρωπον τοῦ μοναστηρίου καὶ νὰ τοὺς βάλουν εἰς δόσιμον, ἐνῶ αὐτοὶ δὲν εἶναι οὔτε εἰς τὸ ἀσεζαμέντον, οὔτε εἰς ἄλλην καμίαν καταγραφὴν, ἀλλὰ εἶναι ἄνθρωποι τοῦ μοναστηρίου. Μάλιστα ἐνῶ ὁ ρηθεις Μητρήκας ἔχει καὶ ραβάσι ἀπὸ τὸν ἰσπράβνικον διὰ νὰ μὴ τὸν πειράξουν καὶ αὐτοὶ δὲν πειθονται εἰς τὸ ραβάσι. Ἄφηνω αὐτά. Ἐσηκώθησαν πρὸς τούτοις καὶ ζητοῦν νὰ βάλουν τοὺς σκουτελνίκους καὶ πουσλουσνίκους τοῦ μοναστηρίου εἰς τὸ δόσιμον καὶ νὰ μᾶς δώσουν ἄλλους, ὁποῦ δὲν ἔχουν οὔτε ὑποκάμισον νὰ φορέσουν. Εἶναι καὶ ἕνα λούντουρον, ὁποῦ πληρώνει τὸ μοναστήρι εἰς κάθε δύο μῆνας εἰς γρόσια 80 διὰ ἀνθρώπους ἕξι, τοὺς ὁποίους τοὺς ἔχομεν καὶ δουλεύουν τὸ ἀμπέλι, καὶ αὐτοὺς τοὺς ζητοῦν τοὺς τέσσαρας, καὶ νὰ μᾶς ἀφήσουν μόνον δύο. Αὐτὰ λοιπὸν μὲ τί λόγον τὰ κάμνουν δὲν ἠμπόρεσα νὰ καταλάβω. Ἄν ἔχουν προσταγὴν ἀπὸ τὸν ἰσπράβνικον εἰς νὰ πειράξουν τὸ μοναστήρι οἱ Βλάχοι καὶ νὰ φέρωνται μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον, αὐτὸ δὲν τὸ ἐλπίζω, καθότι ὁ ἰσπράβνικος δὲν θέλει βέβαια τὴν ζημίαν τοῦ μοναστηρίου. Ὅθεν καὶ παρακαλῶ τὸν κύριον Χατζὴν νὰ μᾶς ἐβγάλη καμίαν προσταγὴν, εἴτε ἀπὸ τὸν καϊμακάμην, εἴτε ἀπὸ τὸν ἰσπράβνικον, πρὸς ὅλον τὸ χωρίον διὰ νὰ μὴν πειράξουν τοὺς ἀνθρώπους τοῦ μοναστηρίου· πρὸς τούτοις νὰ μᾶς δώσουν καὶ τὸ δίσμα ὁποῦ χρεωστοῦν. Ἐως ἕνα καιρὸν ὅλο μὲ τὸ καλὸν τοὺς μεταχειρίστηκα, αὐτοὶ τοῦ κάκου. Ἐως χθὲς ὁποῦ ἤλθαν ὑπὲρ τοὺς πενήντα Βλάχους διὰ νὰ πάρουν τοὺς ἀνθρώπους αὐτούς, δὲν ἐβάσταξα πλέον ἀκούοντας νὰ λέγη ἕνας εἰς τοὺς ἄλλους, ὅτι νὰ ἐμβουν μέσα εἰς τὸν ὄνδαν καὶ νὰ πάρουν τοὺς ἀνθρώπους ἔξω, τὸν ἔπιασα καὶ ὁ δοῦλος της ἐκεῖνον καὶ τὸν ἔδωκα παρὰ μίαν τεσσαράκοντα, κατὰ τὴν παροιμίαν. Καὶ τῶρα λέγουν ὅτι θεὸς νὰ ἔλθουν νὰ δώσουν ἀγωγὴν εἰς τὸν καϊμακάμην διατὶ ἔδειρα ἕναν ἀπὸ αὐτούς καὶ διατὶ τοὺς βιάζω νὰ δώσουν τὸ δίσμα τους. Πλέον διεστραμμένους Βλάχους ἀπὸ αὐτούς, μπασά Χατζή μου, δὲν εἶδα, αὐτοὶ ἔμαθαν χωρὶς κουσκούνι (;) καὶ τῶρα τοὺς κακοφαίνεται. Αὐτοὶ θέλουν τὸ δίσμα τους τὸ φετινὸν νὰ τὸ δίδουν ὕστερον ἀπὸ πέντε χρόνους. Ὁ Θεὸς νὰ τοὺς φωτίσῃ. Νὰ εἰπῆτε ὅτι δὲν ἔχουν νὰ δώσουν τὸ δίσμα τους, ὅλοι ἔχουν, ἄλλος πέντε κι' ἄλλος δέκα

χιλιάδες ὀκάδες σιτάρι καὶ ὅταν τοὺς ζητῶ τὸ δῖσιμα τους, ἀν εἶναι εἴκοσι ὀκάδες
νὰ δώσῃ, δίδει μόνον δύο, καὶ τὸ ἄλλο λέγει τοῦ χρόνου. Καὶ ταῦτα μὲν
δουλικῶς.

Μένω δὲ ὡς ὑποφαίνομαι τῆς τιμιότητός της
δοῦλος ταπεινὸς καὶ πρόθυμος τῶν ἐπιταγῶν
Ὁ Μιχαὴλ ἀνεψιὸς τοῦ Ἱεραπόλεως

[Adresa:] Τῷ τιμιωτάτῳ κυρίῳ μοι κυρίῳ Χατζῆ Γιαννούσῃ, δουλικῶς
Εἰς Κραγιώβαν

6 septembrie 1815

Vă salut cu plăcere!

După ce mă interesez mai mult decât de orice de buna d-voastră sănătate, nu neglijez să vă înștiințez de purtarea rumînilor de aici. Nu este destul că nu vor să ne dea nici dijma, nici să-și facă claca, dar au făcut și zorbalie și au venit de 2—3 ori ca să ia din curtea noastră pe aducătorul scrisorii inele, Mitrică, și pe un alt om al mănăstirii și să-i supună la dare. Aceștia nu sînt nici în așezămînt, nici în vreo altă catagrafie, ci sînt oameni ai mănăstirii; ba chiar zisul Mitrică are și răvaș de la ispravnicat ca să nu fie supărat, iar aceștia nu se încred în răvaș. În afară de aceasta, ei pretind să supună pe scutelnicii și poslușnicii mănăstirii la dare și să ne dea pe alții care n-au nici măcar o cămașă să îmbrace. Este și un lude, pe care îl plătește mănăstirea la fiecare două luni, în suma de 80 lei pentru șase oameni, pe care îi avem și lucrează la vie; ne cer patru din aceștia, ca să ne lase numai doi. N-am putut deci să înțeleg cu ce drept fac aceste lucruri, dacă rumîni au poruncă de la ispravnic să supere mănăstirea și să se poarte astfel; eu nu cred, fiindcă ispravnicul nu vrea desigur paguba mănăstirii. Așadar vă rog, domnule Hagi, să ne scoateți o poruncă fie de la caimacam, fie de la ispravnic, către tot satul, ca să nu supere pe oamenii mănăstirii și pe lingă aceasta să ne dea și dijma ce datorează. Pînă la un timp m-am purtat cu ei cu binișorul, dar de geaba; cînd ieri au venit peste cincizeci de rumîni ca să ia pe acești oameni, nu m-am mai putut stăpîni, auzind pe unul din ei spunînd celorlalți ca să intre în odaia mea și să scoată afară pe oameni. Pe acesta l-am prins și l-am bătut bine. Acum spun că au să vină să dea o plîngere caimacamului, fiindcă am bătut pe unul din aceștia și fiindcă îi silesc să-și dea dijma. Niște rumîni mai porniți la rele decât aceștia, bașa Hagi al meu, n-am văzut; s-au obișnuit fără . . . ¹ și acum le pare rău. Ei vor ca dijma lor pe anul acesta s-o dea peste cinci ani. Dumnezeu să-i lumineze! O să spuneți că n-au de unde să-și dea dijma, însă toți au, unul cinci

¹ În original: κουσκούνι.

și altul zece mii ocale grâu, și cînd le cer dijma lor, dacă e vorba să dea cineva douăzeci ocale, dă numai două, iar pentru restul spune: la anul.

Acestea în mod plecat, rămîn și semnez al domniei voastre

slugă plecată și gata la porunca d-voastră

Mihai, nepotul episcopului Ierapolei

[Adresa:] Prea cinstitului domnului domn Hagi Ianuș, cu plecăciune
La Craiova

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 178, doc. 23. Orig. grec.

62

București, 23 noiembrie 1815

Ioan Caragea vv. orînduiește, la cererea consulatului Rusiei, cercetare pentru dovedirea jafurilor făcute de adalii în averea lui Tudor Vladimirescu.

Io Ioan Gheorghe Caragea voievod i gospodar zemble vlahscoie.

Cinstite și credincios boierule al domnii mele, dumneata biv vel dvornice Costache Samurcaș, vechilule al căimăcămii Craioviei, și dumneavoastră boierilor divaniți de acolo, sănătate!

Dumnealui cinstitul ghinăral consul al Rosii ne-au făcut arătare că acum, la trecuta răzvrătire a adaliilor, trecînd oștiri dă ale adaliilor aici în țară la prada ce au făcut, între alții au jăfuit și pe un Theodor Vladomirescu, sudit Rosii, luîndu-i multe lucruri, cerînd de a i să face cercetare la fața locului și a i să dovede paguba ce au făcut de numiții adalii.

De aceea dar poruncim să faceți cercetare cu deamăruntul de s-au jăfuit mai sus numitul de adalii și ce lucruri anume i s-au luat și de ceea ce să va dovede că s-au luat, pe de o parte să-i dați adeverință dă mărturie la mîna Vladomirescului, supt iscăliturile dumneavoastră, iar pe de alta să înștiințați domnii mele; precum și împotriva dovedindu-să, că nu i s-au luat nimic, iarăși să înștiințați domnii mele. Și fiți sănătoși.

1815, noiembrie 23

Arh. St. Buc., Condica domnească 74, f. 226 v. Publicat de E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 56—57.

63

[Mehadia?] 29 decembrie 1815

Tudor Vladimirescu roagă pe clucerul N. Glogoveanu să nu se mai amestece în socotelile privitoare la arenda moșiei Cătunul.

Cu multă plecăciune, sărut cinstită mîna dumitale cocoane Necolae.

Alaltăeri, la 27 ale următoarei, fiind tare bolnav, aprins de friguri, de voi fi greșit ceva prin scriisoare, mă rog dumitale să mă ierți. Iar pentru madaoa

socotelii blestematei de arinzi a Cătunului, mă rog dumitale să judeci singur și vei dovedi că neci o strîmbătate mai mare nu poate fi decît aceasta care mi-ai făcut dumneata, de mi s-au pricinuit atîta pagubă din pricina aceea.

Eu am mărturie pe stăpînu acei moșii că eu l-am priimit pe răposatu de tovaroș și cu legătură să fim și la dobîndă și la pagubă. Și cînd vor trece trei ani și vom avea vreme să ne întîlnim să ne socotim.

Eu m-am întîmplat tot călători prin străinătate, după cum este știut. Pentru aceea, la plecarea mea din Țara Rumînească, dupe rugăciunea răposatului, care-i am și scriisoarea, am pus tovaroș și pe jupîneasa Ana. Apoi răposatu au pus numai taleri o miie o sută, iar ceelanți pînă la patru miie și opt sute, 2 părți eu și o parte jupîneasa Ana. Tot eu am mai cheltuit cu casăle și morile și lucru viilor și altele taleri o miie și mai bine și ce s-au adunat în 2 ani au strîns răposatu. Și au luat și cîtva au mai strîns și jupîneasa Ana de la care ai luat dumneata bucatele, ce s-au agonisit în 2 ani. Ai trimis dumneata de ai luat ce au fost bun și cele stricate mi s-au lăsat miie care, rămîind pe loc în trecuta iarnă, dimpreună cu cele ce s-au mai agonisit pe anul 1814, toate pîna la un bob s-au luat de către ostroveni încă și alte multe lucruri ale mele: și cai și tacîmuri și o caleșcă care s-au aflat acolo s-au luat. Acum dumneata încă ceri o sumă de bani ca să să mai plătească o dată acele ce s-au luat de către ostroveni. Dumneata știi bine că ei pe unde au fost lucruri de ale mele, nici pămîntul n-au lăsat, dupe cum au făcut și la dumneata. Apoi nu mă pricep în ce chip cauți dumneata așa socoteli, du pe ce cauți dumneata să iai de unde n-ai pus nimic? Apoi încă și cu asupră mai cauți; aceasta să vede o mare minune.

Eu nici un rău n-am făcut dumitale și dumneata pînă într-atîta cauți să mă prăpădești, socotind cu mijloc prin jupîncasa Ana, neaflîndu-mă cu acolea. Dar aceea încă de cînd ai pus dumneata la Cerneți de au jăfuit-o armășoaea, de atunci și-au tras al său de la mine, adecă bani ce pusasă și s-au lăpădat și am rămas numai cu stins, neavînd vreme ca să-mi caut cu casa răposatului armașului Grigore, la care mai am și deosăbiți bani. Și acum mi-au mai poprit armășoaea și o ladă cu argintărie.

Mare jafuri au căzut asupra mea, cinstite cocoane, fiindcă eu toată stingerea aceasta, care mi s-au pricinuit din pricina urmărilor armășoaei, voi să le caut de la casa răposatului, căci n-au urmat legăturilor ce au avut cu mine ca să aștepte pînă la sorocul de trei ani și apoi cu mine să să socotească și să fie la mijloc și cîștigu sau paguba dupe cum urmează orînduiala neguțătorii, ci au mers, nefiind eu de față, de m-au jăfuit prin puterea unora și altora, fără de dreptate și acum, unde cu am să iau atîta bani, apoi tot de la mine mai caută. Mi-au furat și argintăriile. Pentru aceea nu să cuvine dumneata să te bagi într-așa buclucuri și în lucruri unde n-ai dreptate, că eu nu știu cine te-au făcut pe dumneata tovaroș și nu știu cum poți zice dumneata că vei să arăți cinstitei căimăcămii, cînd dumneata n-ai nimic în socotelile mele, ci ai să-ți cauți cu casa armașului.

Și dumneata ești judecător; trebuie singur să judeci. Și fiindcă mie mi s-au pricinuit mare stingere, nu voiesc să am judecăți cu dumneata, adecă sluga cu stăpînu, iar de nu voiești dumneata și pohtești ca, fără de orînduială, să cauți cu mine, mă rog dumitale să mă aștepți pînă cînd voi veni și de loc voi veni la dumneata și vom căuta și aceasta, fiindcă cu am să iau de la casa răposatului, iar n-am să dau nimic. De aceea mai silit sînt eu decît dumneata ca să caut. Și mă rog să am cinstit răspuns.

Al dumitale prea plecată slugă

Theodor ¹

1815 dechemvrie 29

[Adresa:] În cinstită mîna dumnealui coconului Nicolaie Glogoveanu biv vel clucer ², cu multă plecăciune,

La Craiova

Fondul Glogoveanu. doc. 382/1815. Orig. rom., pecete mică. în ceară roșie. cu inițialele T.V.P.

64

[București,] 30 decembrie 1815

Carte domnească pentru scutirea bulucbașii Ghencea de dăjdiile visteriei.

[Carte de scutire lui] Ghenciul ³, asupra căruia milostivire făcînd domnia mea îl iertăm dă rîndul tuturor dăjdiilor visteriei i dă alte podvezi și angarii, să scutească și o pivniță aici în București ⁴.

1815 dechemvrie 30

Acad. R.P.R., ms. rom. 357, f. 121.

¹ În aceeași problemă vezi scrisoarea lui Tudor către Glogoveanu din 25 august 1815. (Acad. R.P.R., Autografe T.V., publicată de I. Bianu în An. Acad. Rom., s. II, t. XXXIX (1916—1919), partea administrativă și dezbaterile, București, 1921, p. 9—11 și E. Virtosu, *Mărturii noi...*, p. 54—56). De asemenea altă scrisoare din 1815, Fondul Glogoveanu, doc. nr. 9, orig. rom.

² Tudor Vladimirescu va continua să întrețină legături de afaceri cu N. Glogoveanu. Astfel, la 12 decembrie 1816 el îi propune să facă împreună negoț de porumb cu Austria și Turcia (Acad. R.P.R., doc. CCCI/11. Orig. rom., publicat de N. Iorga, *Scrisori inedite...*, p. 19). În mai 1818 însă Tudor ajunge la un proces cu N. Glogoveanu, acționîndu-l împreună cu Lațcu și Ion Merișescu pentru hotarul moșiei Colnic (Gorj) (Arh. St. Buc., *Condica domnească* 89, p. 482—483. Publicat de C. D. Aricescu, *Istoria revoluțiunii...*, p. 35 : E. Virtosu, *Mărturii noi...*, p. 67—69).

³ Probabil bulucbașa Ghencea, colaboratorul lui bimbașa Șava în răscoala din 1821.

⁴ Dintr-un document din 12 iunie 1822 rezultă că Ghencea, în timpul domniei lui I. Caragea, trăia în București. Mahalagii din ulița Herăstrăului, judecîndu-se cu Iane arendașul pentru ierbăritul ce-l cerea acesta de la ei, arată că în trecut ei nu au plătit ierbărit. «fără numai în domnia mării sale Ioan Vodă Caragea. închizîndu-le vitele un grec arendaș, în puterea ghen-

București, 10 februarie 1816

Ponturi pentru așezarea tuturilor pandurilor din județele Vâlcea, Gorj și Mehedinți în rîndurile ruptașilor.

3 cărți gospod legate către ispravnicii de la Vâlcea, Gorj și Mehedinți, pentru pandurii ce s-au făcut ruptași.

1816 februar 10

Vă facem domnia mea în știre că pentru toți slujitorii gospod i poterașii gospod din trei județe, ce mai înainte s-au fost numit panduri, s-au făcut hotărîrea domnii mele, după chipul ce mai jos să arată.

1. Dă la zi întii dă februar să să ridice toți dă supt zaptul epistaților ce au fost pînă acum asupra-le și să dea supt otcîrmuirea isprăvnicatului, nemai-numindu-să nici slujitori gospod, nici poterași, ci să numească ruptași ai vistieriei ca și toți ceilanți ruptași ce sînt pã la județe. Fiindcă întru adevăr și aceștia sînt ruptași, dă vreme ce și dajdia lor să răspunde cu rupt[ul] pãste an, precum s-au urmat pînă acum.

2. Răspunderea lor să fie dă nume cu tal. patru noi, fără nici o rãsurã pã fieșcare lunã, care bani să-i răspunzã prin zapcii lor la isprăvnicat și isprăvnicat[ul] să încheie socoteala pã toată luna cu vistieria domnii mele, prin osibit perilipsis dă socotealã, urmînd la adãogire cu foiaie arãtãtoare dă numile celor noi într-acel catastih ce să va ținea matcã la vistierie, cum și la scãderea celor dă pricinã cu asemenea foaie iscãlitã.

3. Zapcii lor pentru taxilul banilor să fie dintre cãpitanii ce au avut, pe carii să-i orînduiți dumneavoastrã după chipul ce veți socoti cã să cuvine, adicã după mulțimea oamenilor, după starea locului, și după dãpãrtarea satului întru care să vor afla hãlãduind aceastã breaslã dã oameni, urmînd în scurt după asemãnarea zapciilor ce are breasla manzililor, ca să nu care cumvași, amestecați fiind pîntre birnici, să cerce zmãcinãri și zulumuri dã cãtre zapcii plãșilor.

4. La aceastã breaslã nu au voie să să mai alãture alte felurimi dã oameni dãcît feciorii acestora cînd să vor însura. Și spre a fi știuți și cunoscuți într-aceastã așãzare, are să li să trimițã și sincturi cu pecetea domnii mele, ca să li să dea la minã fieșcãruia pã numile sãu, sinul și satu. Pentru care sinet are să dea avaet

ciului arnãutul. de frica acelu Glenciu au dat ierbãrit; apoi nu s-au mai supãrat de nimeni». (Arh. St. Buc., Condica depart. de opt. 895, f. 166).

În vremea rãșcoalei, Ghencea figureazã printre comandãții trupelor de pazã a Bucureștilor avînd 30 de panduri sub ordinele sale (E. Virtosu, 1821. *Date...*, p. 87). Tot în acest timp el a avut ascuns la mãnãstirea Snagov un sipet cu hirtii. În legãturã cu aceasta. egumenul mãnãstirii a fost bãnuit de turci cã « s-au închis cu apostãții în mãnãstire » (Acad. R.P.R., ms. rom. 727, f. 314).

calemului numai cîte un leu. Iar să nu să îndrăznească nimeni a lua mai mult păste acest leu, un ban măcar.

5. Într-această orînduială are să între toți, cu un cuvînt, și cei supt numirea slujitorilor, și cei supt numirea poterașilor, cum și cei dintr-înșii [care] să află astăzi slujind la căimăcămie, la isprăvnicaturi i în puterile județelor. Fiindcă și căimăcămia și isprăvnicaturile își au oamenii cei trebuincioși spre slujbă, cum și pentru putere sînt polcovnici și căpităni spătărești. Iar cînd va fi trebuință să să orînduiască dintr-înșii la vreun loc spre izgonirea tîlharilor (pentru că numai pentru această slujbă voim domnia mea să fie orînduiți cîteodată), atunci să va înștiința mai întii trebuința către vistieria domnii mele și apoi să va da poruncă dă aici, cîți, unde au să meargă.

Și cei ce vor merge într-acea vreme, în diastima ce vor sluji, să fie apărați dă banii ruptorii ce li s-au hotărît, pînă cînd să vor întoarce iarăși la lăcașurile lor. Și într-acest chip să va da și socoteală la vistierie dă către isprăvnicaturi.

6. Aceia dă acum întocmire și hotărîre a domnii mele să să publicuiască la toți cei ce să află astăzi și într-acele județ din numita breaslă, arătîndu-li-să că spre ale mele mici milostiviri, hrînind domnia mea, i-am deosibit între ruptași, și cu dare hotărîtă păste an, și nu i-am dat în dajdie pă la sate, mult, ca să pomenească și ei bunavoință a domnii mele.

7. Pă zapcii să-i orînduiți prin știrea dumnealui caimacamului Craiovii, căruia i s-au trimis porunca domnii mele să facă alegere din căpităni ce s-au aflat pînă acum. Și pentru ceilanți să arăte domnii mele că să-i așaze și ei la orînduiala ce li să va cuveni.

8. Să li să facă dă obște catagrafie și pă dă o parte să li să inpărțească sincturile domnii mele, iar pă dă altă parte, așternîndu-să catastih curat după acele sincturi, să să trimiță iscălit dă dumneavoastră la domneasca noastră vistierie, spre a rămînea matcă și știință cu lămurire, atît dă suma acestor ruptași, cît și dă numile, sinul și satu ficșcăruia.

Deci, sosindu-vă această poruncă a domnii mele, numaidăcît să puneți în lucrare cîte mai sus prin ponturi vi să arată, făcînd cunoscut și epistașilor ce au fost orînduiți asupra acestor slujitori și poterași, că dă la următorul februarie nici un fel dă amestec nu mai au cu numiții, afară numai din rămășișturile ce vor avea să mai strîngă pentru banii vistierii, ca să-și poată încheia socotelile precum sînt porunciți. Pentru această pricină să înștiințați dumneavoastră și dumnealui caimacamului Craiovii, ca să să sloboază din slujbă și cei ce să află astăzi la căimăcămie, fiindcă asemenea i s-au poruncit și dă către domnia mea. Și să vă siliți ca în scurtă vreme, dăslușind această bună întocmire și hotărîre a domnii mele, să trimiteti și catastih curat la vistierie, ferindu-vă ca nu care cumva să să deosibească vreun om dintr-aceștia spre vreo hărăzire în partea cuivași supt vreun fel dă numire, căci pentru una ca aceasta foarte mult ne vom turbura, voind a să păzi și această domnească a noastră hotărîre neclintită și nestrămütată, iar pentru luăturile

ce vor fi avînd pã la mîinile lor, sã le luoãți și sã le trimiteti la visteria domnii mele.

Așadar, sã urmați negreșit, trimițînd și rãspuns la vistierie dã priimirca poruncilor.

Tot dupã acest ifos s-au fãcut poruncã gospod și la dumnealui caimacam.

Acad. R.P.R., ms. rom. 267, f. 230—231. Copie rom.

66

8 martie 1816

Tudor Vladimirescu scrie lui N. Zoican sã cumpere vite dupã cum îl va povățui Ghiță Opran, care-i va da și banii.

Cu fericitã sãnãtate, dumitali chir Nicolae Zoicane.

Fiindcã dumnealui boier Ghiță Opran are ca sã-ți dea cîtiva bani, sã strîngi vite de cele ce te va povățui dumnealui, dupe cum și eu prin grai la Craiova te-am povățuit. Așadar, dupe ce vei priimi bani, sã dai adeverință de priimire, fiindcã este viață, dar este și moarte. Și apoi sã-ți deșchizi oichii bine și sîngur sã mergi prin sat și pe la tîrguri ca sã cumperi și sã iai vite bune curate, iar nu buclucuri dupe cum te-ai obicinuit dumneata. Și sã nu mai dai bani prin mîini streine sã ia vite scumpe și proaste, ci dumneata sîngur sã cauți trebuința aceasta. Și dumnealui boier Ghiță¹ te va povățui cum sã urmezi cu vitele.

Și sã am rãspuns de priimire și de urmare.

Și sînt al dumitale

Theodor
1816 mart. 8

Muzeul Porțile de Fier, Turnu Severin, doc. 2. Orig. rom., autograf. Publicat în *Arhivele Olteniei, II* (1923), p. 28.

67

[10 aprilie 1816]

Ioan Dimitriu divictar denunță existența unui complot împotriva domnului și a boierilor.

[10 'Απριλίου 1816]

Φανερώνω ἐγὼ ὁ ὑπογεγραμμένος κάτωθεν ὅτι τὸ 1816, 'Απριλίου 10, ἡμέρα δευτέρα τὸ Πάσχα, ἤλθεν εἰς ἐπίσκεψίν μου εἰδικαλὸς τις τῆς γερμανικῆς γλώσσης, ὀνόματι Σάτλερ, κατοικῶν εἰς τὸ σπίτι τῆς μπανέσης Βραγκοβάνας, τὸν ὁποῖον

¹ Ghiță (Gheorghe) Opran făcea comerț cu vite importate din Țara Românească. La 10 martie 1816 el se adresează comandantului general cezaro-crăiesc să-i aprobe trecerea vitelor prin Pecenișca spre Băile Herculane, dat fiind faptul că importul nu se mai poate face pe la Orșova Veche (Arh. St. Timișoara, doc. I—168/8).

εἶχαν ἑπτὰ χρόνων γινώριμον καὶ διδάσκαλον. Καὶ ἐλθόντες εἰς ὁμιλίαν περὶ κυβερνήσεως, με λέγει ὅτι τώρα δὲν εἶναι καιρὸς νὰ πιάσῃς καμία δουλειά. Ἐρωτῶν ἐγὼ νὰ μάθω τὴν αἰτίαν, με ἀποκρίνεται, ἐγὼ σὲ τὴν λέγω, πλὴν πρέπει νὰ τὴν φυλάξῃς τόσον μυστικῆν, ὥστε καὶ εἰς τοὺς ἰδίους γεννήτορας νὰ μὴν τὴν εἰπῆς. Ἐγὼ τὸν ἀποκρίνομαι: Φίλε εἰς διάστημα χρόνων ἑπτὰ ὅπου γνωρίζομεθα, καὶ εἶχαμεν πολλάκις διαφόρους ὁμιλίας, μήπως ἔτυχέ ποτε τὸ μυστικόν σου νὰ ἔβγῃ ἀπὸ τὸ στόμα μου; Τότε αὐτὸς θαρρῦσας, ἄρχισε νὰ με λέγῃ. Ἐχθὲς ἦταν ἔτοιμη μία συνωμοσία, τῆς ὁποίας τὰ μέλη ἦταν ἕως διακοσίοι, καὶ οἱ ἀρχηγοὶ αὐτῆς εἶναι ἄνθρωποι με φρένας καλὰς, καὶ με μεγάλα φρονήματα. Ἐγὼ περιεργος νὰ μάθω τοὺς ἀρχηγούς ἐρώτησα καὶ με ἀποκρίθη πὼς δὲν εἶναι καιρὸς νὰ σὲ τοὺς εἶπω, τόσο μόνον σὲ λέγω ὅτι ἡ συνωμοσία ἀνεβλήθη μὲν ἐχθὲς, διὰ τὴν ἀποσκίρτησιν διακοσίων συνωμοτῶν, πλὴν ἔχει νὰ ἀκολουθήσῃ ἐντὸς ὀλίγου καὶ σὺ φθάνει νὰ εἶσαι σύμφωνος καὶ θέλεις ἐπέχει ἕναν τῶν πρώτων βαθμῶν. Ἐρώτησα ἔτι τὸν τρόπον πὼς μέλλει νὰ γένη καὶ με ἀποκρίθη: Πρῶτον ἰσοχρόνως ἔχει νὰ πατηθῇ Βουκουρέστι καὶ Κραγιώβα. Δεύτερον οἱ συνωμόται θέλουν ὀρμήσει ἀπὸ τὸ πόδο Μογοσόγι βαστώντας μπαϊράκια ἐλευθερίας καὶ φωνάζοντας πρὸς τὸν λαόν: ἐλευθερία, κουνηθῆτε κατὰ τῶν τυράννων, καὶ με αὐτὸν τὸν τρόπον ἐμβαίνοντας νὰ πολιορκήσουν τὴν αὐθεντικὴν κούρτην με χιλίους πεντακοσίους, ζητώντας χρήματα. Καὶ ἀφοῦ κατασφάξουν ὅλους τοὺς ἐν τῇ κούρτῃ εὐρισκομένους, ἄνδρας τε, γυναίκας καὶ παιδιά καὶ ἐν γένει ὅλων τῶν τῆς κούρτης . . . τότε νὰ στρέψουν τὰ ὄπλα κατὰ τῶν ἐντοπιῶν εὐγενῶν, καὶ πρῶτον νὰ σφάξουν ὅλους τοὺς ἀρχηγούς τοῦ ἱερατείου, ἔπειτα ἀπὸ τοὺς εὐγενεῖς, πρῶτον τὸν μπάνον Βραγκοβάνου, ὕστερον τὴν μητέρα αὐτοῦ. Ἐἰς τοῦτο ἐγὼ ἐρώτησα, διατὶ καὶ τὴν μητέρα του; Με ἀποκρίνεται, ὅτι ἔχει τρεῖς χιλιάδες πουγγία μετρητά. Ἐπειτα ἀπὸ αὐτοὺς βιστιάρην Χατζῆ Μόσχον καὶ Μπέλιον βιστιάρη, κομμάτια τῶν κομματιῶν, καὶ καθεξῆς χωρὶς ἐξαιρέσιν ἡλικίας ὅλους τοὺς εὐγενεῖς. Ἀπὸ δὲ τοὺς πραγματευτάς, Σακελλάριον, Βρανάν, Νικολόπουλον, Σαϊτζῆ Νικόλαν καὶ ὅλους τοὺς συμαντικούς. Εἰς τοῦτο ἐγὼ τὸν ἐρώτησα καὶ ποῦ θὲ νὰ εὕρουν αὐτοὶ τόσους συνωμότας, ὥστε νὰ ἐκτελέσουν αὐτά; Με ἀποκρίνεται καὶ τί στοχάζεσαι; Οἱ περισσότεροι ὑπὲρταὶ αὐτῶν εἶναι μαζί τους. Τὸν ἐρώτησα πάλιν καὶ πὼς εἶναι δυνατὸν νὰ φυλαχθῇ μυστικὸν μετὰξὺ εἰς τόσο πλῆθος; Με ἀποκρίνεται, διατὶ ὅχι, ἐνῶ εἶναι τόσοσιν σρικτὰ ὀρκωμένοι. Ταῦτα συνομιλώντας, ἦλθον μερικοὶ καὶ διελύθη ἡ συνομιλία μας. Τὰ ὅποια ἐγὼ κρίνας καὶ ἀνακρίνας καὶ λυπηθεὶς τὴν σφαγὴν τοσοῦτων ἀθῶων ψυχῶν ἐπρόκρινα νὰ κινδυνεύσω ὁ ἴδιος ἀπ' αὐτούς, προδίδων αὐτούς, παρὰ νὰ ἰδῶ ὅτι οἱ ἀπελπισμένοι ἄνθρωποι ἐμφοροῦνται με τὰ αἵματα τῶν ἀνευθύνων, τῶν ὁποίων αἱ ψυχαι ἦτον κρεμασμέναι εἰς τὸν λαμόν μου, ἂν ἐκαταδεχόμενον νὰ σιωπήσω μίαν βδελυρὰν καὶ ἀνόσιον πράξιν, τὸ ὅποιον εἶναι βδελυκτὸν καὶ εἰς αὐτούς τοὺς ἀγρίους τοὺς βιώντας τὸν νομαδικὸν βίον, νὰ ζώσῃ χωρὶς ἀρχηγούς. Ἀπὸ τοιαῦτα παρακινούμενος ἔδωκα τὴν εἰδησιν εἰς τὸν ἄγρυπνον ἡμῶν ἡγεμόνα. Ταῦτα εἰσὶ δι' ἃ ὑπογράφομαι καὶ μαρτυρῶ.

Ἰωάννης Δημητρίου Διβιτάρης

Eu, subsemnatul, declar că la 10 aprilie 1816, a doua zi de paști, a venit în vizită la mine un profesor de limba germană, cu numele de Sattler¹, care locuiește în casa băneșei Brîncoveanu, pe care îl cunosc de șapte ani și l-am avut profesor. Și venind vorba de cîrmuire îmi spune: « acum nu este timpul favorabil să începi vreo afacere ». Întrebîndu-l eu să aflu cauza, îmi răspunde: « Eu ți-o spun, dar trebuie s-o ții așa de secretă, încît să n-o spui nici părinților înșiși ». Eu îi răspund: « Prietene, în timpul celor șapte ani de cînd ne cunoaștem adăscori am avut diferite convorbiri; s-a întîmplat vreodată ca secretul tău să iasă din gura mea? ». Atunci el prinzînd curaj a început să-mi spună: « Pentru ieri era pregătit un complot și cei care erau amestecați se ridicau pînă la două sute, iar căpeteniile sînt oameni cu scaun la cap și cu idei mari ». Eu fiind curios să aflu care erau căpeteniile, l-am întreat și mi-a răspuns: « Nu-i timpul să ți le spun; atît numai îți spun că complotul a fost amînat ieri din cauza unei defecțiuni de două sute oameni², dar are să se întîmple în curînd și este destul ca tu să fii de acord și ai să primești un grad dintre cele mari ». Am întreat încă despre modul cum are să se întîmple și mi-a răspuns: « Mai întii, în același timp vor fi călcate orașele București și Craiova. Apoi complotiștii vor năvăli pe podul Mogoșoaiei, ținînd în mînă steagurile libertății și cu strigetele către popor: libertate, porniți împotriva tiranilor! Astfel înaintînd, vor asedia curtea domnească cu 1 500 oameni, cerînd bani. Și, după ce vor măcelări pe toți cei aflați în curte, bărbați, femei și copii și în genere pe toți...³ ai curții. Atunci vor îndrepta armele împotriva boierilor pămînteni. Și mai întii vor măcelări pe toți conducătorii clerului; apoi dintre boieri pe banul Brîncoveanu, apoi pe mama lui ». Aici l-am întreat, « de ce și pe mama lui? » Îmi răspunde: « că are trei mii de pungi în numerar. Vor urma după aceea vistierul Hagi Moshu și vistierul Bellu, vor fi făcuți în bucăți și așa mai departe toți boierii, fără excepție de vîrstă. Iar dintre negustori vor fi măcelăriți Sachelarie, Vranas, Nicolopulos, Nicolae Saitzs și toți cei mai însemnați ». Aci eu l-am întreat: « Și unde vor găsi ci atîția complotiști ca să execute aceste lucruri? » Îmi răspunde: « Și ce crezi? Cei mai mulți din oamenii lor de serviciu sînt cu ei ». L-am întreat iarăși: « Și cum este cu puțință să se țină secret printre atîția oameni? » Îmi răspunde: « De ce nu, fiindcă sînt strîns legați cu jurămint ». Discutînd aceste lucruri, au venit cîțiva și am întrerupt convorbirea noastră.

Judecînd și frămîntînd cu aceste lucruri și pîrîndu-mi rău de nimicirea atîtor oameni nevinovați, am socotit mai bine să mă pun eu însumi în pericol, denunțîndu-i, decît să văd că niște oameni disperăți sînt plini de singele celor nevinovați, ale căror suflete atîrnau de mine. Dacă admiteam să trec sub tăcere o faptă scîrboasă și criminală, comiteam un lucru de gustător chiar și pentru

¹ Carol Martin Sadler.

² Așa în original.

³ Un cuvînt indescifrabil.

sălbaticii care duc o viață nomadă trăind fără căpetenii. Fiind îndemnat de aceste lucruri, am înștiințat pe domnitorul nostru, care stă de veghe.

Acestea sînt pentru care semnez și adevăresc

Ioan Dimitriu divictar¹

Arh. St. Buc., Acte de familie, fondul Papazoglu, A. N. CLXXII/12. Orig. grec
Publicat în *Studii*, nr. 5/1956, p. 127—130.

68

Viena, 22 mai 1816

Consiliul aulic de război comunică comandantului general al Slavoniei că Tudor Vladimirescu trebuie să-și caute pe calea justiției drepturile de la moștenitorii fraților lui Regep aga.

C 503

Praisent am 10-ten Juny 1816

T

6/39

1816

Nach einer von der k[aiserlich] k[öniglichen] geheimen Hof und Staatskanzlei hicher gemachten ministeriellen Insinuation macht der russische Lieutenant Vladimiresco das Ansuchen, womit zur Dechung seiner Forderung von 163087 Piaster an die Brüder des hingerichteten Kommandanten von Orsowa Redscheb Aga die bei österreichisch kaiserlichen Unterthanen ausständigen Forderungen dieser Gebrüder in Berschlag genommen werden mögen.

Diesen Ansuchen kann zwar nicht in der Art willfahrt werden, sondern es bleibt dem Bittsteller zur Geltendmachung seiner Forderung blas der ordentliche Rechtsweg übrig.

Da aber die Brüder des Redscheb Aga bereits einen Bevollmächtigten in das Bannat abgesendet haben sollen, um die Forderungen ihres Bruders das elbst einzutreiben, so wird der k. k. geheimen Hof und Staatskanzley unter einem ankeim gestellt, den russischen Lieutenant Vladimiresco anzuweisen, dass auch er ohne Verzug einen gehörig instruierten Bevollmächtigten dahin sende, der auf dessen Rechte invigiliere, und so weit es nach den Gesetzen geschehen kann, auf die Forderungen des Redscheb Aga an österreichische

¹ În urma acestui denunț s-a descoperit, la 12 aprilie, complotul organizat de supusul austriac Mihail Gross și alții, despre care se găsesc informații mai amănunțite în rapoartele consulare austriace.

M. Gross, Carol Martin Sadler și alți patru complici au fost condamnați la moarte. Sentința n-a fost executată și condamnații au fost în cele din urmă deferiți autorităților austriece. (Vezi rapoartele consulare austriece din 27 aprilie, 4, 11, 14 și 16 mai, 1, 19, 26 și 29 iunie; 20 și 23 iulie, 31 august, 21 septembrie 1821, *Hurmuzaki*, XX, p. 288—295, 298—303, 305—309, 315—318).

Unterthanen das Verboth im ordentlichen Rechtswege vor dem kompetenten Richter bemirke.

Sollte nun Vladimiresco wirklich einen Bevollmächtigten etwa nach Slavonien senden, und dieser sich in dieser Eigenschaft bei dem General Commando gehörig legitimieren, so hat ihm das General Commando die gesez mässige und prompte Justiz zu leisten.

Schwarzenberg
Ex. Consilio aulae bellico
Wien am 22-ten May 1816
Hietzinger

An das General Kommando in Slavonien.

Note tergale:

735

Exped: den 19-ten Juny 1816

Prezentat la 10 iunie 1816

C 503

T 6/39

1816

Conform unei înștiințări ministeriale făcută nouă de către cancelaria c.c. aulică și de stat secretă, locotenentul rus Vladimirescu cere să se pună sechestrul pe sumele ce au de încasat frații comandantului executat de la Orșova, Regep aga, de la supușii austrieci imperiali pentru acoperirea creanței sale de 163 087 piaștri de la acești frați.

Acestei cereri nu i se poate da urmare în acest fel, și nu rămîne petiționarului decît calea justiției obișnuite pentru a i se face dreptate.

Cum însă frații lui Regep aga ar fi trimis deja în Banat un împuternicit pentru a încasa acolo creanțele fratelui lor, cancelaria c.c. aulică și de stat secretă poate să-l îndrume pe locotenentul rus Vladimirescu să trimită și el fără întârziere un împuternicit instruit corespunzător, care să obțină în cadrul legilor existente pe calea justiției, de la un judecător competent, sechestrul pe creanțele lui Regep aga [afla]te] la supușii austrieci.

Dacă Vladimirescu ar trimite într-adevăr un împuternicit în Slavonia, care s-ar legitima în această calitate în mod corespunzător față de comandamentul general, comandamentul general va proceda legal și prompt.

Schwarzenberg
De la consiliul aulic de război
Viena, la 22 mai 1816
Hietzinger

Către Comandantul General în Slavonia.

Arh. St. Timișoara, doc. 1 — 163/24.

București, 7 iunie 1816

Anaforaua marelui vistier pentru scutirea de dările vistieriei a pandurilor aflați în slujbă și pentru trecerea celor ce nu se găsesc în slujbă în rîndul ruptașilor.

Prea înălțate doamne,

La așezămîntul ce s-au făcut al țării la leat 1814 s-au fost întocmit și pandurii ot prez Olt, ce era întru numire de slujitori gospod și poterași, ca să rămîie lude 500 în slujbă, adică 100 la sud Vâlcea, 150 la sud Gorj și 250 la Mehedinți. Iar ceilalți, pînă la suma de 2075 lude, s-au fost îndatorat ca să plătească pã fieșcare lună po talere 4 de lude.

Iar la leat 1815, februaric, după hotărîrea mării tale, ce s-au făcut prin luminatele porunci ce s-au dat către dumnealor ispravnici ai acestor județe, s-au hotărît ca toți acci panduri, adică și cei ce au fost rămași în slujbă și ceilalți, să să așazc într-o numire dă ruptași, dîndu-i-să și sincturi gospod, și să plătească pã fieșcare lună cîte talere 4, și cînd va fi trebuință dă slujbă să să ia dintrînșii să să orînduiască pã unde va cerc trebuința și în diiastima ce să vor afla slujind să fiic apărați dă acei cîte talere 4 pã lună. Iar ieșind din slujbă, să aibă a-i răspunde.

Acum, prin jalba ce au dat către măriia ta acei lude 500 poterași fac arătare că ei aflîndu-să napristam slujînd atît aici cît și pã la județele ot prez Oltu, neavînd orînduială pentru răpaosul și odihna lor, căci după ce ies din slujbă și merg pe la casele lor, nu au odihnă în rîndul slobozenii, spre a-și putea căuta și ei de hrana cea trebuincioasă, ei îi apucă ispravnicii dă plătesc acei cîte talere 4, fiînd înpovărați în două chipuri, adecă și cu slujba și cu plata, rugîndu-să ca să să puie aceasta la vreo orînduială spre a-și putea și ei căuta dă agonisita hranii lor.

A căroră jalbă fiînd orînduită la vistierie spre cercctare, arăt mării tale că, după chibzuirea ce am făcut, ca și trebuința să să îplinească și vistieria să nu să păgubească, găsesc cu cale că acei lude 500, ce au fost lăsați de la așezămînt în slujbă pã la județele ce să arată mai sus, căroră li s-au dat atunci peccluituri gospod de la vistieria mării tale cu numire de poterași și slujitori, să rămîie tot aceia și de acum înainte, cu aceiași numire prin slujbă. Și unde va cere trebuința, să să orînduiască numai dintr-acești, căroră să nu li să dea nici sencturi gospod de ruptașiie, însă să facă ceata în chipul slujitorilor, ca să slujască cu rîndul, adecă unii într-o lună și alții într-alta. Și cînd va fi trebuință, să să orînduiască prin știința vistierii, ca unii ce sînt legați la vistierie, spre a nu li să face năpăstuire. Iar ceilalți pînă la suma ce să află, să să așaze în rînduiala ruptașilor, după hotărîrea și poruncile mării tale ce sînt date și să fic nesupărați de slujbă, rămîind a-și răspunde dăjdiile lor după așezămîntul ce au, cu care chip rămîinc mijloc și celor ce să vor afla în slujbă a-și căuta de agonisita hranii lor.

Care de să va găsi cu cale și de către înălțimea ta, voiui avea luminată poruncă de urmare.

Vel vistier
1816, iunie 7

Io Ioan Gheorghiu Caragea voievod i gospodar zemble vlahscoie.
Dumneata vel vistier, primită fiind domnii mele accastă anafora a dumi-tale, o întărim și hotărîm ca întocmai să să facă urmare.

Vel logofăt
1816, iunie 9

Pecetea domnească

Arh. St. Buc., Condica domnească 85, p. 105. Menționat de C. D. Aricescu, *Istoria revoluțiunii...*, p. 96; publicat de E. Vîrtosu, *Mărturii noi...*, p. 57—59.

70

Craiova, 10 decembrie 1816

Hagi Ianuș promite 600 de galbeni în schimbul numirii nepotului său în funcția de ispravnic.

Κραγιώβα, τῆ 10 Δεκεμβρίου 1816

Ἐν ὁ ἄρχων σπαθάρης τζελεπή Κυριάκης Σουτζος, καϊμακάμης Κραγιώβας, εἰς διορίαν ἡμερῶν εἴκοσι κατορθώση νὰ γίνῃ ὁ ἀνεψιός μου μεδελνιτζάρης Χριστόδουλος Λαπάτης ἰσπράβνικος εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ πέντε καθ' ἡλίχια ἢ εἰς τὸν Ὀλτον, καὶ τὸν φορέση διὰ μιᾶς καὶ καβάδι παχαρνιτζίας, ὑπόσχομαι διὰ τὰ δύο αὐτὰ νὰ ἀποκριθῶ τῆ εὐγενείᾳ του # 1000, ἢτοι φλωρία χίλια πρὸς γρόσια 14 τὸ ἓν, εἰδὲ καὶ γίνῃ μόνον ἢ ἰσπραβνιτζία εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω καθ' ἡλίχια, νὰ ἀποκριθῶ μόνον φλωρία 600, ἢτοι ἐξάκοσια, καὶ ἔστω τὸ παρόν μου εἰς ἔνδειξιν.

X. Ἰωαννοῦσης Κ.Π. καὶ ἀδέλφια

Craiova, 10 decembrie 1816

Dacă boierul spătar celebi Chiriachis Sușos, caimacam al Craiovei, în termen de douăzeci de zile va reuși ca nepotul meu, medelnicerul Hristodulos Lapatis, să fie numit ispravnic la unul din cele cinci județe sau la Olt și să fie îmbrăcat imediat cu caftan de paharnic, promit pentru aceste două lucruri, să dau domniei sale 1000 galbeni, adică una mie a câte 14 groși fiecare galben, iar în caz că se va face numai ispravnic la unul din județele amintite, să dau numai 600 galbeni, adică șase sute.

Prezenta mea scrisoare să servească drept dovadă.

H. Ianuș C. P. și frații

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. XLIX, doc. 74. Orig. grec.

[București,] 2 septembrie 1818

Constantin Samurcaș comunică lui Hagi Ianuș că dorința domnitorului este ca vătășia plaiului Cloșani să rămână mai departe asupra lui Tudor Vladimirescu.

[Βουκουρέστι,] 2 Σεπτεμβρίου 1818

Τὴν τιμιότητά της ἀκριβῶς προσκυνῶ

.....

Περὶ βατασίας τοῦ πλαίου Κλωσανίου ὁποῦ μοὶ γράφει, ἔν ἐῖναι εἰς τὸ χέρι μου καὶ ἔν ἤμπορῶ νὰ τῷ τὴν ἀλιβερδέισω, καθότι θέλησις τοῦ θεοφρουρήτου ὕψους του εἶναι νὰ μὴν ἀλλαχθῆ ὁ βατάχος, ἀλλὰ νὰ μείνη καὶ ἐφέτος ὁ ἕλιος σλουτζάρης Θεόδωρος Βλαδιμηρέσκος, καὶ ἔν ἔλειψα νὰ τὴν εἰδικοιήσω.

Περιμένων δὲ ὅσον τάχει διὰ νὰ μοὶ ἀποκριθῆ διὰ τὴν περιλαβὴν τῶν ἐμπερικλείστων καὶ ἐρωτῶν τὰ περὶ τῆς ὑγείας της μένω

τῆς τιμιότητός της πρόθυμος δοῦλος

Κωνσταντῖνος Σαμουρκάσης

[București,] 2 septembrie 1818

Vă salut cu dragoste

.....

În legătură cu vătășia plaiului Cloșani, de care îmi scrieți, nu depinde de mine și nu pot s-o capăt pentru d-voastră, întrucît dorința înălțimii sale de dumnezeu păzită este ca să nu se schimbe vataful, ci să rămână și anul acesta același sluger Tudor Vladimirescu¹, și n-am neglijat să vă înștiințez.

Așteptînd răspuns cît de curînd de primirea scrisorilor anexate, și întrebînd de sănătatea d-voastră, rămîn

al domniei voastre slugă devotată

Constantin Samurcaș

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 512, doc. 20. Orig. grec.

¹ În calitate de vataf al plaiului Cloșani pe anul 1818, la cererea din 8 mai același an a moșnenilor Cloșani (Arh. St. Craiova, Judecătoria mixtă din Baia de Aramă, dos. 420/1914, f. 131—132), Tudor Vladimirescu a făcut la 15 iulie hotărnicia plaiului despre Călugăreni și Izvărarnari de care aceștia din urmă s-au declarat mulțumiți (Arh. St. Craiova, dos. XVI/7, 8. Publicate în *Oltenia*, I, p. 133—137).

Craiova, 4 septembrie 1818

Hagi Ianuș roagă pe I. G. Nicolopulos să intervină la Pini pentru înaintarea în rang a clucerului Dimitrachi Brăiloiu.

Κραγιώβα, τῆ 4 Σεπτεμβρίου 1818

Πρὸς τὸν κύριον Ἰωάννην Γεωργίου Νικολόπουλον

Βουκουρέστι

.....

Ἡξεύρομεν ὅμως ὅπου τὴν βαρύνομεν, ὡς καὶ ἄλλοτε μὲ συνεχεῖς ὑποθέσεις μας, πλὴν ἡ ἀναμεταξύ μας ἀγάπη μᾶς παρακινεῖ. Τώρα δὲ ὁ κοινός μας φίλος, ἀρχ. κλωτζάρης Δημητράκης Μπραϊλόη ἔρχεται αὐτοῦ, εἰς Βουκουρέστι, ἐπὶ σκοπῶ νὰ προβιβασθῆ μὲ καμίαν ἀρχοντίαν, ἀνωτέραν τοῦ λογοθέτου Μπιμπέσκου. Ὅθεν παρακαλοῦμεν νὰ περασταθῆτε καὶ ἡ τιμιότης σας καὶ νὰ φιλοτιμηθῆτε, διότι μᾶς εἶναι πολὺ ἀναγκαῖος ὁ φίλος, καὶ πλέον μεταχειρισθῆτε ὅτι τρόπον καὶ μέσα καταλάβετε διὰ νὰ πάρη τέλος ἡ ὑπόθεσις τοῦ φίλου μὲ εὐχαρίστησίν του. Μάλιστα θέλετε τοῦ προβάλει τοῦ σιὸρ Πίνη ὅπου νὰ μεσιτεῦση πρὸς τὸν ἀρχ. μπάνον Μπραγκοβάνον, καὶ πλέον διὰ μεσιτείαν του δὲν ἀμφιβάλ्लμεν ὅτι θέλει ἀπολαύσει τὸ ἐπιπλοθούμενόν του, ἥτοι εἰς τὸν μεγάλον. Ὁ ἕδιος ἀρχ. κλωτζάρης μᾶς ἐπαρακάλεσε, ἀφῶ ἀπολαύση τὸ ἐπιπλοθούμενον, νὰ τὸν εὔρεθοῦμεν μὲ γρόσια εἴκοσι πέντε χιλιάδες. Λοιπὸν βαρύνομεν τὴν τιμιότητά της καὶ θέλει φροντίσει διὰ τὰ ἄνω γρόσια. Ἐχομεν καὶ ἀπόδειξιν δομένην τοῦ ἀρχ. καϊμακάμη, καὶ ἡμπορεῖ νὰ τὴν στείλῃ αὐτοῦ εἰς εἶδῃσιν της, νὰ πληρωθοῦν ὅπου σᾶς εἶπη ὁ ἀρχ. κλωτζάρης, καὶ ἡμεῖς ἀπ' ἐδῶ θέλομεν σᾶς τὰ προφθάσει.

.....

[X. Ἰωαννούσης Κ.Π. καὶ ἀδελφία]

Craiova, 4 septembrie 1818

Către domnul Ioan Gheorghe Nicolopulos

La București

.....

Știm că vă plictisim, ca și altă dată, mereu cu afacerile noastre, dar prietenia între noi ne îndeamnă să facem acest lucru ; acum, prietenul nostru comun clucerul Dimitrachi Brăiloiu, vine acolo, la București, cu scopul de a fi înaintat la un rang boieresc superior celui al logofătului Bibescu. Prin urmare, vă rugăm să contribuiți și să ajutați și d-voastră, fiindcă ne este un prieten foarte util, ba chiar să întrebuițați orice mijloace veți socoti, ca să se rezolve favorabil afacerea acestui prieten. Poate chiar să propuneți domnului Pini ca să intervină pe lângă boierul ban Brincoveanu, sau pe lângă cel marc, iar în intervenția sa, nu ne îndoim că va reuși în cele dorite. Însuși boierul clucer ne-a rugat, ca, după ce va obține cele dorite, să-i găsim douăzeci și cinci mii groși. Așadar vă însărcinăm pe d-voastră să aveți grijă de suma de mai sus. Am dat și o

chitanță boierului caimacam, și poate s-o trimită acolo spre știința d-voastră, ca să fie plătită de d-voastră, acolo unde are să vă spună boierul clucer, și noi de aci, avem să vi le tritem.

[Hagi Ianuș C.P. și frații]

Arh. St. Buc., Condiica Hagi Ianuș 695, f. 365. Text grec.

73

București, 11 noiembrie 1818

I. Nicolopoulos către Hagi Ianuș, despre activitatea nesatisfăcătoare a starostelui sudiților ruși din Oltenia, Dimos Nicolau.

Βουκουρέστι, τῆ 11 Νοεμβρίου 1818

Πρὸς τὸν τιμιώτατον κύριον Χ. Γιαννούσην Κώνστα Πέτρον καὶ ἀδελφία.

Διὰ τὸν ἄρχων κλωτζάρην Μπραϊλόην ἀρκετὰ ὠμίλησα καὶ ὅλο θέλω ἔχει τὴν φροντίδαν, τὸ ἴδιον καὶ διὰ τὸν Ματζέσκον. Πλὴν γράψετε τοὺς καὶ ἡ εὐγενίας σας διὰ νὰ φέρνωνται καλὰ καὶ νὰ μὴν κάμουν ἀδικίας, ἐπειδὴ ὁ ἐξοχώτατος γενεράλης μας, ὄντας δίκαιος, ἀγαπᾷ τοὺς τιμίους, καὶ ὅποιος φέρνεται τιμημένα καὶ δὲν ἀρπάζει τοὺς λακοϊτόρους, ἐκεῖνος ἤμπορεῖ καὶ νὰ διαφενδευθῆ. Ἡ ἐξοχότης τοῦ ὅλος διόλου προσπαθεῖ διὰ δικαιοσύνην καὶ νὰ μὴν γίνωνται ἀρπαγές τῶν λακοϊτόρων εἰς κάθε τι. Φωνάζοντας διαφεντεύει τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τοῦτο ἄς ρεγολαρισθοῦν, ἐπειδὴ μήτε λόγον ἤμπορῶ νὰ τοῦ προβάλω εἰς τὸ ἄδικον.

Πρὸς τούτοις ἄς παρακαλῶ νὰ κράξετε τὸν κύρ Δῆμον Νικολάου καὶ νὰ τοῦ εἰπῆτε: ὁ γενεράλης εἶναι φωτιά κατὰ πάνω του, ἐπειδὴ δὲν φυλάττει τὸ χρέος τοῦ διὰ νὰ γράφῃ ἐδῶ, διὰ κάθε ὑπόθεσιν ὅπου ἀκολουθεῖ εἰς Κραγιώβαν καὶ εἰς τὰ πέντε καθηλήκια, τὰ ὅποια μανθάνει ἀπὸ ἄλλους, καὶ ἡ τιμιότης τοῦ σιωπᾷ. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ κονσολάτον ἔχει αὐτὸν στάροσταν διὰ νὰ ἰδεάζεται ὅ,τι ἀκολουθεῖ, καὶ ἂν τὸ εἰσόδημα τῶν ποσλουσνίκων τοῦ εἶναι ὀλίγον, ἡ ἐξοχότης τοῦ ἤμπορεῖ νὰ τοῦ κάμῃ καὶ ἄλλους, φθάνει ὅμως νὰ ἔχῃ τὴν φροντίδα διὰ νὰ μανθάνῃ παρὰ τῆς τιμιότης σας ὅλα ὅ,τι ἀκολουθοῦν εἰς τὰ πέντε καθηλήκια καὶ νὰ τὰ ραπορτάρῃ ἐδῶ, καὶ τοῦ κονσολάτου τὰ γράμματα ἄς τὰ στέλνῃ ἀδρεσάροντας εἰς ἐμέ, καθότι ἐγὼ τὰ διαβάζω.

Αὐτοῦ λοιπὸν μανθάνει ὅτι εἰς τοὺς ἄρχοντας διβανίτας ἀκολούθησεν σύγχυσις καὶ μετὰ τοῦ καιμακάμη. Καὶ ἀφοῦ τὸν ἄλλαξαν, ἀκολούθησαν καὶ εἰς τὸ μετὰ ταῦτα. Οἱ Ἰσπραβνίκιοι εἶναι ἐνωμένοι με τοὺς διβανίτας καὶ ξεσιχίζουν τοὺς λακοϊτόρους, ἀρπάζουν καθὼς θέλουν, ἀπὸ δοσίματα, ἀπὸ λούδουρα αὐξάνουν, διὰ ἀζουτορίτζαν παίρνουν ἀπὸ ἓνα φλωρὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀπὸ τοὺς πρεβελεγγιάτους ἀπὸ ἓνα φλωρὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ ὄχι ἀπὸ γρόσια 12 εἰς τὸ γράμμα. Παρόμοιες πολλὰς εἰδήσεις ἔφεραν τῆς ἐξοχότητός τοῦ ἀπὸ αὐτοῦ καὶ εἶναι τώρα δύο ἡμέρες ὅπου ἔφεραν ἄνω κάτω τὸ διβάνι καὶ θεὸ νὰ στείλῃ αὐτοῦ ἐξεταχτάς. Λοιπὸν ὁ κύρ Δῆμος χρεῖα εἰς ὅλα αὐτὰ νὰ ἔχῃ προσοχὴν καὶ νὰ μανθάνῃ παρὰ τῆς τιμιότης σας καὶ νὰ τὰ γράφῃ, καὶ οὕτως νὰ ἔχῃ ὑπόληψιν, καὶ τότε

ἄς κάμη καὶ ζήτημα κυβερνήσεως. Ἐγὼ δὲ ἔλαβα προσταγὴν νὰ τοῦ τὰ γράψω καὶ ρεγολάρετε τὸν ἄνθρωπον ὡς φίλος καὶ νὰ ἡμπορέση μὲ τοῦτο νὰ κάμη τὴν κυβερνήσιν του.

Ἄδελφέ, κατὰ τὸ βασιλικὸν χὰτ σερίφι ἄλος ὁ λαὸς τῆς Βλαχομπογδανίας εἶναι ἐμπιστευμένοι εἰς τὸ γενεράλ κονσολάτον, ὅθεν τοῦτος ὁ ἄνθρωπος ζητεῖ τὴν ἡσυχίαν τοῦ λαοῦ καὶ νὰ φυλάξῃ τὴν ὑπόληψίν του καὶ τὴν τιμὴν τοῦ Ἱμπεράτορος. Σὰς ἐρωτῶ νὰ μὲ εἰπῆτε ἂν ὁ κύριος ἔκαμεν αὐτοῦ [ἐκεῖνο] ὁποῦ κάμει ὁ μονσιὸν Πίνης, ἔστω λοιπὸν διὰ ρέγολάν σας. Τὰ πράγματα πολλὰ ἡσυχα. Τὴν ἀπόκρισιν τῆς σταφέτας τὴν περιμένομεν εἰς τὰς 15 τοῦ παρόντος. Τὸν κύρ Δῆμον χωρὶς ἄλλο νὰ κρᾶξετε καὶ νὰ ρεγολάρετε.

.....
Σὰς προσκυνῶ μὲ ὄλον μου τὸ ἀνῆκον σέβας καὶ μένω

ὁ δοῦλος σας ταπεινὸς καὶ ἀδελφὸς

Ἰωάννης Νικολόπουλος

.....
Εἰς τὰς 3 τοῦ παρόντος ἐδόθη ἡ νότα εἰς τὴν Πόρταν διὰ νὰ γίνῃ ἡ αὐθεντία καὶ εἰς τὰς 7 ἐφόρσεν καβάδι ὁ Ἀλέκβοδας Σουτζος μὲ τὴν ἄδειαν καὶ τῶν ἰδικῶν μας. Ὅθεν εἴμεθα πολλὰ καλά, ἐπειδὴ καὶ ὅλος διόλου θέλει εἶναι... Ἐψὲς ἡ ὥρα 3 τῆς νυκτὸς ἤλθεν καὶ ἡ χαροποιὰ εἰδήσις διὰ τοῦ καπὶ ὀγλανίου. Ἡ παροῦσα ἔμεινεν ἕως σήμερον, τῇ 12 Νοεμβρίου.

Ὁ ἴδιος

[Adresa:] Τοῖς τιμωτάτοις κυρίοις Χ. Γιαννούση Κώνστα Πέτρου καὶ ἀδέλφια.

Εἰς Κραγιώβα

București, 11 noiembrie 1818

Către prea cinstitul domn H. Ianuș Consta Petru și frații.

.....
Despre boierul clucer Brăiloiu am vorbit destul. Voi avea grijă, la fel și pentru Măgescu, dar să-i scrieți și d-voastră ca să se poarte bine și să nu facă nedreptăți, fiindcă excelența sa consulul nostru general, fiind drept, iubește pe oamenii cinstiți și cine se poartă cinstit și nu jefuieste pe locuitori, acela poate să fie și apărat. Excelența sa urmărește cu insistență să fie dreptate și să nu fie jefuiți locuitorii pentru orice; el strigă și apără dreptatea. În acest sens se pot aranja lucrurile, fiindcă nici un cuvânt nu pot să-i spun pentru un lucru nedrept.

Pe lângă acestea vă rog să chemați pe domnul Dimos Nicolau și să-i spuneți că consulul general este supărat foc pe el, fiindcă nu-și face datoria și nu scrie aci despre tot ce se întâmplă la Craiova și în cele cinci județe, și cele ce le află de la alții, domnia sa le trece sub tăcere. Pentru aceasta consulatul îl are staroste¹, ca să fie informat de ceea ce se întâmplă și dacă venitul pos-

¹ În afară de starostele sudiiților ruși, la Craiova rezida și un staroste al sudiiților austrieци. În vremea rășcoalei din 1821, staroste de sudiiți austrieци la Craiova era Fr. Drexler. El a apărat atît pe supușii austrieци cît și pe pămînteni la venirea oștilor otomane în Oltenia (Arh. St. Buc., Administr. noi, vistieria Țării Rom., dos. 4304/1832. f. 50-55).

lușnicilor lui este mic excelența sa poate să-i mai dea poslușnici. Este suficient ca el să aibă grijă să afle de la domnia voastră toate cele întâmplate în cele cinci județe și să le raporteze aci, trimițând scrisorile consulatului pe adresa mea, pentru că eu le citesc.

Deci acolo poate să afle că între boierii divaniți și caimacam au fost neînțelegeri. Și, după ce l-a schimbat, aceste neînțelegeri au continuat. Ispravnicii sînt uniți cu boierii divaniți și ruinează pe locuitori; iau cu sila dările, după cum vor, măresc liudele iar pentru ajutorință iau de fiecare om cîte un galben. Și de la privilegiați iau tot cîte un galben de om, nu cîte 12 groși, după literă. Multe știri de acest fel au fost aduse de acolo la cunoștința excelenței sale și de două zile au pricinuit mare încurcătură divanului. Era să trimită acolo oameni pentru cercetare. Așadar, este nevoie ca domnul Dimos să fie atent la toate acestea, să le afle de la domnia voastră și să le scrie, și abia atunci va putea fi privit cu considerație și va putea să deschidă și chestiunea întreținerii sale. Eu am primit ordin să-i scriu și sfătuiți-l ca un prieten să poată să-și facă astfel chivernisirea.

Frate, după hatișeriful împărătesc, tot poporul din Țara Romînească și Moldova este încredințat consulatului general, încît acest om [adică consulul general] caută liniștea poporului și vrea să păstreze considerația și onoarea împăratului. Vă întreb să-mi spuneți dacă acest domn a făcut acolo ceea ce face domnul Pini? Deci, aceasta să aveți în vedere.

Situația politică e destul de liniștită. Așteptăm răspunsul ștafetei la 15 ale lunii curente. Pe domnul Dimos neapărat să-l chemați și să-l sfătuiți.

Vă salut cu tot respectul meu cuvenit și rămîn sluga d-voastră
plecată și frate,
Ioan Nicolopulos

La 3 ale lunii curente s-a dat nota Porții să fie numit domn, iar la 7 a îmbrăcat caftanul Alecu vodă Suțo, fiind și cu aprobarea a lor noștri. Deci sîntem foarte bine, fiindcă va fi cu totul...¹. Aseară, la ora 3 din noapte a sosit și vestea îmbucurătoare printr-un capi-oglan.

Prezenta a rămas pînă azi, 12 noiembrie.

Același

[Adresa:] Prea cinstiților domni H. Ianuș Consta Petru și frații

La Craiova.

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 512, doc. 50. Orig. grec.

¹ Puncte de suspensie în text.

[Înainte de 16 noiembrie 1818]

Memoriu asupra stării grele a Moldovei și reformele propuse.

În scurtă luare aminte pentru oareșciare îndreptări care o milostivire ar pute face în administrația de acum a Moldaviei, spre întâmpinarea răilor și asupraitoarelor urmări pînă la mîntuirea acestui norod creștinesc.

1. Domnul Moldaviei, după legătura pronomiilor, are a da pe an la Poarta Otomanicească, pentru datorie birului țării, numai aceste, adică:

pentru haraciul țării	lei 67 945 lei 60 bani.
pentru rechiabighè	lei 40 000 „ —
pentru idighè	lei 25 000 „ —
	<hr/>
	132 945, 60

adică tot birul a datoriei țării este una sută treizăci și doi mii noi sute patruzăci și cinci lei și 60 bani. Apoi și birurile cari să ieu din țară, cu care cuvînd să nu aibă mîrginire și hotar în vreme cînd domnul după legiurile pămîntești nu are a să amesteca în birurile visteriei pămîntești nici a să folosi dintr-însele fără numai venitul vămilor și a ocnelor, era pentru particularnic folos a domnului. Și visteria pămîntului, luînd bir pe ciferturi de la lăcuitori, desătina pe stupi și goștina pe oi și vădrăritul pe vin, plătea la Poartă și făce și toată cheltuiala țării. Indestul ar fi să să numească cu hotărîre, ca birurile din țară să fie aceste, adecă:

patru ciferturi a birului visteriei pe un an	1 200 000 lei
răsurile pentru lefe, cîte 15 parale de leu pe acești bani	450 000
desătina stupilor, numai cîte opt parale de la țaran și	
4 de la trepte	100 000
goștina cîte 13 bani de oaie, lipsind însărcinare de 11 bani	
ce au urmat catahrisis	92 000
vădrăritul cîte 10 bani pe vadra de vin, lipsind și banii	
ce au urmat catahrisisu	220 000
fac pe an birurile visteriei și a lefilor, afară de vama	
și ocna prințipului	2 062 000

care taie, însă această 400 000 lei pe an, lipsind și sporire ce cu catahrisis s-au făcut în prețul sării. Iar din suma de mai sus să vor economisi:

132 945 lei 60 bani, a datoriei cătră Poarta Othomanicească.

800 000 lei — plata lefilor celor ce slujesc țării, judecători, ispravnicii canțilarii, păzitori și slugile curții de obște și divanuri.

280 000 — plata scutelnicilor legiuți.

850 000 — vor rămîne pentru toate celelalte cheltuieli a țării, precum hrana slugilor curții și a curții domnului, îmbrăcămîntea curții, mile, daruri, cheltuieli de sărbători și progoanele curierilor, fiindcă poșta să economisește din țară.

2 062 945,60 fac.

Pînă la epohi a domnului Ghicăi, la războiul lui Romanțov, nu știe moldovenii la finans nici cum să scrie, nici cum să chieamă milionul, toată țara împreună nu era un milion cu rusumaturi. Indestul bir este acesta pentru o micșurată eparhie care să sfirșeaște în 80 000 țărani birnici și le vine mai mult decît 25 lei unul cu altul, și să fie legat ca mai mult să nu fie decît acesta cu aceste numiri. Și pentru cheltuielile pe tot anul, prin știre consulatului, obște boierilor să iscălescă socotele și să să de și la curte Rosici.

2. Oricum să va așaza, legătura pentru bir nu va fi priincioasă, dacă grecii nu să vor depărta din isprăvnicii și acel ce va fi după vremi vistiernic nu să va alege a fi din cei întii boieri ispitiți și cu avere, ca să poată răspunde cînd să vor lua biruri un ban măcar mai mult, pentru că toată administrația lucrătoare și implinitoare stă la vistiernicul cel mare și la ispravnici.

Și domnii ca să să folosească aduc greci de la Țarigrad și îi rînduiesc ispravnici. Ei împlinesc biruri îndoit, ei pricinuiesc jafuri sărăcind norodul, apoi să întorc la Țarigrad și la ostroavcele de unde sint, cu jafurile lor, și săracii nu au de unde să-și ceie asupririle. Dar apoi și vistiernicii, făcîndu-se unii și alții neispitiți, ei ca să fie buni cătră domn, îl îndreptează în luări și dări nelegiuite și ascund jafurile grecilor ispravnici.

Cu adevărat că este în fermanuri sau hatișerifuri ca în slujbile pămîntului să să rînduiesc pămîntenii. Protimisindu-să dar și grecii cu acest drit, domnii fac și cîte doi ispravnici la un ținut, dar cîte unul, negreșit la fieștecare. Acel unul, este cu putere domnului și dominarisește și fără cunoștință de limbă. Judecă cu nelegiuire, împlinește cu îndoire de sarcini, jăfuieste cu înmulțire, pradă tot și vistiernicul nu poate vorbi, fiind greci, ca să nu să strice cu domnul.

Ar fi bine să nu mai fie nici un grec ispravnic, nici judecător. Boierii grecești este: postelnic mare, cămăraș mare, comis mare, vel portar, vel grămatic, vel pitar și acei al doile lor și toată curte cinovnicii sint greci. Fie ei!

Dar isprăvniciile și divanurile să fie din pămînteni și vistiernicul cel mare să dea chizășic că va răspunde cu avere sa pentru cca mai mică catahrosis și să aibă legiuită alegere ispravnicilor, iarăși pămînteni și iarăși cu stare ca să răspundă și ei, fiind îndatorat vistiernicul a da știre și consulatului de orice necoterismos asupritor să va face prin taină de domn, care nu poate să-l puic în lucrare decît prin marile vistiernic.

3. Domnii după vremi să nu tragă de la casa răsurilor lefe pentru fiei și fiicele lor, ei numai să se rînduiesc lefi celor ce slujăsc. Dar nici pentru capichihaielile Țarigradului lefe să nu să tragă mai mult decît 5 000 lei pe lună, sau 60 000 lei pe an, fiind indestule după stare țării, și nici să poată în rusumaturi să facă adăogire pe oi, stupi, vin, sare, cum face pînă acum.

4. Cînd va ave trebuință Poarta să cumpere oi din țară sau zahare sau său și unt, să nu le ia decît cu prețurile ce urmează în capitala Eșii și după cum le cumpără și le plătesc pămîntenii. Pe tot anul boierii și consulul, înainte[a] și a domnului, să cerceteză prețurile acestor lucruri în Eși și precum va fi

carne la căsăpic, pîne la pitari și lumînările în Eși, să să de știință și așa să se plătească. Din toate cercările s-au văzut că nimic nu folosăște legătura prin fermanuri ca să fie cumpărăturile cu bună primirea lăcuitorilor. Iată dovadă și anul acesta, că la stringerea oilor pentru Țarigrad, lingă doi lei sau trei, s-au adaos un leu la oaiie, adecă unde urmează prețul unii oi de mijloc 10 lei, îl plătesc numai 3, care este numai prețul pielii. Iată asuprairea norodului, stînd toată la tiranicesc despotismos.

5. Cherestelile, adecă lemnele ce să vor cere din țară pentru cetăți și pentru Țarigrad din pămînturile aceste, măcar că binele ar fi să contenească, căci s-au împuținat codrii, și măcar de va fi neapărată trebuință, apoi să se dea cu plată de păduri, care niciodată nu o fac la nimine. Măcar cîte 5 lei de un copaci să să plătească și tăietul și căratul osăbit, adecă pentru cărat fieștecare bou de un ceas să ia zăce parale și pe cîți boi vor fi la car să ia plată după greutate și numărul boilor. Iar pentru tăiet, cîte 50 parale pe zi tăietoriului.

6. Salahorii și carăle ce să trimit pe la cetăți să aibă plată 50 parale pe zi lucrătoare, cu mîncarea sa, cel pedestru, și 100 parale carul cu doi boi și un cărauș pe toată zioa.

7. Nici o tragire de monedă nu are pămîntul acesta, nici cu fabrici, nici cu metaluri, nici cu alte matahuri decît cu vitele cele cu coarne și cai. Aceste vite de la închinare țării au fost slobode a trece în Ghermanic: boi, vaci, cai, neoprite și prin aceste să plătesc birurile, cheltuicelile și asuprairea despotismului, precum și acum, cînd nu ar fi prețul boilor bun: cine din moldoveni ar fi putut plăti nelegiuitele sarcini? De la o vreme au început a să face oprire în vaci, oprindu-să ca să să taie la zalhanale, pentru eftinătate săului la Țarigrad. În anul trecut li s-au luat cîte 20 lei de vacă și s-au slobozit. Ar fi dar de priință a să lega slobozănic mai cu tărie în puterea celui vechi pronomion și domnii să nu le poată opri.

8. Oare nu va fi spre neasămănată milostivire monumentului facerii de bine a să adăogi ca și oile și zaherelile cele de prisos și untul și celelalte matahuri să să sloboadă a trece peste hotar oriunde, căci oprire lor este ca să le poată lua fără prețuri, numai pentru Țarigrad, sau să facă domnii speculații, dînd cărți a trece cu mită. Cînd să va da slobodă voie ca pentru o țară închinată cu pronomii, apoi fericire ar fi în creștini și țarigrădenii ar cumpăra cu prețul căzut, iar nu nesimțitoare, căci toate aceste sînt biruri norodului.

9. Fiindcă judecățile moldovenești nu au altă apelație decît la pămînteasca hotărîre a divanului și a domnului, fiind legiuită aceasta după cele vechi pronomii cînd era domnul din pămînteni, acum domnii uneori folosindu-să de nepînzurata putere întru aceasta a domnului pămîntean căruia este greul diadoh în hotărîri de judecăți, strică ale divanurilor hotărîri, hotărînd cu singură voința sa soarta asuprașilor. Să să lege ca domnii, cu obștească adunare a boierilor și cu unire glasurilor celor mai drepte, să să facă hotărîri neschimbate din pravilile pămîntului, neavînd pravilă numai voința sa, căci domnul este de a îndrepta

pravilele pămîntului, iar nu a le schimba și a preface hotărîrile pămîntenilor cele după pravile și legiuri.

10. Garanția vieții și a cinstei boierilor țării și slobozirea lor de a merge cînd vor voi prin țări streine sau și la Țarigrad, este un pre trebuincios bine a neamului moldovenesc. Căci, neavînd garanție, nu pot cuteza a vorbi pătîmirile cătră putere ce protectuitoare; neavînd voia a merge unde vor voi, nu pot să ajungă cu trupurile către locurile cele mîntuitoare. Africanii negri s-au slobozit din pătîmiri! Moldovenii de vor vorbi cele drepte, le plătește viața. Dé vor cere să să clinească din patrie vremelnicește, nu sînt slobozi.

Milostivire ar fi să să puie la cale și una și alta.

Arh. St. Buc., Fondul Rossetti-Roznovanu, A.N. CCLVII/2193. Orig. rom.

A N E X Ă
la documentul nr. 74

Buyuk-déré, ce 16 novembre 1818

Messieurs,

J'ai eu l'honneur de recevoir votre dernière réponse, aussi que le mémoire sur l'administration financière de la Moldavie qui y était annexé. Agréé mes plus sincères remerciemens pour cet envoi; il est une nouvelle preuve de votre patriotisme éclairé et du zèle que vous montrez pour le maintien des privilèges du pays.

Je m'occuperai aussitôt que l'occasion s'en présentera de l'application des principes, contenus dans votre mémoire, aux affaires moldaves. Votre travail, messieurs, sera utile à votre patrie. Mais aussi les lumières et l'expérience qui vous distinguent vous feront aisément sentir que les améliorations les plus nécessaires ne sauraient s'exécuter sur-le-champ. Tout ce qui est juste n'est pas toujours en notre pouvoir. Faisons le bien avec mesure; il n'en sera que plus durable; et profitons prudemment de chaque circonstance pour amener les choses au point où elles doivent enfin se trouver. Je vous prie d'être bien persuadés que c'est là mon unique but. Pour l'atteindre veuillez continuer à me donner vos conseils, dont je connais tout le prix et soutenez les droits de vos concitoyens au Divan, sans craindre les conséquences des opinions que vous aurez légitimement émises.

J'ai l'honneur d'être avec la considération la plus distinguée, Messieurs, Votre très humble et très obéissant serviteur.

Le Baron de Stroganoff.

[Adresa:] Mrs. le Métropolit de Moldavie, le vestiar Sturdza et vestiar Rosnovano à Iassy.

Muzeul românesc Buc., fotocopie 907, după orig. franc. de la Arh. St. Iași.

[1819]

Expunere asupra situației Țării Românești, privind administrația, moștile, regimul țăranilor, numărul bisericilor, sistemul fiscal și veniturile domniei.

[1819]

Ἡ Δακία διαιρεῖται εἰς 17 θέματα (ζουδέτζα), ριαικούμενα ὑπὸ ἰσπραβνίκων, ὧν ἕκαστον ὑποδιαιρεῖται εἰς θεμάτια (πλάσαι), ἅτινα εἰσὶν 137 καὶ διοικουῦνται ὑπὸ ζαπτζήδων, διοριζομένων παρὰ τῶν ἰσπραβνίκων.

Ἐκαστον θέμα ἔχει μίαν καθέδραν ἰσπραβνίκων, τινὰ δ' αὐτῶν ἔχουσι δύο καὶ τρεῖς κωμοπόλεις (ὄράσια), ἀπάσας συμποσομένους εἰς 28.

Εἰς ὅλην τὴν Δακίαν, ἐκτὸς τῶν κωμοπόλεων, εἰσὶ χωρία 2 841, ἐξ ὧν τινα κατοικουῦνται ὑπὸ Βουλγάρων καὶ Οὐγγουραίων.

Ἔχει πλάγια 17 φυλαττόμενα ὑπὸ βατάχων, ψηφιζομένων παρὰ τῶν βορνίκων τῆς ἄνω καὶ τῆς κάτω τζάρας, καὶ διοριζομένων δι' αὐθεντικῶν γραμμάτων.

Ἡ γῆ τῆς Δακίας διαιρεῖται εἰς 3 740 κτήματα (μοσῖαι) μοναστηριακά, μητροπόλεως, ἐπισκοπῶν, ἀρχόντων, πραγματευτῶν καὶ λοιπῶν, καὶ οὔτε σπιθαμὴ σχεδὸν γῆς εὐρίσκεται ἄνευ κυρίου. Τὰ πλεῖστα τῶν κτημάτων ἔχουσιν ἀνά δύο καὶ τρία χωρία, τὰ δ' ἑλπιᾶ εἰσὶν ἀκατοίκητα.

Τὰ κτήματα τῆς Δακίας, καλλιεργούμενα μετ' ἐπιμελείας δίδουν κέρδος τρία ἕως τρία καὶ ἡμισυ τὸ πουργεῖον, αὐξάνει ὅμως ἡ τιμὴ τῆς γῆς ἀπὸ χρόνον εἰς χρόνον. Τὰ προκριτώτερα αὐτῶν εἰσὶν ὅσα ἔχουσι λόφους, δάση, ποταμούς, χελεσταῖα (λίμναι κατασκευασταὶ) καὶ πεδιάδας.

Οἱ κατοικουῦντες εἰς ξένα κτήματα (κλακἀσηδες) δουλεύουσι τῷ κυρίῳ τῆς γῆς δώδεκα ἡμέρας κατ' ἔτος ἀμισθὶ καὶ δίδουσιν αὐτῷ ἀπὸ τὰ σπαρτὰ καὶ φυτὰ τὸ δέκατον (δίσμα), καὶ ἀπὸ τὰ ζῶα, τὰ τρεφόμενα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κτήματος, τρεῖς ἕως εἴκοσι παράδες εἰς τὸ κεφάλι.

Οἱ δ' ἔχοντες κτήματα τζαράνοι (μοσνιάνοι) ὄντες ὀλίγοι τὸν ἀριθμὸν, πληρώνουσι μόνον τὰ τοῦ ἡγεμόνος.

Εἰς πᾶσαν τὴν Δακίαν, ἐκτὸς Βουκουρεστίου καὶ Κραγιώβης, μοναστήρια, μετόχια, ἐκκλησῖαι καὶ σκῆται εἰσὶν 3185: δηλαδὴ 61 μοναστήρια, 124 μετόχια, 9 σκῆται, 1 ἐκκλησῖα Λατίνων καὶ 2990 ἐκκλησῖαι, ὧν τινες εἰσὶ ξύλινοι.

Ἐκ τῶν ρηθέντων μοναστηρίων πέντε ἢ ἕξ εἰσὶ καλουργαίων.

Ἐντὸς δὲ τοῦ Βουκουρεστίου μοναστήρια, ἐκκλησῖαι καὶ λοιπὰ εἰσὶν 148, δηλαδὴ 9 μοναστήρια αὐθεντικά, 8 μὲ γάνια, 10 β-ας τάξεως, 72 ἐκκλησῖαι πέτρινα, 25 ξύλινα, 20 παρεκκλήσια, 1 Ἀρμενίων, 1 Παπιστῶν, 1 Λουθηρίων καὶ 1 Ἑβραίων.

Ἐκτὸς δὲ τούτων εἰσὶ καὶ ἄλλα τινὰ παρεκκλήσια εἰς τὰ πέριξ τοῦ Βουκουρεστίου ἀρχοντικά κτήματα.

Ἐντὸς τοῦ Βουκουρεστίου 7 χάνια μεγάλα, 30 μικρά, 25 βρύσεις, 4 λουτρά δημόσια, 2 σχολεῖα γενικά, τὸ μὲν ἑλληνικὸν τὸ δὲ ἑσικικόν, 7 ὄσπιτάλια καὶ 1 τεχνουργεῖον τεστμελιῶν.

Διερεΐται εις ένορίας 123, 17.000 σπίτια, ύπερ τούς 130.000 κατοίκους πάσης τάξεως και φυλής.

Η γη τής Δακίας τοσοῦτον εύπορεΐ παντός είδους προϊόντων, δένδρων, μεταλλείων, ζώων και ποταμῶν άπέιρων, ώστε και έξάγουσα εις τας γειτνιαζούσας έπικρατεΐας τὸ πολὺ τῶν προϊόντων τής, έδύνατο νά θρέψη τριπλῆν και τετραπλῆν ποσότητα έγκατοίκων.

Μ' όλα ταῦτα, τὰ έτησίως εκ τῶν τζαράνων λαμβανόμενα παρά τής αύθεντίας, μητροπολίτου, έπισκόπων και τῶν έν ενεργεία μεγάλων και μικρῶν άρχόντων, κατ' άκρίβειαν έξεταζόμενα συμποσούναι ύπερ τας τεσσαράκοντα χιλιάδας πουργεΐα, άφήνω κατά μέρος τὰ εκ τῶν κτημάτων, σοκοτελνίκων, ποσλουσνίκων και κατζιβέλων εισοδήματα μοναστηριακά, άρχοντικά και λοιπῶν.

Τὰ πλεΐστα τῶν έξερχομένων παντός είδους προϊόντων εισί μοναστηριακά, άρχοντικά και πρό πάντων τῶν έχόντων κτήματα πραγματευτῶν, οΐτηνες πολλῶ μάλλον τῶν λοιπῶν, περιποιούνται και γκυρίζουσιν άκριβῶς τήν καλλιέργειαν τής γῆς.

Έξ αίτίας τής έπιπολαζούσης άσουτεΐας τῶν κατοίκων, έπλούτησαν οί πραγματευταί και κυριεύουν ἤδη τὰ καλύτερα και μεγαλύτερα κτήματα τῶν άρχόντων, δεσθέντα εις αύτοΐς τόπον τοῦ ύπερόγκου χρέους των.

Έκτός οκνῶν και κατρανίου τής γῆς (πόκουρα), τὰ λοιπά μεταλλεΐα εισί κεικλεισμένα.

Συνάγεται δέ και ολίγος χρυσός παρά τῶν αύθεντικῶν κατζιβέλων από τας παραποταμίους ὄχθας "Αρτζης, "Ολτου, Δεμποβίτζας και Τοπολογίου.

Έτησίως έξάγεται από τας οκνας έως 25 μιλλιουνίων οκάδες άλας.

Τρεΐς εισιν αΐ οκναι τής Δακίας, δηλαδὴ Τελέγα εις Πράχοβαν, Σλανίκι εις Σακογένι και μεγάλη εις Βούλτζαν.

Συνάγεται δέ 25 μιλλιουΐα μέτρα οίνου (πρός 10 οκάδες), πλὴν μικρά έξαγωγή γίνεται. Η δέ εκ τῶν δαμασκήνων ρακή και πίνεται πολὺ επί τοῦ τόπου, και έξάγεται.

Οί κάτοικοι τής Δακίας διηρημένοι εις φαμιλίαις

Κατά τήν έν τῷ 1819 έτος γεγонуΐαν καταγραφὴν επί τής έσχάτης ήγεμοΐας τοῦ 'Αλεξάνδρου Βοεβόδα Σούτζου.

101 355 Μ π ί ρ ν ι κ ο ι. Οὔτοι εισί μοιρασμένοι εις λούδουρα, ὡν 18 χιλιάδες γινώσκει ἡ βασιλεία, τὰ δέ λοιπά, έως 12 ἢ 13 χιλιάδες εισιν άγνωστα. Τὸ λούδουρον συνίσταται εκ γ', δ' και ε' ανθρώπων, κατά τὸ θέμα, τὸ χωρίον, τὸ έμπόριον και έξόχως τήν διανομήν τῶν ισπραβνίκων και σαμεσόδων. "Εκαστον τῶν λουδούρων διδει τῇ βιστιαρία κατά διμηΐαν ανά 24 έως 32 γρόσια. Και τοῦτα ὅμως έξήρτηνται τής άποφάσεως τοῦ ήγεμόνος. 'Επί Καρατζά έπλήρωσαν 100 και 200 γρόσια. 'Υπόκεινται εις ὅλας τας άγαρίας και δοσίματα.

- ἕως 19 000 Σοκοτελνίκοι. Οἱ μὲν πληρῶνουν δόσιμον ξεκομμένον τοῖς ἄρχουσι καὶ μοναστηρίοις, οἱ δὲ δουλεύουν προσδιωρισμένως εἰς τὰ κτήματα αὐτῶν. Πληρῶνουσι κατ' ἔτους ἀνά 80 καὶ 100 γρόσια ἕκαστος.
- 18 000 Ποσλούσνικοι. Καὶ οὗτοι ὡς σοκοτελνίκοι εἰσὶ. Πληρῶνουν ἡμῶς ὀλιγώτερον τῶν σοκοτελνίκων καὶ δουλεύουν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὰ κτήματα ὅπου καὶ κατοικοῦσι.
- 16 000 Ἱερεῖς καὶ διάκονοι.
- ἕως 2 600 Νιάμουρα. Τὸ πάλαι ἦσαν ἀνά 3 καὶ 4 εἰς κάθε γράμμα. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος ββ-ος Σουτζος, διαίρέσας αὐτοὺς ἔδωκεν ἐνὶ ἑκάστῳ ἀνά ἓν ξεχωριστὸν γράμμα.
- 1 500 Κομπανίσα. Ἔχουσι προνόμια δι' αὐθεντικῶν χρυσοβούλλων καὶ γραμμάτων νὰ μὴ πληρῶνουσι βιναρίτζον, εἰσμαρίτον καὶ ὀγιαρίτον. Ὑπόκεινται εἰς ὅλας τὰς ἀγγαρείας καὶ καλοῦνται μπρέσλαι.
- 2 200 Μανζίληδες. Οἱ μανζίληδες εἰσὶν ἀνά 2 καὶ 3 εἰς ἓν γράμμα.
- 400 Ἀσύδοτοιοι. Ὡς οἱ ἄνω, συμπίπτει ἐνίοτε νὰ εἶναι ἀνά 2 εἰς ἓν γράμμα.
- 900 Ποστελνιτζέλοιοι. Ὡς οἱ ἄνω. Ἀσύδοιοι διόλου.
- 6 500 Σλουζιτόροιοι. Δουλεύουν εἰς τὰς ἰσπραβνιτζίας.
- 4 000 Ρουπτάσηδες. Δίδουν ξεκομμένον δόσιμον τῇ βιστιαρία.
- ὑπὲρ 2 000 Σουρουτζήδων μπίτζουρα. Δουλεύουν εἰς τὰ μεντζίλια.
- 4 500 Οὐγγουράνοιοι
- 17 000 Βούλγαροὶ καὶ λοιποὶ ξένοι
- ἕως 4 000 Κατζίβελιοὶ αὐθεντικοὶ
- ἕως 23 000 ἀρχοντικοὶ καὶ μοναστηριακοὶ
- 8 000 κεκρυμμένοι φαμίλια, διαφενδευόμενοι ὑπὸ μοναστηρίων, ἀρχόντων, ἰσπραβνίκων, σαμεσήδων καὶ λοιπῶν διοικητῶν. Αὐταὶ οὔτε εἰς δόσιμον οὔτε εἰς ἀγγαρείας ὑπόκεινται, ἀλλὰ μόνον φιλοδωροῦσι τοὺς διαφενδευτὰς αὐτῶν.
- Ὁ Ἀλέξανδρος βοεβόδας Σουτζος, τῷ α' ἔτει τῆς ἐσχάτης μετὰ Καρατζᾶ ἡγεμονίας του, ποιήσας ἀκριβῆ ἐξέτασιν τῶν ἐντοπίων πάντων, καὶ εὐρῶν πολλοὺς σφετεριζομένους ὑπὸ τῶν ἀρχόντων καὶ λοιπῶν, ἀφῆρσεν αὐτοὺς, ὧν τοὺς πλείονας καταγράψας εἰς τὴν κλάσιν τῶν μπιρινίκων, ἀνεβίβασε τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ὡς ὅπισθεν φαίνεται. Τινὰς δ' ἐξ αὐτῶν κατέγραψεν εἰς ἄλλας τάξεις.
- 25 000 ἐν Βουκουρεστίῳ καὶ Κραγιώβῃ.

255 855

Ἔχει λοιπὸν πᾶσα ἡ Δακία ὑπὲρ τὸ ἐν μιλιούνι καὶ διακουσίας χιλιάδας καπίκουσ, αὐτόχθονας καὶ ξένους.

Ἡ Κραγιώβα ἔχει 8 μοναστήρια, 5 ἐκκλησίας πέτρινας, 33 ξυλίνας, 1 σχολεῖον ἐλληνικόν, 1 ὀσπιτάλιον, 11 βρύσσεις, 4 ἕως 5 000 σπῖτια καὶ 30 000 σχεδὸν κατοίκους.

Ὁ μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας ἔχει ὑπ' αὐτὸν θέματα ἑπτὰ, δηλαδὴ Ἱλφοβον, Δεμποβίτζαν, Πράχοβαν, Τέλορμαν, Βλάσκαν, Σλάμ Ρίμνικον καὶ Γιαλομίτζαν.

Ὁ Ριμνίκου τὰ πέντε πέραν τοῦ Ὀλτου.

Ὁ Μπουζαίου τρία, Σακσγένι, Μπουζαῖον καὶ Μουστζέλον.

Ὁ Ἀρτζεσίου δύο: Ἀρτζες καὶ Ὀλτον.

Τὰ εἰσοδήματα τῶν ἀρχιερέων αὐτῶν συνίστανται ἀπὸ κτήματα, σοκοτελνίκους, ποσλουσνίκους, κατζίβελους καὶ μοναστήρια ἀφιερωμένα τῇ μητροπόλει καὶ ταῖς ἐπισκοπαῖς παρὰ τῶν κατὰ καιροῦς ἡγεμόνων, πρὸς δὲ καὶ ἀπὸ χειροτονίας, ἀπὸ δόσιμον τῶν ἱερέων καὶ ἄλλα ἀνήκοντα τῷ ἱερατικῷ κλήρῳ.

Τὸ τοῦ μητροπολίτου ἐτήσιον εἰσόδημα συμποσοῦται ὑπὲρ τὰς (τὸ α-ὦν ἔτος λαμβάνει ὑπὲρ τὰς 5 χιλιάδας πουργεῖα).

4 000 πουργεῖα

800 τὸ τοῦ Ριμνίκου

350 τὸ τοῦ Μπουζαίου

200 τὸ τοῦ Ἀρτζεσίου

Ἐξ αὐτῶν τὰ ἡμίση σχεδὸν δίδονται διὰ χρυσοβούλλων εἰς ὀσπιτάλια, σχολεῖα, πόδας, κουτὶ τῶν ἐλεῶν καὶ ἄλλα τινὰ προσωρισμένα μέρη.

Κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου (μνήμη τῆς μητροπόλεως), καθ' ἣν ὁ ἡγεμὼν προσκαλεῖται εἰς τὴν μητρόπολιν εἰς συμπόσιον, λαμβάνει ὁ μητροπολίτης ἀνά ἓν φλωρί ἀπὸ κάθε ἱερέα διὰ τὰ ἐξοδα τοῦ συμποσίου καὶ διὰ τὸ ἄλλο ὅπου προσφέρει τῷ ἡγεμόνι.

Ἐκαστος ἱερεὺς τῆς ἐπαρχίας του τῷ προσφέρει τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα καὶ τῶν Χριστουγέννων ἀπὸ ἓν γρόσι καὶ τεσσαράκοντα αὐγά.

Ἐκ τῶν μοναστηρίων καὶ μετοχιῶν τὰ μὲν ὑπόκεινται τῷ μητροπολίτῃ, τοῖς ἐπισκόποις, τῇ ἡγεμονίᾳ, τοῖς μοναστηρίοις τοῦ Ἁγίου Ὀρους, τοῦ Σινᾶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Τάφῳ, ἐξ ὧν καὶ διορίζονται οἱ ἡγούμενοι τῷ ἀναγνωρισμῷ τῶν ἡγεμόνων.

Τὰ πλεῖστα αὐτῶν ἔχουσι εἰσόδημα ἐτήσιον 25, 40, 50 καὶ 70 χιλιάδες γρόσια ἐκ τῶν κτημάτων καὶ ἐξ ἄλλων ἀκαρετίων, ἀλλ' ἕνεκα διαφόρων αἰτιῶν ὑπόκεινται ἤδη εἰς βαρύτατον χρέος, καὶ εἶναι σχεδὸν κατηρᾶφισμένα.

Τὰ ἐτήσια κανονικὰ ἴδια ἔσοδα τοῦ ἡγεμόνος συνίστανται ἐκ τῶν πωλουμένων ρουσουματίων, ὀκνῶν, βαμάτων καὶ τινῶν ἄλλων φιλοδορημάτων, τυχηρῶν. Τὰ δὲ λοιπὰ εἰσὶ τῆς βιστιαρίας.

Γρόσια

550 00 πωλοῦνται αἱ ὀκναὶ κατ' ἔτος.

575 000 τὰ βάματα.

280 000 τὰ χιζμέτια ἢ ρουσουμάτια, δηλαδὴ ἡ δισμαρίτον, ὀγιαρίτον, βιναρίτζον καὶ ἄλλα τινὰ σὺν αὐτοῖς μικρά. Ἐπὶ Καρατζᾶ ἐλήφθησαν ἐξ αὐτῶν γρόσια τὸν ἀριθμὸν 1 079 000, ἀλλ' ἔπειτα πάλιν ἀπεφασίσθη νὰ πωλοῦνται κατὰ τὴν πάλαι συνήθειαν, δηλαδὴ 280 000. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος βοεβόδας Σουτζος κατάρθρωσε τῷ β' ἔτει τῆς ἡγεμονίας του, δι' ὑψηλοῦ ὀρισμοῦ προσθήκην ἀνά δύο ἄσπρα εἰς κάθε ζῶον καὶ μέτρον οἴνου. Δὲν ἐπρόφθασεν ὁμῶς νὰ συνάξῃ τὰ γρόσια.

720 000 ἡ ἐκ τῶν δύο ἄσπρων προσθήκη τοῖς ἄνωθεν χιζμετίοις.

2 125 000

Πουγγεῖα.

4 250 ὄκναι, βάματα καὶ ρουσουμάτια.

450 ἀπὸ τὰς ἀνανεώσεις τῶν νιαμουρικῶν γραμμάτων πρὸς 90 γρόσια τὸ γράμμα

180 ἀπὸ τὰς ἀνανεώσεις τῶν γραμμάτων τῶν ποστελνιτζέλων πρὸς 100 γρόσια

500 ἀπὸ τοὺς ξένους

400 ἀπὸ τοὺς κατζιβέλους

180 ἀπὸ μενζίλια

10 000 ἀπὸ λούδουρα

3 300 ἀπὸ ἀλλαγὴν μητροπολίτου, ἐπισκόπων, ἡγουμένων καὶ τινῶν ἄλλων τυχηρῶν τοῦ α' ἔτους.

19 260

Τὸ α' ἔτος τῆς ἡγεμονίας δύναται ν' ἀπολαύσῃ καὶ περισσότερα τῶν σημειωμένων, τὰ δὲ λοιπὰ ἔτη ἀπολαμβάνει ἕως 18 χιλιάδες πουγγεῖα. Αὐξάνει ὅμως καὶ ἐλαττοῦται ἡ ρηθειάσα ποσότης ἀπὸ χρόνον εἰς χρόνον κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ τὸ ἐμπόριον. Ὑπὲρ τὰς 11 000 πουγγεῖα ἐτήσια ἔξοδα τῆς ἡγεμονίας.

[1819]

Țara Românească se împarte în 17 județe, administrate de ispravnici. Fiecare județ se subîmparte în plăși, care sînt 137, și sînt administrate de zapcii, numiți de ispravnici.

Fiecare județ are o reședință a ispravnicilor, iar unele din ele au două și trei orașe, toate ridicîndu-se la 28.

În toată Țara Romînească, în afară de orașe, sînt 2741 sate, dintre care unele sînt locuite de bulgari și ungureni.

Sînt 17 plaiuri, păzite de vătăfi, propuși de către vornicii țării de sus și de jos și numiți prin scrisori domnești.

Pămîntul Țării Romînești se împarte în 3740 moșii: mănăstirești, ale mitropoliei, ale episcopîilor, ale boierilor, ale negustorilor etc. și nici măcar o palmă de pămînt nu se găsește fără stăpîn. Cele mai multe moșii au cîte două și trei sate, iar celelalte sînt nelocuite.

Moșile Țării Romînești, fiind cultivate cu grijă, dau un cîștig de trei și trei și jumătate la pungă, dar prețul pămîntului crește din an în an. Cele mai preferate din ele sînt acelea care au dealuri, păduri, rîuri, heleștee (iazuri construite) și șesuri.

Acei care locuiesc pe moșii străine (clăcașii) muncesc la stăpînul pămîntului cîte 12 zile pe an, fără leafă și îi dau din semănături și poame dijmă, iar pentru vitele care se hrănesc pe această moșie trei pînă la douăzeci parale de cap.

Țăranii care au moșii (moșnenii), fiind puțini la număr, plătesc numai cele ale domnului.

În toată Țara Românească, în afara Bucureștilor și Craiovei, sînt 3 185 mănăstiri, metohuri, biserici și schituri, adică 61 mănăstiri, 124 metohuri, 9 schituri, 1 biserică a catolicilor și 2 990 biserici, dintre care unele sînt de lemn. Din zisele mănăstiri, cinci sau șase sînt de călugărițe.

În București sînt 148 mănăstiri, biserici etc., adică 9 mănăstiri domnești, 8 cu hanuri, 10 de categoria a doua, 72 biserici de piatră, 25 de lemn, 20 paraclisuri, 1 armenească, 1 papistășească, 1 luterană și 1 evreiască. În afară de acestea mai sînt cîteva paraclisuri pe moșile boierești din jurul Bucureștilor.

În București sînt 7 hanuri mari, 30 mici, 25 fîntîni, 4 băi publice, 2 școli generale: una grecească, iar cealaltă românească, 7 spitale și o fabrică de testemeluri.

[Bucureștiul] se împarte în 123 de enorii, 17 000 case, peste 130 000 de locuitori de toate clasele și națiunile.

Pămîntul Țării Românești este atît de bogat în tot felul de produse: pomi, minereuri, vite și numeroase rîuri, încît surplusul produselor lui se exportă în țările vecine. El poate să hrănească un număr de trei și de patru ori mai mare de locuitori.

.....
Cu toate acestea, cele luate anual de la țărani de către domnie, mitropolit, episcopi și de către boierii mari și mici, care sînt în dregătorii fiind examinate cu exactitate, se ridică la peste 40 000 de pungi, lăsînd la o parte veniturile mănăstirești, boierești etc. din moșii, scutelnici, poslușnici și țigani.

Cele mai multe din diferitele feluri de produse exportate sînt produse mănăstirești, boierești și mai ales ale negustorilor care au moșii și care le îngrijesc mult mai bine decît ceilalți și care cunosc bine cultivarea pămîntului.

Din cauza mării risipe făcute de locuitori¹, s-au îmbogățit negustorii, care stăpînesc deja cele mai bune și cele mai mari moșii ale boierilor, date lor pentru a-și plăti enormele lor datorii.

În afara ocnelor și păcurii, celelalte mine sînt închise. Se strînge și puțin aur de către țiganii domnești din nisipul rîurilor Argeș, Olt, Dîmbovița și Topolog.

Anual se scot din ocne pînă la 25 milioane ocale sare. Trei sînt ocele Țării Românești: Telega în Prahova, Slănic în Săcuieni și Ocna Mare în Vilcea.

Se adună și 25 milioane vedre vin (cîte zece ocale), dar export se face puțin. Rachiul din prune se bea mult în țară și se exportă.

Locuitorii Țării Românești împărțiți în familii

După catagrafia făcută în anul 1819 în timpul ultimei domnii a domnului Alexandru voevod Suțu.

101 355 *birnici*. Aceștia sînt împărțiți în liude, din care 18 000 mii cunoscute împărățici, iar celelalte pînă la 12 000 sau 13 000 sînt necunoscute.

¹ Se face probabil aluzie la boieri.

Un liude se compune din 3, 4 și 5 oameni, după județ, sat, negoț și mai ales după împărțirea făcută de ispravnici și sameși. Fiecare liude dă vistieriei, la fiecare două luni, câte 24 pînă la 32 groși. Dar și aceștia depind de hotărîrea domnului; pe timpul lui Caragea au plătit 100 și 200 groși. Sînt supuși la toate angaralele și dările.

pînă la 19 000 *scutelnici*. Unii plătesc dare fixă boierilor și mănăstirilor, iar alții muncesc după înțelegere la moșiile acestora. Plătesc anual câte 80 și 100 groși fiecare.

18 000 *poslușnici*. Și aceștia sînt ca scutelnicii, plătesc însă mai puțin de cît scutelnicii și muncesc mai mult la moșiile unde locuiesc.

16 000 *preoți și diaconi*.

pînă la 2 600 *neamuri* } În timpurile vechi erau 3 și 4 la fiecare carte, iar Alexandru voievod Suțu împărțindu-i, a dat fiecăruia câte o carte osebită.

1 500 *companiști* } Au privilegiu prin hrisoave domnești și cărți să nu plătească vinărici, dijmărit și oierit. Sînt supuși la toate angaralele și se numesc bresle.

2 200 *mazili*. Mazilii sînt câte 2 și 3 la o carte.

400 *scuțiți* } Ca cei de mai sus, se întîmplă cîteodată să fie cîte 2 la o carte.

900 *postelnice*. Ca cei de mai sus. Scuțiți de tot.

6 500 *slujitori*. Lucrează la isprăvnicii.

4 000 *ruptași*. Dau o dare fixă vistieriei.

peste 2 000 *bicigași surugii*. Lucrează la menzilirii.

4 500 *ungureni*

17 000 *bulgari și ceilalți străini* } Aceștia sînt ținuți în seamă de ispravnici speciali, numiți ai străinilor și plătesc dare vistieriei.

pînă la 4 000 *țigani domnești* } sălașe — se numesc familiile țiganiilor.

pînă la 23 000 *boierești și mănăstirești* } nilor.

8 000 *familii ascunse*, apărute de mănăstiri, boieri, ispravnici, sameși și de către ceilalți administratori. Acestea nu sînt supuse nici la dări și nici la munci, ci fac numai daruri apărătorilor lor.

Alexandru voievod Suțu în primul an al ultimei sale domnii, după Caragea, făcînd o cercetare exactă a tuturor locuitorilor și găsind mulți care erau însușiți de boieri și de ceilalți, i-a luat, pe cei mai mulți dintre ei, i-a înscris în categoria birnicilor și a ridicat numărul acestora după cum se vede mai jos, iar pe unii dintre ei i-a înscris în alte categorii.

25 000 în București și Craiova.

— 255 855 —

Are deci toată Țara Romînească peste un milion și două sute de mii locuitori, pămînteni și străini.

Craiova are 8 mănăstiri, 5 biserici de piatră, 33 de lemn, 1 școală grecească, 1 spital, 11 fântâni, 4 000 pînă la 5 000 case și circa 30 000 de locuitori.

Mitropolitul Ungrovlahiei are sub el șapte județe adică Ilfov, Dimbovița, Prahova, Teleorman, Vlașca, Slam-Rîmnic și Ialomița.

Episcopul Rîmnicului : cele cinci de peste Olt.

Al Buzăului, trei: Săcuieni, Buzău și Muscel.

Al Argeșului, două: Argeș și Olt.

Veniturile acestor arhierci constă din moșii, scutelnici, poslușnici, țigani și mănăstiri închinat mitropoliei și episcopilor în diferite timpuri de către domni, de asemenea din hirotonisiri, din darea preoților și din altele care aparțin clerului.

Venitul anual al mitropolitului se ridică la (dar în primul an primește peste 5 000 pungi)

4 000 pungi	}	din această sumă aproape jumătate se dă prin hrisoave la spitale, școli, poduri, cutia milelor și la alte cîteva locuri hotărîte.
800 al Rîmnicului		
350 al Buzăului		
200 al Argeșului		

În ziua sf. Constantin (hramul mitropoliei) cînd domnul este invitat la mitropolie la ospăț, mitropolitul primește cîte un galben de la fiecare preot pentru cheltuielile ospățului și pentru calul pe care îl oferă domnului.

Fiecare preot al eparhiei sale îi oferă în ziua paștelui și crăciunului cîte un leu și 40 de ouă.

Dintre mănăstiri și metohuri, unele sînt supuse mitropolitului, episcopilor, domniei, mănăstirilor de la sf. Munte, de la Muntele Sinai și sf. Mormînt, de la care sînt numiți egumenii, cu întărirea domnilor.

Cele mai multe dintre ele au un venit anual de 25, 40, 50 și 70 mii groși de la moșii și de pe alte acareturi dar, din mai multe cauze, ele sînt supuse acum la datorii foarte grele și sînt aproape ruinate.

Veniturile permanente anuale, proprii ale domnului constau din vînzarea rusumaturilor, ocnelor, vămilor și din alte cîteva gratificații întîmplătoare. Celelalte sînt ale vistieriei.

Groși:

550 000 se vînd ocnele anual

575 000 vămile

280 000 huzmeturile sau rusumaturile, adică dijmărit, oierit, vinărici și alte cîteva mai mici. Pe timpul lui Caragea s-au luat din acestea 1 079 000 groși. Dar pe urmă s-a hotărît iarăși să fie vîndute după obiceiul vechi, adică 280 000. Iar Alexandru voievod Suțu a izbutit să impună în al doilea an al domniei sale, printr-o înaltă poruncă, un adaos de doi aspri de fiecare vită și vadră de vin, dar nu a apucat să strîngă banii.

720 000 din adaosul de doi aspri la huzmeturile de mai sus.

2 125 000

Pungi

4 250 ocne, vămi și rusumaturi	
450 din înnoirea cărților de neamuri, câte 90 groși cartea	} Inovația lui Alexandru voievod, se incasează nu- mai în primul an.
180 din înnoirea cărților postelniceilor, câte 100 groși	
500 de la străini	
400 de la țigani	
180 de la menziluri	
10 000 de la liude	
3 300 de la schimbarea mitropolitului, episcopilor, egumenilor și de la alte cîteva venituri întâmplătoare în primul an.	

19 260

În primul an al domniei domnul poate să capete și mai mult decît s-a notat, iar în ceilalți ani capătă pînă la 18 000 pungi. Dar zisa sumă crește și scade din an în an, după împrejurări și după comerț.

Peste 11 000 pungi, cheltuielile anuale ale domniei.

Acad. R.P.R., pach. DCIII, doc. 99 (fondul Aristarchi). Orig. grec.

76

Is laz, 10 martie 1819

D. Sachelarie către serdarul Polihronie, despre nesupunerea și amenințările locuitorilor din mai multe sate.

Ἰζλάζι, 10 Μαρτίου 1819

Τὴν εὐγενίαν τῆς δουλικῶς προσκυνῶ, φιλῶ τὸ χεράκι τῆς.

.....

Πρὸς τούτοις παρακινουῦμαι νὰ τὴν εἰδοποιήσω πάλιν (μ' ὅλον ὅπου καὶ μὲ Ἥλιαν τὴν εἰδοποιουῖσα) ὅτι οἱ ἐξ ὧ Βλάχοι τῶν ἐξ ὧ χωρίων κηρύττουν ὅλο μεγαλοφώνως ὅτι ἂν τύχη καὶ τοὺς ἐνοχλήσωμεν, ἢ ἂν τύχη καὶ τοὺς πειράξωμεν διὰ κλάκαν, μὲ ἀπόφασιν τὸ φωνάζουν, ὅτι θέλουν φονεύσει ἕναν ἀπὸ ἡμᾶς, καὶ εἶναι ἄξιοι εἰς νὰ μᾶς πληρώσουν τοιοῦτα φούμουρα καὶ σκοπὸν ἔχουν. Μάλιστα σήμερον ἐκίνησαν ὅλα τὰ χωρία διὰ τὸ Καρακάλον, εἰς τὸ ἰσπραβικάτο, διὰ νὰ τοὺς διαβάσουν τὸ γράμμα τοῦ ἀρχ. μπάνου Μπρακοβάνου, ὅπου τοὺς γράφει διὰ νὰ μὴν κάμουν κλάκαν τελειῶς (κατὰ τὸ λέγειν αὐτουνῶν), μάλιστα ἕνας πεζεβέγκης ἀπὸ ἐξ ὧ ἀπὸ τὸ Ἰζλάζι, ὅπου πάντοτε μᾶς ὑβρίζει καὶ μᾶς ἀτιμᾶ, καὶ σιωπῶ, φοβούμενος τὴν εὐγενικὴν τῆς προσταγὴν, καὶ δὲν τολμῶ. Διὸ λοιπὸν παρακαλῶ θερμῶς τὴν εὐγενίαν τῆς, ὅπου ἂν εἶναι ὀρισμὸς τῆς εὐγενίας τῆς νὰ λάβῃ τὸν κόπον μιαν ὥραν πρωτύτερα διὰ νὰ βαλοῦν τὰ πράγματα εἰς τάξιν καὶ νὰ πάρῃ κάθε ἕνας τὰ μέτρα του, εἰδίτι καθὼς τώρα αὐτοὶ τὸ ἐσῆκωσαν, πλέον δὲν εἶναι διὰ ζήσιμον, καὶ ὅπως εἶναι ὁ ὀρισμὸς τῆς νὰ ἀκολουθήσωμεν.

.....

Πρὸς τοῦτοις τὴν εἰδοποιῶ ὅτι διὰ τὸ οὐρμάνι ὅπου οἱ Βλάχοι ἔκαψαν, τοὺς ἐτράβηξα εἰς τοὺς ἐδῶ ζαπτζῆδες καὶ τοὺς ἐπῆρα γρ. 52, διότι ἐπῆγα μόνος μου καὶ ἔκαμα σκέψιν καὶ μοῦ ἐπλήρωσαν ὀκ. μπρομπέντζαν 150 πρὸς παράδες 14 τὴν ὀκάν, καὶ ἔτελείωσα μὲ αὐτούς. Διότι καθὼς μὲ εἶχαν πληροφορήσει δὲν ἦτον, διότι οἱ Βλάχοι ἔτσι εἶναι συνηθισμένοι ὅπου πάντοτε νὰ κατατρέχουν τὸν ἄλλον. Καὶ παρακαλῶ ὅπου διὰ τὰ πάντα νὰ ἔχω εὐγενικὰς τῆς προσταγὰς, πὺ νὰ ἀκολουθήσω καὶ νὰ φερθῶ, μάλιστα διὰ τοὺς κερατάδες τοὺς Βλάχους, ὅπου ἐσύκωσαν τὴν μύτην τους.

Καὶ μένω

ταπεινός της δοῦλος
Δημητράκης Σακελλαρίου

[Adresa:] Τῷ εὐγενεστάτῳ ἀρχ. πρώην μεγάλῳ σερδάρῳ κυρίῳ μοι κυρίῳ Πολυχρόνῳ Κώνστα Π. δουλικῶς

εἰς Ἰαννουσέστι

Islaz, 10 martie 1819

Vă salut cu plecăciune și vă sărut mînuța.

.....
Pe lingă aceștea sînt îndemnat să vă înștiințez din nou¹ (cu toate că și eu și Ilie v-am înștiințat) că rumîinii satelor de aci declară sus și tare că în caz că îi vom supăra pentru clacă, strigă cu hotărîre că, au de gînd să ucidă pe unul din noi, și sînt în stare să ne plătească cu astfel de fumuri.

Astăzi au pornit toate satele spre Caracal, la ispravnicat, ca să le citească scrisoarea boierului ban Brîncoveanu, în care le scrie să nu facă de loc clacă (după spusele lor). De asemenea a plecat și un pezevenchiu de aci din Islaz, care totdeauna ne înjură și ne batjocorește, și eu tac, temîndu-mă de porunca d-voastră.

Prin urmare vă rog călduros, dacă aprobați, să căutați ca să să pună cu un ceas mai devreme în ordine lucrurile, și fiecare să-și ia măsurile, fiindcă așa cum aceștia și-au luat nasul la purtare, nu mai este de trăit, și așa cum va fi porunca d-voastră, așa să urmăm.

.....
Pe lingă aceștea vă înștiințez că în legătură cu pădurea pe care rumîinii au ars-o, i-am dus la zapcii de aci și le-am luat 52 groși. Fiindcă m-am dus singur și am făcut cercetare, mi-au plătit 150 ocale de brobință a cîte 14 parole ocaua și am terminat cu aceștia, fiindcă, precum mă informaseră, nu erau...² Așa sînt obișnuiți rumîinii ca totdeauna să prigonească pe alții.

¹ La 7 martie D. Sacelarie scrisese lui Hagi Ianuș în aceeași chestiune, arătînd că rumîini au amenințat că vor da foc conacului și oamenilor stăpînului. În deosebi se plînge de Nicolae Bondoc din Islaz, care figurează primul pe o listă intitulată « Însemnare despre apostaziile de la Islaz » (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 221, doc. 4 și 21. Orig. grec.). În aceeași însemnare se menționează că un Stoian al Zarafului duce pe rumîini să cumpere vin la Iamandi. Împotriva acestui Stoian al Zarafului se plînge la 18 noiembrie 1819 D. Sacelarie, acuzîndu-l că face agitație printre țărani (același pach., doc. 19).

² Originalul confuz.

Vă rog să am poruncile d-voastră pentru toate, cum să urmez și cum să mă port mai ales cu încornorații de rumîni, care și-au luat nasul la purtare.
Și rămîn

sluga d-voastră plecată
Dimitrachi Sachelarie

[Adresa:] Prea nobilului boier biv vel serdar, domnului meu domn Polihronie
Consta P. cu plecăciune

La Ianușești

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 221, doc. 33. Orig. grec.

77

Islaz, 21 aprilie 1819

Locuitorii din Islaz și satele învecinate nu vor să îndeplinească îndatoririle lor față de arendașul moșiei.

Ἰζλάζι, 21 Ἀπριλίου 1819

Τὴν εὐγενίαν τῆς δουλικῶς προσκυνῶ, φιλῶ τὸ χεράκι τῆς.

.....

Πρὸς τούτοις τὴν εἰδοποιῶ καὶ διὰ τὴν ἀπειθειαν καὶ ἐπανάστασιν, ὅπου ἐσῆκωσαν τὰ ἐδῶ χωρία, οἱ κάτοικοι αὐτῶν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀνυπόφερτον. Καὶ πλέον, ὅσον ἀπλὸς νὰ εἶναι [ὁ] ἄνθρωπος καὶ ὅσον ἀχμάκης, τὰ ἀχρεῖα τοὺς καὶ παντοτινὰ ἐνάντια καμῶματα πλέον δὲν ὑποφέρνουνται. Τὴν εἰδοποιῶ, πανευγενέστατε αὐθέντα μου, ὅτι τὲς ἡμέρες τοῦ Πάσχα, ὄλην ἐκείνην τὴν ἐβδομάδα καὶ τὴν μεγάλην Πέμπτην, ὅπου ἔκαμαν πομάνες, ὅλα τὰ χωρία ἀπὸ μικροὶ ἔως μεγάλοι ἐσηκώθησαν καὶ ἐπῆγαν ὅλοι εἰς τὴν Γκέρλαν καὶ πέραν τοῦ Δουνάβεως, ἄλλοι μὲ βουτζέλια κι ἄλλοι μὲ πλῶσκες, μάλιστα ἡ Ρακοβιτζώρα, ὅλοι τὴν Δευτέραν τοῦ Πάσχα ἐπῆγαν μὲ τὰ ἀμάξια καὶ μὲ τὰ βουτζέλια καὶ μὲ τὲς πλῶσκες καὶ ἔφεραν ἐκείνας τὰς ἀγίας ἡμέρας ὅλοι κρασί ἀπὸ τὴν Τουρκίαν, χωρὶς νὰ φοβηθοῦν κανέναν, ἀλλὰ ἔρχονται ἀφόβως. Καὶ οἱ ἐδικές μας οἱ κριτζιμες ἐκάθονταν κλεισμένες ἐκεῖνες τὲς ἡμέρες, χωρὶς νὰ πουληθῇ μῆτε ὀκὰ κρασί, μόνον ὅτι ἔχομεν τὸ ὄνομα ὅτι εἴμεθα αὐθένται τῶν μουλκιῶν, εἰδὲ αὐτοὶ ὅτι θέλουν κάμουν, χωρὶς νὰ θέλουν νὰ ἤξεύρουν ὅτι τὰ μούλκια εἶναι ἀγορασμένα πιθαμὴ καὶ φλωρι ὁ τόπος, ἀλλὰ κάμουν αὐτοὶ τὰ κακὰ τοὺς φερσίματα καὶ θελήματα ὅπως θέλουν αὐτοὶ. Μάλιστα τοὺς ἐφώναξα καὶ τοὺς εἶπα, ὅτι μὲ τί δύναμιν καὶ μὲ τί ἐξουσίαν φέρνουνται αὐτοὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον. Λοιπὸν αὐτοὶ μοὶ ἀποκρίνονται ὅτι ὅπου εὐρίσκουν τὸ εὐθηνότερον, ἐκεῖ πηγαίνουν καὶ παίρνουν, ῥὲν ἡμποροῦμεν νὰ τοὺς κάμωμεν τίποτες. Λοιπὸν τότες ἐθύμωσα καὶ ἐγὼ καὶ ἐστοχάσθηκα διὰ νὰ κάμω ἕναν καυγάν. Λοιπὸν πάλιν ἐφοβήθηκα τὴν εὐγενικὴν τῆς προσταγὴν καὶ δὲν τοὺς εἶπα τίποτες, ἀλλὰ τόσον τοὺς εἶπα, ὅτι εἰς τὴν Γκέρλαν, ναὶ ὅτι πρὸς ἐξὶ παράδες ἢ ὀκὰ εἶναι, ἀλλὰ ἐκεῖνος εἰς τὴν Γκέρλαν δὲν ἔχει δώσει τὰ

γρόσια με τὸν τρουβά ὡσὰν ἡμᾶς, διὸ τὸ βάζει πρὸς ἔξι παράδες τὴν ὀκά. Ἄλλα αὐτὸς καὶ ἐκείνους τοὺς ἔξι παράδες ὁποῦ παίρνει εἰς τὴν ὀκά τοὺς ἔχει ὄλον κελεπούρι, ριότι δὲν ἔχει δώσει κανέναν παρά διὰ τὴν Γκέρλαν. Αὐτοὶ μοὶ ἀποκρίνονται, ἀφοῦ ἔχομεν πολλὰ γρόσια, ἃς τὰ δώσωμεν καὶ μετὰ τὸ σακί, ἀλλὰ ὄχι μετὰ τὸν τρουβάν. Χάριν λόγου ὅτι αὐτοὶ δὲν θέλουν νὰ ἡξεύρουν, ἀλλὰ αὐτοὶ θὰ κάμουν τὰ κέφιά τους. Νὰ κουβαλοῦν κρασί καθημερινῶς ἀπὸ τὴν Γκέρλαν, καὶ τὰ καπηλειὰ τὰ ἐδικὰ μας νὰ στέκωνται σφαλισμένα. Μάλιστα ἐπροχθὲς ἔστειλα τὸν Ὀντζαν εἰς τὴν Ρακοβίτζαν διὰ νὰ πάρῃ ἕνα ἀρνὶ ἀπὸ φατατζοῦνες, καὶ ἐσηκώθηκεν ὄλο τὸ χωρίον νὰ τὸν ἀφανίσουν, καὶ τοῦ ἐπῆραν καὶ τὸ ἀρνὶ ἀπὸ τὴν πλάτην, τόσον μόνον ὁποῦ δὲν τὸν ἐξύλισαν, λέγοντάς τον ὅτι αὐτοὶ ἀρνὶ ἀπὸ τὸ χωρίον φατατζοῦνες καμίαν φορὰν δὲν δίδουν, καὶ ἄλλην φορὰν νὰ μὴν στείλω, ριότι τὸν ξυλίζουν καλὰ. Τοιοῦτην ἀπόκρισιν μοῦ ἔστειλαν. Λοιπὸν ἦλθεν ὁ Ὀντζας καὶ μοὶ εἶπεν πῶς τρέχει τὸ πρᾶγμα. Λοιπὸν ἐσιώπησα, τί νὰ κάμω; Πλὴν μόνον ἡ καρδιά μου τὸ ἡξευρε πῶς μοὶ ἔρχονταν, ριότι αὐτοὶ αὐτὰ τὰ κάμουν ἐπὶ ταυτοῦ διὰ τὸ γινάτι τῆς κλάκας, καὶ μάλιστα φωνάζουν μεγαλοφῶνως ἤθελαν τὰ χαλάσει ὄλα νὰ μὴ δίδουν, ἢ ὄλοι φεύγουν. Διότι δὲν ἤυραν τὸν αὐθέντην τους ἀκόμη, διὸ φωνάζουν εἰς αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ κάμουν αὐτὰ τὰ πάνω ἐναντία φερσίματα. Διότι θέλει ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς σερέτηδες καὶ ἀπὸ αὐτουνοὺς ὁποῦ δίδουν φούμουρα τῶν ἄλλων νὰ σταλθοῦν ἀπὸ τὸ κάθε χωρίον ἀπὸ ἑνὸς σερέτης εἰς τὴν ὄκναν, καὶ τότες θέλουν μάθει γινῶσιν αὐτοί, εἰδὲ ἀλλέως, ἕως νὰ μὴν πάθουν ἔτσι αὐτοί, γινῶσιν δὲν μανθάνουν. Ἄλλὰ μῆτε ἡμπορεῖ πλέον ἄνθρωπος νὰ ζήσει εἰς αὐτὸν τὸν τρόπον εἰς ὧ, καὶ νὰ τοὺς ὑποφέρει τὰ ἐναντία καμώματά τους. Ὅσον ἀπλὸς καὶ ἀχμάκης νὰ εἶναι, τὰ φερσίματα τῶν ἐδῶ Βλαχῶν, καθὼς ἄρχισαν αὐτοὶ τώρα, δὲν ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ τὰ ὑποφέρει.

Μάλιστα αὐτὲς τὲς ἡμέρες ἦτον εἰς τὸ Καρακάλον καὶ σήμερον ἦλθον. Ἐπῆγαν διὰ νὰ τοὺς δώσουν τὴν τελευταίαν ἀπόφασιν οἱ ἄρχ. ἱσπραβνίκοι διὰ τὴν κλάκαν, καὶ μοὶ λέγουν, ὅτι τοὺς εἶπεν ὁ ρωμαῖος ἱσπραβνικός, ὅτι νὰ ἔλθουν ὅποταν θὰ ἔλθῃ ὁ σύντροφός του ἀπὸ Βουκουρέστι, καὶ τότες θέλει λάβει τέλος ἡ ὑπόθεσις.

Πλὴν διὸ τὴν εἰδοποιῶ καὶ παρακαλῶ θερμῶς τὴν εὐγενίαν της, ὅτι ὅπως εἶναι ὄρισμός τῆς εὐγενίας της, νὰ ἔχωμεν εὐγενικὴν της προσταγήν, καὶ θέλομεν ἀκολουθήσει κατὰ τὸν ὄρισμόν της.

Τοὺς παρῶν τρεῖς πουσλουζνίκους τοῦ ἄρχων μβάνου μαξοῦς τοὺς στέλνω, μάλιστα τὸ ἐξήτησαν καὶ μόνοι τους, διὰ νὰ τοὺς κάμω τὸ παρὸν δουλικόν μου πρὸς τὴν εὐγενίαν της, διὰ νὰ ἔλθουν νὰ ἰδοῦν τί νὰ κάμουν καὶ τί τοὺς συμβουλεύει ἡ εὐγενία της, διότι οἱ Βλάχοι τοὺς ἔβαλαν εἰς τὴν τζίσλαν τοῦ χωριοῦ, μάλιστα ὁ πουργαλάμπους τοὺς ἐπῆρεν καὶ γρόσια. Διὸ ἔρχονται μαξοῦς εἰς τὴν εὐγενίαν της διὰ νὰ τοὺς συμβουλεύσῃ. Μάλιστα ἐγὼ τοὺς εἶπα, ὅτι ἔχετε ὑπομονὴν ἀκόμη μίαν ἐβδομάδα, καὶ θέλει ἔλθει ἀπόκρισις τοῦ εὐγενεστάτου μας ἀπὸ τὸν Μπραγκβάνον. Αὐτοὶ δὲν ὑπομένουν, ριότι ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀπὸ τοὺς εἰκοὺς μας ἤκουσαν, αὐτοὶ μοῦ εἶπαν, ὅτι αὐτοὶ περπατοῦν νὰ εὔρουν ἄλλον τόπον, νὰ δώσουν, τί νὰ δώσουν, καὶ νὰ διορθωθοῦν ὄλοι πουσλουζνίκοι εἰς ἄλλον, ὅμως κατὰ τὸ λέγειν τῶν ἄλλων πουσλουζνίκων μας. Οὕτως ὤμιλοῦσαν. Πρὸς τούτοις παρακαλῶ

θερμότατα τὸν πανευγενέστατον αὐθέντην μου καὶ εὐεργέτην μου, ὅτι ἂν εἶναι ὄρισμός τῆς εὐγενίας τῆς καὶ με εὐγενικήν τῆς ἄδειαν, διότι πολὺς κόσμος καὶ πολὺς λαὸς τρώγουν ψωμί εἰς τὴν πόρταν τῆς εὐγενίας σας καὶ παρακαλοῦν καθημερινῶς, ἡμέραν καὶ νύκταν, διὰ τὴν πολυχρόνιον ζωὴν τῆς εὐγενίας σας, καὶ ἄς εἶναι ὄρισμός τῆς, παρακαλῶ καὶ ἐγὼ ὁ δοῦλος τῆς θερμότατα καὶ τολμῶ νὰ τῆς φανερῶσω τὴν ὑπόθεσιν.

.....
Μένω ταπεινός τῆς δοῦλος

Δημητράκης Σακελλαρίου

[Adresa:] Τῷ εὐγενεστάτῳ ἄρχ. πρώτῃν μεγάλῃ σερδάρῃ κυρίῳ μοι κυρίῳ Πολυχρόνῃ Κώνστα Πέτρου δουλικῶς

εἰς Ἰωαννουσέστι

Islaz, 21 aprilie 1819

Vă salut cu plăcere și vă sărut mînuța.

.....
Pe lângă acestea vă înștiințez de nesupunerea și de răzvrătirea ce au făcut satele de aici, adică locuitorii acestor sate. Lucrul este insuportabil! Oricît de moale și de prost să fie omul, nu se mai pot suporta faptele lor depravate și întotdeauna potrivnice.

Vă înștiințez, prea nobile stăpîne al meu, că în zilele de paști, în cursul acelei săptămîni și în joia mare cînd se făceau pomeni, toate satele, de la mic pînă la mare, toți s-au ridicat și s-au dus la Gîrla și dincolo de Dunăre, unii cu butii și alții cu ploști¹. Ba chiar locuitorii din Racovicioara, toți s-au dus a doua zi de paști cu căruțe, cu butii și ploști și au adus toți, în acele zile sfinte, vin din Turcia, fără să aibă teamă de nimeni, ci vin fără frică; iar cîrciumile noastre stăteau închise în zilele acelea, fără să se vîndă nici o oca de vin. Numai cu numele sîntem noi stăpîni ai moșilor, iar ei fac ce vor, fără să vrea să știe că moșiile sînt cumpărate pînă la ultima palmă, cu galbeni. Ei își fac mendrele precum vor. Ba chiar i-am chemat și le-am spus, cu ce putere se poartă ei în felul acesta? Ei mi-au răspuns că unde găsesc vin mai ieftin, acolo se duc și cumpără, și că, nu putem să le facem nimic. Deci atunci m-am supărat și eu și m-am gîndit să mă cert cu ei, dar iarăși mi-a fost frică de porunca d-voastră și nu le-am spus nimic, ci numai atît le-am spus, că: « este adevărat că la Gîrla vinul costă șase parale ocaua, dar acela de la Gîrla n-a dat banii cu săculețul ca noi, de aceea îl dă la prețul de șase parale ocaua, și că și aceste șase parale ce le ia pentru fiecare oca, sînt pentru el un chilipir, fiindcă n-a

¹ În foaia intitulată « Insemnare despre apostaiii de la Izlaz » se arată că « au cumpărat vin de la Gîrla: țărani de la Izlaz..., Racovița, Racovicioara, [iar] Moldovenii beau la Diamandi » (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 221, doc. 4. Orig. grec).

dat nici un ban pentru Gîrla». Ei mi-au răspuns că dacă avem mulți bani putem să-i dăm și cu sacul nu cu săculețul, căci ei nu vor să știe, ci își fac pe placul lor. Ei cară în fiecare zi vin de la Gîrla și cîrciumile noastre stau închise. Ba chiar alaltăieri am trimis pe Oncca la Racovița ca să ia un miel de fătăciune și tot satul s-a sculat să-l nimicească și i-au luat și mielul din spinare. Numai că nu l-au bătut, spunîndu-i că ei nu dau niciodată miel de fătăciune și că altă dată să nu mai trimit, fiindcă o să-l bată rău. Un astfel de răspuns mi-au trimis. A venit deci Oncca și mi-a spus cum stau lucrurile. Așadar am tăcut, ce să fac, dar numai inima mea știe cum am suportat aceasta, fiindcă ei fac toate numai de ciuda clăcii, ba chiar țipă în gura mare că ori toți nu vor face clacă, orî toți vor pleca. Ei țipă în halul acesta și se poartă astfel, fiindcă nu și-au găsit încă stăpînul. E nevoie ca dintre acești șireți cît și dintre aceia care ațîță la nemulțumiri, să se trimită de la fiecare sat cîte unul la ocnă, și atunci ei își vor băga mințile în cap. Altfel, dacă nu vom proceda așa, nu-și vor băga mințile în cap. Nici nu mai poate să trăiască aci cineva în halul acesta și să suporte purtările lor nesuferite! Oricît de moale și prost să fie cineva, nu poate să suporte purtările rumînilor de aici, așa cum au început aceștia acum.

Ba chiar zilele acestea au fost la Caracal și astăzi au venit. S-au dus acolo ca să le dea boierii ispravnici ultima hotărîre cu privire la clacă, și îmi spun că ispravnicul grec le-a spus să vină cînd va veni tovarășul său din București, și atunci va lua sfîrșit cheștiunea.

Așadar, vă înștiințăm și vă rugăm călduros, ca, precum este porunca d-voastră, să ne dați un ordin, și vom urma întocmai.

Pe prezenții trei poslușnici ai boierului ban [Brîncoveanu] într-adins îi trimit, ba chiar au cerut acest lucru și ei înșiși să le fac acest serviciu, ca să vină la d-voastră să vadă ce să facă, și ce îi sfătuiți d-voastră, fiindcă rumîni i-au băgat în cîsla satului, iar pîrcălabul le-a luat și bani. Așadar vin într-adins la d-voastră ca să-i sfătuiți; eu le-am spus să aibe răbdare încă o săptămîină și are să vină răspuns și de la prea nobilul nostru Brîncoveanu. N-au răbdare însă precum mi-au spus ceilalți ai noștri pentru că ei umblă să găsească alt loc, să dea ce să dea și să se aranjeze toți poslușnici la altcineva. Aceasta după spusele celorlalți poslușnici ai noștri.

.....
Rămîn sluga d-voastră plecată

Dimitrache Sachelarie

[Adresa:] Prea nobilului boier biv vel serdar, domnului meu domn Polihronie Consta Petru, cu plecăciune.

La Ianușești

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 221, doc. 61. Orig. grec.

[Aprilie 1819]

*Scrisoare despre nemulțumirea locuitorilor din Salcia și despre
diferendul dintre Tudor Vladimirescu și frații Rogobete.*

[Ἀπρίλιος 1819]

Τὴν εὐγενίαν τῆς υἱκῶς προσκυνῶ ταπεινῶς ἀσπαζόμενος τὴν δεξιάν τῆς!

Τὰ ἀπό ἰστ' καὶ κβ' τοῦ τελειώσαντος φιλόστοργα γράμματα τῆς εὐγενίας τῆς ὑποκλινῶς λαβῶν, ἔγνων τὰ ἐν αὐτοῖς προσταζόμενα, περὶ ὧν καὶ ἀποκρινόμενος τὴν εἰδοποιῶ διὰ τὴν γυναῖκα τοῦ κομανδῖρη Νίτζου, ἔλαβε τὰ δίκαιά τῆς καθῶς ἐπιθυμοῦσε καὶ ἔμεινε ἀκαταζήτητη ἀπὸ ἐκείνους ὅπου τὴν ἐνοχλοῦσαν.

Οἱ μπεγιαλικτζῆδες βοηθοῦνται καθῶς καὶ οἱ ἴδιοι ἤμποροῦν νὰ τὴν πληροφορήσουν.

Διὰ τὸ χωρίον Σάλτζια καταβάλαμεν πᾶσαν δυνατὴν ἐπιμέλειαν διὰ νὰ τοὺς φέρωμεν εἰς τὴν οὖρμαν των. Διωρίσαμεν τὸν κλωτζάρην Στέφανον Πίτζον, κριτὴν τοῦ καθηγηκίου, καὶ ἐπάησεν εἰς αὐτοὺς μ' ἀπειροὺς ὑποσχέσεις διὰ νὰ τοὺς γελᾶσῃ νὰ τοὺς φέρῃ εἰς τὴν παλαιὰν σίλισταν. Ὅλα ὅμως ἐστάθησαν μάταια, ἐπειδὴ αὐτοὶ ἀπεκρίθησαν ὅτι ἂν βιασθῶν περισσότερο φεύγουν ἀντίκρου. Ὅθεν διὰ νὰ μὴν καταντήσῃ ἡ ἐσχάτη πλάνη χεῖρων τῆς πρώτης, τοὺς ἀφήσαμεν κατὰ τὸ παρὸν ἐκεῖ, καὶ ἔγινε εἰδοποίησις εἰς τὴν βιστιαρίαν περὶ αὐτοῦ τοῦ χωρίου, νὰ ἰδοῦμεν τί ἀπόκρισις μᾶς ἔρχεται. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ γράψῃ εἰς τὸ Βουκουρέστι εἰς κανέναν φίλον τῆς διὰ νὰ οἰκονομήσῃ νὰ μὴ σταλῇ προσταγὴ διὰ νὰ ἀφαιθῶν, ἀλλὰ προσταγὴ διὰ νὰ σηκωθῶν καὶ ὕστερον μπακαλούμ. Καὶ μὲ ὄλον ὅπου οἱ Βλάχοι προσκλαίονται ρητῶς διὰ τὴν εὐγενίαν τῆς, ὅτι τοὺς ἔπιασεν, τοὺς ἔκαμεν ἄπειρα χάλτια, πλὴν ἐγὼ οἰκονόμησα καὶ εἰς τὴν εἰδοποίησιν ὄνομα τῆς εὐγενίας τῆς δὲν ἔβαλα, ἀλλ' οὔτε λόγον πειρακτικόν.

Ἡ ὑπόθεσις τοῦ Ρογγοπέτη δὲν τελειώνει ἀπ' ἐδῶ μετὰ τοῦ σλουτζιάρη Θεοδώρου, ἀλλ' ἔχει νὰ σταλῇ αὐτοῦ. Ὅταν λοιπὸν ἔλθῃ αὐτοῦ ἄς τὸν βιάσῃ καὶ διὰ τὰ ὅσα χρεωστεῖ, ἐπειδὴ ἐδῶ φαίνεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἦλθεν εἰς ἀπελπισίαν καὶ φοβοῦμαι πολὺ τὸν ἄνθρωπον. Κάμνει μίαν ἀγωγὴν εἰς τὸ ἰσραβνικάτον διὰ τὴν διαφορὰν ὅπου ἔχει μὲ τὸν Θεόδωρον, ἡ ὁποία δὲν μ' ἄρεσε. Μ' ὄλον ὅπου ἔχει καὶ δίκαιον, ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ ἀχρεῖος δὲν παύει ἀπὸ τὸ νὰ πειράζῃ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ ἀθλίου Ρογγοπέτη. Ἐκαψε τὸ σπίτι ἑνὸς τῶν ἀνθρώπων του, ἔκαμεν ἐδῶ πολλὰ χάλτια ἡ ἀγιωτάτη ψυχὴ. Μ' ὄλον τοῦτο, ὅταν ἔλθω αὐτοῦ θέλω τὴν φανερώσει τὸ ἱατρικόν του, καθότι ἔως εἰς τὰς δέκα τοῦ Μαΐου, Θεοῦ θέλοντος, καὶ μὲ τὴν εὐχὴν σας πρέπει νὰ ἔλθω, διὰ νὰ πηγαίνω διὰ τὸ Βουκουρέστι.

Ἐναν τῆς ἀνθρωπον τὸν ἐξεπέσαμεν, περὶ τοῦ ὁποίου ἔγραφα τὸν ἄρχοντα κλωτζάρην.

Ὅλαι αἱ προσταγαὶ ἔχουν τὸν ἴδιον τόπον εἰς αὐτὸ τὸ καθηγηκί, καθῶς τὰ χατεσερίφια τοῦ σουλτάνου Μαχμούτη. Ἀχρι τῆς ὥρας οὐδεμία τῆς προσταγὴ ἔμεινε ἄπρακτος. Τοὺς ἐκατήντησα τοὺς ἐδῶ ἄρχοντας ὅπου ποτὲ εἰς κανένα πρᾶγμα ὄχι νὰ μὴν εἰποῦν, καὶ πρὸ πάντων τὸν ρωμαῖον τὸν ἐκατάφερα νὰ τὸν

σέβωνται ὡς οἱ Τοῦρκοι τὸν Μωάμεθ. Τῇ ἀληθείᾳ σᾶς λέγω, ὅθεν ἄς τὸν γράφῃ ἀπὸ καμίας φορὰν καὶ αὐτόν, ἐπειδὴ ἔχει μεγάλην προθυμίαν.

Μπαμπαλήκη μου, ἔλαβεν κι' αὐτὸς ἀνάγκην διὰ δέκα χιλιάδες γρόσια νὰ ἐμβάσουν εἰς τὸ Βουκουρέσει. Τὴν παρακαλοῦν νὰ τοὺς δώσῃ μίαν πόλιτζαν, τὴν ὁποίαν ἄς τὴν δώσῃ, ἐπειδὴ μεγάλως τοὺς ὑποχρεώνει, καὶ τὰ γρόσια θέλει τὰ λάβει χωρὶς ἄργηταν. Ὁ ρωμαῖος τὸ γράμμα δὲν τὸ ὑπέγραψεν, ὑποπτευόμενος ὅτι ἴσως δὲν εἰσακουσθῶσιν, καὶ μ' ὄλον ὅπου τὸν ἐπιστοποίησα, πλὴν μ' εἶπεν ὅτι ἀπὸ μέρος του νὰ τὴν παρακαλέσω ὁ δοῦλος της. "Ὅθεν ἄς τὸν γράψῃ ἓνα γράμμα, ὅτι ὀλίγον ἔλειψε νὰ μὴ δώσῃ τὴν πόλιτζαν, βλέποντας ὅτι δὲν εἶναι καὶ ἡ εὐγένεια του ὑπογεγραμμένη, πλὴν ἐπειδὴ καὶ τὴν ἔγραψα ἐγὼ ἀπὸ μέρος του, τὸν ἴδιον τόπον ἔλαβα, καὶ ὅσες ἄλλες τζιριμόνιες στοχασθῆτε. "Ἄς τὸν ἐρωτήσῃ παρακαλῶ καὶ διὰ τὸν δοῦλον της πῶς τὸν ἐφάνηκε καὶ πῶς φέρομαι εἰς τὰ ἰντερέσα του, νὰ ἰδῆτε τί σᾶς ἀποκρίνεται.

Πατέρα μου, ἕως εἰς τὰς δέκα τοῦ Μαΐου καλῶς νὰ σᾶς. . . .

[Κωνσταντῖνος Μπραϊλόης:]

[Aprilie 1819]

Vă salut cu plecăciune ca un fiu și vă sărut dreapta.

Am primit cu plecăciune mult doritele scrisori ale d-voastră din 16 și 22 ale lunii trecute. Am citit cele poruncite, la care vă răspund și vă înștiințez că soției comandirului Nițu i s-a făcut dreptate precum dorea și nu mai este urmărită de acei care o supărau.

Beilicci sînt ajutați, precum și ei însiși pot să vă înștiințeze.

Pe locuitorii satului Salcia am căutat cît am putut să-i aducem la urma lor. Am orînduit pe clucerul Ștefan Pitzos, judecător al județului, care s-a dus la ei cu numeroase promisiuni, ca să-i înșele și să-i aducă în vechea siliște. Toate încercările însă au fost în zadar, fiindcă ei au răspuns că dacă vor fi siliți mai mult, vor trece dincolo. Prin urmare, ca să nu se întimple ireparabilul, i-am lăsat în prezent acolo și am înștiințat vistieria despre acest sat, să vedem ce răspuns ne va veni. Este nevoie deci să scrieți la București vreunui prieten să aranjeze ca nu cumva să se trimită poruncă pentru a fi lăsați, ci să fie ridicați și apoi să vedem. Cu toate că rumîinii se plîng hotărît împotriva d-voastră, că le-ați pricinuit nenumărate suferințe, eu am aranjat și în înștiințare n-am trecut numele d-voastră sau vreun cuvînt supărător.

Chestiunea lui Rogobete cu slugerul Tudor nu va lua sfîrșit aici, ci va fi trimisă acolo ¹. Așadar cînd va veni acolo, să-l siliți să plătească și cele ce dato-rează, fiindcă aci se pare că omul se află în disperare și mă tem mult de acest om. A făcut o plîngere la isprăvnicat în legătură cu diferendul ce-l are cu Tudor, care nu mi-a plăcut, cu toate că are dreptate, fiindcă acest înrăit nu încetează

¹ Într-o scrisoare din 19 iulie 1819 a lui I. G. Nicolopulos, se precizează că pricina fraților Rogobete urmează să fie judecată la căimăcămia Craiovei (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 459, doc. 65).

să supere pe oamenii nenorocitudii Rogobete. A ars casa unuia din oamenii lui, și sufletul său prea sfânt a pricinuit aci multe suferințe. Cu toate acestea, când voi veni acolo, am să vă fac cunoscut leacul lui, întrucît pînă la zece mai, cu ajutorul lui Dumnezeu și cu binecuvîntarea d-voastră, trebuie să vin, pentru a merge la București.

Am scăzut pe unul din oamenii d-voastră, despre care au scris boierului clucer.

Toate poruncile au aceeași putere în acest județ, ca și hatîșerifele sultanului Mahmut. Pînă în prezent nici o poruncă a d-voastră n-a rămas neîndeplinită. Am reușit să fac pe boierii de aci, ca niciodată, să nu zică nu în vreo chestiune; și mai ales am izbutit să-i fac să-l respecte pe grec, precum turcii respectă pe Mahomet. Vă spun adevărul, deci puteți cîteodată să-i scrieți, fiindcă este foarte zelos.

Părinte al meu!, are și el nevoie de zece mii groși să trimită la București și vă roagă să-i dați o poliță. Să i-o dați, fiindcă îl obligați mult și veți primi banii fără întîrziere. Grecul n-a semnat scrisoarea de teamă că poate nu va fi ascultat, cu toate că l-am asigurat, dar mi-a spus să vă rog eu din partea lui. Deci să-i scrieți o scrisoare și să-i spuneți că era cît pe aci să nu dați polița, deoarece ați văzut că domnia sa nu voia să semneze dar, fiindcă v-am scris eu din partea lui, ați socotit că este același lucru, și scrieți-i și alte cîteva amabilități după cum veți socoti. Vă rog să-l întrebați și de mine cum mă găsește și cum caut de interesele lui, ca să vedeți ce are să vă răspundă.

Taică, pînă la zece mai...¹

[Constantin Brăiloiu?]

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 452, doc. 31. Orig. grec.

79

București, 26 mai 1819

Tudor Vladimirescu adeverește că a primit de la A. Pini brevetul său de locotenent în armata rusă.

Котля

Извлеченный из Инспектората Департамента Главного Штаба Его Имп. Вел-ва чрез посредство Министерства Иностранных Дел принадлежащий мне на чин Порудчика патент, я нижеподписавшийся получил от Г. Дт-й Ст. Сов. и Генер. в Валахии и Молдавии Консула Пини, в чем и подписуюсь свое-ручно.

Подписано: Théodor Vladimiresco

Букарест, Маия 26-го, 1819

¹ Continuarea lipsește; de aceea nu știm numele autorului, nici data. Din comparația acestei scrisori cu altele din anul 1819, același pachet, presupunem că autorul ei este C. Brăiloiu, ispravnic de Mehedintși, iar adresantul, Hagi Ianuș.

Subsemnatul, am primit de la d. Pini, consilier activ de stat și consul general în Țara Românească și în Moldova, brevetul ce-mi aparține pentru gradul de locotenent, trimis de inspectoratul departamentului statului major al maiestății sale imperiale, prin ministerul afacerilor externe.

Drept care semnez cu propria mea mână.

Semnat: Théodor Vladimiresco

București, 26 mai 1819

Arh. Min. Ext. U.R.S.S., Moscova, Fond Arhiva principală III-5, anul 1818, nr. 14.

A N E X A 1

la documentul nr. 79

2) Цибула к Генеральному Консулу Пини.

Инспекторский Департамент Главного Штаба Его Императорскаго величества просит о доставлении к находящемуся в Букаресте Служеру Тодору Владимиреско патента на чин Порутчика. В следствие сего препровождается к вашему Пре-ву означенный патент с тем, дабы вы, доставив оный Порутчику Владимиреско, благоволили взять с него в том росписку, и прислали бы ее в сей департамент.

№ 14 Маяя 1-го дня 1819

Отправлено 2-го Маяя 1819. Никонов П.

2. Notă către consulul general Pini.

Departamentul inspectoratului statului major al maiestății sale imperiale roagă să se predea slugerului Tudor Vladimirescu, care se află în București, brevetul pentru gradul de locotenent. În consecință, se expediază excelenței voastre menționatul brevet, urmînd ca dvs., înmîinîndu-l locotenentului Vladimirescu, să binevoîți a lua de la el o adeverință de primire și a o expedia acestui departament.

Nr. 14. Luna mai ziua 1, 1819.

Expediat la 2 mai 1819.

Nikonov P.

Arh. Min. Ext. U.R.S.S., Moscova, Fond Arhiva principală III-5, anul 1818, nr. 14.

3 № 185

27 iunie 1819 года

От Действительного Статского Советника и Генерального Консула
Букарест № 180 Июня 9 дня 1819.

МИНИСТЕРСТВО ИНОСТРАННЫХ ДЕЛ
В Азиатский Департамент

Принадлежащий находящемуся здесь сульжеру Тодору Владимиреско, Патент на чин Порутчика, я исправно получил при отношении Азиатскаго Департамента от 1-го минувшаго мая под № 14-м и вручив оный Г. Влади-миреско, честь имею препроводить при сем в оный Департамент взятую от него в приеме означенного Патента росписку.

А. Пини

27 iunie anul 1819

3 Nr. 185

De la consilierul activ de stat și consul general.
București Nr. 180 iunie ziua 9 1819.

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
Departamentul asiatic

Brevetul pentru gradul de locotenent, aparținând slugcrului Tudor Vla-димиреску, aici anexat, l-am primit în bună stare odată cu raportul departa-mentului asiatic din 1 mai trecut cu nr. 14 și l-am înmînat domnului T. Vladi-миреску. Am onoarea a expedia alăturat aceluia departament adeverința de primire a menționatului brevet.

A. Pini

Arh. Min. Ext. U.R.S.S., Moscova, Fond Arhiva principală III-5, anul 1818, nr. 14.

80

15 iunie 1819

Anaforaua marelui logofăt în pricina dintre slugerul Tudor Vladimirescu și alți șase boierinași din Mehedinți împotriva fraților Rogobete, pentru prădăciunile suferite din partea acestora.

Prea înălțate doamne,

După luminată porunca mării tale ce mi să dă la această jalbă a slugerului Theodor dinpreună cu alți șase boierinași pămînteni din sud Mehedinți, făcînd cercetare, arăt mării tale că un Ivan Rogobete i frati-său Barhul ¹, tot de acolo,

¹ Cu un an mai înainte Tudor dăduse în judecată pe Barbu Robescu fost harambașa de țilhari, care « în silnicie mi-au luat talere 1000 și alți deosebiți bani, întîlnind țiganul micu în leat 1814, în urma răzmeriții, după ce să iertaseră numiții de mării ta de jafurile ce făcu-seră mai înainte » (Arh. St. Buc., Condica domnească 41, f. 189).

cu alți cetași ai lor, au tilhărit vreo cîțiva ani, fiindu-le scăparea la turcii regepești, la Ada-Kale.

Și după ce s-au izgonit de către prea puternica împărăție regepeștii din cetate, cunoscînd că nu le mai rămîne loc dă scăpare, au cerut iertăciune de la măria sa domnul Caragea, făgăduindu-să că să vor părăsi și și-au dobîndit iertăciune prin carte domnească ot leat 1817, octomvrie 23, ca verice pîră să va arăta asupra acestor panduri închinați pentru fapte urmate din vremea trecutei răzmiriți, să fie neascultate și cu totul neprimite.

Iar jăluitorii îmi arătară alăturata anafora a dumnealui banului Brîncoveanu, aflîndu-să epistat al spătării, cu leat 1817, noiembrie 4, cînd să plîngea că pîrîții, după ce au trecut răzmirița rușilor, le-au făcut jafuri și cazne, cum pot dovedi, s-au făcut față cu amîndooă părțile, la spătărie, cînd pîrîții să apăra prin tacrirul lor că n-ar fi făcut nici un jaf, legîndu-să că, de să va dovedi, să fie răspunzători. S-au găsit cu cale ca dumnealor ispravnicii, prin mumbașir spătăresc, față cu pîrîți, să cerceteze osebit pricina fieșcăruia jăluitar, prin mărturii vrednice, cu carte de blestem. Și dovedindu-să pîrîții Rogobeți că singuri cu cetașii lor au călcat și au prădat pă jăluitorii, și cum că chear din lucrurile acelor prăzi și pînă acum să află în casele lor, și aceste călcări și prăzi le-au săvîrșit în urma răzmiriții, atunci să-i supuie cu mumbașirul să răspunză acele lucruri în păr, precum să află la dînșii, și a să învoi după cuviință pentru pagubile fieșcăruia jăluitar. Iar cînd pîrîții Rogobeți vor adeveri acele ce Iovan Rogobete le-au dat înscris prin tacrirul său, că adică la ale Iancului¹ călcări au fost luat cu sila de turcii adalii și că dă nimic nu s-au atins și cum că călcările slugerului Theodor și ale lui Ghiorghe Căprarul nu le sînt nicidecum prin știință, să rămîie pîrîți nesupărați.

Ne arată jăluitorii o carte cu leat 1815, dechemvrie 8, cu pecetea și numele lui Bechir aga turcul, ce zic că e frate lui Regep, coprinzătoare că viînd Ioniță Grecescu, unul din jăluitorii, s-au jăluit căci cînd au ieșit oastea lor la țară, s-ar fi jăfuit cu patruzeci vite, boi și vaci, pentru care el nu are știre, căci numai pentru zaherea au avut poruncă, și carei din ostașii săi să va dovedi că au luat vitele lui Ioniță sau ale altora, să-i apuce prin marifetul zabiților, să împlinească, că la ei vite nu s-au adus nici una.

Și dooă adeverițe ale lăcuitarilor de la satul Podeni și Cireșul (în care să află cu lăcuința cei mai mulți din pîrîți), ce o dau cercetătorilor, carii s-au trimis acum de căimăcămie, arată că Iovan Rogobete, mai nainte dă răzmirița rușilor, dinpreună cu frate-său Barbu (ce au murit), birnici fiind în satul Cireșul, să afla văcari la vitele satului; și fiind rău năraviți în furțișaguri de vite, s-au înclinat și cu alții și s-au făcut tilhari de codrii. Iarna șădea în cetate la Ada, iar vara umbla la tilhărie, arzînd, prădînd și omorînd la oameni, pînă în leat 1816, cînd s-au scos regepeștii din cetate. Și atunci, nemaivînd altă scăpare, s-au închinat mării sale domnului Caragea. În dosul cărora adeverițe scrie

¹ Jianu.

și boieri i neguțatori orășani dă la Cerneți, că în adăvăr s-au urmat aceste hoții și jafuri de cătră Rogobeți și sînt mulți păgubași într-acei județ pã carei i-au jãfuit, și cã din pricinã cã Rogobeții cu cetașii lor poartã arme totdeauna, le este fricã sã nu li sã facã vreo cãlcare tilhãreascã, cãci sînt peste cincizeci și sînt la locuri tari; care adevãrințe sã vãzurã încredințate și la unul din dumnealor ispravnicii județului.

Acum jãluitoarii zic, prin jalba lor, cã dupã luminatã porunca mării tale, înfãțișindu-sã cu pîrîții înaintea dumnealui caimacamului, pîrîții n-au primit sã dea înscris sã sã facã cercetare în fața locului, cã știu vinovãțiile lor; și un Hagi Enuș ot Craiova au embodisit venirea lor la divan, puindu-le soroc dã 15 zile. Și nu este îndestul de jafurile ce li s-au fãcut în vreme dã pace, ci și acum de fațã le zice cã va sã-i omoare, pentru care nu mai îndrãznesc a sã întoarce la casãle lor, cerînd milostivirea mării tale, sã li sã ia armele și, prin chezãșia satelor din care sînt, sã sã puie la dajdie, ca sã sã apuce dã munca pãmîntului, precum și Hagi Enuș sã-și tragã mîna de ajutorul ce face la acest fel dã oameni.

Vãzui și înștiințarea dumnealui caimacamului Craiovii dã la trecutul mai 18, coprinzãtoare cã, din porunca mării tale s-au adus la cãimãcãmie Ivan Rogobete, vechil și din partea cetii sale, cãruia s-au citit anaforoa judecãții spãtãrii, și au dat rãspuns cã nu sînt mulțumiți, cerînd sã sã judece la luminatu divan, pentru care și-au pus soroc pînã în 15 zile sã sã afle în București; care soroc s-au împlinit dã la 2 ale aceștii luni și au mai trecut încã 12 zile și ei n-au urmat a veni, iar jãluitoarii pier în cheltuialã aici.

Deci, fiindcã aceasta nu este pricinã de vreo judecatã, ci pentru jafurile ce le-au fãcut pîrîții, dupã rãzmirița rușilor, în zilele mării sale domnului Caragea, pînã la leat 1816, cînd lipsind rãgepeștii din cetatea Adalii și pîrîților nemairãmîindu-le mijloc de scãpare, s-au închinat. Și dã s-au și iertat osînda vinii lor și jafurile ce le-au fãcut în rãzmirițã, mãcar cã n-au fost ostași, iar jafurile care le-au fãcut în urma rãzmiriții rușilor, în vreme dã pace, cînd sã afla domnul în scaun, n-au fost cuvint sã sã ierte, nici sã [sã] coprindã în cartea domneascã ce sã aratã mai sus. Și mai ales Bechir aga turcul, ce le-au fost stãpîn, scrie cã n-au avut poruncã a lua vite, ci numai zaherea, nici n-au dus vite în cetate; și carii sã vor dovedi cã au luat vite sã-i apuce cu cartea lui, prin marãfetul zabiților, sã-i îplineascã. Precum și chear Iovan Rogobete, prin tacirul ce au dat la spãtãrie, iscãlit dã el, sã leagã cã de-l vor dovedi jãluitoari, sã fie rãspunzãtor și împlinitor la cererile ce i sã fac.

De aceea, dupã dreptate, gãsesc cu cale, cu luminatã porunca mării tale, sã sã orînduiescã mumbașir spãtãresc, om cu praxis, carãle mergînd la fața locului, prin ajutorul dumnealor ispravnicilor județului, sã facã cercetare prin carte dã blestem, fațã cu amîndooã pãrțile, și sã dãspãgubeascã pã jãluitoari dã toate jafurile ce li s-au fãcut, cu urmare dupã anaforoa dumnealui banului Brîncoveanu; cum și pentru frica ce stãpînesc oroșanii și jãluitoarii, din pricinã cã pîrîții sã aflã purtînd arme și nãrãviți în tilhãrii, au dreptate. Și fiindcã

pîrîții nu sînt dă nici un folos al țării, nici de vreo credință, cu luminată porunca mării tale să li să ia armele ce sînt organe cugetului lor cel rău și dîndu-să pã chezășia satelor să să așeze în dajdie, spre a să apuca dă munca pãmîntului, ca și ceilalți lăcuitori, și cu acest mijloc dăzră[dă]cinîndu-să nãrãvirea lor cea rea, vor petrece și lăcuitori din partea locului în liniște și în odihnã.

Iar hotãrîrea rãmîne la mãria ta.

Gheorghie Filipescu vel logofãt

1819, iunie 15

Io Alexandru Nicolau Suțul voievod i gospodar.

Dupã arãtarea ce ne face asupra pricinii dumnealui vel logofãt de Țara dă Sus printr-aceastã anafora, orînduim pã . . . ¹ zapciu spãtãresc, să meargã la sud Mehedinți, unde poruncim dumneavoastrã, ispravnicilor ai județului, ca prin orînduital mumbașir să să facã urmare întocmai precum mai jos să coprinde, cu aceastã osebire însã ca dupã ce să va lua armele de la pîrîții Rogobeți să să vînzã pã seama lor la ispravnicat, fațã cu dînșii i cu orînduital mumbașir la oamenii știuți și cu bune chezășii.

Vel logofãt.

1819, iunie 20

Arh. St. Buc., Condica domneascã 92, p. 223—225. Publicat de E. Virtosu, *Mãrturii noi* . . . , p. 73—77.

81

Islaz, 28 iunie 1819

Țãranii de pe moșia Islaz nu se supun arendașului și refuzã sã presteze claca.

Ἰζλάζι, τῆ 28 Ἰουνίου 1819

Τὴν εὐγενίαν τῆς δουλικῶς προσκυνῶ, φιλῶ τὸ χεράκι τῆς.

.....
Ὅμοῦ καὶ περὶ τῆς κλάκας τὸ ἕκαμα διαβατζηλήκι, καὶ τὸν εἶπα καθὼς ἡ εὐγενία τῆς μὲ ἐμπρόσταξεν. Καὶ ἀμέσως ἐμπρόσταξεν καὶ ἕκαμεν προσταγὴν πρὸς τοὺς ἐδῶ ζαπτζήδες, προστάζοντάς τοὺς σφοδρὰ διὰ νὰ τοὺς βιάσουν τοὺς Βλάχους νὰ κάμουν κλάκα χωρὶς νὰ προφασισθοῦν πλέον εἰς τίποτες, ἀλλὰ νὰ τοὺς βιάσουν χωρὶς ἄρηγταν διὰ νὰ κάμουν. Λοιπὸν ἐρχόμενος ἐδῶ μὲ τὴν προσταγὴν τῆς εὐγενίας των, καὶ ἐγχειρίζοντάς τῆς τῶν ἐδῶ ζαπτζήδων, ἀμέσως ἔστειλαν καὶ ἐφώνωξαν τὰ ἐδῶ χωρία καὶ τοὺς ἐδιάβασαν τὴν προσταγὴν τῶν ἀρχόντων Ἰσπραβνίκων. Λοιπὸν αὐτοὶ ἀφοῦ ἄκουσαν τὴν προσταγὴν, ὅπου τοὺς προστάζει σφοδρῶς διὰ τὴν κλάκαν, ὅλοι ἐφώνωξαν ὁμοφώνως καὶ μὲ μίαν μεγάλην αὐθάδειαν, μάλιστα μερικοὶ ἐτόλμησαν ἀπὸ αὐτοὺς καὶ νὰ μᾶς ἀποκρίνωνται ἐναντίως. Καὶ ἡμεῖς ἐσιωπήσαμεν, λέγοντας αὐτοὶ ὅτι ὁ καθεὶς θέλει δώσει ἀπὸ μίαν γελάδα

¹ Loc alb.

καὶ ἀπὸ ἑνα βοῦδι, εἶδὲ κλάκαν καμίαν φορὰν δὲν κάμου. Καὶ ὄχι εἰς τὴν Κραγιώβαν νὰ μᾶς βάλῃ εἰς τὴν πουσκαρίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ὄκναν νὰ μᾶς στείλουν, καμίαν φορὰν δὲν κάνομεν, οὕτως ἀποκριθῆκαν εἰς τοὺς ζαπτζῆδες, λέγοντας ὅτι ἔχουν αὐθεντικὴν προσταγὴν, τὴν ὁποίαν τὴν ἔβγαλεν ὁ ἄρχων κλουτζάρης Κρετζουλέσκος, τὸν χειμῶνα ὁπότεν ἦτον καὶ οἱ Βλάχοι καὶ ἡ εὐγενία του εἰς τὸ Βουκουρέστι, ἡ ὁποία προσταγὴ γράφει πρὸς τοὺς ἄρχοντας ἰσπραβνίκους ὁποῦ νὰ μὴν τοὺς δυναστεύσουν νὰ κάμου κλάκαν, κατὰ τὸ λέγειν τους. Εἶδὲ ἡμεῖς τοιαύτην προσταγὴν δὲν εἶδαμεν. Λοιπὸν διὰ νὰ μὴν πολυλογῶ, αὐτοὶ κατ' οὐδένα τρόπον δὲν θέλουν διὰ νὰ κάμου κλάκαν, μὲ ἀπόφασιν ὅτι θέλουν φύγει εἰς τὴν Γκήρλαν. Αὐτοὶ ἔχουν σκοπὸν διὰ νὰ φύγουν εἰς τὴν Γκήρλαν. Καὶ ἡ Γκήρλα ἐβγήκεν ἡμισὴ εἰς τὸ χωριὸ μας, ἀφοῦ ἦλθε ὁ νέος πασιάς εἰς τὴν Νικόπολιν, διότι τοὺς ἀφάνισεν μὲ τὰ δασίματα καὶ μὲ τὲς πολλὰς ἀγγαρεῖες. Καὶ ἡ Γκήρλα θέλει φύγει ὅλη ἕως τὸν Αὐγουστον μῆναν, κανένας δὲν μένει εἰς τὴν Γκήρλαν.

Καὶ αὐτοὶ περπατοῦν μὲ φοῦμουρα εἰς τὸ κεφάλι τους, τάχατες πῶς φεύγουν εἰς τὴν Γκήρλαν, διὰ νὰ μᾶς φοβερίζουν ἡμᾶς καὶ δὲν ἤξεύρουν οἱ δυστυχισμένοι, ὁποῦ εἰς τὴν Γκήρλαν αὐτοὶ δὲν ἤμποροῦν νὰ ζήσουν μῆτε ὥραν, ἀλλὰ ὄχι ἡμέρας καὶ χρόνους, καθὼς τῶρα ἔγινεν ἡ Γκήρλα. Διατὶ εἰς τὴν Γκήρλα ὅσον δίδουν τοῦτοι εἰς ἕνα χρόνον, οἱ Γκηρλένοι δίδουν εἰς τρεῖς μῆνες. Καὶ ἕως νὰ μὴν ἔλθῃ κανένας μπουμπασίρης ἀπὸ τὴν Κραγιώβαν νὰ σηκώσῃ ἐκείνους ὁποῦ ἐν καιρῷ τοὺς ἔδωσαν ἐγγράφως καὶ νὰ τοὺς κόψουν ἀπὸ ἕνα φάλαγγαν, καὶ νὰ τοὺς βάλουν εἰς τὴν πουσκαρίαν, αὐτοὶ γνῶσιν δὲν μανθάνουν, ἀλλὰ μῆτε πείθονται εἰς τὸ νὰ κάμου κλάκαν. Διότι μερικοὶ εἶναι ἀπὸ αὐτοὺς ὁποῦ ἀνακατεύουν ὅλα τὰ χωρία. Μόνον ἐκεῖνοι ὁποῦ τοὺς ἔδωσαν ἐγγράφως, ἐκεῖνοι εἶναι οἱ διάβολοι οἱ μεγάλοι, ὁποῦ βάζουν καὶ ἄλλους εἰς φοῦμουρα. Καὶ ἕως ὁποῦ νὰ μὴν λάβουν ἐκεῖνοι τὴν πρέπουσαν τους παιδεῖαν, καμία δουλειὰ δὲν τελειώνει, δηλ. ἕως ὁποῦ νὰ μὴν ξυλισθοῦν ἐκεῖνοι οἱ μεγάλοι... καὶ ὀρισμὸς τῆς εὐγενίας της περὶ τούτου.
.....

Καὶ μένω ταπεινὸς της δοῦλος

Δημήτριος Σακελλαρίου

[Adresa:] Τῷ εὐγενεστάτῳ ἀρχ. πρῶτῳ μεγάλῳ σερδάρῳ κυρίῳ μοι κυρίῳ Πολυχρόνῳ Κώνστα Πέτρου τῷ ὡς πατρὶ μοι δουλικῶς
εἰς Ἰωαννουσέστι

Islaz, 28 iunie 1819

Vă salut cu plăcere și vă sărut mînuța.

.....
De asemenea am făcut plîngere și despre clacă și i-am spus ispravnicului, precum mi-ați poruncit d-voastră, și imediat a dat ordin de s-a făcut o poruncă zapciilor de aici, cerîndu-le cu tărie să-i silească pe rumîni să facă clacă fără zăbavă și fără să se mai opună. Deci am venit aici cu porunca dumnealor și am înmînat-o zapciilor. Îndată au trimis și au chemat pe locuitorii satelor de aici și le-au citit porunca boierilor ispravnici. Cînd aceștia au ascultat porunca prin care li se cere cu tărie să facă clacă, toți au strigat într-un glas și cu multă

obraznicie, ba chiar cîțiva din ei au îndrăznit să se opună, și noi am tăcut. Ei spuneau că fiecare are să dea cîte o vacă și cîte un bou, dar clacă nu vor face niciodată; și « nu numai dacă o să ne bage în pușcărie la Craiova, ci chiar dacă ne vor trimite la ocnă, clacă niciodată nu vom face ». Așa au răspuns zapciilor, spunînd că au poruncă domnească, pe care a scos-o boierul clucer Crețulescu, în timpul iernii, cînd au fost și rumîinii și domnia sa la București, în care poruncă se scrie boierilor ispravnici, după cum spun ei, să nu-i silească să facă clacă. Noi însă o astfel de poruncă n-am văzut. Așadar, ca să nu lungesc vorba, aceștia sub nici un motiv nu vor să facă clacă și sînt hotărîți să plece la Gîrla. Ei au de gînd să plece la Gîrla, iar jumătate din Gîrla a și venit în satul nostru, după ce a sosit noul pașă la Nicopole, fiindcă i-a nimicit cu dările și cu numeroase angarale. Iar pînă în luna august întreaga Gîrlă are să fugă, nimeni nu va mai rămînc acolo. Și aceștia umblă cu fumuri în cap, cum, chipurile, vor fugi la Gîrla, ca să ne sperie, și nu știu nenorocîții că în Gîrla cum a ajuns ea acum ei nu pot să trăiască nici măcar un ceas, și cu atît mai puțin zile și ani, deoarece cît dau ei într-un an, gîrlenii dau în trei luni. Pînă nu va veni vreun mumbașir de la Craiova să ridice pe cei care au fost arătați la timp în scris, să le tragă o falangă și să-i pună în pușcărie, ei nu se vor cuminți și nici nu se vor convinge să facă clacă. Sînt cîțiva din aceștia care turbură toate satele. Numai acei care au fost arătați în scris sînt dracii cei mari, care bagă fumuri [în cap] și altora. Și pînă cînd aceștia nu-și vor primi pedeapsa cuvenită, nici o treabă nu va lua sfîrșit, adică pînă ce nu vor fi bătuți cei mari . . . ¹ și porunca d-voastră despre aceasta.

.....
Și rămîn sluga d-voastră plecată

Dimitrie Sachelarie

[Adresa:] Prea nobilului boier biv vel serdar, domnului domn Polihronie Consta Petru, ca unui părinte, cu plecăciune.

La Ianușești

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 221, doc. 1. Orig. grec.

82

26 iulie 1819

Despre prinderea unui grup de răzvrățiți și urmărirea provocatorilor de tulburări.

Mehmed Derviș [pașa, marele vizir,] către [Al. Suțu domnul Țării Romînești],
Credinciosul meu,

Am luat știință de scrisoarea voastră, prin care ne-ați făcut cunoscut că i-ați putut prinde vii, în mănăstirea în care erau întăriți, pe acei oameni

¹ Puncte de suspensie în text.

care, în număr de 25, porniseră pe sub ascuns din București și adunându-se înarmați într-un județ, îndrăzniseră să facă răutăți, și pentru a căroră prindere voi ați ales oameni cu dinadinsul.

Scrisoarea voastră a fost înfățișată și majestății sale, care a binevoit să ia cunoștință de cuprinsul ei.

Cu toate că împlinirea pomenită a luat sfârșit datorită zelului și sforțărilor voastre, este sigur totuși că acele turburări ce se urmează una după alta în Iași și București sînt o urmare a ațîțării și a provocărilor.

Așadar, [una] din cerințele împărătești este să se cerceteze, cum trebuie, izvorul și pricina acestor întîmplări. Se cere și priceperii voastre a căuta dacă pricina și dedesubturile turburărilor pomenite sînt într-adevăr cele bănuite. [Trebuie] a le cerceta fie în taină, fie pe față, [pentru] a găsi adevărul cum trebuie, și a ne raporta despre rezultatul cercetărilor.

Pentru acest lucru vi s-a scris scrisoarea de față, la a cărei primire să vă purtați întocmai.

Derviș Mehmed

[12] 34, șevval 3

Arh. St. Buc., Documente turcești, 304. Orig. turc. Vezi și rezumatul în «Catastih... de hirtuile turcești». Administr. vechi, depart. din lăuntru, dos. 2430, f. 41 v—42.

83

Islaz, 27 iulie 1819

Dimitrache Sachelarie, omul de încredere al lui Hagi Ianuș, comunică fratelui acestuia plîngerile țăranilor de pe moșia Islaz.

Ἰζλάζι, τῆ 27 Ἰουλίου 1819

Τὴν εὐγενίαν τῆς δουλικῶς προσκυνῶ, φιλῶ τὸ χεράκι τῆς.

Καὶ ἐχθὲς τὸ ἐσπέρας μὲ ἕτερον δουλικόν μου τὴν εἰδοποιουῖσα τὰ πάντα εἰς πλάτος. Λοιπὸν τὴν ὥραν ὅπου ὁ ἄνθρωπος διὰ αὐτοῦ ἐκίνησεν, τὴν ἰδίαν ὥραν βλέπω ὅπου ἦλθεν ἐδῶ καὶ ὁ σκύλος ὁ Σκαρλάτος ὁ Ἑβραῖος, ὅπου ἀνάθεμά τον τὸν σκύλον. Καὶ ἀμέσως ὅπου ἦλθεν μὲ μόνην μεγάλην φαντασίαν καὶ βλέπω ὅπου ἀμέσως ἔστειλεν τοὺς ἰσπραβνιτζέλους καὶ ἐφώναξεν τὰ χωρία ὅλα καὶ ἄρχισεν νὰ τοὺς ἐρωτᾷ διὰ ὅλα. Λοιπὸν ἄρχισαν καὶ αὐτοὶ ὡσάν γένος βλάχικον νὰ κλέγωνται ἀπὸ ἡμᾶς διὰ τὸ παραμικρόν, ὅτι ἀδικήθηκαν ἀπὸ ἡμᾶς. Λοιπὸν αὐτοὶ τὸν ἔλεγαν καὶ αὐτὸς ἔβαλεν τὸν λογοθέτην των καὶ τὰ ἔπαιρνε ἐγγράφως. Ἐκλαύθησαν ὅτι τὸ κόσον μας ἀπὸ τὸ πουρούμπι, εἶναι ὄκ. ἐξήγτα. Ἐκλαύθησαν ὅτι τοὺς ἐπήραμεν ἀρνιά ἀπὸ τὸ χωρίον, ἐκλαύθησαν ὅτι τοὺς ἐπήραμεν τυρὶ ἀπὸ στήναν ἀπὸ τὸ χωρίον. Ἐκλαύθησαν ὅτι διὰ τὴν ὀτάστιναν ὅπου μένουν ραμασίτζαν ὅτι τοὺς παίρνομεν γρόσια, καθὼς εἰς τὴν κρίτζιμαν ἐπουλήθη. Ἐκλαύθησαν ὅτι τοὺς παίρνομεν κρομμύδια καὶ σκόρδα ἀπὸ τοὺς κήπους ἀπὸ τὸ χωρίον. Ἐκλαύθησαν ὅτι εἰς τὴν δίσμαν χόρτου τοὺς ἐφορτώσαμεν, ἐκλαύθησαν ὅτι τοὺς

ζητοῦμεν σπυριά σιτάρι καὶ κριθάρι, ἐκλαύθησαν ὅπου τοὺς ἐμποδίζομεν διὰ νὰ μὴν φέρουں κρασί καὶ ρακί ἀπὸ τὴν Γκῆρλαν, σχεδὸν ἐκλαύθησαν διὰ ὄλα, ὅτι εἰς τὰς ἡμέρας μας τοὺς ἐζαφοῖσαμεν καὶ τοὺς ἐπήραμεν καὶ τὸ ποκάμισον ἀπὸ τὴν ράχην. Λοιπὸν εἰς ὄλα τοὺς ὅπου ἐκλαύθησαν, εἰς ὄλα τοὺς ἔκαμεν τὴν δικαιοσύνην, προστάζοντας τὸν γραμματικὸν του νὰ ἔκαμεν μίαν ἀγωγὴν πρὸς τὸν Μπραγκοβάνον ἐκ μέρος τῶν Βλαχῶν καὶ γράφοντας ὄλα τοὺς τὰ ἀποδειξήματα ἀληθινὰ καὶ ὅτι ἐρεῦνησεν καὶ αὐτὸς ἀκριβῶς, καὶ τὰ βεβαιώνει καὶ αὐτὸς ὅτι εἰς ὄλα ἔχουν τὸ δίκαιον οἱ Βλάχοι, πρὸς τὸν Μπραγκοβάνον τὸ μαρτυρεῖ. Καὶ τοὺς ἐμπρόσταξεν εἰς ὄλα εἰς ὅσα ἐκλαύθησαν, ὁ τζοφούτης, ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς δὲν ἔχουν νὰ δώσουν τίποτας ἀπὸ αὐτά, ὅπου ἕως τώρα ἡμεῖς τοὺς ἐπήραμεν καὶ τοὺς ἐζαφοῖσαμεν, δηλ. τὸ ποροῦμπι νὰ τὸ κάμουν δέκα σωρούς, καὶ ἀπὸ τοὺς δέκα νὰ μᾶς δίδουν ἕναν. Δηλ. νὰ καθόμαστε εἰς ὄλους τοὺς Βλάχους νὰ μετροῦμεν τὸν σωρὸν πρὸς πόσα κόσορα εἶναι. Τοὺς ἐμπρόσταξε ὅπου εἰς τὸ ἐξῆς, ἀρνιά καὶ τυρὶ ἀπὸ τὸ χωρίον δὲν ἔχουν νὰ δώσουν μακάρ νὰ εἶναι καὶ χίλια πρόβατα εἰς ἕνα κοπάδι, ἂν εἶναι εἰς τὸ χωρίον δὲν ἔχουν νὰ δώσουν εἰς τὸ ἐξῆς. Τοὺς ἐμπρόσταξεν διὰ τὴν ὀτάστιναν ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς ἔχομεν ἡμεῖς χρέος νὰ περπατοῦμεν ἀπὸ σπίτι εἰς σπίτι μὲ τὸ βουτζι καὶ νὰ συνάξωμεν τὴν ὀτάστιναν, ἀλλὰ δὲν ἔχουν αὐτοὶ χρέος νὰ μᾶς τὸ φέρουں εἰς τὸ κονάκι. Τοὺς ἐμπρόσταξεν σφοδρῶς ὅτι ἀπὸ τοὺς κήπους ὅπου εὐρίσκονται εἰς τὸ χωρίον, σχεδὸν καὶ ἄλλα σπαρτά, διότι μερικοὶ εἰς τὲς γκρεδίνες ἔχουν καὶ πουρόμπια καὶ κανάβι, εἰς τὸ χωρίον τοὺς ἐμπρόσταξεν νὰ μὴν μᾶς δώσουν, μόνον ἔχουν νὰ μᾶς δώσουν ἀπὸ ὅτι εὐρίσκονται εἰς τὸν κάμπον τὸ δέκατον. Τοιοῦτην προσταγὴν τοὺς ἔδωσεν ὁ πεζεβέγκης. . . Τοὺς ἐμπρόσταξεν σφοδρῶς ὁ σκυλόβραιος ὅτι ἀπὸ τὸ δίσμα χόρτον πλέον παράδες νὰ μὴν μᾶς δώσουν, ἀλλὰ τοὺς ἐμπρόσταξεν ὁ ἴδιος ὅπου χωρὶς ἀργοπορίαν τὴν ἐρχομένην ἐβδομάδα ὁ καθεὶς Βλάχος νὰ φέρουں τὴν δίσμαν χόρτου καὶ νὰ τὸ συνάξουν εἰς ἕνα μέρος νὰ τὸ κάμουν αὐτοὶ σοῦραν, καὶ χωρὶς νὰ τὸ δισμοῖσωμεν ἡμεῖς, αὐτοὶ νὰ τὸ φέρουں μόνοι τους, καὶ νὰ τὸ κάμουν σοῦραν, καὶ νὰ τὸ ἀφήσουν. Ὅμοῦ καὶ περὶ δίσμας σιτάρι καὶ κριθάρι νὰ μᾶς φέρουں δεμάτια, οὕτως τοὺς ἐμπρόσταξεν, καὶ νὰ τὸ ρίξουν εἰς τὸ ἄλωνι νὰ τὸ φάγουν τὰ γουρούνια. Τοιοῦτην προσταγὴν καὶ φούμουρα τοὺς ἔδωσεν ὁ Ἑβραῖος.

Μάλιστα τὸ ἐσπέρας ὅπου ἦλθεν, ἐγὼ δὲν ἤξευρα ὅτι εἶναι αὐτὸς ὁ πεζεβέγκης, ἀλλὰ ἔρχεται ὁ σκύλος ὁ Ὀντζας Ἰσπραβνιτζέλος, ἐπειδὴ καὶ ἐκόνεψεν εἰς τὸ ὀσπίτιόν του, καὶ μοῦ λέγει ὅτι ἦλθεν ἕνας ἄρχοντας καὶ σὲ φωνάζει εἰς ἡμᾶς. Λοιπὸν ἐγὼ ἐστοχάσθηκα ὅτι ἦλθεν κανένας ἄθρωπος αὐθεντικὸς καὶ μὲ φωνάζει, καὶ οὕτως ἐσηκώθηκα καὶ ἐπῆγα, ὁπότεν βλέπω ὅτι ὁ σκύλος ὁ Σκαρλάτος ὁ Ἑβραῖος. Λοιπὸν τοῦ λέγω τὸ καλῶς ἦρθε, αὐτὸς τελείως νὰ μοῦ ἀποκριθῆ. Λοιπὸν τὸν ἐρώτησα ἐγὼ πόθεν ἔρχεται, μοῦ εἶπεν ἀπὸ τὸ Φρασιέντι. Λοιπὸν αὐτὸς ἀμέσως μὲ ἐρωτᾷ, ἄκουσα ὅτι τὸ μοῦλκι εἶναι πατημένον ἀπὸ τὴν Γκῆρλαν. Λοιπὸν ἐγὼ τὸν ἀποκρίθηκα ὅτι δὲν ἤξεύρω ἂν εἶναι πατημένον, ἦ δχι. Τὸν λέγω, ἡμεῖς καθὼς τὸ ἤυραμεν, οὕτως θέλει τὸ ἀφήσωμεν. Ἡ εὐγενία σου ἂν ἔχῃς προσταγὴν ἀπὸ τὸν Μπραγκοβάνον καὶ ἰσχύν, χοτάρισέ το, διὰ νὰ μὴν εἶναι πατημένον. Λοιπὸν αὐτὸς μοὶ λέγει διὰ ποίαν αἰτίαν νὰ μὴν εἰδοποιή-

σωμεν τὸν Μπραγκοβάνον. Λοιπὸν τὸν ἀποκρίθηκα ὅτι ὁ Μπραγκοβάνος τὸ ἤξεύρει πολλὰ καλὰ, ὅτι ἡ μισὴ ἢ Γκήρλα, εἶναι εἰς τὸ μούλκι τῆς εὐγενείας του καὶ ἡ Ὀντάγια ἢ μισὴ ὄλον εἰς τὸ μούλκι τοῦ Ἰζλαζιου καὶ ἄς τὰ χοταρίζη, καὶ διὰ συντομία χοτάρισέ τα ἡ εὐγενία σου εἰς τὸ ἐξῆς. Τότε λοιπὸν μοὶ λέγει, ὅτι ἡ τὸν κάμνω τὸν σερδάρην Πολυχρόνην σουργούνι ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, καὶ νὰ καταλάβη τί εἶναι ὁ Σκαρλάτος, ἢ δὲν ἡσυχάζω. Λοιπὸν τὸν ἀποκρίθηκα καὶ ἐγώ, ὅτι σοῦ ἔλθη ἀπὸ χέρι κοσοῦρ μὴν ἀφήσης, καὶ Ἰσαλα θέλει σὲ πιάσει τὸ ψωμί της εἰς τὰ ὀμμάτια, οὕτως τὸν ἀποκρίθηκα, ἀφοῦ τοιοῦτον σκοπὸν φορεῖς, καὶ Ἰσαλα δὲν γλυτώνεις τὸν λέγω. Οἱ πεζεβεγκηδες οἱ Ἰσπραβνιτζέλοι τὸν εἶπαν ὅτι τὸ μούλκι ἐπατήθη εἰς τὰς ἡμέρας μας ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Μάλιστα αὐτὸς ὁ σκύλος ὁποῦ ἔρχεται, δηλ. ὁ σκυλούντζας, ἐγίνονταν δαβατζῆς καὶ μάρτυρας τὸ περισσότερον ἀπὸ ὄλους, ὅτι τὸ μούλκι ἐπατήθη εἰς τὰς ἡμέρας μας, διότι τὸ ἐχάρηκαν καὶ αὐτοὶ εἰς ἄκρον ὁποῦ θέλει ἐβγομεν ἀπὸ τὰ μούλκια τὴν ἄνοιξιν, ὄλον χαρὰν εἶναι. Πλὴν ὁ Θεὸς καλὸς, ἕως τὴν ἄνοιξιν ὄλον θέλω τοὺς ἐβγάλλω λάδι ἀπὸ τὸ πετζί τους, διότι τοὺς ἔδωσεν πολλὰ φούμουρα καὶ αὐτουῶν ὁ σκυλόβραιοι καὶ δὲν θέλουν μετὰ αὐτοὶ νὰ ἡξεύρουν. Τοῦτο μάλιστα τοὺς ἐπρόσταξεν εἰς τὸ ἐξῆς δὲν ἔχουν νὰ πηγαίνουν μετὰ τὸ ἀμάξι εἰς κανένα μέρος, ἔξω ἀπὸ τὸ μούλκι, καὶ ἀπὸ τὴν χρεῖαν τοῦ μουλκίου, διότι ἐκλαύθησαν καὶ αὐτοὶ, ὅτι τοὺς στέλνομεν μετὰ τὸ μαλλὶ καὶ κριθάρι καὶ μπρομπίντζαν. Καὶ ἔκαμεν καὶ αὐτουῶν ἄλλην ἀγωγὴν πρὸς τὸν Μπραγκοβάνον, κλαίοντες αὐτοὶ ὅτι δὲν ἦτον πουσλοῦζνικοι τοῦ μουλκίου, ἀλλὰ ἦτον κираτζῆδες ἐδικοὶ μας καὶ ἐξ αἰτίας μας θέλουν φύγει καὶ αὐτοὶ εἰς Τουρκίαν, ἂν δὲν ἦθελεν μᾶς ἀλλάξει τὴν ἄνοιξιν. Καὶ ἄς μὴν ἔκτανθῶν περισσότερον, πανευγενέστατέ μοι αὐθέντα, διὰ συμβουλήν καὶ μάθημα τοῦ Ἑβραίου.

Ἐκαμαν ἀρτζουχάλια διὰ νὰ μᾶς κρεμάσουν, ὅσον οἱ Βλάχοι, τόσον καὶ οἱ Ἰσπραβνιτζέλοι, πλὴν ὁ Θεὸς εἶναι καλὸς καὶ διὰ ἡμᾶς. Μάλιστα τὸ ἐκαυχῆθη καὶ ἔμπροσθεν εἰς ὅλα τὰ χωρία καὶ τὸ ἐκήρυξεν, ὅτι ἂν ἕως μίαν ἐβδομάδαν δὲν ἦθελεν ἔλθει μπουμπασίρης ἀπὸ τὸ Βουκουρέστι διὰ νὰ σηκώσῃ τὴν εὐγενίαν της εἰς τὰ σίδηρα, καὶ ἡμᾶς μαζί, αὐτὸς νὰ εἶναι τὸ οὐδέν, καὶ νὰ εἶναι σκυλόβραιοι, καθὼς εἶναι ὁ πεζεβεγκης.

Τοιοῦτους ἐπαίνους ἐκαυχῆθη ἔμπροσθεν εἰς τοὺς Βλάχους, ὅτι ἐξ αἰτίας του θέλομεν σαπεῖ εἰς τὴν πουσκαρίαν στὸ Βουκουρέστι μετὰ τὰ καμώματά μας. Μάλιστα εἶπεν τῶν Βλάχων, ὅτι μετὰ τὸν δεκαπενταύγουστον νὰ πηγαίνουν καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ Βουκουρέστι, καὶ αὐτὸς θέλει τοὺς ἐβγάλει ἔμπροσθεν τοῦ Μπραγκοβάνου, καὶ θέλουν εὔρει καὶ διὰ τὴν κλάκαν δίκαιον, χωρὶς νὰ κάμουν πρὸς ἡμέρας δώδεκα. Τοιοῦτα φούμουρα τοὺς ἔδωσεν καὶ περὶ τὴν κλάκαν, θέλει τοὺς ἀφήσει ὁ Μπραγκοβάνος εἰς ὀλιγώτερες, πλὴν αὐτοὶ τὸν δεκαπενταύγουστον νὰ πηγαίνουν εἰς τὸ Βουκουρέστι, διότι θέλει πηγαίνει καὶ αὐτὸς καὶ τοὺς ἐβγάξει αὐτὸς εἰς τὸν Μπραγκοβάνον, διὰ νὰ κλάψουν τὸ χάλι τους, ὁποῦ τοὺς ἐξαφοῖσαμεν ἡμεῖς.

Μάλιστα σήμερον ἔστειλεν καὶ μετὰ ἐφώνησεν, διὰ νὰ πηγαίνω ἐκεῖ εἰς αὐτὸν νὰ με ἐρωτήσῃ διὰ ποίαν αἰτίαν ἐπῆρα τῶν Βλαχῶν ἀρνιά ἀπὸ τὸ χωρίον. Λοιπὸν ἐγὼ δὲν ἠθέλησα διὰ νὰ πηγαίνω, καὶ ἦλθαν οἱ Ἰσπραβνιτζέλοι καὶ μοῦ εἶπαν

ὅτι μὲ ὕβρισην τὴν μάνναν, καὶ ἔκαυχίθη ὅτι θέλει ἔλθει εἰς τὸ κονάκι νὰ μᾶς δέσῃ νὰ μᾶς στείλῃ εἰς τὸν Μπρανκοβάνον καὶ πολὺ τὸ ἐχάρηκα, πλὴν ἡ τύχη του καὶ ἔδεν ἦλθεν, καὶ ἡμεῖς ἐτοιμασθήκαμεν . . . πλὴν ἔδεν ἦλθεν, καὶ ὅτι ἂν γίνωνταν, ἄς γίνωνταν ὕστερα, μπάρεμ νὰ ἐγνώριζαν τοὺς ἀνθρώπους τοῦ σερδάρη Πολυχρόνη, καὶ ὡς ἔκαυχῶνταν, ὅτι θέλει κάμει σουργούνι, καὶ θέλει βάλει εἰς τὰ σίδερα τὸν σερδάρη Πολυχρόνη, νὰ τὸν ἐμανθάνωμεν ἡμεῖς καὶ νὰ τὸν κάμνωμεν χριστιανόν, διότι εἶναι ὄλον Ἑβραῖος ἀκόμη, καὶ νὰ τὸν ἐδείχνωμεν πῶς ἔρχεται τὸν Ἰούλιον μήνα καὶ δίδει φούμουρα τῶν Βλαχῶν, ὅπου νὰ μὴν μᾶς δώσουν τὸ δίκαιόν μας οἱ Βλάχοι. Διότι ἀκόμη ἕως τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἔχομεν ἀκόμη μῆνες ὀκτώ, καὶ αὐτὸς μᾶς ἔρχεται καὶ ἐπὶ ταυτοῦ διὰ τὴν ζημίαν μας καὶ διὰ νὰ μᾶς πειράξῃ εἰς τὸ δίκαιόν μας. Καὶ ἡμεῖς ἐγίναμεν ἔτοιμοι διὰ νὰ κάμωμεν αὐτῷ διὰ νὰ ἐγύριζεν, ὅμως ἐφοβηθήκαμεν τὴν ὀργὴν τῆς εὐγενίαις της. Διότι ἓνας σκυλόβραιος νὰ μᾶς ὕβρίζῃ καὶ νὰ μᾶς ἀτιμᾷ, ὅμως τί νὰ κάμωμεν. Μάλιστα ἐπῆρεν ἐγγράφως καὶ τὰ μπουρντέια τοῦ κονακιοῦ, σχεδὸν καὶ ὅλα, καὶ πατούλια, ὡσὰν ὁ πεζεβέγκης νὰ τὸν ἦλθεν ὁ καιρὸς νὰ ἔμβῃ. Ὁμοῦ ἐπῆγεν καὶ ἐμέτρησεν καὶ τὸ πογόνι, καὶ ἠῦρεν, λέγει, εἴκοσι ὀκτῶ πογόνια, καὶ εἰς τὸ κοντράκτον τοῦ Μπρανκοβάνου, λέγει αὐτός, ὅτι εἶναι γραμμένα πογόνια τριάντα, καὶ λέγει ὅτι λείπουν ἀκόμη δύο, καὶ ἐπρόσταξεν τοὺς Ἰσπραβνιτζέλους ὅπου νὰ κάμουν καὶ τὰ ἄλλα τὰ δύο ἕως τὴν ἀνοιξιν. Μάλιστα εἶπεν τῶν Βλαχῶν ὅπου νὰ τοὺς ἐβγάλλῃ γράμμα ἀπὸ τὸν Μπρανκοβάνον, νὰ τοὺς δώσῃ νὰ τὰ δουλεύσουν αὐτοὶ χωρὶς νὰ εἶναι πλέον πογόνον. Ὁμως, πανευγενέστατέ μοι αὐθέντα, τὴν εἰδοποιῶ, ὅτι ἀφοῦ ἠθέλωμεν τελειώσῃ τὸ δίσμα σιτάρι καὶ κριθάρι, θέλομεν κτυπήσῃ τρία δεμάτια, ὡς καὶ ἐχθὲς τὴν εἰδοποιούσα, καὶ θέλομεν τὰ ζυάσει δικαίως μὲ δίκαιον καντάρι, καὶ θέλομεν πληροφορηθεῖ τί ἤθελεν δώσει τὸ κάθε δεμάτι, καὶ ἤθελεν δώσει ὁ καθεὶς κατὰ τὸ δίκαιον τοῦ χωρίου νὰ φορτωθῇ κανέναν μήτε στυρί, μ' ὄλον ὅπου τοὺς ἔδωσεν ὁ σκύλος ὁ Ἑβραῖος φούμουρα ἀρκετά. Δεμάτια δὲν ἠμποροῦμεν διὰ νὰ πάρωμεν καμίαν φοράν, διότι, αὐθέντα μου, χαρμανατζῆδες δὲν εὐρίσκονται κατ' οὐδέναν τρόπον, καὶ καμίαν φοράν δὲν τὸ δίδει μήτε ἡ κρίσις διὰ νὰ τὸ φέρουν νὰ τὸ ρίξουν αὐτοὶ εἰς τὸ ἄλωνι νὰ τὸ φάγουν τὰ γουρούνια, καὶ νὰ σαπῇ ἀπὸ τὲς βροχές, ἀφοῦ δὲν εὐρίσκονται χαρμανατζῆδες. Καὶ κλάκαν δὲν ἔχομεν, διὰ νὰ τὸ δουλεύσωμεν μὲ κλάκαν. Λοιπὸν δὲν ἠμποροῦμεν διὰ νὰ τὸ ρίξωμεν εἰς τὰ γουρούνια νὰ τὸ φάγουν, καὶ ἄς πηγαίνουν ὅπου θέλουν οἱ Βλάχοι, διότι δὲν τοὺς ἀδικεῖ κανεὶς, μάλιστα ἀπὸ τὸ δίκαιόν τους τί τοὺς κάμει νὰ μᾶς δώσουν, θέλομεν τοὺς ἀφήσῃ ἀπὸ μισὴ ὀκ. τὸ δεμάτι καὶ ἐξόχως τὰ ἄχυρα, ὅπου τοὺς μένουν κέρδος. Ἡμεῖς ἀφοῦ τελειώσωμεν τὸ δισμῶσιμα, θέλομεν ἔλθει εἰς τὴν εὐγενίαν της καμίαν ἐβδομάδα, διὰ νὰ μὴν γένη τὸ κέφι τοῦ σκυλοβραίου. Μάλιστα καὶ ὁ σερδάρης Διαμαντῆς καὶ ὁ Κρετζούνης τοῦ Χατζῆ Τζῶλα καὶ σχεδὸν καὶ ὅλοι οἱ γείτονοί μας, ὅλοι στυριά θέλουν πάρει, ὅλοι εἰς αὐτὸν τὸν τρόπον. Λοιπὸν ἡμεῖς διατὶ νὰ μὴν πάρωμεν καὶ νὰ γένη τὸ κέφι τῶν Βλαχῶν καὶ τοῦ σκυλοβραίου Σκαρλάτου. Ὁμως τὸ περισσότερον διὰ τοὺς χαρμανατζῆδες, διότι ἐρεύνησα ἀκριβῶς καὶ δὲν εὐρίσκομεν εἰς κανένα μέρος. Λοιπὸν θέλει δούλευμα, διότι εἶναι βίος καὶ ὀρισμὸς τῆς εὐγενίαις της. Ὁμως τὴν ἀγωγὴν τῶν

Βλαχῶν ὅπου ἔκαμαν πρὸς τὸν Μπρανκοβάνον διὰ τὰ ζάφουρα ὅπου τοὺς ἐζαφτίσαμεν, ὅμως καὶ τὴν ἀγωγὴν τῶν ἰσπραβνιτζέλων τὲς ἐπῆρεν αὐτὸς ὁ Σκαρλάτος καὶ τοὺς εἶπεν ὅτι εἰς μίαν ἐβδομάδαν θέλει ἔλθει μπουμπασίρης, διὰ νὰ μᾶς πάρῃ εἰς τὸ Βουκουρέστι, καὶ ὁ Θεὸς καλός. Μάλιστα ὁ φίλος τῆς εὐγενίας της, ῥηλ. Τζουβάρα, τὸν ἔδωσεν καὶ Ἄλβανίτας, καὶ περπατοῦν μαζί των, διότι ὁ Ἑβραῖος λέγει ὅτι εἶναι ἀδελφός του, καὶ αὐτοὶ εἶναι υἱοὶ τοῦ Μπρανκοβάνου, οὕτως τὸ ἐκήρυξεν εἰς τοὺς Βλάχους ὁ Ἑβραῖος. Πλὴν τόσον τὴν εἰδοποιῶ, αὐθέντα μου, ὅτι αὐτὸς ὁ σκύλος Ἑβραῖος τρέφει ἄκραν ἔχθραν καὶ φθόνον εἰς ἡμᾶς, διότι τὸ εἶπεν ἐμπροσθέν μου, ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς θέλει καταλάβει ὁ ἄρχων σεργάρης Πολυχρόνης τὸν Ἑβραῖον. Τοιοῦτος σκύλος λυσσάρικος εἶναι καὶ ὀρισμὸς τῆς εὐγενίας της. Διότι αὐτὸς ἔδωσεν καὶ ὑπογραφὴν εἰς τοὺς Βλάχους, ὅτι ὅποιον ἤθελον εὔρει αὐτοὶ διὰ τὸν ἐρχόμενον χρόνον ἀρεντάσην, ἐκεῖνον νὰ βάλουν, ὅποιον αὐτοὶ θελήσουν, μάλιστα εἰς ὅλα τὰ χωρία ἔδωσεν ὑπογραφὴν τοῦ ὁ σκύλος ὁ Ἑβραῖος. Λοιπὸν παρακαλῶ θερμῶς τὸν αὐθέντην μου καὶ πατέρα μου, ὅπου περὶ τῶν πάντων νὰ ἔχω εὐγενικὰς της προσταγὰς πῶς νὰ ἀκολουθήσω καὶ νὰ φερθῶ, διότι ἐδῶ καθὼς ἔγιναν οἱ Βλάχοι φουμουράτοι, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ζήσῃ ἄνθρωπος. Μάλιστα μοῦ εἶπαν καὶ οἱ ἴδιοι Βλάχοι ὅτι ἔστειλαν καὶ αὐτοὶ ἓνα ἄνθρωπον μὲ ἓνα γράμμα πρὸς τὴν εὐγενίαν της καὶ παρακαλῶ θερμῶς ὅπου νὰ μὴν τοὺς δώσης δρόμον καὶ χάϊδια. Μάλιστα διὰ τὰ σπυριά νὰ μὴν τοὺς ἀπολύσης, διότι δὲν εὐρίσκομε χαρμανατζὴ καὶ ὀρισμὸς τῆς εὐγ. καὶ μένω

ταπεινός της δοῦλος

Δημητράκης Σακελλαρίου

Islaz, 27 iulie 1819

Vă salut cu plecăciune și vă sărut mînuța ¹.

Și aseară cu o altă scrisoare a mea v-am adus la cunoștință totul pe larg. Deci în momentul cînd omul pornise într-acolo, a venit aci ciinele de Scarlat, evreul, blestemat să fie! Îndată ce a venit cu un singur plan, vād că a și trimis pe isprăvniceii, a chemat toate satele și a început să le întrebe de toate. Deci au început și aceștia, ca un neam valah, să se plîngă împotriva noastră de cele mai mici lucruri, că au fost nedreptățiți de noi. Deci ei îi spuneau și el a pus pe logofătul lor de le însemna. S-au plîns că coșul nostru pentru porumb este de 60 ocale, că le-am luat mieii din sat, că le-am luat brînză din stîna satului, că pentru rămășița otaștinei le luăm bani precum s-a vîndut în circiumă. S-au plîns că le luăm ceapă și usturoi din grădinile satului, că i-am încărcat la dijma finului, că le cerem boabe de grîu și orz, că îi împiedicăm să aducă vin și rachiu de la Gîrla. S-au plîns aproape de toate: că în zilele noastre au fost jefuiți de le-am luat și cămașa de pe ei. Iar la tot ce s-au plîns, le-a dat dreptate, dînd ordin grămăticului său să facă o plîngere către Brîncoveanu din partea rumînilor și să scrie ca adevărate toate ce au spus aceștia și că a cercetat și el cu atenție și certifică și el că

¹ Către Polihronie Consta Petru, fratele lui Hagi Ianuș.

rumîinii au dreptate în toate. El, sgîrcitul, le-a dat ordin că, pentru toate de cîte s-au plîns, în viitor n-au să [mai] dea nimic, din ceea ce noi le-am luat pînă acum și i-am jefuit, adică porumbul, să-l facă zece grămezi, și din zece să ne dea o grămadă, adică să stăm la fiecare rumîn să măsurăm cîte coșuri are grămada. Le-a poruncit că în viitor n-au să dea miei și brînză din sat, chiar dacă numărul oilor dintr-o turmă se ridică la o mie.

În legătură cu otaștina, le-a dat ordin că în viitor sîntem obligați noi să umblăm din casă în casă cu butoiul și să adunăm otaștina, pentru că ei nu sînt obligați să ne aducă vinul la conac.

Le-a poruncit cu tărie că ei n-au să dea dijmă pentru semănăturile ce se găsesc în grădinile din sat, fiindcă unii în grădini au și porumb și cînepă, ci numai pentru semănăturile de pe ogoare. O astfel de poruncă le-a dat pezevenchiul...¹.

Le-a poruncit cu tărie ciinele de evreu, ca pentru dijma finului să nu ne mai dea bani, ci le-a poruncit el însuși, ca fără întîrziere, săptămîna viitoare, fiecare rumîn să aducă dijma de fin, să-l adune într-un loc și fără ca noi să-l dijmuim. Ei singuri să-l ducă, să-l facă stog și să-l lase. De asemenea și în legătură cu dijma grîului și orzului le-a poruncit să ne aducă snoși, să-i arunce în arie ca să-i mănînce porcii. O astfel de poruncă le-a dat evreul, [băgîndu-le] și fumuri [în cap].

Ba chiar în seara cînd a venit, eu nu știam că era acest pezevenchi; a venit ciinele de Oncea, isprăvnicelul, fiindcă a tras la casa lui, și mi-a spus că a venit un boier și te chiamă la noi. Deci eu am crezut că a venit vreun om domnesc și mă cheamă și astfel m-am sculat și m-am dus, cînd văd că este ciinele de evreu, Scarlat. Îi spun: «bine ai venit!» El nu mi-a răspuns. L-am întreat de unde vine? Mi-a răspuns că de la Frăsinet. Apoi imediat îmi zice: «am auzit că moșia este călcată de Gîrla». Eu însă i-am răspuns că nu știu dacă e călcată sau nu. Îi spun că noi precum am găsit moșia, așa o vom lăsa, iar dacă domnia ta ai poruncă și putere de la Brîncoveanu, trage-i hotarele, ca să nu fie călcată. El însă mă întrebă pentru care motiv n-am înștiințat pe Brîncoveanu. I-am răspuns însă că Brîncoveanu știe foarte bine că jumătate din Gîrla este la moșia domniei sale și jumătate din Odaia la moșia de la Islaz și să tragă hotarele; pe scurt, în viitor să tragi dumneata hotarele. Atunci însă îmi spune că, sau îl trimit din Țara Romînească în surghiun pe serdarul Polihronie, ca să înțeleagă cine este Scarlat, sau n-o să mă liniștesc. I-am răspuns însă și eu că orice ai posibilitate, să faci fără greșală, și...². Așa i-am răspuns: «dacă ai astfel de gînd și bun e dumnezeu, n-ai să scapi». Pezevenchiul de isprăvniceii i-au spus că moșia a fost călcată în zilele noastre de turci. Ba chiar acest ciine care vine, adică ciinele de Oncea, acuza și afirma mai mult ca ceilalți că moșia a fost

¹ Expresie indecentă.

² În original: και Ἰσακὰ θέλει σὲ πιάσει τὸ ψωμί της εἰς τὰ ὀμμάτια.

călcată în zilele noastre. Ei s-au bucurat peste măsură că în primăvară vom pleca de la moșii; nu mai pot de bucurie. Dar dumnezeu este bun, pînă în primăvară tot scot eu untul din ei, fiindcă le-a dat prea multe fumuri ciinele de evreu și de aceea ei nu mai vor să știe de nimic. Ba chiar le-a poruncit ca în viitor să nu se ducă cu căruța nicăieri în afară de moșie și pentru treburi străine de ale moșiei, fiindcă ei s-au plîns că îi trimitem cu lînă, orz și brobință. A făcut și acestora o altă plîngere către Brîncoveanu, arătînd că ei nu erau poslușnici ai moșiei, ci erau căraușii noștri și din cauza noastră vor fugi și aceștia în Turcia, dacă nu ne-ar schimba în primăvară. Dar să nu mă întind mai mult, prea nobile stăpîne, în legătură cu povățuirea și învățătura dată de evreu.

Atît rumîni cît și isprăvniceii au făcut și arzuhal ca să ne spînzure; dar, dumnezeu este bun cu noi! Ba chiar s-a lăudat evreul în fața tuturor satelor și a declarat că dacă pînă într-o săptămînă nu va veni mumbașir de la București ca să vă ridice în fiare pe dumneavoastră împreună cu noi, el să nu fie om ci să fie ciine de evreu, precum este pezevenchiu.

Cu astfel de fapte se lăuda în fața rumînilor, amintind că datorită lui vom putezi în închisoarea din București pentru faptele noastre. Ba chiar le-a spus rumînilor că după 15 august să se ducă la București, că el are să-i prezinte lui Brîncoveanu și au să găsească dreptate și în ceea ce privește claca, fără să facă 12 zile. Astfel de fumuri le-a băgat în cap și în legătură cu claca: Brîncoveanu are s-o scadă la un număr mai mic de zile, dar ei să se ducă la 15 august la București, fiindcă are să meargă și el ca să-i introducă la Brîncoveanu, să se plîngă de halul în care au ajuns fiind jefuiți de noi.

Astăzi chiar a trimis și m-a chemat să mă duc la el, să mă întrebe pentru care motiv le-am luat rumînilor mieii din sat? Eu însă n-am vrut să mă duc și au venit isprăvniceii și mi-au spus că m-a înjurat de mamă și s-a lăudat că arc să vină la conac să ne lege, să ne trimită la Brîncoveanu. M-a bucurat mult acest lucru. Dar spre norocul lui, n-a venit, fiindcă și noi ne-am pregătit . . .¹, dar n-a venit. Ce s-ar fi întîmplat mai tîrziu, puțin îmi păsa. Măcar să fi cunoscut pe oamenii serdarului Polihronie, pe care se lăuda că are să-i trimită în surghiun și că are să-l pună în fiare pe serdarul Polihronie. Îi arătam noi și îl făceam creștin, fiindcă este încă evreu și îi arătam cum vine în luna iulie și bagă fumuri în capul rumînilor, ca să nu ne dea dreptul nostru; fiindcă pînă la sfîntul Gheorghe mai avem încă opt luni, și el vine la fața locului ca să ne păgubească și să ne atingă în dreptul nostru. Noi eram gata să-i silim să se întoarcă, dar ne-a fost frică de supărarea dumneavoastră. Un ciine de evreu să ne înjure și să ne batjocorească? Dar ce să facem. Ba chiar a luat în primire în scris și bordeiele conacului, aproape toate, și pătulele, ca și cum pezevenchiul avea sorocul să intre.

S-a dus și a măsurat pogoanele și a găsit, zice, douăzeci și opt pogoane și în contractul lui Brîncoveanu, zice el, că sînt scrise treizeci pogoane. Spune

¹ Expresie indecentă.

că lipsesc două și a dat poruncă isprăvniceilor să le facă și pe cele două pînă în primăvară. Ba chiar a spus rumînilor că o să le scoată o carte de la Brîncoveanu ca să le lucreze fără să mai fie cu pogon.

Prea nobile al meu stăpîne, vă înștiințez că după ce vom termina cu dijma grîului și orzului, vom bate trei snopi, precum și ieri v-am înștiințat și îi vom cîntări bine, cu un cîntar bun, și vom afla ce are să dea fiecare snop. Și are să dea fiecare după dreptul satului, fără să fie încărcat cineva cu vreun bob în plus; numai că cîinele de evreu le-a dat fumuri destule. Snopi nu putem să luăm niciodată, fiindcă, stăpîne, în nici un caz armanagii nu se găsesc și niciodată nici judecata nu admite ca ei să aducă grîul să-l arunce în arie, dacă nu se găsesc armanagii. Și clacă n-avem, ca să-l lucreze cu clacă. Așadar, nu putem să-l aruncăm porcilor să-l mănince. Și rumîni pot să se ducă unde vor, fiindcă nimeni nu-i nedreptățește; ba chiar din ce se cuvine să ne dea, le vom lăsa cîte o jumătate de oca de snop, în afară de paie, care le rămîn lor.

Noi, după ce vom termina cu dijmuitul, vom veni la dumneavoastră pentru vreo săptămînă, să nu se facă plăcerea cîinelui de evreu. Ba chiar și serdarului Diamandi și Crăciun al lui Hagi Țola și aproape toți vecinii noștri, toți vor lua boabe în felul acesta. Așadar, noi de ce să nu luăm și să se facă capriciul rumînilor și al cîinelui de evreu, Scarlat; dar mai mult din cauza armanagiilor, fiindcă am căutat stăruitor armanagii și n-am găsit nicăieri. Așadar, este nevoie să lucrăm, fiindcă este vorba de viața și de poruncile dumneavoastră.

Plîngerea ce au făcut-o rumîni către Brîncoveanu pentru jafurile ce le-au pricinuit, cît și plîngerea isprăvniceilor, le-a luat acest Scarlat și le-a spus că într-o săptămînă are să vie mumbașir ca să ne ia la București, dar bun e Dumnezeu!

Ba chiar prietenul dumneavoastră, adică Giuvara, i-a dat și arnăuți care umblă cu el, fiindcă evreul spune că este fratele lui, și aceștia sînt fiii lui Brîncoveanu; așa a declarat evreul rumînilor. Dar vă înștiințez atît, stăpînul meu, că acest cîine de evreu nutrește o deosebită dușmănie și ură împotriva noastră, fiindcă a spus în fața mea că în viitor are să-și dea seama boieru serdar Polihronie cine este el evreul. Un astfel de cîine turbat este, și să am porunca domniei voastre. El a dat și o semnătură rumînilor ca în anul viitor să pună arendaș pe oricine vor găsi și vor dori ei; ba chiar cîinele de evreu și-a dat semnătura la toate satele.

Așadar, rog călduros pe stăpînul și părintele meu, ca să am pentru toate poruncile sale nobile, cum să urmez și cum să mă port, fiindcă aici, așa cum au ajuns rumîni de înfumurați, nu se poate trăi. Ba chiar mi-au spus și înșiși rumîni că au trimis și ei un om cu o scrisoare la domnia voastră. Și vă rog călduros să nu-i dați drumul și să-l îngrijiți. Ba chiar pentru boabe să nu-i dați drumul, fiindcă nu găsim armanagiu. Așteptînd porunca domniei voastre, rămîn slugă plecată,

Dimitrache Sachelarie

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 221, doc. 2. Orig. grec.

θετον ἀνησυχίαν εἰς τοὺς πτωχοὺς, σὺ πρῶτον μὲν μετακαλεσάμενος τὸν μητροπολίτην καὶ τοὺς τρεῖς ἐπισκόπους, ἠνάγκασας αὐτοὺς νὰ πληρώσωσι ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰ ἴδια χρέη ἐκ τοῦ βαλαντίου αὐτῶν, καὶ νὰ μὴ μεταβαίνωσιν ὡς χρέος ἐπαρχίας ἀπὸ προκατόχου εἰς διάδοχον. Εἶτα δὲ ἐπειδὴ καὶ φυσικῶ τῷ λόγῳ ἔδεν εἶναι ὁ αὐτὸς βαθμὸς τῆς δυνάμεως εἰς τοὺς ὑποτελεῖς τῆς Βλαχίας, τῆς οὐσης κληρονομικοῦ κτήματος τοῦ στεφηφόρου κράτους μου, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ αὐτῶν θεωρεῖται διαφορὰ κατὰ τὴν χρηματικὴν δύναμιν καὶ ἀδυναμίαν, ἐφεξῆς ἐνεκρίθη παρὰ σοῦ νὰ γίνωνται αἱ κατ' ἀνάγκην ριπτόμεναι διαληφθεῖσαι φορολογίαι κατὰ τὰς δυνάμεις ἑνὸς ἐκάστου, καὶ ἐπομένως οἱ δυνατώτεροι κατὰ τὸ χρηματικόν, οἵτινες ἀπαλλάττονται τρόποις τισὶ τῆς φορολογίας, ἐξερχόμενοι εἰς τὸ μέσον νὰ γίνωνται βοηθοὶ τοῖς ἀδυνάτοις.

Σὺν αὐταῖς ταύταις ταῖς διατάξεσι ἐφάνερωσες εἰς τὰ εἰρημένα ἔγγραφα σου ὅτι εἶναι χρεῖα κατὰ τὰς συνθήκας νὰ διακριθῶσιν ὅποιοι οἱ καθ' αὐτὸ σοῦδιτοι τῶν ὑποκόμων τοῦ κράτους μου καὶ νὰ δοθῆ καὶ περὶ τούτου ἡ προσήκουσα διάταξις. Ταῦτα πάντα ἐγένοντο γνωστὰ τῷ ἡμετέρῳ κράτει διὰ τοῦ εἰρημένου ἐγγράφου σου.

Σὺ λοιπόν, ἐκτὸς ὅπου εἶσαι δούλος καὶ υἱὸς δούλου τῆς πολυχρονίου καὶ αἰδίου κραταιᾶς βασιλείας μου, ἀναμφίβολον ὅτι, ἀφοῦ ἔδειξας ἀπ' ἀρχῆς μετρίους νουνεχεῖς καὶ πιστοὺς διαφόρους καλὰς ἐκδουλεύσεις, ὧν καὶ ἤδη ἐπίσημος εἰς τὴν πληρεστάτην ἰδέαν τῆς καταστάσεως καὶ τῶν πράξεων ἐκάστης τάξεως καὶ βαθμοῦ, ἅμα τε καὶ τῆς ἡλικίας, θέλεις προσαρμόσει μετρίως τὴν τοπικὴν εὐταξίαν καὶ τὰς ἀς ἐγνωστοποίησες ἀνωτέρω διαληφθεῖσας ὑποθέσεις, καὶ δι' ἐκδόσεως ὑψηλοῦ ὀρισμοῦ. Καὶ δὴ τόσον ἡ παρὰ σοῦ γεννησομένη ἐπιμέλεια καὶ σπουδὴ εἰς τὴν διατήρησιν τῆς τρεχούσης τοπικῆς τάξεως, ἅμα τε καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καλῶν μεθόδων συντεινουσῶν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ δικαίου καὶ τῆς εὐθύτητος, ὅσον καὶ ἡ ἐπὶ τῇ αὐτῇ προθέσει καὶ σκοπῷ σου συνδρομὴ τῶν ἐγκριτωτέρων ἀρχόντων ἐστάθησαν δεκτὰ παρὰ τῷ ἡμετέρῳ κράτει καὶ πρόξενα χαροποιήσεως καὶ εὐαρεστήσεως. Καὶ δὴ πάντοτε ἔσο, λαμβάνων τοὺς καρπούς τῶν πράξεων σου, καὶ σταθερὸς εἰς τὴν πίστιν σου καὶ νὰ σὲ ἰδῶ. Ὅθεν διὰ νὰ καταγίνεσαι ἐπὶ πλέον αἰετοεὶς εἰς τὸ νὰ διατηρῆς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀδυνάτους ἀπὸ ἀρπαγᾶς καὶ ἀδικίας καὶ νὰ προσέχῃς εἰς τὸ ἀλώβητον καὶ ἀβλαβὲς τῶν τοπικῶν διατάξεων, γέγραπται ὁ παρῶν ὑψηλὸς ὀρισμὸς, περιεκτικὸς τῆς βασιλικῆς μου εὐαρεστήσεως εἰς τὰς ὀρθὰς πράξεις σου, καὶ ἀπεστάλη πρὸς σε.

Ἄμα λαμβάνων λοιπόν ἰδέαν τοῦ σκοποῦ κατὰ τὴν ἐντελέχειαν τῆς ἐμπειρίας σου καὶ τοῦ ἐμφύτου ζήλου σου, νὰ ἐνεργήσῃς ἀπαραβάτως τὰ ἐν αὐτῷ καὶ μετέρας εὐδείξεις καλῶν ἐκδουλεύσεων, ἀπεχόμενος πάσης παραλόγου καὶ θαλαρᾶς πράξεως, διὰ τὸ ὅποιον, ἐπίτηδες ἐκδίδεται εὖτος ὁ ὑψηλὸς ὀρισμὸς. Ἄμα δὲ τῇ αὐτοῦ ἀφίξει, κατὰ τὴν πάσῃ ἀνάγκῃ χρεωστομένην εἰς αὐτὸν ὑποταγὴν καὶ εὐπειθειαν, νὰ ἐκτελέσῃς πᾶν τὸ ἐν αὐτῷ διαταττόμενον, ἄκρως φοβούμενος καὶ... ἀπὸ τινος ἐναντίας πράξιν καὶ ἀντίξοον τῶν ἐν αὐτῷ διαλαμβανομένων. Οὕτω γίνωσκε καὶ πεποιθὸς ἔσο τῷ ἱερῷ μου σημείῳ.

Γέγραπται περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς μουχραῖμ, κατὰ τῷ 35 ἔτει ἐν τῇ θεοσυντηρήτῳ Κωνσταντινουπόλει.

Traducerea unei înalte porunci către răposatul Alexandru voevod.

Alesul între domni ai neamului creștin, vârful suveranilor din tagma lui Iisus, fiule lui Draco, Alexandru voevod al Țării Românești, fie ca sfârșitul tău să fie bun!

Sosind înalta mea poruncă împărătească, să știi că deoarece provincia Țării Românești se socotește ca un cheler și cămară a capitalei mele, este necesar după părerea mea hotărîtoare și dorința puterii mele ca locuitorii ei să rămînă supuși, nebîntuiți și nesupărați de diferite răpîri și nedreptăți, trăind totdeauna în toată tihna și în orînduită liniște.

Fiîndcă atenția și grija de aceste lucruri depind cu totul și cel mai esențial de măsurile eficace ale slujbei tale, cu toate că tu cu profunzimea experienței tale în aceste lucruri și cu zelul tău firesc, intenționînd același lucru, te-ai grăbit cu grijă să ajuți cu toate mijloacele care contribuie la păstrarea nevătămată și neatinsă a ordinii locale și a bunei armonii ca sărmanii supuși ai puterii mele să trăiască în tihnă și liniște; totuși prin documentele trimise de curînd s-a făcut cunoscut puterii mele că din clasa cea mai stimată, cea clericală, atît mitropolitul cît și cei trei episcopi, împrumutîndu-se pentru nevoile lor, lăsau datoria asupra săracilor eparhiei lor, numind-o datorie a eparhiei. În felul acesta aprobau după voie pe de o parte să ia împrumuturi și pe de altă parte să aranjeze altfel, încît la demisia unuia și la instalarea celuilalt, acea datorie, ca o datorie a eparhiei respective, trecea de la predecesor la urmaș numai și numai din cauza unui obicei prost de a lăsa datorii în sume mari de bani.

Iar din clasa boierească iarăși, mai toți avînd sub protecția și stăpînirea lor diferiți oameni numiți poslușnici și scutelnici, au început să-i trateze ca pe niște robi și pe săracii locuitori de pe proprietățile lor, numite moșii, să-i supere mai mult ca de obicei pentru folosul lor cu diferite slujbe, și din cauza aceasta a ajuns obișnuita impunere locală numai asupra celor cu totul slabi.

Apoi și chestiunea sudîților este cauza multor discuții în țară și a unei neînțelegeri neobișnuite.

Acestea pe lîngă faptul că tu singur le-ai cunoscut și le-ai observat ca niște absolute abuzuri, dar și mitropolitul și episcopii ca și cei mai venerați dintre boieri ți-au dat o anafora cerînd îndreptarea lor.

Fiîndcă într-adevăr aceste trei chestiuni puteau provoca și turburarea ordinii locale și supărarea ca și o lăuntrică neliniște săracilor, tu mai întii, chemînd pe mitropolit și pe cei trei episcopi, i-ai silit să plătească încetul cu încetul propriile lor datorii din punga lor și să nu treacă ca o datorie a eparhiei de la predecesor la urmaș.

Pe urmă, fiîndcă în mod firesc nu sînt de aceeași putere toți supușii Țării Românești, care este posesia moștenită a puterii mele încoronate, ci printre ei se observă deosebire în ce privește puterea sau slăbiciunea bănească, s-a hotărît de către tine ca în viitor zisele impuneri care se fac din nevoie să fie după puterile fiecăruia prin urmare cei mai puternici din punct de vedere bănesc,

care erau scutiți într-o oarecare măsură de impunere, ieșind la iveală, să vină în ajutorul celor slabi.

Împreună cu aceste orînduiri, ai arătat în zisele documente ale tale că este nevoie după tratate să se deosebească cine sînt propriu-zis sudiți dintre supușii puterii mele și să se dea și la aceasta convenita orînduială. Toate acestea s-au făcut cunoscute puterii mele prin zisul document al tău.

Deci tu, pe lingă că ești servitor și fiu de servitor al lung-viețuitoarei și veșnicii puternicii mele împărății, este fără îndoială că după ce ai arătat de la început, cu purtări înțelepte și credincioase, diferite bune servicii, avînd și acum o deplină idee a situației și a faptelor fiecărei clase și a gradului, ca și a vîrstei, vei potrivi cu rînduiala locului și amintitele chestiuni de mai sus făcute cunoscute și prin scoaterea unei înalte porunci.

Deci atît grija cît și rîvna ce vei arăta pentru păstrarea actualei ordini locale, ca și aplicarea bunelor metode care contribuie la săvîrșirea dreptății și a justeții, ca și pentru această intenție și scop al tău, ajutorul boierilor celor mai de vază a fost acceptat de puterea noastră și ne-au pricinuit bucurie și plăcere.

Deci, fii totdeauna statornic în credința ta, să te văd culegînd roadele faptelor tale, și să te ocupi veșnic și mai mult de ocrotirea celor săraci și slabi, de răpiri și nedreptăți, și să ai grijă pentru păstrarea neștirbită și neatinsă a orînduirilor locale.

S-a scris prezenta înaltă poruncă, care cuprinde mulțumirile mele împărătești pentru justele tale fapte, și ți s-a trimis.

Deci după ce vei lua cunoștință de scopul acesteia, cu energia experienței tale și cu zelul tău firesc, să execuți fără abatere cele cuprinse în ea, și cu alte dovezi de bune servicii, să te îndepărtezi de orice faptă necugetată și silnică, pentru care anume se dă această înaltă poruncă.

Îndată după sosirea ei, cu toată necesara ascultare și supunere, să execuți tot ce se poruncește în ea, temîndu-te mult. . . ¹ de o faptă contrară și potrivnică celor cuprinse în ea. Așa să știi și să fii cu încredere la înaltul meu semn.

S-a scris pe la începutul lunii moharem la anul 1235, la Constantinopolul păzit de Dumnezeu.

Acad. R.P.R., pach. DCCCVII (fost ms. rom. 1065), f. 58—61. Text grec.

85

Islaz, 7 noiembrie 1819

D. Sachelarie face cunoscut că a întocmit un catastih de claca datorată de țărani de la Islaz.

Ἰζλάζι, τῆ 7 Νοεμβρίου 1819

Τὴν εὐγενίαν της δουλικῶς προσκυνῶ, φιλῶ τὸ χρυσό της χεράκι.

Μετά τὴν δουλικήν μοι προσκύνησιν, ἰδοὺ κατὰ τὴν εὐγενικήν της προσαγῆν ἀκολούθησα καὶ ἕκαμα τὸ κατάστιχον τῆς κλάκας, τὴν ὅσῃν χρεωστοῦν

¹ Un cuvînt indescifrabîl.

ραμασίτζα μόνον ἀπὸ τοὺς 1818, ὁμοῦ καὶ τὴν φετινὴν ἀπὸ τὴν ὁποιάν φέτος κανέννας ἔδεν ἔκαμεν, ὅλοι χρεωστοῦν ἀπὸ 12 ἡμέρες φέτος. Ὅμοῦ καὶ τὰ ὅσα πλούγουρα εὐρίσκονται εἰς τὸ κάθε χωρίον, μόνον τὰ πλούγουρα ἔγραψα, εἰδὲ ράλητζες ἔχουν ὅλοι οἱ Βλάχοι, καὶ πλούγουρα ἐγράφθησαν εἰς τὸ κατάστιχον διὰ χρόνους δύο, ὁμοῦ καὶ ἀπὸ δύο ἀμάξια ξύλα ἐγράφθησαν ὅλοι οἱ λακοῖτόροι, ὅλον διὰ δύο χρόνια, ὡς καὶ ἡ κλάκα, ἀφοῦ καὶ ὁ νόμος νέος ἔγινεν. Καὶ ἐν συντομίᾳ θέλει πληροφορηθῆ καθαρώς ἀπὸ τὸ ξεχωριστὸν κατάστιχον.

Μένω τῆς εὐγενίας της δούλος
Δημητράκης Σακελλαρίου

Islaz, 7 noiembrie 1819

Vă salut plecat și sărut mînuța d-voastră de aur.

După închinăciunile mele plecate, iată că potrivit poruncii d-voastră am întocmit catastihul clăcii pe care o datorează, ca rămășiță numai de la 1818, împreună cu cea din anul acesta, pe care anul acesta nimeni n-a făcut-o. Toți datorează anul acesta cîte 12 zile. De asemenea au fost trecute și toate plugurile care se află la fiecare sat. Am scris numai plugurile, fiindcă rarițe au toți rumîinii și plugurile au fost înscrise în registru pentru doi ani. De asemenea toți locuitorii au fost înscriși cu cîte două căruțe lemne, tot pentru doi ani, ca și claca, dacă și noua lege va prevedea. Pe scurt, vă veți informa bine din registrul separat.

Rămîn sluga domniei voastre

Dimitrachi Sachelarie ¹

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 221, doc. 48. Orig. grec.

86

București, 22 ianuarie 1820

Ioan Nicolopulos către Hagi Ianuș, despre interesul depus de Tudor Vladimirescu pentru a cumpăra vătășia Cloșanilor și despre necesitatea unei înțelegeri între Tudor și frații Rogobete.

Βουκουρέστι, τῆ 22 Ἰανουαρίου 1820

Πρὸς τοὺς τιμωτάτους κυρίους Χ. Γιαννούση Κώνστα Πέτρου καὶ ἀδέλφια Κραγιώβα

Βεβαιώντας σας τὴν ὑστερινὴν μου 10 τρέχοντος, ὅπου διὰ τοῦ Γεώργη σας Καραγιαννόπουλου σᾶς περικλείειν διὰ τὰς κάσσας τῶν ποστῶν. Καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὴν τιμίαν σας 8 τοῦ ἰδίου, ὅπου προπάντων μοὶ χαροποιεῖ τὰ αἴσια τῆς ἀκριβεστάτης μοι πανοικεῖ ὑγείας σας (καὶ ὁ κύριος νὰ σᾶς τὴν στερεώνη μὲ ὅλα τὰ

¹ O altă scrisoare a aceluiași, din 12 decembrie cu privire la neînțelegerile avute cu țărani în chestiunea evaluării clăcii (același pach., doc. 57).

ἐφετά καταθύμια). Σᾶς εἶμαι εὐγνώμων διὰ τὰς εὐχὰς τοῦ νέου ἔτους, τὸ ἴδιον ἐπεύχομαι καὶ τὴν τιμιότην σας, καθὼς καὶ μὲ τὴν προλαβοῦσαν μου ἀκολούθησα τὸ χρέος μου.

.....
Τοῦ Μαντζέσκου ἡ σαμεσία τελείωσεν καὶ τὰ ὅσα διὰ αὐτὴν ἐτράβησε ἄς σᾶς τὰ διηγηθῆ ὁ ἴδιος μεδελνιτζάρης Ματζέσκος. Τὸ μόνον ὅμως χειρίστον εἶναι ὅπου προεδενδέρουν σαμεσίες καὶ ἔρχονται χωρὶς γρόσια τώρα εἰς τοιαύτας στενοχωρίας, καὶ τῇ ἀληθείᾳ ἀγνωῶ ποῖον νὰ προφθάσω χροσία. Τὸ δὲ Μαλδαρέσκου μεδελνιτζάρη Κωστάκη μὲ τὸ νὰ ἦτον πολλὰ ἀκριβῆς ἡ βατασία εἰς τὰ γρ. 25.000, παραιτήθη ὁ ἄνθρωπος καὶ μὲ παρεκάλεσεν καὶ τὸν ἕκαμα σάμεσην τοῦ Γορζίου, ὅστις κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας μισεῖ δι' αὐτοῦ καὶ πλέον σᾶς τὸ λέγει.

Ἐζήτησα τέλος πάντων τὴν βατασίαν Κλωσανίου, ἡ ὁποία μὲ τὸ νὰ ἐβγῆκεν γρ. 6.000, τράβησα χέρι, καὶ τὴν ἐπῆρεν ὁ στόλνικος Κατουριάδης εἰς ἓνα ἄνθρωπόν του. Ὑστερον ἀπὸ τοῦτο ἐσηκώθη ὁ σλουτζάρης Θεόδωρος, ὅπου ἦτον καὶ ἐπέρσι βατάχος, τὴν ὁποίαν εἶχε διὰ γρ. 2.500. Ἐβαλεν ριτζάδες τὸν Σαμουρκάσην καὶ τὸν δραγομάνον μας καὶ τὴν ἔδωσαν πάλιν τοῦ ἰδίου διὰ γρ. 6 000, καὶ ἡ τιμιότης σας μὲ γράφετε διὰ γρ. 3.000. Ὅθεν εἰς τὸ ἀναμεταξὺ τοῦτο ἐσηκώθηκα καὶ ἐγὼ καὶ ἐμπόδισα διὰ νὰ δοθῆ τοῦ σλουτζάρη Θεόδωρου ἡ βατασία καὶ οὕτως τὸν ἔστειλαν εἰς ἐμὲ καὶ ἐπρόσθεσεν ζητώντας μοι νὰ τοῦ εἰπῶ τὰς αἰτίας. Τοῦ ἀποκρίθην ὅτι ἐξ αἰτίας ὅπου δὲν φέρνεσαι καλὰ μὲ τὸν κύρ Χ. Γιαννούσην. Μοὶ ἀποκρίθη ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς θέλει σᾶς ἐγνωρίσει διὰ πατέραν του καὶ ἀπὸ τὸν λόγον σας δὲν θέλει ἐβγῆ. Πρὸς τούτοις μὲ παρακάλεσεν διὰ νὰ σᾶς γράψω νὰ γίνετε πάλιν πατέρας καὶ νὰ ἐμβητε μεσάζος, διὰ νὰ τοὺς κάμετε ἓνα συμβιβασμὸν μὲ τοὺς Ρογκοπέτηδες καὶ νὰ πληρωθῆ μόνον ἡ ζημία αὐτοῦ κατὰ τὸν πρότερον συμβιβασμὸν ὅπου εἶχατε ἐμβη ἓν καιρῶ νὰ τοὺς κάμετε, καὶ ὅταν αὐτοῦ τοῦ γίνῃ ἓνας συμβιβασμὸς καὶ λάβῃ τὸ δίκαιόν του, τότε ὑπόσχεται αὐτὸς νὰ οἰκονομήσῃ καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους μποκουμπάσηδες καὶ νὰ δοθῆ ἓνα τέλος μιᾶς ἡσυχίας καὶ νὰ σᾶς ἐγνωρίσῃ καὶ αὐτὸς πατέραν καὶ αὐτοί, καὶ πλέον κάμετε καὶ ἡ τιμιότης σας αὐτὸ τὸ καλόν, ὅπου παρακαλεῖ καὶ ὁ Σαμουρκάσης καὶ ὅλοι οἱ φίλοι σας. Καὶ αὐτὸ συμφέρει τῶν Ρογκομπέτηδων, ἐπειδὴ ὁ Θεόδωρος ἔχει ἀναφορὰν αὐθέντου διὰ νὰ πληρώσουν ὅλας τὰς ζημίας, τόσον αὐτοῦ καθὼς καὶ ὅλων τῶν πογκουμπάσηδων, καὶ πλέον περὶ τούτου ἀναμένω τὴν ἀπόκρισίν σας. Θεωρῶ νὰ μοὶ γράφετε εἰς διάφορα γράμματα διὰ νὰ σᾶς ἀλιβερδίσω καὶ τὴν κονδικαρίαν τοῦ Μεχενδιτζίου διὰ Στεφανάκη Μποροϊλιάνον, τὴν ὁποίαν ζητήσας ἠῦρα ὅτι ἐπέρσι ἦτον δομένη διὰ γρ. 1 800. Ἐφέτος ὁ ἄρχων λογοθέτης Σλατηνιάνος ζητοῦσεν 4.000, τοῦ ἔδωσα ἕως γρ. 3.000, δὲν ἠθέλησεν νὰ τὴν δώσῃ καὶ μοὶ τὴν ἄφησεν 3.500. Ἐρωτώντας κατὰ τοῦτο τὸν Ματζέανον, μοὶ εἶπεν ὅτι ὄσῃ βοήθειαν καὶ ἂν ἔχη ὁ κονδικάρης ἀπὸ τοὺς ἰσπραβνίκους δὲν ἠμπορεῖ νὰ πιάσῃ αὐτὰ τὰ γρόσια καὶ οὕτως παραιτήθη. Ἄλλην φορὰν ὅταν μοὶ γράφετε διὰ παρόμοια νὰ μοὺ προσθέτετε ὅτι ὅσα γρόσια καὶ ἂν ἐβγῆ νὰ τὰ δώσω καὶ οὕτως νὰ εἶμαι ρεγολάτος διὰ νὰ ἤξεύρω τί ἔχω νὰ κάμω, ἐπειδὴ ἀλλέως δὲν ἠμπορῶ νὰ τολμήσω, καὶ κύριος οἶδεν ἐφέτος πόσα τρεχάματα εἶχα μὲ τὰ τοιαῦτα.

Ὁ πανευγενέστατος ἄρχ. μπάνος Μπρανοκοβάνος ἐδέχθη τὴν σπαθαρίαν, τὰς πολκοβνιτζίας καὶ καπετανίας ἔδωκεν εὐθηνὰς διὰ νὰ παύσουν αἱ καταχρήσεις. Τὸν δὲ ἄρχ. καμινάρην Μανολάκην, ἀνθρωπὸν του, τὸν ἔκαμεν τὸ θεοφρούρητον ὕψος του ἰσπράβνικον εἰς τὸ Ρομανάτζι καὶ ἀγνοῶ τὰς αἰτίας. Καὶ μὲ τὸ νὰ εἶναι ἄκρος φίλος τοῦ σερδάρη Κωστάκη, τοῦ ὠμίλησεν διὰ τὴν καλὴν ἡσυχίαν μαζί σας. Περὶ τί σκοπὸν ὅμως τὸν ἔκαμεν εἰς Ρομανάτζι ἀγνοῶ. Τὰ πράγματα πηγαίνουν ἐν σιωπῇ καὶ οὔτε ἀκόμη μὲ πρόβαλεν λόγον μακάρι γρὶ διὰ τὸν ἀναμεταξύ σας συμβιβασμὸν καὶ νὰ ἰδῶμεν πλέον ποῦ ἔχει νὰ τὸ καταντήσῃ καὶ ἐγὼ εἰς τοῦτο στέκομαι προσεκτικός. Εἰς δὲ τὸ Δόλζι ἔγινεν ἰσπράβνικος κάποιος ἄρχ. παχάρνικος Βασίλειος Οἰκονόμου, φίλος μου στενὸς καὶ συγγενῆς τοῦ δραγομάνου μας μοσιου Τζόρτζη, Ρεκομανδάρησα εἰς τὸν ἴδιον ἀρκετὰ τὰ ἰντερέσα σας καὶ μὲ τὸ νὰ εἶναι τὸ ὑποκείμενον πολλὰ τιμιώτατον παρακαλῶ νὰ τὸν ἀγαπᾶτε καὶ ὀδηγῆτε διὰ τὸ ὄφελός του καὶ εἰς τοῦτο ὑποχρεώνετε καὶ ἐμὲ καὶ τὸν ἄρχων δραγομάνον, τὰ ὁποῖα καὶ θέλετε ἀναφέρει τοῦ ἴδιου ἄρχ. παχαρνίκου. Τοῦ δὲ ἄρχοντος καμινάρη Σπύρου, ἰσπραβνιτζία ἐστάθη ἐκ τῶν ἀδυνάτων νὰ ἔμβη τώρα εἰς τὴν σειρὰν (ὄν καὶ προσκυνῶ δουλικῶς). Ἀπὸ τὸν ἄρχων σερδάρην Πολυχρόνην ἦλθεν ἐν βαρέλι κρασί πρὸς τὸν μοσιου Πίνην, τὸ ὁποῖον ἐπρόσφερα ἐκ μέρους σας, τὸ ἴδιον σήμερον ἐπῆγεν καὶ τὰ μεζελίκια ὁ Γιωργάκης σας ἐκ μέρους σας καὶ τὸ ἐσπέρας θέλω τὰ ἀναφέρω καὶ τοῦ ἴδιου.

Σᾶς εὐχαριστῶ πρὸς τούτοις καὶ διὰ τὰ πρὸς ἐμὲ σταλθέντα, τὰ ὁποῖα ἀσφαλῶς ἔλαβον καὶ μένω κατὰ πάντα ὑπόχρεος.

Ὁ μπασὰ Νικόλαος, κοινὸς ἀδελφός, φαίνεται ἀλησμόνησεν. νὰ γράψῃ τὰ γράμματα ὅπου εἶπεν πρὸς τὸν δραγομάνον μοσιου Τζόρτζη, πρὸς τὸν σεκρεδάριον μοσιου Δομάντον, πρὸς τὸν σεκρεδάριον Ροῦσσον Κοτόφ, ὅπου μοῦ ζήτησεν ὅλων τοὺς τίτλους.

Ἐσωθεν σᾶς περικλείω ἐν πασπόρτι ἀπὸ τὸν γενεράλην διὰ τὸν μπασὰ Νικόλαον, εἰς τὸ ὁποῖον μέσα εἶναι ἀπερασμένον καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πρικαστζικούτου Νικολάου Δούμπα, καὶ ὅσες φορές ἔλθῃ διὰ ἐδῶ, χρεῖα νὰ φέρῃ μαζί του καὶ τὸ πασπόρτι του, εἰδ' ἐκεῖνο τῆς Νίζνας μένει εἰς τὴν καντζελαρίαν κατὰ τὴν συνήθειαν.

Ὁ ἐκλκμπρότατος μπεγζαδὲς Σουτζος Γρηγόριος εὐρίσκεται εἰς τὸ Γιάσι. Τοῦ ἔγραψα διὰ τὰ γρόσια χρέος του καὶ μὲ ἀποκρίνεται ὅτι τὴν μεγάλην τεσσαρακοστὴν ἔρχεται ἐδῶ καὶ θέλει φροντίσει διὰ νὰ πληρώσῃ. Ἐδῶ ἔχει ἡ ἐκλαμπρότης του ἓνα χάνι μὲ ἐργαστήρια ὅθεν τὸν κिरὰν αὐτῶν, γρόσια ἔξι χιλιάδες, Νο 6.000, τὰ ἔλαβα ἐγὼ εἰς τὰς 14 τοῦ παρόντος ἀπὸ τὸν βεκιλην του ἀκόντο τοῦ χρέους του, τὰ ὁποῖα ἰδοῦ ὅπου σᾶς τὰ ἐμβάζω μὲ δύο πόλιτζες ὡς κάτωθεν.

Ὁ δούλος σας ταπεινὸς

Ἰωαν. Γ. Νικολόπουλος

[Adresa:] Τῇ ἰδίᾳ χειρὶ τῷ τιμιωτάτῳ κυρίῳ Χ. Γιαννούση

Către prea cinstiții domni H. Ianuș Consta Petru și frații

Craiova

Vă confirm ultima mea scrisoare din 10 ale lunii curente, pe care v-am trimis-o prin al vostru Gheorghe Caraianopol, cu privire la casa poștelor. Am primit de la el cinstita dumneavoastră scrisoare din 8 ale aceleiași luni, din care am aflat cu bucurie că sînteți sănătos cu întreagă familia d-voastră (și domnul să vi-o întărească cu toate cele dorite). Vă sînt recunoscător pentru urările trimise de anul nou. La fel vă urez și domniei voastre, precum mi-am făcut datoria și în scrisoarea mea anterioară.

.....

Cu sămeșia lui Măcescu am terminat; și ce am pățit cu ea, are să vă povestească însuși medelnicerul Măcescu. Răul cel mare însă este că pretind sămeșii și vin fără bani, acum, în astfel de strîmtoare; într-adevăr nu știu cui să dau bani mai întii. Iar medelnicerul Costachi Măldărescu a renunțat la vătășie, deoarece era foarte scumpă la 25000 groși, și m-a rugat și l-am făcut sameș al Gorjului. Zilele acestea el va pleca între acolo și are să vă spună acest lucru ¹.

În sfîrșit, am cerut vătășia de la Cloșani, dar, fiindcă a ieșit la 6000 groși, m-am retras, și a luat-o stolnicul Catuniadis pentru un om al lui. După aceasta s-a ridicat slugerul Teodor, care a fost vâtaf și anul trecut și care avea vătășia cu 2500 groși. A pus «regeali» pe Samurcaș și pe dragomanul nostru și i-au dat-o iarăși lui cu 6000 groși², și domnia voastră îmi scrieți pentru 3000 groși. Deci, între timp am intervenit și eu și am împiedicat ca vătășia să se dea slugerului Teodor; astfel l-au trimis la mine și a cerut să-i spun motivele. I-am răspuns că din cauza că nu te porți bine cu domnul H. Ianuș. Mi-a răspuns că în viitor are să se poarte ca un fiu și n-are să calce cuvîntul d-voastră. Pe lingă acestea m-a rugat să vă scriu că vă consideră din nou tată, și să mijlociți să intervină o înțelegere între el și Rogobeți și să i se plătească numai paguba lui, potrivit primei înțelegeri, stabilite la timp prin intervenția d-voastră. Dacă are să se facă o înțelegere și va primi dreptul lui, atunci el promite să aranjeze cu toți ceilalți păgubași și să se pună capăt, să domnească liniște și să vă recunoască drept părinte atît el cît și ceilalți. Faceți și domnia voastră acest bine, pentru care vă roagă și Samurcaș și toți prietenii d-voastră. Acest lucru convine și Rogobeților, fiindcă Teodor

¹ I. Nicolopulos a mai scris lui Hagi Ianuș despre afacerile lui Măcescu și Măldărescu, la 9 ianuarie același an (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 516, doc. 33).

² În calitatea sa de vâtaf al plaiului Cloșani, Tudor întărește la 31 martie 1820 o adeverință privitoare la averea cuvenită Ilincăi, fiica lui Mihai Tămăș. Adeverința este scrisă de Radu Muică Gornoviceanul, iar printre martori iscălește și Nicolae Zoican (E. Virtosu, *Mărturii noi...*, p. 78—80).

Radu Muică este unul dintre prietenii lui Tudor. Există o scrisoare autografă a lui Tudor adresată acestuia la 30 aprilie 1819, prin care îi cere să cerceteze o pricină de moșie « pentru voia mea » (Institutul de istorie a Partidului, fondul C. D. Aricescu, doc. 5).

are o anafora ca ei să plătească toate pagubile, atît lui cît și celorlalți păgubași. Aștept răspunsul d-voastră cu privire la aceasta¹.

Văd că-mi scrieți în diferite scrisori să iau și condicăria de la Mehedinți pentru Stefanache Burileanu.

Am cerut-o și am găsit că anul trecut era dată cu 1800 groși, iar anul acesta boierul logofăt Slătineanu cere 4000. I-am dat pînă la 3000, n-a vrut să o dea și mi-a lăsat-o la 3500. Am întrebat despre aceasta pe Măgeanu, care mi-a spus că oricît ajutor să aibă condicarul de la ispravnici, nu poate să scoată acești bani, și astfel am renunțat.

Altă dată, cînd îmi veți scrie despre asemenea lucruri, să adăugați ca la orice sumă se va cere să dau, și astfel să fiu în regulă și să știu ce am să fac, fiindcă altfel nu îndrăznesc, și domnul știe cîte alergături am avut anul acesta cu asemenea lucruri.

Prea nobilul boier banul Brîncoveanu a primit spătăria. Polcovnicuile și căpităniile le-a dat ieftin, ca să înceteze fraudele. Iar pe omul lui, căminarul Manolache, înălțimea sa de dumnezeu păzită l-a făcut ispravnic de Romanați; nu cunosc motivele. Și fiindcă este prieten bun cu serdarul Costachi, i-a vorbit să fie în relații bune cu d-voastră. Cu ce scop însă l-a făcut ispravnic la Romanați, nu știu. Lucrurile se fac în taină și încă nu mi-a spus măcar un cuvînt despre împăcarea cu d-voastră; să vedem unde o să ajungă; eu sînt atent la aceasta.

În Dolj s-a făcut ispravnic un oarecare paharnic Vasilie Iconomos, prieten intim al meu și rudă al dragomanului nostru domnul Gheorghe. I-am expus cu căldură interesele d-voastră. Și fiindcă este o persoană foarte cinstită, vă rog să-i acordați atenția cuvenită și să-l îndrumați pentru folosul lui; pentru aceasta mă veți îndatora și pe mine și pe boierul dragoman. Veți comunica aceasta și însuși paharnicului.

Isprăvnicia pentru boierul căminar Spiru pe care îl salut cu plecăciune, a fost imposibil să între acum la rînd.

De la boierul serdar Polihronie a sosit un butoi cu vin, pentru domnul Pini, pe care l-am oferit din partea d-voastră. Iorghache al d-voastră astăzi de asemenea a dus din partea d-voastră și mezelurile, iar seara am să-i amintesc și eu.

Vă mulțumesc și pentru cele trimise mie, pe care le-am primit întocmai și vă sînt foarte îndatorat.

¹ La 13 februarie 1820, I. Nicolopulos se referă din nou la « chestiunea Ragobeților care sînt în neînțelegere cu slugerul Teodor, precum v-am scris » (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 472, doc. 80. Orig. grec).

La 5 martie 1820, Hagi Ianuș scria din Craiova, lui Ioan G. Nicolopulos, la București, între altele: « Am văzut tot ce ne scrieți despre slugerul Teodor, adică să intervin ca să-l împac cu Rogobeții; el n-a trecut de loc pe la noi, cînd va trece cu multă plăcere vom îndeplini porunca d-voastră » (Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuș, 703, f. 22. Text grec).

Fratele comun bașa Nicolae se vede că a uitat să scrie scrisorile de care mi-a vorbit către dragomanul domnul Gheorghe, către secretarul domnul Domnando, către secretarul rus Cotov pentru care îmi ceruse titlurile lor.

Aci alăturat vă trimet un pașaport pentru bașa Nicolae din partea consulului general, la care e trecut și numele priczicului Nicolae Dumba și ori de câte ori va veni aci, e nevoie să poarte cu el și pașaportul lui, iar cel de la Nejin va rămîne în cancelarie, după obicei.

Prea luminatul beizadea Grigorie Suțo se află la Iași. I-am scris de banii datorăți și mi-a răspuns că în postul cel mare va veni aci și va avea grijă să achite suma. Luminăția sa are aci un han cu prăvălii și chiria lor, în suma de șase mii, am primit-o eu la 14 ale lunii curente de la vechilul său, drept acot pentru datoria lui.

.....
Vă salut cu tot respectul cuvenit și rămîn sluga d-voastră smerită

Ioan G. Nicolopulos

[Adresa:] Prea cinstitului domn H. Ianuș

În mînă

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 439, doc. 98. Orig. grec.

87

15 februarie 1820

Gheorghe Roznovanu către Stroganov despre situația încasării dărilor și despre abuzurile în chestiunea reinnoirii cărților de mazili și polcovnici.

Monseigneur,

J'use de la libérté que Votre Excellence a bien voulu me renouveler de continuer mes relations avec elle pour lui rendre compte de ma conduite dans le poste que j'occupe présentement.

J'affirme à Votre Excellence que sous le rapport essentiel des impositions générales il n'a été rien fait qui puisse blésser les dispositions de l'anaphorá de 1804 ou les réglcmens consacrés depuis. Seulement l'année dernière l'inexpérience du vestiaire ou un défaut de surveillance ayant amené entre l'impôt et sa répartition une différence de douze mille piastres, ce déficit à la recette légale a dû être compris dans la répartition de cette année, ce n'est point une surcharge, mais une dette que le peuple acquitte.

Ce reversement, d'ailleurs, se trouvera bien plus que compensé par le résultat du recensement que je fais faire dans la Principauté. Je savais que l'un des abus les plus désastreux qui se remarquaient sous les gouvernement précédent était la multiplicité des lettres d'affranchissement d'impôt. Cet affran-

166

chissement se portait sur les familles les plus aisées des contribuables, en sorte que l'impôt se trouvait non seulement augmenté de fait, mais qu'il s'aggravait encore par la position particulière des familles restées contribuables. Dans le seul district de Putna j'ai trouvé deux mille cinq cents affranchissements, et en faisant rentrer ces familles dans le rôle des contribuables j'allège les autres contribuables de ce dont ces familles doivent être justement tenues. Je ne doute point qu'en continuant mon opération, je ne trouve proportionnellement le même abus dans les autres districts et qu'en résultat les contribuables des années précédentes ne soient allégés d'une manière sensible.

Ce recensement m'a conduit à reconnaître les autres abus qui existent pour les socotelnic, les breslachs et autres que l'on exemptait des corvées, et que les boyards se sont attribués au delà de leurs droits. Dans cet état de choses, plus les corvées diminuaient réellement, plus on prodiguait ces exemptions de manière que tout le bien que Votre Excellence opérait pour le pays devenait le patrimoine des familles protégées, les habitants ne pouvaient même s'éclairer sur l'amélioration de leur position, car dans leurs rapports journaliers les socotelnic, breslachs et autres voyant que ceux qui n'étaient pas exempts étaient tenues des corvées aussi nombreuses, pensaient naturellement qu'ils auraient une charge égale s'ils n'étaient point socotelnic ou breslachs.

Votre Excellence conçoit que des opérations de cette nature doivent, m'attirer l'animadversion et les clameurs de presque tous les boyards et plus j'avancerai, plus sous ce rapport ma position deviendra délicate. Je ne manquerai point de courage parceque j'ai la conviction que je concours au bien du pays, mais j'éprouve le plus grand besoin d'être soutenu de l'approbation et des Conseils de Votre Excellence.

Je dois à la vérité de dire que je suis secondé par son Altesse le Prince régnant, mais je ne dois pas non plus taire à Votre Excellence deux opérations qui ne me paraissent point entièrement fondées et qui s'effectuent malgré mes représentations.

La première est relative aux maziles. Cette classe de la population qui descend d'anciens propriétaires a conservé une partie de privilèges. Ce droit leur est assuré par des lettres du Prince. Depuis les guerres, l'usage s'est introduit à la paix de renouveler ou confirmer ces lettres et chaque mazile acquittait pour le renouvellement ou la confirmation un tribut de trois ducats une fois payé. Le prince pense qu'il y a identité entre le règne septenal et le passage de la guerre à la paix. En conséquence il assujétit les maziles au renouvellement et au tribut.

La seconde regarde les lettres dites polcovnic et autres. Les princes ont toujours usé du droit d'accorder de ces lettres, qui concèdent de certains privilèges et exemptions, qui à la longue deviennent précieux pour les porteurs. Le Prince a le droit de les renouveler, mais il exige une rétribution qui me paraît exorbitante, puisqu'elle s'élève pour chacune suivant son importance

de trois à cinq cents piastres, lorsque la proportion ancienne était bien inférieure.

Votre Excellence jugera du mérite et de la régularité de ces opérations.

Je me ferais toujours un devoir, Monseigneur, d'entretenir Votre Excellence, de communications franches et loyales et c'est ainsi que j'espère justifier l'opinion favorable que Votre Excellence a formée sur moi et qu'elle a daigné me faire connaître. Les communications ne sont point sans danger, aussi je prie votre Excellence de m'excuser si je la supplie encore de les tenir dans le plus grand secret: déjà je suis inquiet du sort d'une lettre que j'ai eu l'honneur d'adresser à Votre Excellence le 15 décembre dernier.

J'ai l'honneur d'être avec le plus profond respect

Monseigneur de votre Excellence

le très humble et très obéissant serviteur

[Gheorghe Roznovanu]

Jassy, ce 15 février 1820

Arh. St. Buc., Acte de familie, fondul Rosetti-Roznovanu, A. N., CCLIII / 1521 a.
Orig. franc. (Conceptul acestei scrisori, același pach., doc. 1521 b).

88

Islaz, 16 februarie 1820

*Serdarul Polihronie către Hagi Ianuș, despre nesupunerea la
clacă și zurbalicul locuitorilor din cinci sate vecine cu Islazul.*

Ἰζλάζι, 16 Φεβρουαρίου 1820

Ταπεινωῶς προσκυνῶ!

Καὶ ἐρωτῶ διὰ τὴν καλὴν ὑγίειαν σας, τὴν ὁποῖαν ὁ κύριος νὰ τὴν διαφυλάττη καθὼς ἐπιποθεῖ. Κἀγὼ θεία χάριτι καλῶς ὑγιαίνω. Ἐπομένως δὲ σᾶς φανερώνω ὅτι μία ἐβδομάδα εἶναι ἀφοῦ ἤλθα ἐδῶ εἰς τὸ Ἰζλάζι μαζὶ [μὲ] τὸν Στὰν Κατάνα τῆς ἐνδ' ἔξου καϊμακαμίας, μὲ τὴν προσταγὴν τοῦ ἄρχοντος καϊμακάμη διὰ νὰ καταπεισθοῦν τῆς κλάκας κατὰ τοὺς νόμους. Ὁχι μόνον τὸν μπουμπασίρην δὲν ἐδέχθησαν στὸ χωρίον, μὴ δίδοντάς του οὔτε ψωμί νὰ φάγη, ἀλλὰ μόλις μετὰ τέσσαρες ἡμέρες διὰ παρακινήσεως τοῦ ζαπτζῆ τῆς πλάσας ἐσυνάχθησαν ὑπὲρ τοὺς 300 ἄνδρες ἀπὸ τὰ 5 χωρία τοῦ Ἰζλαζίου, Ρακοβίτζα, Ρακοβιτζόρα, Μολδοβέني καὶ Βέρδια, μούλκια τοῦ ἄρχοντος μπάνου Μπρακνοβάνου, ἐξ αὐτῶν ἤμπορεῖ ἕως 80 ἢ καὶ 100 νὰ εἶχαν κοντὰ τζουμάκια ἀπὸ κάτω τὲς σοῦμπες των, ὅπου ἂν ἐβλεπαν τὸν μπουμπασίρην νὰ βάλῃ χέρι εἰς πέντε ἔξι, ὡς ἔλεγε νὰ τοὺς πάρῃ διὰ Κραγιώβα, τότε ἤθελαν χτυπήσει, πλὴν τὸ ἐνόησα καὶ τὸ οἰκονόμησα. Τοὺς ἐδιάβασε ὁ ζαπτζῆς τὴν ἀγωγὴν μας καὶ τὸ μπουγιούρδισμα, λέγοντάς τους ἂν δὲν θέλουν νὰ πληρώσουν νὰ πάγουν πέντε δέκα ἄνθρωποι ἀπὸ μέρος τῶν ἄλλων εἰς Κραγιώβα νὰ κριθοῦμεν καὶ ἂν δὲν εὐχαριστηθοῦν ἐκεῖ, ἄς πάγουν καὶ εἰς Βουκουρέστι. Ἐγὼ τοὺς εἶπα ἐσεῖς ὄλα τὰ χωρία τοῦ Ἰζλαζίου ἐκάνετε κατ' ἔτος

ἀπὸ 6 ἡμέρας κλάκα, ἐπέρσι δὲν ἐκάμετε οὔτε τὲς μισές, φέτος οὔτε μίαν καὶ ἀν ἐκάνετε αὐτὲς τὲς 6, τῶρα ἤθελε εἶχαμεν λογοτριβὴν καὶ κρίσιν διὰ ὀλιγώτερες, οὔτε καὶ ἐμένα τόση ζημία καὶ ἐμπόδια δὲν μοῦ γένονταν εἰς τὲς δουλιές. Ἀπεκρίθησαν ὅλοι μὲ πολλὰς φωνὰς καὶ κραυγὰς, τότε ἐκάναμεν κατὰ συνήθειαν καὶ μὲ τὴν θέλησίν μας, εἰδὲ τῶρα νὰ κάμωμεν τὲς 6, θέλει μᾶς ζητήσετε 12, κατὰ τοὺς ψευτικὸς νόμους ὅπου ἔχετε, μετὰ νὰ εἶναι νόμος διὰ τοῦτο, ποτὲ δὲν κάνομεν καὶ δὲν θέλομεν νὰ ἤξεύρωμεν οὔτε ἰσπραβνικάτο, οὔτε Κραγιώβα καὶ οὔτε θέλομεν πάγει. Ἀδελφέ, τοιοῦτους ζορμπάδες καὶ κακοὺς ἀνθρώπους δὲν ἔχω ἰδεῖ, σκυλιά λυσσασμένα. Μάλιστα οἱ Ἰζλαζένοι, ὅπου αὐτοὶ ἠρέθισαν καὶ τὰ ἄλλα χωρία νὰ φερθοῦν ἐνάντιοι καὶ ὑστεροῦμεθα τριακοσίων τῶσων φαμιλίων κλάκα. Τοῦτοι, ἐνῶ δὲν σηκώση ἡ ἐξουσία πέντε δέκα νομάτους νὰ τοὺς παιδεύση, δὲν θέλουν καταπεισθῆ, ἀδελφέ. Καὶ τὲς 6 ὅπου ὑστεροῦμεθα, ἀν ἀπὸ τὸ καλοκαίρι δὲν ἐθεάτριζε τὴν ἐξωσίν μας ὁ Σκαρλάτος μεδελνιτζάρης, βέβαια μᾶς τὲς ἐδούλευαν. Ὁ ἄρχ. μπάνος Μπραγκοβάνος ὅταν μᾶς ἐπῆρε τὰ τόσα γρόσια, ἐφώναξε ὅτι θενὰ πάρωμε ξύλα, πλούγουρα καὶ ἄλλα ἀπὸ τοὺς ἐγκατοίκους του καὶ θενὰ πλουτίσωμε, ἄς τοὺς καταπείση λοιπὸν τῶρα. Παινιοῦνται ὅτι θενὰ φύγουν, αὐτὰ εἶναι ὅλα στρατηγήματά τους, ἐπειδὴ βλέπουν τὴν ἀδυναμίαν μας. Ποῦ θενὰ πάγουν; Στὴν Τουρκία; Ἐκεῖ πὺ σκούζουν, τζιρίζουν οἱ κάτοικοι ἐξ αἰτίας τὶς ἀγγραδάδες, βαριά δοσίματα καὶ τυραννίας; Ποῦ θέλ' ἀφήσουν τὰ ἀμπέλια τους καὶ τοιοῦτον εὐτυχησμένον τόπον, ὅπου εἰς ὅλην τὴν Βλαχιά δὲν εἶναι; Τοῦτο πρέπει νὰ τὸ φανερώσωμε τοῦ ἄρχ. μπάνου Μπραγκοβάνου, ποῖος ἔχει νὰ μᾶς ἀποκριθῆ τὸ δικαίον μας. Τὴν ἀγωγή τοῦ μουμπασίρη τὴν ἀληκότισα, μετὰνα ὅπισθεν αὐτῆς ἔγραψε ὁ ζαπτζῆς ὅλην τὴν ἱστορίαν τῆς ἀπειθείας τῶν Βλαχῶν. Ἐχω νὰ πάγω μετὰ τρεῖς τέσσαρες ἡμέρες (ἀφοῦ τελειώσω ἀπὸ ἄλλες δουλειές ἐδῶ) καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ πάρω ἔγγραφον καὶ ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας ἰσπραβνικούς, ἔπειτα σᾶς τὰ στέλνω ὅλα νὰ τὰ δείξετε τοῦ τζελεπῆ. Ὅταν ἔλθῃ ὁ μουμπασίρης, πῆγαινε, διηγῆσου τὰ τρέχοντα τὸν ἄρχων βατάχην. Ὅχι, ἡ ἡμπληγνήρα δὲν ἔγινε, ἀλλὰ οὔτε πέντε παράδες λόγο διὰ τράπατον δὲν ἔδωσαν τοῦ κάτανου, σχεδὸν οὔτε νερὸ νὰ πιῆ. Ταῦτα καὶ εἶμαι

τῆς τιμιότητά σας ταπεινὸς ἀδελφὸς

καὶ δούλος

Πολυχρόνης Κώνστα Π.

Εἰς τὴν ἀγωγήν μας ἐκάναμεν διαβατζηλήκι καὶ διὰ τὸ Γκρόζδημποτ, Ὁμπούρσια καὶ διὰ Ἀμαρέστι τὸ μπουγιουρέτισμα τοῦ τζελεπῆ διαλαμβάνει μόνον διὰ τὸ Ἰζλάζι ρητὸς καὶ ὄχι διὰ ἄλλα χωρία καὶ διὰ τοῦτο δὲν πάγω εἰς αὐτὰ καὶ διὰ τοῦτο ἔδωσα δρόμον καὶ τοῦ μουμπασίρη νὰ μὴν χάνεται ἐδῶ.

[Adresa:] Τῷ ἐντιμοτάτῳ Κ. Κ. Χατζῆ Ἰωαννοῦση Κώνστα καὶ ἀδέλφια προσκυνητῶς

εἰς Κραγιώβα

Mă închin cu plecăciune!

Întreb de buna d-voastră sănătate, pe care domnul să v-o păzească precum doriți. Și eu cu ajutorul lui Dumnezeu, sînt sănătos.

După aceasta vă fac cunoscut că este o săptămînă de cînd am venit aci la Islaz împreună cu Stan Cătana de la slăvita căimăcămie, cu porunca boierului caimacam, să fie convinși [țărani] să facă clacă conform legii. Dar nu numai pe mumbașir nu l-au primit în sat, nevoind să-i dea nici pîine să mănînce, ci după patru zile, din îndemnul zapciului de plasă s-au adunat peste 300 de bărbați din cele cinci sate: Islaz, Racovița, Racovicioară, Moldoveni și Verdea, moșii ale boierului ban Brîncoveanu; dintre aceștia vreo 80 sau și 100 aveau ciomge scurte sub șubele lor, care, dacă ar fi văzut că mumbașirul încearcă să pună mîna pe cinci-șase, precum spunea, să-i ia la Craiova, atunci aveau să atace, dar am priceput și am aranjat. Le-a citit zapciul plîngerea noastră și buirdiul, spunînd că dacă nu vor să plătească, să se ducă cinci-zece oameni în numele celorlalți, la Craiova, să ne judecăm; și dacă n-au să rămînă mulțumiți acolo, să se ducă și la București. Eu le-am spus că: «în toate satele de la Islaz făceți în fiecare an cîte șase zile de clacă; anul trecut n-ați făcut nici jumătate din zile, anul acesta nici o zi, iar dacă făceți cele șase zile, acum am fi avut discuții și judecată pentru mai puține zile și nici eu n-aș fi suferit atîta pagubă și greutăți în afaceri». Toți au răspuns cu multe țipete și strigăte: «atunci făceam după obicei și cu voia noastră, iar acum dacă vom face cele șase zile, ne veți cere douăsprezece, potrivit cu legile mincinoase ce aveți; apoi chiar dacă ar fi lege pentru aceasta, noi nu vom face niciodată și nu vrem să știm nici de isprăvnicat, și nici nu ne vom duce la Craiova».

Frate, astfel de zurbagii și oameni răi n-am văzut; ciîni turbați, mai ales cei din Islaz care au întăritat și satele celelalte ca să se poarte potrivit. Sîntem lipsiți de claca a peste trei sute de familii; ei nu vor fi înduplecați dacă stăpînirea nu va ridica cinci-zece oameni să-i pedepsească. Frate, cele șase zile ce ne lipsesc, dacă medelnicerul Scarlat n-ar fi dat încă din vară în vileag îndepărtarea noastră, desigur că ni le lucrau. Boierul ban Brîncoveanu cînd ne-a luat atîția bani, a spus că vom lua lemne, pluguri și altele de la locuitorii săi și ne vom îmbogăți; acum deci, n-are decît să-i înghită ¹.

¹ La 28 ianuarie același an, Gr. Brîncoveanu înaintase o jalbă către domn, prin care arăta că «sînt acum aproape de șaptesprezece ani, da cînd am avut date cu arendă toate moșiile mele din sud Olt și din cinci județe ot prez Olt, lui Hagi Ianuș cu frații săi ot Craiova,— în care diastimă dă vreme, precum auz acum, nu numai că au cumpărat atîtea moșii pă lingă ale mele, fără să am vreo știință, dar și mulți din clăcașii ce să află lăcuind pă dîsele, cu meșesugirile sale cele netrebnice, i-au ridicat și i-au așezat la moșiile sale...» (Muzeul de istorie a orașului București, doc. 30 592).

Ei se laudă că au să plece. Toate acestea sînt șiretlicuri de ale lor, fiindcă văd slăbiciunea noastră. Unde o să se ducă, în Turcia? Acolo unde locuitorii strigă și țipă din cauza angaralelor, dărilor grele și tiraniei? Unde o să lase viile lor și un loc așa de fericit ce în toată Țara Românească nu există? Acest lucru trebuie să-l facem cunoscut boierului ban Brîncoveanu, care trebuie să răspundă de dreptul nostru.

Plîngerea mumbașirului am dat-o și în dosul ei zăpciul a scris întreg istoricul nesupunerii rumînilor. După trei patru zile am să plec (după ce voi termina celelalte treburi aci) și vă rog să-mi trimiteți un act și de la boierii ispravnici, iar apoi am să vi le trimit toate, ca să le arătați celebiiului. Cînd are să vină mumbașirul, să te duci să povestești cele petrecute boierului vătaf. Nu numai că nu s-a făcut împlinirea, dar nici cinci parale pentru treapăd n-au dat [lui Stan] Cătană, aproape nici apă nu i-au dat să bea.

Cu acestea sînt

al domniei voastre frate și slugă plecată

Polihronie Consta P.

În plîngerea noastră am făcut davagilic și pentru Grojdibodu, Obîrșia și Amărăști. Buiurdiul celebiiului privește numai Islazul, nu și celelalte sate, și de aceea nu mă duc la aceste sate. Am dat drumul mumbașirului, să nu-și piardă timpul aci.

[Adresa:] Prea cinstitului domnului domn Hagi Ianuș

Consta și frații cu închinăciuni

La Craiova

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 437, doc. 20. Orig. grec.

Islaz, 18 februarie 1820

Locuitorii nesupuși din satele din jurul Islazului au mers cu plîngeri la capucehaia din Nicopole, iar acum vor să meargă la București.

Ἰζλάζι, τῆ 18 Φεβρουαρίου 1820

Τὴν εὐγενίαν τῆς δουλικῶς προσκυνῶ, φιλῶ τὸ χρυσόν τῆς χεράκι.

.....

Πρὸς τούτοις εἰδοποιῶ τὴν εὐγενίαν τῆς καὶ περὶ τὴν αἰτίαν τῶν Βλαχῶν, δηλ. τῆς κλάκας, ὅτι χθὲς ἐσηκώθησαν ἀπὸ τὸ κάθε χωρίον ἀπὸ πέντε ἄνθρωποι καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸν ἄρχων καπουκεχαγιά Νικοπόλεως, μὲ σκοπὸν νὰ τὸν χαρίσουν δύο ἄλογα ζευγάρια καὶ νὰ γράψῃ ἡ εὐγενία του εἰς τὸ Βουκουρέστι ὅτι θέλουσιν σπάσει τὰ χωρία ἐξ αἰτίας τῆς κλάκας. Μάλιστα τὸν ἐδειξαν καὶ τὸ γράμμα τὸ

αὐθεντικὸν ὁποῦ ἔχουν αὐτοί, ὁποῦ τοὺς γράφει νὰ πηγαίνουν εἰς τὸ Ἰσπραβ-
νικάτο νὰ θεωρηθῇ ἡ κρίσις των, καὶ ἂν δὲν εὐχαριστηθοῦν εἰς τὸ εἰσπραβνικάτο
μὲ ἀναφορὰν νὰ τοὺς διορίσουν εἰς τὸ διβάνι Κραγιώβας. Λοιπὸν βλέποντας ὁ
ἄρχων καπουκεχαγιάς τὸ μπουγιούρτισμα τοῦ αὐθέντου ὁποῦ τοὺς διορίζει εἰς
τὸ Ἰσπραβνικάτο, τοὺς εἶπεν ὅτι ἐγὼ δὲν ἀνακατεύομαι εἰς αὐτὸ τὸ μαγλέτο[;]
εἰς καιρὸν ὁποῦ ὁ ὑψηλότετος αὐθέντης σᾶς διορίζει νὰ κριθῆτε εἰς τὸ Ἰσπραβ-
νικάτο, καὶ πηγαίνοντας ἐκεῖ ὁποῦ σᾶς διορίζει τὸ ὕψος του. Ἐγὼ ὅμως δὲν ἀνα-
κατεύομαι, ἀλλὰ μῆτε γράφω, τοιοῦτην ἀπόκρισιν τοὺς ἔδωσεν ὁ καπουκεχαγιάς.
Αὐτοὶ ὅμως γίνονται ἔτοιμοι αὔριον νὰ κινήσουν διὰ τὸ Βουκουρέστι νὰ δώσουν
ἀγωγὴν εἰς τὸν ἄρχων μπάνον Μπρανοβοάνον, ὅτι θέλουν σπάσει ἐξ αἰτίας μας . . .
αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἔχουν.

Πρὸς τούτοις εἰδοποιῶ τὴν εὐγενίαν της, ὅτι σήμερον ἦλθεν καὶ ὁ ἀδελφὸς
τοῦ καπετάνου Δημήτρη ἀπὸ Κραγιώβαν, ὁ Ἄθανάσιος, ὁ ὁποῖος ἔφερεν γράμμα
ἀπὸ τὸν ἄρχων μεδελνιτζάρην Σκαρλᾶτον πρὸς τὸν καπετάν καὶ τὸν γράφει ἡ
εὐγενία του ὅτι χωρὶς ἄλλο αὔριον νὰ εὔρεθῇ εἰς τὴν Κραγιώβαν ὁ καπετάνος
μόνος του, γράφοντας ὅτι ἔχει νὰ τὸν ὀμιλήσῃ ἐκ στόματος κατὰ πλάτος καὶ
διὰ ἄλλας ὑποθέσεις. Καὶ διὰ τὴν καπετανίαν τὸν ἔδωσεν γρ. 500 ὁ ἀδελφὸς του
εἰς χεῖρας, καὶ τὰ ἄλλα νὰ τοῦ δώσῃ ὁπόταν ὁ καπετάνος ἤθελεν πηγαίνει ἐκεῖ,
τὴν ὁποίαν καπετανίαν τούτην ἄφησεν διὰ χρόνον καιρὸν διὰ γρόσια 1200, ὅμως
τὰ μισὰ νὰ ἀποκριθῇ τώρα καὶ τὰ μισὰ τὴν ἐρχόμενην ἔξαμηνία.

Ὅμοῦ γράφει καὶ τὸν Ὀντζαν Ἰσπραβνικὸν νὰ πηγαίνη καὶ αὐτὸς μαζί τοῦ καπε-
τάνη εἰς Κραγιώβαν.

Μένω τῆς εὐγενίας της ταπεινότητός της δουῖλος
Δημητράκης Σακελλαρίου

[Adresa:] Τῷ εὐγενεστάτῳ ἄρχοντι πρῶτην μεγάλῳ σερδάρη κυρίῳ μοι
κυρίῳ Πολυχρόνη Κώνστα Πέτρου ὡς πατρί μοι δουλικῶς
εἰς Ἰωαννουσέστι

Islaz, 18 februarie 1820

Vă salut cu plecăciune și sărut mînuța d-voastră de aur.

Pe lângă acestea înștiințez pe domnia voastră și pentru cauza rumînilor,
adică despre clacă, că ieri s-au sculat cîte cincî oameni din fiecare sat și s-au
dus la boierul capuchehaie al Nicopolei, cu scopul să-i dăruiască o pereche de
cai și să scrie domnia sa la București că vor sparge satele din cauza clăcii. Ba
chiar i-au arătat și scrisoarea domnească pe care o au, în care le scrie să se
ducă la isprăvnicat ca să se revizuiască judecata lor, iar dacă nu vor rămîne
mulțumiți cu isprăvnicatul, cu anafora să fie orînduiți la divanul din Craiova.
Văzînd deci boierul capuchehaie buiurdiul domnului, prin care li se porun-

cește să meargă la isprăvnicat, le-a spus că: « eu nu mă amestec la acest . . . ¹, în timp ce prea înălțatul domn vă poruncește să vă judecați la isprăvnicat și să mergeți, acolo unde vă poruncește înălțimea sa; eu nici nu mă amestec, nici nu scriu». Astfel de răspuns le-a dat capuchehaia. Aceștia însă se pregătesc ca miine să pornească spre București să dea o plîngere boierului ban Brîncoveanu, că satele se vor sparge din cauza noastră. . . ², această intenție au.

Pe lângă acestea înștiințez pe domnia voastră că astăzi a venit și Atanasie, fratele căpitanului Dimitrie, de la Craiova, care a adus o scrisoare de la boierul medelnicer Scarlat către căpitan, în care îi scrie ca miine neapărat să fie căpitanul însuși la Craiova, adăogînd că are să-i vorbească prin viu grai pe larg și despre alte chestiuni. Pentru căpitanie i-a dat în mină fratele său 500 groși, iar restul are să-l dea atunci cînd căpitanul are să se ducă acolo. Pe care căpitanie a lăsat-o pentru un an cu 1200 groși, însă jumătate din sumă să dea acum și jumătate în viitorul semestru.

De asemenea scriu și lui Oncea ispravnicul, să meargă și el împreună cu căpitanul la Craiova.

Rămîn a dumneavoastră prea plecată slugă

Dimitrachi Sachelarie

[Adresa:] Prea nobilului boier biv serdar domnului meu domn Polihronie Consta Petru, ca unui tată al meu, cu plecăciune

La Ianușești

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 221, doc. 55. Orig. grec.

90

Islaz, 24 martie 1820

D. Sachelarie dă știri despre nesupunerea locuitorilor la clacă.

Ἰζλάζι, τῆ 24 Μαρτίου 1820

Τὴν εὐγενίαν τῆς δουλικῶς προσκυνῶ, φιλῶ τὸ χρυσόν τῆς χεράκι.

Ὅμοῦ ἔλαβα περικλεισμένην καὶ τὴν προσταγὴν τῶν ἀρχόντων Ἰσπραβνίκων διὰ τὴν κλάκαν, τὴν ὁποίαν ἀμέσως τὴν ἐγγείρισα τῶν ἀρχων ζαπτζήδων καὶ ἡ εὐγενία τοὺς εὐθὺς ἐφώναξαν τὰ ἐῤῷ χωρία καὶ τοὺς τὴν ἐδιάβασαν καὶ τοὺς εἶπαν ἐκ στόματος, ὅτι ἡμεῖς προσταζόμεθα παρὰ τῷ Ἰσπραβνικάτῳ, διὰ νὰ σᾶς βιάσωμεν νὰ κάμετε τὴν κλάκαν ὅπου ὁ νόμος τοῦ τόπου διαλαμβάνει. Αὐτοὶ λοιπὸν ἀποκρίθησαν πρὸς τοὺς ζαπτζήδες, ὅλοι ὁμοφώνως καὶ μὲ ἓνα ὕφος πολλὰ ἀχρεῖον,

¹ În original: μαγλέτο.

² Puncte de suspensie în text.

ὅτι ἡμεῖς καμίαν φορὰν κλάκαν δὲν κάμομεν, κατ' οὐδένα τρόπον, καὶ ἄς στείλουν οἱ ἄρχων Ἰσπραβνίκοι Ἰαλβανίτες νὰ μᾶς ὑποτάξουν καὶ νὰ μᾶς βιάσουν νὰ κάμωμεν. Διότι καὶ ἡμεῖς τότες μέρα τὸ μεσημέρι θέλομεν φορτώσει τὰ ἀμάξια καὶ θέλομεν φύγει ὅλοι μας, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιοῦτα βλάχικα λόγια καὶ ἐπαίνους, τὰ ὁποῖα τὰ ἄκουσεν καὶ μετὰ τὰ αὐτὰ τῆς ἡ εὐγενία τῆς τί φούμουρα φοροῦν εἰς τὸ κεφάλι τους. Μάλιστα φωνάζουν ἐν φωνῇ μεγάλῃ, ὅτι αὐτοὶ πρετεντέρουν νὰ τοὺς πληρώσωμεν καὶ τὴν κλάκαν ὅπου τὰ ἀπερασμένα χρόνια μᾶς ἔκαμαν, λέγοντες οἱ ἴδιοι ὅτι ἀφοῦ ἐκλαύθησαν εἰς τὸν Μπραγκοβάνον, τάχατες τοὺς ἐρώτησεν ὁ ἄρχων καμινάρης Μανολάκης καὶ Ἰσπραβνίκος, ὅτι τὴν κλάκαν ὅπου τὰ ἀπερασμένα χρόνια ἐκάματε μετὰ τί φῶς καὶ μετὰ τί προσταγὴν τὴν ἐκάματε; Αὐτοὶ ἀποκρίθησαν ὅτι μᾶς ἐβίασεν ὁ σερδάρης Πολυχρόνης μετὰ Τούρκους, καὶ μετὰ τοὺς Κριζατζαλιῆδες καὶ ἐκάμαμεν.

Λοιπὸν τάχατες τοὺς εἶπεν ὁ εἰρημένος ἄρχων καμινάρης, ὅτι αὐτὴν τὴν κλάκαν ὅπου ἐκάματε τὰ ἀπερασμένα χρόνια, χωρὶς καμίαν προσταγὴν τοῦ ἄρχων μπάνου Μπραγκοβάνου, καὶ χωρὶς κανέναν νόμον τοῦ τόπου, εἶναι μετὰ δικαίον ὅπου νὰ σᾶς τὴν πληρῶσῃ ὁ σερδάρης Πολυχρόνης, κατὰ τὸ λέγει τῶν Βλάχων, ὅπου ἀμίλου. "Ὅμως δὲν τὸ πιστεύω καμίαν φορὰν αὐτὸν τὸν λόγον νὰ τὸν εἰπῇ ὁ ἄρχων καμινάρης. Πλὴν εἶναι ὅλες ψευτιές βλάχικες. Λοιπὸν ἄς μὴν πολυλογῶ, κλάκαν αὐτοὶ δὲν κάμουν, ἀλλὰ μήτε πληρώνουν κατ' οὐδένα τρόπον, ἕως ὅπου νὰ μὴν ἰδοῦν ζόρι καὶ μεγάλην σφίξιν, αὐτοὶ δὲν πληρώνουν, διότι μᾶς βλέπουν ὅπου ἀφεθήκαμεν δι' ὅλου ἀπαλοὶ δὲν δοκιμάζουν καμίαν σφίξιν παρὰ τὴν ἐξουσίαν, διότι καὶ αὐτοὶ δὲν θέλουν νὰ ἡξεύρουν, καὶ μάλιστα τὸ φωνάζουν, ὅτι τοὺς παρακαλοῦμεν μετὰ τὴν προσταγὴν. "Ἔως τώρα τοὺς ἐφέραμεν τότες προσταγές, καὶ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ τοὺς κάμωμεν τίποτε. Καὶ τὸ φωνάζουν τὰ σκυλιὰ οἱ καϊμακάμηδες ὅτι δὲν ἔχουν τί νὰ μᾶς κάμουν τὸ χατίρι, ὅσον ὁ καϊμακάμης τόσο καὶ οἱ Ἰσπραβνίκοι, διότι τοὺς διδομεν ρουσσέτι γρόσια, γιὰ τοῦτο μᾶς διδομεν προσταγὴν ξηρές. "Ὅμως, ἂν ἦτον μετὰ θέλημα τῆς ἐξουσίας ἐπρεπε νὰ τοὺς βιάσῃ μετὰ μουμπασιρέους φοβερούς, καὶ ὅχι μετὰ κατάνους καὶ χαρτιὰ ξηρὰ καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα βλάχικα φούμουρα. Αὐτοὶ αὐτὰ ὁμολογοῦν, εἰδὲ ὁ νοῦς τους διὰ νὰ κάμουν κλάκαν δὲν εἶναι καμίαν φορὰν, ἀλλὰ μήτε καὶ νὰ πληρώσουν, ἕως ὅπου νὰ μὴν ἰδοῦν καμίαν μεγάλην σφίξιν παρὰ τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἕως ὅπου δὲν φάγουν φάλαγγα μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς, ὅπου ἀνακατεύουν καὶ δὲν ἀφήνουν καὶ τοὺς ἄλλους νὰ κάμουν. Αὐτοὶ ἀλλῶς καμίαν φορὰν δὲν κάμουν κλάκαν. Τοὺς ὁποίους σκύλους τῆς τοὺς ἔδωσα ἐγγράφως, καὶ ἄμποτες ὅπου νὰ λάβῃ καλὸν τέλος, διότι διδομεν γρόσια χαζίρικα εἰς τὴν δουλειὰν μας καὶ δοκιμάζομεν μεγάλην δυσκολίαν ἕως νὰ λάβῃ τέλος. Μάλιστα εἰς μερικὴς δουλειὰς γίνεται καὶ κουσούρι ἐξ αἰτίας τῆς δυσκολίας ὅπου δοκιμάζομεν, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλον μέρος καὶ ζημιώνομε, διότι οἱ κύριοι τῶν μουλκιῶν διὰ τὴν κλάκαν μᾶς παίρνουν γρόσια καὶ ἔπειτα δὲν θέλουν νὰ τοὺς ὑποτάξουν διὰ νὰ κάμουν τὴν κατὰ νόμον κλάκαν τους, ἐπειδή τῆς καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ τόπου τῆς σήμερον κυριεύεται ἀπὸ τὴν εὐγενίαν των, ἀλλὰ ἀφήνουν ἡμᾶς νὰ κριθῶμεν μετὰ τοὺς Βλάχους καὶ αὐτοὶ δὲν θέλουν νὰ ἡξεύρουν, καὶ δὲν ἡξεύρω πλέον τί νὰ εἰπῶ.

Τὸ ἀμπέλι τὸ ἀρχοντικὸν κατὰ τὴν εὐγενικὴν τῆς προσταγῆν, ὅπου ὄντας αὐτοῦ ἐπροστάχθηκα, ἀμέσως ὅπου ἔφθασα, χωρὶς ἄργητα καιροῦ, ἔβαλα ἀνθρώπους μὲ παράδες συμφωνημένους, τὴν ἡμέραν πρὸς παράδες 40. Μάλιστα δὲν ἤθελαν νὰ ἔλθουν, φοβούμενοι ὅπου νὰ μὴν τοὺς πιάσω τὰς ὕσας ἡμέρας ἤθελαν δουλεύσει εἰς τὴν κλάκαν, καὶ ἕως ὅπου δὲν τοὺς ἔδωσα τὰ γρόσια εἰς χεῖρας, δὲν ἤθέλῃσαν νὰ ἔλθουν.

.....

Μήτε καὶ οἱ Μοζολένοι ἠθέλησαν, καὶ θέλουν πλέον νὰ κάμουν κλάκαν, λέγοντες ὅτι εἰς δύο μέρη δὲν ἡμποροῦν νὰ κάμουν κλάκαν. Ἀλλὰ μετὰ τὸ Πάσχα θέλουν πηγαίνει εἰς τὸ Καράκαλον, εἰς τοὺς ἄρχοντας ἰσπραβνίκους, ὅπου νὰ τοὺς ζητήσουν προσταγῆν, ὅπου νὰ μετατοπίσουν τὸ μούλι τοῦ ἄρχων μπάνου, ἐπειδήτης καὶ ὁ ἄρχων καμινάρης εἶναι ἄνθρωπος τοῦ ὀσπιτιοῦ, καὶ ἂν δὲν τοὺς δώσουν προσταγῆν διὰ νὰ μετατοπίσουν εἰς τὸ μούλι τοῦ ἄρχων μπάνου λέγουν καὶ αὐτοὶ ὅτι θέλουν φύγει εἰς Τουρκίαν καὶ κλάκα εἰς δύο μέρη δὲν κάμουν. Καὶ αὐτοὶ ἐπῆραν φούμουρα ὅλον ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ ἄρχισαν καὶ κάμουν νάζια, διότι καὶ αὐτὰ τὰ χωριά μας, μετὰ τὸ Πάσχα, θέλουν πηγαίνει εἰς τὸ Καράκαλον εἰς τοὺς ἄρχοντες. Λοιπὸν βλέποντας καὶ ἐγὼ ὅπου δὲν θέλουν νὰ ἔβγουν μήτε αὐτοὶ, τοὺς ἄφησα. Διὰ ποίαν αἰτίαν νὰ κάμω καυγὰν μὲ αὐτουνοὺς, εἰς καιρὸν ὅπου τοὺς ἔχω ὁμολογία παρμένη, ὅτι ἂν δὲν ἤθελαν κάμει τὴν κλάκαν, νὰ ἔχουν νὰ μᾶς πληρώνουν τὴν ἡμέραν πρὸς πέντε, 5, καὶ οὕτως τοὺς ἄφησα καὶ ἐτελείωσα τὴν δουλειάν τοῦ ἀμπελίου ὅλον μὲ γροσάκια, καὶ μᾶς ἐπῆγαν τόσα γρόσια, καὶ ἕως τὸν καιρὸν τοῦ τρύγου θέλει μᾶς πηγαίνουν ἀκόμη πολλά, διότι θέλει ἀκόμη δύο φορὲς σκάψιμο, ἐξόχως τοῦτο τὸ σκάψιμον.

.....

Τὸν ἄρχων σερδάρη Διαμαντὴ κατὰ τὴν εὐγενικὴν τῆς προσταγῆν τὸν ἐζήτησα τὸ καπηλειὸν τῆς Μοζόλιας νὰ μοῦ τὸ πουλήσῃ καὶ παρακάτω ἀπὸ τὰ γρόσια χίλια πεντακόσια δὲν μοῦ τὸ ἀφήνει, καὶ ἐγὼ τὸν ἔδωσα ἕως τὰ γρόσια χίλια, ὄχι παραπάνω, καὶ ὀρισμός τῆς. Πλὴν τολμῶ παρακαλεῖν τὴν εὐγενίαν τῆς, ἂν ἦτον ὀρισμός τῆς εὐγενίας τῆς ὅπου νὰ ἐπαίρνετε καὶ τὸ Φούντου Βόρνικον ὅλον εἰς τὸν ἴδιον τρόπον, ἂν μᾶς τὸ ἄφηνεν μὲ αὐτὴν τὴν τιμὴν, διότι ἐβγαίνουν μπάρεμ τὰ ἔξοδα τοῦ κονακιοῦ καὶ ζημίαν δὲν δοκιμάζομεν, καὶ ὅπως καταλάβει ἡ εὐγενία τῆς.

.....

Πρὸς τούτοις παρακαλῶ θερμῶς τὴν εὐγενίας τῆς ὅπου μὲ τὸν ἴδιον κάτανον νὰ μοῦ σταλθῇ ἕνας νόμος εἰς τὴν ρωμαϊκὴν γλώσσαν, δηλ. νόμος τῆς Βλαχίας, ὅπου διαλαμβάνει περὶ κλάκας καὶ ἐτέρων πολλῶν, διότι ἤξεύρω ὅπου ἔχεται καὶ ρωμαϊκόν, διότι ποθῶ σφόδρον νὰ τὸν διαβάσω, καὶ διαβάζοντας ἀμέσως θέλω τὸν στείλω πάλιν σίγουρα...

Μένω τῆς εὐγενίας τῆς ταπεινός τῆς δευλός

Δημήτριος Σακελλαρίου

Vă salut cu plecăciune și sărut mînuța dumneavoastră de aur.

.....

Am primit împreună cu scrisoarea închisă și porunca boierilor ispravnici în legătură cu claca, pe care îndată am înmînat-o boierilor zapcii. Domniile lor îndată au chemat pe locuitorii satelor de aici și le-au citit-o și le-au spus și prin viu grai că noi avem poruncă de la isprăvnicat să-i silim să facă claca care este cuprinsă în legea țării. Ei însă au răspuns zapciilor, toți într-un glas și cu un ton foarte urît, că: «noi sub nici un motiv nu facem niciodată clacă și chiar dacă or să trimită boierii ispravnici arnăuți să ne supună și să ne oblige să facem, atunci și noi, în amiaza mare vom încărca căruțele și vom fugi cu toții». Ei au mai spus și alte multe asemenea vorbe și laude rumînești, pe care le-a auzit și domnia sa cu urechile sale și și-a dat seama ce fumuri au în capul lor. Ba chiar și țipă și pretind să le plătim și claca ce ne-au făcut-o anii trecuți. Ei spun că după ce s-au plîns lui Brîncoveanu, chipurile, i-a întrebat boierul căminar Manolachi ispravnicul, că: «pe baza cărei lumini și porunci ați făcut claca în anii trecuți»? Ei au răspuns că: «ne-a silit serdarul Polihronie cu turci și cu cîrjalii, și am făcut». Deci, chipurile, le-a spus amintitul boier căminar, că: «această clacă, pe care ați făcut-o în anii trecuți fără vreo poruncă a boierului ban Brîncoveanu și fără să fie vreo lege a țării, este drept ca să v-o plătească serdarul Polihronie». Așa spun și așa vorbesc rumîni, însă nu cred să fi spus vreodată boierul căminar aceste cuvinte, ci sînt minciuni rumînești. Așadar, să nu mai lungesc vorba, ei nu fac clacă și în nici un chip nu vor să plătească pînă ce nu vor fi constrînși. Nu plătesc, fiindcă ne vād că ne-am lăsat cu totul moale și nu sînt constrînși de loc de stăpînire. Ei nu vor să știe, ba chiar țipă că [în zadar] ne rugăm cu poruncile în mîini și că pînă acum le-am adus atîtea porunci și nimic nu putem să le facem. Ciinii de caimacami țipă că n-au cum să ne facă hatîrul nici caimacamul nici ispravnicii, dar fiindcă le dăm drept rușfet, bani, de aceea ne dau porunci seci. Dacă era cu voia stăpînirii, trebuia să fie siliți cu puternici mumbașiri și nu cu cătane și hîrtii goale și alte multe asemenea fumuri rumînești.

Ei spun acestea și n-au de gînd niciodată să facă clacă, dar nici să plătească pînă ce nu vor fi constrînși de stăpînire și pînă ce nu vor fi bătuiți la falangă cîțiva din acei care se amestecă și nu-i lasă și pe ceilalți să facă clacă. Astfel ei niciodată nu vor face clacă. Numele acestor ciini vi le-am dat în scris și să dea dumnezeu să ia un sfîrșit bun, fiindcă dăm bani peșin pentru treburile noastre și întîmpinăm mari greutăți pînă să se termine. Avem chiar pierderi în unele treburi din cauza dificultăților întîmpinate, iar pe de altă parte suferim și pagubă, fiindcă stăpînii moșiilor ne iau bani pentru clacă, iar apoi nu vor să-i supună [pe țărani] să-și facă claca după pravilă, fiindcă

și cărmuirea țării este astăzi în mâinile lor, ci ne lasă pe noi să ne judecăm cu rumîinii și ei nu vor să știe; și nu mai știu ce să spun.

Potrivit cinstitei porunci a dumneavoastră, primită încă de cînd eram acolo, îndată ce am sosit, fără vreo pierdere de timp, am pus oameni angajați cu bani, cu cîte 40 parale pe zi, la via domniei voastre, ca s-o lucreze. Unii nu voiau să vină, de frică să nu socotesc zilele lucrate drept clacă și pînă nu le-am dat banii în mînă, n-au vrut să vină.

.....

Nici locuitorii din Mozolea n-au vrut și nu mai vor să facă clacă, spunînd că în două părți nu pot să facă clacă. După paști se vor duce la Caracal, la boierii ispravnici, să le ceară o poruncă, și să se mute la moșia boierului ban, fiindcă și boierul căminar este omul casei, iar în caz că nu li se va da poruncă să se mute la moșia boierului ban, spun și aceștia că vor fugi în Turcia, iar clacă în două părți nu fac. Și aceștia au fumuri tot sub influența celorlalți și au început să facă nazuri, fiindcă și aceste sate ale noastre, după paști, se vor duce la Caracal, la boieri. Văzînd deci eu că nu vor să facă clacă nici aceștia, i-am lăsat în pace. De ce să mă cert cu ei o dată ce am primit de la ei un zapis, ca în caz că nu vor voi să facă clacă să fie obligați să ne plătească pentru fiecare zi cîte 5¹ și astfel i-am lăsat în pace și am terminat munca de la vie tot cu bănișori. Și am cheltuit atîția bani, ca pe timpul culesului viilor, și vom mai cheltui încă mulți, fiindcă este nevoie încă de două ori să fie săpată, afară de acest săpat.

.....

Boierul serdar Diamandi, potrivit onoratei d-voastră porunci, i-am cerut să-mi vîndă cîrciuma de la Mozolea, dar mai jos de una mie cinci sute groși nu mi-o lasă și eu i-am dat pînă la 1000 groși, nu mai mult. Aștept ordinul d-voastră. Indrăznesc să vă rog, dacă sînteți de acord, să luați și cîrciuma de la Fundu-Vornicului, tot în aceleași condițiuni, dacă ne-ar lăsa-o cu același preț, fiindcă ies cel puțin cheltuielile conacului și n-avem pagubă, dar precum veți socoti d-voastră că-i bine.

.....

Pe lîngă acestea vă rog călduros ca, cu aceeași cătană, să-mi trimiteți o lege în limba greacă, adică legea Țării Romînești, în care e vorba de clacă și de alte multe lucruri, fiindcă știu că aveți și în limba greacă. Doresc foarte mult s-o citesc, iar după ce o voi citi am să v-o trimit iarăși pe cale sigură.

.....

Rămîn sluga domniei voastre plecată

Dimitrie Sachelarie

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 221, doc. 25. Orig. grec.

¹ Nu se precizează ce monedă.

[Islaz,] 2 iulie 1820

Tărănii din Islaz sînt constrînși prin porunca domnului și a caiamacamului să facă claca după pravilă.

[Ιζλάζι,] 2 Ίουλίου 1820

Τὴν εὐγενίαν τῆς δουλικῶς προσκυνῶ, φιλῶ τὸ χρυσόν τῆς χεράκι.

.....

Κατὰ τὴν εὐγενικὴν τῆς προσταγῆν, ἰδοὺ ὁποῦ μὲ τοὺς ἰδίους κираτζῆδες, ὁποῦ τὸ σιτάρι φέρουν, σᾶς στέλνονται καὶ δώδεκα ἀρνιά ἀπὸ τὲς φατατζοῦνες παρμένα. Καὶ τὰ μὲν πέντε ἀρνιά ἐδόθησαν εἰς τοὺς Ἰωαννουσέστηδες νὰ τὰ φέρουν, τὰ τέσσαρα ἐβάλθησαν εἰς τὰ ἀμάξια τῶν ἀπὸ Γγουργγάνη, τὰ δὲ ἄλλα τρία ἐβάλθησαν εἰς τὰ ἀμάξια τῶν ἀπὸ Μπαμπιτζέσθη. Τοὺς ἐδόθησαν ἀρνιά καλὰ καὶ παχιά. Ἀκόμη ἔμειναν τρία-τέσσαρα ἀρνιά ἄπαρτα, ὅμως αὐτὰ οἱ Βλάχοι δὲν θέλουν νὰ τὰ δώσουν, λέγοντας ὅτι ἀπὸ τριάντα πρόβατα ἀρνιά δὲν δίδουν, καὶ τόσα ἔχουν. Καὶ αὐτὰ ἂν ἤμπορέσω καὶ τὰ πάρω, αὐτὰ θέλω τὰ φάγωμεν καὶ ἡμεῖς, διότι τὸ Πάσχα δὲν τὰ ἐπήραμεν, μὲ σκοπὸν ὁποῦ νὰ τὰ ἀφήσωμεν νὰ παχύνουν, καὶ οὕτως ἐμείναμεν. Ἡ εὐγενία σας καὶ ἡμεῖς ἔχομεν τί νὰ φάγωμεν, καθότι εἰς τὸ ἐξῆς πρέπει νὰ μάσωμεν πουλιά ἀρκετὰ ἀπὸ τὸ δίσμα.

.....

Πρὸς τοῦτοις εἰδοποιῶ τὴν εὐγενίαν τῆς, ὅτι ἐπροχθὲς εἰς τὰς 30 τοῦ παρελθόντος μηνὸς ἤλθαν ἐδῶ εἰς Ἰζλάζι οἱ ἄρχων ἰσπραβνίκοι, καὶ οἱ δύο. Καὶ ἐρχόμενοι ἐφώναξαν ὅλα τὰ χωρία καὶ τοὺς ἐδιάβασαν ὅσον τὴν προσταγὴν τὴν αὐθεντικὴν, τόσον καὶ τὴν προσταγὴν τοῦ ἄρχων καϊμακάμη, ὅσον καὶ τὸ γράμμα τοῦ ἄρχων μπάνου Μπραγκοβάνου, καὶ ἀφοῦ τοὺς ἐδιάβασαν τὰς προσταγὰς, τοὺς ἐρώτησαν, κάμουν τὴν κατὰ νόμον κλάκαν τους, ἢ νὰ πηγαίνουν εἰς τὸ ντιβάνι τῆς Κραγιώβας, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἂν δὲν εὐχαριστηθοῦν νὰ πηγαίνουν εἰς τὸ Βουκουρέστι. Αὐτοὶ ὅλοι ἀποκρίθησαν μὲ μίαν φωνήν, ὅτι μῆτε κλάκαν δὲν κάμουν, ἀλλὰ μῆτε εἰς τὴν Κραγιώβαν πηγαίνουν, μῆτε εἰς Βουκουρέστι, ἀλλὰ θέλουν φύγει ὅλοι εἰς τὸ χάσση τὸ τουρκικόν. Ἀκούοντας λοιπὸν αὐτὸν τὸν λόγον οἱ ἄρχοντες, ἐθύμωσεν λίαν ὁ ἄρχων κλουτζέρης Τζάνης καὶ τοὺς λέγει, ὅτι ὅλοι τώρα νὰ φύγετε, κανένας νὰ μὴν μείνη, καὶ ἐγὼ δίδω ὁμολογίαν τοῦ αὐθεντός καὶ μὲ τὰ ζῶα σας, ὁποῦ θέλουν σᾶς μείνουν, καὶ ἀκαρέτια σας ὁποῦ ἔχετε, καὶ σπαρτὰ σας, θέλω πληρώσει τὸ δόσιμόν σας δέκα χρόνια, καὶ ὥρα σας καλή. Ὅλοι τώρα νὰ φύγετε, καὶ νὰ ἰδοῦμε ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ πασιὰς ὁποῦ ἤθελεν σᾶς δεχθῆ εἰς τὸ χάσση τόσον λαόν. Καὶ ὁ αὐθέντης ἄς εἶναι ἄξιος καὶ ἀπὸ ἐκεῖ σᾶς φέρνει, ἢ γράφει τὸν πασιᾶ καὶ σᾶς κρεμνᾶ ὅλους, κ' ἄλλα πολλὰ τοιοῦτα φοβερίσματα. Αὐτοὶ ὅμως ὅλο τὸ ἴδιον φωνάζουν, ὅτι θέλομεν φύγει ὅλοι τούτην τὴν ὥραν, στοχαζόμενοι ὅτι μὲ τὰ τοιοῦτα λόγια νὰ φοβερίζουν τοὺς ἰσπραβνίκοις. Ὁ ἄρχων κλουτζέρης ὅλον τὸ ἴδιον τοὺς λέγει, ὅτι ἓνας νὰ μὴν μείνη, δὲν θέλω νὰ ἤξεύρω. Εἰδὲ τὴν κατὰ νόμον κλάκαν πρέπει νὰ τὴν κάμετε ἕως τὸ ἓνα. Τότες λοιπὸν καὶ αὐτοὶ ἔφυγαν ὅλοι μὲ μίαν μεγάλην ὁρμήν, καὶ φωνάζοντες

ένας μὲ τὸν ἄλλον ὅτι ὅποιος δὲν ἤθελεν φύγει αὖριον τὸ ταχύ, νὰ τὸν βάλουν φωτιὰ εἰς τὸ σπίτι. Λοιπὸν τὸ ταχύ ἄρχισαν μερικοὶ ἀπὸ τὸ Ἰζλρζι, τάχατες νὰ φορτώνουν τὰ ἀμάξια νὰ φύγουν, βάζοντας τὰ καλαμπαλίκια τῶν εἰς τὰ ἀμάξια, ὅμως νὰ κινήσουν δὲν τοὺς κάμει ἡ καρδιά, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλον μέρος ἔβαζαν τὸν πουργαλάμπου καὶ ἔλεγε τὸν ἱσπράβνικον ὅτι, ἄρχοντα, οἱ Βλάχοι φορτώνουν διὰ νὰ φύγουν. Ὁ ἄρχων κλουτζάρης ἀπὸ τὸ ἄλλον μέρος τοὺς λέγει ὅτι ψυχὴ νὰ μὴν μείνη, δὲν θέλω νὰ ἡξεύρω, καὶ ὦρα τοὺς καλῆ. Καὶ τότες φωνάζει ὁ ἄρχων κλουτζάρης τοὺς ζαπτζῆδες καὶ τοὺς προστάζει, ὅτι ἀφοῦ ἡμεῖς κινήσωμεν νὰ τοὺς πάρετε ἐγγράφως ὅλα τὰ ζῶα τοὺς ὁποῦ ἔχουν, ἕως εἰς τὸ παραμικρὸν, ὅσον καὶ τὲς ὄρνιθες τῶν, καὶ τὰ ἀμπέλια τῶν, καὶ ὅλες τὲς ὀγράδες τῶν, σχεδὸν καὶ λειβάδια καὶ μπαχτζέδες τῶν. Ὅλα νὰ τὰ κάμετε κατάστιχον παστικὸν καὶ τὸ ὀγληγορώτερον νὰ μᾶς στείλετε εἰς τὸ Καράκαλον, καὶ νὰ τοὺς εἰπῆτε καὶ αὐτονῶν ὅτι ἕως τέσσαρας ἡμέρας διορίαν, ἀπὸ πέντε ἕξι ἄνθρωποι ἀπὸ τὸ αὐτὸ χωριὸν νὰ εὔρεθῶν εἰς Κραγιώβαν, καθότι ἂν δὲν ἤθελον πηγαίνει εἰς Κραγιώβαν, τότες θέλω γράψει εἰς τὸν αὐθέντην τὴν ἀπειθειάν τῶν εἰς τὰς προσταγὰς τὰς αὐθεντικὰς. Καὶ οἱ ἱσπράβνικοι φεύγοντας ἀπὸ τὸ χωριὸν, καὶ αὐτοὶ ἐξεφόρτωσαν τὰ ἀμάξια τῶν ὀπίσω, καὶ οἱ ζαπτζῆδες ἄρχισαν νὰ κάμουν τὴν καταγραφὴν διὰ τὰ ζῶα. Καὶ βλέποντας αὐτοὶ ὅτι οἱ ζαπτζῆδες τοὺς γράφουν ὅσον καὶ τὲς ὄρνιθες, βλέπω σήμερον ὁποῦ ἦλθαν οἱ Ἰζλάζινοι ὅλοι εἰς τὸ κονάκι μας, καὶ ἄρχισαν νὰ παρακαλοῦν, ὅτι τί ἔκαμαν δὲν ἔκαμαν καλά, τὸ ἐμετανόησαν, ὅμως περικαλοῦν ὅτι νὰ τοὺς ἀφήσωμεν μόνον τὸ χωριὸν Ἰζλάζι κομματί ἀλαφρότερα ἀπὸ τὰ ἄλλα τὰ χωρία, διότι αὐτοὶ τραβοῦν περισσότερο ἀπὸ ὅλα τὰ χωρία, καὶ ἀφήνοντάς τοὺς ἀλαφρότερον, ν'ἀρχίσουν ἀπὸ αὖριον νὰ μᾶς κάμουν τὴν κλάκαν. Λοιπὸν ἐγὼ τοὺς ἀπεκρίθηκα, ὅτι ἐγὼ δύναμιν δὲν ἔχω νὰ σᾶς χαρίσω μήτε ὦραν, ἀπὸ τί προστάζει ὁ νόμος, ἀλλὰ τόσον ἡμπροῶ, ὁποῦ νὰ γράψω τὸν ἄρχων μεδελνιτζέρην Σκαρλαῶτον, καὶ ἐπιστάτην, καὶ ἂν ἡ εὐγενία του ἡμπορεῖ νὰ σᾶς χαρίση τίποτας, ἄς σᾶς χαρίση, εἰδὲ ἐγὼ δὲν ἡμπορῶ νὰ σᾶς χαρίσω μήτε μίαν ὦραν, καθότι ὁ ἄρχων κλουτζάρης μου εἶπεν, ὅτι ἐσὺ ἔχεις νὰ τοὺς ζητήσης τὴν κατὰ νόμον κλάκαν, ὄχι περισσότερο, μήτε ὀλιγώτερον μήτε ὦραν, καὶ ἄς φύγουν ὅλοι. Αὐτοὶ οἱ Βλάχοι κατὰ πρώτην φορὰν ἐσυνάχθησαν περὶ τοὺς τριακοσίους ἀνθρώπους εἰς τὸ ἱσπραβνικάτον καὶ ἄρχισαν ὅλοι νὰ φωνάζουν διὰ ἐμένα ὅτι τοὺς ἀφάνισα αὐτὰ τὰ χρόνια μὲ τὰ ἄδικα δίσματα, χορταρίου καὶ πουργουμπίου καὶ περὶ τῆς ὀτάστινας, ὅτι ὅποιος ἔμεινε ραμασίτζα τοὺς ἐπήραμεν γρόσι, καθὼς τὸ κρασί εἰς κρίτζημα ἐπουλήθη, καὶ διὰ ἄλλα πολλὰ ἄρχισαν νὰ φωνάζουν. Λοιπὸν ὁ ἄρχων κλουτζέρης τοὺς ἐκατάλαβε τί ἄνθρωποι σερέτηδες εἶναι, καὶ ὅτι αὐτὰ εἶναι ὅλα ψεύματα καὶ δὲν ἔβαλεν πίστιν καὶ ἀκουὴν εἰς τὰ λόγια τῶν. Τόσον μόνον μου εἶπεν, ὅτι ἂν αὐτὰ ὁποῦ μὲ τὰ αὐτιά του ἔχει ἀκούσει ἀληθεύουν, κακῶς ἐφέρθη, ὅμως εἰς τὸ ἐξῆς σὲ προστάζομε, ὅτι ἕως εἰς τὸ παραμικρὸν νὰ ἀκολουθήσης κατὰ τὸν νόμον τοῦ τόπου. Ἀπὸ τὸ χορτάρι νὰ τοὺς πάρωμεν χόρτο καὶ ὄχι γρόσια, καὶ ἀπὸ τὸ σιτάρι, σιτάρι, σχεδὸν ἀπὸ ὅλα κατὰ τὸν νόμον. Καὶ μοὶ λέγουν οἱ ἄρχοντες καθὼς ἐσεῖς ζητᾶτε κατὰ τὸν νόμον τὴν κλάκαν, οὕτως νὰ τὰ φυλάξετε ὅλα κατὰ τὸν νόμον, καθότι ἀκολουθώντας παρὰ-

νομον θέλετε παιδευθεῖ. Λοιπὸν ἐγὼ τοὺς ἀπεκρίθηκα, ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς θέλομεν ἀκολουθήσει κατὰ τὸν νόμον. Ἄπὸ χόρτον νὰ τοὺς πάρωμεν χορτάρι, καὶ ἀπὸ ἔλα κατὰ τὸν νόμον.

Καὶ ἐν τοσοῦτῳ μένω

τῆς εὐγενίας της ταπεινός της δοῦλος
Δημητράκης Σακελλαρίου

Λοιπὸν παρακαλῶ τὴν εὐγενίαν της διὰ τὸ χωρίον Ἰζλάζι νὰ προσταχθῶ τί ἀπόκρισιν νὰ τοὺς δώσω, διότι αὐτοὶ προσμένουν ἀπόκρισιν, ὅπου νὰ τοὺς ἀφήσωμεν ἐλαφρότερα καὶ οὕτως νὰ ἔβγουν νὰ κάμουν τὴν κλάκαν τους. Μόνον αὐτοὶ ἐφ'όθησαν, ἄλλον χωρίον δὲν ἐδόθη νὰ κάμη ἕως τώρα ἐξὸν τὸ Ἰζλάζι. Ὁ σκύλος Ὀντζας ἰσπραβνιτζέλος δὲν θέλει νὰ δώση μήτε γρόσι διὰ τοὺς υἱοὺς του, μήτε νὰ δουλεύση, καὶ ὀρισμός της. Ὁ δὲ Τουδωρος ἄρχισε νὰ δουλεύη εἰς τὸ κονάκι.

[Adresa:] Τῷ εὐγενεστάτῳ ἄρχοντι πρώτῳ μεγάλῳ σερεάρῳ κυρίῳ μοι κυρίῳ Πολυχρόνῳ Κώνστα Πέτρου καὶ ἀδέλφια τῷ ὡς πατρί μοι δουλικῶς
εἰς Ἰωαννουσέστι

[Islaz.] 2 iulie 1820

Vă salut cu plăcere și sărut mînuța dumneavoastră de aur.

.....
Potrivit poruncii dumneavoastră, iată că vă trimit cu căruțașii care aduc grîul și 12 miei luați de la fătăciuni; cinci miei au fost dați ianușestilor ca să-i aducă, patru au fost puși în căruțele celor de la Gorgani, iar restul de trei au fost puși în căruțele celor de la Babicești. Li s-au dat miei buni și grași; au mai rămas 3—4 miei care n-au fost luați, dar rumîinii nu vor să dea acești miei, spunînd că de la treizeci de oi ei nu dau miei, că atîția au. Dacă voi reuși să iau și acești miei, am să-i opresc pentru noi, fiindcă de paști nu i-am luat, lăsîndu-i să se îngrașe și astfel am rămas fără miei. Dumneavoastră și noi avem ce mînce, deoarece în viitor vom aduna păsări din dijmă.

.....
Pe lângă acestea vă înștiințez că alaltăieri, la 30 ale lunii trecute, au venit aici la Islaz cei doi boieri ispravnici și au chemat toate satele să citească țăranilor atît porunca domnească, cît și porunca boierului caimacam, precum și scrisoarea boierului ban Brîncoveanu. După ce le-au citit poruncile, i-au întrebat dacă au de gînd să-și facă claca potrivit pravilii, iar dacă nu să meargă la divanul Craiovei, și de nu vor rămîne mulțumiți acolo, să meargă la București. Toți au răspuns într-un glas că nici clacă nu fac, dar nici la Craiova sau la București nu merg, ci vor pleca toți în hasul turcesc. Auzind deci boierii cuvintele acestea, tare s-au supărat. Boierul clucer Giani le-a și spus: « toți acum să plecați, să nu rămînă nimeni, și eu voi da un zapis stăpînului, și cu vitele voastre care rămîn și cu acareturile și semănăturile ce aveți voi am să plătesc darea voastră pe zece ani, și drum bun! Să plecați toți acum, și să vedem care este acel pașă, care are să primească în hasul lui atîta popor? Iar stăpînul

dacă este vrednic și de acolo vă aduce, sau scrie pașei și vă spînzură pe toți» — și alte multe asemenea amenințări. Ei însă strigă același lucru: «vom pleca toți în acest moment», crezînd că cu astfel de cuvinte au să sperie pe ispravnici, iar boierul clucer le spune tot același lucru: «nimeni să nu rămînă, nu vreau să știu, claca orînduită trebuie s-o faceți toată». Atunci ei au plecat furioși, strigînd că cine nu va pleca mîine dimineață să i se pună foc la casa lui. Așadar dimineața au început cîțiva de la Islaz, chipurile, să încarce căruțele să plece, punînd calabalîcul lor în căruțe, dar să pornească nu-i lăsa inima. Pe de altă parte puneau pe pîrcălab să spună ispravnicului: «boierule, rumîinii încarcă să plece». Iar boierul clucer, pe de altă parte, le spune ca suflet să nu rămînă, că nu vrea să știe și drum bun. Și atunci cheamă boierul clucer pe zapcii și le ordonă: «după ce noi vom pleca, să le înscrieți toate vitele lor pe care le au, precum și găinile, și toate ogrăzile, livezile și grădinile lor. Să faceți pentru toate un catastih deslușit și să mi-l trimiteți cît mai repede la Caracal și să spuneți și țăranilor ca, în soroc de patru zile să meargă cinci șase oameni din acest sat la Craiova, iar în caz că nu se vor duce la Craiova, atunci voi scrie domnului despre nesupunerea lor față de poruncile domnești». Dar, după ce ispravnicii au plecat din sat, țăranii și-au descărcat căruțele, iar zapcii au început să întocmească lista vitelor. Țăranii au văzut că zapcii înscriu și găinile.

Văd astăzi că toți locuitorii din Islaz au venit la conacul nostru și au început să se roage că n-au făcut bine ceea ce au făcut și că le pare rău, însă se roagă să lăsăm satul Islaz ceva mai ușurat ca satele celelalte, fiindcă acesta suferă mai mult dintre toate satele și dacă vor fi lăsați mai ușurați, vor începe de mîine să ne facă claca. Dar eu le-am răspuns: «cu n-am putere să vă iert nici măcar un ceas, din ceea ce poruncește pravila, ci numai atît pot să scriu boierului medelnicer Scarlat, epistatul, și dacă domnia sa poate să vă ierte ceva, să vă ierte, dar eu nu pot, deoarece boierul clucer mi-a spus ca să vă cer claca după pravilă, nici mai mult, nici mai puțin măcar cu un ceas și dacă nu, puteți pleca cu toții.

Ceilalți rumîni — vreo trei sute de oameni — mai întîi s-au adunat la ispravnicat și au început toți să strige împotriva mea, că am ruinat aceste sate cu dijmele nedrepte pentru fîn, porumb și cu otaștina; că acelora, care au rămas cu rămășiță le-am luat bani; cum s-a vîndut vinul în cîrciumă și multe altele. Boierul clucer însă i-a înțeles ce fel de oameni șireți sînt și că toate acestea sînt minciuni și n-a vrut să-i creadă și să-i asculte. Numai atît mi-a spus că dacă cele auzite cu urechile lui se adevereșc, rău m-am purtat, însă în viitor «îți poruncim ca pentru lucrul cel mai neînsemnat să urmezi potrivit cu pravila țării. Pentru fîn să le luăm fîn și nu bani, pentru grîu, grîu, pentru toate, după pravilă». Și îmi spun boierii: «precum dumneavoastră cereți claca potrivit pravilii, așa să împliniți totul după pravilă, deoarece dacă veți face ceva împotriva pravilii, veți fi pedepsiți». Eu le-am răspuns că în viitor vom

urma pravila pentru fin, le vom lua fin, și așa pentru toate celelalte, după pravilă.

Cu acestea, rămîn a dumneavoastră slugă
Dimitrache Sachelarie

Așadar vă rog să-mi porunciți ce răspuns să le dau pentru satul Islaz, fiindcă ei așteaptă răspuns, ca să-i ușurăm, și astfel să iasă să-și facă claca¹; numai ei au consimțit să facă clacă, nici un alt sat, afară de Islaz, n-a consimțit. Cîinele de Oncea, isprăvnicelul, nu vrea să dea nici un ban pentru fiii lui, dar nici să lucreze. Aștept ordinul dumneavoastră. Tudor a început iar să lucreze la conac.

[Adresa:] Prea nobilului boier biv vel serdar, domnului meu domn
Polihronie Consta Petru și frații, ca unui tată al meu, eu
plecăciune

La Ianușești

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 221, doc. 13. Orig. grec.

92

26 august 1820

*Tudor Vladimirescu adeverește că a primit 1903 taleri de la
Pavel Macedonschi, pentru negustorie.*

Taleri

1 903, adecă lei una mie nouă sute trei, am primit de la domnul Pavel Macedonschii asupra mea, ca să-i metahirisesc în neșugătorii. Și cînd mi să vor cere, atît capetile, cît și cîștigul ce va ieși, să am a-i răspunde dumnealui făr' de alt cuvînt, arătîndu-i și dreaptă socoteală pentru cîștigul ce va ieși. Și am iscălit.

Theodor Vladimirescu

1820, avgust 26

Și acești bani sînt cu cei de la Mihaloglu, care au să să ia de la dînsul.

Ἀνδρέας, μαρτυρῶ ὅτι ἡ ὀπισθεν ἡ ὑπογραφή εἶναι τοῦ ἰδίου ὑπογραφομένου Θεοδώρου Βλαδιμηρέσκου (Andrei, mărturisesc că iscălitura de pe verso este proprie a subscrisului Theodor Vladimirescu).

¹ Într-o scrisoare din 26 iulie 1820, D. Sachelarie se plînge din nou că locuitorii nu se supun; nu vor să lucreze la arie și nu vor să dea boabe, ci numai snopi (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 221, doc. 23. Orig. grec). Alte știri în legătură cu atitudinea locuitorilor în chestiunea clăcii se găsesc într-o scrisoare din 4 noiembrie a aceluiași (același pach., doc. 28 și 29).

Vasile logofătul, martor pentru această iscălitură, că este a adevăratului sluger Tudor Vladimirescu.

Intocmai după original

Constantin Elefterescu

Nr. 9

Arh. St. Buc., Administrative noi, vornicia din lăuntru, dos. 4241/1832 roșu, f. 24.
Publicat de E. Virtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 69.

93

3 septembrie 1820

*Sătenii din Nedeia (Dolj) se obligă să împlinească pe viitor ade-
turile moșiei, la care pînă acum nu s-au supus.*

Încredințăm cu acest zăpis al nostru la mîna dumnealui biv vel medelnicer Scarlat Dulea, epistatul moșiilor dumnealui prea cinstitului biv vel ban Grigorie Brîncoveanu, precum să să știe că noi, aflîndu-ne cu lăcuința pe moșia Nedeia din sud Dolji a dumnealui prea cinstitului ban Brîncoveanu, și după pravila pămîntului nefiind următori a răspunde cele drepte ale pămîntului la omul ce-l are orînduit arendaș acolo, la această moșie, precum pravila coprinde, mai virtos pentru zilele clăcii împotrîvindu-ne cu totul, nu am făcut nici măcar o zi, nici pă anu trecut, nici pă acest următor an. Și așa, după arătarea ce au făcut dumnealui medelnicer prea cinstitului ban, stăpînului nostru, și dumnealui făcînd arătare mării sale prea înălțatului nostru domn pentru a noastră nesupunere și împotrîvire ce am arătat, s-au trimes luminată porunca înălțimii sale către cinstitul divan al Craiovei, ca nu numai să ne supuie a face urmare întocmai după pravila pămîntului, ci să ne și pedepsim ca unii ce am dat pricină dă nesupunere și la lăcuiitorii altor sate. După care, orînduindu-să mumbașir cu cinstită porunca caimacamii și aducîndu-ne aici, pînă a nu ne înfățașa în cinstitul divan cu dumnealui medelnicer, epistatu, după ce, pe de o parte, am înțales cele poruncite de către mării sa vodă pentru a noastră împotrîvire și nesupunere ca să ne pedepsim; pe de altă parte am înțales și am văzut că toți ceilalți lăcuiitori ce să află șezînd pă moșii stăpînești s-au supus de către cinstitul divan a face zilele clăcii și toate celelalte cîte în pravilă să coprind; încă au fost să ia și pedeapsă, și în cea din urmă, cunoscînd greșala lor, s-au rugat de către cinstitul divan de i-au iertat și au dat și zăpis că vor urma întocmai după pravilă. Asemenea dar și noi, cunoscîndu-ne greșala noastră pentru nesupunerea ce am arătat, văzînd și hotărîrea pravilii că este întocmită asupra tuturilor lăcuiitorilor țării a clăcui cîte doăsprezece zile pă an și a răspunde toate celelalte ce sînt legate în pravilă la stăpînu moșii, nu ne-am mai rămas nici noă cel mai puțin cuvînt de împotrîvire, în vreme ce este pravilă legiuită asupra tuturilor lăcuiitorilor de opște, ci ne-am mulțumit de a

noastră bunăvoință și am dat zapisul acesta dumnealui epistatului, prin care ne legăm că vom fi următori întocmai după copriinderea pravilii, de vom face câte doașprezece zile clacă pă an, ori în lucru, sau să-l plătim în bani, zioa câte taleri unu, precum și pentru caru de lemne care nu-l vom aduce, fiindcă acolo pădure nu este, să avem a-l plăti în bani cu prețul ce să polipsește acolo în partea locului; să arăm și câte o zi cu toate plugurile câte să vor afla în satul nostru, toamna sau primăvara; să plătim și suhat pentru vitele mărunte ce pasc și să hrănesc în moșie. Mai în scurt, să avem a împlini și a răspunde adeturile moșii câte în pravili să copriind, dar și stăpînu să nu ne supere mai mult peste cele în pravilă copriind.

Iar cînd și după aceasta îpotrivă vom face urmare și ne vom mai arăta cu nesupunere, atunci să fim pedepsiți strașnic de către cinstitul divan. Și pentru că vom fi următori legăturii ce printr-acest zapis facem și vom împlini toate cele drepte adeturi la stăpînu moșii, am rugat și pă cinstitul divan de nu-au întărit zapisul acesta.

1820 septemvrie 3

Eu Dumitru Răzgiutu ot Nedeia
eu Anton Brezoi ot tam
eu Mitroi Ștefănucă ot tam.

} vechili pentru tot satul nostru
Nedeia din sud Dolji,

adeverim.

De la divanu Craiovii.

Cu acest zapis, ce l-au dat cei în dosu iscăliți săteni vechili și din partea a tot satul lor Nedeia, viind și înaintea noastră, au făcut rugăciune ca să să adevereză și dă către noi, spre a-și avea temeiu.

Drept aceea dar, după a lor rugăciune, s-au adevărit și de către noi, ca să-și aibă urmarea la toate, întocmai precum într-insu să copriind.

1820 septemvrie 4.

Ioan Tipaldo ¹

Dumitru Brăiloiu

Nicolae Glogoveanu

Ștefan Bibescu [?]

Procitoh biv vel medelnicer

Muz. de ist. Buc., Fond Așezăm. Brincovenești, doc. 30538. Orig. rom.

94

5 septembrie 1820

Tudor Vladimirescu roagă pe medelnicerul Grigorașco Bălțeanu să se fixeze termenul de judecată pentru moșia Purcari pe după crăciun, deoarece pînă atunci « nu sîntem gata de mers la București, să ne judecăm ».

Cu frățescă plecăciune mă închin dumitale, arhon medelnicer.

Pentru acești lăcuitori de la Purcari, sud Gorji, cu carei dimpreună sînt și eu părtaș la moșie, și avem judecată cu neamurile dumnealui slugerului

¹ Iscălitură în grecește.

Preda Săulescu, săleful dumitale, de care pricină, din cuprinderea apelației, vei lua dumneata pliroforie; și fiindcă pînă la crăciun nu sîntem gata de mers la București, să ne judecăm; iar întimplindu-să ca fratele slugerului ce este condicari, și ciialanți ai lui să silească pe tovaroșii miei ca, mai nainte de vremea arătată, să meargă la București, mă rog dumitale să binevoiești a ne fi întru ajutori ca să să pue soroc pînă dupe sărbătorile nașterii domnului, și atunci vom merge de ne vom judeca, și mă vei îndatora pînă la suflet.

1820, sãptembrie 5

Și sînt fratele și plecată sluga dumitale

Theodor Vlădimirescu

[Pe o hîrtie separată:] Cînstitului al meu mai mare ca un frate, dumnealui biv vel medelnicer GrigorașcoBălțeanu, epistatul logofetii al treilea al divanului Craiovei, cu frățescă plecăciune.

Al. Ștefulescu, *Gorjul istoric și pitoresc*, Tg. Jiu, 1904, p. 358 (cu facsimil);
D. N. Miloșescu, *Vederi din Gorj*, Tg. Jiu, 1906 (cu facsimil); E. Virtosu, *Despre Tudor Vladimirescu*, București, 1947, p. 38-39.

95

București, 3 noiembrie 1820

Anaforaua divanului către domn pentru alegerea arhimandritului Ilarion ca episcop al Argeșului.

Prea înălțate doamne,

După luminată porunca înălțimii tale, ce prin pitacu de la 30 ale trecutului octomvrie ni s-au dat că, precum ne este știut, dîndu-și obștescul sfîrșit sfinția sa episcopul Argeșiu chir Iosif, în locul căruia urmează a să orîndui altul.

Deaceia, poruncești măriia ta ca, adunîndu-ne cu toții la domneasca mării tale curte și chibzuind cine să cuvine a să orîndui episcop Argeșiu, alegîndu-l a fi om cu ideie și destoinc, pe carele prin anafora să-l arătăm înălțimii tale.

Următori fiind luminatăi mării tale porunci, ne-am adunat cu toții aici la domneasca curte și făcînd chibzuire să alese cu sfat dă obște a să orîndui în locu răposatului episcop, la mai sus numita episcopie cuviosul arhimandrit chir Ilarion, ca unul ce este om cu ideie, pe care îl știm că este om cu frica lui dumnezeu, înpodobit cu învățătură, cuvios, cu smerenie și destoinic, cunoscut din cercare de a otcîrmui, a chivernisi și a păstori această cuvîntătoare turmă, cu bună și lăudată orînduială. Și de alegerea ce să făcu prin chibzuire de obște nu lipsim a arăta înălțimii tale spre a să da și luminată întărirea mării tale la această prea plecată a noastră anafora de dreaptă alegerea ce am făcut.

1820, noiembrie

Barbul Văcărescu vel ban, Istrate Crețulescu biv vel dvornic, Grigore Băleanu vel dvornic, Mihalache Manu biv vel vornic, Grigore Filipescu vel vis-tier, Costandin Samurcaș vel vornic, Iordache Slătineanu vel logofăt, Gheorghie

Filipescu vornic, Manolache Arghiropol biv vel logofăt, Costandin Duđescu, Iancul Văcărescu vel logofăt, Scarlat Grădişteanu vornic, Ioan Ştirbeiu vornic, Nicolae Văcărescu vel dvornic, Dumitrache Racoviţă, Costandin Cîmpineanu, Costache Rasti, Manolache Băleanu vel logofăt, Alecsandru Ghica biv vel logofăt, Costandin Cantacozino, Grigore Ralea vel dvornic, Dumitrache Hrisoscoleu, Costandin Golesecu vel logofăt, Nicolae Mavru vel hatman, Scarlat Roset hatman, Grigore Romanet vistier, Nicolache Filipescu, Alecsandru Vilara biv vel agă, Costandin Cornescu, Manolache Florescu biv vel agă, Mihalache Cornescu biv vel vornic, Nicolae Golesecu logofăt, Nicolae Ghica vel vornic, Scarlat Mihălescu [Rezoluţia:]

Io Alexandru Nicolau Suţu vv. i gospodar zembli vlahscoie.

Citindu-să înaintea domnii mele această anafora a dumnealor veliţilor boieri, am luat seama cuvintelor pentru care aleg dumnealor de diadoh la episcopia Argeşului pă cuviosul arhimandrit chir Ilarion. Cu adevărat, cuvîntul cel drept trebuia să-i povăţuiască a dori de un episcop cu acest fel de îmbunătăţiri în ce chip mărturisesc pentru mai sus zisul bărbat.

Drept aceea, domnia mea pă nimenea altul cu îndemînă găsind mai des-
toinic decît cel arătat şi încredinţîndu-ne la mărturia dumnealor boierilor,
primim alegerea şi întărim anaforaoa aceasta.

Vel logofăt
1820, noiembrie 3
Pecetea gospod.

Iscălitura gospod.

Arh. St. Buc., Condica domnească 99, p. 32. Copie rom.

A N E X Ă la documentul nr. 95

Wehe, wehe uns! denn die Herrscher der Wallachey bemühen sich die christliche Religion gänzlich umzustürzen. Ein Beweis davon ist die Ernennung jenes berechtigten Atheisten zum Bischof von Arzsch. Wehe, wehe uns! denn sie bemühen sich unterstützt vom regierenden Fürsten und noch mehr vom russischen Consul, alle Abgaben dreifach zu vermehren und so alle Verträge, die unter der Regierung des Fürsten Caradzea festgesetzt wurden zu ihrem Vortheil umzustossen.

Der Haupthurheber dieser schmutzigen Ränke ist der Samurcassi und die diesfälligen Verhandlungen werden beim plattnasigten George den russischen Dollmetsch, im Beiseyn des George Philipesco, des Gregorius Balliano und jener zwey niederträchtigten Brüder Gulesco in geheim fortgesetzt. Dieses nicht genug, allein jetzt verlautet sich das Gerücht, dass man den Erzbischof absetzen wolle, weil er diesem gesetzwidrigen und ungerechten Vorschlag nicht beystimmen mag. Glauben diese Leute vielleicht, dass der Erzbischof nur für einzelne und nicht für das Allgemeine da ist? Es scheint dass sie keine Zei-

tungen lesen, sont würden sie wissen was hetzt in Spanien, was in Neapel und in andern Ländern geschieht und dass die Vorrechte der Völker allgemein zunehmen. Zu verwundern ist es wirklich, wie der Consul Pini glauben kann, dass solche Verhältnisse in die Länge unbekannt bleiben werden. Gewiss, gewiss wird alles dem gerechten und mächtigen Kaiser Alexander bekannt werden.

Griechenland ist zwar mein Vaterland, allein hier in der Wallachey bin ich erzogen worden, hier habe ich meine Existenz, hier ehrenvolle chargen erhalten hier endlich habe ich mich mit einer Walachin verehligt und tief schmerzt es mich das Unglück meines zweyten Vaterlandes zu sehen.

Auf, auf Ihr wallachischen Mitbrüder! Lasst uns das Vaterland von solchem schädlichen Unkraut reinigen um fremden Völkern nicht mehr zum Spotte zu dienen. Lasst uns jene boshaften Pläne welche einigen Individuen zur Erlangung neuer chargen dienen sollen, gänzlich vereiteln?

Vai, vai nouă! Căci domnii Țării Românești caută să distrugă complet religia creștină. Dovadă e numirea unui cunoscut ateu ca episcop al Argeșului ¹. Vai, vai nouă! Căci ci se străduiesc, sprijiniți de domnul actual și mai ales de consulul rus, să urce de trei ori toate dările și să anuleze toate contractele încheiate sub domnia domnitorului Caragea.

Principalul autor al acestor intrigi e Samurcaș, ² iar negocierile au fost duse la Gheorghe Nasturtit, ³ dragomanul rus, în prezența lui Gheorghe Filipescu, Grigore Bălianu și a celor doi infami frați Golcseu ⁴. Și aceasta nu ajunge; acum circulă zvonul că vor să-l depună pe mitropolit, fiindcă el nu aprobă acest plan nelegal și nedrept. Oamenii aceștia își închipuie poate că mitropolitul e aici numai pentru unii și nu pentru toți? Se pare că ci nu citesc gazete, altfel ar ști ce se petrece acum în Spania, la Neapol și în alte țări și că privilegiile popoarelor cresc pretutindeni. E de mirare cum consulul Pini își poate închipui că astfel de relații pot rămâne mult timp necunoscute. Fără îndoială, toate acestea vor ajunge la cunoștința dreptului și puternicului împărat Alexandru.

Deși patria mea e Grecia, eu am fost crescut în Țara Românească, aici îmi câștig existența, aici am ocupat funcții de onoare, aici m-am căsătorit cu o româncă și mă doare adânc să văd nenorocirea patriei mele a doua.

Sus, sus frați români! Să curățim țara de aceste buruieni răufăcătoare ca să nu mai fie de risul popoarelor străine. Să zădărniciș planurile rele menite să procure unor indivizi noi slujbe! ⁵

Hurmuzaki, XX, p. 532. Text germ.

¹ Este vorba de Ilarion al Argeșului.

² Vornicul Constantin Samurcaș.

³ Este vorba de Gheorghe Leventis.

⁴ Iordache și Constantin (Dinicu) Goleșcu.

⁵ Pamfletul de mai sus este anexat la raportul lui Fleischhagl către Metternich, din 4/16 ianuarie 1821 (*Hurmuzaki, XX, p. 531—532*).

20 noiembrie 1820

Scrisoare către biv vel clucerul N. Glogoveanu în legătură cu reglementarea situației poslușnicilor și cu opoziția boierilor.

.....¹ mă închin dumitale.

.....¹ aveam trebuință să-ți scriu ca să mă...¹, dar fiindcă îngrijirea și alergăturile...¹ nepoatei Casandra cu Anastasia...¹ cu mila lui Dumnezeu au luat alaltăieri...¹ ne aflăm în gătire de nuntă, carea socotim sau înaintea crăciunului, sau după crăciun numaidecât să...¹ iau că nu mi-au dat vreme. Cu toate acestea fur vreme și scriu dumitale paraponisîndu-mă...¹ socotesc că, cîte au curs în anu trecut, pentru cele nefolositoare plîngeri ale dumitale, nu le-ai uitat și că toate acelea nu numai că n-au fost dă nici un folos, ci încă au adus și vătămare.

Acum trebuie să te fi pliroforisit că nizamul poslușnicilor este peste toată țara și de la mitropolit pînă la treti logofăt, fără de nici o osebire și toată boierimea de aici au priimit-o fără de a socoti că cu pieptul, cu adunări și cu vorbe împotriva, vor să folosească².

Dar dumneata după viscol, oricine gîndind, cu pieptul și cu strigări nu veți catordosi să aveți lucru ce nu este cu cale a avea (că ce-i după cin, tuturor, îi ban, iar ce-i peste orînduita sumă, îi ia).

V-ați adunat iarăși, ați făcut strigări, înfricoșări, v-ați lăudat că veți să faceți arz și altele multe după obiceiul pămîntului de acolo, și acestea toate, numele dumitale în capul foii.

Frate! pîn...¹ tăta cînd vor avea tre[buință]...¹ șarpele din gaură, să împle...¹

În credință isprăvnicia...¹ din pricinile acestea au lua...¹ [pi]erdut-o dumneata și anțărtu așa și...¹ așa și rog caută-ți divanul, cau[tă-ți] casa, nu te amesteca cu răzvrătorii...¹ Mă stinghirezi de tot, încît nu pociu să-ți isprăvesc o isprăvnicie care ceri.

¹ Doc. rupt.

² Problema punerii poslușnicilor la bir era la ordinea zilei.

Într-o scrisoare din noiembrie 1820 către N. Glogoveanu se arată: « Au început a să porni și dăn logofeții vistieriei i alții prin județe cu lepădarea poslușnicilor la bir; și alții ne-au mai spus că cu sfat de obște s-au făcut lepădarea aceasta ».

În altă scrisoare către același, din decembrie, se relatează că « Dinicu s-au pus cu toată silința dă face catagrafie satului, un blind din colibă în colibă... pă cițiva [liude] îi am luați de la sat pentru facerea de bine, care am peste două mîie de lei la dînșii; și alți calici pe care-i arată și-i hrănesc ca pă țigani. Aceasta nu să cliamă prisoacă dă poslușnici; că toți boierii fac acest fel dă speculații ca să ne ajutam casale... Că chiar vistierilor sint știute că nu sint toți arătați birnici în toate județele, ci fieștecare sat are 20—30 pitiți » (Fondul Glogoveanu, doc. 147 și 547/1820. Orig. rom.).

Într-un catastif de poslușnici din octombrie 1819, aparținînd tot lui N. Glogoveanu, se arată pe nume și cu număr poslușnicii adevărați, cei care au fost trecuți la bir și cei care nu sint « în ființă » (același fond, doc. 280/1819).

Îți zic frățește și în taină că m-am ocărit pentru acestea, dar aceasta nu mă supără, cât mă supără prelungirea chiverniselei dumitale.

Să-mi dai răspuns la această scrisoare, deslușindu-mi pricina pe larg cum au scurs, căci am trebuință de acest fel de scrisoare din partea dumitale.

În trecutele zile am fost scris dumitale¹ ca dinpreună cu Elenco, pe care dulce o sărut, cu cai de olac să veniți aici. Dar aflînd starea drumului, vă poftesc să nu faceți această mișcare, fiindcă cu olac trebuie să vie cinevași cinci zile pînă la București și pînă mai deunăzi erați bolnavi amîndoi.

Al dumitale frate și slugă
Grigorie Romanitul²
1820 noiembrie 20

[Adresa:] Cînstitului al meu ca un frate dumnealui biv vel clucer Nicolae Glogoveanu, cu frățască dragoste.

Inst. de istorie, Fond Glogoveanu, doc. 368/1820. Orig. rom.

97

[1820]

Slugerul Tudor Vladimirescu are dreptul la patru poslușnici fiindcă « a slujit țării la vreme de răzmiriță ».

« Sud Mehedinți. Foaie de suma poslușnicilor după moșii streinc și supt numire de vieri, ce să află pă la biserici și alte obraze scăpătate i jupînese văduve dintr-acest județ.

.....
4 biserica Sfîntului Nicolaie ot Cerneți.
.....

10 biserica Sfîntului Ion ot Cerneți, cu porunca domneștii vistierii.

4 sluger Theodor Vladimirescu³, fără de moșie, au slujit țării la vreme de răzmiriță⁴.
.....

Nicolae Brăiloiu

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2216/b/1820, f. 590.
Orig. rom.; fragment publicat de E. Virtosu, *Mărturii noi*..., p.78.

¹ Încă din 5/XI/1820, i se scria lui N. Glogoveanu că i-au fost lăsați numai 28 de poslușnicii (Același fond, doc. 580/1820).

² Cuvintele « frate și slugă » și iscălitura, în grecește.

³ În text: Vidimirescu.

⁴ În catastiful de poslușnicii din jud. Mehediți, din anul 1818, este înregistrat Preda Onișan din Halînga ca poslușnic al slugerului Tudor Vladimirescu (Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2203/1818, f. 761—775).

6 decembrie 1820

Scrisoare către biv vel clucerul N. Glogoveanu în legătură cu caznele la care sînt supuși țărani de pe moșia Glogova pentru dajdie și despre fuga lor.

Cu multă plecăciune închinîndu-mă sărut cinstită mîna dumitale

Înștiințez dumitale că viind pe la Glogova pentru cîteva zile, pînă însă voi isprăvi treaba ce aveam și întîlnindu-mă cu logofătul Gheorghe Lăcusteanu, ce s-au orînduit zapciu la plasa Băii în locu logofătului Vasile, îmi arătă că siliștea Cătunului, din multe pricini ale zapciilor, încă de la april și maiu spărgîndu-să cu totul, oricîți bani taie ludile lor de la acea dajdie, mi să pare pentru taleri 800, au găsit-o logofātu Vasile cu sameșu cu cuviință a-i plăti Glogova, față fiind și Lăcusteanu. Și lude 4 și ce era Cătunu, le-au așăzat la extract asupra Glogovii. Și Glogova astăzi să află lude 70.

Și după porunca dumnealor ispravnicilor, ce este dată prin marifetu zișilor de mai sus, pîrcălabul Glogovii îi silnicește a plăti atît dajdiile Cătunului și untul și lude 4 pe curgătoarea diminie.

Cocoane, pentru dumnezău, niște nedreptăți ca aceștea binc ar fi să le arăți stăpînirii, căci Glogova pînă astăzi este pă jumătate fugită. Au părăsit creștinii și biserica; că la biserică găsindu-i, sare și îi leagă și îi căznește tilhărește pentru datoriile altora. Pă vremea spargerii Cătunului, zapciu să afla logofătul Vasile.

Eu după datorie cele ce auz și văz, nu lipsesc a le face cunoscut dumitale. Multa dumitale tăcere și răbdarea te-au adus și o să ne aducă la mare dărăpănare. Ci stăpînu cu ale sale cum voiește așa și face.

Și cu multă plecăciune sînt al dumitale prea plecată slugă.

.....¹
1820, dechembrie 6

Arh. St. Craiova, doc. XVI/14. Orig., hîrtie dublă cu filigran.

13 decembrie 1820

Tudor Vladimirescu scrie lui N. Zoican să cumpere capre și vite.

Cu fericită sănătate, chir Nicolaie.

Am înțales că nici pînă acum nu te-i mai dus la Corzi însuți, ce umbli triimețînd pe unii-alți, care nu fac nici o treabă. Ci iată că-ți scriu: nicidecum zăbavă să nu mai faci, ci să mergi singur și să cauți să scoți banii toți și în grabă să umbli ca să-i împarți pe capre. Și pînă cînd îți voi mai triimite eu alți bani, să mergi negreșit să mai iai de la prctinii aceia de la Ostrov și să împarți pe o mie de vite deplin, pe vreo 200 sau și mai mult să dai bani la căprar Mihăilă. Am vorbit și cu căprar Dumitru ca să-ți facă tot felul de inlesnire. Numai

¹ Iscălitura indescifrabilă.

fă-ți oichii în patru. Nu te da lenii, precum te-ai dat pînă acum. Și iar să bagi de samă bine ca mai mult decît șase lei și jumătate pe păreche să nu dai, ca să nu pățim precum am pățit astă primăvară. Ci așa să urmezi!¹

Al dumitale gata Theodor²

1820 dechembrie 13

Muzeul Porțile de Fier, Turnu Severin, mapa X, doc. I. Orig. rom. Publicat în *Arhivele Olteniei*, I (1922), p. 61—62.

100

București, [ianuarie] 1821

Convenția încheiată între Tudor Vladimirescu, Iordache Olimpiotul și Ioan Farmache, pentru a se ajuta reciproc pînă la terminarea acțiunii revoluționare.

Uebersetzung des in wallachischer Sprache verfassten, von endesbezeichneten Individuen geschlossenen Vertrages, zur Beförderungs des revolutionären Unternehmens in der Wallachei:

Wir Endesunterfertigte bezeugen, Kraft gegenwärtig wichtigen Bundes und gegenseitiger Einwilligung, was wir in Betreff nachstehender Punkte verabredet und beschlossen haben:

1 tens Dass wir durch göttlichen Willen und des Allerhalters Vorsicht uns versammelt und nach freimüthig gleichem Einvernehmen einhellig (obwohl den Übelgesinnten zuwider) beschlossen haben, unsere vortheilbringende Absicht mit der angestrengtesten Thätigkeit durchzusetzen, nähmlich, dass wir, Kraft unserer Waffen uns des allzuschweren Joches der Barbaren entledigen und das siegreiche Zeichen des heilbringen den Kreuzes erheben wollen, wornach das Licht des Erlösers nach den vor Jahrhunderten erfolgten Prophezeiungen seiner mit Geist erfüllten Propheten und nach den klaren Worten des heiligen Evangelismus leuchten wird.

2 tens Zur glücklichen Vollendung diese in der That schweren Unternehmens uns vereinigend, haben wir uns entschlossen, alle unser Leibes — und Seelen — Kräfte anzustrengen, zur Erleichterung des abgesehenen Zweckes unser Geistesvermögen auf zubieten, und dazu nicht nur unsre Habseligkeiten, Ehre, Waffen und alles, was sonst zu den Kunstgriffen solcher Unternehmungen erforderlich seyn wird, sondern auch unser theures Leben bis auf den letzten Bluthropfen hinzuopfern.

Es wird daher ein Jeder verpflichtet seyn im Falle eines Jemanden von uns zustossenden Unglücks (was Gott verhüten wolle) demselben eiligst beizustehen und herzlichst zur Rettung oder Abwendung des Unglückes beizutragen.

¹ Alte două scrisori trimise de Tudor lui N. Zoican, una din 27 octombrie 1819 și alta nedatată, privind negoțul cu seu și rachiu (Muzeul Porțile de Fier, Turnu Severin, mapa X, doc. 4 și 5, autografe).

² Numai iscălitura este autografă.

3 tens Um uns zu vermehren und durch gute Handlungen uns einen starken Anhang zu verschaffen, soll jeder von uns die Freiheit haben, für sich selbst nach Umständen fürzugehen und anzuordnen, was er glaubt, dass es zum allgemeinen Besten dieses mittelst Eid bekräftigten Bundes führe, dass ist, er sey befugt, sich zu verstellen, Uruhen zu stiften, in und auswärtige Besorgnisse zu erregen und sich überhaupt aller möglichen List zu bedienen, die er zu Erreichung dieser gemeinsamen Absicht dienlich findet.

4 tens Da dieser unser heilige Bund im wesentlichen dahin zielt, den Glanz des Glaubens zu erheben, und solches auf voller Ausdauer in unserem Unternehmen bis zur gänzlichen Vollendung der begonnenen Werke beruht, so verpflichten wir uns gegen einander, dass alle unsere diesfälligen Beschlüsse nur dann zur Befolgung ihre Bültigkeit haben sollen, wenn solche durch gemeinschaftliches Einvernehmen und Beratschlagung aller versammelten Bundesglieder gefasst seyn werden. Niemand von uns soll befugt seyn, bloss nach eigenen Einsichten, ohne Vorwissen und Beistimmung aller Brüder, — keinen Einzigen hievon ausgeschlossen — zu handeln; daher wir auch wöchentlich zusammenkommen und uns pflichtmässig berathen, die abgängigen Glieder aber verständigen und ihre Beistimmung einholen wollen.

5 tens Aller Vortheil, Gewinn oder Schaden (welchen jedoch Gott verhüten wolle) der aus unserer Unternehmung entspringen könnte, soll gemeinschaftlich und brüderlich getheilt werden, wie auch unter den Aposteln alles gemeinschaftlich war. Es soll sich daher Niemand erdreisten, durch zweideutige Worte oder Handlungen Zwietracht stiftend zu erkennen zu geben, dass zum Beispiel eingeborene Wallache dem Arnauten nicht unterworfen seyn wolle, noch soll dieses der Arnaut gegen den Griechen — der Grieche gegen den Serwier; der Serwier gegen den Mazedonier äussern, sondern alle sollen gleichen Sinnes und in Einigkeit verträglich und gemeinschaftlich handeln, wie die durchgegenwärtigen Bund uns auferlegte Pflicht erheischt.

6 tens Niemand von uns soll es wagen, von obigen Punkten im Geringsten abzuweichen, oder gar solche zu übertreten, denn der Betreffende würde sich straffällig machen, den politischen, militärischen und kirchlichen Gerichten unterzogen, seines Namens Andenken aus dem Verzeichnis der Nationsglieder ausgelöscht, sein Vermögen zur Vertheilung eingezogen und er verflucht werden, mit Juda gleiches Schicksal zu haben. Wenn Jemand mit Tode abgeheth, sollen die übrigen Brüder Sorge tragen, dessen hinterbleibendes Vermögen an sein Erben zu vertheilen; in deren Ermanglung aber soll solches dem Bundes — vereine zum Behufe unsrer Unternehmung zugewendet werden.

7 tens Zur Geheimhandlung dieser unserer Vereinigung beceiden wir den geschlossenen Bund auf das heilige Kreuz und das heilige Evangelium und unter schwerster Verantwortung, welcher auch derjenige unterliegt, der dies geschrieben hat, unterzeichnen wir in Gegenwart und mit Einwilligung des Ehrewürdigen h. Archimandriten Venjamin diesen Vertrag; demjenigen aber,

der diesen Schwur brechen wird, solle vergolten werden von unserm h. Jesu-Christ, wenn er nach der zweiten Auferstehung kommen wird zu richten die Lebendigen und die Todten. Zur vollkommenen Beglaubung sind von diesem Vertrag 5 gleichlautende Exemplare mit unseren Unterschriften aus — gefertigt worden, damit sic allerorts und zu jederzeit volle Kraft haben mögen.

1821 Bukarest

Theodor m. p.

Jordaki m. p.

Johann Fermaky m. p.

[Schustekh, care trimite lui Bănffy acest act anexat raportului său din 16 iunie 1821, scrie:]

«Zugleich entbiete ich auch die Abschrift jenes Vertrages beizulegen, mit welchem Theodor schon bei Anbeginn der Insurrection mit den Etheristen zu einem Endzweck sich verbunden hat».

Traducerea acordului încheiat, în limba română, între persoanele subsemnate, pentru promovarea acțiunii revoluționare în Țara Românească.

Noi subsemnații, în virtutea prezentului acord important și a înțelegerii mutuale, mărturisim ceea ce în privința punctelor următoare am stabilit și hotărît:

1. Prin voia lui Dumnezeu și prin pronia cercască, ne-am întrunit și, după o înțelegere deopotrivă de sinceră, am hotărît în unanimitate (deși împotriva răuvoitorilor) să ducem, prin cea mai dirză activitate la îndeplinire planul nostru cel spre obștescul folos, și anume ca prin puterea armelor noastre să ne eliberăm de sub jugul apăsător al barbarilor și să ridicăm semnul biruitor al crucii izbăvitoare, și atunci lumina mîntuitorului va străluci potrivit cu profețiile de veacuri ale profeților săi inspirați de duhul sfînt și cu cuvintele clare ale sfintei evangheli.

2. Unindu-ne pentru realizarea fericită a planului nostru greu de înfăptuit, ne-am hotărît să încordăm toate puterile noastre trupești și sufletești și să facem tot ce stă în puterile noastre, pentru atingerea scopului propus și pentru aceasta să jertfim nu numai averea, onoarea, armele și tot ce va fi necesar iscusinței unor astfel de întreprinderi, ci și scumpa noastră viață pînă la ultima picătură de sînge.

Fiecare va fi deci dator, în caz că vreunuia dintre noi i s-ar întîmpla (doamne ferește!) vreo nenorocire, să-i sară numaidecît în ajutor și să contribuie din toată inima să-l scape sau să-l frească de nenorocire.

3. Pentru a mări numărul nostru și pentru a crea prin acțiuni destoinice o ceată puternică, fiecare dintre noi trebuie să fie volnic a urmări și a ordona, după împrejurări, ceea ce i se pare că ar contribui la binele obștesc al acestui acord întărit cu jurămînt, adică să fie autorizat să se prefacă a provoca dezordini, a stîrni complicații interne și externe și a se folosi de toată viclenia, care poate duce la atingerea scopului nostru comun.

4. Întrucît acest acord sacru al nostru tinde în fond să ridice strălucirea credinței și este obligator pe toată durata acțiunii noastre pînă la realizarea desăvîrșită a operei începute, noi ne legăm unii față de alții, ca toate hotărîrile noastre să nu aibă putere executorie decît dacă au fost luate în urma unei înțelegeri și deliberări comune a tuturor membrilor asociației noastre întruniți în ședință. Nimeni dintre noi nu e îndreptățit a lucra de capul lui, fără știrea și consimțămîntul tuturor fraților — fără a excepta vreunul — de aceea ne vom întruni în fiecare săptămînă și ne vom sfătui așa cum sîntem datori s-o facem, iar pe membrii absenți îi vom înștiința și le vom cere asentimentul.

5. Orice avantaj, cîștig sau pagubă (doamne ferește!) care ar rezulta din întreprinderea noastră, vor fi împărțite frățește între noi, după cum și între apostoli totul a fost comun. De aceea, nimeni să nu îndrăznească prin vorbe sau fapte echivoce semănînd zănie, a insinua că, de exemplu, românul de baștină nu trebuie să se supună arnăutului, nici arnăutul grecului, grecul sîrbului, sîrbul macedoneanului, ci toți să lucreze de comun acord și unitar, după cum o cere datoria pe care ne-o impune acordul de față.

6. Nimeni dintre noi să nu cuteze a se abate oricît de puțin de la punctele de mai sus, sau a le călca, căci acela se va expune să fie deferit tribunalelor politice, militare și eclesiastice, amintirea lui va fi ștearsă din lista membrilor națiunii, averea lui va fi confiscată și va fi afurisit să aibă soarta lui Iuda. Dacă cineva va înceta din viață, ceilalți frați vor avea grijă să remită moștenitorilor averea pe care a lăsat-o. Iar dacă nu va lăsa moștenitori, averea lui va reveni societății noastre, în scopul întreprinderii noastre.

7. Pentru păstrarea secretului acestei asociații întărim acordul încheiat prin jurămîntul pe sfînta cruce și pe sfînta evanghelie și sub cea mai grea răspundere, căreia îi este supus și acela care a scris acest act, semnăm acest acord în prezența și cu binecuvîntarea prea sfinției sale arhimandritului Veniamin, iar acela care va călca acest jurămînt să fie pedepsit de domnul nostru Isus Hristos cînd va învia a doua oară să judece viii și morții. Pentru deplina încredințare s-a întocmit acest acord în cinci exemplare identice cu semnăturile noastre, ca să aibă tărie pretutindeni și în tot timpul¹.

Theodor m. p.

Iordachi m. p.

Ioan Farmachi m.p.

București, 1821

Arh. St. Budapesta, Gub. Trans. Praes, doc. 287, f. 1—2. Trad. cont. germ. anexată la raportul din 16 iunie 1821 al generalului Schustekh către Bănffy. Publicat de A. Oțetea în *Studii*, 1956, nr. 2—3, p. 132—133.

¹ Schustekh, care trimite lui Bănffy acest act anexat raportului său din 16 iunie 1821, scrie: «Totodată anexez și o copie a acelu contract cu care încă de la începutul insurecției Teodor s-a asociat cu eteriștii pentru același scop final».

13 ianuarie 1821

Tudor Vladimirescu împrumută 20 000 lei de la Pavel Macedonschi.

Taleri

20 000, adecă douăzeci mii lei, am priimit de la dumnealui fratele Pavel Macedonschi cu împrumutare, care bani să aibă a umbla cu dobîndă a lor, cîte taleri cinci la pungă pă lună, și cînd mi să vor cere, să am a-i răspunde fără de cuvînt altul. Și am iscălit.

Theodor Vladomirescu

Ghenar 13, 1821

Ἄνδρες, μαρτυρῶ ὅτι ἡ ἄνωθεν ὑπογραφή εἶναι τοῦ ἰδίου Θεοδώρου Βλαδιμηρέσκου (Andrei, mărturisesc că iscălitura de mai sus este a lui Theodor Vladimirescu însuși).

Vasile logofăt martor pentru această iscălitură.

Întocmai după original

Constantin Elefterescu

Nr. 1

Arh. St. Buc., Administrative noi, vornicia din lăuntru, dos. 4241/1832 roșu, f. 23.
Copie. Publicat de E. Virtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 70.

[București,] 15 ianuarie 1821

Alexandru Suțu vv. instituie o căimăcămie pentru judecarea pricinilor obștești.

Noi Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar zemle vlahiscoie.

Preaosfinția ta, părinte mitropolit al Ungrovlahii și dumneavoastră cinstiților și credincioși veliților boieri ai divanului domnii mele, dumneata biv vel bane Grigorie Brîncovene, epistatule al spătării, dumneata biv vel bane Constandine Crețulescule, dumneata biv vel bane Grigorie Ghica, dumneata vel bane Barbule Văcărescule, dumneata vel vistier Grigorie Filipescule și dumneata vel postelnic Iacovache Rizu:

Fiindcă pricinile obștești s-au înmulțit, încît nu să poate trece cu vederea nici cea mai mică prelungire, ci este de mare trebuință a să da în grabă săvîrșire la toate, după dreptate, ca să nu pătimească norodul, de aceea, poruncim domniia mea să vă adunați de astăzi înainte cu toți la domneasca noastră curte și, cu

luare aminte cercetînd pricinile obștești, să dați lămurită și dăslușită hotărîria dumneavoastră, în scris, după dreptate, cu știuta dumneavoastră rîvnă și iubire de patrie. Tolico pisah gospodsvami.

Vel logofăt

L.P.

1821, Ghenarie 15

Arh. St. Buc., Mitropolia București, netrebnice, CCCXLIII/1. Publicat de E. Virtosu, Tudor Vladimirescu. Glose..., p. 70—71; Hurmuzaki, X, p. 98-99.

103

[București,] 15 ianuarie 1821

Gr. Brîncoveanu, Gr. Ghica și Barbu Văcărescu făgăduiesc să ajute pe Tudor Vladimirescu în răscolarea poporului.

În numele prea sfintei și nedespărțitei troiței a unuia adevăratului dumnezeu.

Fîndcă este să se facă obștescul folos neamului creștinesc și patriei noastre, drept aceea ca niște buni și credincioși frați creștini toți și iubitori neamului, [pe] dumneata sluger Teodore te-am ales să rădici norodul cu arme și să urmezi precum ești povățuit; și noi ne jurăm din parte-ne subt aceste iscălituri, pe numele marelui și unuia adevăratului dumnezeu, că la toate vom da ajutor cu mijloacele folositoare și cuviincioase și vom lucra unde și la ce ni să va cuveni pentru obștescul folos, puind toată silința la cele ce va cere această delicată pornire. Pentru care, cumpănind această madea după cererea dumitale, vei fi folosit, economisind dumneata cheltuiala la trebuința aceștii porniri; precum am și făgăduit și noi vom răspunde. Iar cînd vom urma împotriva și celor mai sus făgăduite vom călca vreuna dintr-insele, atuncea ca niște netemători de d-zcu și vrășmași neamului și binelui obștesc, nu numai înaintea înfricoșatei judecăți să avem pîriși pe dumnezeu și să fim lipsiți de bunătățile cerești, ci și aici judecîndu-ne de către cei înfrățiți, prin destoinice arătări învinovațiți, să ne pedepsim după hotărîrea pravililor. Și spre credință am iscălit.

Grigorie Brîncoveanu

Grigorie Ghica

Barbu Văcărescu

1821 ghenar 15

Colecție particulară. Copie cont. Facsimil la Institutul de istorie al Acad. R.P.R. Publicat în *Revista istorică română*, XVI₁ (1946), p. 3.

Pe aceeași coală se află și copia cărții de adeverire a boierilor dată de Tudor Vladimirescu. Această copie poartă data scrisă greșit 22 mai 1821, în loc de 23 martie 1821.

București, 16 ianuarie 1821

Grigore Brîncoveanu, Grigore Ghica și Barbu Văcărescu desemnează pe Dimitrie Macedonschi pentru a se ocupa pe Tudor Vladimirescu în răscularea poporului.

Traducere din românește ¹

Din pricina multor greșeli pe care le-a avut neamul românesc de a suferi jugul neamului strein, de sub care, cu toate că au încercat unii din patrioții noștri de a mîntui nenorocita provincie, dar fu în zadar.

Acuma însă, înțelegînd noi că vremea dorită sau așteptată a sosit și este cu putință cu ajutorul lui Dumnezeu de a ne mîntui, iar pentru aceasta fiind cunoscute slujbele dumneavoastră aduse acestei provincii în timpul stăpînirii rusești a acestor regiuni, de aceea vă alegem și vă numim pe dumneavoastră, Dimitrie Machedonschi, ca dumneavoastră și acum să aduceți aceeași slujbă norodului acestei provincii, urmînd întocmai după îndrumările date de noi slugerului Theodor, de la noi, în deplină răsplătire. Și după aducerea în ordine a cîrmuirii acestui principat, vi se va da leafă continuă, cu care să puteți trăi, neducînd lipsă de nimic. Dacă, doamne ferește, ați muri, atunci moștenitorii dumneavoastră vor fi întotdeauna într-o deosebită cinstire, vor primi ajutoare de la cîrmuire, de la noi personal și de la moștenitorii noștri, neingrădind venitul lefii lor.

Anul 1821, ianuarie 16 zile

Aici sînt semnați: Brîncoveanu, Grigore Ghica și Barbu Văcărescu

Muz. de ist. Buc., doc. 5878/1957. Copie în limba rusă, scrisă de Pavel Macedonschi. Publicată în trad. rom. de M. Romanescu, *Contribuții la cunoașterea lui Tudor Vladimirescu*, în *Balcania*, V₁ (1942), p. 3—4 și în rus. cu retraducere rom. de E. Virtosu, *Despre Tudor Vladimirescu*, p. 41—42.

[București,] 18 ianuarie 1821

Boierii cer comitetului să preia cîrmuirea țării după moartea domnului.

18 'Ιανουαρίου 1821

Nota boierilor către Comitet.

Πανιερώτατε ἄγιε μητροπολιτα, ἄρχον μπάνε Γρηγόριε Βραγκοβάνε, ἄρχον μπάνε Κωνσταντίνε Κρετζουλέσκουλε, ἄρχον μπάνε Γρηγόριε Γίκα, ἄρχον μπάνε Μπόρμπο Βακαρέσκουλε.

¹ Documentul a fost tradus după o copie în limba rusă care începe cu aceste cuvinte.

Ἐπειδὴ καὶ ἡ πατρις χηρεῖται αὐθέντου, ἅτε δὴ ἐκπληρώσαντος τὸ κοινὸν ἀνθρώποις χρέος, καὶ ἐπειδὴ φυσικῶς καὶ πολιτικῶς εἰς τοὺς αὐτόχθονας πρεσβυτέρους τῶν τε βαθμῶν καὶ ἡλικία τῶν ἀρχόντων ἀνήκει ἡ διοίκησις, ὄχι μόνον τῆς πατρίδος μας, ἀλλ' ἐκάστου τόπου, παράδειγμα ἔχοντες τὰ εἰς παρομοίας περιστάσεις γεγονότα καὶ παρὰ τῶν προπατόρων μας καὶ τὰ παρ' ὧν διορίζονται αὐθένται ἐν μανζιλίαις προσταχθέντα, παρακαλοῦμεν τὴν τε πανιερότητα σας καὶ τὴν εὐγενίαν σας νὰ ἀναδεχθῆτε τὰς ἡνίας τῆς διοικήσεως. Τοῦτο μὲν δικαίωμα γνωρίζοντες, τοῦτο δὲ χρέος ἀπαραίτητον πρὸς τὴν πατρίδα, καὶ ὡς πληρεξούσιοι ἀπὸ μέρος ἡμῶν ἀπάντων νὰ ἀγωνισθῆτε παντὶ σθένει πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν βασιλικῶν προσταγῶν. Νὰ προσπαθῆσετε ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ κοινοῦ συμφέροντος καὶ νὰ φιλοτιμηθῆτε πρὸς διατήρησιν τῆς ἀρμονίας.

Ἐπεριδόμενοι εἰς τὸ ἔμφυτον φιλόπατρι, εἰς τὴν βαθεῖαν φρόνησιν καὶ εἰς τὴν πολυχρόνιον τῶν ὑποθέσεων πεῖραν σας, ὑποσχόμεθα καὶ ἡμεῖς νὰ φανῶμεν σύμφωνοι, εὐπειθεῖς καὶ πρόθυμοι εἰς ὅσα ἐγκρίνετε καὶ προστάξετε, ἕως ὅτου ἡ θεία πρόνοια ἤθελε νεύσει εἰς τὴν καρδίαν τοῦ κρακαιοτάτου ἡμῶν ἀνακτος διὰ νὰ στείλῃ ἡμῖν ἡγεμόνα.

Δημήτριος Ρακοβίτζας, Κωνσταντῖνος Μπαλ[ατσάνος], Κωνσταντῖνος Δουδέσκος, Κωνσταντῖνος Φιλιππέσκος, Μιχαῆλ Ρακοβίτζας, Dimitrie Bib[escu] postelnic, Γρηγόριος Ρωμανίτης, Ἀλέξανδρος Νενζ[ουλέσκος] βόρνικος, Ἰωάννης Μόσχου βιστιέρης, Ἀλέξανδρος Φιλιππέσκος λογοθέτης, Ἀλέξανδρος Ρωσσέτης σπαθάρης, Στέφανος Μπαλ[ατσάνος], Δημήτριος Ραλ[έτος] χάτμανος, Μιχαῆλ Φιλιππέσκος, Ἰωάννης Ραλ[έτος], Κωνσταντῖνος Μπαλ[ατσάνος].

18 ianuarie 1821

Nota boierilor către comitet.

Înalt prea sfințite mitropolit, boierule ban Grigore Brîncoveanu, boierule ban Constantin Crețulescu, boierule ban Grigore Ghica, boierule ban Barbu Văcărescu.

Fiindcă patria este lipsită de domn, deoarece el a îndeplinit datoria obștească a oamenilor¹, și fiindcă în mod firesc și politic cirmuirea revine boierilor pămînteni celor mai mari după rang și vîrstă, nu numai în patria noastră, ci în orice țară, avînd ca exemplu și ceea ce au făcut și strămoșii noștri în împrejurări asemănătoare ca și cele orînduite în timpul domnilor maziliți, rugăm pe înalt prea sfinția voastră și pe domniile voastre să luați frînele conducerii, atît în baza dreptului pe care îl dețineți, cît și din datoria neapărată ce o aveți față de patrie.

¹ A doua zi, 19 Ianuarie, boierii ocîrmuitori trimit înștiințare și către ispravnicii de județe despre moartea domnului, atrăgîndu-le atenția să cirmuiască «făr' de a se face vreun cusur... ca să nu găsească vreme cu prilej voitorii și făcătorii de rele și cu această pricină să se abată la vre-o netrebnicie din care să se dea pricină de turbare și neodihnă obșteii norodului» (Arh. St. Buc., Condica domnească 96, p. 199. Publicat de V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 3). În aceeași zi boierii trimit înștiințare despre moartea domnului la Poartă printr-un vâtaf de călărași. Acestuia i se dau 2000 groși pentru drum (Arh. St. Buc., Administrative vechi, vîstieria Țării Rom., dos. 2216c/1821, f. 280).

Ca împuterniciți ai noștri, ai tuturor, să vă luptați din răputeri pentru îndeplinirea poruncilor împărătești, să vă străduiți pentru liniștea obștească și pentru interesul obștesc și să vă dați toată silința pentru menținerea înțelegerii.

Bazându-ne pe dragostea înăscută pentru patrie, pe adînca înțelepciune și pe experiența dvs. îndelungată în afacerile țării, făgăduim și noi să ne arătăm simfoniști, supuși și zeloși pentru tot ce încuviințați și porunciți, pînă cînd pronia divină va îndupleca inima prea puternicului nostru împărat să ne trimită domn.

Dimitrie Racoviță, Constantin Băl[ăceanu], Constantin Dulescu, Constantin Filipescu, Mihail Racoviță, Dimitrie Bib[escu] postelnic, Grigorie Romaniti, Alexandru Nenc[iulescu] vornic, Ioan Moscu vistier, Alexandru Filipescu logofăt, Alexandru Rosetti spătar, Ștefan Băl[ăceanu], Dimitrie Ral[et] hatman, Mihail Filipescu, Ioan Ral[et], Constantin Băl[ăceanu].

Acad. R.P.R., ms. rom. 3935, f. 214. Orig. grec.

106

[București,] 18 ianuarie 1821

Unii boieri previn pe Pini că în urma morții domnului s-ar putea iniția « vreo izbucnire neașteptată », de care ei se desolidarizează.

[Βουκουρέστι,] 18 'Ιανουαρίου 1821

Ἐξοχώτατε !

Μ' ὄλον ὅπου καὶ τὰ πράγματα σχεδὸν αὐτὰ μὲ λαμπροτάτην φωνὴν μαρτυροῦσι τὴν μεγίστην βελτίωσιν τῆς πολιτικῆς ἡμῶν καταστάσεως, δὲν δυνάμεθα μ' ὄλον τοῦτο καὶ ἡμεῖς, δίκην εὐχαριστίας διὰ τὰ μὴν ὀφλήσωμεν, τὰ μὴν ἀνακηρύξωμεν γεγωνυῖα τῇ φωνῇ τὰ εὐγνωμοσύνης αἰσθήματα, ὅπου ἀλληλοδιαδόχως αἱ καρδίαι ἡμῶν συνησθάνονται ἀπὸ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἐμπιστευθεῖσα ἡ ἐμβριθὴς αὐτῆς ἐξοχότης τὴν τοῦ γενικοῦ κονσολάτου διοίκησιν παρὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς πασῶν τῶν Ρωσσιῶν καὶ προστάτιδος ἡμῶν μεγαλειότητός του, δὲν ἔπαυσε νυχθημερῶς ἀτρύτους ἀγῶνας καὶ ἀκαμάτους πόνους καταβάλλουσα τὰ διευθετῆ εὐεπιβολώτατα ὄλα, ὅσα σχεδὸν ἀφορῶσι τὸν λαὸν καὶ ἡμᾶς.

Ποῖος ἄλλος δύναται τὰ ἀρνηθῆ τὸν διακαῆ ζῆλον, τὴν ἀκριβεστάτην ἀπροσωποληψίαν καὶ τὸν καλὸν σκοπὸν ὅπου εἰς πᾶσαν ἐπιχειρησθεῖσαν ὑπόθεσιν μεγαλοψύχως ἀνέδειξε; Ποῖος ἄλλος λέγομεν, εἰμὴ ἐν ὄν ἀποφύλιον, ἔκτρομά τι ἀνθρωπόμορφον, καὶ τῷ ὄντι τῆς ἐρημώσεως βδέλυγμα; Ἄς ἀναβῶμεν εἰς τὴν πρὸ δύο χρόνων τῆς πατρίδος μας ἐποχὴν, ἐποχὴ τῆς ὁποίας ἡ ἀναπόλησις μόνη ἀπολιθοῦσα τὴν καρδίαν μας ρίπτει εἰς ἀναισθησίαν τὸ σῶμα μας. Ἐποχὴ, καθ' ἣν ἐκάστη ἡμέρα ἐπαπειλοῦσεν ὄλεθρον, ἐκάστη ὥρα ἀφανισμόν καὶ ἐκάστη στιγμή παντελῆ ἀπώλειαν. Ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἀθλία πατρις εὐρεθεῖσα

199

μετά τὴν φυγὴν τοῦ ὑψηλοτάτου αὐθέντου Καρατζᾶ εἰς τὸ χειμερινὸν πέλαγος τῆς ἀναρχίας, ἐφέρετο ἄνευ πηδαλίου, πότε μὲν ὑφ' ἑνὸς κύματος εἰς τὸ ἄδηλον τῆς ἀπωλείας βύθος καταποτιζομένη, πότε δὲ ὑπ' ἄλλου μετάρσιος ἐκσφενδονιζομένη καὶ ἀφρόνως παραδεδομένη. Ποῖος ἄλλος ἐκτὸς τῆς συνετῆς καὶ ἐπιτηδαιοτάτης αὐτῆς ἐξοχότητος διέσωσε κατ' εὐτυχίαν τὸ κινδυνεῦον τῆς πατρίδος πλοιάριον; Ὁμολογουμένως σὺ ἐξοχώτατε. Λοιπὸν γνωρίζοντες τὴν πρὸς τὰ καλὰ ἔμφυτόν σου ροπήν, τὴν ἐνδιάθετον χαρακτηριστικὴν σου φιλανθρωπίαν καὶ ὅτι ἐπαγρυπνεῖς ἐπιμελέστατα ὑπὲρ τῆς ἡσυχίας, εὐνομίας, εὐημερίας αὐτῆς τῆς πολυτλήμονος ἡμῶν πατρίδος, πεποιθήμεν ἅπαντες ὅτι ὄχι μόνον δὲν θέλεις ἐγκαταλείπει τώρα ὁποῦ κατὰ κοινὴν δυστυχίαν ὁ ὑψηλότατος ἡμῶν αὐθέντης Ἀλέξανδρος Σουτῆζος λωισθιπνεῶν ἀφίνει τὸ ποιμνιὸν του ἀποίμαντον, ἀλλὰ καὶ θέλεις καταβάλλει ἀφειδῶς πᾶσαν προσοχὴν εἰς τὸ νὰ μὴ ἔλθῃ πάλιν ἡ πολύστονος ἐκείνη ἐποχὴ ἕως οὗ νὰ διορισθῇ παρὰ τῆς Ὑψηλῆς Πόρτας νέος διάδοχος, καὶ μάλιστα τόσον πλέον συντόνως παρακαλοῦμεν αὐτὴν νὰ διαπλασιάσῃ τὴν φιλάνθρωπον αὐτῆς εὐεργετικὴν προστασίαν, ὅσον πλέον πιθανῶς ὑποπτευόμεθα καμίαν αἰφνίδιον διάρρηξιν ἀτοπημάτων, ἐπεὶδὴ εἰς τὰς κοινὰς ἀνωμαλίας δὲν ἀπολείπουσιν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἀντὶ νὰ προβλέψουν τὰ πρὸς κοινὴν ἡσυχίαν τείνοντα, σύστημα ἔχουν νὰ διερεθίζουν πνεύματα, νὰ προξενοῦν σχίσματα καὶ νὰ παραλύουν τὴν διοίκησιν, ἐλπίζοντες ὅτι εἰς τὴν τοιαύτην ταραχῆς κατάστασιν θέλουσιν ἐπιτύχει τὰς προσωπικὰς ὠφελείας των, διόλου ἀντικείμενα τῷ κοινῷ συμφέροντι.

Μόνη ἡ τῆς ἐξοχότητός της αἰγίς εἶναι ἰκανὴ καὶ τὸ τῆς πατρίδος μας σῶμα νὰ φυλάξῃ ἀδιαλώβητον καὶ τὰς ἐνδεχομένας ἀτοπίας καταστείλουσα νὰ μηδενίσῃ.

Λοιπὸν αἰὶν διακηρύττομεν ἐπισήμως ὅτι οὔτε ἐνδίδομεν, οὔτε ὁμοφωνοῦμεν εἰς ὅσα οἱ τοιοῦτοι ἠμποροῦν νὰ σχεδιάσουν καὶ νὰ ὑπογράψουν.

βον Διαμαρτυρούμεθα ὅτι καὶ ὑπογραφή τινος τῶν ἐνταῦθα ὑπογεγραμμένων ἂν φανῇ μεταξὺ τῶν παρομοίων ἐγγράφων, ὁμολογουμένως εἶναι ἐπίπλαστος καὶ νόθος. Καὶ διὰ νὰ ἐνδείξωμεν ὅτι ἀποποιούμεθα πᾶν ἀναταρακτικὸν τῆς ἡσυχίας τοῦ τόπου μελέτημα καὶ ὑποκύπτομεν εἰς πᾶσαν εὐνομίας παρεκτικὴν ἀξίωσιν, ὑπογραφόμεθα ἐνταῦθα καὶ ἀντιβολοῦμεν τὴν ἐξοχότητά της νὰ δεχθῇ τὸ παρὸν ἐνδεικτικὸν τῆς ὑποκλίσεως μας ἐνυπόγραφον (τὸ ὁποῖον πρὸς ἀθώωσιν ἡμῶν καὶ νὰ δείξῃ χρεῖας τυχούσης).

Ἐν τοσοῦτῳ δὲ καὶ ἡ αὐτῆς ἐξοχότης νὰ μὴ παύσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ παρέχῃ τὴν πρὸς τὸν τόπον τοῦτον φιλάνθρωπον συμπάθειάν της, καὶ κατὰ τὴν συνειθισμένην αὐτῆς ἡρωϊκὴν μεγαλοψυχίαν νὰ ἐφαπλώσῃ εἰς ὅλους μας τὰς πτέρυγας τῆς σκιαῆς καὶ προστασίας της, τὴν ὁποίαν ἐξετούμεθα ἐνθέρμως.

[București,] 18 ianuarie 1821

Excelență!

Cu toate că înseși lucrurile arată în mod aproape de netăgăduit o mare îmbunătățire a situației noastre politice, totuși nu putem și noi, drept mulțumire, să nu recunoaștem, să nu declarăm fățiș simțămintele de recunoștință pe care inimile noastre le simt mereu din clipa în care, încredințându-se de către

protectoarea noastră, majestatea sa imperială a tuturor Rusiilor, excelenței voastre înțelepte conducerea consulatului general, nu ați încetat de a depune zi și noapte eforturi și străduinți neobosite pentru a conduce totul cu multă îndeminare aproape tot ce interesează poporul și pe noi.

Cine altul poate tăgădui zelul arzător, prea justa nepărtinire și intenția bună, pe care ați arătat-o cu mărinimie la orice lucru întreprins? Cine altul, spunem, decît o ființă de altă rasă, un monstru cu chip de om, o scîrbă a pustiirii.

Să ne întoarcem la epoca de acum doi ani a patriei noastre, epocă a cărei amintire, numai împietrind inima noastră, aruncă trupul nostru în nesimțire; epocă în care fiecare zi amenința cu nimicirea, fiecare ceas cu distrugerea și fiecare clipă cu totala pierdere; epocă în care ticăloasa patrie, găsindu-se după fuga prea înălțatului domn Caragea în anarhie ca o corabie pe mare în timpul iernii, care era dusă fără cîrmă și cînd de un val [era] scufundată în fundul nesigur al pierzaniei, cînd de un altul era aruncată în sus și chinuită fără socotință. Cine altul, decît înțeleapta și prea îndemînată excelența voastră a salvat, din fericire, corabia amenințată a patriei? Neîndoios, dumneavoastră, excelență!

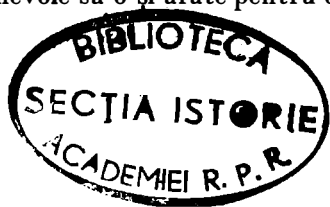
Deci, cunoscînd înclinarea dumneavoastră înăscută pentru cele bune, filantropia dumneavoastră caracteristică, și [cunoscînd] că vegheați cu multă grijă pentru liniștea, buna cîrmuire și prosperitatea acestei mult pătimite patrii, sîntem cu toții încredințați că nu numai nu ne veți părăsi acum, cînd spre nenorocirea obștească prea înălțatul nostru domn Alexandru Suțu, dîndu-și sufletul, lasă turma lui fără păstor, — că nu veți cruța nimic pentru ca să nu se mai întoarcă acea epocă nenorocită, pînă cînd va fi numit de către Înalta Poartă urmașul. Cu atît mai mult vă rugăm în mod insistent să dublați protecția dumneavoastră energetică, iubitoare de oameni, cu cît bănuim că s-ar putea să aibă loc vreo izbucnire neașteptată a unor neajunsuri. Căci la turburările obștești nu lipsesc oameni care în loc să prevadă cele ce tind spre liniștea obștească au drept scop să turbure spiritele, să provoace dezbinări și să paralizeze cîrmuirea, nădăjduind că într-o astfel de situație de turburare vor izbuti foloasele lor personale, opuse cu totul interesului obștesc.

Numai egida excelenței voastre este în stare să mențină nevătămat trupul patriei noastre, să înăbușe și să nimicească necuviințele posibile.

Deci:

1) Declarăm solemn că nici nu vom ceda, nici nu sîntem de acord cu nicic din cele ce aceștia pot pune la cale și pot semna.

2) Protestăm împotriva cazului cînd ar apare în asemenea documente vreo semnătură a celor iscăliți aici. Desigur că ea este falsificată și neadevărată. Ca să dovedim că respingem orice punere la cale turburătoare liniștei țării și că ne supunem la orice cerere care aduce o bună cîrmuire, semnăm aici și rugăm pe excelența voastră să primească această mărturie semnată a supunerii noastre (pe care la nevoie să o și arate pentru dezvinovățirea noastră).



Între timp și excelența voastră nu încetați de a acorda simpatia dumnea-voastră iubitoare de oameni acestei țări și, după obișnuita dumneavoastră eroică mărinimie, să întindeți asupra noastră a tuturor aripile umbrei și protecției dumneavoastră, pe care o cerem cu căldură ¹.

Acad. R.P.R., ms. grec. 1220, f. 26—27. Orig. grec.

107

București, 19 ianuarie 1821

I. Nicolopoulos comunică lui Hagi Ianuș ca în cazul morții domnului să sfătuiască pe toți să mențină liniștea și ordinea.

Βουκουρέστι, τῆ 19 Ἰανουαρίου 1821.

Ἐντιμότατοι κύριοι Χ. Γιαννούση Κώνστα Πέτρου καὶ ἀδέρφια.

Νέον ἔτος σᾶς ἐπεύχομαι αἴσιον, ὑγιεινόν, χαρμόσουνον, μὲ κέρδη πλουσιοπάροχα, συνοδευμένον καὶ μὲ ἄλλα ἀκόλουθα περιόδους ἐτῶν. Πρὸ πολλοῦ δὲν σᾶς ἔγραψα μὲ τὸ νὰ μοι ἔτυχαν ἀρκεταὶ ὑποθέσεις καὶ τρεχάματα διὰ ἰντερέσα τοῦ κοινοῦ μας φίλου. Ὑστερον ἀπὸ τοῦτο ἀρρώστησα καὶ ἤμουν ἀχαμνὰ δέκα ἡμέρας, ὅπου εἰς τοῦτο ἔχω μάρτυρας καὶ τὸν κοινὸν ἀδερφὸν μπασᾶ Νικόλα. Ἐπαναλαμβάνω δὲ νὰ ἀποκριθῶ εἰς ὅλα τὰ γράμματά σας ὅπου πρὸ πάντων μοὶ χαροποιεῖ τὴν ἀκριβεστάτην μοὶ ὑγίαν σας (καὶ ὁ κύριος νὰ σᾶς τὴν στερεώνει μὲ ὅλα τὰ ἐφετὰ καταθύμια). Διὰ τοὺς ὅσους μὲ ρεκομανδάρετε, ἔχω τὴν φροντίδα, φθάνει ὅμως διὰ νὰ ἀναλάβῃ ὁ αὐθέντης καὶ νὰ τοὺς μπορέσω νὰ τοὺς δουλεύσω καὶ πλέον τὸ κάθε γράμμα σας τὸ ἐνοῶ προσταγῆ. Εἶδον [νὰ] μοὶ γράφετε διὰ τὸν λογαριασμὸν χουσμετίων, ὅτι νὰ σᾶς τὸν στείλω. Πλὴν εἰς εἰδησίην σας ὅτι εἰσέτι δὲν ἔγινεν ἀπὸ τὴν γάζδαν, ἐπειδὴ ἐδῶ οἱ ξένοι, ἀφοῦ ἀπεράση τοῦ Ἁγίου Νικολάου, τότε ἀρχίζουν καὶ πληρώνουν τὸ οὐγιαρίτον. Περὶ πλέον τώρα τελειώσαμεν. Χρεῖα νὰ ἀποδώσωμεν καὶ ὅλας τὰς τζερκατούρας καὶ νὰ δώσωμεν τὸν λογαριασμὸν. Ἐπέρσι ἔγινεν 31 Δεκεμβρίου, ἐφέτος, διὰ τὰς ἀταξίας, ἔμεινεν ἕναν μῆναν περισσότερον, καὶ διὰ τὰς αἰφνιδίους φουρτούνας ἔγινεν.

Σᾶς εὐχαριστῶ καὶ διὰ τὰ ὅσα ἐκάματε περὶ βαμάτων, ἐγὼ ὅμως σύντροφος δὲν εἶμαι καὶ [ἀν] ἔμβαινα, ἔπρεπεν νὰ σᾶς τὰ γράψω καὶ νὰ σᾶς ἰδερισάρω. Τὸ γράμμα ὅμως ὅπου σᾶς ἔγραψα, μὲ παρεκάλεσαν ὁ Φίλιππος καὶ Πολυζάκης εἰς τὸ κονσουλάτον, διὰ νὰ τοὺς δώσω ἕν παρόμοιον γράμμα πρὸς ἐρεθισμὸν τῶν ἀγοραστῶν. Αὐτοὶ ὅμως ἐφέτος ζημίωσαν, καὶ ἄς ἔχομεν ὑγίαν καὶ ὅταν τὰ πάρω καμίαν φορὰν, εἴσθε μαζί, καὶ μόνον νὰ παρακαλῶμεν τὸν κύριον διὰ νὰ χαρίζῃ ὑγίαν τοῦ φίλου μας καὶ εὐεργέτη μας.

Ἡ πατζακίνη μας εἰς τὴν Σμύρνην κόντευσε νὰ σαπίσῃ καὶ νὰ τὴν ρίψωμεν εἰς τὴν θάλασσαν, ὅθεν οἱ φίλοι μας πρόλαβαν καὶ μᾶς τὴν ξέκαμαν ὅλην μὲ διο-

¹ Potrivit raportului consular austriac din 1/13 februarie, 33 de boieri « tineri » au adresat lui Pini înainte de moartea domnului un memoriu (*Hurmuzaki*, XX, p. 541).

ρίαν μηνῶν τεσσάρων ἀπὸ ἓν γρόσι τὴν ὀκτὸν μέρος, καὶ μέρος πρὸς παράδες 45 τὴν ὀκτὸν, καὶ πλέον καλὴν σύναξιν καὶ γλυτώσωμεν καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ βάσανον. Τὸν Μετζέσκον τὸν Ἀλέξην ἀπὸ τὸ Μεχεντίντζι ἐγὼ δὲν ἠθέλησα νὰ ἀνακατωθῶ διὰ αἰτίας ὅπου ἦτον οἱ ἐχθροὶ τοῦ καδὲηλικίου πολλοὶ του καὶ τοῦ εἶπα νὰ τραβηχθῆ καὶ θέλω φροντίσει νὰ τοῦ ἀλοβριτίσω τὸ Δόλζο. Γνωστὸν σᾶς εἶναι ὅτι τὸ θεοφρούρητον ὕψος του πάσχει τώρα 45 ἡμέρες, καὶ μὲ ὄλον ὅπου οἱ ἱατροὶ ὅλοι τὸν ἀπέλιψαν, μεγάλος ὅμως εἶναι ὁ ἅγιος Θεός, καὶ νὰ εὐσπλαγχνισθῆ τὴν ἀξιοσέβαστον φαμίλιάν του καὶ ἡ χάρις του νὰ δώσῃ νὰ τὸν ἰδῶμεν καλὰ. Καὶ ἄμποτες, βολετὸν ὅμως καὶ νὰ ἀποθάνῃ, ὡς ἄνθρωπος θνητός. Ὁ ἐξοχώτατος λοιπὸν γενεράλης μὲ πρόσταξεν διὰ νὰ σᾶς γράψω τὸ παρόν μου ἐπίτηδες καὶ ὅτι ἡ ἐξοχότης του σᾶς ἀσπάζεται, καὶ ἂν τύχῃ καὶ ἀποθάνῃ ὁ αὐθέντης, ἡ εὐγενία σου εἰς τὴν Κραγιώβαν νὰ ἐγκαρδιώσῃς τὸν κόσμον διὰ νὰ μὴν ἔχουν κανένα φόβον, καμίαν παραμικρὰν ὑποψίαν, καὶ ὅτι παλαιὸς καὶ τίμιος ἄνθρωπος, ὅπου σᾶς ὑποληπτόρουν αὐτοῦ ὁ κόσμος καὶ οἱ ἄρχοντες, νὰ τοὺς συμβουλευῆς διὰ νὰ μὴν τύχῃ καὶ ἰντριγάρουν ὁ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἄλλου. Οἱ γεροντότεροι νὰ διοικήσουν σωφρόνως καὶ νὰ οἰκονομοῦν τοὺς μικροτέρους μὲ τὴν φρόνησίν τους, νὰ μὴν ἀκολουθοῦν συγχύσεις. Τότε τὸ ἐδῶ συνιστάμενον κομιτέτον ἀπὸ τὸν αὐθέντην, ὅπου εἶναι ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης, οἱ τέσσαρες μπάνηδες καὶ ὁ μέγας ποστέλνικος, θέλουν τοὺς στείλουν τὰς προσταγὰς των. Περι πλέον ἡ εὐγενία σας νὰ μὴν λείψετε ἀπὸ τὰς συμβουλὰς σας τόσον πρὸς τοὺς ἄρχοντας, ὅσον καὶ εἰς ὄλους τοὺς κατωτέρους, πραγματευτὰς [καὶ] λοιπούς. Θέλετε δώσῃ τὰς καλὰς σας συμβουλὰς διὰ νὰ ἔχῃ τὴν ἡσυχίαν του ὁ καθεὶς καὶ νὰ μὴν ἔχῃ χρεῖαν εἰς τὸ παραμικρόν, καὶ ὅποιοι ἤθελαν φανῶσιν οἱ ἀξιώτεροι, θέλουν τιμηθῆ ἓν καιρῷ καὶ θέλει δείξει καὶ ἡ ἐξοχότης του τὴν εὐγνωμοσύνην του μὲ τὰς ρεκουμανδάτζιας ὅπου θέλει τὸν παραστήσει. Ταῦτα πάντα μοὶ εἶπεν ἡ ἐξοχότης του νὰ σᾶς γράψω πρὸς ρέγουλάν σας καὶ ὅτι τώρα θέλει φανῆ ἡ ἀξιότης καὶ ὁ πατριωτισμὸς τοῦ κάθε ἐνός. Καὶ διὰ τὰ πάντα μοὶ εἶπεν νὰ τὸν ρεγουλάρετε καθημερινῶς διὰ μέσον μου, χωρὶς νὰ σᾶς ἤξεύρῃ ἄλλος, καὶ νὰ γράφετε εἰς ἐμὲ κατ' ἰδίαν ὅλα τὰ διατέζαντα καθημερινῶς. Καὶ εἰς τοῦτο πλέον ἀποδιαβάσετε καὶ μερικὰ εἰς τὰς σταφέτας καὶ δὲν χάνονται. Καὶ ὅλα τοῦτα μοὶ τὰ εἰδοποιεῖτε εἰς παρτικολάρι χαρτί, μὲ γράψιμον παστρικὸν τοῦ κύρ Ἀναστάση ἡ γραμματικοῦ σας.

Ἐν βίᾳ, σᾶς προσκυνῶ καὶ μένω

ὁ δοῦλος σας καὶ ἀδελφὸς

Ἰω. Ρ. Ν[ικολόπουλος]

[Pe verso următoarea însemnare a lui Hagi Ianuș:]

Ἀπόκρισις τῆ ἰβ' Ἰανουαρίου 1821.

București, 19 ianuarie 1821

Prea cinstiți domni H. Ianuș Consta Petru și frații.

Vă urez an nou cu noroc, sănătate și bucurie, cu cîstig din belșug și să fie urmat și de alte bucurii.

De mult nu v-am scris, fiindcă am avut multe chestiuni și alergături pentru interesele prietenului nostru comun, apoi m-am îmbolnăvit și am zăcut timp de zece zile. Martor mi-e și fratele comun bașa Nicolae. Voi încerca să răspund la toate scrisorile d-voastră, care mai ales îmi produc bucurie pentru sănătatea d-voastră scumpă mie, și domnul să v-o întărească cu toate cele dorite.

Am grijă de toți acei pe care mi i-ați recomandat, trebuie însă să se însănătoșească domnitorul ca să pot să-i servesc, dar fiecare scrisoare a d-voastră este pentru mine poruncă.

Am văzut că-mi scrieți să vă trimit contul huzmeturilor, dar vă înștiințez că încă n-a fost întocmit de către hazna, fiindcă aici străinii încep să plătească oieritul după sf. Nicolae, în plus de-abia acum am terminat, este nevoie să dăm și toate cercăturile și să dăm socoteala. Anul trecut s-a făcut la 31 decembrie, anul acesta, din cauza turburărilor și a nenorocirilor neașteptate, a rămas cu o lună în urmă. Vă mulțumesc pentru tot ce ați făcut pentru vămi, eu însă nu sînt tovarăș, și dacă aș fi rămas, trebuia să vă scriu și să vă înștiințez. Scrisoarea pe care v-am trimis-o, am scris-o fiindcă m-au rugat Filip și Polizachis la consulat ca să le-o dau, ca să agit pe cumpărători, aceștia însă anul acesta au avut pagubă! Să fim sănătoși și cînd le voi lua vreodată, veți fi cu noi, numai să ne rugăm lui Dumnezeu să dăruiască sănătate prietenului și binefăcătorului nostru.

Pațachina noastră era cît pe aci să putrezească la Smirna și s-o aruncăm în mare, dar prietenii noștri au apucat de au vîndut-o toată pe un termen de patru luni, o parte cu 1 groș ocaua, iar restul cu 45 parale ocaua, în sfîrșit să încasăm cu bine banii și să scăpăm de acest necaz.

În legătură cu Alexie Măcescu de la Mehedinți, n-am vrut să mă amestec, din cauza că dușmanii lui din județ erau mulți și i-am spus să se retragă și voi avea grijă să-l mulțumesc cu Doljul.

Vă este cunoscut că înălțimea sa de Dumnezeu păzită este bolnavă de 45 zile și cu toate că toți medicii au pierdut orice speranță, dar mare este sfîntul Dumnezeu și poate să aibă milă de venerabila sa familie și să-l vedem însănătoșit. Și dacă-i va fi scris, să moară ca orice muritor, Excelența sa [consulul] general mi-a poruncit să vă scriu întradin această scrisoare. El vă salută și spune ca domnia voastră, dacă se va întîmpla să moară domnitorul, să îmbărbătați lumea, să nu aibă nici o frică, nici cea mai mică bănuială și că, ca un vechi și cinstit om, prețuit de lume și de boieri, să-i sfătuiți ca nu cumva să uneltească[?] unul împotriva celuilalt. Cei mai bătrîni să conducă cu înțelepciune și să ajute pe cei mici cu înțelepciunea lor, să nu urmeze supărări. Atunci comitetul de aici întocmit de domnitor, care este format din prea sfîntitul mitropolit, cei patru bani și marele postelnic, le va trimite poruncile sale. Domnia voastră să nu neglijați să dați sfaturi atît boierilor, cît și tuturor oamenilor de rînd, negustorilor etc. Îi veți sfătui să stea liniștiți și să nu caute nimic, iar cei care se vor arăta cei mai vrednici, vor fi cinstiți la

timpul convenit și excelența sa le va arăta recunoștința sa, cu recomandările sale.

Toate acestea mi-a spus excelența sa să vi le scriu spre știința d-voastră și că acum are să se vadă vrednicia și patriotismul fiecăruia. Pentru tot ce se întâmplă mi-a spus să-l înștiințați zilnic prin mine, fără să știe acest lucru altcineva, și să trimiteți scrisorile acasă la mine. Să scrieți despre tot ce se petrece zilnic și să trimiteți unele scrisori și prin stafete, că nu se pierd. Și toate acestea să mi le comunicați pe hârtie particulară, scrise curat de domnul Anastasie sau de secretarul d-voastră.

În grabă, vă salut și rămân sluga și fratele d-voastră

Io[an] R. N[icolopoulos]

[Pe verso, următoarea însemnare a lui Hagi Ianuș:] S-a răspuns la 22 ianuarie 1821.

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. VIII, doc. 7. Orig. grec.

108

București, 19 ianuarie 1821

Nota lui A. Pini prin care recunoaște căimăcămia înființată de Al. Suțu înainte de moarte.

București, 19/31 ianuarie 1821

N O T E

Le soussigné Consul-Général de S. M. L'Empereur de toutes les Russies vient d'apprendre la nouvelle de décès de S. A. l'Hospodar de Valachie, Alexandre Soutzo.

L'Hospodar n'existant plus, l'ordre des choses eut exigé que l'assemblée de Boyars prit les rênes du gouvernement, si feu S. A. le Prince n'eut prévu le cas en créant dans un moment où il jouissait de la plénitude de ses facultés et de ses droits, un comité provisoir d'administration composé de Son Éminence le Métropolitain de M. M. les Banos Brankowano, Ghika, Cretzoulesko et Vacaresco, de Mr. le Vistiar actuel Grégoir Philipesco et de Mr. le Postelnik Rizo; comité qu'il a revêtu de toute l'autorité que sa composition peut comporter.

Cette disposition ayant été par ordre de S. Altesse notifiée au consulat général par une note en date du 15 de ce mois, le soussigné en a reconnu la légalité, et a applaudi à une mesure aussi sage que salutaire.

Le soussigné ne doute aucunement que les honorables membres de ce comité, devenu aujourd'hui comité de regence par suite du décès de l'Hospodar, apprécieront l'importance des fonctions qu'ils sont appelés à remplir, et que la justice, la sagesse et la modération présideront à leurs délibérations pour ce qui concerne l'exécution des réglemens existans et le maintien de

l'ordre et de la tranquillité publique, unique but que doit se proposer le comité, et qui a motivé sa création.

C'est en observant religieusement ses devoirs et en n'étendant pas ses droits au delà des bornes qui les séparent du domaine des prérogatives exclusivement attachées à la personne de l'Hospodar, que le comité parviendra à des résultats qui justifieront la confiance que feu Son Altesse a placée en chacun de ces membres et qui lui obtiendront la satisfaction de la sublime Porte, l'approbation de sa cour protectrice et la reconnaissance publique.

A côté de ces considérations dictées par la sollicitude paternelle que S. M. L'Empereur s'est plu constamment à témoigner au peuple valaque jouissant de sa protection tutélaire, le soussigné croit devoir placer la déclaration la plus solennelle, qu'il rend les honorables membres du comité de Regence collectivement et individuellement responsable de toute atteinte qui pourrait être portée aux reglements existans, au maintien de l'ordre et de la tranquillité publique, jusq'a ce que des dispositions ulterieures fassent cesser leurs fonctions actuelles.

Hurmuzaki, XX, p. 535—536. Copii în grecește la Acad. R.P.R., ms. rom. 3256, f. 8—9 (cronica Dirzeanu) și ms. rom. 3935, f. 213—214. Publicat în trad. rom. de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 114—115; V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 1—2; N. Iorga, *Izv. cont.*, p. 13—14; E. Virtosu, *Tudor Vladimirescu. Gose...*, p. 72—73.

109

[București,] 22 ianuarie 1821

Cîrmuirea aprobă 100 groși drept cheltuieli de drum pentru un nefer trimis să spioneze arnăuții apăruiți în județele Argeș și Vîlcea.

[Βουκουρέστι,] κβη 'Ιανουαρίου ,αωκα^{ου}

Γ ρ ό σ ι α

100, ἤτοι ἑκατὸν γρόσια, χαρτζιράχι ἐνὶ νεφερίῳ, σταλέντι εἰς καδ. Ἄρτζεσι καὶ Βούλτζας πρὸς κατασκοπὴν τῶν φανέντων Ἀλβανιτῶν.

Διωρισμένη σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu, Rizo Iacovachi.

[București,] 22 ianuarie 1821

Groși

100, adică una sută groși, cheltuieli de drum unui nefer, trimis în județul Argeș și Vîlcea ca să spioneze pe arnăuții care au apărut acolo ¹.

¹ Este vorba de Tudor Vladimirescu și grupul de arnăuți cu care a plecat el. Fleischhackl raporta în aceeași zi că « o oarecare îngrijorare există din cauza unui grup de 30 de arnăuți bine înarmați și călări, care au apărut în mod neașteptat la Pitești, de unde, fără să fi comis vreo silnicie, s-au îndreptat spre județul Vîlcea și nimeni nu știe cine i-a trimis acolo. Comitetul a poruncit ispravnicilor să fie cu ochii asupra acelor oameni și pe cât se poate să prevină urmările lor rele» (*Hurmuzaki*, XX, p. 537).

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Creţulcsu, Grigoric Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu, Iacovachi Rizu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistoria Țării Rom., dos. 2216 c. f. 281.
Orig. grec.

110

[23 ianuarie 1821]

Cea dintîi proclamație revoluționară a lui Tudor Vladimirescu către locuitorii Țării Romînești, chemîndu-i să se înroleze în «adunarea cea orînduită pentru binele și folosul a toată țara».

[23 ianuarie 1821]

Cătră tot norodul omenesc din București și din celelalte orașe și sate ale Țării Rumînești, multă sănătate!¹

Fraților lăcuitori ai Țării Rumînești, veri de ce neam veți fi!

Nici o pravilă nu oprește pre om de a întîmpina răul cu rău! Șarpele, cînd îți iasă înainte, dai cu ciomagul de-l lovești, ca să-ți aperi viața, care mai de multe ori nu să primejduiește din mușcarea lui!

Dar pre bălaurii care ne înghit de vii, căpeteniile noastre, zic, atît cele bisăricești, cît și cele politicești, pînă cînd să-i suferim a ne suge singele din noi? Pînă cînd să le fim robi?

Dacă răul nu este priimit lui dumnezău, stricătorii făcătorilor de rău bun lucru fac înaintea lui dumnezău! Că bun este dumnezău și ca să ne asămănăm lui trebuie să facem bine! Iar acesta nu să face pînă nu să strică răul. Pînă nu vine iarna, primăvară nu să face!

Au vrut dumnezău să facă lumină? Aceia s-au făcut, dupe ce au lipsit întunerecul!

Veichilul lui dumnezău, prea puternicul nostru împărat, voește ca noi, ca niște credincioși ai lui, să trăim bine. Dar nu ne lasă răul, ce ni-l pun peste cap căpeteniile noastre!

Veniți dar, fraților, cu toții, cu rău să pierdem pe cei răi, ca să ne fie noaă bine! Și să să aleagă din căpeteniile noastre cei care pot să fie buni. Aceia sînt ai noștri și cu noi dinpreună vor lucra binele, ca să le fie și lor bine, precum ne sînt făgăduiți!

¹ Titlul acesta are cuvintele: *multă sănătate* adause cu cerneală mai spălăcită; el este precedat de următorul text, șters: «De la tot norodul rumînesc din județele de peste Olt». De asemenea este urmat de un alt text, șters și acesta, și anume: «De la tot norodul din toate cinci județe, multă sănătate».

Nu vă leneviți, ci siliți¹ să veniți în grabă cu toții: care veți avea arme, cu arme²; iar care nu veți avea arme, cu furci de fier și cu lănci: să vă faceți degrabă și să veniți unde veți auzi că să află Adunarea cea orînduită pentru binele și folosul a toată țara. Și ceiace vă va povățui mai marii Adunării, aceia să urmați, și unde vă vor chema ei, acolo să mergeți. Că ne ajunge, fraților, atîta vreme de cînd lacrămilc du pe obrazăle noastre nu s-au mai uscat!

Și iar să știți că niminea dintre noi nu este slobod³, în vremea aceștii Adunări — obștii folositoare — ca să să atingă măcar de un grăunți, de binele sau de casa vreunui neguțători, oroșan sau țăran, sau de al vreunui lăcuatori, decît numai binele și averile cele rău agonisite ale tiranilor boieri să să jărtfească: însă al căroră nu vor urma noaă — precum sînt făgăduiți — numai⁴ al acelora să să ia⁵, pentru folosul de obște!⁶

Muz. de ist. Buc., doc. 5870/1957. Ciornă autografă a lui Tudor Vladimirescu. Publicată de E. Virtosu, *Despre Tudor Vladimirescu*, p. 55—56 și facsimilele 5—6. Copii, după textul definitivat, la Acad. R.P.R., ms. rom. 322, f. 144; ms. rom. 3256 (cronica Dirzeanu, f. 4); publicată de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 27—28; în *Uricarul*, XII, p. 90—92; de V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 21—22; N. Iorga, *Izv. cont...*, p. 6—7, 234—236; M. Romanescu, *Contribuțiuni la cunoașterea lui Tud. Vlad.*, *Balcania*, V₁, 1942, p. 15—19 și facsimilele I—V. Trad. germ. în *Hurmuzaki*, XX, p. 542.

111

[23 ianuarie 1821]

Azrul adresat Înaltei Porți de către Tudor Vladimirescu din partea norodului Țării Românești.

[23 ianuarie 1821]

La sfîntul și prea strălucitul prag al prea puternicei împărății, stăpînitorii noastre, cădem noi, tot norodul rumînesc din Valahia, cel supus și încredințat ei de cătră unul dumnezău atotțitoriul, povestind cu mare jale, pe scurt, neconținutele noastre necazuri și cumplitele patimi ce le suferim din pricina unirii pămîntenilor boieri cu cei du pe vremi trimiși domni și oțcîrmuitori acestui norod de dumnezău păzit și de cătră prea înalta împărăție cu

¹ Textul care urmează, pînă la: «acolo să mergeți» inclusiv, este scris separat cu altă cerneală, și legat la început cu semnul «5», iar la sfîrșit cu semnul «6», de textul principal, în locul textului șters: «să-i ajungem».

² Urmează, șters: «și orice».

³ Urmează, șters: «să...»

⁴ Cuvîntul «numai» este scris mai jos și unit cu textul prin semnul «7».

⁵ Urmează, șters: «[cuvînt indescifrabîl] cei ce vor sluji la această vreme».

⁶ O copie tîrzie, cu scris de tranziție, este datată 4 februarie (Acad. R.P.R., pach. DCCCLXXXIII (fost ms. rom. 1141), f. 36 v—37. Publicată în *Arhivele Olteniei*, XI (1932), p. 278). O altă copie contemporană se încheie cu cuvintele: «...și fiți sănătoși!» (Acad. R.P.R., pach. DCCCXCVII (fost ms. rom. 1155), f. 600).

multe mili dupe vremi mîngîiat, iar acum cu totul părăsit în mînele numiţilor vrăşmaşi ai prea puternicei împărăţii şi ai noştri! Căci boierii, sau mai bine a zice tiranii noştri cei cumpliţi, învoindu-să cu cel de acum domn (lăsînd cele mai dinainte urmate), ne-au prădat ca niciodată mai înainte şi peirii cei de istov fără de milostivire pre noi ne-au dat şi pre acest cheler împărătesc cu totul de tot binele l-au deşărtat, încît am rămas mai goli decît morţii cei din morminturi.

De care acestea tote, de ar fi avut prea puternica împărăţie cea mai puţină ştiinţă, de mult ne-ar fi izbăvit de cătră aceşti nemilostivi tîlhari; carei de să şi unesc cîteodată, de fac arătări prin arzimagzaruri cătră prea Înalta Poartă pentru starea ţării, la cîte o domnie noaă, o fac numai şi numai pentru folosul lor şi al domnului. Precum şi acum, la venirea domnului Alexandru Şutul, au făcut: că, pe despre o parte, arătînd prin arzimazar dărăpănarea ţării din pricina relelor urmări ale domnilor, au cerut milă şi uşurinţă de la prea puternica împărăţie, iar pe despre alta, scriînd multe laude mincinoasă pentru acest domn ca să-l cîştige numai al lor, îndată dupe ce au sosit aici au întocmit cu dînsul prădarea şi stingerea ţării începînd de la bisărică de unde trebuia să înceapă îndreptarea. Iar ei, ca nişte netemători de dumnezău, cu cuvînt că pun mitropolit pămîntean, au vîndut domnului Suţul bisărică în doaă mie de pungi de bani şi au pus mitropolit, rumîn adevărat, însă mai adevărat ocara neamului rumînesc şi bajucuritoriul cinului bisăricesc. Carele, îndatorat fiind domnului Suţul şi fără de mulţumirea şi plăcerea norodului, împotriva legii orînduit, cu totul s-au plecat relelor voinţi ale domnului şi au prădat ţara ca să-l mulţumească, toate cererile lui cele nesăţioasă şi nedrepte le iscăleşte ca pe nişte drepte şi pre norod îl împilează de le împlineşte.

Într-această stare aflîndu-să norodul şi ţara şi neavînd mijloc a-ş arăta necazurile şi a cere milă de la prea puternica împărăţie — care milă, de multe ori au cîştigat-o, dar cu nimic nu s-au folosit, căci au rămas scrisă numai pe hîrtie şi mîncată de mai sus zişii tîlhari — silită au fost din multa dăznădăjduire¹: întîi de a să scula împotriva aceştii răutăţi şi apoi a năzui şi a cere împărăteasca milă.

Ca nişte credincioşi dar şi supuşii robi ai prea puternicei împărăţii, cu lacrimi ne rugăm să să trimiţă om împărătesc — nu de legea noastră — ca să cerceteză şi să vază jalneca stare a ţării şi să ni să facă îndreptare şi orînduală, ca să lipsască jafurile şi să ne răspundem ce va fi cu dreptul cătră prea puternica împărăţie: precum şi pînă acum am răspuns şi de acum înainte a răspunde nu tăgăduim, ca nişte credincioşi ce am fost şi sîntem şi în veci a fi voim. Dupe încredinţarea ce avem că prea puternica împărăţie nu ne va lipsi de milele sale, cu care din veichime ne-au hrănit şi cu nume de amanet — încredinţat ei de cătră milostivul dumnezău — ne-au cinstit, precum la fieştece domnie noaă, părinteşte poftorînd acest dulce nume în urechile cele surde

¹ Urmează în text, tăiat cu o linie: «hotărît să-i piarză întîi» şi adaus, în loc, textul: «întîi de a să scula împotriva aceştii răutăţi», care este scris spre sfîrşitul paginii a treia şi legat prin semnul + , repetat.

ale domnilor, ne încredințază lor, ca să ne păstrează și să ne apere; iar ei, tîlhărește despoind-ne și prădînd-ne, pribegesc de la o vreme încoaci. Și boierii noștri, atît cei bisăricești, cît și cei politicești, întovoroșiți fiind cu dînșii în jafurile ce ne fac, în loc de a fi cu priveghere și a-i popri, le înlesnesc călătoria, uitîndu-să la dînșii cînd fug din București, zioa amiaza mare.

Aceste toate prea plecate arătări, adevărate fiind, să vor dovedi mai cu scumpătate și mai pre larg înaintea trimesului¹ credincios, omului împărătesc, pre carele fierbinte ne rugăm prea puternicii împărății să binevoiască a ni-l trimite cu milostivire.

Ai prea puternicii împărății prea plecați și credincioși robi, tot norodul rumînesc din Valahia².

Muz. de ist. Buc., doc. 5870/1957. Ciornă autografă a lui Tudor Vladimirescu. Publicată de E. Virtosu, *Despre Tudor Vladimirescu...*, p. 57—59. Copii, după textul definitivat, la Acad. R.P.R., ms. rom. 323, f. 84; pach. DCCCXCVII (fost ms.rom. 1155), f. 599; doc. CCLXXVII/ 59 (și o trad. grec.); publicate de C.D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 32—34; N. Iorga, *Izv. cont...*, p. 8—10; *Bis. Ort. Rom.*, VIII (1884), p. 805—808; Trad. germ. în *Hurmuzaki*, XX, p. 543—544.

A N E X Ă la documentul nr. 111

Cătră măria sa derviș pașa Vidin muhafiz, de la tot norodul din Valahia, cu lacrimi fierbinți jăluim înălțimii tale că pe noi ticăloșii, raiaua din toată Țara Romînească, domnii țării dimpreună cu boierii greci și romîni unindu-să cu toții ne-au prădat și ne-au dăspuiat, încît am rămas numai cu sufletele precum pe larg ticăloșia și plîngerea noastră în coprinderea agzimagzarului ce l-am dat către prea puternica împărăție stăpînitoarea noastră, să coprinde. Care agzimagzar l-am trimis la înălțimea ta ca un bun credincios al prea puternicului împăraț, rugîndu-ne fierbinte mării tale ca să te milostivești și să binevoiești a-l trimite la prea înalta împărăție ca să poată auzi glasurile plîngerii noastre, fiindcă nouă toate drumurile cum și ușile prea Înaltei Porți ni le-au închis de la o vreme încoace domnul țării și boierii și ni le-au poprit, pentru ca să nu ne mai putem arăta plîngerile noastre la prea puternica noastră împărăție. Și așa mai sus numiții ne mănîncă de vii și noi nemaivînd ce să le mai dăm și nemaștiînd ce să facem, am năzuit la mila mării tale.

Și ne rugăm fierbinte ca să trimiți jalba noastră către prea puternica împărăție pentru ca să auză glasul plîngerii noastre și să să milostivească asupra ticăloșii noastre, ca să trimiță un om credincios împărătesc să vie aici în țară la București să cerceteze, să vază nevoile care le tragem dă către acești lupi nemilostivi și să ne facă dreptate. Și pînă a veni omul împărătesc noi ne-am sculat cu mic cu mare și mergem ca să ne adunăm la București.

¹ Urmează: «împărătesc», șters cu o dungă groasă de cerneală.

² O copie tirzie, cu scris de tranziție, este datată februarie, fără zi (Acad. R.P.R., pach. DCCCLXXXIII (fost ms. rom. 1141), f. 35—36).

Și iar să fie știut înălțimii tale că arădicarea noastră nu este pentru altcevași nici într-un chip, decât numai asupra boierilor care ne-au mîncat dreptățile noastre cu care ne-au miluit prea puternica împărăție; iar neguțătorii turci și verice neguțători vor avea neguțătorii și trebuință prin țară, cu toții să umble fără nici un fel de îngrijire, că noi pe nimenea nu oprim și da nimenea nicidecum nu ne atingem; încă mai cu bună slobozenie vor umbla.

Și iarăși fierbinte ne rugăm înălțimii tale ca să ne ajuți cu cele ce ne trebuie, care prin grai trimisul nostru le va arăta mării tale.

Iar anii înălțimii tale, fie de la Dumnezeu mulți și prea fericiți¹.

* Acad. R.P.R., ms. rom. 3256, f. 10v—11v. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 31—32; N. Iorga, *Izv. cont...*, p. 16—17.

112

Ceovîrnoșani, 28 ianuarie 1821

Tudor Vladimirescu condamnă atitudinea clucerului Constantin Ralet, ispravnic de Mehedinți, cerîndu-i să nu se împotrivească răscoalei.

De la slugerul Tudor, către d-lui clucerul Constantin Ralet, ispravnicul ot Mehedinți.

Arhon clucer!

Pînă acum numai prin auzire auzeam că dumneata strigi către toți cum că eu aș fi eșit la hoție, ca să prad lumea, și nu credeam pentru că eu mă știu că nu sînt hoț. Iară astăzi în Ceovîrnoșani găsii în scris, sub iscălitura dumitale, la mîna unui hoț, anume Pau Nicolicescu, căruia-i dai voie ca să mă prinză dinpreună cu toți cei ce se află cu mine, ori viu sau mort.

Din aceasta te cunoști că ești om procopsit! Și mă mir de unde ai d-ta voie ca să omori raiaoa împăratului!

Și pentru ce? Au pre semne nu vă ajunge că i-ați prădat și i-ați despuiat, pînă cînd au rămas ticăloșii țărani mai goli decât morții cei din mormînturi? Și acum se vede că aveți poftă ca să-i și omoriți! Numai să știi că nici Dumnezeu, nici prea puternica împărăție, nu vă va îngădui; eu însă nici nu sînt hoț, nici am fost vreo dată, nici voi fi, ci sînt, atît eu cît și cei împreună cu mine, eșiți pentru mare folos obștesc, și al celor mari și al celor mici. Și spre mai bună pliroforie, vei citi dumneata aceste două copii (proclamație și arzmahzarul). Iar dumneata prea rău te-ai purtat de ai spart orașul și ai sfărîmat lumea, fără a te uita mai departe, ci numai cu un cuvînt, că eu ași fi hoț și aș fi venit să prad lumea, fără de a ști ce zici. Ci iarăși zic, să știi că eu sînt cel mai bun fiu al patriei mele; și de la București pînă aici am venit tot

¹ O jalbă asemănătoare a fost trimisă peste cîteva zile unui efendi, probabil pașa de Giurgiu (Acad. R.P.R., ms. rom. 1062, f. 136v. Publicat de E. Virtosu, 1821. *Date...*, p. 10—11.

prin orașe și sate și nimeni nu s-a supărat de nimica; ba încă și zărăfiile județelor erau încărcate de bani și nicidecum nu s-au clintit; și iarăși de aș fi fost hoț, precum zici, de mult te-aș fi luat de acolo. Ci mă rog dumitale, de ești patriot, lasă-ți acest fel de fantazii și adună cât mai în grabă orașul la loc. Pre turcii ce i-ai luat du pe la locul lor și i-ai strîns acolo, dă-le drumul, ca să-și meargă la treaba lor. Nu da pricină legăturilor celor sfinte, că la urmă nu vei putea da răspunsul. Și mai mult să nu dai pricină vecinătății (măcar că le este știută celor mari trebuința cea de obște folositoare). Și pandurii ce ai adunat acolo, dă-le drumul ca să vină să meargă unde sînt de trebuință și dumneata mergi la conacul isprăvnicatului de-ți caută trebuințele dumitale, fără de nici un fel de temere sau îngrijire; asemenea și dumnealui beșleaga. Și de către mine, sau de către cei ce sînt împărtașiți cu mine, nici un fel de temere să nu aveți, pentru care te încredințez cu sufletul meu. Și încă, dacă voiești folosul de obște, vino dinpreună cu toți boierii pămînteni, ca să ne întîlnim; sau trimite numai pe dumnealor și le poruncește ca să fie silitori spre săvîrșirea trebuinței. Și iarăși, zic, păzește-te bine, să nu dai norodului vreo pricină cu vreo împotrivire de arme; că atunci bine să știi, că nici în găurile șerpilor nu veți scăpa; pentru că norodul cel ars și fript de către dumneavoastră este amărit și înfocat asupra-vă și numai pricină caută. Și cum de ai dat dumneata voie cu arme de moarte asupra raialei împărătești? Și au nu socotești că sabia împărătească va să mănince pre toți? Au pe semne gîndești că va fi murit și sultanul Mahomed? Ci, îmblați cu bine cu raioa împărătească, de voiți să vă fie bine; că cu rău n-alegeți nimic, pentru că nu v-ați așternut bine mai denainte.

Theodor
1821 ghenarie 28

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dirzeanu), f. 6v—7. Publicat de C. D. Aricescu. *Acte justificative*. . . , p. 47—49; V. A. Urecbia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 24—25; *Hurmuzaki*, XX, p. 547—548. Text germ.

113

București, 30 ianuarie 1821

Divanul țării poruncește slugerului Tudor Vladimirescu să înceteze răscoala, făgăduindu-i iertarea dacă se va supune.

Cartea boierilor divanului către slugerul Tudor.

Cu mare mirare luarăm în știre de urmările ce-ai început a face, cugetînd însoțire de mai mulți și împărțind cuvinte către lăcuitori ca să sară cu toții spre izbăvirea răului și să iasă din întunec la lumină. Acest fel de urmări, că nu au sfîrșituri bune este știut și din istorie și din pildele ce se văd pre toată ziua. Judecă, care poate să-ți fie izbînda, cînd înarmîndu-se împotriva-ți toți credincioșii stăpînirii te vor supune prin război și te vei îndatora însuși a cere

mîntuire, care nu vei putea-o găsi! Au nu știi că plătește țara la atîtea ogeacii și panduri, pre care, cînd îi va însoți și cu alții ce mai sînt pe din afară, ce cu arme se vor ridica asupra-ți, încotro vei năvăli ca să te mîntuiești? Vedem că prin cuvintele ce prin nejudecată ai alcătuit către lăcuitori, propovăduiești că pentru folosul obștii și binele țării te-ai pornit într-această faptă și voiești a arăta cum că nu ești tîlhar sau voitor de rău, ci îndemnător binelui și săvîrșitor izbăvirii obștei din ispita răutăților. Dar care dintre lăcuitori îți va da crezămînt? Și în ce temei rezemînd, se va însoți cugetărilor ce ai, de vreme ce cu toți cunosc și înțeleg cită însărcinare, cite cheltuieli și cite pagube se pricinuiesc satelor dintr-acest fel de netrebnicie? Deci, te sfătuim părințește și ca niște adevărați patrioți îți poruncim să te părăsești de asemenea fapte, păgubitoare țării, aducătoare de sminteala liniștei lăcuitoților și pricinuitoare de mare nevoie asupra-ți. Și te încredințăm cu jurămînt, că de te vei supune povățuirilor și poruncilor noastre și lăsîndu-ți armele te vei scula și vei veni fără tăgăduire, vei scăpa de ori-ce urgie; căci cu toții vom fi mijlocitori către domnul țării ca să-ți treacă cu vederea urmarea ce-ai cugetat; și poate vei fi ascultat la multe destoinice arătări spre despăgubirea jafurilor ce vor fi cercat lăcuitoții; pentru că la o asemenea dreptate mai cu seamă privește stăpînirea țării decît oricine alt pe din afară; și nici odată nu voiește ca lăcuitoții să cerce năpăstui, de vreme ce această țară este știut că se ocîrmuește sub lege și sub pravilă. Iară cînd din nenorocire-ți nu-ți vei lua seama cu dinadinsul și nu te vei supune acestor părințești povățuiri, ce cu iubirea de omenire îți dăm (nevoind turburarea și smăcinarea satelor), atunci, nu numai că te vor izbi cei ce sînt gata asupra-ți pînă acum, ci și alți se vor mai porni, cîți trebuința va cere. Și fii încredințat că, după ce nu vei găsi scăpare, apoi și osînda morții îți va fi grozavă și cumplită, ca unui turburător și amestecător de liniștea lăcuitoților. Către acesta te sfătuim iarăși și-ți poruncim că îndată ce vei primi această scrisoare a noastră, în soroc de două ceasuri să-ți iei seama bine și către cel ce-ți va trimite scrisoarea să dai răspuns în scris, curat; că de va fi făcut cu coprire de supunere și prin vrednice dovezi, ca să poată fi crezut, să înceteze numaidecît pornirea ce este gătită asupra-ți și să te așteptăm aici, precum mai sus pre larg ți se arată. Iar de nu ți se vor precurma relele cugetări, hotărăște-te singur morții; și fii încredințat că nu vei găsi scăpare. Citește cu mare luare aminte aceste scrise, ia-ți seama bine, supune-te povățuirilor ce privesc spre binele-ți, și fii sănătos.

1821 ghenarie 30

Mitropolitul Dionisie, Gherasin Buzău, Ilarion Argeșiu, Gr. Brîncoveanu, C. Crețulescu, Gr. Ghica, Barbu Văcărescu, Ist. Crețulescu, Gr. Băleanu, Mih. Manu, Gr. Filipescu, Iord. Slătineanu, G. G. Filipescu, Dum. Racoviță, Scarlat Grădișteanu vel logofăt.

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256, f. 12—13, copie fără semnături. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 50—51; V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 29—30, cu semnăturile de mai sus.

30 ianuarie 1821

Arzul a «toată obștea lăcuiitorilor pământului țării Valahiei» prin care se cere ajutorul. Porții pentru înăbușirea răscoalei lui Tudor Vladimirescu.

30 ianuarie 1821

Arzul Țării Românești către prea puternica împărăție.

Noi prea plecații robi ai prea puternicii împărății, mitropolitul țării, episcopi, igumeni, hoieri mari și mici, căpitani, manzili și toată obștea lăcuiitorilor pământului țării Valahiei, chelerului împărătesc, cu cele pînă la pământ așternute prea plecatele noastre închinăciuni, facem arătare prea puternicii împărății, că îndată după ce și-au dat sfîrșitul răposatul domnul țării, fără cîtuși de puțină zăbavă s-au ivit afară în țară ca la 40 de inși călări și într-armați, avînd căpetenie pe un Theodor Vlădimirescu (carele în vremea trecutei răzmirițe a fost în slujbă ostășească a roșilor subt numire de ofițer) încă și cu un Machedonschi ofițer. Ei, precum să vede, s-au pornit dinlăuntru din politia Bucureștilor și mergînd spre județul Gorjului tot cam pe subt munte făr' de a face pă drum cuivași vreo supărare sau pagubă, tocmai vineri seara la 21 ale aceștii luni, au ajuns fără veste la orașul Tîrgu-Jiiului unde este scaunul isprăvnicatului Gorjului, pricinuind mare spaimă orașului. Și făr' de a face cuivași vreo supărare au luat de acolo împreună cu dînșii numai pe unul din ispravnicii județului (căci celălalt să întîmplase a fi afară în județ) și au plecat cu el într-aceiași noapte, zicîndu-i că după ce vor prinde și pe tovarășul său, le vor arăta poruncile ce au.

De care această necuviincioasă întîmplare și urmare, îndată ce ne-am înștiințat, înțelegîndu-o că privește la sfîrșituri și mai necuviincioase, numaidăcit am împrăștiat toate putincioasele mijloace cîte am socotit spre întîmpinarea acestui rău și pă de o parte am pornit după dînșii dintre paznicii țării, iar pă de altă parte am dat cuviincioasele nizamuri prin dregătorii acelor cincii județe ot prez Olt spre zăticnirea întinderii primejdiosului cuget al acelor făcători dă rău și spre ocrotirea i liniștirea lăcuiitorilor. Ei însă, adică acci făcători dă rău, după înștiințările ce ne-au mai venit, plecînd de la Tîrgul-Jiiului, s-au dus drept la mănăstirea Tismana de s-au închis înlăuntru avînd împreună și pe ispravnicu Gorjului, căci pă celălalt, neputîndu-l prinde și scăpînd, s-au întors iarăși la scaunul isprăvnicatului, stringînd orașu la loc și strejuindu-l.

Dar cu toate îngrijirile ce am făcut și nu contenim a face, vedem că ei nu contenesc de a pune în lucrare vătămătorul lor cuget, căci acel Theodor

Vlădimirescul luînd cîțiva dintr-ai săi ce din înștiințările ispravnicilor să vedesc că sînt și arnăuți, au ieșit din mănăstire, lăsînd acolo pe alți paznici dintr-ai lor și plecînd spre județul Mehedințului, au început prin scrisorile sale a invita obștea norodului și a-i chema să vie să să unească cu el, luînd fieșcare arme, iar cel ce nu va avea arme să-și facă lance și furci dă fier, arătîndu-le cum că cugetul lui privește spre a-i ocroti de a rămînea slobozi de subt supunerea domnilor și a boierilor.

Temerea cea mai mare ne este că acest Theodor, avîndu-și lăcuința și casa în județul Mehedințului, s-au ajuns de mult cu vreunii din lăcuiitorii acelu județ, sau și cu alții din alte vecine județe și avînd înclinare cu mai mulți, să întinde acest rău obștii vătămător. Precum ni s-au și vestit că pînă acum să vor fi adunat acei făcători dă rele și pînă la cinci sute și cugetă a coborî și în partea Cîmpului și de acolo la Craiova și apoi aici.

Dar socotind fapta numitului drept urmare tîlhărească, fiindcă și împuținarea numărului oamenilor ce avea cu dînsul ne-au încredințat de accasta și pildele de mai nainte urmate ale altor asemenea tîlhari, de aceea nu am înștiințat pã loc prea puternicii împărății, bine nădăjduiții aflîndu-ne că printr-acele herecheturi ce s-au fost făcut îndată după iuvirea sa, să va potoli răul făr' dă zăbavă. Acum însă, de sînt două zile, vîzînd că prin marc creștere să întinde răul împuțernicindu-să numitul prin alăturarea și altor asemenea lui cugetători, pe de o parte, după a noastră netăgăduită datorie nu numai am întărit de iznoavă nizamurile ce am fost dat mai înainte, ci am îngrijit a alcătui și alte strejuiuri care au să să și pornească după dînșii, iar pã dă altă parte, mare grijă avînd de răul ce poate pricinui țării acest tîlhar, și vîzînd că de să va întinde creșterea alăturărilor săi precum s-au început, nu va fi țara în dăstoinicie a să împotrivi.

De aceea, după datoria supunerii, nu lipsim cu cea pînă la pămînt plecăciune a face arătare ca prea puternica împărăție să chibzuiască mijlocul cel cuviincios spre apărarea țării dăspre acești tîlhari¹.

Ghenar 30

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256, f. 15v—16v; Arh. St. Buc., Condica domnească, 99, f. 101v—102, text. grec. și condica domnească 93, f. 193—194, trad. rom. cont. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative*..., p. 54—56; V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 26—27; N. Iorga, *Izv. cont.*..., p. 20—32.

¹ Arzul a fost trimis împreună cu o scrisoare adresată dragomanului porții în care i se cerea să mijlocească pentru luare de măsuri grabnice împotriva răsculațiilor (Acad. R.P.R., ms. rom. 3256, f. 13v—15; publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative*..., p. 56—57).

[București,] 30 ianuarie 1821

Cîrmuirea aprobă 1000 groși, cheltuieli de drum pentru călărașii trimiși la Constantinopol cu vestea izbucnirii răscoalei lui Tudor Vladimirescu.

[Βουκουρέστι,] λ-η 'Ιανουαρίου ,αωκα^{ου}

Γ ρ ό σ ι α

1000, ήτοι χίλια γρόσια, χαρτζιράχι δια κάλαράσηδες άπερχομένους εις βασιλεύουσαν με την είδησιν τής άποστασίας του σλουτζ. Θεοδώρου.

Δικωρισμένε σαράφη, δός.

Ό Ούγγροβλ. Δ.[ιονύσιος], Grigorie Brîncoveanu
Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu,
Grigorie Filipescu, Iacovachi Rizu.

[București,] 30 ianuarie 1821

Groși

1000, adică una mie groși, cheltuieli de drum pentru călărașii care vor pleca la Constantinopol cu vestea apostasiei slugerului Theodor.

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin
Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu,
Iacovache Rizu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, visteria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 95. Orig. grec.

București, 30 ianuarie 1821

Cîrmuirea către ispravnicii din județele de peste Olt, să nu supună la dajdie pe panduri.

Noi otcîrmuitorii Țării Rumînești.

Cinstiți dumneavoastră boierilor ispravnici ot sud...¹. știut fiind atît nouă boierilor, cît și tuturor de obște, cită slujbă și vrednicie au arătat după vremi tagma pandurilor din cele 5 județe ot preste Olt, încît putem zice că în multe rînduri s-au cunoscut izbăvitori și apărători ai țării de rele și nevoile ce o înconjurase, cu chiar primejdia vieții lor, arătîndu-se cu atîta rîvnă și iubire de patrie, pînă și viața și-au pos-o în primejdie. Această dar osîrdnică slujbă a lor, ce de obște este cunoscută, precum mai sus zicem, nu numai că n-am cugetat vreodinioară noi boierii pămînteni a rămînea zădarnică, ci încă totdeauna am fost porniți cu pămîntea dorire ca să li se facă cuviincioasa răsplătire, cu facere de bine și privileghiuri din partea stăpînirii, potrivite cu slujba

¹ Așa în text.

și vrednicia fieșcăruia. Și cu toate că acești vrednici de laudă patrioți s-au fost lepădat în dajdie în vremea trecută, precum și în rîndul altor bresle s-au fost așezat unii dintr-înșii, dar noi n-am încetat totdeauna cu rugăciuni către domnii oblînduitorii ¹ țării, ca să ridice de asupra-le răspunderea de ori-ce fel de dajdie și să-i mîngîie pentru slujbele și ostenelile lor, rămîind tot în starea ce au fost mai dinainte. Și cînd au fost acum în cele după urmă, luminat fiind de dumnezeu, răposatul domn măria sa Alexandru vodă Suțul, ce și primise rugăciunea și era să se dea cuviincioasele porunci, dar din nenorocire întîmplîndu-se de s-au bolnăvit, după care și-au dat și obșteasca datorie, au rămas treaba nepusă în lucrare. Acum dar rămîind oblăduirea țării asupra noastră, între alte îngrijiri ale otcîrmuirei, nu am pus la uitare și pe mai sus numiții panduri, ci cu sfat de obște am chibzuit, ca cît mai în grabă să-i izbăvim de supt jugul dăjdilor. Și iată printr-această carte a divanului poruncim d-voastră, că de acum înainte să cunoașteți pe toți pandurii cîți se vor fi aflînd într-acest județ și vor fi fost în slujbă după vremi că sînt cu totul nedajnici, or birnici, de se vor fi aflînd în rînd cu țara sau la vreo altă breslă și orînduială și nu așteți a le face supărare cu vreun fel de cerere de dajdie. Care această poruncă s-o faceți cunoscută tuturor de obște, ca să le fie știută că au a fi nedajnici în veci și să se bucure. Dar și ei să se arate cu toată supunerea către stăpînire, fiind tot cu aceeași rîvnă i credință și iubire de patrie, la slujbele ce se vor orîndui și totdeauna să fie gata și cu armele în mină spre întîmpinarea de orice răutate și înfrinare și împilarea făcătorilor și cugetătorilor de rău cari turbură odihna și liniștita petrecere a locuitorilor, urmînd întru toate după poruncile și povățuirile ce li se vor da. Și că ați primit porunca aceasta și ați urmat precum mai sus scriem. să avem răspunsul dumneavoastră.

1821 ghenar 30

Arh. St. Buc., Condicta domnească, 96, p. 203. Publicat de C.D. Aricescu, *Acte justificative* . . . , p. 57—58; V. A. Urechia, *Ist. Rom.*. XIII, p. 19.

117

București, 1 februarie 1821

Răspunsul ocîrmuitorilor țării către agenția austriacă în legătură cu răscoala pornită de Tudor Vladimirescu.

De la otcîrmuitorii domniei Țării Rumînești către cinstita c. c. aghenție.

Nota cinstitei aghenții de la 29 ale lui ghenarie trecut scrisă cu cinste am primit și la întrebarea ce ni se face, ca să dăm o știință pentru cei ce s-au ivit cu arme în mină, supărînd obșteasca liniștire a Valahiei cei Mici și ce măsuri s-a pus în lucrare spre obșteasca sigurita, răspundem cinstitei aghenții că un

¹ Așa în text.

Theodor Vladimirescu, care în vremea trecutei rezmirițe au fost în slujba ostășească supt numire de ofițer, însoțindu-se și cu un Dimitrie Machedonschi, ofițer rus, îndată după ce și-au dat sfârșitul repositul domn Alexandru Suțu vv., încîrdoșindu-se și cu alții, au eșit din București și apucînd drumul tot prin poalele munților au ajuns la Tîrgul-Jiiului, ot sud Gorj, vineri seara, la 21 ale trecutului ghenar, făcîndu-se toată soțita a lor lude 40. De aici și pînă acolo, pe drum, n-au supărat pe nimeni, nici au păgubit; iar acolo, într-aceea seară sosind, au coprins fără veste pe clucerul Costandin Oteteleșeanu, ispravnicul, și l-au ridicat, zicîndu-i că după ce vor prinde și pe tovarășul său atunci își vor arăta și poruncele ce au. Pe tovarăș însă n-au putut să-l prinză, fiindcă lipsea în satele județului, după trebuință, iar pe Oteteleșeanu, tot într-aceea noapte luîndu-l cu dinșii, s-au dus de s-au închis în mănăstirea Tismana¹. De acolo trecînd Theodor în învecinatul județ al Mehedințului, au făcut în scris publicațiile sale, chemînd norodul să se unească cu dînsul, făgăduindu-le slobozenie de sub supunerea domnilor și a boierilor. După înștiințările ce am primit pînă acum de la dregătorii Valahiei cei Mici, nici o supărare sau vre-o pagubă n-au făcut aceia nimăru și se află cu toții închiși în numita mănăstire a Tismanei, mai sporindu-și numărul oamenilor.

Noi, după datorie, îndată am pus în lucrare toate cuviincioasele mijloace, atît pentru a le tăia toată chinonia ce se silesc a avea, cît și pentru a le zădărnici cugetele lor și a-i risipi cu totul.

Întru aceste îngrijiri aflîndu-ne, nu lipsim cu cinste a face știut cinstitei c. c. aghenții².

1821, febr. 1

Arh. St. Buc., Condica domnească, 96, p. 201. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 116; V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 29 și *Hurmuzaki*, XX, p. 546—547, text. germ.

A N E X Ă la documentul nr. 117

În leatul 1821³ ghenar 21, s-au iuivit în județul Gorj slugieriu Teodor Vlădimirescu cu treizăci dă arnăuți aflîndu-se la acest județ, ispravnic, dumniealui clucer Costandin Otetelișanu cel mic, pă care l-au și ardicat numitu sluger, la Tismana țîindu-l la închisoare cităva vreme. Apoi s-au apucat după aceea dăloc slugieriu, făcînd oaste rumînească cu arme, lănci, furci dă fier și săcuri,

¹ La 5 februarie Const. Măldărescu înștiințează pe Hagi Ianuș: « Ieri a venit de afară și dumnea-sa gelepi Gheorghe. Astăzi vorbea să pornească oaste împotriva dușmanilor la Strehăia și la Tismana... » (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 74, doc. 25. Orig. grec.).

² În *Hurmuzaki* sînt indicate și numele celor șapte membri ai căimăcămiei care au semnat actual.

³ În text: 1820.

întăritind răbelie cu acea adunare dă norod ce i-au luat din Mehedinți, Gorj și Vilcea, făcînd mare prăpădenie, jăfuire și dărăpănare boierilor, boierinașilor și neguțătorilor, pînă ce au venit ascheri ai împărății turcești cu caimacam, dumnealui biv vel spatar Ioan Samurcași, la mai în 6, tot la acest leat.

Biblioteca raională (fostă Bibicescu) Turnu-Severin, ms. LIV, f. 181 v. Însemnare pe manuscris.

118

[București,] 2 februarie 1821

Căimăcămia asigură divanul din Craiova că a luat măsurile necesare pentru reprimarea răscoalei.

Cu mirare și durere sufletească am cetit cea către noi înștiințătoare scrisoare din 31 ale luni trecute, căci, pe cînd ne adăstam să arătați fapte ce ar fi dorit și izbînde asemănate cu împrejurările și cu fireasca dumneavoastră mărinimie, am văzut lucruri nesăbuite și pline de micșorime de suflet împotriva celor ce nădăjduiam, care lățindu-se și pe acolo, fără îndoială vor pricinui pustierea atît a orașului Craiova cît și a județelor din partea locului. Astfel răspunzînd domniei voastre, vă cerem să vă într-armați cu chipul cel mai înțelept și bărbătesc, punînd în lucrare toate cît privesc spre înfringerea și nimicirea scopului acelu răscolător al norodului, și mai vîrtos pentru obșteasca liniște a locuitorilor. Aicea tot ce trebuia să se facă, s-a făcut cu prisos. Oamenii înarmați s-au trimis, gephanea îndestulătoare, orînduială de bani. Asemenea și despre cele de neapărată trebuință pe care le-ați încuviințat pentru isprăvnicie și ne-am învoit. Acum dar, nu se așteaptă alt decît ca și dumneavoastră să întrebuițați toate chipurile cele înțelepte și toate orînduielile cuviincioase după cum trebuința va cere, și să îmbărbătați pe cei speriați, însuflețînd și duhurile celor mai mici, spre a face să domnească liniștea norodului pentru care veți fi supuși la răspundere, și iarăși asemenea la lauda și la dobîndirea drepturilor dumneavoastră cele nădăjduite. Cît despre nelegiuita sculare a acelu răzvrătit, am făcut cunoscut prea puternicului nostru împărat și adăstăm cît de curînd sfînta poruncă a sa¹.

Februarie 2

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dirzeanu), f. 17 v—18. Copie grec. O altă copie grec. la Muzeul de istorie a Partidului, Fondul Saint-Georges, pach. cu doc. neinventariate. Trad. rom. publicată de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 60; V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 31 și N. Iorga, *Izv. cont...*, p. 24—25.

¹ Copia în limba greacă de la Muzeul de istorie a Partidului conține în plus următoarele: « În ce privește anaforaua obștească cu privire la poslușnici, vom chibzui și vă vom da răspuns. Dionisie al Ungrovlahici, Grigorie Brîncoveanu, Grigorie Ghica, Grigorie Filipescu, Rizo ».

[București,] 2 februarie 1821

Boierii Țării Românești informează pe domnul Moldovei, M. Suțu, despre întinderea răscoalei condusă de Tudor și despre măsurile luate împotriva ei, cerînd sfaturi.

[Βουκουρέστι,] 2 Φεβρουαρίου 1821

Τὸ κοινὸν τῶν ἀρχόντων γράμμα, σταλὲν πρὸς τὸν αὐθέντην τῆς Μολδαβίας Μιχαήλ βοεβόδα Σοῦτζον, διηγηματικὸν τῶν κατὰ τὸν Θεόδωρον.

Ἵψηλότατε, εὐσεβέστατε καὶ μεγαλοπρεπέστατε αὐθέντα !

Τὸ ἀπροσδόκητον δεινὸν ὅπου κατετάραξεν ἐνταῦθα τὴν Μικρὰν Βλαχίαν, ἅμα μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ αἰοιδίμου ἡμῶν αὐθέντου Ἀλεξάνδρου Σοῦτζου βοεβόδα, πληροφορηθήσεται τὸ θεοφροῦρητον ὕψος τῆς ἐκ τοῦ ἐμπερικλείστου ἴσου τοῦ δουλικοῦ ἡμῶν ἄρξι μαγζαρίου, ὅπερ ὁ περὶ τῶν ἐν ποσὶ πραγμάτων ἐπικείμενος ἡμῖν ἀγὼν μᾶς ἠνάγκασε νὰ ἀποστείλωμεν πρὸς τὴν κραταιοτάτην καὶ τροφὸν ἡμῶν βασιλείαν.

Οἱ δοῦλοι τῆς, θεωρήσαντες κατ' ἀρχὰς τὸ κίνημα τοῦ κακοτρόπου τούτου Θεοδώρου Βλαδιμηρέσκου ὡς ληστρικόν, ἀμέσως ἐβάλομεν εἰς πρᾶξιν ὅλα τὰ ἀναγκαῖα μέσα πρὸς ἐξολόθρευσιν αὐτοῦ, δι' ὧν ἐλπίζομεν ὅτι δὲν θέλει ἀργήσει νὰ λάβῃ τὰ ἐπίχειρα τοῦ τολμήματός του, ὡς καὶ ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ παρόμοιοι λησταί. Ἐπειδὴ ὅμως καὶ τὸ πρᾶγμα ἔδειξεν ἄλλην μορφήν, καὶ ὁ εἰρημένος Θεόδωρος ἐφάνη παρρησία τῆς ἐξουσίας πολέμιος, κοινολογήσας ἐγγράφως τοὺς ὀλεθρίους του σκοποὺς καὶ ἐνσπείρας πνεῦμα ἀποστασίας εἰς τὸ ὑπήκοον, ἐπὶ ὑποσχέσει νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν ὑποταγὴν τῶν αὐθέντων καὶ τῶν ἀρχόντων, ἐγνωμεν ἀποχρώντως ὅτι ὁ κοινὸς οὗτος πολέμιος καὶ τῆς ἐξουσίας ἀντάρτης εἶναι προμεμελετημένος καὶ προπαρασκευασμένος δι' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς Βλαχίας, καὶ τοῦτο ἔτι μᾶλλον μᾶς βεβαιοῦν τὰ παρόντα ἐμπερίκλειστα ἴσα τῶν εἰδοποιητηκῶν ὅπου ἐλάβομεν, πρὸς δὲ καὶ ὅτι ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἐπαυξάνει τὰς δυνάμεις του μὲ ἐνόπλους ἀνθρώπους, κατακηλῶν τὰς ψυχὰς τῶν ἀπλουστέρων μὲ τὸ ἐπαγωγὸν τῆς λέξεως ἐλευθερίας καὶ προσεταιρούμενος τοὺς θρασυτάτους καὶ ὁμοίους του κακοτρόπους, ἐν ὀλίγαις ἡμέραις κατῶρθωσε δύναμιν ἱκανὴν περὶ αὐτὸν.

Μὲ ὅλον τοῦτο οἱ δοῦλοι τῆς συσκεπτόμενοι καθ' ἐκάστην ἐνεργοῦμεν τὰ κατὰ δύναμιν μέσα διὰ τῶν διοικητῶν τῆς Μικρᾶς Βλαχίας, πρὸς ἀνθίστασιν τοῦ κοινοῦ πολεμίου. Ἐκωλύσαμεν τὴν διάβασίν των ἀπὸ τῶν περατινῶν καδηληκίων εἰς τὰ ἐνταῦθα, σηκώσαντες ὅλους τοὺς πόδους ἀπὸ τὸν ποταμὸν Ὀλτον καὶ ἀφήσαντες μόνον τὸν τοῦ Ἰποτεστιίου μὲ ἀρκετοὺς φύλακας διὰ τὴν διάβασιν τῶν ἀναγκαίων καὶ τὴν μετὰ τῶν περατινῶν διοικητῶν κοινωνίαν. Ἐξεκινήσαμεν

ἐντεῦθεν καὶ ὀπλιτικὸν ἀνθρώπων διακοσίων, μὲ τέσσαρας ἀρχηγούς, παραγγείλαντες αὐτοὺς τὰ δέοντα, πρὸς ἀνθίστασιν τῶν κινημάτων τοῦ ἀντάρτου.

Τοιαῦτα τὰ καθ' ἡμᾶς, ὑψηλότατε αὐθέντα ! Ἐν τούτοις ἐσμέν καὶ τὰ μείζων τούτων ἴσως ἀπεκδεχόμενοι. Ἀγωνιζόμεθα ἐκ τῶν ἐνότων πρὸς ἀνθίστασιν, χωρὶς νὰ γνωρίζωμεν ἂν εἶναι ἐλπίς νὰ τελεσφορήσωμεν καὶ νὰ ἀποκαταστήσωμεν τὴν ἡσυχίαν τοῦ τόπου. Ἡ ἐνοια τῶν ἐμπερικλείστων μᾶς ὀδηγεῖ νὰ γνωρίσωμεν ὅτι ἡ μελέτη τοῦ ἀντάρτου, τὴν ὁποίαν κοινολογεῖ σχετικῆν, ὑπερβαίνει τὰς διανοητικὰς ἡμῶν δυνάμεις καὶ τὴν τοῦ τόπου κατάστασιν. Ὅθεν θερμῶς παρακαλοῦμεν τὸ θεοφροῦρητον ὕψος τῆς νὰ μᾶς ἐμψυχώσῃ διὰ τῶν νουνεχῶν αὐτῆς παραινήσεων, ἐπάνω εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν, νὰ μᾶς σαφηνίσῃ τὸ ἄπορον μὲ τὸ πολῦπειρον καὶ διαγνωστικὸν τοῦ ὑψηλοῦ πνεύματός τῆς καὶ νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ εἰς τὸ πρακτέον, κηδομένη τῶν πιστῶν ὑπηκόων τοῦ κραταιοτάτου ἡμῶν ἀνακτος, κατοίκων τῆς ἐπαρχίας ταύτης, τὰ δὲ πανέκλαμπρα αὐτῆς ἔτη εἴησαν θεόθεν πλεῖστα καὶ πανευδαιμονέστατα.

Τῆς ὑμετέρας θεοφροῦρητου ὑψηλότητος

διάπειρος πρὸς θεὸν εὐχέτης
καὶ ταπεινοὶ δοῦλοι

Τῷ ὑψηλοτάτῳ, εὐσεβεστάτῳ καὶ μεγαλοπρεπεστάτῳ αὐθέντῃ καὶ ἡγεμονίᾳ πάσης Μολδαβίας, κυρίῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ Μιχαήλ Γρηγορίου Σούτζῳ βοεβόδα

Προσκυνητῶς.

[București,] 2 februarie 1821

Scrisoarea obștească a boierilor, trimisă domnului Moldovei Mihail vodă Suțu, povestind cele privitoare la Tudor.

Prea înălțate, prea evlavioase și prea mărite doamne!

Despre nenorocirea neașteptată, ce a tulburat aici Oltenia îndată după încetarea din viață a fericitului întru pomenire al nostru domn Alexandru Suțu voievod, va afla înălțimea voastră de dumnezeu păzită din alăturata copie a supusului nostru arzmahzar, pe care lupta cea de neînălțurat, ce ne stă în față, ne-a silit să-l trimitem către prea puternica și hrănitorea noastră împărăție.

Noi, robii înălțimii voastre socotind la început mișcarea acestui răufăcător Tudor Vladimirescu ca tîlhăreasă, imediat am pus în mișcare toate mijloacele trebuincioase pentru nimicirea lui și prin care nădărduiam că nu va zăbovi să primească pedeapsa îndrăznelii sale, după cum au primit-o și alți tîlhari asemănători, înaintea lui.

Fiindcă însă lucrurile s-au arătat cu altă fire și zisul Tudor s-a arătat pe față vrăjmaș al stăpînirii, făcînd cunoscute în scris scopurile lui distrugătoare și insufliînd duhul răzvrătirii supușilor, cu făgăduința de a-i scoate de sub supunerea față de domni și boieri, am cunoscut îndeajuns că acest vrăjmaș

obșteșe și răzvrătit împotriva stăpînirii a cugetat mai dinainte și este pregătit să întindă mișcarea sa în toată Țara Romînească. De acest lucru ne încredințăm și mai mult din copiile de față alăturate ale înștiințărilor primite și din faptul că zi de zi își mărește puterile cu oameni înarmați, încîntînd sufletele celor mai simpli, ademenindu-i cu cuvîntul de libertate și însoțindu-se cu cei mai îndrăzneți și la fel cu el răufăcători, în puține zile a reușit să aibă suficientă putere în jurul lui. Cu toate acestea, noi robii dvs., sfătuindu-ne zilnic, punem în mișcare mijloacele cele cu puțință prin cîrmuitorii Olteniei, pentru a ne opune vrăjmașului de obște.

Am oprit trecerea lor aici din județele de dincolo, ridicînd toate podurile de pe riul Olt. Am lăsat numai pe cel de la Ipotești, cu un număr îndeajuns de păzitori, pentru trecerea celor trebuincioase și pentru legătura cu cîrmuitorii de dincolo.

Am pornit de aici și o oaste de 200 de oameni, cu patru căpetenii, poruncindu-le cele de cuviință, pentru a se împotrivi mișcărilor răzvrătitudinii.

Acestea sînt cele ce ne privesc, prea înălțate doamne, totuși s-ar putea să facem și mai multe de cît acestea. Ne luptăm cît putem spre a ne împotrivi, fără a ști dacă este nădejde să reușim și să readucem liniștea în țară.

Cuprinsul documentelor alăturate ne face să ne dăm seama că cugetarea răzvrătitudinii, despre care ele ne destăinuiesc că are legături [și cu alții], întrece puterile minții noastre și starea țării.

Deci ne rugăm cu căldură înălțimii voastre păzită de dumnezeu să ne însuflețiți la această împrejurare cu prudentele îndemnuri ale înălțimii voastre, să ne lămurii nedumerirea noastră cu iscusitul și luminatul spirit al înălțimii voastre și să ne îndrumați ce este de făcut, avînd grijă de credincioșii supuși ai prea puternicului nostru împărat, locuitori ai acestei provincii. Iar strălucirii înălțimii voastre ani să fie de la dumnezeu prea mulți și prea fericiți.

Ai înălțimii voastre de dumnezeu păzite călduros în dumnezeu
rugătoare și plecate slugi

Prea înălțatului, prea evlaviosului și prea măritului domn și stăpînitor
a toată Moldova, domnului domn Ioan Mihail Grigorie Suțu voievod ¹
cu plecăciune.

Acad. R.P.R., ms. rom. 322, f. 226. Orig. grec. Arh. St. Buc., Condica domnească
99, f. 102 v. Text grec.

¹ În aceeași zi scrisoarea a fost trimisă la Iași, cu un lipcan (*Activitatea poștei*, la E. Virtosu, 1821, *Date...*, p. 12).

Ea a fost primită la Iași în ziua de 6 februarie. M. Suțu a convocat pe boieri la sfat; s-a hotărît să nu se trimită nici un ajutor fără porunca Porții, căreia i s-a și trimis o înștiințare în legătură cu această scrisoare. Boierilor din București li s-a răspuns să supravegheze pe ispravnici și să înlătore abuzurile lor (*Hurmuzaki*, XX, p. 550).

2 februarie 1821

Barbu Văcărescu scrie lui Dimitrie Macedonschi să nu renunțe la răscoală și îi promite 250000 lei.

Munșiu Machedonschi,

Am înțeles că dumneata ești cu parapon și bănuială și umbli ca să te lași de această delicată pornire. Iată, îți zic, că cu aceasta nu vei săvârși alt, fără cu neîndoială zadarnică și nefolositoare cumpăna vieții dumitale și casii dumitale.

Dumneata în vreme de acum să arăți slujbă țării, pentru care îți dau eu, de la casa mea, două sute cincizeci de mii de lei ce am făgăduit prin sluger Theodor, și această scrisoare să o aibi drept sinet.

Al dumitale gata spre slujbă

N.N. ¹

1821, februarie 2 ²

Muz. ist. or. Buc., doc. 5881/57. Copie rom. Publicată în *Balcania*, V₁ (1942), p. 4 și de E. Vîrtosu, *Despre Tudor Vladimirescu*, p. 61, text rus și rom.

121

[București,] 2 februarie 1821

Se aprobă suma de 50 groși, cheltuieli de deplasare a unui lipcan trimis la Tudor Vladimirescu.

[Βουκουρέστι,] β⁷ Φεβρουαρίου ,αωκα^{ου}

Γ ρ ό σ ι α

50, ήτοι πενήντα γρόσια, χαρτζιράχι τῶ στεγάρη τῶν ληπκάνων, σταλέντι πρὸς τὸν σλουτζιάρην Θεόδωρον μετὰ γράμμα τοῦ ἄρχοντος βορνίκου Σαμουρκάση.

Διωρισμένη σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu

¹ În traducerea rusă a actului este dată semnătura lui Barbu Văcărescu (Muz. ist. or. Buc., doc. 5878/57, publicat de E. Vîrtosu, *op. cit.*, p. 60—61).

² În traducerea rusă, anexată la declarația fraților Macedonschi scrisă probabil pentru I. P. Liprandi, actul este datat 20 februarie 1821; de asemenea și semnătura dată acolo este a lui Barbu Văcărescu (Arh. centr. U.R.S.S. — Leningrad, fondul Liprandi, 673, dos. 311, f. 6 v).

Groși

50, adică cincizeci groși, cheltuieli de drum stegarului lipcanilor, care a fost trimis la slugerul Teodor¹ cu o scrisoare din partea boierului vornic Samurceaș.

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vîstieria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 98.
Orig. grec.

122

[București,] 2 februarie 1821

Se aprobă 100 groși cheltuieli de deplasare a postelnicului Ilie, trimis la Craiova.

Γ ρ ό σ ι α

100, ἤτοι ἑκατὸν γρόσια, χαρτζιράχι τῷ Ἡλίᾳ ποστελνίκῳ, σταλέντι μιχμανδάρη ἕως εἰς Κραγιώβαν μὲ τοὺς Ἀλβανίτας τοῦ Γέντζ-ἀγᾶ καὶ Χ. Προδρόμου διωρισμένων ἐκεῖσε κατὰ τοῦ ἀποστάτου σλουτζ. Θεοδώρου.

Διωριμένε σαράφη, δός.

Ἵ Οὐγγροβλ. Διονύσιος, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu, Iacovachi Rizu.

[București,] 2 februarie 1821

Groși

100, adică una sută groși, cheltuieli de drum postelnicului Ilie², care a fost trimis în calitate de mehendar pînă la Craiova cu arnăuții lui Ghencea-aga și H. Prodan, orînduiți acolo împotriva răzvrătului sluger Teodor.

Orînduitule zaraf, să-i dai.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu, Iacovachi Rizu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vîstieria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 97.
Orig. grec.

¹ Stegarul de lipcani, căruia i s-au pus la dispoziție patru cai, l-a găsit pe Tudor la mănăstirea Motru (Vezi *Activitatea poștei* la E. Virtosu, 1821. Date..., p. 12).

² Vezi consemnarea la *Activitatea poștei*, ibidem.

[București,] 3 februarie 1821

Se aprobă 1500 groși cheltuieli de deplasare pentru Pavel Macedonschi.

[Βουκουρέστι] β^η Φεβρουαρίου ,αωκα^{ου}

Γ ρ ό σ ι α

500, ἤτοι πεντακόσια γρόσια χαρτζιράχι τῷ Παύλῳ Μακεδόνσκη, ἀποστελλομένων εἰς τὸν σλουτζάρη Θεόδωρον.

Διωρισμένη σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu.

[București,] 3 februarie 1821

Groși

500, adică cinci sute groși, cheltuieli de drum lui Pavel Macedonschi¹, trimis la slugerul Teodor.

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, visteria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 296. Orig. grec.

Craiova, 3 februarie 1821

Hagi Ianuș împrumută 10 000 groși divanului Craiovei.

Κραϊώβα, 3 Φεβρουαρίου 1821

Τ ὀ δ ι β ά ν ι Κ ρ α ι ῶ β α ς

Νά δώση

Φεβρ. 3.	"Όσα τοὺς ἐδανείσαμεν διὰ τὴν χρεῖαν στρατευμάτων κατὰ τοῦ σλουτζάρη Θεοδώρου καὶ κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῶν ἀρχ. διβανιτῶν μὲ τόκον 7%, τὰ ὅποια ἐδόθησαν εἰς χεῖρας σερδάρη Διαμκντῆ Τζοβαρᾶ γρ.	169	5 000
Φεβρ. 14.	"Όσα ἔτι τοὺς ἐδανείσαμεν ὡς ἄνωθεν καὶ κατὰ τὴν ὁμολογίαν των μὲ τὸν ἴδιον τόκον.	169	5 000
		γρ[ύσσα]	10 000

¹ În *Activitatea poștei* este însemnat la 3 februarie că s-au dat șase cai lui « Pavel Machedonschi la Craiova și până la mănăstirea Motru, unde au găsit pe sluger Theodor... » (E. Virtosu, *op. cit.*, p. 12).

Divanul Craiovei

Să dea

Februarie 3. Suma ce am împrumutat-o pentru nevoile oștilor împotriva slugerului Tudor și potrivit cu zapisul boierilor din divan cu dobînda de 7% ; banii au fost dați în mîna serdarului Diamandi Giuvara ¹ gr.	169	5 000
Februarie 14. Suma ce am mai împrumutat ca mai sus și potrivit cu zapisul lor, cu aceeași dobîndă	169	5 000
	gr[oși]	10 000

Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuș 698, f. 378. Text grec.

3 februarie 1821

Suma dată serdarului Diamandi Giuvara pentru trupele trimise împotriva lui Tudor.

3 Φεβρουαρίου 1821

“Όσα τῶ σερδάρῃ Διαμαντῆ Τζοβάρα διὰ λογαριασμὸν καὶ κατὰ τὴν ὁμολογίαν ἀρχ. διβανίτων διὰ τὴν χρεῖαν στρατευμάτων κατὰ Θεοδώρου 5 000.

Suma dată serdarului Diamandi Giuvara în contul și potrivit cu zapisul boierilor din divan pentru nevoile oștilor împotriva lui Tudor, 5 000.

Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuș 518, f. 169. Text grec.

¹ Încă din 1820 Diamandi Giuvara avea sub comanda sa arnăuți în jud. Romanați și incasa leafa sa și a arnăuților pe aprilie—august 1820 (Arh. St. Buc. Administrative vechi, visteria Țării Rom., dos. 2216/1820, f. 168 și 230). Într-o anafora a boierilor din 29 noiembrie 1822, « pentru cîteva datorii și cheltuieli din partea Craiovei încă din leat 1821 februar. . . » care urmau să fie trecute « în socotelile datoriilor țării », se menționează că niște bani luați de la Hagi Ianuș cu împrumut « sînt intrați în cheltuielile de tl. 65 718, bani 12, care bani s-au dat lui Iamandi Giuvara și se adună tl. 45 542 a-i răspunde țara ». (Arh. St. Buc., Condica veliților boicri ai Țării Rom., 1122, p. 108—109). În septembrie 1823, Hagi Ianuș a însărcinat pe St. Meitani să încaseze de la divan suma de mai sus și în acest scop i-a trimis « zapisul țării » (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 703, doc. 118 și 119. Vezi și pach. 481, doc. 14). Dobînda banilor se ridica la 3 000 groși. St. Meitani încasează la 5 februarie 1824 numai suma capitalului fără dobîndă (același fond, pach. 669, doc. 47) și scrie casei Hagi Ianuș la 9 februarie același an că întîmpină dificultăți cu încasarea unei alte polițe (același fond, pach. 345, doc. 31).

București, 3 februarie 1821

Divanul poruncește ispravnicilor să ia măsuri de străjuire la malul Oltului împotriva răzvrătiților.

Divanul, avînd neadormită îngrijire a întîmpina turburarea ce se poate pricinui locuitorilor țării de această ceată de tîlhari ce s-au arătat peste Olt cu căpetenie un Theodor Vladimirescu, au chibzuit între altele să se facă și o străjuire vadurilor de trecătoare peste apa Oltului, au scris dumnealor boierilor ispravnici ai acelor județe chipurile cu cari să se pue în lucrare această străjuire, și pentru că la fieșcare vad să se afle și cîte un credincios al divanului deosebit de cei ce vor orîndui isprăvnicaturile spre privighere, a nu se strecura din făcătorii de rele nici de dincoace dincolo, nici de dincolo, dincoace; orînduim pe . . . ¹ carele să meargă la vadul ce se zice . . . ¹ din sud . . . ¹ unde acolo cu catanele spătărești, ce i se vor orîndui de către boierii ispravnici ai județului, să aibă a sta napristan, străjuind cu armele în mînă, ziua și noaptea, ca nimenea din cei ce va socoti că pot fi supt bănuială de cugetător de rele nu numai să nu fie slobozi a trece, dar încă, prinzîndu-i, să-i ducă la isprăvnicat, cu cărțile și altele ce se va găsi asupra-le, ca și dumnealor ispravnicii să-i trimită aici, cu tacirurile lor, a se cerceta; iar pentru locuitorii ce vor avea trebuință a trece de la o parte la alta, s-au scris dumnealor ispravnicilor a le face cunoscută rînduiala aceasta a străjuirii, pentru ca fieșcare cînd vor vrea a trece, să-și aibă adevăriri la mîini, prin care să poată fi afară de verice bănuială. Poruncim dar numitului, orînduit, să fii cu ochii deschiși a nu se face vreun cusur la străjuire, strecurîndu-se vreun bănuieț, ori din neîngrijire, sau pentru interes, sau să te abați a cere de la cei curați și nebănuieți trecători cevași cu numire de vreun avaet, că strașnic vei fi pedepsit; și pentru cheltuiala-ți și s-au orînduit a și se da cîte taleri . . . ¹ pe lună; așa dar vei urma negreșit.

1821, februarie 3^a10 cărți s-au scris, 2 Argeș și Oltul³.

Arh. St. Buc., Condica domnească, 96, p. 205—206. Publicat de V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 34—35.

¹ Loc alb.² În aceeași zi divanul a dat o poruncă și pentru închiderea circiumilor și cafenelelor din București, în cursul nopții. (Arh. St. Buc., Condica domnească, 96, p. 204; publicat de V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 32).¹³ O asemenea carte a fost emisă pe numele lui Grigore Tigveanu din Pitești. În ianuarie 1822, cînd se judecă cu Ion Panaitescu din Crîngurile de Sus și acesta îl pîrăște că ar fi fost « printre hoții lui Tudor », Gr. Tigveanu « spre dovadă că nu au fost scris între hoți, ci s-au aflat în slujba țării, ne arată cartea cinstitei ocîrmuirii de la trecutul februar, rînduind pe jăluitor spre pază la Vadul Oltului ot Goran, credincios peste orîndușii isprăvniciești, să păzească cu catane spătorești a nu trece dincoace făcătorii de rele dintr-ai lui Tudor hoțul » (Arh. St. Buc., Condica depart. de opt, 985, f. 57—58 v).

În vederea asigurării liniștei, ocîrmuitorii dăduseră încă din 22 ianuarie poruncă pentru luarea măsurilor de pază « în tot cuprinsul țării » (Arh. St. Buc., Condica domnească, 96, p. 199).

Buyukdéré, 3/15 februarie 1821

Stroganov, ambasadorul Rusiei pe lângă Inalta Poartă, răspunde logofătului Alexandru Filipescu-Vulpe la cererea acestuia de a fi recomandat noului domn al Țării Românești.

Buyukdéré, ce 15 février 1821

Monsieur,

J'ai reçu la lettre que vous m'avez fait l'honneur de m'adresser en date du 22 janvier pour m'exprimer le désir d'être rccommandé de ma part au nouveau prince de Valachic.

D'après les sentimens patriotiques exprimés dans votre lettre, Monsieur, et qui vous ont valu les attestations honorables que vous y avez annexé, je ne doute nullement qu c'est à vos services et à votre zèle que vous vous plaisez surtout, a dcvoir le suffrage et la confiance de votre gouvernement. C'est particulièrement dans les moments de crise que de pareils sentimens peuvent se manifester avec le plus d'éclat et d'utilité. C'est en déployant dans les graves circonstances du moment le zèle et les intentions qui vous animent, en les consacrant à seconder les vues salutaires du gouvernement pour le maintien de l'ordre public, des institutions établies et du repos général dans votre patrie, que vous êtes sur, Monsieur, d'acquérir à la fois des titres bien mérités à la reconnaissance de vos concitoyens, à la confiance du chef de votre pays, ainsi qu à l'opinion et l'estime de la Cour Protectrice.

Il me sera très agréable d'avoir à vous rendre ce témoignage et même d'applaudir à tous ceux, que votre zèle et vos principes vous obtiendront de la part du nouveau prince.

J'ai l'honneur d'être avec une considération très distinguée.

Monsieur, votre très humble et très obéissant serviteur
Stroganoff

[Adresa:] À Mr. Alexandre Philipesco, Logothêtc.

E. Virtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 74—75.

4 februarie 1821

Tudor Vladimirescu răspunde divanului că nu va depune armele deoarece răscoala a fost pornită de popor și nu de el și cheamă pe boieri să țină seamă de cererile norodului.

Prin cinstită cartea dumneavoastră de la 30 ale trecutului ghenarie, la 3 ale următorului cu toată plecăciunea am primit, și cele poruncite am văzut. Dar știut fie dumneavoastră că nu este precum dumneavoastră o socotiți, că

prea bine este știută dumneavoastră că eu din mica copilărie am slujit cu mare credință stăpînirii și patrii mele precum și acum, și în toată viața mea sînt hotărît a sluji și a mă jărfti pentru binele patrii mele. Și eu de capul meu nicidăcum n-am plecat, fără cît tot norodul cel amărît și dosădit al aceștii ticăloase țară, atît cei dă loc cît și cei streini, văzînd că stăpînirea sub care sînt încredințați dă către prea puternica împărăție stăpînitoare noastră (a căreia mărire domnul dumnezeu să o întărească în veci) i-au adus în cea dășărîrșită prăpădenie.

Și nemaiputînd suferi arzimea focului care ne-au pus peste capete, cu toții într-un gînd s-au unit și au hotărît ca să se scoale cu mici cu mari și să să adune la orașul cel dă căpetenie al țării. Și acolo stînd, să ceară înpărăteasca milă, pentru care pînă acum prin cinci agzimagzaruri și-au arătat ticăloasa stare precum și la alte înalte locuri.

Și știindu-mă norodul pe mine dintr-alte vremi că sînt un adevărat fiu al patrii mele, cu silnicie m-au luat a le fi și la această vreme chivernisor pentru binele și folosul tuturor. Dar eu cum am văzut prea cinstita porunca dumneavoastră, supus fiind, m-am arădicat dă loc ca să plec, iar adunarea norodului nu numai că nu m-au lăsat ci încă subț mare pază m-au pus.

Ziceți dumneavoastră că din arădicarea mea să supără odihna lăcuiitorilor; dar ei, după ce le-am cetit întru auz prea cinstită porunca dumneavoastră, cu un glas răspunseră că aceasta nu este nimic pă lîngă tiraniile cele cumplite care le pătînesc de la dregători. Acestea i-au adus la o dăznădăjduire, încît sînt bucuroși mai bine să piară cu toții decît să mai fie vii. Iar arădicarea lor alt rău nu face, decît numai lucruri dă mîncare iau, care sînt muncite iarăși de dînșii, precum nici înpotrivitorilor pînă acum nu li s-au făcut nimic, prin-zîndu-să de la satul Tîmna vistierul Crăiniceanu comandirul pandurilor tuturor, cu una sută cinzeci oameni înarmați. Asemenea s-au prins și la mănăstirea Strihăii un biv ceauș Costache cu șaptezeci oameni înarmați. Într-acest chip era gîndul norodului ca să să poarte pînă la sfîrșitul trebuinții, iar la mănăstirea Motrului unde să află închis dumnealui căminar Bibescu și stolnic Vișoreanu cu vreo patruzeci oameni, fără nici un cuvînt al dreptății au pornit bătaie cu arme dă moarte asupra norodului și norodul văzînd vrăjmășeasca socoteală a dumnealor au închis mănăstirea cu mare strășnicie. Și dumnealor înăuntru, măcar că nu au nimic de ale mîncării, dar norodul văzînd nemilostivirea dumnealor, astăzi cu toții hotărîră ca să arză mănăstirea. Și după ce-i vor prinde să nu lase nici unul viu, zicînd norodul că nu le este îndăstul pedepsile care le-au pătîmit pînă acum din mîinile dregătorilor.

Ci acum cînd nădăjduia și ei vreo milă ca să dobîndească, atunci în loc dă milă să văd și uciși cu arme de moarte din mîinile celor ce i-au hrănit și i-au poleit cu sîngile lor. Și cînd și de acum înainte dregătorii și otcîrmuitorii locului să vor purta tot asemenea și nu vor îngădui pă norod a-și cere împărăteasca milă pentru lipsirea jafurilor și a tiraniilor, ei sînt hotărîți ca pe cîți

vor putea prinde, pe toți să-i jărtfească, pentru că ei din multa dăznădăjduire sînt bucuroși ca mai bine să piară cu toții decît să trăiască precum au trăit de la o vreme încoace.

Prea cinstiți boieri! De sînteți dumneavoastră patrioți și părinți ai norodului, precum o ziceți, cea de slugă a mea socoteală este așa: că acum aveți dumneavoastră vreme a scăpa din hula tuturor neamurilor și să vă faceți patrioți adevărați iar nu vrăjmași ai patriei, precum ați fost pînă acum. Bine ar fi ca dumneavoastră să popriți răutatea și pornirea armelor ce ați cugetat asupra norodului celui nevinovat și credincios și să urmați precum au urmat strămoșii noștri, adică să vă învoiți cu norodu la cererile ce fac, pentru că ei nu cer vre-un lucru necuviincios sau care să nu-l fi avut, ci cer o dreptate care poate fi dumneavoastră dă mai mare folos, iar într-alt chip nu va ieși lucrul la căpătii bine.

Iar că vă lăudați dumneavoastră cu armele, noi știm că avem împărat ai căruia sîntem prea credincioși și supuși întru toate, și nu este niciodată de crezut ca prea puternica împărăție să-și prăpădească raiaua fără cercetare și judecare. Ci la vremea judecătii, norodul cu nimic nu se va învinovăți, pentru că nici o învinovățire nu are și numai că își cer dreptatea.

Dumneavoastră nu numai că nu-i ajutați spre a o dobîndi, ci încă îi în-pilați și la moarte, puind și pe arhieru ca să-i afurisească.

Ci de va fi Dumnezeu viu va vedea și va judeca!

1821 februarie 4

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dirzeanu), f. 22v—24. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative* . . . , p. 52—54; V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 37—38; N. Iorga, *Izv. cont.* . . . , p. 32—34.

129

4 februarie 1821

Scrisoare din tabăra lui Tudor Vladimirescu către clucerul Nicolae Glogoveanu despre creșterea numărului răsculaților.

Cu multă plecăciune închinîndu-mă,
sărut cinstita mîna dumitali.

Cinstit pitacu dumitali de la 31 ale trecutei cu multă plecăciune priimind, am văzut cele scrise pentru mine. Așa este adevărat, prin cine este aceasta.

La Ilovăț aflîndu-mă și auzind de această înfierbîntare, cu toate că eram hotărît a veni la Craiova a vedea de copii, știind că dumneavoastră lipsiți la București, dar logofătu Vasile de la Glogova fugind, încotro nu știu, m-am temut foarte tare ca să nu să întîmple casii și oamenilor vreun lucru neplăcut nooaă și așa m-am dus la dumealui slugeru, întilnidu-l în drum.

Slavă domnului, petrec bine, pururea voind pentru dumneata la turci măcar să mă dau rob, necum la un suflet bun ca al slugerului.

Havadișuri alte neavînd, arăt dumitali că vistiernicul Crămiceanu, strîngînd vreo 150 panduri a sta împotriva cu arme de moarte asupra raielii ce este friptă și arsă de cătră cei ce s-au poliit și să poliesc cu sîngile lor, s-au prins de adunarea slugerului cu toți oamenii săi și este la popreală ¹.

Un ceauș Costache al căimăcămii, fiind închis în mănăstirea Strihăii, tot cu asemenea cuget și de s-au împotrivit, s-au prins cu toți oamenii ².

Pavel Nicolicescu tot cu această cugetare umblind prin județ cu cîțiva panduri și arnăuți, vrînd să mai înmulțească turma, s-au prins cu toți oamenii.

La mănăstirea Motrului viind, am găsit închis pe dumnealui căminaru Bibescu și stolnicu Vișoreanu care, închizîndu-să la metereze au rădicat arme de moarte asupra opștii, stricînd și cîțiva oameni. Și dintr-această pornire împotrivoare la ce va scoate marginea, domnul știe, că pînă la șasă ceasuri mi să pare că vor ieși de voie. Pricina nu o știu.

Dumnealui slugeru cătră toți s-au purtat cu deosebită politică fără a supăra cîtuși de puțin pe cinevași.

Numai arnăuții, fără știre prinzînd cîte un ciocoiăș, îl cam despoaie!

Lumea, opștea, toată suflarea este pornită foarte asupra aceștii tagme.

Pe dumnealui slugeru dăn multe l-am cunoscut prea cu proierisis asupra oamenilor și enteresul dumnealui nimic să te îndoiești că s-ar clinti cevași

Logofătu Vasile, din multe cunoscîndu-să împotriva pentru dumneata, nu s-au judecat după faptă și, cu toate că arnăuțimea sa e pornită a-l scoate din găurile șărpilor, dar nu s-au îngăduit de cătră dumnealui slugeru pentru hatîrul dumitale.

Pentru isprăvnicia dumitali la această vreme nici o pricină de bucurie nu mi s-au dat.

Deocamdată urmă să nu faci dăn Craiova, petrecînd fără cîtuși de puțină îngrijire. Atîta numai mă rog să sfătuești pe cei ce să va cuveni, cînd va fi trecerea slugerului cu Adunarea la București, nimenea acolea să nu să împotrivească cîtuși de puțin, de vor voi binile patrii; iar neînțelegînd, păcatu fiie al aceluia.

Dumnealui slugeru, vreme neavînd, mai pe urmă este să răspunză dumitali.

Mare pricină de bucurie au luat înțelegînd că și dumneata nu voiești binile celor ce suge sînge dă creștin.

Toate cîte scriu dumitali nimic să nu socotești că vor fi cu povața slugerului.

Piste cinci miie oameni s-au adunat pînă acum: neguțători, sîrbi, panduri; și pe tot ceasul vin necurmați; apoi pricina nu o știu.

De voiești trebuincios, voi avea cinstit răspuns a veni la Craiova. Bine ar fi să-mi trimiți un răvaș de drum al căimăcămii cătră niscareva streji ce vor fi pe drum, a nu mă popri.

¹ Vistiernicul Const. Crăimiceanu a fost prius la Timna in casele lui Manolache Hiotu și dus la Strehaia (C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 35).

² Garnizoana din mănăstirea Strehaia s-a predat lui Dimitrie Macedouschi (*Hurmuzaki*, XX, p. 545).

Tîrgul, oamenii, boierii de aci, toți să stea pe loc, că nimic nu pătinesc de vor urma celor zise mai sus.

Și cu multă plecăciune sînt al dumitali prea plecat slugă

Ioan Grecescu[?]

1821 februarie 4

[Mai jos:] Șapte zile sînt de cînd mă aflu cu dumialui slugeru și în toată vremea în tot chipul m-am silit ca doară voi dovedi de unde și cum poate fi povața aceștii porniri și nici într-un chip nimic n-am putut pricepe. După a mea gîndire, precum văz urmarea lucrului, ori în ce chip va fi, tot trebuie [să fie] de folos opștesc, căci văz o urmare prea cu mare politică.

[Adresa:] În cinstită mîna dumnealui coconului Nicolaie Glogoveanu biv vel clucer, milostivul meu stăpîn, cu cinste și multă plecăciune.

Fondul Glogoveanu, doc. 295/1821. Orig. rom., cu pecete inelară în ceară roșie, cu inițialele N.V.

130

[București,] 4 februarie 1821

Boierii ocîrmuitori iau măsuri de strajă în București.

Noi otcîrmuitorii țarei.

Dumneata . . . ¹ iată printr-acest pitac al nostru îți poruncim, ca de acum înainte, în toate noapțile, luînd împreună pe toți neferii ce-i ai, să te înconjuri pe podul . . . ¹ de la 2 ceasuri din noapte și pînă dimineța în ziuă, ca să se păziască buna orînduială a nizamului, spre a nu se face vreo urmare netrebnică de către cinevași. Iar de se va întîmpla vreun fel de pricină de gilceavă undeva, numaidecît, pe de o parte potolind gilceava, să poprești pe cei ce vor fi pricina, iar pe de alta îndată să dai de știre d-lui clucerului Alecu, ca și d-lui făcîndune-o cunoscută, să se dea cuviinciosul nizam. Către aceasta, fiindcă s-au dat osebite poruncile noastre către d-lui fratele biv vel ban, epistatul spătăricii, și către d-lui fratele biv vel logofăt, epistatul agiei, ca prin pristav să se facă cunoscut la toți de obște, să știe, că de acum înainte nu sînt slobozi, nici cîrciumarii, nici cei ce țin cafenele, să le ție deschise noaptea, ci de la 2 ceasuri din noapte înainte, și cîrciumarii și cei ce țin cafenele să-și închiză prăvăliile, ne mai primind pe nimenea. Deosebit și pe ulițe nu este slobod nimenea a îmbla noaptea fără felinar, de la 2 ceasuri înainte. Pentru aceea să privighezi și să păzești nizamul acesta întocmai, iar pe cari din cîrciumari sau din cei ce au cafenele îi vei dovedi cu urmare împotrivă, să-i faci cunoscuți la spătărie sau la agie, ca să-și ia pedeapsa după hotărîrea ce s-au făcut; precum asemenea și pe cei

¹ Loc alb.

ce îi vei găsi fără felinar și vor fi necunoscuți și sub bănuială să-i dai în cercetare iarăși la spătărie sau la agie. Fii dar cu ochii deschiși, ca să nu se întâmple cel mai puțin cusuț, că însuși ai a fi răspunzător și a da seamă.

1821, februar 4

- Cei ce s-au orînduit cu aceste pitace.
- ... din capul podului Mogoșoaiei pînă la metohul episcopiei Rîmnicului.
 - ... de la metoh și pînă la poarta din sus.
 - ... de la poarta din sus și pînă la biserica cu sfinți.
 - ... de la biserica cu sfinți pînă la capul podului Tîrgului de Afără.
 - ... de la poarta din sus, pînă în ulița ce merge la metohul Argeșului.
 - ... de la ulița ce merge la metoh pînă în capul podului Calicilor.
 - ... de la Butuc pînă la sfîntu Spiridon Nou.
 - ... de la sfîntu Spiridon Nou pînă în capul podului Șerban-Vodă.
 - ... din capul podului de pămînt pînă la Zlătari.
 - ... podul ce merge spre Hăgi Moscu pînă spre margine.
 - ... podul ce merge pe din dosul Colței pînă spre margine.
 - ... podul ce merge spre Radu-Vodă pînă spre drumul Dudești.

Arh. St. Buc., Condicta domnească, 96, p. 202. Publicat de V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 32—33.

131

4 februarie 1821

Căimăcămia poruncește lui Nicolae Văcărescu, mare vornic, să ia măsurile necesare pentru înăbușirea mișcării lui Tudor Vladimirescu.

Cinstite dumneata frate vel vornice al obștirilor, Nicolache Văcărescule. După înfricoșarea primejdii norodului ce poate pricinui acel turburător și tilhar Theodor Vladimirescu, pornindu-să acum și spre orașul Craiovii și împuternicindu-să cu însoțirea multor nesocotitori sfîrșitului aceștii netrebnice lucrări, pîntre alte nizamuri și orînduieli date de mai nainte spre încetarea răului, s-au chibzuit acum dă către noi și dă către toată obștea dumnealor fraților boieri, ca asupra agalilor ce s-au orînduit de aici cu toți neferii lor ogeaclii, cum și asupra altora ce mai sînt în partea locului întocmiți și adunați dă către dumnealor frații boierii divaniți de la Craiova precum ne-au înștiințat dumnealor încă de mai nainte făcîndu-ne cunoscut să să orînduiască căpetenie unul din frații boieri, ca cu acest mijloc iuvindu-să împotriva tilharului putere de arme și de împotrivire, să să puie în lucrare toate cuviincioasele mijloace și să i să sfărame gîndurile și răzvrătiroarele porniri.

Deci făcîndu-să această alegere asupra dumitale, pentru că te cunoaștem cu durere de patrie, cu iscusințe și cu bune măsuri, te orînduim căpetenie numi-

ților printr-această carte a noastră și te pohtim ca, însuflețindu-te prin rîvna izbăvirii ce ai către compatrioții dumitale, cît mai fără de zăbavă să pleci de aici¹. Și ajungînd la un loc cuviincios de a sta, să iei asupra dumitali otcîrmuirea tuturor celor ce sînt orînduiți împotriva țilharilor.

Și chibzuind toate cuviincioasele mijloace (la care te vei sfătui adeseori și cu dumnealor boierii divanului Craiovii) să pui în lucrare orice va sta prin putință spre încetarea răului și spre izbăvirea țării, sfărîmînd pe de o parte pornirea și împuțernicia țilharului și înduplecînd pã dă altã parte pã lăcitorii țării a înțelege cu întregime înșelătoarele sale povățuiri, după care să-și vie în cunoștință și cei ce pînă acum s-au amăgit și s-au întovărășit rețelilor sale cugetări.

Iar în scurt, puind în lucrare cu toată priveghierea și buna socotință ceea ce vremea, starea lucrurilor și îndeletnicirea vremilor te va povățui adeseori, prin trimiși și într-adins cu ștafetă să ne înștiințezi, ca să dăm și noi de aici dumitale cuviincioasele povățuiri ce vom chibzui. Această slujbă cătră țară, ce să cere acum din partea dumitale, va pricinui o nemărginită bucurie și prilej de veșnică mulțumită din partea tuturor cătră obștea norodului, va aduce împiedecare de netrebnică nălucire și obștească izbăvire, iar către dumneata va rodi slavnică laudă și cinste cu a noastră veselie. Ci dar îmbrățișînd și acum armele iscusinții, împlinește, te pohtim, cea adevărată fierbinte datorie a unui fiu către patria sa și cunoaște-ne și pe noi soglăsuiți bunelor dumitale chibzuirii.

Februarie 4²

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dirzeanu), f. 18—19. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 61—62; N. Iorga, *Izv. cont. . .*, p. 26—27 (cu data eronată 2 februarie 1821).

132

[București,] 4 februarie 1821

Cheltuieli făcute de vistierie cu prilejul trimiterii de muniții la Craiova.

[Βουκουρέστι,] 8^η Φεβρουαρίου ,αωκα^{ου}

Ἐξοδα τοῦ σταλέντος τζεπχανέ εις τὴν Κραγιώβαν, γεγονότα ὡς κατωτέρω φαίνονται.

¹ În *Activitatea poștei* se notează la 5 februarie că s-au dat 24 cai « dumnealui dvornicu Nicolae Văcărescu, la Craiova și viitoare ». Iar la 8 februarie i se trimite o ștafetă la Brîncoveni (E. Virtosu, *op. cit.*, p. 13, 25).

² În text este greșit scris 2 februarie.

Γ ρ ό σ ι α

- 2 700 εις άγοράν 2 700-ων τεστέδων φυσεκίων, δοθέντων τοῖς κάτωθεν, ἤτοι:
1 500 τοῖς άπ' ένταῦθα διωρισμένοις τρισὶ ότζακλήδαις καὶ τοῖς αὐτῶν
'Αλβανίταις.
1 000 Τοῖς έν τῇ Κραγιώβᾳ 'Αλβανίταις.
200 Τοῖς 'Αλβανίταις τῆς σπαθαρίας.
2 700
- 100 εις 2 000 τουφεκόπερτες, ἤτοι:
1 000 τοῖς τρισὶ ότζακλήδαις
1 000 τοῖς έν τῇ Κραγιώβᾳ 'Αλβανίταις σταλέντα
2 000
- 70 εις 2 000 μολύβια, δοθέντα ὡς άνωτέρω.
22 έξοδα τεσσάρων σενδουκίων, έν οἷς έστάλησαν τὰ άνωτέρω εις τὴν Κραγιώβαν.
- 2 892 ἤτοι δύο χιλιάδες όκτακόσια έννενήκοντα δύο γρόσια, δοθέντα εις άγοράν τῶν άνωτέρω, άτινα έδόθησαν τοῖς κατὰ τοῦ άποστάτου σλουτζάρη Θεοδώρου τρισὶ ότζακλήδαις καὶ 'Αλβανίταις.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

‘Ο Ούγγροβλαχίας Διωνύσιος, Grigorie Brincoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu.

[București,] 4 februarie 1821

Cheltuielile făcute cu prilejul trimeritiei de muniții la Craiova, precum se väd mai jos.

Groși

- 2 700 pentru cumpărarea a 2 700 testele de cartușe care au fost date celor de mai jos, adică
1 500 celor trei ogeaclii orînduiți aici și arnăuților lor.
1 000 arnăuților din Craiova.
200 arnăuților din spătărie.
2 700
- 100 pentru 2 000 pietre pentru puști, adică
1 000 celor trei ogeaclii.
1 000 arnăuților din Craiova.
2 000
- 70 pentru 2 000 gloanțe date ca mai sus.
22 cheltuieli pentru patru lăzi în care au fost trimise cele de mai sus la Craiova.
- 2 892 adică două mii opt sute nouăzeci și doi groși dați pentru cumpărarea lucrurilor de mai sus, date celor trei ogeaclii și arnăuților, care au mers împotriva lui Teodor.

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncovcanu, Constantin Creţulescu,
Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, visticieria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 291.
Orig. grec.

133

[București,] 4 februarie 1821

*Divanul Țării Românești comunică lui A. Pini hotărîrea sa
de a cere ajutorul pașalelor de peste Dunăre, pentru înăbușirea răscoalei
lui Tudor Vladimirescu.*

[Βουκουρέστι,] τῆ δ' Φεβρουαρίου 1821

Oi ὑποσημειούμενοι ἄρχοντες Βλαχίας λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ κοινοποιήσομεν τῷ ἐξοχωτάτῳ κυρίῳ Πίνῃ, γενεράλ κονσόλῳ τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος τοῦ αὐτοκράτορος πασῶν τῶν Ρωσιῶν, καβαλιέρι διαφόρων ὀρδίνων καὶ τὰ λοιπά, τὰ περικλειόμενα γράμματα τοῦ δεβανίου Κραϊώβας πρὸς τε τὴν ἐξοχότητά της καὶ τοὺς ὑποσημειωμένους, ἐξ ὧν θέλει πληροφορηθεῖ ἀπυρῶντως τὰ εἰς πλάτος σημειούμενα περὶ τοῦ ἀποστάτου σλουτζιέρη Θεοδώρου Βλαδιμηρέσκου, τὴν ἐσχάτην ἀμμηχανίαν εἰς ἣν δικαίως εὐρίσκονται οἱ δυστυχεῖς τῶν ἐκεῖσε μερῶν κάτοικοι καὶ τὴν ἐκ ταύτης ἀπελπισίαν των. Τὰ τοιαῦτα ἀπροσδόκητα συμβάντα οὐχ ἤττον ἐπιφέρουσι καὶ πρὸς τοὺς ὑποσημειωμένους ἀπορίαν τοῦ πρακτέου, ὥστε μὲ ὄλους τοὺς προκαταβληθέντας κόπους καὶ τὰ ληφθέντα μέτρα πρὸς ἀπάντησιν τῶν ἐπαπειλούντων τὸ κοινὸν δεινῶν, πληροφορούμενοι καθ' ἡμέραν ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ὅτι ὁ ἀντάρτης οὗτος οὐχὶ μόνον σκευωρεῖ κατὰ πάντων τῶν ὑποσημειωμένων, ἀλλὰ καὶ καταφέρεται κατὰ τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ ἀσφαλείας, καὶ μηδεμιὰν ἄλλην βλέποντες σωτηρίαν, κοινῇ συσκέπει μόνον πρόσφορον φάρμακον εἰς τὸ ἀνάιτον τοῦτον κακὸν εὕρομεν τὸ νὰ προστρέξωμεν πρὸς τινὰς τῶν πέριξ πασάδων καὶ νὰ ζητήσωμεν παρ' αὐτῶν βοήθειαν κατὰ τῶν ἐπαπειλούντων κακῶν, καὶ τῶν μελετωμένων ἐπιρροιῶν καθ' ὅλης τῆς Βλαχίας ὑπὸ τὰς καθ' ὥραν γιγαντιαίας προόδους λαμβανούσης δημηγερσίας.

Oi ὑποσημειούμενοι γνωρίζοντες ἐν τοσοῦτῳ ὡς χρέος τὸ νὰ μὴ κάμωμεν τὴν τοιαύτην αἴτησιν πρὸς τὰ πέριξ σερχάτια χωρὶς τὸ νὰ γνωστοποιήσωμεν τῇ ἐξοχότητί της τὸν ἐπικείμενον ἀναπόδραστον κίνδυνον καὶ τὸ μόνον μέσον τῆς ἀπαλλαγῆς, ὅπερ μένει εἰς τὸν τόπον, σπεύδοντες ἐκπληροῦμεν τοῦτο καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι ἡ ἐξοχότης της, λαμβάνουσα πληροφορίαν τῆς ἐκτάσεως τοῦ κινδύνου, θέλει ἐγκρίνει τὴν τοιαύτην μας εὐλογοφάνειαν, ἥτις μόνη ἡμπορεῖ νὰ λυτρώσῃ τὸν διακινδυνεύοντα τόπον.

Oi ὑποσημειούμενοι, ἐπαναλαμβάνοντες τὴν ἀνωτέρω ζήτησιν μας, παρακαλοῦμεν θερμῶς νὰ λάβωμεν τὴν τιμὴν ἐγγράφου ἀποκρίσεως τῆς ἐξοχότητός της.

Subsemnații, boieri ai Țării Românești, cu cinste facem cunoscut excelenții sale domnului Pini, consul general al majestății sale împăratului tuturor Rusiilor, cavaler a mai multor ordine etc. că scrisorile aici alăturate ale divanului Craiovei către excelența voastră și către subiscăliții, din care veți lua cunoștință îndesulătoare de cele însemnate pe larg despre răzvrătitul sluger Theodor Vladimirescu, despre strîmtoarea cea mare în care pe drept cuvînt se află săracii locuitori din părțile acelea și despre deznădăjduirea lor. Aceste neprevăzute întîmplări pun totuși în nedumerire și pe subsemnații asupra celor ce sînt de făcut. Cu toate ostenele depuse și cu toate măsurile luate spre a întîmpina răul care amenință poporul, din înfățișarea lucrurilor ne încredințăm în fiecare zi că acest răzvrătit nu numai că uneltește împotriva tuturor celor care semnează mai jos, ci se declară și împotriva liniștei și siguranței obștești. Nevăzînd vreo altă scăpare, în sfatul de obște am găsit că singurul leac pentru acest rău este să alergăm către unii dintre pașii dimprejur și să cerem de la ei ajutor împotriva relelor care ne amenință și a influenței ce urmează să aibă în toată Țara Românească, răscoala care se lățește crescînd colosal în fiecare oră.

Subsemnații, socotind de datorita noastră că nu trebuie să înaintăm cererea noastră către serhaturi fără să facem cunoscută excelenței voastre primejdia de neînălăturat și singurul mijloc de scăpare, care rămînc țării, ne grăbim să facem acest lucru și nu ne îndoim că excelența voastră, lămurindu-vă că primejdia este mare, veți încuviința cererea noastră dreaptă, care singura poate să scape țara aflată în primejdie.

Subsemnații, înnoind cererea noastră de mai sus, rugăm călduros pe excelența voastră să ne cinstească cu răspuns în scris.

Mitropolitul Dionisie,

Al Rîmnicului Galaction,

Gherasim Al Buzăului,

Ilarion al Argeșului,

Vornicul Grigorie Bălleanu,

» Costache Samurcaș,

» Gg. Slătineanu,

» Gg. Filipescu,

» Teodor Văcărescu,

» Alessandru Ghica,

» N. Văcărescu,

Logofăt C. Golcsu,

» I. Văcărescu,

» C. Rasti,

» Dim. Krisoscoleu,

» Manoil Bălleanu,

» Iancu Fălcoianu,

Aga N. Filipescu,

» Mihail Ghica,

» Gg. Florescu,

» C. Cornescu

» Al. Villara,

» C. Cantacuzin,

» Man. Florescu,

Comisu Al. Ghica,

Căminar Dim. Ghica,

» I. Cocorăscu,

» Al. Filipescu-Vulpe

» C. Ghica,

» I. Golcsu,

» I. Ghica,

» Ioan Filipescu

» Pană Băbeanu,

Hatmanu N. Mavru,
Vornicul N. Cornescu,
» N. Ghica,

Paharnic Ioan Rallet
» N. Bălăceanu,
Sluger Gr. Obedeau¹

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dirzeanu), f. 20. Text. grec. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative*. . . , p. 62—64; V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII. p. 48; N. Iorga, *Izv. cont.* . . . , p. 27—28; *Hurmuzaki*, XX, p. 537—538. text germ.

134

București, 5 februarie 1821

A. Pini răspunde divanului că nu-și asumă răspunderea pentru chemarea trupelor turcești în țară.

Le soussigné Consul Général de S. M. L'Empereur de toutes les Russies a reçu aujourd'hui la note en date d'hier, que l'assemblée g-le du clergé et des Boyards lui a fait l'honneur de lui adresser, et dans laquelle, en signalant le danger dont la Province est menacée, par suite de la révolte de Vladimiresco, ils réclament l'assentiment du consulat G-1 à ce qu'il soit demandé aux commandants des forteresses du Danube le secours d'une force armée turque, pour rétablir l'ordre et garantir la sureté publique.

Pour justifier avant tout la mesure proposée par l'assemblée, il est indispensable d'examiner:

1. Si cette mesure est autorisée par la teneur des transactions existantes entre la sublime Porte et la cour de Russie.
2. Si elle est impérieusement exigée par le danger signalé dans la note sous mentionnée.

La première question roule sur un point de droit dont la solution se trouve dans l'esprit et la lettre de Hatti-cherif de 1802 qui garantit aux deux Principautés l'inviolabilité de leurs frontières.

La seconde est une question de fait sur la quelle peut [se] prononcer l'assemblée g-le du clergé et des Boyars qui est actuellement seule à même de connaître avec la précision requise le degré du danger dont la Province est menacée, et la totalité des ressources dont elle peut disposer pour étouffer la sédition, sans avoir recours à l'assistance matérielle de la puissance souveraine.

Tout en posant ces principes incontestables le soussigné ne se refuse pas d'admettre que l'effet de la clause du Hatti-cherif dont il est fait ici mention, peut être provisoirement suspendu, mais dans un cas unique, c'est lorsque la sureté de l'Etat est menacée d'un danger éminent, et que le gouvernement a épuisé tous les moyens locaux pour le détourner.

A en juger du contenu de la note de l'assemblée, ce cas se présente aujourd'hui. Il y est attesté dans des termes trop positifs pour que le soussigné puisse s'opposer à l'adoption d'une mesure que l'assemblée considère déjà comme la

¹ Semnăturile lipsesc la textul grec și sînt redatē după C. D. Aricescu.

seule voie du salut, mais dont les conséquences doivent entièrement peser sur elle.

Le soussigné ne peut cependant pas s'empêcher quoique avec une peine vivement sentie, d'observer ici historiquement et sans influencer sur les résolutions actuelles de l'assemblée, que si l'on avait mis moins de dissensions et de retards dans les délibérations sur la chose publique, et plus d'activité et d'énergie dans l'emploi des mesures prises jusqu'à présent pour étouffer la révolte, le recours à des moyens extrêmes aurait peut être été aujourd'hui superflu.

A. Pini

Hurmuzaki, XX, p. 538. Text franc. Acad. R. P. R., ms. rom. 3256 (cronica Dîrzeanu), f. 21, text grec. Publicat trad. rom. de C. D. Aricescu, *Acte justificative*... p. 119—120; N. Iorga, *Izv. cont.*... p. 29—30.

135

[București,] 5 februarie 1821

Se aprobă 700 groși, cheltuieli de drum pentru călărașul trimis la Constantinopol cu un arzmahzar în legătură cu răscoala condusă de Tudor Vladimirescu.

[Βουκουρέστι,] ε^η Φεβρουαρίου ,αωκ^{ου}

Γ ρ ό σ ι α

700, ἤτοι ἑπτακόσια γρόσια, χαρτζιράχι ἐνὶ καλαράσῃ, ἀποστελλομένων εἰς βασιλεύουσαν μὲ ἕτερον ἀρτζιμαζάρι περὶ τῆς ἀποστασίας τοῦ δημεγέρτου σλουτζ. Θεοδώρου, εἰς πηγαينوερχομόν.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Ὁ Οὐγγροβλ. Δ. [ιωνύσιος], Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu

[București,] 5 februarie 1821

Groși

700, adică șapte sute groși, cheltuieli de drum unui călăraș¹, care este trimis la Constantinopol cu un alt arz mahzar în legătură cu apostasia răzvrățitorului de norod sluger Teodor, pentru dus și întors.

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei D.[ionisic], Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, visteria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 99. Orig. grec.

¹ În *Activitatea poștei* se notează în aceeași zi, 5 februarie, că s-a trimis « 1 plic la Lichi-rești, către capuchehaia Silistrii » (E. Virtosu, *op. cit.*, p. 13).

5 februarie 1821

Căimăcămia poruncește căminarului Sava, serdarului Iordache Olimpiotul și căpitanului Ioan Farmache, să strângă 600 de oameni pentru apărarea Bucureștilor împotriva lui Tudor Vladimirescu.

Dumneata biv vel căminar Savvo i biv vel sârdar Iordache și căpitan Iordache¹ Farmachi.

Cu toate că împotriva turburărilor ce au pricinuit norodului tilhăreștile și netrebnicile urmări ale acelu răzvrătitor Theodor Vlădimirescu, s-au întocmit și s-au hotărât pînă acum îndăstule nizamuri și neîncetat să chibzuiesc cîte să cuvine spre sfărîmarea și încetarea relelor sale porniri, dar spre odihna obștii și mai vîrtos spre dăpărtarea a vericăreia temeri și bănuielei ce ar putea să cerce și sălășluitoii aceștii politii nălucindu-li-să adeseaori feluri dă păreri din pricina multor auziri ce se iuvesc pe toată ziua luîndu-se și asupra aceștii pricini cele mai întregi măsuri, s-au chibzuit acum că pă lîngă suma altora ce sînt orînduiți paznici și strejuitori, să se dea asupra dumneavoastră o osebită sumă de șase sute hargiuri cu leafă hotărîită, pă lună po taleri 50 pentru fieșcare, pe cari să-i întocmiți cum mai fără zăbavă din bulgarii ce sălășluiesc aici în țară cu familiile și namestiile lor și din alți oameni ce veți cunoaște vrednici de arme.

Iar în scurt, cîte șase sute acest fel dă oameni, la cari avînd înșivă dumneavoastră toată încredințarea, să vă puteți face chezași răspunzători pentru dînșii, și cu aceștia luîndu-vă îngrijitoarele măsuri pă lîngă alte străjuiuri ce să fac după nizamurile cele date pînă acum, să strejuiți dumneavoastră prin desăvârșită neadormire toate părțile politiei cu acest fel deosebit și bine întocmit nizam, încît nu numai nici un fel dă grijă să nu aibă sălășluitoii oroșani ci să li să rădicc și orice bănuială ar putea să le treacă prin gînd, încredințîndu-să și îndăstulîndu-să prin a dumneavoastră priveghere de liniștita petrecere întru care au să viețuiască pă la casile lor și să-și caute fieșcare fără nici un fel dă sfială meseria, negoțul și alișverîș ce va avea.

Deci primînd acest pitac al nostru și înțelegînd înșivă la care bine privește această temeinică chibzuire a noastră, numaidecît să vă faceți gătirea hargiurilor ce s-au zis după chipul ce să arată mai sus. Și îmbrățișînd credința meseriei la care vă orînduiți, ca niște sălășluitoii aici în țară și ca niște obraze ce sînteți știuți dă vrednici și cinstiți, să chibzuiți cele mai bune mijloace. Și nu numai să feriiți politia de orice bîntuială, ci încă cu rîvna și osîrdia ce veți pleca, să rădicați prin fapte vrednice dă încredințare și orice bănuială ar putea să fie în socotința lăcuitoilor oroșani. În scurt, să știți că după această orînduială de acum, ferirea politii și liniștita petrecere a lăcuitoilor săi să cere de la a dumneavoastră silință și vrednicie și pe a dumneavoastră răspundere.

¹ Greșit Iordache Farmachi în loc de Ianache Farmachi.

Și vă încredințăm că vi se va cunoaște slujba credinții către această patrie unde și dumneavoastră sînteți sălășluitoari și noi nu vom înceta de a vă arăta vrednicia și credința către vericarc stăpînitori pentru ale dumneavoastră drepte îndăstulări.

Așadar, săvîrșind cele poruncite, ne veți face cunoscut și măsurile ce v-ați luat în fieșcare vreme, dă trebuință, ca soglăsuind și ale noastre bune chibzuiri după ceea ce trebuința ne va povățui, să dăm la orice carar și sfîrșit făr' zăbavă.

Fevruar 5

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dirzeanu), f. 21v-22. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative*..., p. 58—60; N. Iorga, *Izv. cont.*..., p. 30—31.

137

București, 5 februarie 1821

Ioan Moscu scrie casei Const. Hagi Pop să rețină la Sibiu toate conturile sale.

Βουκουρέστι, τῆ 5 Φεβρουαρίου 1821

Ἐντιμότητα κύριε Χατζή Κ. Πώππ

Συμπίνι

.....
'Επειδή και μετά τόν θάνατον τοῦ αὐθέντου εὐρίσκεται εἰς μεγάλην σύγχυσιν ἡ πόλις μας, και με τὸ νά μὴν ἐφάνη μέχρι τῆς ὥρας εἰδοποιήσις νέου αὐθέντου, ἀγνοῶ ποῖον τέλος θὰ λάβουν αὐταὶ αἱ ταραχαί, διὰ τοῦτο και σᾶς εἰδοποιῶ ὅτι ὅσα πακέτα τῶν λογαριασμῶν μου λάβετε ἀπὸ Βιένναν νά σταθοῦν αὐτοῦ ἕως δευτέραν μου ὀρδινίαν, διότι κύριος οἶδεν ποῦ θέλομεν ἀποκατασταθῆ. Ἡ δὲ Κραϊώβα ὡς ἀπὸ ἐκεῖ ἐπληροφορήθητε πάσχει.

Σᾶς προσκυνῶ ἐν τοσαύτοις και μένω

δοῦλος σας

Στέφανος Ἰωάννου Μόσχος

București, 5 februarie 1821

Prea cinstite domnule Hagi C. Pop

Sibiu

.....
Fiindcă și după moartea domnitorului, orașul nostru se află în mare turburare și fiindcă pînă în prezent n-a sosit vreo știre de numirea noului domn, nu știu ce sfîrșit vor lua aceste turburări. De aceea vă înștiințez ca toate pachetele cu conturile mele ce veți primi de la Viena, să rămînă acolo pînă la un al doilea ordin al meu, fiindcă domnul știe unde ne vom stabili. Iar Craiova, precum vă informați de acolo, suferă.

Cu acestea vă salut și rămîn sluga d-voastră

Ștefan Ioan Moshos¹

Acad. R.P.R., Corespondența Hagi Pop, pach. 136, dos. IV, doc. grecești.

¹ Vezi și scrisorile din 7/II/1821 și 5/III/1821 (același pachet și dos.).

7 februarie 1821

Divanul cere lui Tudor Vladimirescu să potolească răscoala, să trimită oamenii la vetrele lor și să dea ascultare nouului domn, Scarlat Callimachi.

Primindu-ți scrisoarea ce mi-ai scris, răspunzîndu-ne cu lipcanul ce într-adins am trimis, am văzut toate îndreptările ce ne arăți. Dar să știi că urmările ce faci sînt urmări răzvrătitoare iar nu dă patriot precum zici, pentru că turburi norodul. Îi dai în osînda judecării ca pă niște însoțiți la fapte de răzvrătire și în loc de a-i face bine precum zici că îți este rîvna, îi vei aduce mare foc și pieire la cap, fiindcă vor fi judecați ca niște protivnici stăpînirii fără de a cere mai întii îndăstulare la năpăstuirile ce vor fi cercat. Și în cele după urmă cînd nu își vor veni în cunoștință vor fi izgoniți prin arme, și vezi că din pricină-ți să va pricinui omoruri și vărsare de sînge al creștinilor nevinovați.

Apoi ce cuvînt vei da înaintea stăpînirii și ce suflet vei avea înaintea judecării lui Dumnezeu? Urmările ce te-ai apucat să săvîrșești sînt fapte de răzvrătitor, sînt pricinuitoare dă periciunea creștinătății, sînt întru adevăr nelegiuri, iar patrioții adevărați sîntem noi, căci nici odinioară nu am voit vărsarea dă sînge, și te hulim cu osebite într-această vreme cînd te faci pricinuitoare aceștii vărsări, în vreme ce starea întru care te afli nu te iartă a face acest fel dă lucru cu mijlocul care lucrezi.

Au doar nu sîntem și noi aceea care voim să să păzească dreptatea în toată țara dă obște? Dar la orice năpăstuitoare auzire urmînd orînduieilor și chiar poruncilor dumnezeirii, ne facem mijlocitori către stăpînire și îndreptăm toate relele cîte ajung în auzul nostru. Socotește-te mai cu întregime ce cuvînt vei da înaintea lui Dumnezeu și înaintea stăpînirii, cînd din pricina netrebniciei îți vei aduce lucrurile la vărsare dă sînge și la război, a omori frate pă frate și creștin pă creștin, născuți tot de un neam și supuși toți la o stăpînire.

Ci dar scriindu-ți și acum la cele ce ne răspunzi, te sfătuim părintește și-ți poruncim să te părăsești de urmările ce faci, să izgonești norodul ce ai strîns lîngă sine-ți, să meargă fieșcare pă la urma sa, să-ș caute dă munca și hrana pămîntului și cu orice mijloc vei ști spre scăpare-ți, să potolești pornirea lăcutitorilor ce ai amăgit pînă acum, dacă le voiești bincle, precum zici că ești patriot. Și să știi și aceasta, că domnia țării s-au încredințat mării sale prea înălțatului nostru domn Scarlat vodă Callimahi, luîndu-să știre de la consulaturi¹, carele este domn nu numai înțelept cu vrednice măsuri și cu iscusințe, ci și

¹ Cuvintele: «luîndu-să știre de la consulatul» adăugate în josul paginii.

Consulul austriac a primit înștiințarea despre numirea lui Scarlat Callimachi în ziua redactării scrisorii de mai sus a divanului către Tudor (*Hurmuzaki*, XX, p. 551).

Abia la 15 martie Scarlat Callimachi emite cartea sa către boieri și locuitori prin care îi cheamă să combată răscoala. (Acad. R.P.R., pach. DCCCV (fost ms. rom. 1063), f. 353).

cu temere de dumnezeu, iubitor dă dreptate și dă liniștita petrecere a supușilor înălțimii sale.

Apoi către un acest fel dă domn, ce cuvînt vei da cînd nu vei fi următor povățuirilor ce îți dăm? Te vei izgoni cu adevărat ca un răzvrătit și vei fi învinovățit ca un fărădelege, și pe acei ticăloși ce amăgindu-să îți urmează și amețindu-să la zisele ce le propoveduiești. Ci dar potolește ceea ce ai început, ca să nu fii în osînda judecății domnului și să putem și noi a ne face mijlocitori spre izbăvire-ți.

Ascultă-ne, ca să nu te căiești!

1821, februarie 7

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dirzeanu), f. 24v—25v. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 64—65; V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 38—39; N. Iorga, *Izv. cont...*, p. 35—36.

139

[București,] 7 februarie 1821

Se aprobă plata pentru muniția necesară detașamentelor de arnăuți, trimise împotriva lui Tudor Vladimirescu.

[Βουκουρέστι,] ζ'η Φεβρουαρίου, 1821

Γ ρ ό σ ι α

4 000, ἤτοι τέσσαρες χιλιάδες γρόσια, εἰς ἀγορὰν τοῦ ἀναγκαίου τζερχανέ, δοθέντος τοῖς ἀπ' ἐνταῦθα ἀποστελλομένοις σεργ. Γεωργάκη, καπετὰν Φαρμάκη καὶ τοῖς αὐτῶν Ἀλβανίταις, κατὰ τοῦ ἀντάρτου σλουτζ. Θεοδώρου.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Al Ungruovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu.

[București,] 7 februarie 1821

Groși

4 000, adică patru mii groși, pentru cumpărarea munițiilor date serdarului Iordache, căpitanului Farmache¹ și arnăuților lor, care au plecat de aici împotriva răzvrătitului sluger Teodor.

Orînduitule zaraf, să-i dai.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vîstieria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 102. Orig. grec.

¹ În *Activitatea poștei* se notează la 9 februarie că au fost trimiși la Craiova serdarul Gheorghe și căpitanul Farmache (E. Virtosu. *op. cit.*, p. 14).

7 februarie 1821

Scrisoare către Iorgu Văcărescu, ispravnic de Gorj, să stea la Bengești, cu catanele căpitanului Ioniță Magheru.

Cu frățească dragoste mă închin dumitali.

S-au văzut cele scrise de dumneata și fiindcă scrii dumneata cum că aici la Bengești vă aflați în orînduială bună, rămîneți aci în Bengești, [unde este] încă pază bună cu strajii bune, pînă veți avea al doilea răspuns. Iar carele să nu lipsească de lingă dumneavoastră și dumnealui căpitan Ioniță Măgheru asemenea să fiie cu catanile cele trebuincioasă tot lingă dumneavoastră. A căruia slujbă va fi cunoscută și cu totul va îndatora atît pă coconul, cît și pă cei mai mari din București. Și dumneata ia seamă și aminte cît mai bine pentru copii, să nu răcească.

Rîmnicu nu s-au spart, ci este minciuni, fiind vremea minciunilor acuma.

Sînt al dumitali ca un frate

.....¹

1821 februarie 7

[Adresa:]

În cinstită mîna dumnealui coconului Iorgu Văcărescu căminar, ispravnic sud Gorj,² cu multă plecăciune.

Acad. R.P.R., doc. CCXC/96. Orig. rom. Răspunsul din aceeași zi, tot acolo, doc. CCXC/95.

7 februarie 1821

Iorgu Văcărescu scrie lui Ioan Magheru, zăpciu la plasa Hamărăzii de Jos, să pregătească carele și calabalîcurile pentru o eventuală fugă la Rîmnic.

Sud Gorji.

Dumneata postelnice Ioane Magherule, zăpciule ot Hamărăzii de Jos, sănătate!

Cunoscîndu-ți credința ce ai către mine și rîvna cu care voiești a mă îndatora, am încredințat în mîna dumitale pă însuși copiii miei și toate calabalîcurile ce am. Am orînduit și la plasa Hamărăzii de Sus pă logofătul Badea Popescu, cu asemenea rîvnă și credință.

¹ Iscălitură indescifrabilă.

² În *Activitatea poștei* se notează la 5 februarie că s-au dat patru cai pentru « omul dumnealui căminarului Iorgu Văcărescu, viind de la Gorj, cu înștiințări către dumnealor boierii otcîrmuitori din Rîmnic » (E. Virtosu, *op. cit.*, p. 13).

Deci, măcar că trebile noastre merg înainte, și județul despre partea care să învecinește cu vrăjmașii îl avem încungiuurat cu oștiri vrednice, dar, ca nu care-cumvași să se întâmple vreo șășirna, de aceea gătiți carăle cele trebuincioase, cară bune, vrednice, cu boi buni, vrednici și cărăuși credincioși. În care cară nu strică să fie calabalicurile așezate, ca, întâmplându-să vreo sfiră nenădăjdută, să pui și copiii în căruțe și să plecați drept la Rîmnic, mergînd și dumneata împreună cu toate catanele. Și orice cheltuială vei face, eu o voi împlini. Numai de lîngă copii să nu te dezlipești. Iar logofătul Badea va rămînea ca să mă înștiințeze. Acestea însă le vei urma cînd vei vedea că trebuința o cere.

Iord[ache] Văcărescu

1821 februar 7

[Adresa:] Dumisale postelnicului Ioan Magherul¹, zapciul plășii Hamărăzii de Jos.

Acad. R.P.R., doc. CCXC/97. Orig. rom.

142

7 februarie 1821

Isprăvnicatul de Vîlcea orînduiește pe căpitanul de scaun Nicola să străjuiască trecerea Oltului la schela din Budești.

De la isprăvnicatul Vîlcea către căpitanul Nicola de scaun.

Fiindcă de către d-lor prea cinstiții boieri otcîrmuitori ai țării ni să poruncește ca să orînduim la toate schelele podurilor paznici strejuitori, atît noi dincoaci, cît și boierii ispravnici de dincolo, împreună cu catane căpitănești, să orînduim un boierinaș de ai județului, om cinstit și cu ipolipsis, a fi napristan acolo la schelă, căruia și se va plăti pe lună taleri treizeci sîmbrie din sărăfia județului pentru a sa cheltuială.

Deci, știindu-te pă dumneata de cinste și credincios și mai vîrtos cu filotimie a sluji patrii, de aceea te-am și orînduit la schela Budeștii, cu opt catane înarmați, a fi napristan cu d-ta, dincoaci. Asemenea și d-lor boierii ispravnici de dincolo au să orînduiască paznici dinpreună cu un boierănaș al județului de dincolo, a fi iarăși napristan.

Și ai să urmezi întocmai dupe ponturile ce mai jos să arată, adică:

1) Cînd să va arăta vreun bulug de oameni necunoscuți, străini, sau dincolo sau dincoaci, să nu-i treacă Oltul până nu să va cerceta și să va da știre isprăvnicatului ca să meargă să vază ce fel de oameni sînt, și apoi să-i treacă.

¹ O altă scrisoare din aceeași zi a lui I. Văcărescu prin care cere lui I. Magheru să pună la adăpost calabalicurile și pe « coconașii » care se află la Bengești.

La 14 aprilie îi scriu lui I. Magheru, în legătură cu evacuarea, căpitanii Ispas, Neculai și Trocan din Baia de Aramă.

În decembrie 1821 șătrarul Gr. Stoica trimite lui I. Magheru o ladă a lui I. Văcărescu ca să o dea soției acestuia, Uța (Acad. R.P.R., doc. CCXC/99, 100, 104).

2) Oricîți oameni va veni necunoscuți și va să treacă Oltul, să-i cercetezi de au vreun răvaș, ori de la cinstita spătărie, sau de la cinstita căimacămie, au de la isprăvnicat, sau de la polcovnici sau căpitani. Și de va avea acest fel de răvaș, să-i treacă Oltul; iar cînd nu va avea răvaș, în bună pază să-i trimiți la isprăvnicat spre cercetare.

Acest fel de oameni necunoscuți și neavînd răvaș de drum să se caute asupra lor și orice scrisori sau alte hîrtii va avea asupra, să să ia și să să trimiță la isprăvnicat.

3) Seara, de la douăsprezece ceasuri din zi să să treacă podurile dincolo și să nu mai umble pînă dimineața.

4) Carăle cu mărfuri neguțătoarești și cu răvașe slobode sînt a trece, precum și carăle cu lemne i fin i cu alte zaherele, spre neguțătoria lăcuitorilor, sînt slobode a trece nepoprit sau cerîndu-le vreun ban cu nume de avaeț.

Să-ți deșchizi ochii, orînduitule boier, [nu] cumva să te îndrăznești a urma împotriva poruncilor prea cinstiților boieri oțîrmuitori pentru vreun hatîr sau interes, că te vei pedepsi făr' de milostivire cu tîrgul și cu oena. Dar cînd vei urma după poruncă și vei sluji cu credință și sadacat pentru patrie, să fii bine încredințat că vei dobîndi cinste mare și milă de la stăpînire ca un bun patriotis... Și de priimire și urmare în grab să avem răspunsul d-tale.

Ioan Lahovari
1821, februarie 7

Muzeul de istorie a Partidului, fondul Saint-Georges, condica « Ad acta anni 1821 »
doc. 1. Orig. rom. cu copie modernă.

143

[Iași,] 7 februarie 1821

Știre despre izbucnirea răscoalei lui Tudor Vladimirescu.

Cu frățească plecăciune, sărut cinstită mîna dumatiale. Din ghenari 28, dorita scrisoare dumatiale [la] februar 3, la Eși am priimit.

Aice s-au auzit veste de la București că după moartea Suțului, domnul de la București, care au răposat la ghenar 19, s-au făcut un zurbagiu, un sulger, și au strîns 700 de bărbați și umblă la celi 5 județe peste Olt și strînge bani de pe la ispravnici. Și au scris lui vodă boierii cu mitropolit[ul] de la Bucu-rești, să puie la calc.

Cu aceasta, sînt plecat frate i slugă dumatiale

Cost[ache] postelnicu
1821 februar 7

Carte aceasta au dat la Pogorzevschi.

Acad. R.P.R., puch. MXX c (fost ms. rom. 2763), f. 212—213 v. Orig. rom.

[București,] 8 februarie 1821

Se aprobă 25 groși cheltuieli de drum pentru un lipcan trimis la Tudor Vladimirescu.

[Βουκουρέστι,] η^η Φεβρουαρίου ,ακα^{ου}

Γ ρ ό σ ι α

25, ήτοι είκοσι πέντε γρόσια, χαρτζιράχι ἐνὶ ληπκάνω, σταλέντι μὲ γράμματα πρὸς τὸν σλουτζ. Θεόδωρον.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu.

[București,] 8 februarie 1821

Groși

25, adică douăzeci și cinci groși, cheltuieli de drum unui lipcan, trimis cu scrisori la slugerul Tudor ¹.

Orînduitule zaraf, să-i dai.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, visticria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 104. Orig. grec.

9 februarie 1821

Divanul îndeamnă din nou pe Tudor Vladimirescu să renunțe la răscoală.

Am primit scrisoarea ce mi-ai trimis cu sinior Machedonschi și ne-au arătat numitul, prin grai, toate câte ați vorbit amîndoi, din care înțelegem două lucruri; adică unul, că subț numire de bun patriot, ceri îndăstularea năpăstuirilor ce ar fi cercat lăcuiorii și temeinică păzire a dreptății, și altul, încredințare cu jurămint din parte-ne că și viața îți va fi siguripsită și oarcșcare folosiri și drepte împărtășiri vei dobîndi și vreo cîtiva oameni din cei ce îți vor fi alăturati cu asemenea căotare să vor privi din partea stăpînirii, și cum că pînă îți va veni acest răspuns vei sta pã locu întru care te afli² fără de a te mișca măcar de o palmă.

¹ În *Activitatea poștei* se notează la 7 februarie că s-au dat patru cai pentru un « lipcan pînă la Motru, unde au găsit pã sluger Theodor » (E. Virtosu, *op. cit.*, p. 13).

² Scrisoarea divanului este trimisă în aceeași zi cu un lipcan la mănăstirea Motru unde se afla Tudor cu oștirea (*Activitatea poștei*, la E. Virtosu, *op. cit.*, p. 14).

Spre răspunsu-ți vei ști cum că cît pentru dăspăgubirea năpăstuiților și păzirea dreptății, aflîndu-ne și noi tot într-o aceeași cugetare, am fost hotărît să trimitem cercetători pe carii îi și gătisem din oamenii vrednici și cinstiți, ca nu numai să cerceteze față cu lăcuiitorii și cu cei ce să află și cu cei ce să va fi aflat în dregătorii, ci încă să și întoarcă înapoi celor ce vor fi năpăstuiți jafurile ce vor fi cercat. Dar s-au poprit această lucrare din pricină-ți, căci ai turburat satele și tahturile dregătorilor cu amăgiturile ce ai pus în lucrare, încît și acei rînduiți n-au fost mijloc să vie în partea locului, pentru că nu avea cu cine să vorbească. Îndată însă ce îți vor înceta netrebnicile urmări, să știi că o asemenea urmare negreșit trebuie să se facă, pentru că o cere iubirea dă dreptate. Iar pentru de a-ți fi viața siguripsită i cele ce au mai alăturat lîngă aceasta trimisul precum mai sus să arată, să știi că din parte-ne îți dăm toată făgăduiala și încredințarea în ceea ce vei hotărî și prin fapte vei arăta încetarea urmării ce ai început.

Dar ca să fie mai temeinic pentru însuși, am chibzuit ca să mai așteptăm o zi două pînă vor veni și caimacamii prea înălțatului domn ce s-a orînduit și atunci să-ți trimitem această încredințare în scris prin într-adins trimis. Ci dar, fii aceste puține zile adăstător pînă vei vedea trimisul nostru. Dar să știi și aceasta, că împotriva-ți sînt orînduite arme nu numai cele din partea locului, ci mulțime altele ce s-au trimis de aici, și pe toată ziua să trimite; și că toate căpeteniile acestor puteri, iar mai vîrtos cei ce s-au ales dăstoinici ca să te sfărame în puține ceasuri, sînt povățuiți și porunciți ca să-ți bage dă seamă în ce chip te urnești. Și dă te vor dovedi cu cea mai mică călcare peste cele ce ai grăit către trimisul de aici, adică, că ori nu încetezi din amăgitoarele propovăduiri ce faci către sate, ori îți mai înmulțești suma oamenilor ce ai strîns pînă acum prin deșerte făgăduieli, sau că te mișci de acolo de unde aștepti răspunsul, atunci să știi hotărît că au să te izbească să te sfărame și judecă-ți singur sfîrșitul. Iar mai vîrtos, cuvîntul ce ai să dai înaintea lui Dumnezeu pentru atîta vărsare dă sînge ce ai să pricinuiesti nevinovaților creștini, carii amăgindu-să ți s-au supus. Către aceasta să te părăsești și de socotința ce ai pus în gîndu-ți pentru mănăstirea Motrului și să lași intrarea și ieșirea aceștii mănăstiri slobodă fără de a te cuteza să dai pricină a să arunca o pușcă măcar, căci și printr-aceasta vei da pricină dă lovire asupra-ți.

Urmează într-o toate după cum te sfătuim și îți poruncim, nu cuteza a crede mai mult pentru sineți decît ceea ce firea te-au clădit, căci cu aceasta îi să aduci mare turburare a stăpînitorului asupra-ți și atunci și de vom voi să te ajutăm ne vei aduce la neputință.

1821 februar 9

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dirzeanu), f. 26. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 65—67; V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 40—41; N. Iorga, *Izv. cont.*..., p. 36—38.

10 februarie 1821

Divanul arată lui Scarlat Callimachi vv. măsurile luate pentru înăbușirea răscoalei.

Faptele răzvrătitului Teodor Vladimirescu privindu-lc supușii măriei tale la început ca niște întreprinderi tilhărești, am pus la calc pe dată toate mijloacele trebuincioase spre sfărîmarea lui, prin care nădăjduiam că fără întîrziere își va lua răsplata pentru îndrăzneala sa, ca și alți tilhari mai înainte de dînsul. Dar fiindcă lucrul a luat altă față, numitul mai sus, Teodor, s-a arătat la iveală vrăjmaș înarmat al stăpînirii, dimpreună cu cei de pe lîngă dînsul adunați, mărturisind prin scris scopurile lui primejdioase și însuflînd duh de răscoală între locuitori, făgăduindu-le să-i izbăvească de supunerea lor față de stăpînire. Am luat pe dată știință despre răzvrătirea lui, precugetată și pregătită peste toată întinderea țării. Deci, pe de o parte chibzuind cu multă trudă și-n toate chipurile, după puterile noastre, despre ceea ce era de făcut, am pus în lucrare măsurile trebuincioase ce am găsit cu cale, spre zădărnicierea înaintării mișcărilor și primejdioaselor cugetări ale acestui răzvrătit și turburător al liniștii obștești, a nevinovatului norod din această țară, iar, pe de alta, am pornit degrabă supusul nostru arzmahzar către prea puternica împărăție, ca o datorie a umilitei noastre supuneri, arătînd și încunoștiințînd cele despre această răzvrătire, precum și despre cele făcute de noi, supușii împărăției sale, mai cu de-amănuntul despre cele întîmplate pe atunci. Care arzmahzar

f. 28 sîntem încredințați că trebuie să fi ajuns pînă acum în strălucitele mîini ale împărăției sale, care va fi luat destulă pliroforie din cuprinderea lui.

Nu lipsim și acum prin cea de față supusă a noastră anafora de a aduce la cunoștința de dumnezeu sprijinitei înălțimii tale, că acel răzvrătit nu încețază nici acum de a băga în sufletele oamenilor simpli otrava răscoalei și momindu-i cu făgăduiala slobozeniei de sub jugul supunerii, rătăcește mintea lor cea proastă și-i tirăște după sine. Cu care împuternicindu-se și mărindu-și întinderea pe fiecare zi, nimicește toate chibzuirile noastre pentru combaterea scopurilor sale, fiindcă după științele ce am primit de la caimacamul Craiovei și de la divanul de acolo și de la ceilalți ispravnici și mai marii județelor de peste Olt, acel răzvrătit cu pîruncile ce a dat către locuitori de a nu se supune ispravnicilor județelor și zapeciilor pentru plata dăjdiilor împărătești și celorlalte trebuințe ale obștii, a aprins capetele locuitorilor simpli, și adunînd împrejurul său pe toți aceia cu cari s-a înțeles, și pe cîți în împrejurarea aceasta s-au găsit într-un gînd cu el, făcători de rele și atîțatori de norod, a cuprins jumătatea județului Mehedinți. Iar locuitorii orașului Cerneți, înfricoșîndu-se s-au risipit, și ispravnicii spăimîntați fiind să nu cadă în mîinile lui, s-au retras în părțile cele mai de aproape ale Craiovei. Noi, supușii măriei tale, luînd știință despre acestea, n-am întîrziat de a pune în lucrare cele mai grabnice mijloace putin-

f. 28^v cioase spre întîmpinarea răului ce amenință. schimbînd pe ispravnicii cei depărtați și orînduind în locul lor pe alții ce i-am cunoscut mai fără preget și mai îndrăzneți de a se apropia și a se război împotriva obștescului dușman. Căroră li-am dat și oameni cîți am putut strînge, și gephanea, precum și bani cu împrumutare am strîns pentru provizia și îngrijirea celor trebuincioase ¹. Am pornit și la Craiova cîțiva neferi din păzitorii orașului București, cu gephaneaua lor trebuincioasă, spre paza aceluia oraș, care este scaunul celor cinci județe de peste Olt, și să-l ferească de năvălirile ce s-ar putea întîmpla din partea vrăjmașului. Pentru că, dacă s-ar întîmpla (ferească dumnezeu!) să între și acolo, urmează atunci ca și celelalte orașe și județe, care și ele așteaptă cît de curînd la asemenea năvălire, să se risipească și să se tulbure și județele de dincoace de Olt. Iară podurile de peste rîuri, pe unde sînt trecerile călătorilor, le-am închis cu paznici, pentru ca nici cei ce sînt înțeleși cu dînsul să poată trece către dînsul, nici cei de pe lîngă dînsul să găsească înlesnitoare trecerea, ca să se întindă în părțile de dincoace.

Nu lipsim de a priveghea și a fi cu cea mai mare aminte asupra mișcărilor acestui vrăjmaș, nici ne scumpim a jertfi toată munca noastră, și oricîte mijloace am găsit cu cale că ar fi mîntuitoare și destoinice, le-am întrebuițat împotriva atacului aceluia. În urmă, cu mare mîhnire am primit și alte scrisori din partea caimacamului Craiovei și a boierilor divanului de acolo, printr-un într-adins trimis boier ², și prin care ni face cunoscut că acel răzvrătitor a înduplecat pe mulți dintre cei proști și din semenii lui cu această aplecare și armîndu-i cu armele ce s-a întîmplat să aibă, a pornit cu oastea către părțile Craiovei, și sosind la mănăstirea Strehăia, care e depărtată cale de douăsprezece ceasuri de Craiova, a făcut-o zapt, întărind-o cu oamenii lui, fiindcă cei într-însa f. 29 orînduiți puțini | paznici, ori că s-au înțeles cu dînsul, sau că, simțindu-și slăbiciunea lor, nici o împotrivire n-au arătat, ci, deschizînd îndată porțile, s-au unit cu el.

După aceia, pogorînd la mănăstirea Motrului, cale de opt ceasuri departe de Craiova, a vrut să o stăpînească și pe dînsa, dar fiindcă pe această mănăstire pusese mîna ispravnicii din județul Mehedinți cu vreo cîțiva păzitori armați, s-au opus încercării sale, făcîndu-se și oarecare bătaie, în care din partea potrivnică s-au omorît doi și s-au rănit alți doi, și astfel s-a mai depărtat puțin vrăjmașul de zidul mănăstirii.

Această năvală a răzvrătitorului într-atît a speriat pe toată boierimea și pe ceilalți orășeni din Craiova, încît, deși a năvălit asupra turburătorilor aceluia

¹ La 2 februarie fuseseră trimiși la Craiova doi neferi cu « gephane », iar la 3 februarie este trimis « Costiia nefer căimăcămesic i un lipcan. . . cu gephane » (E. Vîrtosu, 1821. Date. . . , p. 12).

² La 2 februarie fusese trimis din Craiova « omul căimăcămii cu trebuință la București ». La 3 februarie a fost trimis un nefer « cu grab' la București », iar la 8 aceeași lună, s-au dat 16 cai de poștă « în trebuința căimăcămii [de Craiova] pe la Slatina la București » (E. Vîrtosu, op. cit., p. 24—25).

un oarecare serdar Diamandi, orinduit fiind pe lângă alții cu cițiva neferi și panduri, dar iară ni scriu cu hotărîre că, văzînd pe vrăjmași întinzîndu-se și apropiîndu-se de Craiova, au venit la desăvîrșită deznădăjduire, și ca să stea pe loc nu este cu putință, dacă nu li va sosi d-aici vreun ajutor de oameni înarmați, destoinici, spre a sfărîma scopurile războitoare al răzvrătorului. Zicînd și aceasta că, dacă se va găsi cu cale să fie rugați din partea țării prea înălțații muhafizi ai serhaturilor împărătești, ca să pornească oștire împărătească împotriva vrăjmașului și să-i scape de primejdia ce-i amenință.

f. 29^v Această împrejurare ne-a turburat și pe noi foarte mult și ne-a adus, astfel zicînd în zăpăccală, din pricină că cunoaștem că nu vom putea împiedica răul, de se va ivi, neavînd putere de oștire. Deci, adunînd din nou pe cîți neferi am putut și alți oameni armați cu plată, i-am pornit, și acum pornim către acele locuri pe un boier din ai noștri, dumnealui vornicul Nicolae Vă | cărcescu, căruia i-am dat și îi dăm pe fiecare zi toate îndrumările trebuincioase, ca să oprească și să facă să înceteze primejdia care amenință toată domneasca țară.

În ultima vreme primirăm și alte scrisori de la caimacamul și boierii divaniți ai Craiovei, prin care ne încunoștiințează că răzvrătorul, aflîndu-se la mănăstirea Motrul, se îndelednicește cu impresurarea ei și nu este nici cea mai mică speranță ca cei închiși să reziste, fiind lipsiți de hrană și de apă; urmează dar că în urma presiunii armate a acestuia și a lipsei celor necesare, cei închiși să se supună dorinții lui neomențești. Iar locuitorii județului Dolj și Romanaiți nu se înduplecă a da trebuincioasa hrană oștirilor ce avem orînduite acolo ca să-i războiască.

f. 30 Toate acestea văzîndu-le locuitorii Craiovei, s-au împrăștiat cei mai mulți, și dintre boieri au rămas numai divaniții caimacamului, păziți de către slugile lor pentru orice întîmplătoare trebuință, căci, pe dată ce s-ar preda mănăstirea Motrului și dușmanul s-ar apropia către Craiova, trebuința va cerc să se mîntuiască prin fugă și cele cinci județe să rămînă sub cîrmuirea apostatului. Această mîhnitoare veste ne-au nevoit să pornim de iznoavă, cu mari cheltuieli alți trei căpitani: pe serdarul Iordachi, pe căpitanul Farmachi și pe căpitanul Ianachi ¹, cu două sute din cei șase sute hargiuri pe cari de iznoavă după trebuință i-am adunat, poruncindu-le acestora să se adune la un loc cu ceilalți, și dacă vrăjmașul nu se va convinge de bună voie să înceteze netrebnicile sale | urmări, să-l izbească cu toții împreună. S-a dat poruncă și dumnealui vornic Văcărescu, care a fost trimis acolo, ca față de locuitori să se poarte cu binișorul, ca ei să-și dea seama de sfînta datorie a supunerii lor, să le dea curaj și să sprijine inimile lor nevinovate, încît să nu mai fie înșelați de fanteziile proaste și zadarnice ale răzvrătorului, nici de făgăduielile amăgitoare date, și să se țină departe de orice mișcare de răzvrătire, care duce și pe făptaș cît și pe cei amăgiți de acesta la sfîrșituri triste și durcroase, ca unii care luptă

¹ Iordache și Farmache au fost trimiși la 9 februarie, iar Ianache în ziua următoare (E. Virtosu, *op. cit.*, p. 14).

împotriva legilor sfinte și politice. Iar răzvrătorului însuși să i să reamintească cu cuvinte dojenitoare că fantezia deșartă a unor asemenea răzvrători pomeniți de istorie, care s-au ridicat împotriva stăpînirii, n-a dat rezultate bunc. Iar acei care căindu-se au recunoscut sfînta datorie a supunerii, așa cum este și aplecîndu-și capul, îndată au găsit scăpare și s-au reîntors la viața lor sigură și liniștită de mai înainte. Dinpotrivă, acei care au persistat în răutate, nu le-a fost de folos nici pocăința, cînd dreptatea cea puternică a sfărîmat exaltarea fanteziei lor deșarte și cînd a sosit vremea și au fost obligați să dea socoteală de gîndurile rele și de răzvrătirea lor. De aceea și acesta, schimbîndu-și părerea la vremea potîvită, să se refugieze sub umbra binefăcătoarei cîrmuirii a patriei prea dulci, iar aceasta, ca o mamă iubitoare față de copiii săi, primește cu blîndețe pe acei care, lipsiți de înțelepciune, au fost atrași și s-au purtat împotriva sfîntei datorii a supunerii, trecînd cu vederea greșelile și acordînd iertarea celor pocăiți.

f. 30^v Iară, după ce mai sus numitul|boier va îndupleca pe răzvrător cu astfel de mîngîietoare cuvinte și-l va face să cunoască că e mai bine să se întoarcă la cele mai dinainte decît să facă rele, dacă se va supune la dreptul cuvînt, atunci însuși acel boier să cheazășuiască pentru izbăvirea, atît a lui, cît și a oamenilor lui, și pe noi să ne dea de mijlocitori către stăpînire pentru părăsirea lor și liniștita lor purtare pe viitor. Iar dacă-l va găsi stăruitor în turbata sa nebunie atunci negreșit să-l lovească cu cei de pe lingă dînsul și cu oștire orînduită de către noi, și să scape și pe cei din mănăstirea Motrului, închiși ispravnici, spre a avea trebuincioasa lor comunicație.

Cu toate acestea supușii mării tale duc tratative cu răzvrătitul pentru împăcare și fiindcă acesta ne-a făcut propunerile sale prin viul grai al trimisului său, cerînd pentru încetarea desăvîrșită a obșteștii turburări aceste trei lucruri: a) să se lipsească de aici înainte cu desăvîrșire mîncătoriile din țară, b) să se despăgubească locuitorii cei ce s-au nedreptățit și c) să se cheazășuiască izbăvirea, atît a lui, cît și a celor de pe lingă dînsul, și plata unora din oamenii săi. I-am răspuns asemenea și supușii mării tale, că, în ceea ce privește mîncătoriile și despăgubirea locuitorilor, s-a îngrijit stăpînirea și era gata să trimită într-adins boieri cercetători prin toate județele pentru ca să cerceteze cu scumpătate pînă la cea mai mică nedreptățire, să despăgubească îndată pe cei nedreptățiți și să încunoștiunțeze oblăduirea ca să pedepsească pe cei abătuți, precum totdeauna oblăduirea a păzit această datorie, și acum era să o pună în lucrare, dar a apucat el mai înainte să aducă împiedecare cu nelegiuirea sa faptă.

f. 31 Iară despre|părăsirea și liniștita purtare în viitor, atît a lui, cît și a celor dimprejurul său, vom mijloci la prea înălțatul domn pe care prea puternica împărăție îl va trimite stăpînitor în țară, și nădăjduim că-l va milui cu iertarea sa, cînd și înălțimea sa va avea încredințarea că cu adevărat și din toată inima s-a pocăit și că a încetat din orișice fel de turburări către norod și către stăpînire.

Așadar, așteptam ca din răspunsul ce ni va trimite să ne încredințăm ce gând are, iară încredințarea ce vom lua despre firea lucrului o vom aduce din îndatorire la cunoștința de dumnezeu păzitei înălțimii tale.

Într-o asemenea stare se găsesc deocamdată lucrurile, prea înălțate doamne, pe care după supusa noastră datorie aducem cu scumpătate la cunoștința înălțimii tale de dumnezeu păzită, spre a le lua în vedere și a le judeca cu pătrunderea cea adîncă și cu duhul cel destul de încercat al măriei tale, și ori prin prea înaltul și prea puternicul braț al împărăției va cunoaște că trebuie să se sfarîme dușmanul, sau prin alte mijloace ce va chibzui cu mintea sa cea adîncă că ar fi mai nemerite, este de mare trebuință să se aducă lecuirea cea mai grabnică la răul ce amenință biata țara sa domnească, pînă ce nu va fi prea greu de tămăduit.

Și pe noi, supușii măriei tale, să ne însuflețească ca pe unii care nu știm ce să facem și să ne povățuiască despre ceia ce ar fi de făcut. Căci răzvrătitorul înaintează și noi am sfîrșit și pazele înarmate din orașul București, trimițîndu-le în părțile acelea, și n-am reușit pînă acum nimic care să fie destoinic spre a ținea piept vrăjmașului. Însă cunoaștem că fericita și grabnica aflare de față a măriei tale va fi singura care va putea să aducă mîngîiere și îmbunătățire neapărată în starea lucrurilor.

Februarie în 10

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dirzeanu), f. 27v—31. Text grec. Trad. rom. publicată de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 67—72; V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 43—47; N. Iorga, *Izv. cont.*, p. 38—44.

147

Craiova, 10 februarie 1821

Dimitrie Bibescu cere ispravnicilor de Vilcea să trimită încă 300 de panduri înarmați împotriva lui Tudor.

Cu frățească dragoste mă închin dumneavoastră!

Neînconținut vi s-au scris dumneavoastră și de cătră divan și de cătră mine, osebît pentru pandurii ce sînt să se facă de la acel județ, că madeaota aceasta socotînd-o din cele delicate să vă siliți din toată virtutea și cu un ceas mai înainte aducîndu-se oarecîtă sumă, rînduri, rînduri, să se trimiță¹. Și vedem că pînă acum de-abia au venit pînă la două sute. Și cu toate că din arătările lor mi-au dat să înțeleg că zăbava le este acoloa pînă a li se cumpăra arme și a li să drege, dar vremea neiertînd întîrziere, iată de iznoavă din parte-mi iarăși vă scriu să nu o socotiți bagatel această cerere, ci pînă în două zile să se afle profthacșiți alți trei sute și ceialalți cîți se vor mai putea. Să nu să

¹ Vezi cheltuiala pentru ei, anexa la documentul din 27 februarie 1821 (nr. 188).

întîrzieze, căci vrăjmașul Tudor s-au apropiat cu întinderea din zi în zi și neavînd cu cine-i sta împotrivă, poate să ne calce și aici și atunci înșivă dumneavoastră veți fi respunzători cu primejdia vieții.

Pandurii care nu vor avea arme, să găsiți, să le cumpărați și cu plată să puneți să le dregă care vor fi stricate. Mîncarea lor, mălai, carne, să și-o aibă și acolea, cît vor zăbovi, pînă a să întocmi și a li se dregе armele; cît și pe drum să le dați de cheltuială, după poruncile de mai nainte ce aveți de la divan, a nu găsi pricină să fugă.

Aceștia ce au venit pînă acum, s-au plîns că numai cîte 6 lei le-ați dat de om și nu le-a fost de ajuns pînă a veni aici, dîndu-i dintr-înșii pă la nevestele lor a se plăti de rămășițurile după urmă. Veți chibzui dumneavoastră și pentru aceasta ca să nu li se dea pricină de mîhnire, căci la această vreme trebuie să se peripisească cu orice mijloace, ca să-i tragă inima, și pe dînșii și pe alții ca să să mai facă. Casele lor să fie nesupărate de acum înainte întru nimic.

Arhondes! Nu vă jucați cu această madea. Odihnă trupului să nu dați! Și de va fi trebuință și unul din dumneavoastră să ieșiți în județ spre adunarea lor.

Străjile despre Gorj să le întemeiați cu alți oameni, cu plată. Cerșiți să aveți nepristan, să vedeți a tilharilor chinimă, corespondarisindu-vă și cu dumnealui cămînarul Iorgu,¹ ispravnicu de Gorj, întru toate. Și adese să înștiințați și la divan și la mine dă orice mișcare, avînd cu într-adins stafetă și răspunsul dumneavoastră.

Al dumneavoastră ca un frate

Dim[itrie] Bib[escu].

1821, februarie 10

[Adresa:] Cinstiți mie ca niște frați, dumnealor boierilor ispravnici din sud Vîlcea, cu frățească dragoste.

Muzeul de istorie a Partidului, Fondul Saint-Georges, condica «Ad acta anni 1821», f. 5. Orig. rom., cu pecete mică în ceară roșie. Publicat în *Convorbiri literare*, XX (1886), p. 945—946.

148

10 februarie 1821

N. Văcărescu despre intenția de fugă a boierilor aflați la Rîmnîc.

10 Φεβρουαρίου 1821, τῆ 4 ὥρα τῆς ἡμέρας

Τὴν εὐγενίαν τῆς ἀδελφικῶς προσκυνῶ.

Αὐθέντα μου, μαυθάνω ὅτι ὁ πανιερώτατος ἅγιος Ριμνίκου καὶ τινες τῶν εὐγε-
νεστάτων ἀρχόντων σκοπεύουν νὰ μᾶς ἀφήσουν ἀπόψα. Ἐὰν οὕτως ὑπάρχη, νομίζω

¹ Este vorba de Iorgu Văcărescu.

ὅτι εἶναι ἄτακτον ἢ εὐγενία τους νὰ τραβηχθοῦν καὶ νὰ ἀφήσουν τίσους ἀνθρώπους ὑπερμάχους χωρὶς τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τροφήν, καὶ τὰ ζῶα τους ὠσαύτως.

“Ὅθεν παρακαλῶ νὰ ἔχω ἀπόκρισίν της, διότι ἐγὼ δὲν τὸ δέχομαι νὰ μᾶς ἀφήσουν εἰς τὰ χαμένα.

Μένω δοῦλος της καὶ ὡς ἀδελφὸς

N. Βακαρέσκος

Νὰ ἔχω παρακαλῶ ἀπόκρισίν σας.

Ἄρχο βόρνιτζε, ἐκεῖνο ὅπου γνωρίζω εἶναι ὅτι ὁ πανιερώτατος καὶ οἱ ἄρχοντες δὲν σαλεύουν πρὶν ἰδοῦν τὴν τύχην τοῦ πολέμου μας καὶ ὅταν καταλάβουν πὼς δὲν εἶναι πλέον δυνατὸν νὰ βαστάξωμεν, τότε μόνον σαλεύουν ὀλίγον... Στοιχάζομαι πὼς δὲν μὲ ἀπατοῦν, πλὴν ἢ εὐγενία της ἤμπορεῖ νὰ τοῦ μηνύσῃ νὰ ἐξηγηθῶν τὸ τί φρονῶσι...

10 februarie 1821, la ora 4 din zi

Vă salut frățește!

Domnul meu, aflu că înalt prea sfințitul episcop al Rîmnicului și cîțiva din veliții boieri intenționează să ne părăsească diseară.

Dacă așa stau lucrurile, cred că nu este firesc să plece dumnealor și să lase atîția oameni luptători fără cele trebuincioase pentru hrana lor și a vitelor lor.

Deci, vă rog să am un răspuns de la dvs., fiindcă eu nu încuviințez să ne lase fără rost.

Rămîn al dvs. rob și frate

N. Văcărescu

Vă rog să am răspunsul dvs.¹.

Boierule vornic. Ceea ce știu este că înalt prea sfințitul și boierii nu se urnesc înainte de a vedea soarta războiului nostru, și cînd o să înțeleagă că nu mai este cu putință să ne opunem, numai atunci urnesc puțin...² Cred că nu mă înșală. Dar domnia voastră puteți să le cereți să lămurească ce au de gînd...²

Acad. R.P.R., pach. DMXXXI₂ (fost ms. rom. 1650), f. 102. Orig. grec.

149

[10? februarie 1821]

N. Văcărescu cere informații despre forțele trimise împotriva lui Tudor.

[Φεβρουάριος 1821]

Ἄφένδημ,

Πέντε νεφέρια ξεκινοῦνται, ἔχει ἢ εὐγενία της ιδέαν ποῦ: Ἐγὼ δὲν ἔχω καμίαν, καὶ δὲν ξεύρω γιατί.

¹ Urmează răspunsul pe aceeași hirtie.

² Puncte de suspensie în text.

Ἐο σερδάρης Γεωργάκης καὶ καπετὰν Φαρμάκης μὲ πόσα χάρτζια ξεκινῆ-
θησαν; Ἐὰν ἔχη ιδέα, παρακαλῶ νὰ μὲ ιδεάσῃ.

Μένω τῆς ὑμετέρας ταπεινὸς

N. Βακαρέσκος

[10? februarie 1821]

Domnule ¹

Pornesc cinci neferi; d-voastră aveți idee încotro? Eu n-am nici o idee
și nu știu de ce [pleacă].

Serdarul Iordache și căpitanul Farmache cu câte unități au pornit?
Dacă știți, rog să mă înștiințați.

Rămîn al d-voastră umil

N. Văcărescu

Acad. R.P.R., Fondul familiei Văcărescu, pach. CMXXXI (fost ms. rom. 1650),
f. 20. Orig. grec.

A N E X Ă

la documentul nr. 149

[Φεβρουάριος 1821]

Ἐφένδημ,

Τὰ πέντε νεφέρια μὲ εἴκοσι πανδούρηδες ξεκινοῦνται νομίζω πρὸς τὸν σλου-
τζάρη Σολομῶντα.

Περὶ τῶν χάρτζιῶν τοῦ σερδάρη Γεωργάκη καὶ καπετὰν Φαρμάκη ιδέα
δὲν ἔχω. Τόσον ὅμως ἤμπορῶ νὰ τὴν εἰπῶ ὅτι ἐγὼ τὴν ἀγαπῶ καὶ τὴν σέβομαι,
ἢ εὐγενία τῆς ἀν δὲν μὲ ἀγαπᾷ μὲ ἀδικεῖ.

Τῆς εὐγενίας τῆς ὡς ἀδελφὸς καὶ δούλος

K. Σαμουρκάσης

[februarie 1821]

Domnule! ²

Cei cinci neferi cu douăzeci panduri pornesc, cred, la slugerul Solomon.

Despre unitățile serdarului Iordache și căpitanului Farmache n-am idee.
Numai atît pot să vă spun însă că eu vă iubesc și vă respect. Domnia voastră
dacă nu mă iubește, mă nedreptățește.

Al domniei voastre ca un frate și slugă

C. Samurçaç

Acad. R.P.R., Fondul familiei Văcărescu, pach. CMXXXI (fost ms. rom. 1650),
f. 20. Orig. grec.

¹ Către C. Samurçaç.

² Către N. Văcărescu.

Braşov, 10/22 februarie 1821

Tzervenvodalis către Hagi Pop să nu trimită mărfuri la Bucureşti.

Βρασσαβόν, τῆ 10/22 Φεβρουαρίου 1821

Πρὸς τὸν τιμιώτατον κύριον Χ. Κωνστατν. Πὼππ
Βιέννην

.....
Μέχρι παραλαβῆς ταύτης μοι ὅσα ἀβάντζα τοῦ λεγαριασμοῦ μου εὐρεθῶσιν εἰς χεῖρας σας, παρακαλῶ νὰ τὰ ἐμποδίσητε αὐτοῦ καὶ νὰ μὴν ἐμβάσητε ὀβολὸν διὰ Βουκουρέστι ἄχρι δευτέρας ὀρδενίας μου, διότι ἐλπίζω νὰ ἐπληροφορήθητε ἀρχύτερον, μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ ἐν Βλαχία ἡγεμόνος, τὰ εἰς Βουκουρέστι συμβεβηκότα καὶ ἀκαταστασίας. Πεζοδρόμος ἀπεσταλμένος ἐκ Βουκουρεστίου ἀπὸ 8/20 τούτου χθὲς ἔφθασεν ἐδῶ λέγων ὅτι τὸ κακὸν ἤϋξανε καὶ νὰ μὴν στείλωμεν ἐντεῦθεν μήτεπραγματείας, οὔτε ἄλλο τι δι' ἐκεῖ, καὶ πρὸς ρέγουλάν σας.
.....

Πρόθυμος δοῦλος σας

Στέφανος Δ. Τζεβενβόδαλος

[Adresa:] v. Cronstadt

Herrn Haggi Constantin Popp
Wienn

Braşov, 10/22 februarie 1821

Către prea cinstitul domn H. Constantin Pop
La Viena

.....
Pînă la primirea [scrisorii] de față, cite avansuri ale contului meu se vor găsi în miinile d-voastră rog să le opriți acolo și să nu trimiteți nici un ban la București, pînă la cea de a doua poruncă a mea, fiindcă nădăjduiesc că ați aflat mai din vreme de întimplările de la București și de neorînduiele care au urmat după moartea domnitorului din Țara Romînească.

Un curier, care a plecat pe jos de la București la 8/20 ale acestei luni și a sosit ieri aici, spune că răul creștea și să nu trimetem de aici într-acolo nici mărfuri, nici altceva. Spre știința d-voastră.
.....

Sluga d-voastră devotată

Ștefan D. Tzervenvodalis

[Adresa:] De la Braşov

Domnului Hagi Constantin Pop
La Viena

Acad. R.P.R., Corespondența Hagi Pop, pach. 136, dos. IX, doc. grecești.

11 februarie 1821

Scrisoarea lui Tudor Vladimirescu către N. Văcărescu despre «dreptățile norodului».

Cu multă plecăciune sărut cinstita mîna dumitale,

Cinstita scrisoarea dumitali cu multă plecăciune am priimit, din care alta nu înțeleg, fără decît văz că toate pornirile cele vrăjmășaști ale mai marilor noștri care le-au pornit asupra patrii le grămădești asupra-mi, ca cînd eu aș fi făcut sau aș face vre un rău patrii mele! Ci pã semne dumneata pã norod, cu al cărorã sînge s-au hrănit și s-au poleit tot neamul boieresc, îl socotești nimic și numai pã jăfuitori îi numeri patrie, măcar că eu nici asupra aceștii tagme nu sînt voitor de rău, ci încă mai virtos le voiesc întregimea și întărirea privilegiurilor.

Apoi de ce, fără nici un cuvînt al dreptății, mă categorisiți? Și cum nu socotiți că pã mine mă categorisește numai tagma jăfuitorilor, iar pã jăfuitori îi categorisesc toate neamurile! Văz dar că alta nu este, fără numai dumnezeu au înpietrit inimile mai marilor noștri, precum oarecînd pã ale eghiptenilor.

Dar, cum nu socotiți dumneavoastră că patric să cheamă popoulul, iar nu tagma jăfuitorilor? Și cer ca să-mi arăți dumneata ce înpotrivre arăt eu înpotriva popoulului? Că eu alta nu sînt decît numai un om luat de cătră tot norodul țării cel amărit și dosădit din pricina jăfuitorilor ca să le fiu chivermisitor în treaba cererii dreptăților! Iar tagma jăfuitorilor, căci nu le place una ca aceasta, au rădicat arme de moarte asupra patrii și a ticălosului norod! O, ce mare jale!

Dar, dacă este tagma jăfuitorilor dreaptă și norodul vinovat, cum de nu trimiteți dumneavoastră și pe la învecinatele neamuri ca să vedeți pã cine categorisesc: pã norod sau pã dumneavoastră? Și cu cine voiesc a ținea, cu dumneavoastră sau cu norodul, căci aceasta s-au vestit în toate laturile.

Prea bine știu pã dumneata că ești foarte înțelept și născut de neam slăvit și iubitor de patrie, și părinții dumitale niciodată nu s-au rădicat cu arme de moarte înpotriva patrii, ci cu înțelepciune multe orînduiele bune au făcut patrii.

Socotească-să de cătră înțelepciunea dumitale și aceasta, că norocul războiului este numa în mîna lui dumnezeu atotțiitorul și nu să știe cui îl va da și măcar de va birui tagma jăfuitorilor, dar tot nu poate fi norocit, căci va să-i hulească toată lumea; iar de nu va putea birui, unde vor scăpa dinaintea norodului?!

Ci, de voiești dumncata binele patrii, precum au voit părinții dumitali, trebuință este ca să ne întâlnim negreșit. Inșă, de vei binevoi, să am cinstit răspunsul dumitale: unde și cum, fiindcă norodul nu cere altcevași decît numai o dreptate ce poate fi folositoare și tagmei boierești.

Și cum zic: ori în ce chip vei pohti dumneata, să am cinstit răspunsul.
Și cu multă plecăciune sînt al dumitale plecată slugă

Theodor
1821 februar 11

[Adresa:]

În cinstita mîna dumnealui coconului Nicolache Văcărescu biv vel dvornic,
cu multă plecăciune.

Acad. R.P.R., ms. rom. 322, f. 224—225; ms. 3256 (cronica Dirzeanu), f. 32—33
(fără fraza finală). Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 74—75;
N. Iorga, *Izv. cont...*, p. 47—48 și E. Virtosu, *Tudor Vladimirescu, Pagini de revoltă*,
ed. a II-a, București, 1944, p. 124—125 (parțial).

152

11 februarie 1821

*Divanul trimite pe marele vornic Constantin Samurçaș cu puteri
depline în Oltenia pentru a potoli răscoala.*

Cinstite dumneata frate vel vornice de Țara de Jos, Constandine Samurçaș. Știut este dumitale că în părțile locului din județele du peste Olt s-au iuivit într-aceste trecute zile un sluger Theodor cu cîțiva tovarăși înclinați, carele ridicîndu-să cu apostasie asupra otcircuirii țării, au dat pricină cu aceasta și tuturor lăcuitorilor dintr-acele județe, trăgîndu-i pe unii dintr-înșii cu voie și fără¹ da voie întru ale sale socoteli, cu a căruia urmare nu numai că unile din orașile acelor județe dimpreună cu dumnealor boierii i toți lăcuitorii politiei Craiovia s-au strămutat acum pă vreme da iarnă, ci și toate trebile domneștii visterii s-au zăticnit. Și măcar că de aicea s-au trimis cîtăva oștire asupră-i, dar ca să să poprească această rea năvălire a acestui sluger și ca să nu să întimple vreo vărsare da sînge și zmăcinare între toți lăcuitorii părții locului, cum și cheltuieli mari spre dărăpănarea satelor țării, am socotit cu toții că este trebuință a merge unul dintre noi la Craiova spre a potoli acest peristasis de va sta prin putință cu mijloace ca să nu să aducă vărsare da sînge. Și fiindcă și dumneata te afli patriot, mai vîrtos, cu știință bună de părțile acelui loc, și boier cu bun ipolipsis, iubindu-te toți dumnealor boierii i neguțătorii și lăcuitorii acelor 5 județe, ca unul ce ai stătut acolo în patru cinci rînduri cu dregătoria căimăcării Craiovia, de aceea te pohtim ca să mergi dumneata la Craiova¹ cu desăvîrșită plirexusiuită, unde îndată ce vei ajunge acolo să pui în lucrare cite vei socoti că face trebuință de a se potoli și a să popri cugetul cel rău al numitului sluger și al tovarășilor săi dînd dumneata la toate hotărîre, care

¹ În *Activitatea poștei* se notează că la 12 februarie s-au dat 50 cai « dumnealui dvornicul Samurçaș cu 12 neferi, 12 lipcani, la Craiova » (E. Virtosu, *1821. Date...*, p. 14).

are a să ține și a să păzi cu nestrămutare, și dăspre partea noastră, făr' dă a mai cerc sfătuire sau povățuire de la noi. Și așa să rădici această turburare dintr-acele județe, odihnind pă boieri, neguțători, și pă toți lăcuiitorii pe la sălășluirile lor, ca să petreacă fieșcare liniștit făr' dă nici o temere sau frică.

Fevruar 11 ¹.

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dirzeanu), f. 31 v. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 73; N. Iorga, *Izv. cont...*, p. 45—46.

A N E X Ă
la documentul nr. 152

Fiindcă sluger Theodor Vladimirescul, carele întru amăgiri deșarte învăluindu-să, trăgînd și pă alți la sineși, acum singur cunoscînd netăgăduită-și datoria supunerii, cere o nepomenire vecinică a urmărilor sale, care cu toți într-o glăsuire priimind-o, îl încredințăm prin iscăliturile noastre cu jurămînt pă numele marelui dumnezeu, că atît pă numitul sluger Theodor cît și pe toți cei cu dînsul cinovnici arnăuți și oricîți s-au aflat într-această nălucire subt oblăduire-i, iertare, milostivire, ajutoare și după starea fieșcăruia răsplătire cu mîngîiere simțitoare și folositoare, asemenea și pandurii, iertare și nepomenire dă trecutele părerii amăgitoare. Și mergînd la ale sale, să să odihnească cu tot răpaosul ce și pînă acum l-au avut.

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dirzeanu), f. 32. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 74; N. Iorga, *Izv. cont...*, p. 46.

153

[București,] 11 februarie 1821

Se aprobă 1 000 groși cheltuieli de drum pentru doctorul Arsachi.

[Βουκουρέστι,] 11^η Φεβρουαρίου 1821

Γ ρ ό σ ι α

1 000, ήτοι χίλια γρόσια, χαρτζιράχι τῶ ἐξοχωτάτῳ ἰατρῶ Ἄρσάκη, ἀπερχομένῳ εἰς Κραϊώβαν μετὰ τοῦ ἀρχ. βορνίκου Κωνσταντίνου Σαμουρκάση.

Διωρισμένε σάράφη, δός.

Ἄ Ο ὕ γ γ ρ β λ α χ λ ι α ς Δ ι α ν ὄ σ τ ι ο ς, Grigorie Brincoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalachi Manu, Grigorie Filipescu, Gheorghe Filipescu.

¹ Divanul a încredințat lui C. Samurcaș și o carte pentru iertarea lui Tudor Vladimirescu și a oamenilor săi, pe care o anexăm.

Groși

1 000, adică una mie groși, cheltuieli de drum excelenței sale doctorul Arsa-chi, care pleacă la Craiova împreună cu boierul vornic Constantin Samurcaș. Orînduitule zaraf, să-i dai.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Miha-lachi Manu, Grigorie Filipescu, Gheorghe Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, visteria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 300. Orig. grec.

154

12 februarie 1821

Tudor Vladimirescu arată zăbitului de Romaniși pentru ce s-a răsculat poporul.

Că toată raiua împărătească dintr-această țară nemaiputînd suferi prăzile și jafurile ce li s-au făcut dă către mai marii lor, s-au sculat împotriva-le, iar pã dã altã parte prin agzimagzar și-au arãtat plîngerile și cererile cãtre prea Înalta Poartã, care și serhaturilor este știutã, avînd întrebare și judecatã cu acești trãdãtori.

Ci dumncata dã ai vreo volnicie de la prea Înalta Poartã a rãdica arme asupra raielui cei credincioase și supuse prea Înaltei Porți, urmează. Iar într-alt chip fãcînd, pãzește-te foarte tare ca sã nu cazi în primejdie și urgia prea puternicii împãrãții, fiindcã norodul nici cu oamenii împãrãtești nici cu nimenea bãtaie nu are, decît numai au judecatã cu cei ce i-au prãdat, fãrã milostivire și fãr' de știrea prea puternicii împãrãții.

Februar 12

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dirzeanu), f. 33. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 77; N. Iorga, *Izv. conf...*, p. 48 (greșit datat, 21 februarie).

155

12 februarie 1821

Drăgulinescu comunicã lui I. Magheru cã Iordache [Olimpiotul] a plecat cu 300 arnãuși împotriva lui Tudor Vladimirescu și cã în București domnește mare fricã de acesta.

Cu frãțeascã dragoste mã închin dumneavoastrã.

Asearã am sosit și eu de la București. Mare fricã este acoloa de slugeriul Tudor. Miercuri au mai plecat cãpitanu Iordaiche cu 300 de arnãuși, tot asupra slugeriului¹. Dar sã auzã cã vine Calimac.

¹ Iordache a plecat în ziua de 9 februarie.

La 13 februarie pleacă din Craiova « un trimis pã drumul Bucureștilor, spre întîmpinarea sãrदारului Iordache pînã la Țolãnești » (E. Virtosu, *op. cit.*, p. 14, 27).

Înștiințați-mă ce s-au mai urmat: atît de Tudor, cît și de ceilalți saraschieri ai noștri, care sînt asupra lui. După ce-mi va veni răspuns de la slugeriu Costi, vin și eu într-acoalea.

Și sînt al dumneavoastră ca un frate.

Drăgulinescu biv polcovnic

1821, februar 12

[Adresa:] Cinstiți și mie ca niște frați: dumnealui cuscrul Ioniță Măgheriu căpitan și dumnealui cumnatului Gheorghe, cu frățască dragoste.

Acad. R.P.R., doc. CCXC/98. Orig. rom.

156

[București,] 12 februarie 1821

Se aprobă banii necesari căminarului Sava pentru muniții.

[Βουκουρέστι,] ἰβη Φεβρουαρίου αὐκα⁹

Γ ρ ό σ ι α

5 000, ἤτοι πέντε χιλιάδες γρόσια, τῷ ἄρχ. καμινάρη Σάββα δι' ἀγορὰν τζερχανέν, ἤτοι:

Γ ρ ό σ ι α

2 000 διὰ τὸν διὰ λογαριασμὸν του καὶ τῶν νεφερίων του τζερχανέν.

3 000 ἔτι διὰ λογαριασμὸν τοῦ τόπου καὶ σταθῆ εἰς φύλαξιν.

5 000

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Ὁ Οὐγγροβλαχίας Διονύσιος, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu, Κωνσταντῖνος Σαμουρκάσης, Γεώργιος Σλατινιάνος, Gheorghe Filipescu.

[București,] 12 februarie 1821

Groși

5000 adică cinci mii groși boierului căminar Sava pentru cumpărare de muniții adică

Groși

2 000 pentru muniții pe socoteala lui și a neferilor lui.

3 000 încă pe socoteala țării, să se păstreze.

5 000

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalachi Manu, Grigorie Filipescu, Constantin Samurcaș, Gheorghe Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 307. Orig. grec.

[București,] 12 februarie 1821

Se aprobă 1000 groși cheltuieli de drum pentru doi călărași trimiși la Constantinopol cu răspunsul boierilor către sultan.

[Βουκουρέστι,] ἰβ'η Φεβρουαρίου ,αωκα^{ου}

Γ ρ ό σ ι α

1 000, ἤτοι χίλια γρόσια, χαρτζιράχι δυσι καλαράσηδαις ἀποστελλομένοις εἰς βασιλεύουσαν με ἀποκριτικᾶ τῶν εὐγενεστάτων ἀρχόντων πρὸς τὸ θεοφρούρητον ὕψος του, εἰς πηγαينوερχομόν.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Al Ungrovlahici Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu, . . . , Gheorghe Filipescu.

[București,] 12 februarie 1821

Groși

1 000 adică una mic groși, cheltuieli de drum dus și întors pentru doi călărași trimiși la Constantinopol¹ cu răspunsurile prea nobililor boieri către înălțimea sa de dumnezeu păzită.

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahici Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalachi Manu, Grigorie Filipescu, . . .², Gheorghe Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistoria Tării Rom., dos. 2216 c, f. 299. Orig. grec.

Ianușești, 12 februarie 1821

Hagi Ianuș răspunde cîrmuirii Tării Romînești că nu poate să dea cu împrumut suma cerută.

Γιαννοσέστι, τῆ 12 Φεβρ. 1821

Πρὸς τοὺς ἀρχοντας διοικητὰς τῆς αὐθεντίας Οὐγγροβλαχίας

Βουκουρέστι

Δουλικῆ τῆ ὑποκλίσει ἐδεξάμεθα τὸ ἀπὸ τὰς 2 τοῦ τρέχοντος πανευγενὲς προσκυνητὸν καὶ τὰ προσταττόμενα ἔγνωμεν. Οἱ ταπεινοὶ δοῦλοι σας κατὰ πάντα

¹ În *Activitatea poștei* se notează că în aceeași zi s-au dat opt cai pentru « doi călărași la Țarigrad, iar din Oltenița cu șase cai până la Razgrad » (E. Virtosu, *op. cit.*, p. 15).

² Indescifrabil.

καιρὸν καὶ διαφόροις τρόποις ἐδουλεύσαμεν τὴν φίλην πατρίδα μὲ ἄκραν μας προθυμίαν καὶ ζῆλον, κατὰ τὸ ἀπαραίτητον χρέος ὅπου ἔχομεν εἰς αὐτήν, ὡς καὶ ἤδη κατὰ τὴν ζήτησιν τοῦ ἐντίμου διβανίου Κραγιώβας ἐμετρήσαμεν ὅσα μετρητὰ ἔτυχαν εἰς τὴν κάσαν μας. Καὶ αὐτὰς τὰς τριάκοντα χιλιάδας, ὅπου προστατόμεθα παρὰ τὴν εὐγενίαν σας, μὲ ταπεινὴν προθυμίαν νὰ ὑπακούσωμεν ἡμασταν ἔτοιμοι τὴν σεβαστὴν ὑμῶν ἐπιταγὴν, πλὴν μὲ τὸ νὰ ἀπὸ κακὴν τύχην διεσκορπίσθη ἡ Κραγιώβα, καὶ νεκρωθείσης κάθε ληψοδοσίας οὐ δυνάμεθα νὰ ἐκτελέσωμεν τὴν προσταγὴν τῆς πανευγενείας σας. Ὅθεν καὶ ἐξαιτοῦμεν πανευγενῶς συγγνώμην μὲ τὸ νὰ μὴν ἠδυνήθῃμεν διὰ τὰ καιρικὰ συμπτώματα νὰ συνδράμωμεν τὴν πωθητὴν πατρίδα εἰς αὐτὴν τὴν δεινὴν καὶ κατεπείγουσαν περιστάσιν καὶ ἀνάγκην της. Ταῦτα μὲν δουλικῶς, μένομεν δὲ μὲ βαθύτατον σέβας

τῆς ὑμετέρας πανευγενείας σας

ὑποκλινέστατοι δοῦλοι

[X. Ἰωαννουόσης]

Ianușești, 12 februarie 1821

Către boierii cîrmitori ai Ungrovlahiei

La București

Cu plecăciune supusă am primit prea cinstita scrisoare din 2 curent și am văzut cele poruncite. Robii d-voastră prea plecați în tot timpul și în diferite moduri, am servit patria prietenă cu foarte multă bunăvoință și cu zelul cuvenit datoriei ce aveam față de ea. Precum după cererea cinstitudinii divan al Craiovei, i-am dat deja tot numerarul care s-a întîmplat să fie în casa noastră. Iar în legătură cu cele treizeci mii cerute de domnia voastră, eram gata să împlinim cu plecată bunăvoință cinstita d-voastră poruncă. Deoarece însă din nefericire populația din Craiova s-a risipit, iar afacerile au ajuns la un punct mort, nu putem să împlinim prea cinstita poruncă a d-voastră¹. Prin urmare vă cerem iertare întrucît nu putem din cauza evenimentelor să ajutăm patria dorită în această grabnică nevoie a ei și împrejurare. Rămînem cu cel mai adînc respect

ai domnicii voastre prea supuși robi

[Hagi Ianuș]

Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuș, 703, f. 51. Text grec.

¹ Într-o scrisoare trimisă din Sibiu la 30 martie 1821 casei Papatheo și Scardis din Viena, Hagi Ianuș scrie între altele:

« Ἡμεῖς εἰς τὰς εἴκοσι τοῦ παρόντος ἐκατεωδῶθημεν ἐδῶ ἐξ' αἰτίας τῶν ἀποστατῶν ὅπου ἐσηκώθησαν εἰς τὴν Βλαχίαν, καὶ κατ'αὐτὰς θέλομεν σᾶς τραβίσει καὶ καμῖαν πόλιτζαν ἢ εἰς χάρτινα ἢ εἰς εἰκοσάρια » (Noi am sosit aci la 20 ale lunii curente din cauza apostatilor care s-au ridicat în Țara Romînească; zilele acestea o să vă tragem o poliță sau în bani hîrtic sau icosari) (Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuș, 703, f. 52. Text grec).

14 februarie 1821

Suma împrumutată de divanul Craiovei de la Hagi Ianuș pentru trupele trimise împotriva lui Tudor Vladimirescu.

[Într-un registru comercial al casei Hagi Ianuș este trecută următoarea însemnare:]

14 Φεβρουαρίου 1821

“Ὅσα τῶν διβανίτων ἀρχόντων ἐστείλαμεν ἀπὸ Γιαννουσέστι εἰς Κραϊώβαν, κατὰ τὴν ὁμολογίαν των, διὰ τὴν χρεῖαν στρατευμάτων ἐπὶ Θεοδώρου 5 000.

(Suma ce am trimis de la Ianușești boierilor din divanul Craiovei¹, potrivit cu zăpisiul lor, pentru nevoile oștilor împotriva lui Tudor, 5 000)².

Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuș, 518, f. 160. Text grec.

160

[București,] 14 februarie 1821

Cîrmuirea aprobată 1 050 groși pentru cumpărarea de muniție trimisă la Craiova.

[Βουκουρέστι,] 18^η Φεβρουαρίου ,αωκα^ω

Γ ρ ό σ ι α

1 050, ἕτοι χίλια πενήντα γρόσια, διὰ 1 000^{ου} τεστέδες φυσέκια, ὁμοῦ μὲ τὰ ἔξοδα τῶν σενδουκίων των, τὰ ὅποια ἐστάλησαν εἰς Κραϊώβαν

Διωρισμένε σαράφη, δός

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu, ... Gheorghe Filipescu.

¹ În *Activitatea poștei* se notează la 16 februarie: «ștafeta ce au venit cu bani de la Hagi Enuș, întors la Enușești» (E. Virtosu, *op. cit.*, p. 27).

² În condicile casei Hagi Ianuș se află și alte însemnări cu privire la sumele date în legătură cu răscoala, pe baza unor zăpise care nu s-au găsit.

Astfel, în 1823 se consemnează plata unei sume «lui Gheorghe Hronologlu care ne-a vindut un zăpis de 5 000 groși al boierilor din București, cu data de 4 martie 1821» (Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuș, 669, f. 111). Același zăpis este menționat și în actele din 1824 și 1825 privind datoriile țării, unde se arată că tocmai pentru suma din acest zăpis cere dobândă biv vel vistier Hagi Moshu (Arh. St. Buc., Condica domnească 111, p. 86 și condica 125, p. 289—293). În aceeași condică a casei Hagi Ianuș se consemnează și un alt zăpis de 2300 groși al lui Ghencea aga, cu data de 28 martie 1821, și altul al casei menzilorilor semnat de stolnicul Ștefan, pentru 484 groși.

Groși

1 050 adică una mie cincizeci groși, pentru 1 000 testele cartușe și cheltuiala lăzilor în care au fost trimise la Craiova.

Orînduitule zaraf, să-i dai.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu, . . . ¹, Gheorghe Filipescu ².

Arh. St. Buc., Administrative vechi, visticieria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 301. Orig. grec

A N E X Ă

la documentul nr. 160

[Βουχουρέστι.] ἰδὴ Φεβρουαρίου 1821^{ου}

Γ ρ ό σ ι α

150, ἤτοι ἑκατὸν πεντήκοντα γρόσια, χαρτζιράχι τῷ βατάχῳ τῶν καλαρᾶσιδων, ἀποστελλομένῳ εἰς Κραγιώβαν μὲ τζεπχανέ καὶ μὲ χαζνέν.

Διωρισμένε σαράφη δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalachi Manu, Grigorie Filipescu, . . . , Gheorghe Filipescu.

[București,] 14 februarie 1821

Groși

150, adică una sută cincizeci groși, cheltuieli de drum vătafului călărașilor care este trimis la Craiova cu muniții și cu bani ³.

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu, . . . ⁴, Gheorghe Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, visticieria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 303. Orig. grec.

¹ Indescifrabil.

² Pe foaia 305 se află următoarea însemnare: Ἄρχ. στόλνικε ἄς δώση τῷ ἀρχ. κλωτζ. γρόσια χίλια πεντήκοντα διὰ φυσέκια καὶ λαμβάνει πετζετλουίτον παρὰ τοῦ μεδελνιτζάρη Διρζάνου (Boier stolnic! să dai boierului clucer una mie cinci sute groși pentru cartușe și să primești un pecetluit de la medelnicerul Dirzeanu).

³ În aceeași zi poșta pune la dispoziție opt cai pentru «vătafu de călărași, cu un călăraș cu gephane, la Craiova» (E. Vîrtosu, *op. cit.*, p. 15).

⁴ Indescifrabil.

[Craiova,] 14 februarie 1821

Sinet la mâna căpitanului Ion Bălțățeanu, să fie scutit de dări ca unul ce cu oamenii săi sprijină stăpînirea împotriva răscoalei.

De la căimăcămia Craiovei, cu divanu.

Fiindcă Ion Bălțățeanu den satu Bălțății de Sus, de sud Mehedinți, s-au sculat de sineși și, strîngîndu-ș buluc de feciori ostași după porunca stăpînirii ce au văzut-o, au venit împreună cu dînșii spre ajutorul stăpînirii; și pentru ca să fie de acum înainte știut și cunoscut că este căpitan asupra oamenilor săi cîți i-au strîns și va mai strînge, i s-au dat această carte a divanului la mină-i, ca să o aibă drept sinet, cu care să fie apărat cu toată casa de orice angarii și dări ce vor fi pă altă breslă, asămenea ca dînsul. Și dînd dumnezău să să liniștească, cunoscîndu-i-să vredniciia slujbei sale, va dobîndi deosăbită cinste și milă a stăpînirii, cu care va fi în odihnă și în liniște în toată viața sa, după cum și feciorii săi asăminea vor rămînea nesupărați de dăjdii și de alte angarii în veci.

1821 februar 14

Carele are a fi supt comanda slujcrului Solomon, stăpînul lor și căpeteniia ce le este.

Galaction al Rîmnicului ¹

Ioan Tîpaldos ¹

Dim[itrie] Bib[escu]

Acad. R.P.R., doc. CXI/81. Orig. rom., pecete aplicată în tuș.

București, 14 februarie 1821

Caimacamii instituie un control asupra străjilor de noapte din București.

Noi caimacamii Țării Rumînești, către dumnealui cinstitul fratele biv vel vornic Gheorghache Filipescu.

Trebuință fiind ca orinduilele străji să se afle împlinindu-și datoria mai cu deadînsul, să nu se întîmple în politie ataxii, mai virtos noaptea, cînd toți se află în odihnă făr-de grijă și cei cu cugete rele atunci pot să-și găsească vremea lor de vreo supărare, cînd străjile ce sînt orinduile nu-și vor păzi datoria a priveghea și a se preîmbla pe ulițe; de aceea poftim pe d-ta să primești această însărcinare de priveghere în semtul podului Mogoșoaei, luînd împreună cu

¹ Iscălitură în grecește.

d-ta și pe alți doi din boierii părții locului, ce vei socoti fără pregetare, pe cari să ni-i arăți ca să-i pohtim osebit și pe d-lor a primi această îngrijire și cu toții dimpreună, luînd cu d-voastră orînduita strajă, să vă aflați cu multă priveghere în semtul acesta, ocolind noaptea toată partea aceasta și băgînd de seamă ca să se păzească bunul nizam și odihna ncîbîntuită a tuturor cîți se află cu lăcuința într-acest semt.

1821 februarie 14

Asemenea patru pitace s-au făcut către 4 boieri orînduiți: unul către dumnealui vornicul Manu pe podul Calicilor, unul către vornicul Alexandru Ghica pe podul Beilicului, unul către aga Costache Cornescu pe podul Tîrgului de Afară, unul către dumnealui vornicul Grigorie Băleanu prin politia Bucureștilor.

Arh. St. Buc., Condica domnească, 96, p. 208. Publicat de V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 55.

163

[15? februarie 1821]

Tudor Vladimirescu cere vornicului Constantin Samurcaș lămuriri asupra acțiunilor ce se întreprind, trimițîndu-i totodată și « cere-rile norodului ».

Copie întocmai după cel adăvărat pitac, carele s-au dat dumnealui banului Mihalache Ghica.

Cu multă plecăciune sărut cinstită mîna dumatiale.

Am primit cu multă plecăciune prea cinstită scrisoarea dumatiale și am înțeles toate cele poruncite.

Celebi, văz că dumneata și slăvitul consulat, unele scrieți și arnăuții carei sînt aici în partea locului altele urmează. Pentru care, atît pentru a lor urmare, cît și pentru toate altele, prin grai va arăta dumatiale sineor Macedonschi.

Ci dă sînt adăvărate scrisăle, să să tragă și arnăuții unde am zis, dă loc.

Celebi, eu sînt tot cel adăvărat robul dumatiale și în toată vremea mă rog lui dumnezeu ca să văz pă dumneata norocit. Și acum este vreme cînd să te faci dumneata norocit și sufletește și în viață, dă vei pofti binele obștii și al celor ce să trudesesc pentru dreptate.

Trimisei și cererile norodului și ale celor ce să ostenesc și să trudesesc, și mă rog să am în grabă prea cinstit răspunsul dumatiale ca să știe și norodul ce să urmeze.

Și cu multă plecăciune sînt al dumatiale prea plecată slugă

Theodor

[Adăugat ulterior:]

Acest pitac [este] al slugerului Theodor, ce-l trimite către răposatul vornic Constandin Samurcaș,¹ și care s-au fost însoțit și cu ponturile cele din partea norodului, care ponturi în sfârșit numai este scris cu condeiu răposatului sluger.

Acesta s-au prescris dă mine, după cel adăvărat pitac al slugerului Theodor.

G. Macescu

1838, aprilie 28

E. Virtosu, *Despre Tudor Vladimirescu*, p. 63—64. Publicat, cu deosebiri de lectură, și de dr. P. Samarian, *Contribuția Ialomiței la istoria neamului. Ceva din trecut: Documente inedite din timpul lui Tudor*, în *Pământul* (Călărași), II (1933), nr. 32—34 din 4 iunie, p. 2; reproduș de N. Iorga, *Noi scrisori ale lui Tudor Vladimirescu*, în *Revista istorică*, XIX (1933), p. 162—163.

164

București, 15 februarie 1821

Notă informativă despre evenimentele din Țara Românească, trimisă autorităților militare ruse din Basarabia.

№ 12.

Бухарест 15 февраля 1821

Произшествия в Малой Валахии день ото дня становятся важнее. Толпы народа предводительствуемого Теодором Владимиреско, весьма увеличались, и хотя силы оных в точности еще не известны, однако, судя по успеху действий их, надобно думать, что не скоро могут они быть разогнаны собранными в Крайове Арнаутами, коих число до 500 или 600 человек простирается. Монастырь Мотрю, находившийся некоторое время в осаде от возмущившихся, наконец принужден был сдаться на капитуляцию, и все запершиися было в оном, как бояре, так и арнауты и Пандуры, выпущены без всякого прикосновения. Теперь же подвинулись толпы сии ближе к Крайову и находятся не далее как в 4-х часах от сего города. Все жители онаго уже разбежались, и никто не остался более как только один Каймакан с несколькими боярами, службою обязанными. Да и он, как говорят, держит на дворе своем в готовности почтов[ую] лошадь, дабы, при первой опасности, ускатать поскорее. Жена его прибыла уже сюда.

В Бухаресте сделано распоряжение для обеспечения города очень хорошее; чрез целую ночь рассылаются по всем улицам арнауты для обходов, по 40 и 50 человек вместе, от чего и не случилось еще никаких злонамеренных предприятий, со стороны бродяг, во множестве в Бухаресте обретающихся.— Между тем Бояре получили уж[е] от нового Господаря князя Калимаха некоторые повеления, вследствие дошедши[x] в Константинополь о сем

¹ În aceeași zi poșta din Craiova pune la dispoziție doi cai pentru un « nefeș cu scrisori către dumnealui dvornicul Samurcaș, până la Vadu Lat ». (E. Virtosu, *op. cit.*, p. 27).

возмущении сведений; он предписывает им, чтобы они употребили всю свою заботливость и прекращении дальнейшего распространения сего возмущения, и что как им должны быть известны и причины онаго, то в случае худых последствий, они будут за все ответствовать. Бояре, по получении такого предписания, избрали Ворника Самуркаша, как известного более других в Малой Валахии, по бытности тамо несколько раз Каймаканом, и отправили в Крайово с полною мочью употребить все средства, кои найдет он удобными, для воздержания от дальнейших возмущений возстающего народа. Они провозглашают к народу, что возстание его есть беззаконное, а народ отвечает что и грабежи были беззаконные. Следовательно из сего можно заключить, что переговоры будут затруднительны, и народ ободренный начальными успехами своего предприятия, без сомнения будет ожидать возвращения всего того, что у них заграблено; а Бояре едва ли удовлетворят их в сем. Да и на предбудущее время без сомнения будет народ желать постановления прочнейших правил, для обеспечения их собственности.

Малая Валахия почти вся уже возстала. Два человека, повеление коих было народу противно, по одним слухам лишены будто бы жизни, а по другим сосланы в монастырь Тисману.

Какое участие приемлют турки в сем возмущении еще не известно. Когда Крайовские Бояре требовали от Виддинск[ого] паши что бы он прислал для защиты их войска, то он отвечал, что по силе трактатов с Россиею существующих, не может сего сделать, но чт[о] если таковое требование будет предписано всеми боярами Букарестскими и Российским консулом, тогда может он без затруднения отправить около 3 т. войска. Однако Бояре Букарестские не смели сего сделать, видевши, что и Российский консул не мог решиться приступить сам собою к столь важному пункту, касающемуся до нарушения трактатов.

№. 12.

București, 15 februarie 1821

Evenimentele din Oltenia devin pe zi ce trece tot mai importante. Cetele poporului, conduse de Tudor Vladimirescu, s-au înmulțit foarte mult, și deși forțele lor nu se cunosc încă cu precizie, totuși judecînd după succesul acțiunii lor, trebuie să credem că ele nu vor putea fi împrăștiate curînd de arnăuții strînși la Craiova, al căror număr este de 500 sau 600 de oameni. Mănăstirea Motru, care a fost cîtva timp asediată de răsculați, a fost silită în cele din urmă să capituleze și toți cei care se închiseseră în ea, boieri cît și arnăuți și panduri, au fost lăsați să plece nestingheriți. Astăzi, aceste cete s-au apropiat mai mult de Craiova și se află nu mai departe de 4 ore de acest oraș. Toți locuitorii din acest oraș s-au împrăștiat și nu a mai rămas mai nimeni, decît caimacamul cu cîțiva boieri obligați să rămînă acolo prin slujba lor. Dar pînă și el, după cum se spune, ține în curte pregătit un cal de poștă, ca să plece imediat la primul semnal de pericol. Soția sa a sosit deja aici.

În București s-a dat o poruncă foarte nimerită pentru securitatea orașului în cursul nopții sînt trimiși pe toate străzile arnăuți în patrulare, cîte 40 și 50 de oameni împreună, și datorită acestora nu s-a întîmplat încă nici un fel de fapte rău intenționate din partea vagabonzilor, care se află în București în mare număr. Între timp, boierii au primit de acum uhele porunci de la noul domn, prințul Callimachi. În urma informațiilor ajunse la Constantinopol cu privire la această răscoală, Callimachi le poruncește să-și dea toată silința să oprească întinderea acestei răscoale și pentru că ei trebuie să cunoască și pricinile ei în caz că aceasta va avea urmări rele, ei vor fi răspunzători pentru toate. După primirea acestei porunci, boierii au ales pe vornicul Samurcaș, ca unul care era cunoscut mai bine decît alții în Oltenia, pentru că fusese acolo de cîteva ori caimacam și l-au trimis la Craiova cu depline împuterniciri să întrebuițeze toate mijloacele, pe care le va găsi potrivite, spre a opri poporul răzvrătit să continue a se răscula. [Boierii] declară poporului că răscoala este o fărădelege, iar poporul răspunde că și jafurile au fost o fărădelege.

Prin urmare, de aici se poate deduce că tratativele vor întîmpina mari greutăți și că poporul încurajat de succesele inițiale ale acțiunii sale va aștepta, fără îndoială, să i se restituie tot ceea ce-i fusese jefuit și cînd îndoielnic, dacă boierii îi vor satisface această revendicare; cert este însă faptul că și pentru viitor poporul va dori instituirea unei orînduiri mai temeinice pentru a i se asigura proprietatea.

Oltenia este răsculată aproape în întregime. Doi oameni, a căror purtare n-a fost pe placul poporului, potrivit unor zvonuri, au fost omoriți, iar după alte zvonuri, au fost surghiuniți la mănăstirea Tismana.

Nu se știe încă cum vor proceda turcii cu această răscoală. Cînd boierii din Craiova au cerut pașei de la Vidin să le trimită trupe pentru apărarea lor, acesta le-a răspuns că în virtutea tratatelor existente cu Rusia nu poate face aceasta; dar dacă asemenea cerere va fi semnată de către toți boierii din București, precum și de consulul rus, atunci el le va putea trimite, fără greutate, aproximativ 3 000 de oameni. Boierii din București însă n-au îndrăznit să facă aceasta, văzînd că nici consulul Rusiei nu s-a putut hotărî să acționeze de unul singur într-o problemă atît de importantă, care se referă la violarea tratatelor.

Arhiva Centrală Istorică Militară de Stat U.R.S.S., Moscova, fond. 182, pachet 6, dos.18, partea I, f. 775—778.

165

[Craiova,] 15 februarie 1821

Ioan Tipaldos convoacă pe Nicolae Glogoveanu la lucrările divanului din Craiova.

Cu frățescă dragoste mă închin dumitale, frate arhon clucer Nicolae Glogovene...¹

¹ Doc. rupt.

Atit datoria patriei cît și a stăpînirii te face ca să te afli aici la tahtul căimacâmii ca un dregător al divanului, ce ești ¹, să căutăm delicatele trebuință ce sînt. De aceea scriu dumitale și te pohtesc ca să te scoli negreșit de unde t[e ve]ji ² afla și să vii fără zăbavă aici, căci s-au pornit îndestu[la]t[ă] ² oștire asupra vrăjmașului și avem 'nădejdc de la dumnezeu ca să-l înfringă și să-l sfarămce. Și că ai priimit scrisoarea și [că] ² te scoli să vii, să am frățesc răspunsul dumitale.

Sînt al dumitale ca un frate

Ioan Tipaldos ³

1821 februarie 15

Acad. R.P.R., doc. CCCXXXIV/159. Orig. rom. Publicat de N. Iorga, *Scrisori inedite*..., p. 36.

166

[Înainte de 16 februarie 1821]

« Cererile norodului rumînesc », formulate de Tudor Vladimirescu.

Înainte de 16 februarie 1821

Cererile norodului rumînesc.

Pont
1 Domnul țării să nu aducă cu înălțimea [sa] aicea în țară mai mulți boieri greci decît patru, adică un postelnic mare i un cămăraș i un portar și un grămătic mare.

2 Toate scaunile arhieresti și toate mănăstirile țării să fie apărate cu totu de cătră călugări greci, rămîind pe sama țării, precum este legat și precum să coprinde în hat[î]șiriful răposatului întru fericire împăratul sultan Selim din anu 1802.

3 Din șase dăjdii, care s-au întocmit de către măriia sa domnul Caragea, dooaă să lipsască cu totu, iar patru să rămîie, cu urmare după aceiași legătură, socotindu-să pe trei luni, una.

4 Toate cite s-au întocmit și s-au făcut de către răposat întru fericire domnul Alexand[ru] Suțu să să strice cu totu, și să rămîie toți streinii și toate cumpăniile precum s-au întocmit de către măriia sa domnul Caragea; cum și toate ludile cite s-au mai adăogat pe la județe de către numitul domn Suțu să să

¹ La 26 ianuarie N. Glogoveanu a fost numit ispravnic de Mehedinți, tovarăș cu Costache Ralet, în locul spătarului Costachi Racoviță. (*Oltenia*, III, p. 171—172). Acesta din urmă a fost destituit și pus sub urmărire din cauză că a jefuit pe locuitori (Arh. St. Buc., *Condica domnească* 96, p. 209).

² Doc. rupt.

³ I. Tipaldos a fost numit caimacam al Craiovei la 16 mai 1820 (*Hurmuzaki*, XX, p. 515). Spre sfîrșitul lunii decembrie 1820 el se afla în București de unde scria unui cunoscut făcînd aluzie la evenimentele care se pregătesc (Arh. St. Buc., *Corespondența Hagi Ianuș*, pach. 402, doc. 10; fondul Glogoveanu, doc. 511/1820). La 17 aprilie 1821 se afla deja plecat la Brașov (Arh. St. Buc., *Corespondența Hagi Ianuș*, pach. 34, doc. 20 și 115).

scază; iar anaforalile și întăririle ce s-au făcut de către acel domn asupra arătatelor madele, în fața norodului, să să arză toate; precum și oieritul și dijmăritul și vinăriciu, să nu fiie slobod a să mai adăoga măcar un bănuț piste legătura ce s-au făcut de către domnul Caragea.

5 Havaietul tuturor vitelor și al mărfurilor, care de la o vreme încoaci s-au obișnuit a să luoa cu nume de havaet al vistierii și al altora, precum și vama du prin orașă și sate, să lipsească cu totu, rămîind ca să ia vama numai la marginile țării de la toți care intră și iasă cu mărfuri; fiindcă dintr-această pricină, a greotății havaeturilor și a vămilor, neguțatoriia au încetat cu totu, ajungînd țara în cea desăvîrșită lipsă a banilor. Căci această țară de dumnezeu păzită, altă tarapana nu are, decît numai cu neguțatoriia trăiește. Precum și vama ce să va luoa la margini să fiie ușoară, precum s-au urmat în domniia răposatului Alexandru vodă Ipsilant.

6 Toate dregătoriile țării, atît cele politicești, cît și cele bisericesti, de la cea mare pînă la cea mai mică, să nu să mai orînduiască prin dare de bani, pentru ca să poată lipsi jafurile din țară.

Asemenea și toate dările preoțești să să scază, rămîind după cuviință. Și preoți cu dare de bani să nu să mai facă, ci numai care va fi destoinic și unde face trebuință.

Zapcii prin plăși să nu fiie slobod a să orîndui cîte doi, ci numai cîte unul, și acela să fiie pămîntean, și prin chezășie că nu va face jaf.

7 Caftane cu bani să înceteze cu totu de a să mai face, ci numai după slujbă.

8 Havaietul înnoirii tuturor sineturilor privileghiiaților să să scază, rămîind după cum s-au întocmit de către răposat domnul Alexandru Ipsilant; și nici pe bresle, nici scutelnici, ajutoare să nu fiie slobod a să mai scoate nicidecum, fără numai cînd va fi vreo mare trebuință a țării și cunoscută de tot norodul.

9 Poslușnicii să lipsească cu totul, fiindcă este numai un catahrisis al țării și folos al jăfuitorilor; precum și toți scutelnicii streinilor să lipsască cu totu.

10 Dregătoriia spăthării cei mari, dinpreună cu toți dregătorii și toți slujitorii spăthărești, să lipsască cu totu, fiindcă este de mare stricăciune țării, despre partea jafurilor, *cu căpi:ăniile lor cele spăthărești*¹.

11 Țara să fiie volnică a-ș face și a ținea patru miie de ostași panduri cu căpeteniile lor și doao sute arnăuți, scutiți de toate dările, și cu leafă ușoară, a căroră leafă să să iconomiscască din veniturile mănăstirilor.

12 Toate lefile streinilor să lipsască cu totu.

13 Toți dregători judecătoriilor și ai calemurilor să să înpuțineze, rămîind numai precum au fost în vechime; și lefile. să le fiie ușoare.

Asemenea și havaetu jălbilor și cărților de judecată să să scază.

14 Prăvilnicasca Condică a domnului Caragea să lipsească cu totu, nefiind făcută cu voința a tot norodul; iar a domnului Ipsilant să rămîie bună și să să urmeze.

¹ Textul *cursiv* a fost răzuit în parte.

- 15 Mitropolitu cel de acum să lipsască, nefiind orînduit cu alegerea și voința a tot norodul; și să să rînduiască altul, pe care va pohti norodul.
- 16 Păinea și carnea și toate cele de mîncare, cîte es dintr-această țară, să să întocmească a să vinde prin orașă, lăsîndu-să cîștig brutarilor i casapilor și băcanilor numai la zece unul peste prețu ce să va cumpăra de la lăcuitori, și toți precupeții du prin orașă să lipsască cu totu.
- 17 Toată familia și toți oamenii răposatului domn Suțu să să rădice din țară, ca unii ce au fost numai niște ucigași ai aceștii țări.
- 18 Dumncalui caminar Bibescu și dumnealui stolnic Viișorean să să izgonească din țară, ca unii ce au îndrăznit de au ucis norodul cu arme de moarte, fără a-i întreba ce le este cererea.
- 19 Hagi Enuș, carile nu s-au purtat ca un neguțător, ci s-au întovărășit cu jăfuitorii, din care pricină s-au făcut mare pradă țării, cu totu să să izgonească din țară afară, vînzînd și rădicînd toate cîte are în țară.
- 20 Doi hoți predați, anume Iovan Rogobete și Ghiță Hoțul cu ceata lui, care s-au predat într-acest an și nu s-au ținut, ci și acum s-au mestecat la fapte tilhărești, să să puie la ocnă pentru toată viața lor, sau să să omoare în fața norodului, pentru pildă ¹.

E. Virtosu, *Despre Tudor Vladimirescu*, p. 64—67. după originalul din hîrțile rămase de la poetul Al. Macedonschi. Publicat cu deosebiri și de dr. P. Samarian, *Contribuția Ialomiței...*, în *Pămîntul* (Călărași), II (1933), nr. 32—34 din 4 iunie, p. 2; reprodus de N. Iorga, *Noi scrisori...*, în *Revista istorică*, XIX (1933), p. 163—165. O variantă în limba germ., *Hurmuzaki*, XX, p. 592—594 (Vezi doc. următor).

F o r d e r u n g e n,
welche das wallachische Volk in der Wallachcy macht.

1. Der Fürst der Provinz soll nicht mehr, als vier Bojaren, welche Griechen sind, mit sich bringen, räumlich ein Rath, einen Kämmerer, einen Wacheaufseher (portarium) ², — und einen Secretär.

2. Alle bisclöflichen Sitze und alle Klöster der Provinz sollen von den griechischen Mönchen geräumt werden, nur die ältern sollen für einen Theil der Provinz bleiben, wie es von dem weiland Kaiser-Sultan Selim im Jahre 1802 statutennässig angeordnet worden ist. Der Metropolit so wie die drey Bischöfe mit allen Klöstern sollen verpflichtet seyn Schulen in türkischer Sprache zu halten, zu welchen die Jugend der wallachischen Nation, reich und arm, den Zutritt habe und auf Kosten des Kirchebschatzes gelehrt werden.

3. Aus den sechs von dem Fürsten Carage eingeführten Abgaben sollen zwey gänzlich aufgehoben, vier derselben aber beybehalten und vierteljährig einbehalten werden.

¹ Ponturile 19 și 20 sînt scrise de Tudor Vladimirescu.

² Portarius, Thorwärter, Thorhüter, Pfortner, Portarium, Zoll; würde von diesem Neutrum das Masculinum abgeleitet, so hiesse es dann: Zolleinnehmer.

4. Alle wie immer gearteten Anordnungen des weiland Herrn Alexander Suciul sollen ungiltig seyn und nur die vom Fürsten Carage getroffenen dem Vaterlande nützlichen Einrichtungen fortbestehen, wie auch alle Compagnien nach seiner Anordnung. Ferner alle durch Herrn Suciul gegen die Constition des Fürsten Carage erlassenen Gesetze sollen aufgehoben werden. Eben so sollen die durch Herrn Suciul gemachten Resolutionen und Confirmationen, ihres Verderbens wegen, wie weisses Papier bleiben. — Sedriae¹ sollen nicht öfter als in zwölf Jahren Eine seyn, wie es bey andern cultivirten Nationen gebräuchlich ist, denn sie sind nicht dem Vaterlande, sondern vielmehr den Räubern nützlich.

5. Zehente und Taxen sollen über die, durch das Statut von Carage bestimmten, nicht vermehret werden, weil jener Vertrag die mit den höhern Machthabern im Jahre 1774 eingegangenen Verträge und Verbindlichkeiten berücksichtigt.

6. Die von allem Vieh, so wie von Waaren seit einiger Zeit, unter dem Titel des Staatsschatzes abgeforderten Zölle sollen in Stälten und Döfern aufgehoben werden. Der Zoll soll nur an der Gränze, von den ein — und ausgehenden Waaren und Viehtriben abgefordert werden, wie es bey cultivirten Nationen üblich ist, denn aus dieser Ursache hörte der Verkehr auf und das Vaterland gerieth in Geldnoth. Dieses von Gott beschützte Reich hat beinahe keine andern Einkünfte, als die aus dem Handel fließen. Der Zoll, welcher an den Gränzen gefordert wird, soll minder wie er unter der Herrschaft Ipsilanti war und die Ausfuhr gegen das türkische Gebieth hin, frey seyn.

7. Alle sowohl politische als geistliche Ämter im Reiche, vom grössten bis zum kleinsten, sollen künftig nicht mehr ums Geld vergeben werden, damit nicht mehr Gelegenheit gegeben werde unter derley Vorwand andere zu täuschen und zu berauben. Ebenso sollen die Collecten und Forderungen der Geistlichkeit vermindert und nach dem wechselseitigen Übereinkommen bestimmt werden. Die Geistlichen sollen nicht durch Symonie, sondern nur nach ihren Verdiensten ordinirt werden; auch (Gehülfe) Diener sollen nicht zwey, sondern nur Einer, der ein Patriot ist bestimmt werden, damit die Furcht er werde dem Vaterlande schaden, beseitiget werde.

8. Würden sollen nicht um Geld vergeben werden, dabey soll nicht auf die Abstammung sondern auf das Verdienst gesehen werden.

9. Die Taxen von Suppliken, Privilegien und allen Documenten sollen vermindert werden, es sollen blos jene beybehalten werden, welche vor dem Fürsten Ipsilant eingeführt waren. Weder von den Unterthanen, noch von den Gewerbsleuten (Künstlern) sollen Subsidien eher abgefordert werden, als wenn es die dem ganzen Volke bekannte Noth des Vaterlandes erheischt.

¹ Landtage? Nach dem Beyspiele Ungarns wahrscheinlich genommen, auch Russland mag zum Beyspiel gedient haben. Latein ist das Wort nicht.

Die Söhne der Unterthanen und Künstler, welche nicht verheirathet sind, sollen von Geldabgaben frey seyn.

10. Subsidiën sollen ganz abgeschafft werden, da sie blos ein Missbrauch und Hilfsmittel der Räuber sind.

11. Alle Vorrechte der Ausländer sollen gänzlich vernichtet werden.

12. Alle Provisorate der Dominien mit allen ihren Beamten sollen weggeschafft werden, da sie dem Vaterland nur zum Schaden dienen.

13. Zur Vertheidigung des Vaterlandes gegen Feinde, zum Prunke der Städte, zur Bewachung der Gränzen und zur Hintanhaltung der öfters herrschenden Krankheiten soll dem Vaterland gestattet werden, 4 000 Panduren und 200 Arnauten mit ihren Anführern zu unterhalten. Diese sollen von allen Abgaben frey seyn und der Sold, wenn ihnen ein geringer gegeben wird, soll aus den Einkünften der Klöster bestritten werden.

14. Aller Sold der Ausländer soll aufhören.

15. Die Vorsteher und Beamten der Dicasterien soll vermindert und nur in der nöthigen Anzahl, wie vor ältern Zeiten, beybehalten werden, die Besoldung derselben soll gering seyn. Die Gerichtstaxen sollen gleichfalls vermindert werden.

16. Die neuen Hauptmannschaften (capitaneatus) sollen gänzlich abgeschafft werden.

17. Die Menge (copia) der Privilegien, die von Fürst Carage herrühren, soll abgestellt werden, weil sie wider Willen des Volkes eingeführt wurde. Die des Alexander Ipsilanti soll aber aufrecht erhalten werden.

18. Der neue Metropolit soll von seinem Sitze gejagt werden, weil er nicht mit Zustimmung des Volkes gewählt wurde; derselbe soll auch im Vaterlande nicht mehr geduldet und an seinen Platz ein anderer, den die Gemeinde will, eingesetzt werden.

19. Brod, Fleisch und alles was das Vaterland Essbares hervorbringt soll in Städten verkauft werden, mit einem den Fleischern und Bäckern überlassenen Gewinn, der den zehnten Theil des Ankaufspreises nicht übersteigt. Bey dieser Anordnung soll weder die Polizey, noch andere Aufseherpersonale befugt seyn, unter dem Titel der Taxen etwas zu erheben, aber darauf soll von selben streng gesehen werden, das alle, die die Esswaaren zu vertheuern suchen, gleich aus der Stadt gejagt werden.

20. Die Dreissigtelgebühren an den Gränzen des Vaterlandes, sonst keine andern Taxen, als die, welche Herr Alexander Moriz bestimmt hat, sollen abgenommen werden. Die Aufseher (provisorer) sollen für den Tag nicht mehr als 10-w lejos erhalten; ebenso sollen die Besoldungen der Hof und andern Beamten nach dem Statut des obgenannten Herrn fixirt werden.

21. Die von den Handelsleuten (capitaneis) und in den Städten seit einiger Zeit eingeführten Steuern sollen vermindert werden, wie weiland Ipsilanti es bestimmt.

22. Die Beamten des Hofschatzces (aerarii aulici) sollen beseitigt werden, weil sie die Ursache der Volksbedrückung sind.

23. Die ganze Familie und Dienerschaft des Fürsten Alexander Suciul soll aus den Provinz gehen, weil selbe die Mörder und Räuber der Provinz sind.

24. Aus Provinzialen sollen künftig nicht mehr Compagnien entstehen.

25. Alle Aus'änder, welche mit ihrer Familie in diese Provinz kommen, sollen binnen Jahresfrist mit keiner Geldabgabe belegt werden. Aber nach Verlauf eines Jahres sollen sie, nach dem Statute des Fürsten Carage, Beyträge leisten. Jene aber, welche nicht verheirathet sind und keine Familie haben, sich aber mit einer Kunst ihr Auskommen verschaffen, sollen so lange frey seyn, bis sie heirathen. Ebenso die Hirten nach der alten vaterländischen Gewohnheit.

26. Wägen mit Gold und Silber verziert, ebenso grosse Hüte werden verbothen niemand ausser der Familie des Fürsten darf sich derselben bedienen.

27. Für den Brückenbau der Stadt Bukurest soll von den Provinzialen kein Beytrag gefordert werden, sondern derselbe soll von dem Zolle, der abgenommen wird, bestritten werden.

28. Die Herren Kaminan, Bibika, Stolnik, Winschoran sollen innerhalb 10 Jahren aus dem Vaterland wandern, weil sie Unschuldige mit den Waffen mordeten, ohne selbe gefragt zu haben, was sie erbitten wollten, wesshalb auch das Volk erzürnt wurde und grosses Unglück daher erfolget ist.

29. Hadsi Janos, welcher sich nicht wie ein Schatzmeister (quaestor) betragen, sondern den Räubern sich zugesellet und das Vaterland geplündert hat, soll davon gejagt werden und dahin gehen, wo er her gekommen ist.

30. Herr Bivel'ó, welcher dem Vaterlande nicht nur keine nützlichen Dienste geleistet, sondern im Gegentheile viele Drangsalen verursacht und das Vaterland verrathen hat, wodurch er sich von seinem niedrigen Stande (denn er ist der Sohn eines Bauern) zu einer so hohen Würde emporgeschwungen. Derselbe Bivel'ó, welcher das ganze Reich auf betrügerische Art plünderte und die Besitzungen (Äcker, Weingärten) den armen Leuten mit Gewalt wegnahm, soll zur Untersuchung gezogen und streng gerichtet werden, denn was hatte er, bevor er bey dem öffentlichen Schatze (aerarium publicum) angestellt wurde? woher hat er das was er itzt besitzt? Alles was er besitzt, das er vorher nicht hatte, soll ihm genommen und zum Nutzen des Vaterlandes verwendet werden.

31. Die Herren Bevell Aga Alekak Vélara, Divel Kiriak Stolnik sollen auf Lebenszeit von der Dienstleistung entfernt werden, ebenso andere, die durch mehrfällige Kunstgriffe das Vaterland unbarmherzig geplündert haben.

32. Slotser Theodor Vladimiresk, der von dem ganze Volke der Wallachen als ein wohlthätiger Vater gewählt und bestimmt ist, unser Oberhaut und sorgfältiger Regierer zu seyn, soll mit allen andern Vorstehern (praepositis) die Sorge für das innere und äussere Wohl tragen; alle, die mit ihm sind, sollen dem Volke und dem Vaterlande dienen und dafür Abgabenfrey seyn. Sie

sollen von der Obergewalt geehret und in ihren Forderungen befriediget werden.

33. Alle Vorräthe oder Nahrungsmittel, was immer das Volk von den Klöstern Bojaren und Handelsleuten zum Essen und Trinken bezieht, soll aus dem Aerarium vergütet werden.

Alle diese Punkte sollen sowohl durch ein schriftliches Diplom, als auch durch einen Eid bekräftigt und verwahrt werden, wie auch mit der kaiserlichen Bestätigung, dass es mit Vorwissen Österreichs und Russlands geschehe. Mit dem Anfange eines jeden neuen Fürsten-Regiments oder der neuen Herrschaft sollen die Bojaren und Bischöfe gehalten seyn, mit diesen Punkten an den Ufern der Donau vor dem (neuen) Herr zu erscheinen. Der Herr soll verhalten werden, dieselben zu unterschreiben und sonach erst in die Provinz einziehen.

*Cererile pe care le face poporul român din Țara Românească*¹.

1° Domnul țării să nu aducă cu sine mai mulți boieri greci decât patru și anume: un consilier, un cămăraș, un portar și un secretar.

2° Toate scaunele arhieresti și toate mănăstirile țării să fie evacuate de călugării greci, numai o parte din cei mai bătrâni să rămână în țară, așa cum a fost stabilit prin hatîșeriful din 1802 al împăratului—sultanul Selim, de fericită amintire. Mitropolitul și cei trei episcopi, împreună cu toate mănăstirile, să fie obligate să țină școli în limba turcă (sic), la care tineretul națiunii române sărac sau bogat, să aibă acces și să fie instruit pe cheltuiala bisericii.

3° Din cele șase dăjdii introduse de domnul Caragea, două să fie complet desființate, iar patru să fie păstrate și percepute trimestrial.

4° Toate orinduirile întocmite mai înainte de către fericit întru domnul, Alexandru Suțu, să fie nule și neavenite și să nu rămână decât orinduirile folosite țării, întocmite de domnul Caragea, precum și toate compăniile după orinduiala lui. Mai departe, toate legile întocmite de domnul Alexandru Suțu împotriva așezămîntului domnului Caragea să fie abrogate. De asemenea anaforalce și întăririle domnului Suțu din cauza ruinei pe care au provocat-o, să rămână hîrtie albă. *Sedriae* să nu fie mai desc decât în doisprezece ani una, cum se obișnuiește la celelalte națiuni civilizate, căci ele nu sînt folosite țării, ci mai mult jefuitoare.

5° Dijmele și taxele să nu fie mărite peste acelea stabilite prin așezămîntul lui Caragea, fiindcă așezămîntul acela are în vedere tratatele și obligațiile încheiate în 1774 cu alte puteri mai mari.

6° Vămile percepute de cîtva timp în numele vistieriei asupra tuturor vitelor și mărfurilor, să înceteze în orașe și sate. Vama să nu se plătească decât la graniță asupra mărfurilor care intră și ies, și asupra comerțului de vite, cum se obișnuiește la națiunile civilizate, căci din cauza aceasta comerțul a încetat

¹ Anexă la raportul din 26 martie/7 aprilie 1821.

cu totul și țara a ajuns în lipsă de bani. Această de dumnezeu ocrotită țară nu are aproape de loc alte venituri afară de acelea care curg din comerț. Vama care se percepe la granițe, să fie ușoară, cum a fost sub domnia lui Ipsilanti, iar exportul spre ținutul turcesc să fie liber.

7° Toate dregătoriile țării, atât cele politicești cât și cele bisericicești, de la cea mai mare pînă la cea mai mică, pe viitor să nu mai fie date pe bani ca să nu se mai dea prilej sub acest pretext de a înșela și jefui pe alții. De asemenea colectele și cerințele clerului să fie micșorate și stabilite după cuviință. Preoții să nu fie hirotoniți prin simonie, ci numai după merit; și zapcii de plasă să nu mai fie doi, ci numai unul care este patriot, pentru ca teama că ar putea dăuna patriei să fie înlăturată.

8° Dregătoriile să nu se dea pe bani și să se aibă în vedere nu obîrșia, ci meritul.

9° Taxele pe jalbe, pe sineturile privilegiaților și pe toate actele, să fie micșorate și să fie păstrate numai acelea care au fost instituite de domnul Ipsilanti. Nici de la bresle, nici de la scutelnici să nu ceară ajutoare mai înainte ca nevoia patriei, cunoscută de tot poporul, s-o fi reclamat. Fiii breslașilor și scutelnicilor, care nu sînt căsătoriți, să fie scutiți de orice contribuție bănească.

10° Poslușnicii să fie complet desființați, fiindcă nu sînt decît un abuz și un mijloc înlesnitor jefuitoarelor.

11° Toți scutelnicii străinilor trebuie complet desființați.

12° Dregătoria mării spătării dimpreună cu slujbașii ci să fie desființată, căci nu sînt decît spre paguba patriei.

13° Pentru apărarea țării de dușmani, spre fala orașelor, spre paza granițelor și spre stăvilirea molimelor care bîntuie adesea, țara să fie autorizată a întreține 4 000 panduri și 200 arnăuți cu căpeteniile lor. Aceștia să fie scutiți de orice dăjdii, și solda, dacă va fi să li se dea, să fie mică și să fie acoperită din veniturile mănăstirilor.

14° Toate lefurile plătite străinilor să înceteze.

15° Dregătorii judecătoriilor și ai calemurilor să fie reduși la numărul necesar ca în timpul vechi, iar plata lor să fie mică. Taxele de judecată de asemenea să fie micșorate.

16° Noile căpităanii să fie complet desființate.

17° Mulțimea privilegiilor, care se trag de la domnul Caragca, să fie abrogate, fiindcă au fost create împotriva voinței poporului.

18° Mitropolitul de acum să fie alungat din scaun, fiindcă n-a fost ales cu consimțămîntul poporului; el să nu mai fie tolerat nici în țară, și în locul său să fie rinduit un altul pe care îl va vrea norodul.

19° Piinea, carnea și toate articolele alimentare pe care le produce țara, să fie vindute în orașe cu un cîștig lăsat brutarilor și măcelarilor, care să nu depășească a zecea parte din prețul de cumpărare. La această orînduire nici

poliția, nici alt personal de supraveghere să nu fie autorizat a majora ceva sub titlul de havaet, dar să fie foarte atenți ca toți aceia care vor căuta să urce prețul articolelor alimentare să fie alungați din orașe.

20° În afară de trezecimea încasată la granița țării, nici o altă taxă, decît acelea pe care le-a stabilit domnul Alexandru Moruzi, să nu se perceapă. Inspectorii să nu primească pe zi mai mult de 10 lei; de asemenea, salarizarea funcționarilor de la curte, precum și a altor funcționari, să fie fixată după așezămîntul domnului sus-numit.

21° Dăjdiile introduse de către căpităanii și în orașe de cîtva timp să fie micșorate, sau cum le fixase răposatul Ipsilanti.

22° Slujbașii cămării domnești trebuie înlăturați, fiindcă ei sînt cauza originară a asupririi poporului.

23° Toată familia și slujitorimea răposatului domn Alexandru Suțu trebuie să plece din țară, fiindcă sînt ucigașii și jefuitorii țării.

24° Dintre oamenii de la țară să nu se mai constituie pe viitor companii.

25° Toți străinii, care vin cu familiile lor în această țară, timp de un an să nu fie impuși cu nici o dare. Dar după scurgerea unui an să plătească dăjdi după așezămîntul lui Caragea. Acei care nu sînt căsătoriți și n-au familii, chiar dacă își cîștigă existența practicînd o meserie, să fie scutiți pînă se căsătoresc; la fel și ciobanii, după vechiul obicei al pămîntului.

26° De carete poleite cu aur și argint și de pălării mari¹ nu se poate servi nimeni afară de familia domnului.

27° Pentru construirea podurilor din orașul București nu se poate cere nici o contribuție din partea oamenilor de la țară, fondul trebuind să fie acoperit din venitul vămii.

28° D-nii Cananău², Bibica³ și stolnicul Vișorcanu trebuie surghiuniți din țară pe timp de zece ani fiindcă au ucis oameni nevinovați cu armele, fără să-i fi întrebat care le este cererea, de aceea s-a și înfuriat poporul și s-a produs o mare nenorocire.

29° Hagi Ianuș, care nu s-a purtat ca un negustor, ci s-a întovărășit cu jefuitorii și a prădat țara, să fie alungat de aici și să se ducă de unde a venit.

30° D-l Bivellò, care nu numai n-a adus nici un serviciu util patriei, ci dimpotrivă a pricinuit multe nenorociri și a trădat patria; așa s-a ridicat din starea lui umilă (căci e fiul unui țăran) la o dregătorie așa de înaltă. Același Bivellò, care a prădat prin înșelăciune toată țara și a răpit cu sila oamenilor sărmani avutul lor (ogoare și vii), să fie pus sub cercetare și aspru pedepsit, căci: ce avere a avut el înainte de a fi fost numit în fruntea vistieriei publice? De unde provine ceea ce are acum? Tot ceea ce posedă și n-a avut înainte, să i se ia și să fie întrebuițat în folosul patriei.

¹ Pilei magni (nota agenției).

²⁻³ A se citi căminar Bibescu (vezi varianta de mai sus în limba romină, punct 18).

31° D-nii biv vel aga Alecachi Villara și biv vel stolnicul Chiriac să fie excluși pe viață din slujbe, ca și alții care prin diverse înșelătorii au prădat țara fără milă.

32° Slugerul Theodor Vladimirescu care ca un părinte binefăcător a fost ales și hotărât de întreg poporul român să fie căpetenic și cîrmuitor devotat, să aibă împreună cu celelalte căpetenii grija de binle intern și extern; toți acei care sînt cu el să slujească poporul și țara, și pentru aceasta, să fie scutiți de dăjdi. Ei să fie cinstiți de către autoritatea superioară și cererile lor satisfăcute.

33° Toate proviziile sau articolele alimentare, pe care poporul le primește de la mănăstiri, boieri și negustori pentru mîncare și băutură, să fie plătite din vistierie.

Toate aceste puncte să fie întărite și păstrate, atît printr-o diplomă scrisă, ca și prin jurămint, precum și printr-o confirmare imperială, care să se facă cu știrea Austriei și Rusiei. La începutul fiecărui guvern domnesc sau al fiecărei domnii, boierii și episcopii să fie obligați să se prezinte cu aceste puncte pe malul Dunării înaintea noului domn. Domnul să fie obligat să le semneze și numai după aceea să fie admis a intra în țară.

Hurmuzaki, XX, p. 593—594. Text german.

167

16 februarie 1821

Iordache Olimpiotul se împrumută cu 2 500 galbeni austriaci de la Dimitrie Machedonschi.

16 februarie 1821

Traducere din romînește.

Copie după poliță.

Adeverez prin acest zapis al meu cum că am împrumutat de la fratele nostru Dimitrie Machedonschi două mii cinci sute de galbeni austriaci, cu prilejul mării mele trebuințe, avînd a trimite în Austria pe soția mea cu copiii. Care bani mă oblig să-i dau tot în galbeni, la orice cerere, cu dobînda legiuită.

În caz, doamne ferește, de moartea mea, atunci e obligată casa mea să-i plătească.

Spre adeverirea acestora semnez cu însăși mîna mea.

Iordache Olimpiotul

A scris Theodor Vladimirescu și martor.

E. Virtosu, *Despre Tudor Vladimirescu*, p. 62—63. Trad. după o copie veche rusească găsită între hîrțile rămase de la poetul Alexandru Macedonschi.

[București,] 17 februarie 1821

Caimacamii țării către epistatul armășiei, să oprească abuzurile zapciilor.

Noi caimacamii Țării Rumînești,
cătredumnealui biv vel spătharu, epistatul armășii.

Știut este dumatiale că stăpînirea apururea cu părintesc libov să sîrguiește a ocroti și a feri pe toți supușii săi de orice fel de bîntuire, spre a-și avea toți odihna pe deplin și a să hrăni fieșcare cu meseria ce are și cu dreaptă munca lui. De aceea au și orînduit dupe alegere zabiți, boieri cinstiți cu bune cugetări și cu iubire de patrie, ca să privegheze apururea cu d-adinsul și să nu îngăduiască pe cei nărăviți la catahrisis a face nici cea mai mică supărare cuivași, cu numire de avaeturi neștiute stăpînirii.

Această bună orînduială cunoscînd-o și noi ca o neapărată datorie a noastră a să pune în lucrare și a să păzi în toată vremea cîtuși de puțin neclintită, scriem dumatiale ca, cunoscînd sarcina dregătorii ce este încredințată dumatiale și datoria răspunderii, să fii cu mare luoare aminte asupra zapciilor dumatiale, dîndu-le strașnice porunci să nu care cumvași să să îndrăznească vreunu dintrînșii a supăra pe țiganii domnești cu vreo luoare măcar cît de puțin cu numire de avaet ce nu este știut stăpînirii, fiindcă dumneata vei fi răspunzător negreșit pentru dînșii.

Ci, chezășuindu-te cu zapcii dumatiale, să fii cu mare priveghere asupra urmărilor de a înceta cu totul luările cele rele, căci divanului nu sînt suferite ¹.

1821, februarie 17

Al Ungrovlahiei D[ionisie] m[itropolit], Grigore Brîncoveanu, Costandin Crețulescu, Barbu Văcărescu, Dimitrașcu Racoviță, Istrate Crețulescu, Grigore Băleanu, Mihalache Manu, Iordache Slătineanu.

Arh. St. Buc., Condica domnească 96, p. 210.

București, 18 februarie 1821

Pini asigură pe vornicul C. Samurcaș, caimacamul Craiovei, că mișcarea de răzvrătire a lui Tudor Vladimirescu nu are sprijinul vreunei puteri europene.

Copie după scrisoarea trimisă de către excelența sa ghințiar consul al singuri fiitoareii sale măriri împăratului a toată Rosia, către dumnealui vornicu Constantin Samurcaș.

Din scrisoarea trimisă din Craiova mai curînd am aflat cum că Theodor [Vladimirescu] propovăduiește că nu este a sa mișcare o îndrăzneală numai de

¹ În aceeași zi s-a trimis porunca de mai sus și marelui agă, fiind iscălită și de Gheorghe Filipescu.

sineși pornită, ci că se ține și de alte cu tărie puteri și că stă adăstînd poruncile prea Înaltei Porți. O idee ca aceasta, auzindu-se de obșteasca prostului și fără vină norod, poate să amăgească nu numai pe acest spre lesne amăgire norod, dar și pă alți mai mulți din cei cu chibzuire mai de mijloc și care nu au cunoștință de politiceasca de astăzi putere evropenească. O idee ca aceasta fără de orînduială aflînd, am judecat drept a mea datorie să scriu către dumneata și [să] te rog ca să dai în vileag tuturor celora către care vei chibzui că se cuvine că zisele lui Theodor nu au nici un temei și că nu au alt sfîrșit fără numai al său pă chipul (?) sau folos, poate încă și izbîndirea răului său cuget, fiindcă porunca Înaltei Porți s-au dat cătră măriia sa vodă, ale căruia porunci au a urma toți, la toate cele din Țara Romîncască curgătoare pricinii. Eu, după scrisorile ce ieri am priimit de la excelența sa solul rusesc din Țaligrad, carele deschizînd vorba cu Înalta Poartă pentru făr'de orînduială pornire a Vladimirescului, nu pot privi mișcarea sa într-alt fel decît, un sfîrșit de rezvalnică turburare și fiind de hrăpire.

Deci cînd Vladimirescu nu va da ascultare povațelor dumitale și nu va contena de a se arăta amăgitor de norod și turburător obștici, odihnei a norodului Țării Romînești, să va privi nu numai de către Înalta Poartă, norodul căriia rezvrătește Theodor, ca un răzvrătitor, dar și de către curtea rusească ce voiește a nu se turbura obșteasca odihnă și se străduiește să răzbuneze cea după înăuntru ființa sa.

Acestea toate rog să se arate nu numai către toți cei ce i-au rătăcit și să străduiește a-i mai rătăci Theodor, dar și către însuși, ca să înțeleagă ce fel de triște îl așteaptă de nu va da ascultare iubitoarelor de omenire poveți ale dumitale.

Gata și plecată slugă,

Alexandru Pimeni¹.

București, februarie 18, 1821

Muzeul de istorie a Partidului, fondul Saint-Georges, condica « Ad acta anni 1821 », f. 1. Copie rom. cont. Publicat în *Convorbiri Literare*, anul XX (1886), p. 937—938.

A N E X Ă

la documentul nr. 169

De la vornicu Costandin Samurcaș, vornicu Nicolaie Văcărescu, către dumnealor boierii ispravnici ot sud Vîlcea.

Această copie scoțîndu-se din cuvînt în cuvînt după cea adevărată scrisoare ce s-au triimis de către excelența sa ghinerar Alexandru Pimeni¹ consul al Rusiiei, către mine, vornicul Costandin Samurcaș, pentru reaoa pornire a slugerului Theodor, iată vă triimitem dumneavoastră. Fie dar, luînd pliro-

¹ « Pimeni » în loc de « Pini ».

forie de cele coprinzătoare, să puneți îndată să scoață copie întocmai, să le trimiteti zapciilor du prin plăși, cărora să le porunciți a le citi într-azul lăcuitorilor du prin toate satele ¹, spre a înțelege că această a sa pornire este numai de la însuși, iar nu cu știrea nici a prea Înaltei Porți, nici a altor împărați, precum el au înșălat și au amăgit pre norod.

Și de priimire și urmare, să avem răspuns.

Constandin Samurcaș Nicolaie Văcărescu
1821, februarie 21

Muzeul de istorie a Partidului, fondul Saint-Georges, condica « Ad acta anni 1821 », f. 1—1 bis. Publicat în *Convorbiri literare*, XX (1886), p. 938—939.

170

Drăgășani, 18 februarie 1821

Vasile Pavlovici dă casei Hagi Pop la Sibiu știri referitoare la oștile trimise împotriva lui Tudor Vladimirescu.

Drăgășani 18 februar 1821

Această spargere și răsipa din Craiova nu să va aduna curînd, toți aceste. Slugeru Theodor este rasitit petutidena peste Jii și umblă pe unde este voia; întii avă omeni puțini, dar acum are mai mulți. Astăzi seara au vinit pînă la Coțofeni, și sărdaru Iama[n]di s-a tras la Ișalnița ²; vine oste de la București, și, de bătut, nu să bate cu nimini; pe Ștefănică Bibescu ³ l-au sloboz[it]. Văcărescu au vinit cu vreo 130 omeni și, cînd pleca odată a merge spre Țințăreni, adecă să vorbească, fiind trimis din București, au ieșit cu 30 inși și ceialalți s-au închis la svînta Troiță, zicînd că ei nu merg să să bată cu frații lor. Sărdaru Iamandi, căpitan Eordachi și alți mulți ce au vinit de la București, nu vor să margă să să bată. Vornicu Samurcaș au vinit să potolască aciasta trabă fiind om a dumitale cunoscut, și de cînd au vinit în Craiova, el s-au tras la Țințăreni și peste Jii. Pe la mănăstiri umbla petutindena; au vinit pe Amarade și au vrent să prinză pe pitar Enc, pe chir Anghelachi; la protopopu, la ciocoi, le ia ce găsesc. Pe Zota de la Surcecuța l-ao loat arghelie cu cai; de la Bîrca au loat pe nevasta clucerului Silimon și pe multe locuri cai, arme, unde găsesc, iau și pe la moșier că-mi strica. Aice este slugeru Băluță și chir Crăciun, și

¹ Șters cuvîntul « plășile ».

² Serdarul Diamandi se afla la Țințăreni, unde i se trimit muniții și scrisori în zilele de 1, 6, 9, 10. La 14 februarie el se află la Coțofeni, unde i se trimite un nefer (E. Virtosu, 1821. *Date...*, p. 24—28). Între 15—18 februarie serdarul Diamandi împreună cu serdarul Dinu Bălțeanu a încercat să atace mănăstirea Țințăreni. Arnăuții de sub comanda lor au refuzat însă să lupte. Totodată și N. Văcărescu a atacat aceeași mănăstire. Toți arnăuții au fraternizat cu pandurii asediați (*Hurmuzaki*, XX, p. 553).

³ La 12 februarie St. Bibescu face un drum dus și întors, « cu trebuință », de la Craiova pînă la Slatina (E. Virtosu, *op. cit.*, p. 26).

alți mulți, cu merfurile. Dupe cutremur ce au fost acuma, s-a ivit o stea cu coda, și vorbesc omenii care cum să pricepe: iată copie de ce-au fost scris către negustori, și dumnealui caimacamul au pus la răscruce de au ars omeni. Juța dumisale sardaru Polihroni s-a însorât; au loat pe fata a lu caminar Iancu, și chir Naciu pe fata a lu capitănu Mihai. Nemții, cîți sînt la Cracova, s-au vorbit că nici vinu să nu se redice nicăire, fără numai doftoru Feraru este aici, cu totu.

[Vasili Pavlovici]

N. Iorga, *Studii și documente cu privire la istoria romînilor*, VIII, p. 130—131.

171

[București,] 18 februarie 1821

Cîrmuirea aprobă 100 groși, cheltuieli de deplasare, polcovnicului Nicolae, trimis la Craiova.

[Βουκουρέστι,] 17η Φεβρουαρίου αωκαΦ

Γ ρ ό σ ι α

100, ἤτοι ἑκατὸν γρόσια, χαρτζιράχι τῷ πολκόβη Νικολάω, σταλέντι εἰς Κραϊάβαν πρὸς τὸν ἀρχ. βόρνικον Νικολάκη Βακαρέσκον, κατὰ ζήτησιν τῆς εὐγενίας του.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Γεώργιος Σλατινιάνος, Gheorghe Filipescu.

[București,] 18 februarie 1821

Groși

100, adică una sută groși, pentru cheltuieli de drum polcovnicului Nicolae, care a fost trimis la Craiova¹, la vornicul Nicolachi Văcărescu, după cererea domniei sale.

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Bălcanu, Mihalachi Manu, Gheorghe Slătineanu, Gheorghe Filipescu

Arh. St. Buc., Administrative vechi, visteria Țării Rom. dos. 2216 6c 301. Orig. grec.

¹ În aceeași zi poșta pune la dispoziție opt cai pentru « polcovnic Nicolae și Gheorghe logofăt », care vor merge la Craiova (E. Vîrtosu, *op. cit.*, p. 16).

[București,] 19 februarie 1821

Cîrmuirea aprobă 500 groși cheltuieli de drum pentru un călăraș trimis la Constantinopol.

[Βουκουρέστι,] ιθη Φεβρουαρίου ,αωκα^{ου}

Γ ρ ό σ ι α

500, ήται πεντακόσια γρόσια, χαρτζιράχι ενί καλαράση, άπερχομένω είς βασιλεύουσαν.

Διωρισμένη σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigore Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu, Gheorghe Filipescu.

[București,] 19 februarie 1821

Groși

500, adică cinci sute, cheltuieli de drum unui călăraș, care pleacă la Constantinopol ¹.

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Bălcanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu, Gheorghe Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, visteria Țării Rom., dos. 2216c, f. 302. Orig. grec.

București, 19 februarie 1821

Hr. Papazoglu către Const. Haği Pop, despre răscoala lui Tudor Vladimirescu.

Βουκουρέστι, 19 Φηρβάρ 1821

Πρὸς τὸν τιμιώτατον κύρ Χατζή Κωνσταντῖνο Πώππ
Σιμπίνι

.....
Σὺς εἰδοπιῶν τὰ ὄσα ἔστειλε ἀπὸ Κραγιώβχ ὁ κύρ Δημήτρης Στ. Ποποβίτζη με IK P σειδούκι Νο 14 ἰσπ. 116 ὀκάδων τζηβήτε, τὸν ὁποῖον τὸν ἔλαβα καὶ τὸν ἔβληκ εἰς μγχαζὶ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ μοναστήρι καὶ με τὴν πούλησιν του νὰ ἔχουμε ὑπομονή ἐξ αἰτίας τοῦ σλυτζάρ Θεοδώρου, ἐπειδὴ ζητᾶ δικαιοσύνη, ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας, καὶ διὰ τοῦτον εἶναι φόβος. Καὶ κατὰ καθὼς ἀκούγεται ὅτι ὁ Θεόδωρος ὀκοπήρησε τὰ πέντε καδιαλήκια καὶ τοῦ Κραγιώβα καὶ δὲν ἤξεύρω ποῦ εὐρίσκεται ὁ κύρ Δημήτρης Στ. Ποποβίτζη διὰ νὰ τοῦ φανερώσω

¹ În aceeași zi poșta pune la dispoziție patru cai pentru un « călăraș la Țarigrad, iar din Oltenița cu 3 cai până la Razgrad» (E. Virtosu, *op. cit.*, p. 17).

τὴν περιλαβὴν τοῦ σενδούκι μὲ τζηβῆτε, καὶ ἡ τιμιότητά σας ἂν ἡμπορῆτε διὰ
νὰ τοῦ εἰδοποιήσετε τὰ ὅσα σῶς εἰδοποίησα περὶ τοῦ τζηβῆτε.

Σᾶς προσκυνῶ καὶ μένω εἰς τὸν ὀρισμὸν σας

Χρ. Παπαζόγλου

Σᾶς παρακαλῶ νὰ στείλετε τὴν ἔσωθεν διὰ Βιέννα.

[Adresa:] Herrn

Haggi Constantin Popp

Hermannstadt

București, 19 februarie 1821

Către prea cinstitul domn Hagi Constantin Pop

La Sibiu

.....
Vă înștiințez de ceea ce a trimis de la Craiova domnul Dimitrie St. Popovici
cu marca IK P, o ladă nr. 14...¹ 116 ocale geveturi, pe care le-am primit și
le-am pus într-o magazie de la mănăstirea sfântul Gheorghe. Cu vînzarea lor
să avem răbdare, din cauza slugerului Tudor, fiindcă cere dreptate de la boieri,
și din cauza această este pericol. Precum se aude, Tudor a ocupat cele cinci
județe și Craiova.

Nu știu unde se află domnul Dimitrie St. Popovici, ca să-i aduc la cunoș-
tință primirea lăzii cu geveturi. Dacă puteți d-voastră, faceți-i cunoscut cele
ce v-am scris despre geveturi.

Vă salut și rămîn [gata] la poruncile d-voastre

Hr. Papazoglu

Vă rog să trimiteți scrisoarea alăturată la Viena.

Adresa:] Domnului Hagi Constantin Pop

La Sibiu

Acad. R.P.R., Corespondența Hagi Pop, pach. 136, dos. IX, doc. grecești.

174

[București.] 20 februarie 1821

*Cîrmuirea acordă o recompensă slugerului Ioan Solomon pentru
fapte de vitejie împotriva lui Tudor Vladimirescu.*

[Βουκουρέστι,] κ-η Φεβρ. ,αωκα^{ου}

Γ ρ ό σ ι α

1 250, ἤτοι χίλια διακόσια πενήντα, τὰ εἰς Κραγιώβαν [τῶ] σλουτζάρη
Ἰωάννη Σολομῶνι, διὰ τὴν ἀνδραγαθίαν ὅπου ἔκαμε κατὰ τῶν ἀνθρώπων τοῦ
δημεγέρτου Θεοδώρου, ἤτοι:

¹ În textul grecesc este prescurtarea : Ισπ.

Γ ρ ό σ ι α

750 ξί' ἐν κοντόσιον γουνωμένον ὅπου τῷ ἐστάλη.

250 τῷ ἰδίῳ, σταλέντα εἰς τὴν ζημίαν τοῦ ἀλόγου ὅπου ἐσκοτώθη.

150 τοῖς ἀνθρώποις του

1 250

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu, , Gheorghe Filipescu.

[București,] 20 februarie 1821

Groși

1 250, adică una mie două sute cincizeci, pentru cele trimise la Craiova slugerului Ioan Solomon, pentru fapta lui de vitejie împotriva oamenilor răzvrăditorului de norod Tudor¹ adică:

groși

750 pentru o haină îmblănită, care i s-a trimis.

250 aceluiași trimiși pentru paguba suferită în urma uciderii calului său.

150 oamenilor săi.

1 250

Orinduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu,², Gheorghe Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, visticieria Țării Rom., dos. 2216c, f. 298. Orig. grec.

A N E X Ă

la documentul nr. 174

[Βουκουρέστι,] κβ-η Φεβρουαρίου ,αωκα^{ου}

Γ ρ ό σ ι α

100, ἤτοι ἑκατὸν γρόσια, χαρτζιράχι ἐνὶ Ἀλβανίτῃ τοῦ καμιναρίου Σάββα, σταλέντι εἰς Κραγιώβαν μὲ τὰ χαρίσματα τοῦ σλουτζάρη Σολομῶντος.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu, , Gheorghe Filipescu.

¹ Sluggerul I. Solomon, care comanda 100 de oameni, avusese o luptă cu pandurii lui Tudor la Băilești cu câteva zile în urmă, cu care prilej i-a împrăștiat, iar pe doi dintre ei i-a luat prizonieri (*Hurmuzaki*, XX, p. 553).

² Indescifrabil.

Groși

100, adică una sută pentru cheltuieli de drum unui arnăut al căminarului Sava, trimis la Craiova cu darurile pentru slugerul Solomon.

Orînduitule zaraf să-i dai.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu,¹, Gheorghe Filipescu.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, visticieria Țării Rom., dos. 2216c, f. 333
Orig. grec.

175

[București,] 20 februarie 1821

Cîrmuirea țării aprobă 1 000 groși salariu medelnicerului Ioniță Dirzeanu.

[Βουκδουρέστι.] κη Φεβρουαρίου ,αωκα^{ου}

Γ ρ ό σ ι α

1 000, ήτοι χίλια γρόσια, τῶ μεδελνιτζάρη Ἰωαννίτζα Δαρζιάνω μισθός, ἐπιφορτισμένος ὡν με τήν ἀλληλογραφίαν τῆς ἀνταρσίας τοῦ δημεγέρτου Θεοδ ὠρ ου.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigore Brîncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Băleanu, Mihalachi Manu, Grigorie Filipescu,, Gheorghe Filipescu.

[București,] 20 februarie 1821

Groși

1 000, adică una mie groși, medelnicerului Ioniță Dirzeanu² drept salariu fiind însărcinat cu corespondența în legătură cu răscoala răzvrăditorului de norod Tudor.

Orînduitule zaraf, să-i dai.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Brîncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Băleanu, Mihalachi Manu, Grigorie Filipescu,¹, Gheorghe Filipescu

Arh. St. Buc., Administrative vechi, visticieria Țării Rom., dos. 2216c, f.297. Orig. grec.

¹ Indescifrabîl.

² Ioniță Dirzeanu este autorul de mai tîrziu al cronicii *Revoluțiunea de la 1821*, scrisă pe baza actelor oficiale pe care el le-a cunoscut bine, ca unul ce a fost însărcinat cu corespondența privind răscoala. Înainte de răscoală I. Dirzeanu a lucrat la visticierie. La 11 noiembrie 1814, el este orînduit de domn gazdă al județelor de peste Olt. În actul de numire se arată că I. Dirzeanu lucra încă mai de mult la visticierie și că tot timpul « s-a purtat cu cînstă pe bună

[București,] 20 februarie 1821

Nota caimacamilor Țării Românești către consulate, ca străinii să nu poarte arme și să umble noaptea numai cu felinar.

[Βουκουρέστι,] 20 Φεβρουαρίου 1821

Ἡμεῖς οἱ ὑποσημειούμενοι, καὶ μακάμηδες τῆς ἡγεμονίας τοῦ πριγκιπάτου τῆς Βλαχίας, λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ φανερώσωμεν τῷ ἐντίμῳ γενεράλ Κονσολάτῳ τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος πασῶν τῶν Ρωσιῶν, ὅτι οἱ διωρισμένοι ἐπιτηρηταὶ τῆς κοινῆς ἡσυχίας ἀπάντων τῶν ἐγκατοίκων τῆς πόλεως Βουκουρεστίου, περιφερόμενοι διὰ νυκτὸς εἰς τὰς ρύμας τῆς πολιτείας καὶ λοιπὰς στενάς διόδους τῶν μαχαλάδων, διὰ νὰ παρατηρήσωσιν ἀκριβῶς, ἂν διενεργῆται τὸ δοθὲν νιζάμι, τὸ νὰ μὴ περιφέρονται δηλαδὴ ἄνθρωποι ἀπὸ τὰς τρεῖς ὥρας τῆς νυκτὸς καὶ ἐπέκεινα χωρὶς φανάρι, ἀπαντῶσιν ἐξ ἐναντίας πολλοὺς μὲ ἐλυμασίαν στενὴν εὐρωπαϊκὴν, ὄχι μόνον χωρὶς φανάρι, ἀλλὰ καὶ μὲ ἄρματα, εἰτινες εὐπέθειαν ἔεν δίδουσι τοῖς διωρισμένοις ζαμπίταις, εἰς τὸ νὰ ἀπέχουσιν ἀπὸ τὸν τοιοῦτον ἐνάντιον τῷ κοινῷ νιζαμίῳ τρόπον τῶν, πρόξενον ὑπονοίας κακούργων εἰς τὸν λαόν. Τοὺς τοιούτους οἱ μὲν φύλακες ἔεν ἐτόλμησαν νὰ τοὺς πειράξωσι, βλέποντες τὸ σχῆμα τοῦ ἐνδύματός των, ἡμεῖς ἔ ἐν εἰδοποιηθέντες τοῦτο, ἐπροστάξαμεν ἐντόνως τοῖς διωρισμένοις ζαμπίταις, ὅπου καὶ ὅταν τῆς νυκτὸς ἤθελεν τοὺς ἀπαντῆσει τοιοιτοτρόπως περιφερομένους, νὰ τοὺς σηκώσωσιν ἀμέσως, καὶ τῇ ἐπαύριον νὰ σταλῇ ἕκαστος εἰς τὴν νατζιόνε του ἕνδρα νὰ λάβῃ τὴν προσήκουσαν παιδεῖαν. Ἡμεῖς πεπεισμένοι ἐσμὲν ὅτι τὸ ἐντιμον κονσολάτον ποθεῖ τὴν κοινὴν ἡσυχίαν τῶν ἐγκατοίκων τῆς πόλεως αὐτῆς καὶ τὴν ἀμέριμνον αὐτῶν διαγωγὴν, καὶ ἐπομένως ὅτι γνωρίζει τὸ τοιοῦτον ἐκδοθὲν νιζάμι ὡς κοινοφελές. Ὅθεν καὶ παρακαλοῦμεν νὰ ἐκδώσῃ ἐντόνους προσταγὰς πρὸς ὅλους τοὺς ρωσικοὺς ὑπηκόους, διὰ νὰ εἶναι εἰς χρέος νὰ φυλάττωσι διὰ παντὸς αὐτὸ τὸ ἀναγκαῖον νιζάμι, δηλαδὴ ἄρματα μὲν οὐδέποτε νὰ φορῶσιν οὔτε ἐν νυκτὶ, οὔτε ἐν ἡμέρᾳ, εἰὰ νυκτὸς δὲ ἐξερχόμενοι κατ' ἀνάγκην διὰ καμίαν ὑπηρεσίαν των, ἀπὸ τὰς τρεῖς ὥρας καὶ ἐξῆς νὰ βαστῶσιν ἀφεύκτως φανάρι, εἰδόμενοι ἅπαντες, ὅτι οἱ ἀντιπράττοντες θέλουν σηκωθεῖ εἰς τὴν φυλακὴν ἀπὸ τοὺς διωρισμένους ζαμπίταις καὶ τῇ ἐπαύριον θέλουν παιδευθῆ διὰ τὴν ἀπειθειαν των. Ἡμεῖς ἔ ἐν νὰ λάβωμεν τὴν τιμὴν μὲ τὸ ἀποκριτικὸν τοῦ ἐντίμου κονσολάτου εἰς τὴν παροῦσαν μας νόταν.

Παρόμοιαι νόται ἐγράφησαν εἰς τε τὴν κ. β. ἀγεντζιαν, εἰς τὸ κονσολάτον τῆς Φράντζης καὶ εἰς τὸ τῆς Προυσίας.

orindinală». La 5 februarie 1817, I. Dirzeanu este orînduit și gazdă a isprăvnicatului Craiovei (Acad. R.P.R., ms. rom. 267, f. 157 v. Copii, ambele pe aceeași hîrtie).

După răscoală, în aprilie 1824, Eforia casei datorîilor țării își întocmîște darea de seamă cu privire la cheltuielile țării făcute în vremea răscoalei, pe baza informațiilor furnizate de I. Dirzeanu, « care atunci la leat 1821, februarie, ținea condică de toate zapisele împrumutărilor și corespondenție » (Arh. St. Buc., Condica domnească 111, p. 12—15).

În 1827 îl găsim pe I. Dirzeanu purtînd corespondență cu N. Glogoveanu (Fondul Glogoveanu, doc. 539/1827. Orig. rom.).

Noi subsemnații caimacami ai prințipatului Țării Românești avem cinste să facem cunoscut cinstitului consulat general al majestății sale împăratului tuturor Rusiilor că supraveghetorii orînduiți cu liniștea tuturor locuitorilor orașului București, umblînd în timpul nopții pe străzile orașului și pe trecătorile înguste de la margine ca să vegheze dacă se împlinește întocmai porunca dată, adică să nu umble oamenii după ora trei din noapte fără felinar, ei întîlnesc dimpotrivă mulți oameni îmbrăcați europenește, nu numai fără felinar, ci și cu arme, care nu vor să dea ascultare căpeteniilor orînduite și calcă porunca obștească, lăsînd norodul să creadă că ar fi niște răufăcători. Zabiții orînduiți cu paza n-au îndrăznit să facă nimic acestora, vîzînd felul îmbrăcăminteii lor, iar noi avînd știință de acest lucru, am dat porunca cea mai aspră căpeteniilor orînduite, ca în orice loc și în orice timp îi vor întîlni umblînd astfel, să-i ridice îndată și a doua zi să fie trimis fiecare națiunii sale, ca să primească pedeapsă cuvenită. Noi sîntem încredințați că prea cinstitul consulat dorește liniștea tuturor locuitorilor acestui oraș și petrecerea nestingherită a lor și prin urmare recunoaște că această poruncă dată este folositoare tuturor.

Așadar, vă rugăm să dați porunci aspre tuturor sudiților ruși ca să fie îndatorați a împlini întotdeauna această poruncă trebuincioasă, adică să nu poarte niciodată arme, nici în în timpul nopții, nici în timpul zilei, iar cînd vor ieși noaptea, de nevoie, pentru vreo slujbă al lor, după ora trei, să țină neapărat un felinar, fiind înștiințați toți că cei care se vor opune vor fi ridicați și închiși de căpeteniile orînduite, iar a doua zi vor fi pedepsiți pentru nesupunerea lor.

Vă rugăm să avem onoarea a primi răspunsul cinstitului consulat la cea de față notă a noastră.

Note asemănătoare au fost trimise agenției Cesaro-Crăiești, consulatului Franței și celui al Prusiei.

Arh. St. Buc., Condica domnească 96, f. 212. Text grec.

20 februarie 1821

Măsuri pentru frînarea jafurilor făcute de vameși.

De la logofeția mare a Țării de sus, către dumnealor boierii ispravnici ot sud Saacu.

Să vestește dumneavoastră că, după datoria ce avem toți de opște ca să ocrotim pă ticăloșii lăcuitori pămînteni de jafuri și de nădreptăți; și, atît din jălbile lăcuitorilor, cît și din a însuși unora din dumneavoastră boieri, știință este cu îndestulare că pătinesc lăcuitorii prin sate multe jafuri și nedreptăți

dă către mortasipii vameșilor. Și după provlîma ce am făcut la răposatul domn pentru aceasta, s-au făcut rînduială dă nizam spre îndreptare, precum să vede hotărîrea răposatului domn, dată în scris. Și cu acea rînduială s-au vîndut și vămile tot de acel răposat domn. Și spre a fi știință lăcuiitorilor care sînt apărute la vamă din cele ce fac alijverișuri prin sate, și care sînt supuse la vamă dupe catalog, i ponturile vămilor, s-au făcut copii adeverate de mine pentru toate satele; din care să trimise și dumneavoastră una, a vă fi știută; și după ce să va trece în condica județului, să să păstreze la isprăvnicat. Iar cele ce sînt a să împărți la sate, ca să nu să facă vreo luare cît de puțin dă către împărțitori, s-au rînduit ca prin sfînta mitropolie să să trimită la protopopi a să da la toate satele și dumneavoastră să privighiați ca, de veți găsi că s-au făcut vreo luare dă către cel ce va da aceste cărți pe la sate, cu grabă să înștiințați. De altă parte, precum sînteți îndatorați, să faceți poruncă către zapcii, îngrijind de a să păzi nizamul acesta.

De care să am răspunsul dumneavoastră, că ați primit-o și ați pus-o în faptă.

Iordache Slătineanu

1821, februarie 20

Arh. St. Buc., Condica logofeției Țării de Sus, 1076f. 113v.

178

21 februarie 1821

Mihale bairactar primește de la Const. Samurcaș 750 taleri pentru tainul a 200 neferi de sub comanda serdarului Iordache.

Taleri

750, adică lei șapte sute cincizeci am priimit de la dumnealui vel dvornic Costandin Samurcaș, pentru trei mie ocă carne, tain la dooă sute neferi ai dumnealui sârdar Iordache, pe cincisprezece zile, de astăzi februar în dooăzeci și una pînă la șapte ale viitorului mart, pe fieșcare zi cîte dooă sute ocă, socotită cîte parale zece ocaoa. Și spre încredințare m-am iscălit, puind și pece-tea mea.

Eu Mihale baraictar dumnealui
sârdar Iordache

1821, februarie 21¹

Arh. St. Buc., Administrative vechi, visteria Țării Rom., dos 2216c, f. 116. Orig. rom. Publicat de E. Virtosu, 1821. *Date...*, p. 34.

¹ De asemenea au mai primit bani de la Const. Samurcaș: căpitanul Dimitrie, 750 taleri pentru tainul a două sute neferi de sub comanda lui Ianache Farmachi; bașbulucbașa Ghencea 210 taleri pentru tainul a 50 neferi; delibașa Mihali 210 taleri pentru tainul a 50 neferi (Arh. St. Buc., Administrative vechi, 2216c, f. 331, 284, 332; publicate de E. Virtosu, 1821. *Date...*, p. 33—35.

23 februarie 1821

Boierii arată căminarului Gh. Martoglu, capuchehaia pe lângă pașa de Silistra, progresele răscoalei și măsurile luate pentru înăbușirea ei.

Перевод с донесения управляющих Валахией к своему капукехае (агенту) каминару Георгию Мартоглу, при силестрийском паше находившемуся.

Любезнейший г. каминарь,

Получив письмо ваше от 29 истекшего месяца, узнали мы все в оном подробно, оплеменное как усердное расположение, равно и благия мысли соседственного паша эффенды нашего, за которое благодарю покорнейше его высочество.

Некой служарь Феодор Владимиреску возстав злоумышленно, с предположением необдуманно выступил с общинниками своими в провинцию обнародовать возмутительные слова, будто бы ради свободы Валахской нации. Многие люди, увлекаемые неразумно словами бунтовщика, присоединились к нему. И таким образом, переходя с места на место, он успевал и проповедал явно свободу.

Особенно же в Горжийском уезде, где поймав одного исправника, держит его под стражею, но почему — неизвестно, внушав страх всем жителям сего уезда, из которых некоторые присоединились к нему, умножили число сообщников.

По последним известиям о сем случае видно, что он, — Владимиреску имел под своею командою триста человек. Как сказывают, пришел в Мехединце, прибыв в монастырь, так называемой Тисмана, в Горжийском уезде, в который насильно вторгнулся. Составленный из достаточного числа людей, переходя таким образом, Владимиреску возмущает к бунту народ.

При таковых происшествиях взяти были здесь точны нужные меры к отражению зла. И, сверх сего, товарищ похищенного исправника, Георгий Вакареско, поступил благоразумно: немедленно издал приказы опровергающие таковые, Феодора Владимиреско, и собрав около 500 человек тщился прекратить успех возмутителя. С которого времени и учинено здесь возможное распоряжение об умножении таковой силы.

Но по елику сей бунтовщик, хоть и несколько и ограничен, мало по малу ступит вперед и всех возмущает, одним угрожая, а других склоняя на свою сторону, то и потому не преминули мы, по необходимой обязанности своей и по учинению всех возможных¹ донести о всех сих происшествиях Державнейшей Империи.

С ожиданием впредь высочайших повелений никовых должен ожидать наш паша эффенды для соображения как надо поступить.

¹ Indescifabil.

Мы же повторяем к его высочеству благодарения наши, молим бога да воздаст ему сие желаемое. Сим пребываем вам усердные

Февраля 23, 1821 года.

Подлинник подписали: Унгро-влахийский митрополит Дионисий, Бранкован, Константин Кредулеску, Григорие Спатарь, Гика, Вакареско, Григорий Филипеско. (Последнюю подпись разобрать невозможно с греческого).

С греческого переведил коллежский регистратор, Николай Харитон.

Traducere după înștiințarea făcută de ocîrmuitorii Țării Romînești către căminarul Gheorghe Martoglu, capuchehaiaua lor pe lângă pașa de Silistra.

Prea cinstite dumneata căminare,

Primind scrisoarea dumată de la 29 ale lunii trecute, am aflat totul cu amănuntul, simțămîntul înălțător și inimos al vecinului nostru, efendi pașa, precum și cugetul lui blind, pentru care noi mulțumim cu plecăciune înălțimii sale. Este nevoie să fie arătate toate întîmplările spre știința înălțimii sale.

Un oarecare sluger Theodor Vladimirescu, ridicîndu-se cu rău cuget, a pornit în județe cu cei întovărășiți cu el și cu planul său nesocotit să vînture vorbe răzvrătitoare, chipurile pentru mîntuirea nației romîne. Mulți oameni, lăsîndu-se amăgiți fără chibzuire de vorbele răzvrătitorului, i s-au alăturat. În acest chip mergînd din loc în loc, el a înaintat și a propăvăduit pe față libertatea.

Cu osebite însă în județul Gorjului, unde prinzînd pe unul din ispravnici îl ține sub pază și nu se știe de ce, a înspăimîntat pe toți locuitorii județului și unii dintre ei i s-au alăturat, mărind numărul tovarășilor săi.

Din înștiințările proaspete despre această întîmplare se vede că Vladimirescu a avut sub comanda lui 300 de oameni. După cum se spune, el a trecut în Mehedinți, sosind la mănăstirea numită Tismana în jud. Gorjului, în care el a intrat cu sila. Mergînd în chipul acesta cu un număr de oameni îndeajuns, Vladimirescu răzvrătește norodul.

În urma acestor întîmplări, aici au fost luate întocmai toate măsurile spre potolirea răului. Pe lângă acestea, tovarășul ispravnicului răpit, Iorgu Văcărescu, s-a purtat cu înțelepciune. El a dat porunci grabnice care înlăturau pe acelea ale lui Theodor Vladimirescu și strîngînd vreo 500 de oameni, s-a grăbit să curme izbînda răzvrătitorului. De atunci, aicea s-au luat toate măsurile ce sînt cu putință pentru a mări această putere.

Cu toate însă că acest răzvrătitor este întrucîtva îngrădit, el înaintează încetul cu încetul și pe toți îi răzvrătește, pe unii amenințîndu-i, iar pe alții înduplecîndu-i de partea lui. De aceea noi nu am lipsit, după datorie ce o avem, și după ce am făcut tot ce se poate, să înștiințăm despre toate aceste întîmplări la prea puternica împărăție, așteptînd pentru viitor înaltele porunci pe care trebuie să le aștepte și al nostru pașa efendi pentru a vedea ce va trebui să facă.

Iar noi mulțumim încă o dată înălțimii sale și ne rugăm la Dumnezeu să-i împlinească toate dorințele. Cu această rămânem ai Dumneavoastră, cu cinste.

Originalul este semnat de: mitropolitul Dionisie al Ungrovlahiei, Brîncoveanu, Constantin Crețulescu, Grigorie spătar, Ghica, Văcărescu, Grigorie Filipescu. Semnătura de pe urmă nu se poate înțelege fiind în grecește.

Din grecește a tradus Nicolai Hariton,
registrațor la colegiu.

23 februarie 1821

Muz. ist. Buc., doc. 5877/57. Copie rus. cont.

180

23 februarie 1821

Proclamația lui Al. Ipsilanti către locuitorii Moldovei, încredințându-i că nu va schimba nimic în orînduiala țării.

Cătră norodul țării Moldaviei!

Lăcuatori a acestui loc al Moldaviei!

[Vă facem știut că, cu ajutorul și mila domnezăiască, toată Grechia au înălțat de astăzi flamburile scăpării de sub jugul tiraniei, cerînd șobozăniia sa, și eu împreună cu toți simpatrioții mei, mă duc acolo unde mă cheamă trîmbițele norodului patriei mele.)

Vă dau dar încredințare și închizășuire, atît dispre parte me, cît și dispre parte tuturor simpatrioților mei, celor ce să află aice (pe care am cinste să-i ocîrmuiesc), că veți ave bună odihnă și siguranție, atît a însuși persoanei voastre, cît și a averilor voastre. Pentru aceasta, fiiștecarile să caute cu aceiași șobozănie cu care vă aflați îndatoririle și trebile voastre, și întrucît de puțin să nu să turbure pentru mișcărilor mele, pentru că și oblăduirea și ocîrmuirea prințipatului acestuia rămîne tot acesta care să află și cu aceleși pravile va săvîrși trebile iai.

Cu adivăr vă zic, o lăcuatorilor Moldaviei! că pronia cerească v-au dăruit pe domnul ce astăzi domnește, Mihail Suțul vvd., un apărătoriu cu osirdie a driturilor patriei voastre, un părinte și de binevoitoriu al vostru. Cunoașteți dar că înălțimea sa iaste acest feliu, precum îl numim, și uniți-vă cu înălțimea sa, spre ocrotirea obșteștii voastre norociri. Iar dacă din întîmplare niscaiva diznădăjduiți turci vor năvăli în pămînturile voastre, să nu vă înfricoșați întru nimica, căci strașnică putere să află gătită să pedepsească îndrăzneala lor!

S-au șobozit în orașul Iași, astăzi la 23 februarie 1821 ¹.]

Iscălit,

Alexandru Ipsilant

Acad. R.P.R., Foi volante 311 și ms. rom. 333, f. 36 v. Copie rom. cont. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 92.

¹ Copia din ms. rom. 333, f. 36 v, poartă data 25 februarie 1821.

Laybach, 23 februarie/7 martie 1821

Scrisoarea prin care Capodistria comunică lui A. Pini că țarul dezavuează mișcarea lui Tudor Vladimirescu.

Laybach, le 23 Févricr/7 Mars 1821

Le Ministère a mis sous les yeux de l'Empereur Vos rapports jusqu'à la date du 10 Février. Sa Majesté Impériale a reçu presque en même temps la pétition que *les factieux de Valachie* ont osé lui adresser sous le nom de peuple Valaque, et à laquelle ils ont joint une Copie de la lettre qu'ils venaient d'écrire au Grand-Seigneur.

Les notions que Vous nous communiquez, Monsieur, et les circonstances qui ont accompagné l'insurrection de la petite Valachie, semblent caractériser assez la nature et la tendance de cet évènement déplorable.

Nous remarquons y une funeste ressemblance avec ceux qui ont précipité l'Espagne dans la carrière sanglante des révolutions, et qui attirent en ce moment sur le Royaume des Deux Siciles les malheurs inséparables de fortes mesures répressives, et peut-être même le fléau de la guerre.

En Valachie comme à Madrid, à Lisbonne et à Naples c'est une poignée de soldats qui a ouvert la scène des désordres et qui s'efforce de livrer l'empire au mains de l'anarchie. Ici et là, c'est en empruntant tous les dehors d'un respect profond pour l'autorité du Souverain, en affectant de placer une confiance sans bornes dans sa justice, que les révolutionnaires cherchent à s'emparer du pouvoir et à exécuter leurs plans de subversion. Enfin, dans les contrées orientales, comme dans les deux Péninsules du midi de l'Europe, les ennemis de la paix et de l'ordre fidèles à la même marche, profanent, ce qu'il y a de plus sacré parmi les hommes, la foi du serment; publient qu'ils ne veulent que protéger la propriété et assurer le repos des habitans des villes et des campagnes; et colorant de ces prétextes leurs criminels desseins, égarent les peuples et osent tout pour tout envahir.

Les Puissances Alliées sont décidées à ne point transiger avec eux et à s'opposer aux progrès du mal, selon la possibilité qu'Elles trouveront de l'atteindre et d'après la mesure de leurs moyens respectifs.

C'est surtout pour les Etats de l'Empire Ottomane qu'est dangereuse la contagion des malheurs qui affligent les deux Presqu'îles. Les catastrophes qu'ils amèneraient seraient décisives peut-être, et par une réaction, que tout autorise à craindre, ces catastrophes une fois accomplies, légueront au monde de longues années de guerres et de désastres.

En considérant sous ce point de vue les symptômes alarmans qui se sont manifestés dans la petite Valachie, l'Empereur ne pouvait qu'être vivement satisfait d'apprendre que dans ces conjonctures critiques, Votre conduite, tant envers le Divan qu'envers l'homme qu'on doit regarder comme le moteur principal

de l'insurrection, ait été strictement conforme aux maximes politiques dont Sa Majesté Impériale ne s'écartera jamais.)

Vous avez rempli un devoir Mr. en sommant cet individu de comparaître devant le Consulat de Russie. Comme il s'y est refusé, comme il a avoué des projets que la religion des traités et la loyauté de notre politique condamnent hautement, nous Vous autorisons à déclarer, que le Lieutenant Wladimiresko est dégradé de la qualité de Chevalier d'un des ordres de Russie. Vous ajouterez qu'il ne possède plus et ne peut plus posséder aucun titre à la protection de Sa Majesté Impériale. Vous pourrez même dire que l'Empereur est loin de trouver plausibles les motifs qui ont engagé le Divan à ne hazarder aucune mesure de vigueur contre les factieux. Convaincu de l'insuffisance et de l'incertitude des moyens dont il pouvait disposer lui-même, il devait hardiment avoir recours à ceux que le Pacha de Vidin s'était empressé de lui offrir. Toute hésitation de sa part est faite pour inspirer une juste méfiance à la Porte Ottomane dont les forces peuvent seules étouffer l'explosion révolutionnaire, et d'ailleurs la faiblesse du Divan devait avoir pour effet inévitable de redoubler l'énergie et de confirmer les espérances des hommes qui travaillent au bouleversement des Principautés.

Dans les communications officielles que Vous avez faites sous ce rapport au Divan, Vous avez scrupuleusement observé les bornes que les traités tracent à Votre action. L'Empereur Vous approuve; mais Il désire qu'en conservant la même attitude, Vous ne négligiez cependant aucun soin pour porter les Caïmacans du nouveau Prince de Valachie à demander instamment à S.A. de venir occuper sans délai le poste éminent qu'Elle est appelée à remplir.

Puisque c'est après le décès du Prince Sutzo, que les troubles ont éclaté, il est à espérer que l'arrivée du Prince Callimachi ralliera autour de l'autorité publique les Boyards qui, poursuivant des intérêts de parti, et divisés entre eux, empêchent peut-être la Valachie de réprimer l'insurrection sans assistance étrangère. — Nous nous plaisons en même temps à croire, qu'en quittant Constantinople dans le but de pacifier et d'administrer la Valachie, le Hospodar Callimachi recevra les pouvoirs qui lui seront nécessaires pour s'acquitter de cette double mission avec célérité et avec une entière certitude de succès.

Si, avant qu'il ne soit rendu à Yassy, l'insurrection s'accroissait en force et en étendue, Vous engageriez les Caïmacans à prendre la détermination de solliciter le prompt secours des armes Ottomanes, et à les employer de telle sorte que l'intervention des forces Turques puisse servir au retablisement d'une tranquillité durable dans le pays.

A une époque de crise que les malveillans de toutes les parties de l'Europe s'efforcent de rendre générale, la première et la plus essentielle des obligations de tous les agens de l'Empereur à l'étranger, est de faire connaître et triompher la vérité.

Sa Majesté Impériale Vous invite en conséquence à ne laisser aucun doute sur l'improbation dont Elle frappera toujours et partout les funestes projets des hommes qui cherchent à semer la discorde et à fomenter ces séditions.

L'Empereur réproouve donc solennellement tout ce qui vient de se passer en Valachie et Vous déclarerez, que résolu d'unir ses efforts à ceux de Ses Alliés pour combattre la révolution lorsqu'elle ose s'ériger en Puissance, Il lui opposerait invariablement le même système si elle envahissait les Principautés, et qu'Il le lui opposerait dans l'unique dessein de maintenir la foi des traités existans entre les deux Empires.

C'est aux chefs du clergé, c'est aux Boyards, c'est aux propriétaires et aux negocians les plus influens par leurs richesses et par la considération dont ils jouissent, que Vous tiendrez ce langage et que vous ferez partager cette conviction. Elle suffira pour démentir les bruits mensongers par lesquels les obscurs agens des révolutionnaires tâchent d'égarer la multitude.

Les preuves que Vous avez données de Vos talens et de Votre exactitude à remplir les ordres de l'Empereur, ne nous permettent pas de douter que dans ces circonstances si graves Vous ne sachiez justifier la confiance dont Sa Majesté Impériale Vous honore.

Nous attendons impatiemment les rapports ulterieurs que Vous nous adresserez etc.

Prokesch-Osten, *Geschichte des Abfalls der Griechen...*, III, p. 58—60.

182

București 23 februarie 1821

Notă informativă despre evenimentele din Țara Românească trimisă autorităților ruse din Basarabia.

Букарест, 23 Февраля 1821

№ 13 По дошедшим сюда из Крайова известиям, ворник Самуркаш, отправленный из Букареста с уполномочием от всех бояр, для усмотрения возставшаго народа, прибыл уже туда и немедленно вступил в переговоры с Теодором Владимиреско. Он объявил сему последнему от имени всех Бояр и правительства совершенное прощение в проступке его, лишь бы он тотчас явился к нему и объявил народныя требования. Но Владимиреско не захотел приехать в Крайово, а прислал только в ответ письмо, в котором говорит, что народ не требует ничего более, как только возвращения того, что у него боярами или правительством ограблено, при взимании податей и прочего, и чтобы на предбудущее время обещано было не брать с народа ничего более

кроме узаконенных податей и повинностей. Ворник Самуркаш, рассуждая о таком начале своих переговоров, заключает, что он очень мало надеется на успех оных, и что если бы требования народныя можно уменьшить только на третью часть, противу настоящей, то и тогда едва ли можно удовлетворить их. Однако, при всем том, он не [сов]сем еще теряет надежду и старается употребить все возможныя убеждения.

Между тем Бояр Николай Вакареско, отправленный было прежде, для начальствования над всеми посланными в Крайово арнаутами, возвращается то[гда] в Букарест, объявляя себя не в силах [дей]ствовать противу народа, по причине приключившейся ему болезни и кровохарканья. Он также находился в переговорах с Тодором Владимиреско, но не мог сделать никакого успеха, а получил только письмо, в котором Владимиреско говорит ему, что если он действительно сын того славного Вакареска, который некогда сло[вом] защищал пред князем права народныя, то и он должен бы присоединиться к настоящему предприятию народному.

Столь критическое положение Вала[хии] подает повод к различным, не менее замечательным, происшествиям. Из города Терговишта внезапно отправилось более 400 человек прямо в Букарест, для учинения требований своих к жене покойного Господаря князя Суццо, дабы она возвратила им документы на отобранную от них насильно и в противность законам, покойным князем землю, коею издревле предки их владели, и о коей недавно писано было и в публичных ведомостях. По получении о сем новом народном возстании известия в Букаресте, правительство, для прекращения всяких худых последствий, потребовало немедленно, чтобы княгиня отдала все документы на означенную землю. Когда же Тирговиштяне прибыли в Букарест, то и сделано им тотчас удовлетворение; последния определения и бумаги умершего Господаря об отобранной от поселян земли, сожжены были в присутствии многих Бояр и народа; а о некоторых древних документах, коих народ домогался, и кои будто бы находились у Бояра Иордакия Гулеска, принудили сего последнего сделать присягу, для удовлетворения, что он об оных ничего не знает, и у себя не имеет.

Сейчас получено здесь известие, что в городе Галацах воспоследовало особенное замешательство по причине что находящийся тамо Бешли Ага убил одного турка. Все другие турки там бывшие возставали против Бешли Ага, но городские жители, числом до 400 человек, взяв его сторону, вооружились. Между тем прибыло из крепости Браилова до 150 человек турок, требуя непременно выдачи онаго Бешли Аги, и угрожая что в противном случае изрубят они жену его в мелкие куски. Бешли Ага, как говорят спа[сся] бегством в состоящее на Пруте Местечке Томарово, куда бегут также и многие жители.

Из Малой Валахии никаких известий [до] сего дня не получено, кроме только что Теодор Владимиреско наполняет продовольствием все монастыри

им взятые, и что по неимению денег в наличности, снабжает всех у кого берет продовольствие, особенными квитанциями.

Сего дня ожидают прибытия Каймакана князя Калимаки, уже выехал из горо[да] и чиновник, для встречи его отправленный.

București, 23 februarie 1821

№. 13 Potrivit informațiilor ajunse aici de la Craiova, vornicul Samurcaș trimis din București cu împuternicire din partea tuturor boierilor să supravegheze poporul răsculat, a sosit acolo și a început îndată tratative cu Tudor Vladimirescu. El a comunicat acestuia, în numele tuturor boierilor și al cîrmuirii, că este iertat cu desăvîrșire pentru greșeala sa, cu condiția însă să se prezinte neîntîrziat la el și să-i facă cunoscute revendicările poporului. Vladimirescu n-a voit însă să vină la Craiova, ci a trimis numai ca răspuns o scrisoare, în care arată că poporul nu cere nimic mai mult, decît să i se restituie ceea ce i-a fost jefuit de către boieri sau de către cîrmuire cu prilejul perceperii birurilor și a altor dări și să se fîgăduiască pentru viitor că nu se va lua de la popor nimic mai mult decît birurile și prestațiile legale. Judecînd după modul cum au început tratativele sale, vornicul Samurcaș deduce că are șanse foarte mici de izbîndă, și chiar dacă revendicările poporului ar putea fi reduse numai la o treime în comparație cu acelea de astăzi, și atunci el se îndoiește că ele ar putea fi satisfăcute. Cu toate acestea, el nu-și pierde încă speranța și caută să facă uz de toate argumentele posibile.

Între timp, boierul Nicolae Văcărescu care fusese trimis înainte spre a lua comanda tuturor arnăuților trimiși la Craiova, a venit la București și a declarat că nu este în stare să acționeze împotriva poporului, din cauza bolii de care suferă și a hemoptiziei. A tratat și el cu Tudor Vladimirescu, dar nu a putut obține nici o izbîndă, ci a primit numai o scrisoare, în care Vladimirescu îi spune că dacă el este cu adevărat fiul aceluia slăvit Văcărescu, care a apărat odinioară prin cuvînt, în fața domnului, drepturile poporului, atunci și el ar fi trebuit să se alătore acestei acțiuni a poporului.

Situația atît de critică a Țării Romînești dă naștere la diferite evenimente nu mai puțin remarcabile. Din orașul Tîrgoviște s-au îndreptat pe neașteptate peste 400 de oameni direct spre București, pentru a-și prezenta revendicările lor față de soția defunctului domn, prințul Suțu, cerîndu-i acesteia să le restituie documentele privitoare la pămînturile luate de către defunctul prinț cu forța și contrar legilor, pămînturi stăpînite din vechime de strămoșii lor și despre care s-a și scris de curînd în ziare. După ce s-a primit la București știrea despre această noă răsccoală a poporului, cîrmuirea, spre a pune capăt tuturor urmărilor ei rele, a cerut îndată ca doamna să restituie toate documentele privind pămînturile pomenite. Și cînd tîrgoviștenii au sosit la București, li s-a dat îndată satisfacție; ultimele hotărîri și acte ale defunctului domn cu privire la pămînturile luate de la săteni au fost arse în prezența a numeroși boieri și a poporului. În ceea

ce privește cele câteva documente vechi, pe care căuta să le obțină poporul și care se aflau, chipurile, la boierul Iordachi Golescu, acesta, spre a-i da satisfacție, a fost silit să jure că nu știe nimic despre ele și că nu le are la el¹.

Aci s-a primit acum știrea că în orașul Galați a avut loc o învălmășeală deosebită, din cauza că beșliaga de acolo a omorât un turc. Toți ceilalți turci care se aflau acolo s-au răsculat împotriva lui beșliaga, populația din oraș însă, numărând pînă la 400 de oameni, luînd partea acestuia, s-a înarmat. Între timp, din cetatea Brăila au sosit pînă la 150 de turci, cerînd să le fie predat numai decît acel beșliaga și amenințînd că, în caz contrar, vor tăia în bucăți pe nevasta lui. După cîte se spune, beșliaga s-a salvat prin fugă în tîrgușorul Tomarova de lîngă Prut, unde fug și numeroși locuitori.

Din Oltenia nu s-a primit pînă astăzi nici un fel de știri, afară numai de vestea că Tudor Vladimirescu face depozite de provizii în toate mănăstirile ocupate de el, și că, neavînd bani lichizi, dă tuturora de la care ia provizii, chitanțe speciale.

Astăzi se așteaptă sosirea caimacanului prințului Callimachi; din oraș, a și plecat funcționarul trimis întru întîmplarea lui.

Arhiva Centrală Istorică Militară de Stat U.R.S.S., Moscova, fond. 182, pachet 6, dos. 18, partea I, f. 779—782.

183

Chișinău, 23 februarie 1821

Generalul I. N. Inzov informează pe generalul P. Ch. Wittgenstein despre izbucnirea răscoalei lui Tudor Vladimirescu și despre acțiunea lui Vasile Caravia la Galați.

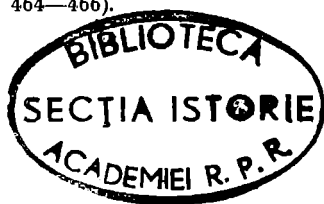
№ 1

Милостивый Государь

Граф Петр Христианович!

Находящийся в Молдавии и Валахии Генеральный Российской Консул, Действительный Статский Советник Пини, в отзыве полученном здесь 15 числа настоящего Февраля, известил и он [что] после смерти Валахского

¹ În legătură cu lupta tîrgoviștenilor de a-și redobîndi actele asupra pămîntului, vezi următoarele documente: cererea tîrgoviștenilor de a li se da moșia și actele, precum și încuviințarea acestei cereri (Arh. St. Buc., Condica domnească 93, f. 195); arderea hîrtilor moșiei Tîrgoviște (Condica domnească, 96, p. 209); vezi de asemenea rapoartele consulare austriace din 7 și 22 octombrie, 7 noiembrie 1820 și 19 februarie 1821 (*Iurmuzaki*, XX, p. 522—524, 526, 553—554). La 18 ianuarie 1825 se dă o anafora pentru a se întări stăpînirea tîrgoviștenilor, potrivit hotărîrii boierilor dată la 18 februarie 1821. Se precizează că acea hotărîre a fost dată după ce doamna Eufrosina Suțu a restituit actele răpite în 1820 (Arh. St. Buc., Condica domnească 111, p. 464—466).



Господаря Суццо, последовавшей 18-го истекшаго генваря, получено тамо сведение о появившейся в Малой Валахии шайки злоумышленных людей, простирающейся до 400 человек, которая состоит под начальством природнаго тамошн[яго] жителя Слуджера Федора Владимиреско, находившагося в последнюю [с] турками войну при нашей армии, с командою пандур, и за оказанную против неприятеля храбрость, уд[о]стоеннаго Всемилоствивейшим награждением чином поручика.

Предприятие его, как видно [из] разосланнаго им повсеместно воз[ва]ния, приглашающего народ Вал[лах]ский к вооружению, имеет целью [ис]требление происходящих по земскому управлению злоупотреблений, угнет[аю]щих народ. — В таком смыс[ле], как пишет консул, применяясь [к] тамошним слухам, отправил он, Владимиреско, жалобу к Пор[те] от имени всего народа, строго воспрещая нарушать благосостояние купечества и вообще Валлахских жителей, не прикосновенных к уг[не]тению народа. Для пресечения [па]губных последствий сего возмущен[ия] и для преследования мятежников, правительство Валлахское отправило значительные отряды вооруженных арнаутов и находящихся в службе его людей.

Вслед за сим, доставлен ко мне от него же Пини другой отзыв, что по полученным им из Константинополя официальным известиям, назначен Портою на место Валлахского Господаря, бывший Молдавским Господарем, князь Скарлат Калим[ах]. Относительно же происшедшего возмущения, правительство тамошнее, получив новья донесения, о непрерывном умножении мятежников, простир[аю]щихся уже до 1000 человек, усугубил[о] распоряжения свои, о предупреждении дальнейших тут последствий и восстановления тишины и спокойст[вия], на каковъй конец вновь отправлен[о] несколько отрядов вооруженных людей, в службе правительства находящихся.

Настоящаго же 23 февраля получен мною рапорт, от нача[ль]ника Ренскаго портоваго карантина, отправленный с нарочным, о случившемся также произшествии в Галацах, по уведомлению о том наход[я]щейся тамо Российско-Императорской агенции.

Сведение сие заключает в се[бе] что 22 сего же месяца в 9 часов ут[ра] Галацкий Баш Болубаш Василий Коровия, не известно с какого повод[у], напав на тамошняго чиновника турка Топукчия, с некоторым числом греков, ведут между собо[й] перепалку, где из числа греков несколько душ убиты и ранены; о турках же сведения сего не имеется, ибо они защищаются в запертом означеннаго Топукчия доме.

Принимая обстоятельство сие в самое подробное соображение, в отношении того безпокойства, какое произошло было в июне месяце 1819-го года, в городе Яссах, а также с последовавшим на тот предмет распоряжением, — я предписал Ренской портовой карантинной конторе не принимать ни кого в тамошний карантин без паспортов Российских консулатов, а также

отнесся к командующему кордонною стражею Генерал майору Пушину, для учинения распоряжения, чтобы кордонная стража, с своей стороны, строго наблюдала в сем случае по границе надлежащая меры предосторожности.

Поставляя долгом все сии обстоятельства довести до сведения Вашего Сиятельства, я приемлю честь прис[ово]купить, что судя по общему нынешнему положению вышеозначенных [по]граничных мест, если возмущен[ие] Валлахских жителей не будет в самом начале совершенно пресече[но], то последствие онаго должно возы[меть] влияние и на жителей Молдавскаго княжества и ожидать должно по[доб]наго какого либо и в оном произ[шествия].

С истинным почтением и совершенною преданностью честь имею быть, Милостивый Госуд[арь], Вашего Сиятельс[тва] покорнейший слу[га]

Иван Ин[зов].

№ 748, 23-го Февраля 1821

Кишинев.

Stimate domnule conte

Petru Christianovici¹.

Consilierul de stat actual, Pini, consulul general al Rusiei pentru Moldova și Țara Românească prin raportul primit aici la 15 februarie curent, ne-a adus la cunoștință că după moartea domnului Țării Românești, Suțu, care a avut loc în ziua de 18 ianuarie trecut, s-a primit acolo știrea despre o bandă de oameni rău intenționați, cuprinzând pînă la 400 de oameni, care a apărut în Oltenia și care se află sub conducerea unui locuitor băștinaș de acolo, slugerul Teodor Vladimirescu. Acesta se afla în timpul ultimului război cu turcii în armata noastră cu un detașament de panduri și pentru curajul dovedit împotriva inamicului i s-a acordat de către atotmilostivul [împărat] rangul de locotenent.

Acțiunea sa, după cum se vede din apelul răspîndit de el pretutindeni și prin care invită poporul Țării Românești să se înarmeze, are drept scop nimicirea abuzurilor ce au loc în cîrmuirea țării și care asupresc poporul. În acest sens, așa după cum scrie consulul, potrivit cu zvonurile care circulă acolo, Vladimirescu a trimis, în numele întregului popor, o plîngere către Poartă, interzicînd cu strictetețe orice atingere a bună stării negustoriei și, în general, a tuturor acelor locuitori din Țara Românească, care nu au vreun amestec în asuprirea poporului. Pentru a curma urmările nefaste ale acestei răscoale și pentru a urmări pe răsculați, cîrmuirea din Țara Românească a trimis detașamente însemnate de arnăuți înarmați și de oameni aflați în slujba ei.

După aceasta mi s-a adus de la același Pini un alt raport după care, potrivit știrilor oficiale primite de el de la Constantinopol, prințul Scarlat Callimachi, fostul domn al Moldovei, a fost numit în locul domnului din Țara Românească. În privința răscoalei, cîrmuirea primind noi rapoarte relativ la sporierea neîncetată a numărului răsculaților, care au ajuns acum la 1 000 de

¹ General P. Ch. Wittgenstein, comandantul armatei a II-a cu sediul la Tulcin.

oameni, și-a concentrat eforturile spre a preveni urmările ei și a restabili liniștea și ordinea. În acest scop au fost trimise din nou câteva detașamente de oameni înarmați, care se află în slujba cîrmuirii.

La 23 februarie curent am primit un raport de la comandantul carantinei portului Reni, expediat prin curier, relativ la întîmplarea care a avut loc la Galați, conform înștiințării agenției imperiale ruse de acolo.

Această știre arată că la 22 ale acleiași luni, la ora 9 dimineața, Vasile Caravia, baș-bulucbașa din Galați, a atacat nu se știe din ce motive, cu un număr oarecare de greci, pe topuciu, funcționar turc din acel oraș; între ei a avut loc un schimb de focuri; dintre greci cîțiva au fost omorîți și răniți; despre turci nu există vreo știre în acest sens, căci ei se apără în casa numitului topuciu, în care s-au baricadat.

Luînd această întîmplare în cea mai amănunțită cercetare și ținînd seama de turburarea care a avut loc în luna iunie 1819 în orașul Iași, precum și de dispozițiile luate în privința aceasta, cu am dat ordin biroului carantinci din portul Reni să nu primească pe nimeni în carantina de acolo fără pașapoarte [eliberate] de consulatele rusești, și am luat de asemenea legătură cu generalul-maior Pușcin, comandantul pazei cordonului, să dea ordin ca paza de la cordon să respecte la rîndul ei, cu strictete, în acest caz, măsurile de precauție convenite la graniță.

Considerînd o datorie de a aduce la cunoștință excelenței voastre toate aceste împrejurări, am onoarea a adăuga că, judecînd după situația actuală generală de la punctele de frontieră susmenționate, dacă răscoala populației din Țara Romînească nu va ficurmată cu desăvîrșire chiar de la început, urmările ei vor avea influență și asupra populației din principatul Moldovei și trebuie să ne așteptăm la ceva asemănător și acolo.

Cu adevărată stimă și desăvîrșit devotament am onoarea a rămîne, stimate dōmn, sluga prea plecată a luminăției voastre.

Ivan In[zov]

Nr. 748, 23 februarie 1821

Chișinău

Arhiva Centrală Istorică Militară de Stat U.R.S.S. Moscova, fond. 182, pach. 6, dos. 18, partea 1.

184

Iași, 24 februarie 1821

Mihail Suțu, domnul Moldovei, aduce la cunoștința țarului Alexandru I că Eteria a pornit acțiunea de eliberare a Greciei și roagă să se trimită trupe rusești în țară.

Jassy, le 24 Février 1821

Sire,

La divine providence a fait naître ces jours-ci l'évènement qui nous porte tous aux pieds du trône de V. M. I. pour La supplier avec une humble soumis-

sion, de prendre sous sa puissante protection un pays, qui, à différentes époques, a déjà dû son salut et sa prospérité à la clémence de V. M. I., et qui, encore en ce moment, se trouve dans un état de crise dont la magnanimité seule peut le sauver, en écartant tous les dangers, et qu'Elle peut rendre heurcux à jamais par sa puissance bienfaitrice.

Sire, l'organisation des Grecs qui habitent, ou qui se trouvent en Moldavie se préparait secrètement depuis quelque temps ici comme dans toute la Grèce qui gémissait sous le joug Ottoman. Tous étaient électrisés et n'attendaient que le moment pour sacrifier leurs jours à la délivrance de la patrie. Enfin, ce jour heureux est arrivé, et le Prince Alexandre Ypsilanti, excité par son amour ardent pour son pays, a paru à Jassy le 22 février, et a déclaré qu'il vient, appelé par sa nation, pour passer en Grèce et vaincre ou mourir pour sa délivrance. Cet évènement a excité la plus grande joie, et a rempli d'enthousiasme tous les Grecs qui en ont été les témoins. Tous se sont rangés sous ses drapeaux. L'ordre a été maintenu et la tranquillité n'a point été troublée dans le pays. J'aurais volé aussi auprès de ce Prince pour aller dans ma patrie, et mourir, s'il le faut à côté de mes braves compatriotes; mais d'autres considérations m'en ont empêché. Je dois à cette province, protégée par V. M. I., des soins qui me sont commandés par mon devoir et que je ne saurais négliger sans paraître coupable aux yeux de V. M. même. Ce pays restant dépourvu de forces nécessaires après le départ du Prince Ypsilanti court les plus grands dangers de la part des Turcs qui garnissent les forteresses situées dans son voisinage. Aussi j'ai appelé les principaux de ce pays pour leur exposer l'état des choses et pour aviser à ce qu'on devrait faire dans ces moments critiques.

Sire, nous nous remettons aux pieds de V. M. et nous La supplions de devenir encore une fois, le Sauveur de ce pays. Un corps de troupes serait indispensable pour la sûreté de la Moldavie. Nous osons espérer que la magnanimité de V. M. I. ne laissera pas cette province privée de Sa haute protection, et qu'Elle daignera donner les ordres à ses généraux de faire entrer en Moldavie ses troupes victorieuses pour la préserver de la ruine dont elle est menacée.

A eet effet, j'ose adresser aux pieds du trône de V. M. I., mon humble requête et l'accompagner de celle des Boyards du pays. Sire, Vous qui êtes le protecteur de l'humanité, daignez agréer notre juste prière, une entière soumission et mon devouement sans bornes à V. M. I. rempliront toute ma vie.

J'attends vos ordres suprêmes pour la conduite que j'aurai à suivre, et j'ai l'honneur d'être avec le plus profond respect.

Sire, de Votre Majesté Impériale le très humble,
très obéissant, très-soumis et très-fidèle Serviteur

P. Michel Sutzo ¹

Prokesch-Osten, *Geschichte des Abfalls der Griechen...*, III, p. 62—63.

¹ Mihail Suțu trimite contelui Capodistria, în aceeași zi, un memoriu asemănător (Prokesch-Osten, *Geschichte...*, III, p. 64—65).

24 februarie 1821

Diamandi Giuvara primește de la Const. Samurcaș 7731 taleri pentru leafa neferilor de sub comanda sa.

Tal.

7731, adecă șapte mii șapte sute trizeci și unu, am priimit de la dumnealui vel dvornic Costandin Samurcaș, leafa pe trei sute de neferi, pe cincisprezece zile, socotindu-se de fieșcare nefer pe o lună po tl. patruzeci și cinci, și pentru două agale po tl. o sută cincizeci de unu; între care bani intră și taleri opt sute treizeci și unu, iost din deosebit perilipsis ce am dat supt a mea iscălitură, fiind dați mai mult de mine la leafa neferilor și plata tainului. Și spre credință am dat această adeverință, supt iscălitură și pecetea mea.

Diamandi Giuvara

1821, februarie 24

Arh. St. Buc., Administr. vechi, vistiria Țării Rom., dos. 2218/1821 albastru, f. 54. Orig. rom. cu pecete. Publicat de E. Virtosu, 1821. Date . . . , p. 35—36.

186

[București,] 25 februarie 1821

Cirmuirea aprobă cumpărarea unor pietre de pușcă pentru nevoile trupelor de la Craiova.

[Βουκουρέστι,] κε' Φεβρουαρίου ,ακαου

Γ ρ ό σ ι α

80, ήτοι όγδοήκοντα γρόσια, εις άγοράν τουφεκοπέτρων, σταλέντων εις Κραγιώβαν δια του άρχοντος κλωτζάρη 'Αλέκου, δια χείαν των εκείσε στρατευμάτων.

Διωρισμένη σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, . . . Gheorghe Filipescu.

[București,] 25 februarie 1821

Groși,

80, adică optzeci groși, pentru cumpărarea unor pietre de pușcă, care au fost trimise la Craiova prin boierul clucer Alecu, pentru nevoile oștirilor de acolo.

Orinduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, . . .¹ Gheorghe Filipescu.

Arh. St. Buc., Administr. vechi, vistiria Țării Rom., dos. 2216c, f. 327. Orig. grec.

¹ Indescifrabil.

[București,] 26 februarie 1821

Cîrmuirea aprobă. 350 groși cheltuieli de deplasare unui călăraș trimis la Constantinopol.

[Βουκουρέστι,] 26η Φεβρ. ,αωκα^{ου}

Γ ρ ό σ ι α

350, ήτοι τριακόσια πενήκοντα γρόσια, χαρτζιράχι ἐνὶ καλαράση ἀπερ-
χομένω εἰς βασιλεύουσαν.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco
Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie
Filipescu,..., Gheorghe Filipescu, K. Νέγρης, Στ. Βογορίδης.

[București,] 26 februarie 1821

Groși

350, adică trei sute cincizeci groși, cheltuieli de drum unui călăraș,
care pleacă la Constantinopol ¹.

Orînduitule zaraf, să-i dai! ²

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco
Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie
Filipescu,... ³, Gheorghe Filipescu, C. Negri, Șt. Vogoridi.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, visteria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 336.
Orig. grec.

27 februarie 1821

*Iorgu Văcărescu cere lui Nica Vlădescu, sameș de Vilcea, să-i
trimită muniții împotriva răsculaților.*

Cu frățescă dragoste mă închin dumitale arhon serdar!

Am primit testele fișicuri ce mi s-au triimis. Și fiindcă la socoteala
ce am făcut fișicurilor ce mi s-au trimis de acoloa dă la dumneavoastră

¹ În *Activitatea poștei* se notează că în această zi s-au dat patru cai pentru « călăraș la Țarigrad, iar din Oltenița cu trei cai pînă la Razgrad » (E. Virtosu, *op. cit.*, p. 18).

² La 27 februarie 1821 se aprobă 400 groși cheltuieli de drum unui tătar trimis la Constantinopol (tot acolo, același dosar, f. 339).

³ Indescifrabil.

văz că pînă acum ați triimis cinci sute șaizăci și șapte testele fișicuri, care s-au și cheltuit la războiul ce am avut cu hoțomanii ce s-au rădicat asupra-mi, rămîind numai într-aceste fișicuri care acum ni s-au triimis și nu este îndestul, fiindcă răii s-au înmulțit și s-au îndirjit, mai vîrtos că se poate să se închiză drumurile și să nu mai am în urmă de unde să mai cer fișicuri și ajutor, de aceea, cu toate să scrisei și dumnealui stolnicului Iancu Lahovari, ispravnicu, dar și pă dumneata te rog să stai mucaet a mi se mai triimite cît mai în grab o sumă bună de testele fișicuri, căci s-au apropiat hoțomanii ca să mai iurudisască asupra-mi.

Aștept dar cît mai în grab săvîrșirea cererii aceștia ca să mă îndatorez. Și sint

al dumitale ca un frate și slugă

Ior[gu] Văcărescu

1821, februarie 27

[Pe verso foii 6 bis, adresa:]

Cinstitului dumnealui biv vel sârdar Nica Vlădescu, sameșu ot sud Vilcea, cu frățescă dragoste.

Muzeul de istorie a Partidului, fîndul Saint-Georges, cîndica « Ad acta anni 1821 », f. 6. Publicat în *Convorbiri literare*, XX (1886), p. 946—947.

A N E X Ă

la documentul nr. 188

Sud Vilcea

Cheltuiala ce s-au făcut din porunca cinstitului divan și a dumnealui biv vel logofătului Dimitrie Bibescu, eforul pandurilor, în vremea răzvrăitorului Theodor, cum arată:

Tl. Bani

250	pentru 200 testele fișicuri împărțite la tîrgoveți și slujitori cînd au trecut Tudor pe aici,
125	ipac la alte 100 testele ce s-au trimis căpitanului de Olturi,
212 60	ipac la 170 testele trimise în două rînduri polcovnicului de județ și căpitanului de Olteț,
125	ipac la 100 testele date strejarilor din plaiu Cozii,
125	ipac la 100 testele date strejarilor din plaiu Hurezului ce erca orînduiți la drumurile despre Gorji,
187 60	ipac la 150 testele date strejarilor din plășile Oltețelor, păzitori drumurilor despre Cerneți și Gorji,

- 760 30 ipac la 609 testele date la 559 panduri ce s-au pornit la Craiova¹, rînduri, rînduri și osebit cîte 10 testele la 5 căpitani ai lor,
- 625 ipac la 500 testele trimise în trei rînduri la dumnealui caminar Iorgu Văcărescu, ispravnic de Gorji,
- 250 ipac la 200 testele trimise la dumnealui caminar Costi(?),
- 750 ipac la 600 testele trimise la dumnealui caminar Iorgu,
- 625 ipac 500 testele trimise în urmă iarăși la dumnealui caminar Iorgu și dumnealui fiind fugit s-au eoprins de către hoțomani,
- 500 ipae la 400 testele ce s-au aflat la isprăvnicat și s-au luat de către hoțomani la călcarea Rîmnicului,
- 1320 dați la 220 panduri ce s-au pornit în trei rînduri la Craiova¹ eîte 6 lei de unu,
- 2034 dați la 339 panduri ce s-au pornit la Craiova în patru rînduri, ipac po tl. 6,
- 150 dați la 5 căpitani ai lor, cîte tl. 30 de unu,
- 350 la dresul armelor ce s-au strîns din județ și s-au dat pandurilor,
- 480 plătit măcelarilor pentru carnea ce s-au dat hrană la panduri,
- 450 pentru 9000 ocă malai ce s-au cumpărat de s-au hrănit panduri în cîtă vreme ședea la isprăvnicat pînă a să porni la Craiova,
- 223 72 pentru 2236 pîini care s-au dat la plecările pandurilor, cîte 4 pîini de om,
- 320 leafa la orînduiți păzitori de la 4 poduri ale Oltului, po tl. 40 de om, pe 2 luni,
- 240 ipac dați la acești 4 păzitori, cîte tl. 30 pe 2 luni pentru hrana lor și a pandurilor ce era cu dînșii.
- 300 la 5 spioni trimiși în părțile unde lăcuia Tudor să afle mișcările lui, după poruncă, după ale căroră arătări să înștiința atît la București cît și la Craiova,
- 50 cheltuiala dusului armelor ce s-au aridicat de la mănăstirea Horezului și s-au trimis la mănăstirea Cotroceni, dupe porunca dumnealui vel spathar,
- 250 cheltuiala strejarilor dupe drumurile Horezului i ale Oltețului
-
- 10 702 102 adică zece mii șapte sute doi, bani una sută doi.

Muzeul de istorie a Partidului, fondul Saint-Georges, Condica « Ad acta anni 1821 », f. 7. Orig. rom. Publicat în *Convorbiri literare*, XX (1886), p. 947—949.

¹ Vezi despre aceștia documentul din 10 februarie 1821 (nr. 147).

București, 27 februarie 1821

Caimacamii către marele vornic Grigore Băleanu, să ia măsuri pentru liniștirea locuitorilor din București și să le împiedice fuga.

Noi caimacamii Țării Rumînești.

Către dumnealui fratele vel vornic Grigorie Băleanu, îngrijitorul tirgului.

Fiindcă norodul politici Bucureștilor au luat spaimă zadarnică, amăgindu-se de niște cuvinte neadevărate ce au plăzmuț și au risipit cei nărăviți și într-acest fel de turburări și se îndreptează cu cuvinte că ar fi văzut cară prinse și aduse în curțile unora și altora, divanul voind a le scoate toate bănuielele din inimele și fandacsiile lor și să-i încredințeze că este bine, pace, ca să se odihnească pe la casele lor și să petreacă în liniște, pohtește pe dumneata ca să mergi pe la casele tuturor fără osebite și oriunde vei afla car prins ori încărcat sau deșert, pe toate acele care să le gonești numaidecît, scoțindu-le din București afară, iar acelora ce vor fi prins carele, de orice treaptă vor fi, să le arăți a se părăsi cu totul de a da cea mai mică pricină de bănuială și turburare norodului, încredințându-i că nu numai vor fi sub grea răspundere, ci încă și în primejdie
1821, februarie 27¹

Către dumnealui vel agă

Către căminarul Sava.

Arh. St. Buc., Condicta domnească 96, p. 214. Publicat de V.A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 58.

[București,] 27 februarie 1821

Cîrmuirea aprobă 3 000 groși pentru muniția căminarului Sava.

[Βουκουρέστι,] κζ^η Φεβρουαρίου ,αωκα^{ου}

Γ ρ ό σ ι α

3 000, ἤτοι τρεῖς χιλιάδες γρόσια, ἔξοδα τζεπχανέ δια τοῦ καμινάρη Σάββα. Διωρισμένε σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Filipescu, . . . , Gheorghe Filipescu, K. Νέγρης, Στ. Βογορίδης.

¹ În aceeași zi s-a dat și porunca pentru dezmințirea zvonurilor ce circulau în București cu privire la răscoală (aceeași condictă, f. 213). Publicat de V.A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 57.

La 5 martie 1821, Gh. Sachelarie trimite lui Const. Hagi Pop știri despre situația din București: « Desigur ați aflat de neorinduiala ce are loc aci în părțile noastre care s-a întins și a

Groși

3 000 adică trei mii groși, cheltuieli pentru muniții date căminarului Sava. Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Istrati Crețulescu, Grigorie Filipescu, ¹, Gheorghe Filipescu, C. Negri, Șt. Vogoride.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 338. Orig. grec.

191

București, 27 februarie 1821

Căminarul Sava scrie lui Iordache Olimpiotul, Ioan Farmache și Hagi Prodan să-i spună lui Tudor Vladimirescu să ocupe Craiova și să se unească cu Diamandi Giuvara, iar ei să vie de urgență la București.

Je vous salue en frère,

Au nom de la patrie, mon ami serdari Giorgaki ² et Kapitan Pharmaki ³ et Hatzi Protassi ⁴, par ordre d'Ipsilanti, sitôt que vous recevrez ma présente, sans perte du temps, vous devez venir le plutôt à Bucarest; votre vekilhartzi (maître d'hôtel) vous a été envoyé et j'espère qu'il est déjà arrivé. Peut-être est aussi Ipsilanti parti de Jassi, pour ici; son avant-garde, demain arrive à Focsani, qui est composé à peu près de deux cents hommes. Dites à Théodore d'entrer dans Krajowa battre le Turcs et se joindre avec Diamanti ⁵. J'écris à Michali ⁶ et à Gentzo ⁷ de s'unir avec vous afin que vous partiez tous ensemble

turlurat foarte mult și orașul nostru; și toți locuitorii boieri și ceilalți s-au risipit și în fiecare zi fug. Și eu mă aflu în aceeași categorie și mă pregătesc neștiind încă în mod sigur ce drum voi apuca adică: dacă pe cel spre Turnu Roșu sau pe cel spre Brașov, fiindcă cu greu se găsec căruțe».

Știri asemănătoare, în scrisorile adresate aceluiași la 6, 7 și 8 martie de către Ioan Moscu Chiriachis Hristodulos, Savulachis Teoharis și Șt. Tzervenodalis (Acad. R.P.R., Corespondența Hagi Pop, mapa 136, pach. IX, dos. III, IV și IX. În același fond, pach. 138, o altă scrisoare a lui D. Sachelarie cu știri despre «golirea» Bucureștilor în mai 1821).

Alte informații, în rapoartele consulare austriace din 28 februarie și 2 martie (*Hurmuzaki*, XX, p. 561 și 568) și în raportul consulului Prusiei din 1 martie (*Hurmuzaki*, X, p. 118).

¹ Indescifrabil.

² Este vorba de Iordache Olimpiotul.

³ Este vorba de Ioan Farmache.

⁴ Este vorba de Hagi Prodan .

⁵ Este vorba de Diamandi Giuvara.

⁶ Este vorba de delibașa Mihali.

⁷ Este vorba de bulucbașa Ghencea.

pour ici. Gardez-vous bien qu'il n'arrive rien de mal a Samourcassi¹; et si même il vous a dressé des pièges pardonnez-lui; ils ne savent pas ce qu'ils font. Les kaimakams² demain le soir ou après demain le soir partent d'ici et retournent infailliblement. Quatre divisions de l'armée russe ont passé le Dniester et avancent vers [lc] Pruth, leur chef est Sabounicff³.

Que Dieu nous rassemble heureusement.

Sava Kaminari

1821, 27 Février, Bucaresti

Arhiva Istorică Centrală de Stat Leningrad, fond. 673, op. I, dos. 310, f. 1—2.

192

28 februarie 1821

Tudor Vladimirescu arată că Hagi Prodan a fost plătit ca să-l omoare.

Cu multă plecăciune sărut cinstită mâna dumitale.

Slavă prea bunului dumnezeu atotțiitorului, celuia ce n-au voit pierzarea norodului său celui nevinovat de cătră mîncle cele sîngerate ale tiranilor boieri, ci prin graiul unui iubitori de dumnezeu și de drepte, sirb, carele de multă vreme s-au hrănit din cășcioara mea, mii-au descoperit mie vicleșugul cel sîngeros care ai umblat dumneata a-l face, prin dare de bani, asupra mea și asupra ticălosului norodului rumînesc, dintr-al căruia sînge o sută de ani sînt de cînd să hrănește tot neamul boieresc-fanarioțăsc. Iar acum, în loc de mulțumită, umblați dumneavoastră ca să-i pierdeți cu totul du pe fața pămîntului. Numai mila lui dumnezău nu ne-au lăsat! Ci, dupe ce au sosit dumnealui Hagi Prodan aici⁴, cu cuvînt că au fugit de la dumneavoastră, și eu l-am primit ca pe un creștin, apoi s-au apucat de au împărțit, noaptea, întru ascuns, la 270 de sirbi, care sînt cu mine, bani, cîte talere 250 și cîte 260 de tot omul și la căpeteniile lor cîte cinci și cîte șasă sute de tot omul, și alte multe făgăduieli făgăduindu-le, cu cuvînt ca să-i tragă de la mine și să-i aducă la dumneavoastră.

Bun lucru au făcut dumnealui Hagi pentru dumneavoastră.

Ci, prea bunul dumnezău n-au voit precum voiesc tiranii, ci l-au dat în mîinile norodului. Pe care căutîndu-l, am găsit la dumnealui și contractul

¹ Este vorba de vornicul Const. Samurcaș.

² Caimacamii lui Șcarlat Callimachi vv.: C. Negri și Șt. Voporide.

³ Generalul Sabaneev comand corp. VI armată.

⁴ În socotelile pentru *Activitatea poștei* se notează că la 21 februarie Hagi Prodan a mers la mănăstirea Motru. Tudor Vladimirescu stătea acolo de mai multe zile; la 14 februarie venise la el, tot din Craiova, Pavel Maccdonschi cu niște scrisori (E. Virtosu, *op. cit.*, p. 27—29).

dumneavoastră, cel cu multe făgăduieli făcut, precum și o scrisoare a exilenții sale domnul ghegeneral și cavaler Pini, făgăduindu-i că, pentru uciderea mea, de la amîndoaă prea puternicile împărății va fi mîngîiat cu multe mili.

Aceasta o cred și eu, că așa va fi, fiindcă pe atîta au rămas prea puternicile împărății: pe oastea dumnealui Hagiului, iar altă putere nu mai au!

Ah! cilebi, dar pe sămne că numai dumneavoastră știți ce este în lume, iar alții nu mai știu nimic! Numai, eu voi ținea aceste scrisori, pînă cînd să vor face cunoscute prea puternicilor împărății, și atunci vom vedea cine va merge la Sibir! Iar pe dumnealui Hagi, carele, pentru lăcomia și iubirea de argint, s-au îndrăznit a face o nelegiuire ca aceasta, era ca să-l facă norodul multe bucăți; ci deocamdată îl scăpară becherii cu mii de rugăciuni; iar mai la urmă, dupe ce să va aduna mai mult norod, își va lua răsplătirea. Și de vreme că dumneata, cel ce totdeauna în ziceai că la sînge nu te amesteci, iar acum umbli ca să pierz o țară întregă pentru hatîrul jăfuitorilor, de aceea, de acum înainte, pentru orice rău să va întîmpla a face norodul tiranilor boieri, tot dumneata să dai sama la dumnezău, fiindcă norodul dintr-această pricină s-au înfocat mai groaznic; cum și pentru aducerea turcilor, carei, înpotriva sfintelor legături, i-ați băgat aici în țară, tot dumneavoastră va să dați răspuns! Fiindcă norodul nici un fel de înpotrivire cătră prea puternica împărăție n-au arătat, nici nu arată, ci totdeauna au fost și este prea credincios și supus prea puternicii împărății întru toate.

Și măcar că ai tins dumneata mîinile și la sînglele meu, cel nevinovat dumitale nimic, iar eu, cît voi mai avea viață, nici un fel de răutate nu voi avea asupra dumitale; ci las toate în plata lui dumnezeu!

1821, februarie 28

Și cu multă plecăciune sînt al dumitale prea plecată slugă,

Theodor

Ah! boieriule, boieriule! Ce netemere de dumnezău! Pe de o parte m-ai încredințat prin jurămînt ca să viu la Craiova, și pe de altă parte, împotriva ai făcut dumneata, de ai trimis pe Hagi ca să mă omoare. Apoi, de acum înainte, cine din lumea aceasta va mai crede pe dumneavoastră, pe niște oameni care nu aveți lucru de nimic a pierde o țară întregă și mai vîrtos pe un norod nevinovat și care v-au hrănit și vă hrănește?

Ci drept este dumnezău și drept va judeca!

E. Virtosu, *Despre Tudor Vladimirescu*, p. 69—71; idem, *Tudor Vladimirescu, Pagini...*, p. 43—45. Publicat cu unele deosebiri și de dr. P. Samarian, *Contribuția Ialomiței...*, în *Pămîntul*, nr. 32—34 din 4 iunie, p. 2; reproduc de N. Iorga, *Noi scrieri...*, în *Revista istorică*, XIX (1933), p. 161—162.

[București,] 28 februarie 1821

*Caimacamii noului domn Scarlat Callimachi adeveresc primirea
a 2 500 groși de la vistierie.*

[Βουκουρέστι,] 28 Φεβρουαρίου 1821

Γ ρ ό σ ι α

2 500, ήτοι δύο χιλιάδες πεντακόσια γρόσια, έλήφθησαν από βιστιαρικά γρόσια, δια έξοδα έγνωσμένα ήμιν, και έδόθη ό παρών τεσκερές, έως ότου να βουλλωθή αύθεντικόν πετζετλουίτον.

Κ. Νέγρης, Στ. Βογορίδης.

[București,] 28 februarie 1821

Groși

2 500, adică două mii cinci sute groși, au fost primiți din banii vistieriei, pentru cheltuieli cunoscute nouă, și s-a dat prezenta chitanță, pînă cînd se va da un pecetluit domnesc.

C. Negri, Șt. Vogoridi¹

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 341. Orig. grec

194

[București,] 1 martie 1821

*Se aprobă cheltuielile de drum pentru portarul Carabeti trimis
la muhafizi.*

[Βουκουρέστι,] α^η Μαρτίου 1821^α

Γ ρ ό σ ι α

600, ήτοι έξακόσια, χαρτζιράχι τῶ πορτάρη Καραμπέτη, σταλέντι εις τὰ τέσσαρα σερχάτια πρὸς τοὺς μεχαφίτηδες.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrati Crețulescu, Grigorie Bălcanu,, Gheorghe Filipescu, Κ. Νέγρης, Στ. Βογορίδης.

¹ Postelnicul Costachi Negri și biv vel hatman Ștefan Vogoridi, caimacamii lui Scarlat Callimachi vv, au sosit în București la 24 februarie. În ziua următoare s-a vestit sosirea lor tuturor ispravnicilor (Arh. St. Buc., Condica domnească, 96, p. 214—215).

Groși

600, adică șase sute, cheltuieli de drum portarului Carabeti, care a fost trimis în cele patru serhaturi, la muhafizii de acolo.

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu,¹, Gheorghe Filipescu, C. Negri, Șt. Vogoridi.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 346.
Orig. grec.

195

[București,] 1 martie 1821

Se aprobă cheltuielile de drum pentru serdarul Stavrachi, trimis la Constantinopol.

[Βουκουρέστι,] αἵ Μαρτίῳ ,αωκα^ω

Γ ρ ό σ ι α

500, ἤτοι πεντακόσια, χατρζιράχι τῶ σερδῶρη Σταυράκη, ἀπερχομένῳ εἰς βασιλεύουσαν, πρὸς τὸ θεοφροῦρητον ὕψος του.

Διωρισμένε σαράφη, δός.

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu, . . . , Gheorghe Filipescu, K. Νέγρης, Στ. Βογορίδης.

[București,] 1 martie 1821

Groși

500 adică cinci sute, cheltuieli de drum serdarului Stavrachi, care va pleca la Constantinopol, la înălțimea sa de dumnezeu păzită.

Orînduitule zaraf, să-i dai!

Al Ungrovlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrati Crețulescu, Grigorie Băleanu,¹, Gheorghe Filipescu, C. Negri, Șt. Vogoridi².

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 345.
Orig. grec.

¹ Indescifrabil.

² În aceeași zi se aprobă 350 groși pentru un călăraș trimis tot la Constantinopol (același dosar, f. 344). Pentru amîndoi poșta pune la dispoziție opt cai, «iar din Oltenița cu șase cai pînă la Razgrad» (E. Virtosu, *op. cit.*, p. 36).

[București,] 1 martie 1821

Căminarul Sava primește 2 000 groși cheltuieli pentru paza orașului București.

[Βουκουρέστι,] α' Μαρτίου 1821

Γ ρ ό σ ι α

2 000, ήτοι δύο χιλιάδες γρόσια, έλαβον από την βιστιαρίαν άλελχεσάπ δια τὰ έξοδα τών νεοσυλληθέντων νεφερίων, προς φύλαξιν τής πολιτείας Βουκουρεστίου, και εις ένδειξιν τής περιλαβής εις όθη ή παρϋσα απόειζις μου.

Σάββα καμινάρης

[București,] 1 martie 1821

Groși

2 000, adică două mii groși, am primit de la vistierie drept acout pentru cheltuielile noilor ostași recrutați pentru paza orașului București și drept dovadă de primire s-a dat prezenta mea chitanță.

Sava căminar

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2216 c, f. 343, Orig. grec.

București, 1 martie 1821

Const. Capșa comunică lui Hagi Pop că polițele scadente nu pot fi achitate din cauza tulburărilor.

Βουκουρέστι, τη α' Μαρτίου 1821

Προς τον έντιμότατον κύριον Χ. Κ. Πώππ

Αί άκαταστασίες και περιστάσεις όπου κυριεύουν ε' ω εν εκτεινομαι, ειμη σās φανερώνω ότι εις όσες πόλιτζες, όπου κατά καιρους μοι έμβάσατε ια λογαριασμόν Στ. Δ. Ζ. από Ιανουαρίου 26, σήμερα είναι ή ιορία των και εν έπληρωθήσαν, έξ αιτίας όπου συγχυσμένος ο κόσμος. Και κατά τον νόμον και τάξιν πόλιτζας υπήγα εις την έντιμον καισαροβασιλικήν άγγεντζιαν και τὰ έμ'ανίσθησα[;] και εύρέθη εύλογον ότι προτέστον εν γίνονται, ειμη ένοταρίσθησαν, και άφω ειρηνεύσουν τὰ πράγματα θέλομεν λάβει τὰ γρόσια. Διό σās εις οποιω προς ρέγουλαν και ειμη

ώς ταπεινός

Κωνσταντίνος Δ. Κάψιας

[Adresa:] Bucarest

Herrn Hagii Constantin Popp
in Wienn

Către prea cinstitul domn H. C. Pop

Nu mă întind eu descrierea neorînduieilor și împrejurărilor care domnesc aici, ci vă fac cunoscut numai că toate polițele pe care mi le-ați trimis între timp, de la 26 ianuarie, sînt scadente astăzi și n-au fost achitate din cauză că lumea este tulburată. M-am dus la cinstita cezaro-crăiască agenție cu niște polițe potrivit cu legea și pravila, și le-am înfățișat. S-a găsit de cuvîntă ca ele să nu se protesteze ci să fie numai înregistrate, iar după ce lucrurile se vor liniști, vom primi banii¹.

Vă aduc aceasta la cunoștință și sînt al d-voastră umil

Constantin D. Capșa

[Adresa:] București

Domnului Hagi Constantin Pop

la Viena

Acad. R.P.R., Corespondența Hagi Pop, mapa 134, pach. I, doc. grecești.

198

Sibiu, 2/14 martie 1821

Stan Popovici scrie lui Zenovie Pop la Viena despre creșterea numărului răsculașilor și măsurile luate de Tudor Vladimirescu pentru întărirea mănăstirilor Țințăreni, Motru și Tismana.

Sibiu, 2/14 mart. 1821

Atît este adevărat că Theodor slugeriu, cît merge tot să întărească; are pînă acum la 4 000 oameni și mănăstirile Țințăreni, Motru, Tismana, le întărește și le umple cu zaherca să aibă; însă din grîu macină făină și pune în mănăstiri. Astăzi am auzit ca să fie venit și pînă la mănăstirea Urez și Bistrița; aceasta trebuie să fie adevărat, că boierii cu calabalicurile lor de vreo 3 săptămă-

¹ În corespondența casei Hagi Pop se găsesc numeroase scrisori referitoare la negocierea polițelor. În februarie, cu toată reducerea remizei, nu se mai fac trimiteri de bani din Constantinopol, din cauza lipsei lor « care poate că este o urmare a situației ». Într-o scrisoare, tot din februarie, cu privire la remizele din Viena, Hagi Teoharis exprimă speranța « să ia sfîrșit în liniște [zurbaua] lui Tudor » (Acad. R.P.R., Corespondența Hagi Pop, mapa 1, pach. III, doc. grecești).

« Lipsă de vînzare foarte mare din cauza lui Tudor care s-a răsculat, căutînd să facă dreptate în țară... » — se arată într-o altă scrisoare (Același fond, mapa 136, pach. IX, doc. grecești).

La 31 martie, St. Tzervenvodalis, scriînd lui Hagi Pop despre protestarea polițelor, relatează și următoarele: « Răul pricinuit de turburările din Țara Romîncască este mare... în orașele dimprejur au loc multe tulburări, jafuri, furturi, bătăi, ucideri etc. » (Același pachet, sub dată).

mîni au umplut lăzăretu și Ciinenii¹; acum au început și dînșii cu familiile lor a veni înlăuntru. Ascminea auz că și din București au început a trimite la Brașov lucrurile ceale mai bune ce au boierii, la siguranție; cum să veade treaba și acolo este frică. Vestea că turcii au ars Galațul și corăbiile. Una este mai mare, care mă bagă în gînduri fiindcă slugeriu Theodor face vizite mănăstirilor pe marginea țării de spre partea noastră, nu cumva să vie și pînă la Coziia, Rîmnic, să ne taie potecu să nu ne putem aduce cordovanele ce mai avem la Giorman.

... Scrisorile de București le-am trimis iară cătră Samurcaș la Craiova, că acolo să află trimis de divanu Bucureștiliului spre înpăciuirea cu slugeru Theodor; iară mi să pare că puțin va isprăvi, fără își va umplea punga după obiceiul țării.

Stan Popovici

N. Iorga, *Studii și documente...*, VIII, p. 132—133.

199

Oteteliș, 3 martie 1821

Tudor Vladimirescu trimite boierilor adăpostiți la Benești capetele lui Iova și Ienciu, executate pentru jaf.

De la slugerul Theodor, către dumnealor familiile de boieri aflate la Benești. Cuviincioasă închinăciune!

Fraților! Cu toate că nu sînt din sînge de evghenișt, dar tot simț durerile celor evghenișiți. Căci, cum am aflat de primejdia în care sînteți, mi-am lăsat drumul și am pornit spre a întîmpina răul. Nenorocirea însă mi-a stat împotrivă, că n-am putut ajunge la vreme.

Dar, ca să cunoașteți dumneavoastră că cugetul meu n-a fost, nici este a se urma unele ca acestea, iată, pe cei ce au fost pricina i-am tăiat pe amîndoi și le trimit capetele spre încredințare, pe care să porunciți a le pune la răsîntii spre pilda și a altora. Iată se trimite dv. și lucrurile ce s-au găsit la acești tîlhari, precum argintul unei sfinte icoane și din hainele cocoanelor d-voastre.

Să aveți bună nădejde în dumnezeu că în scurtă vreme vă veți despăgubi și de cele ce v-a jefuit. Și sînt al dv. ca un frate și slugă

Theodor

Scris din satul Oteteliș

1821, martie 3

C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 89—99; anexă la memoriul lui Iordache Otetelișanu despre călcarea de la Benești.

¹ Dintr-o foaie de socoteli din această vreme a unui boier aflat pe drum în refugiu spre Ciineni se vede pe unde se aflau postați pandurii lui Tudor și cum se mergea pînă la graniță. În mai multe rînduri sînt notate sumele date pandurilor în drum, într-un loc specificîndu-se «2, 30 pandurilor lui Tudor, la Recea, cînd am plecat». În alt loc: «3,13 la Boișoara pentru fin, orz și porumb, pentru panduri». Se notează apoi și sumele date călăuzelor și chirigiilor la Stoicănești, Corbul, Bălcești, Cepari și Pripior (N. Iorga, *Scrisori inedite...*, p. 35—36).

Iași, [3] martie 1821

Proclamația lui Al. Ipsilanti către locuitorii Țării Românești prin care îi asigură că va păstra buna orînduială în trecerea sa prin țară.

V E S T I R E

Bărbați romîni!

Astăzi, lăsînd blagoslovitul pămînt al Moldaviei, pășesc în ținutul iubitei voastre patrii. Iubitoriul de dezrobire norod al Moldaviei, cu brațe deschise și cu lucrări ¹ de bucurie, m-am priimit. Asemenea cugetări aștept a vedea și la blagocestivii fii ai Valahiei.

↳ Bărbați romîni! Pornindu-mă unde glasul patriei mele mă cheamă, viu și cătră voi ca un blagovestitoriu al politiceștii voastre dezrobiri și al fericirei. Îndestule veacuri ticăloasa voastră patrie, avîndu-și grumazul plecat la neomenitul jaf grozavei obidiri, își pierdusă și cheaia ² rămășițele dreptăților sale. Căci tirania domnilor voștri vă întunecase cu totul duhovniceștele puteri, și defăimase acea vrednicie a neamului, prin care în veacurile de mai nainte n-ați putut păzi politiciasca voastră nerobire, și a vă împotrivi îndestui ani la pornirile neînblînziților vrăjmași ai omenirii.]

Ceasul dar și al dobîndirii dezrobirii voastre au sunat. (Un mare neam, mare zic și pentru stremoșeștile isprăvi, mare și pentru cca fără asemănare bărbăție la ticăloșiile sale; aleargă în luminoasa cale a dezrobirii sale.) Și departe nu iaste a săcera rodurile viteazelor și slăvitelor sale osteneli. Voi, dar, cei mai adestați; cînd veți mai putea găsi mai înlesnitoare îndemănare spre dobîndirea acelor de multe veacuri călcate sfintele voastre dreptăți?

Vreame iaste dar, prietinilor romîni! să vă deșteptați, vreme iaste să simțiți și să cereți aceale firești și politicești dreptăți, pă care firea au dăruit omului, și politiceasca însoțire iaste îndatorară a feri și a ocroti. Fiți bine încredințați că au trecut acea vreme întru carea glasul norodului să auzea puțin în urechile stăpînitorilor. Astăzi vedem chiar pă acei stăpînitori ai neamurilor, de a lor bună voe a întoarce noroadelor cuviincioasele lor dreptăți, și a să grăbi ca să îndestuleze dreaptele lor doriri.

↳ Bărbați romîni! Pre cît voiu trace prin ținutul iubitei patriei voastre, cea mai dintiu îngrijire îmi va fi acea ostășească bună orînduială, pre carea este datoriu a păzi un neam însuflețit de vitejile cugetări ale iubirei patriei și a

¹ În textul grec: lacrimi.

² În textul grec: chiar.

dezrobirei. Sînt dar încredințat că și noi vom întîmpina, din parte-vă, cea mai prietenoasă primire, care sînteți datori la niște bărbați ce se sîrguiesc pentru cea de obște fericire.]

Alexandru Ypsilant
În Iași... martie 1821

Acad. R.P.R., ms. 322, f. 101. Imprimat contemporan, text grec și rom. Aceeași proclamație publicată de C.D. Aricescu în *Acte justificative...*, p. 100—101, datînd-o după I. Filimon: Focșani, 13 martie. Copie rom., datată tot din Focșani, Acad. R.P.R., ms. 323, f. 47. Altă copie, rom. ibidem, f. 307. Copie grec., ibidem, f. 306 v. Publicat de E. Virtosu, 1821. *Date...*, p. 72—73 și M. Popescu, *Contribuții docum. la ist rev. din 1821*, p. 17—18, text germ.

201

5 martie 1821

Const. Samurcaș restituie vistieriei o parte din suma primită.

35 887,60 adică treizeci și cinci de mii opt sute optzeci și șapte taleri și jumătate s-au primit în vistierie de la dumnealui vornicul chir Costache Samurcaș, din cei o sută șaptezeci și două mii taleri care s-au trimis domniei sale la Craiova.

Și spre încredințare s-au dat prezentul.

A. Villara
1821, martie 5¹

E. Virtosu, 1821. *Date...*, p. 65. Text. grec. cu trad. rom.

202

5 martie 1821

Suma trimisă lui Tudor Vladimirescu la Slatina din partea casei Hagi Ianuș.

5 Μαρτίου 1821

[Într-un registru comercial al casei Hagi Ianuș este trecută următoarea însemnare:]

“Ὅσα τοῦ σλουζάρη Θεοδώρου ἐστειλάμεν μετὰ τζεφατζήν ἀπὸ Κωνσταντινέστυ εἰς Σλάβτιναν καὶ κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ 4 953.

¹ C. Samurcaș plecase din Craiova spre București la 28 februarie (E. Virtosu, *op. cit.*, p. 29) și a sosit acolo la 3 spre 4 martie (*Hurmuzaki*, XX, p. 568—571). După predarea socotelilor el a plecat imediat în Transilvania (M. Popescu, *Contrib. docum.*, p. 26), stabilindu-se la Brașov, de unde corespundează în iunie — octombrie cu casa Hagi Pop, casa Hagi Ianuș ș. a. (Acad. R.P.R., Corespondența Hagi Pop, pach. 147, doc. 2 și 10; Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 34, doc. 33; Arh. St. Craiova, doc. XVI/23); în 1825 are legături cu doctoul Arsachi, secretarul lui Gr. Ghica vv (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 447, doc. 44; pach. 517, doc. 23).

Suma ce am trimis cu un gefagiu (?) de la Constantinești slugerului Tudor la Slatina și potrivit cu zăpisiul său, 4 953. ¹

Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuș, 518, f. 169. Text grec.

203

5 martie 1821

Socoteala dată de Const. Samurcaș pentru modul cum a întrebuințat suma de 20 000 taleri ce i s-au trimis la Craiova de către caimacami.

Taleri

20 000

adică lei douăzeci mii ce mi s-au trimis la Craiova, cu cartea dumnealor boierilor caimacami a se da în plata tainurilor i a lefilor ostașilor de acolo.

Din care:

Taleri Bani

2 555

dumnealui sărdar Iamandi Giuvara pentru toate tainurile la 300 ostași, socotite pe 15 zile, de la 20 februar pînă la 6 ale următorului mart, cu tacvil.

228 90

dumnealui Hagi Prodan pentru 915 ocă carne la 61 neferi, cîte ocă 61 pe zi, oca po parale zece, socotit pe cincisprezece zile, de februar 21 pînă la 7 mart, cu tacvil.

750

dumnealui căpitanului Ianache Farmache i bulugbaș Ianacu pentru 3 000 ocă carne la 200 neferi, pe zi cîte 200 ocă, iarăși pe 15 zile, de la februar 21 pînă la 7 mart.

750

dumnealui sărdarului Iordache, asemenea cu tacvil.

7 731

leafa sărdarului Iamandi, cu a neferilor săi pe 15 zile, în care au intrat și tl. 831 iost ce au avut să ia mai dinainte, după socoteala ce au căutat-o cu divanul Craiovei.

26 30

cheltuiala la doi arnăuți ce s-au trimis la București, fevr. 25.

210

dumnealui delibașii Mihali, tainul cărnii ocă 840 pe 14 zile, de la fevr. 22 pînă la 7 mart pentru 50 neferi i agalile lor, pe zi cîte ocă 60, cu tacvil.

¹ Vezi și actul din 25 mai 1832, anexa 5 la actul din 28 martie 1831 (Arh. St. Buc., Administrative noi, vornicia din lăuntru, dos. 4241/1832 roșu, f. 39), prin care se revendică această sumă din averea rămasă de la Tudor Vladimirescu.

Tot în ziua de 5 martie Hagi Ianuș a împrumutat și divanul din București cu 5000 groși prin Gh. Hronidis (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, 700, f. 78).

210
150
325

dumnealui başbulugbaşa Ghencea, asemenea cu tacvil.
daţi lui Machidonschi, cheltuiala sa.
în 13 mehmudiele daţi la 13 arnăuţi ai curţii gospod, ce
au fost orînduiţi cu mine pentru cheltuiala i osteneala lor.

12 936

7 064

adică tl. şapte mii şaizeci şi patru au mai rămas asupra-mi,
care i-am răspuns la domneasca vistierie, prin slugerul
Preda Săulescu.

Costandin Samurcaş¹

1821, mart. 5

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Ţării Rom, dos. 2218/1821 albastru,
f. 57. Publicat de E. Virtosu, 1821. Date..., p. 63—64.

204

Roman, 5 martie 1821

*Alexandru Ipsilanti cere divanului Ţării Româneşti să i se pre-
gătească hrană şi conace pentru ostaşii săi care vor trece prin ţară.*

Către prea sfinţia sa părintele mitropolit al Ungrovlahii, iubitorii dă dum-
nezeu episcopi şi blagorodnici boieri ai divanului Valahiei.

Nu sînt la îndoială că vor fi cunoscute dumneavoastră urmările ce să fac
pentru scăparea şi eleftheria neamului ellinesc, şi că într-aceste dooă eparhii
a Moldavii şi Valahiei să strîng mulţime dă oştiri, patrioţi elini, ca să meargă
spre sfîntul pămînt al patriei lor, şi pentru ca să să trudească împreună cu
fraţii lor cei de acolo să-şi dobîndească sfintele şi netegăduite ale neamului
lor dreptăţi.

Oştirile acestea închipuind totdeauna pe locuitorii Moldavii şi Valahii
ca pe nişte fraţi, să cheazăuşte către dinşii precum s-au vestit prin manifes-
turile cele mai nainte trimise (care să arată mai sus) nebîntuirea atît a obrazelor
cît şi a averii fieşcăruia şi a stăpînirii pămînteneşti a ţării, făgăduieşte prieteşug
nestrămutat, şi mărturie la cele ce zic, este buna orînduială ce s-au păzit la
toată petrecerea lor în Moldavia. Dar mare mirare m-au coprins strămutarea
cea fără de nici un temei a lăcuiitorilor oraşălor Rîmnicului şi Buzăului, şi soco-
tindu-mă² răzvrătirea şi zarva ce să va fi pricinuit în toată ţara.

Dintr-acest fel de urmare, nu lipsii cu grabă a vă înştiinţa pentru netemerea
şi liniştirea ce trebuie să aveţi, şi să vă rog ca să publicuiţi către toţi cei ce
să neguţătoresc să nu aibă nici o bănuială la negoţul lor şi la toţi dă obşte
lăcuiitorii patrii voastre, nesupărare şi nebîntuire. Şi să fiţi încredinţaţi că straş-
nica şi marea putere aceea ce are sub protexia sa aceste două eparhii, nici
într-un chip nu va lăsa să facă într-insele cea mai mică năvălire a varvarilor.

¹ Semnătura în greceşte.

² Corect: socotind.

Drept aceea și excelenția sa ghegeneral an șef graf Vichenstein¹, au și priimit îndată poruncă ca să să coboare la graniță cu oștirile rosești ce să află în Basarabia, care au și făcut-o.

Deci ca pă niște patrioți buni și aleși spre otcîrmuirea patriei voastre, nu sînt la îndoială că vă veți strădui a liniști norodul și a popri acest fel de netreb-nice urmări care aduc totdeauna după sine pătimiri și nenorociri.

Publicarișiți aceste ale mele manifesturi la norod și încredințați din parte-mi pe toți simbatrioții voștri, că nu au nici un fel de frică, ci să șază la casile și căminurile lor, și venirea mea vă va pliorofori pentru adevărul ziselor mele.

Dar fiindcă oștirile elinești au să treacă prin Valahia, face trebuință că să să gătească din vreme în toate drumurile ce vin din Moldavia cele de mîncare în bivșug și multe, cum și trebuincioasele conace pentru oștiri, fiindcă afară din cei ce în trupuri mici de oștiri aleargă din toate părțile, sînt a trece și eu însumi în puține zile cu ordia dă oștiri cea mare a elinilor.

Și pohtesc dumneavoastră sănătate și norocire.

Alexandru Ipsilant

La 5 mart 1821

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dîrzeanu), f. 38—39. Publicat de C.D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 98—99; în *Uricarul*, VI, p. 38—39; de V.A. Urecbia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 52.—53; N. Iorga, *Izv. cont...*, p. 55—56.

205

Chișinău, 5 martie 1821

Generalul I. N. Inzov informează pe generalul P. Ch. Wittgenstein despre evenimentele petrecute în țările române în lunile ianuarie-februarie 1821.

№ 11

Милостивый Государь
Граф Петр Христианович!

Не получая от Консулов наших, в Валахии и Молдавии пребывающих, обстоятельных известий о произшествиях тамо случившихся, я признал необходимым отправить к границе Бессарабского вице Губернатора, Г. Коллежского Советника Крупенского для приобретения подробных по настоящему предмету сведений. Чиновник сей по связям и родству своему с первейшими тамошними боярами, имел всю удобность к выполнению такового поручения, и пригласив от имени моего к Скулянскому Карантину известного по преданности своей Императорскому Российскому престолу, нашего Действительного Статского Советника Рознавана и Консула, Коллежского советника Пизани, узнал от них во всей подробности весь ход упомянутых произшествий. Сим самым доставил я возможность и Адъютанту Вашего Сиятельства Г. Подполковнику Пестелю, коему поручить изволили узнать на самой границе в местечке Скулянах о всех произшествиях, — отобрать таковы[я] лично от означенных лиц; хотя же он представил о сем к Началь-

¹ P. Ch. Wittgenstein.

нику Штаба 2-й армии; но за всем тем, я счел нужным составив записку из известий привезенных сюда Г. Крупенским, препроводить оную при сем на благоусмотрение Вашего Сиятельства, присовокупляя тут же список с отзыва ко мне Консула Пизани о происшествиях в Молдавии.

Отправленный от меня по границе попечитель над Задунайскими переселенцами Майор Жалвинский доносит мне, что все Молдавские жители находившиеся при границе в пространных камышах, намериваясь искать спасения в Бессарабии от неприятных в их отечестве происшествий, ныне успокоясь, возвратились в свои дома. Причиною наведеннаго на них сперва страха полагают одни выезд из Галац Российского Агента, чрез что отчаялись они в получении защиты, равно побег местного исправника, а другие считают сему виною людей произведших смятение в Галацах, как после того, обратясь по селам, и объявив общее возмущение, забирали на службу молодых людей и лучших лошадей; а также неприлично обращались с женским полом, каковым поведением своим разсеяли повсюду страх, который более увеличился опасением прихода туда турок. Жители сии, возвращаясь от границы, предупредили кордонную стражу, что в случае возобновления возмущений, сопряженных с опасностью, прибегнут они опять к покровительству России и не отступят от пределов наших, хотябы их не стали впускать силою.

Агент наш Аргиропуло, убоясь происшествий в Галацах, прибыл к Ренскому порту с архивом своего поста в следствие данного ему о том разрешения от консула Пизани. Он находится ныне на судне, выдерживая обсервацию в ожидании перемены обстоятельств.

Дабы отвратить затруднение в препровождении до карантинных людей в случае перехода к нам оных из за границы в значительном числе, я приказал учредить для них еще временные карантинны в двух пунктах между Рени и Леовом в с[еле] Формозах и между Леовом и Скулянами в селениях Триестени и Сандорени.

Какие изданы от Генерала князя Ипсилантия, командующего войсками в Молдавии, прокламации и приказы, оныя представит к Вашему Сиятельству на греческом языке Г. подполковник Пестель, но на случаи ежели бы встретилось затруднение в главной квартире в переводе их, я надеюсь сообщить Вам, Милостивый Государь, в непродолжительном времени верные с сих бумаг переводы.

Поставляя долгом уведомить о сем Ваше сиятельство, имею честь быть с истинным почтением и совершенного преданностью,

Милостивый Государь, Вашего сиятельства,
Покорнейший Слуга
Иван Инзов

№ 935

5-го Марта 1821
Кишинев.

Кв. № 11. А. 13-го минувшего февраля Владетельный князь Валахский Суцо кончил жизнь свою, но фамилия его скрывала сие до 19 числа, по той причине, что покойник чувствуя себя слабым, просил Порту о назначении князем сына его; почему и ожидали между тем временем получения разрешения на таковую просьбу; до кончины же князя Суцо, грек Владимирско делал уже тамо конскрипцию арнаутов в Букаресте, но тотчас, по объявлении о смерти князя, отправился оттоль с 38 арнаутом им собранными, в Малую Валлахию за реку Олту, где начал умножать своих сообщников, коих теперь имеет 756 до 6 т. | Партия сия составлена из пандуров, греков и людей разных других наций, пожелавших участвовать в его предприятиях. Владимирско, видя что партия его начинала увеличиваться, издал прокламацию к народу и отправил к Порте особую просьбу, жалуясь на князя, главных чиновников, при нем находивших[ся] и на первейших бояр Валлахских.

757 Заключают, что Владимирско поощрен к сему бывшим князем Иоаном Караджи, удалившимся в Италию, откуда с Владимирском имел тайные сношения, как с человеком ему известным, пользовавшимся[ся] его доверенностью. До сих пор не видно чтобы правление Валлахии имело какое либо в том | соучастие, а потому достоверно полагать можно, что вся цель сего вооружения клонилась к возбуждению одних греков, но не на защиту народа от угнетений, как о сем Владимирско объясняет в прокламации и просьбе своей к Порте.

Диван Валлахский, или так называемый Кайма[ка]нат спрашивал Владимирско о причине, побудившей его к сему возмущению, на что ответствовал он, что угнетения народа от князей греков, с коими бояре согласно действовали, суть тому поводом, почему он не оставит охранить и обеспечить народ от их несправедливостей.

758 По получении такового отзыва, диван собравшись трактовал, что в | сем случае предпринять и опасаясь народного возмущения, а с тем вместе крайняго для земли бедствия, решился, собрав несколько вооруженных людей, послать оных для приостановления дальнейших действий возмутителей, а между тем известить пашей Журжевского и Браиловскаго, прося их о присылке к ним турецкого войска для удержания спокойствия и истребления возмутительной шайки, но генеральный консул наш, узнав о сем намерении, объявил Боярам, как неприличие требования сего, так и то, что паши, в противность трактата, не могут выслать в Валлахию войска.

759 После сего они, отклоня прежнее | предположение свое, решились послать просьбу Султану и описав все происшествие, ожидать его распоряжения, а также известивши о том молдавского князя Михаилу Суццо, требовали его в настоящем случае совета. На сие князь ответствовал им, что он весьма одобряет все ими по то время сделанное и советует им, чтобы чаще уведомляли о всех происшествиях порту.

Между тем, посланные от дивана противу Владимиреско арнауты соединились с его партиєю.

760 В течении времени действия Владимиреско, в самой Молдавии во всех цѣпнутах стали тайно записывать на службу арнаутов и греков, которые о цели | сего устройства вовсе не были известны, о сем знали только те скрытыя лица, кои сие выполняли. Когда таковое действие начало обнаруживаться, то Митрополит и некоторые первейшие бояре, 19-го Февраля явясь у князя, объяснили ему о замеченном ими зборе людей к вооружению и как им неизвест[но] с ведома ли его делается, равно к чему клонится таковое предпр[и]ятие, то просили откровенно им о том объявить, ибо они видят что таковое вооружение может иметь пагубные для земли последствия. Князь в ответ на сие сказал, что он ничего о сем не знает и не давал на то согласия; но 761 полагая что из сего никаких худых последствий | произойти не может, возмет однако же свои меры, для открытия такового предначинания.

В городе Галацах, где прежде полицейское управление составлялось из турков под командою топукчия, князь Суцо установил за несколько пред сим месяцев полицию из греков, под начальством Булукпаши Каравея; 21-го же числа греки сделали тамо нападение на турков, причем убито греков 12 и 6 ранено, а турков убитых и раненых оказалось 80.

762 21 Февраля князь Суцо, призвав к себе митрополита, Вистиара Разнована старика и логофета Димитрия Стурдзу, и взяв их в кабинет, сказал им, | что имеет объявить некую тай[ну], но прежде должно присягнуть, почему и просил Митрополита принять оную прежде от него, а потом от других. Когда сие было исполнено, он со слезами говорил им, что настояция обстоятельства весьма важны, но неблагоприятных последствий ожидать нельзя, ежели они будут в связи с ним. Они отвечали, что хотя никаких других обстоятельств кроме тех, о коих ему прежде объявляли и которыя день ото дня явнее становятся, им неизвестно; но имея его законным владельцем, они никогда от него уклоняться не будут, а меж[ду] тем просили его светлость быть с ними 763 откровенным. Князь | сказал им, что он на сей раз объяснением чувствований их доволен; что же касается до обстоятельств, то какого они рода и какое содействие оказать должны, объявит им в надлежащее время.

Сии Бояре, заметив что в поступках князя скрывается нечто важное и быв сим утрашены, отправились прямо в Митрополию, где решились ни в чем ему не верить и в случае какого либо произшествия, искать для себя убежища в Бессарабию.

764 22 числа вечером прибыл в Яссы Российский генерал майор князь Ипсилантий, которого препровождали 200 арнаутов, высланные к нему от князя Суцо на Пруте для встречи. Он оста|новился в доме княгини Кантакузиной, куда тотчас приезжал князь Суцо и пробыл у него не более часа, по отбытию которого, князь Ипсилантий никого не принимал из тамошних бояр, кроме некоторых греков, употребленных для набора людей.

После того Митрополит с теми же Боярами, отправясь к князю Суцо, спрашивали его о существе всего происходящего, ибо как видно, намерение сие давно ему известно; но поелику они о том ничего не знали, то просили обстоятельно обо всем им объявить, да[бы] они могли взять меры к избежанию видимой опасности. Князь отвечал: Я грек и наступило время освободить Грецию от рабства | и ига турецкого и что он должен следовать гласу своего отечества; при том объяснился, что они не будут им оставлены. Бояре, быв уstraшены, не могли ничего на сие отвечать. В ту же самую ночь турки, находившиеся в Яссах, вырезаны.

23 числа Бояре, убоясь сих произшествий, послали к князю Ипсилантию испрашивая дозволения быть у него с Митрополитом. Он извинился неимением для сего времени, отзываясь, что когда будет свободен, тогда пригласит их к себе.

24 числа Князь Суцо, созвав к себе всех бояр, членов дивана и объявив им, что чрез сие произшествие могут турки вступить в Молдавию, советовал им писать к нашему Государю и | просить его помощи. Все бояре на сие согласились и не выходя из залы собрания, составив просьбу, отдали оную князю Суцо, которая тогда [же] отправлена с нарочным в Лейбах.

В тот день к вечеру бояре были у князя Ипсилантия, котор[ый] успокаивая их, добавил что о[ни] весьма хорошо сделали, написавши к государю императору о их настоящем положении.

Браиловский паша, знакомый с австрийским вице-консулом Манзоли, приглашал его к себе в Браилов для спроса о причине происшедшаго в Галацах, и узна[в] обо всем обстоятельно, сказал ему что он мог бы послать несколько вооруженных людей для усмирения греков и удержания спокойствия в городе между жителями, но как в инструкции ему данной строго воспрещается, по основанию трактата, высылать войска в Молдавию, то без особого повеления он ничего не предпримет. Заключает же из всего, что не жители Молдавии, но сам князь, яко грек, обязанный наблюдать и охранять спокойствие народа, за такое послабление ответственность будет своею головою. Манзоли возвратясь в Галац, получил там письмо от Исакчинскаго паша, с просьбой уведомления о случившемся в Галацах.

768 С 22 по 27 число во всех | городах и местечках Молдавии все турки истреблены арнаутами и греками, тамо находящимися.

27 числа князь Суцо призвал к себе Бояр Разнована и логофета Стурдзу и приказав принять деятельные меры, дабы не возни[кло] никакого беспокойствия между жителями Молдавии, предупредил что в противном разе сами они будут ответственность.

Князь Суцо с вечера 26-го февраля обязал Митрополита Ясскаго Вениамина служить на другой день, т.е. Воскресенье, литургию и молебствие в церкви Трех святителей, а также освятить знамена греческаго войска. 769 Для сего было оно собрано в назначенный час, и князь Ипсиланти с двумя

братьями, равно отставной полковник князь Кантакузин и другие его чиновники вошли в церковь вооруженными; во время же литургии принимали Святые тайны; знамена у них сделаны темносиния, на одной стороне золотой крест, а на другой изображен пепел с восходящим из онаго пламенем, из коего вылетает Феникс, с надписью: из пепла встаю. По освящении знамен, розданы оныя войску.

28 Февраля арнауты и греки, не имевши собственных лошадей, стали
770 брать оных | в городе, даже из домов Бояр. Сие привело народ в смятение, но Разнован видя сие, поехал к князю Суцо, где найдя в кабинете его митрополита и консула Пизани, доложил ему, что его светлость возложил на них вчерашняго числа ответственность за несохранение спокойствия в народе, но как ныне арнауты и греки дают к тому сами повод, то и ответственность не может лежать на боярах, ибо народ легко может придти в возмущение, коль скоро означенные люди не прекратят подобныя своевольства. Кн[язь]
771 разсердясь, выговаривал за тако[вую] | дерзость, предупреждая беречься, чтобы за сие не было ему худо; но Рознован отвечал сими словами: я до сих пор не объявлял Вашей светлости что я российский чиновник, удостоенный за службу при армии чином действительного Статского Советника и что присягал на верность Российскому престолу, а потому не страшусь потерять и жизнь за охранение народа, покровительствуемаго Императором. Сии слова смягчили князя. Он тотчас известил о поступках арнаутов и греков князя Ипсилантия, который все войско собрал к монастырю Галата,
772 как в главную свою квартиру, | дав знать князю Суцо о присылке всех тех жителей, у кого отобраны лошади, из числа которы[х] некоторые, по явке их, удовлетворены были деньгами.

Возбуждение греков весьма сильно; всякой жертвует деньгами по возможности; полагают что суммы в сборе более миллиона левов.

1 Марта Князь Ипсиланти отправился с 3/т войска в Валахию двумя дорогами, одна ты[сяча] к прямому тракту чрез Текучь на Фокшаны, а с остальными сам он чрез Роман и Бакэу к Фок[ша]нам, для соединения тамо
773 с первыми, куда должен он | прибыть 5 числа.

Того же дня в вечеру получено в Яссах донесение от исправника Текучского цынута от 27 Февраля, за подписом сего исправника и других дворян того цынута, что в Браилов прибыло из разных мест Болгарий турок и татар до 4/т. и сверх того ожидают до 6/т.

По удалении всех арнаутов и греков, бывших при господаре, намеревались сформировать милицию из Болгар, жительствующих к стороне крепости Браилова; но сии в настоящем | случае отказались, говоря что им сходнее
774 сберегать спокойствие своих семейств, кои ближе к опасности чем Яссы.

Генерал Лейтенант Инзов

5 Марта

1821 г.

Nr. 11. Stimate domnule
748 conte Petru Cristianovici.

Neprimind de la consulii noștri din Țara Românească și Moldova știri
amănunțite despre evenimentele de acolo, am găsit că este necesar să trimit
la frontieră pe viceguvernatorul Basarabiei, Crupenschi, consilier de colegiu,
pentru a obține informații detaliate în această privință. Acest funcționar, prin
relațiile sale și prin faptul că este înrudit cu cei mai mari boieri de acolo, a
749 meu/ la carantina de la Sculeni pe consilierul nostru activ de stat, Roznovanu,
cunoscut prin devotamentul său față de tronul imperial al Rusiei, și pe consulul
Pisani, consilier de colegiu. Am aflat prin ei toate amănunțele, întreaga desfășurare
a evenimentelor menționate. Prin aceasta am creat posibilitatea și pentru
aghiotantul excelenței voastre, d. locotenent-colonel Pestel, pe care ați binevoit
să-l însărcinați să afle știri chiar la frontieră, în târgușorul Sculeni, despre toate
întîmplările, să culegă personal informații de la persoanele menționate. Deși
750 el a raportat despre acestea/ șefului statului major al armatei a II-a, am socotit
totuși necesar să redactez o notă din știrile aduse de d. Crupenschi și s-o expediez
aci anexată, supunînd-o părerii excelenței voastre. Adaug tot aici copia după
relatarea ce mi-a adresat-o consulul Pisani cu privire la evenimentele din Moldova.

Purtătorul de grijă al coloniștilor aduși de peste Dunăre, maiorul Jalvinski,
trimis de mine la frontieră, îmi raportează că toți locuitorii moldoveni care se
aflau la frontieră, pe întinse regiuni acoperite cu trestie, intenționînd să-și
751 caute salvarea în Basarabia din cauza întîmplărilor neplăcute din patria/ lor,
astăzi, liniștindu-se, s-au reîntors la casele lor. Unii cred că pricina spaimei
prin care au trecut, a fost plecarea consulului rus din Galați, fapt care i-a făcut
să-și piardă speranța într-o ocrotire, precum și fuga ispravnicului local. Alții
consideră că de aceasta sînt vinovați oamenii care au produs tulburarea de
la Galați. Aceștia au plecat după aceasta prin sate și proclamînd răscoală gene-
rală, au luat în slujbă pe tineri, au pus mîna pe cei mai buni cai; de asemenea
ei s-au purtat necuviincios cu sexul feminin, împrăștiind pretutindeni prin această
purtare a lor teama, care a sporit apoi și mai mult la gîndul venirii turcilor
752 acolo./ Întorcîndu-se de la frontieră, această populație a prevenit pichetele de
gardă ale cordonului că în cazul cînd ar reîncepe tulburările și pericolele, ea
va recurge din nou la protecția Rusiei și nu se va îndepărta de la frontierele
noastre, chiar dacă ar fi opriți cu forța.

Arghiropulo, agentul nostru, înspăimîntîndu-se de întîmplările de la Galați,
a sosit în portul Reni cu arhiva biroului său, în urma autorizației eliberate de
consulul Pisani. Acum se află pe un vas, fiind sub observație și așteptînd schim-
barea situației.

753 Pentru a înlătura dificultățile/ în legătură cu trimiterea oamenilor în număr
mare la noi în carantine de dincolo de frontieră, în cazul trecerii acestora, am
poruncit să se mai înființeze pentru ei carantine provizorii în două puncte:

între Reni și Leova, în satul Frumoasa, și între Leova și Sculeni, în satele Tricsteni și Sălăjeni.

754 Proclamațiile și ordinele publicate de generalul prinț Ipsilanti, care comandă trupele din Moldova, vor fi prezentate excelenței voastre în limba greacă de către d. locotenent-colonelul Pestel; în cazul însă cînd la cartierul general s-ar ivi greutăți în ceea ce privește traducerea lor, | eu sper să vă trimit în curînd, milostive domn, traducerea exactă a acestor documente.

Considerînd de datoria mea să aduc aceasta la cunoștiința excelenței voastre, am onoarea a rămînc cu adevărată stimă și perfect devotament, milostive domn, al excelenței voastre prea plecată slugă.

Ivan Inzov

Nr. 935

5 martie 1821, Chișinău

755

La nr.
11—A.

Notă asupra evenimentelor din Țara Romînească și Moldova.

756 La 13 februarie¹, trecut, Suțu, prințul stăpînitor al Țării Romînești, a decedat. Familia sa a ascuns însă acest fapt pînă la data de 19, din pricina că defunctul, simțindu-se slab, a cerut Porții să fie numit domn fiul său. De aceea s-a și așteptat între timp primirea dezlegării la această cerere. Încă înaintea de moartea prințului Suțu, grecul² Vladimirescu se ocupa de înrolarea arnăuților în București. Îndată însă după ce s-a anunțat moartea prințului, el a plecat de acolo, cu 38 arnăuți, strînși de el, peste rîul Olt, în Oltenia, unde a început să sporească numărul complicilor săi, care sînt astăzi pînă la 6 000. | Acest detașament este alcătuit din panduri, greci și oameni de alte diferite naționalități, care au dorit să participe la acțiunile lui. Văzînd că detașamentul său a început să sporească, Vladimirescu a dat o proclamație către popor și a trimis la Poartă o cerere specială, plîngîndu-se împotriva domnului, împotriva principalilor dregători de pe lîngă acesta și împotriva marilor boieri din Țara Romînească.

757 Se conchide că Vladimirescu a fost încurajat la aceasta de fostul domn Ioan Caragea, care s-a retras în Italia, de unde întreținea cu Vladimirescu rapoarturi secrete, ca un om pe care îl cunoștea și care se bucura de încrederea sa. Pînă acum nu se vede să fi avut cîrmuirea Țării Romînești vreun amestec | în aceasta, și de aceea se poate crede cu certitudine că ținta acestei mișcări se înclină numai spre stimularea grecilor [la acțiune], iar nu spre apărarea poporului de asupriri, așa cum explică Vladimirescu în proclamația și în cererea sa către Poartă.

Divanul Țării Romînești, sau așa-zisa căimăcămie, a întrebat pe Vladimirescu despre cauza care l-a îndemnat la această răscoală. El a răspuns că motivul îl constituie asuprirea poporului de către domnii greci, cu care boierii erau înțeleși; de aceea el nu va lipsi să păzească și să apere poporul de nedreptățile lor.

¹ Data evident greșită.

² Inzov redă informația așa cum a primit-o și el, eronat.

758 După ce a primit acest răspuns, divanul s-a întrunit și a discutat ce să| facă în acest caz? Temîndu-se de răzvrătirea poporului și de marea nenorocire ce decurge de aici pentru țară, divanul adunînd cîțiva oameni înarmați, a hotărît să-i trimită pentru a opri viitoarele acțiuni ale răsculaților, iar între timp să dea de știre pașalelor de la Giurgiu și Brăila, rugîndu-le să trimită trupe turcești pentru menținerea liniștii și nimicirea bandei de rebeli. Consulul nostru general însă, aflînd despre această intenție, a arătat boierilor atît indecența acestei cereri, cît și faptul că pașalele nu pot trimite trupe în Țara Romînească, decît călcînd tratatul existent.

759 După aceasta, părăsind proiectul lor| de înainte, [boierii] au decis să trimită o cerere sultanului și descriindu-i întreaga întîmplare, să aștepte poruncile sale. De asemenea, aducînd aceasta la cunoștința lui Mihail Suțu, domnul Moldovei, ei îi cereau sfatul cum să procedeze în acest caz. Domnul le-a răspuns că el aprobă tot ce făcuseră ei pînă atunci și-i sfătuiește să informeze mai des Poarta despre toate evenimentele.

Între timp, arnăuții trimiși de divan împotriva lui Vladimirescu, s-au unit cu oamenii acestuia.

760 În timp ce se desfășura acțiunea lui Vladimirescu, în toate ținuturile din Moldova s-a început să se recruteze în secret arnăuții și grecii. Aceștia nu cunoșteau de fel scopul| acestei acțiuni, care era cunoscută numai de acele persoane camuflate, care îndeplineau această operație. Cînd a început să afle despre această acțiune, mitropolitul și cîțiva dintre boierii cei mai de seamă ai țării s-au prezentat la 19 februarie domnului, i-au vorbit despre cele observate de ei cu privire la recrutarea oamenilor spre a fi apoi înarmați, și cum ei nu știu dacă această se întîmplă cu știința domnului și nici scopul acestei acțiuni, l-au rugat să le răspundă deschis, deoarece ei văd că o atare înarmare poate avea urmări nefaste pentru țară. Ca răspuns la aceasta, domnul a spus că el nu știe nimic despre această acțiune și că el nu și-a dat consimțămîntul la aceasta; dar că deși el crede că din acestea nu poate să rezulte nici un fel de urmări rele,| va lua totuși măsuri pentru a descoperi ce se ascunde în spa-

761 tele ei.

În orașul Galați, unde personalul poliției era alcătuit din turci, sub comanda unui topucciu, prințul Șutu a înființat cu cîteva luni înainte de aceasta o poliție formată din greci, sub comanda bulucbașii Caravia; iar la data de 21, grecii au atacat acolo pe turci, fiind uciși 12 greci și răniți 6, iar turci — morți și răniți — 80.

762 - La 21 februarie, domnul Șutu chemînd la el pe mitropolit, pe bătrînul vistier Roznovanu și pe logofătul Dumitru Sturza, și luîndu-i în cabinetul său, le-a spus| că are să le dezvăluie o taină, dar mai întîi trebuie să jure [că o vor păstra]; de aceea a și rugat pe mitropolit să ia jurămîntul mai întîi de la el, apoi de la ceilalți. După ce aceasta a fost îndeplinit el le-a spus cu lacrimi [în ochi] că împrejurările actuale sînt foarte importante, dar că nu se pot aștepta

urmări nefavorabile, dacă ei vor sta în legătură cu el. Ei i-au răspuns că deși nu cunosc alte circumstanțe afară de acelea, despre care i-au vorbit înainte și care pe zi ce trece devin tot mai vădite; avându-l însă pe el de stăpînitor legitim, ei nu se vor îndepărta niciodată de el, dar roagă pe luminăția sa să fie sincer față de ei. Domnul le-a spus că de data aceasta el este mulțumit de simțimintele lor manifestate față de el; iar în ceea ce privește natura împrejurărilor și ce ajutor să dea ei — îi va anunța la timpul convenit.

Văzînd acești boieri că în atitudinea domnului se ascunde ceva important și fiindu-le frică de aceasta, au plecat direct la mitropolie, unde au hotărît să nu dea nici o crezare [celor spuse de domn] și în cazul cînd s-ar întîmpla ceva, să-și caute adăpost în Basarabia.

În ziua de 22 seara a sosit la Iași generalul-maior rus, prințul Ipsilanti, însoțit de 200 arnăuți, care au fost trimiși în întîmpinarea lui de prințul Șuțu la Prut. El a tras la casa principesei Cantacuzino. Acolo a venit îndată prințul Șuțu, care n-a stat la el mai mult de o oră. După plecarea acestuia, prințul Ipsilanti nu a primit pe nimeni dintre boierii de acolo, afară de cîțiva greci, folosiți pentru recrutarea oamenilor.

După aceasta mitropolitul, cu aceeași boieri, ducîndu-se la prințul Șuțu, l-au întrebat de rostul celor ce se petrec, deoarece, după cît se vede, el cunoaște demult această intenție; întrucît însă ei nu știu nimic despre aceasta, l-au rugat să le spună amănunțit despre toate, pentru ca ei să poată lua măsuri spre a evita un pericol evident. Prințul a răspuns: «eu sînt grec și a venit momentul ca Grecia să fie eliberată de sclavia și jugul turcesc» și că el trebuie să urmeze glasul patriei sale; le-a mai spus apoi că el nu-i va părăsi. Boierii, speriați, nu au putut răspunde nimic la aceasta. În aceeași noapte, turcii care se aflau în Iași au fost măcelăriți.

În ziua de 23, boierii speriați de aceste evenimente, au trimis la prințul Ipsilanti, cerîndu-i voie să vină cu mitropolitul la el. El s-a scuzat însă că nu are timp pentru aceasta și le-a promis că atunci cînd va fi liber îi va invita la el.

În ziua de 24, prințul Șuțu, chemînd la sine pe toți boierii membri ai divanului, și declarîndu-le că datorită acestei întîmplări turcii pot să intre în Moldova, i-a sfătuit să seric suveranului nostru și să ceară ajutorul său. Toți boierii au fost de acord și fără să iasă din sala de adunare, au alcătuit cererea și au dat-o prințului Șuțu, care a expediat-o imediat prin curier la Laybach.

În aceeași zi spre seară, boierii au fost la prințul Ipsilanti, care liniștindu-i a adăugat că ei au procedat foarte bine scriind împăratului despre situația lor actuală.

Pașa de Brăila, cunoscînd pe viceconsulul austriac Manzoli, l-a invitat la el la Brăila, pentru a-l întreba de cauzele celor petrecute la Galați. Aflînd amănunțit despre toate, i-a spus că el ar fi putut trimite cîțiva oameni înarmați pentru a nimici pe greci și a menține liniștea în rîndurile populației din oraș,

dar fiindcă în instrucțiunile ce le-a primit este strict interzis, conform tratatului, de a trimite trupe în Moldova, fără ordin special, el nu va întreprinde nimic, dar din toate acestea el deduce că nu populația din Moldova, ci prințul însuși, ca grec, este dator să respecte și să păzească liniștea poporului; de aceea el va răspunde cu capul pentru asemenea indulgență. Manzoli s-a reîntors la Galați și a primit o scrisoare de la pașa din Isaccea, cu rugămintea de a-l încunoștiința despre cele ce s-au întâmplat în Galați.

768 De la 22 pînă la data de 27, în toate orașele și târgurile Moldovei toți turcii au fost nimiciți de către arnăuții și grecii de acolo.

La 27 prințul Suțu a chemat la el pe boierii Roznovanu și logofătul Sturdza și poruncindu-le să ia măsuri eficace ca să nu se stîrnească nici un fel de neli-niște în rîndurile populației din Moldova, i-a prevenit că în caz contrar ei vor fi răspunzători de aceasta.

769 Prințul Suțu a obligat încă din seara zilei de 26 februarie pe mitropolitul Moldovei, Veniamin, să officieze a doua zi, adică duminică, liturghia și Tedeum-ul în biserica Trei Ierarhi și să sfințească de asemenea steagurile armatei grecești. Pentru aceasta armata a fost adunată la ora fixată, și prințul Ipsilanti cu cei doi frați ai săi, precum și prințul Cantacuzino, colonel în retragere, și alți funcționari ai săi au intrat înarmați în biserică. În timpul liturghiei ei s-au împăr-tășit cu sfințele taine; steagurile lor sînt de culoare albastră închisă, avînd pe o parte o cruce de aur, iar pe cealaltă o flacără care se ridică din cenușă și din care zboară fenixul, cu inscripția: « mă ridic din cenușă ». După sfințirea steagurilor, acestea au fost împărțite trupelor.

770 La 28 februarie, arnăuții și grecii care nu aveau cai proprii, au început să-i ia| din oraș, chiar și de la casele boierilor. Acest fapt a tulburat poporul. Roznovanu, văzînd aceasta, s-a dus la prințul Suțu, în cabinetul căruia a găsit pe mitropolit și pe consulul Pisani și i-a raportat că, deși luminăția sa i-a făcut cu o zi înainte răspunzători pentru tulburarea liniștei în popor, dar cum astăzi arnăuții și grecii dau ei înșiși prilejul la tulburări, răspunderea nu mai poate să fie a boierilor, deoarece poporul se poate ușor răscula dacă oamenii pomeniți nu vor înceta asemenea samavolniciei. Prințul, supărîndu-se, l-a dojenit pentru asemenea| îndrăzneală, prevenindu-l să se păzească, să nu o pătească rău pentru aceasta, Roznovanu i-a răspuns însă cu aceste cuvinte: « Pînă astăzi n-am declarat luminăției voastre că sînt funcționar rus, care am obținut pentru serviciul făcut pe lîngă armată, gradul de consilier activ de stat, și că am jurat credință tronului Rusiei, și de aceea nu-mi este frică că-mi voi pierde chiar viața pentru apărarea poporului, care este protejat de împărat ». Aceste cuvinte au muiat pe prinț. El a adus îndată la cunoștință prințului Ipsilanti faptele săvîrșite de arnăuții și grecii lui. Acesta a adunat întreaga oaste la mănăstirea 772 Galata, cartierul său general,| dînd de știre prințului Suțu să trimită pe toți locuitorii de la care au fost luați caii; unii dintre aceștia s-au prezentat și li s-au dat bani pentru cai.

Grecii sînt foarte agitați; fiecare donează bani, după posibilități; se crede că suma adunată este de peste un milion de lei.

773

La 1 martie, prințul Ipsilanti a plecat cu o oaste de 3 000 de oameni în Țara Romînească pe două drumuri: pe drumul direct prin Tecuci spre Focșani, iar el cu restul prin Roman și Bacău, tot spre Focșani, pentru a face acolo joncțiunea cu primii și unde trebuie să|sosească la data de 5.

În aceeași zi, spre seară, s-a primit la Iași raportul ispravnicului ținutului Tecuci de la 24 februarie, cu iscălitura acestui ispravnic și a altor boieri din acel ținut că la Brăila au sosit din diferite locuri din Bulgaria pînă la 4 000 de turci și tătari și, în afară de aceștia, așteptîndu-se sosirea a încă 6 000.

774

După plecarea tuturor arnăuților și grecilor, care se găseau pe lîngă domn, s-a intenționat să se formeze [în Iași] o miliție din bulgarii care locuiesc în partea cetății Brăila; dar aceștia, în situația|actuală, au refuzat, spunînd că este mai necesar pentru ei să păzească liniștea familiilor lor, care se află mai aproape de pericol decît Iașii.

General - locotenent Inzov
5 martie, anul 1821

Arhiva Centrală Istorică Militară de Stat U.R.S.S., Moscova, fond. 182, pachet 6, dos. 18, partea I, p. 749—774.

206

Sibiu, 5/17 martie 1821

C. Vlahuță comunică lui Caragea la Pisa că trupele turcești au fost chemate în țară pentru înăbușirea răscoalei.

Ich wünsche dass mein Gegenwärtige Flügell bekömmme, um Euerer Hoheit die grossen Vorfälle zuerst zu berichten, die sie sehr Wahrscheinlich, aber schon vor meinem Briefe erschen haben werden. Mein Entzücken und meine Freude ist unbeschreiblich. Wir haben die süsse Hoffnung, sie bald zu sehen; sehen sie mcin Fürst die Wunder der Göttlichen Vorsicht, sehen Sie wie unvermuthet sich die menschlichen Dinge ändern. Ich gedanke mich früher nach Bukarest zu begeben um vielleicht einen Theil meines kleinen Vermögens der in Gefahr ist retten zu können und vielleicht begünstigen mich die Umstände. Mein Fürst, ich sehe so viele wunderbare Fügungen, dass ich auch die Überzeugung habe dass sich ihr Sohn auch in sicheren Haffen befinden. Möchten sich auch bald schriftlich diese tröstliche Nachricht erhalten. Die Kaimakans des Calimachi hatten bei ihrer Ankunft in Bukarest die Verwierung und Untenschlossenheit gesehen sich mit den Landes Bojaren darüber berathen, und den 25 Februar alten Styls den Entschluss gefasst Türkische Truppen zur Vernichtung der Rebellen in das Land zu bringen. Wie es heisst haben die Kaimakans die nöthige Fermane bei sich um von den Festungen die benöthigten Truppen zu verlangen.

Der Beschluss war zwar gut geheissen und angenommen, seine vollziehung aber verschoben und man hatte den zweiten Tag noch nicht befügt, niemanden abgeschickt, da die Bojaren selbst anfangen lange gesichter zu machen und wieder die Folgen nachzudenken. Den 26 Februar kamen Briefe von Samurkaki in denen er schreibt er sei mit Tudor in einigen Vergleich eingegangen, und er hoffe mit den Versprechen einige seiner Vorderungen zu erfüllen, die Sache in etwas beilegen zu können.

Zugleich verlangte er man sollte in von der Vistierie 180.000 Piaster schicken, die er den Rebellen geben könne, damit er den grössten Theil seiner Truppen hievon bezahle und fortschicke, obwohl er die Summe dringend verlange so hätten die Bojaren ihre Absendung doch wie gewöhnlich aufgeschoben, wenn sie nicht von einer mächtigeren Seite dazu gezwungen werden wäre und so schickten sie sich am 26 Abends an das Geld zu abzusenden. Die Kaimakans bleiben bis ihren ersten Ideen und fingen an sich passiv zu zeigen und nicht zu unternehmen aus Unbekanntschaft mit den Verhältnissen, Sie warteten indes auf eine Bestimmte und einstimmige Antwort der Bojaren ob man Truppen bringen solle oder nicht. Aus denselben Tag ander Tags darauf beschlossen werden sollte, Herr Pini gab hierein gar keine Meinung ab, nach andern heisst es dass der Gesandte in Constantinopel zu diesem Entschlusse seine Beistimmung gaben.

Dieser Aufstand in der Wallachei hat in Constantinopel, in Rumclien und in allen Festungen stoff genug zum reden gegeben. Wenn aber schon dieses vielen Allarm verursacht hat so muss ein anderes unerwartetes Ereignis dieselben noch vermehren. Der Capitaine Basil Caravia der sich in Galatz befindet, hat man weiss nicht wie mit einen Türken Häddel bekommen und für Gut befunden ihn zu tödten. Die Türken fingen sogleich an sich in Menge zu versammeln mit dem entschluss sich zu rächen.

Caravia kamm ihnen zuvor und hatte früher alle Griechen die er aufbringen konnte und jene von den dortigen Schieffen versammelt und den Türken den Eintritt in Galatz verwehrt. Dieser Nachricht ist von dem russische Consulate gegeben worden, dasselbe von dem dortigen Vice-Consul erhalten und am 24 Februar den Bojaren mitgetheilt hatte. Am 26 früh aber kamm direkt an die Kaimakans eine zweite Nachricht wo man schreibt dass Caragea in einem hartnäckigen Kampfe 15 von seiner Leute verloren, aber über 50 Türken und den Tobriski selbst umgebracht habe, hierauf habe er die Stadt an den vier Ecken Angezündet und sich mit einigen 60 Mann in die moldauischen Gebierge gezogen. Der Mensch der dieseartige Nachricht überbracht hat, sagt dass sich die Leute von dort und dass es allenthalb noch brannte als er abging.

In dem Calarasi von Jalomitza hat sich ein anderer Aufrührer anfangs bloss mit 15 Wallachen gezeigt die dadurch seine Proklamation dass die Bauern nicht zahlen sollen u.s.w. auf einmal zu 30 Mann anwachsen mit denen er die Polizeibehörde prügelte und versagte alles Geld aus der Wistierie wegnahm etc.

Auf diese Nachricht hatte man einige Truppen dahin gesendet, er ist aber ungewiss ob man ihn finden und noch ungewisser ob man etwas gegen ihn ausrichten werde, wenn er seinen Anfang vermehrt. Zu gleicher Zeit sind auch einigen Unordnungen zu Argesch und an den Alauta vorgefallen so weit die Nachrichten aus Bukarest am 26 Februar. Am 27 wurde die Bestürzung und Furcht noch grösser als sich das Gerücht verbreitete dass die Türken zu Ibraila und Galatz die Unschuldigen Christen umgebracht haben wo sie deren Antraffen. Zur gleicher Zeit ist von Craiova die Nachricht angetroffen dass der Commandant von Vidin den Bojaren bedeutet haben sie sollten den Rebellen Tudor zur Ruhe bringen, sonst schicke er 3 000 Mann die sie und den Tudor umbringen werden. Diese unverhoften und unsinnige Anzeige hat die armen Craiovaner zur Verzweiflung gebracht und sie haben angefangen sich noch weiter zu flüchten. Einige sind auch hieher gekommen. Die Bojaren in Bukarest befürchteten unter diesen Umständen auch einen Türkischen Anfall und haben sich am 28 zu flüchten angefangen. Der general Consul Pini schickte sich nach der Erzählung eines am 1 März alten Styls von dort angekommen Couriers ebenfalls zur abreise an. Mitten in diese Verneuerung der Dinge kam die Nachricht dass Truppen in die Moldau eingerückt sein und vorrücken. Die Bojaren die noch nicht fort sind bleiben also wieder und die andern kehren vermuthlich um. Dies wird sich alles noch deutlicher zeigen. Es ist aber überflüssig in Zukunft darüber umständlicher zu schreiben, da die Epoche vorrüber ist und wird vielleicht über andere Dinge schreiben werden. Ich glaube sie werden alle mit ihren Bulletinen zufrieden sein, denn was mir bekannt geworden ist habe ich zur Befriedigung ihrer Neugierde aufgezeichnet.

Ich Wünsche zur Satisfaktion des Herrn von Rostra anzeigen zu können, das Ali Bascha sammt seinen Schätzen und Kriegsbedürfnissen in die Händen der Sullioten gefallen sein. Allein ich habe wieder nichts geführt.

Vlahuță

Hermanastadt 5/17 März 1821

Aș dori ca prezenta să capete aripi, spre a aduce cea dintii la cunoștința Înălțimii Voastre marile evenimente pe care probabil le veți fi cunoscut înainte de a fi primit scrisoarea mea. Entuziasmul și bucuria mea nu se pot descrie. Avem speranța dulce că vă vom vedea în curînd. Vedeți, principe, cît de mari sînt minunile providenței dumnezeiești; vedeți cum lucrurile omenești se schimbă pe neașteptate. Mă gîndesc să plec mai întii la București spre a scăpa poate o parte din neînsemnatul meu avut care se află în pericol; poate că împrejurările mă vor ajuta.

Măria Ta. Văd atîtea întorsături minunate încît am convingerea că și fiul Vostru se află la loc sigur. De-ar fi ca această veste mîngîietoare să se confirme curînd și în scris.

Caimacamii lui Calimachi au găsit, la sosirea lor în București, numai zăpăceală și nehotărîre; s-au sfătuit deci cu boierii țării și la 25 februarie stil vechi

au luat hotărîrea de a aduce trupe turcești în țară spre a-i nimici pe răsculați. După cît se spune, caimacamii au asupra lor firmele trebuitoare pentru a cere cetăților trupele de care este nevoie.

Hotărîrea a fost de bună seamă bine luată și bine primită, dar punerea ei în aplicare a suferit o amîinare¹, căci a doua zi nimeni nu a fost împuternicit, nimeni nu a fost trimis, deoarece boierilor a început să li se lungească nasul și cu toții au purces să se gîndească la urmări. În ziua de 26 februarie au venit scrisori de la Samurcaș² în care scria că a ajuns la oarecare înțelegere cu Tudor și că speră că, promițîndu-i că va îndeplini unele dintre cererile lui, va putea într-o oarecare măsură să aranjeze lucrurile. Totodată cerea să i se trimită din vistierie 180 000 piaștri, pe care să-i poată da șefului răscoalei pentru ca acesta să plătească soldele la cea mai mare parte dintre oamenii lui și să-i trimită la vatră. Deși Samurcaș cerea suma urgent, boierii ar fi tărăgănat ca de obicei dacă nu ar fi fost îndemnați de cineva cu mare influență așa că în ziua de 26 seara au dispus să se trimită banii.

Pînă în clipa de față caimacamii au rămas însă la gîndul lor cel dintîi și sînt cu totul pasivi, neîntreprinzînd nimic din cauză că nu cunosc bine situația. Așteaptă numai un răspuns hotărît din partea tuturor boierilor: dacă să se aducă trupe sau nu. Întrebat în aceeași zi, dl. Pini nu a exprimat nici o părere; unii spun că ambasadorul de la Constantinopol și-ar fi dat asentimentul în favoarea acestei hotărîri.

Răscoala aceasta din Țara Romînească a dat destul prilej de vorbe la Constantinopol, în Rumelia și în toate cetățile. Dacă ea a pricinuit totuși multă larmă, un fapt neașteptat nu a putut decît să mărească neliniștea. Căpitanul Vasile Caravia care se găsește la Galați, a ajuns nu se știe cum în ceartă cu un turc și a găsit de cuvîntă să-lucidă. Atunci turcii au început să se adune grămadă hotărîți a se răzbuna. Caravia însă le-a ieșit în întîmpinare după ce îi adunase pe toți grecii ce-i putuse găsi, chiar pe acei de pe corăbiile de acolo, și a împiedicat pe turci să pătrundă în Galați. Această știre a fost dată de consulatul Rusiei, care o primise de la viceconsulul de acolo și la 24 februarie³ a fost comunicată boierilor. În ziua de 26 dimineața a sosit însă direct la caimăcămie informația sub o altă formă. Anume se scrie că, într-o luptă dîrză, Caravia a pierdut 15 dintre oamenii săi, dar că a răpus mai bine de 50 de turci, printre care pe însuși topucciu. Apoi a dat foc orașului din patru părți și s-a tras cu vreo 60 oameni în munții Moldovei. Omul care a adus această veste plăcută spune că orașul s-a spart și că încă mai ardea în momentul în care a plecat.

¹ Potrivit unui raport consular austriac, boierii au fost înștiințați de către pașa de Silistra că nu vor veni trupe turcești în țară (*Hurmuzaki*, XX, p. 570).

² Const. Samurcaș trimisese un arnăut al său din Craiova la București în ziua de 23 februarie (*E. Virtosu, 1821. Date...*, p. 28).

³ Măcelărîrea turcilor la Galați a avut loc în ziua de 21 februarie (*Hurmuzaki*, XX, p. 555).

În Călărașii Ialomiței s-a arătat un alt agitator, la început numai cu 15 români. În urma proclamației ce a adresat, că țărani nu trebuie să mai plătească birurile și altele, ceata a sporit deodată la 30 de oameni, care au bătut pe oamenii poliției și i-au alungat, au jefuit vistieria etc. Aflindu-se aceste fapte, s-au trimis ceva trupe la fața locului. Este însă îndoielnic că omul va mai putea fi găsit, iar, chiar dacă-l vor găsi nu i se va putea face nimic dacă își mai mărește ceata.

Tot atunci s-au mai produs oarecari tulburări în Argeș și pe Olt, după știri sosite din București pe ziua de 26 februarie.

La 27 spaima și panica au mai crescut, răspîndindu-se zvonul că la Brăila și Galați turcii au căsăpît creștini nevinovați, oriunde au dat de ei.

În același timp a sosit de la Craiova vestea că comandantul de la Vidin a somat pe boieri să liniștească pe Tudor căci altfel va trimite 3 000 oameni, care vor tăia pe Tudor și îi vor măcelări și pe ei ¹. Această somație neașteptată și absurdă a semănat groaza printre bieții craioveni și i-a silit să ia din nou calea pribegici. Unii dintre ei au sosit aici. Și boierii din București se tem în împrejurările actuale de o incursiune turcească și au început pe ziua de 28 să părăsească orașul. ² După spusele unui curier venit de acolo, pe ziua de 1 martie stil vechi consulul general Pini se pregătea și el de plecare la acea dată.

În mijlocul acestor frământări a venit știrea că niște trupe au pătruns în Moldova și că înaintează. În urma acestei știri, boierii care nu au plecat încă, au hotărît să rămână pe loc, iar ceilalți după toate aparențele se vor întoarce înapoi. În curînd toate acestea se vor vedea mai clar. Dar va fi de prisos să scriu în viitor mai amănunțit despre aceste lucruri, căci vremea lor a trecut și voi avea prilejul să scriu în legătură cu alte subiecte. Cred că veți fi mulțumit de toate aceste informații ce v-am trimis, deoarece am notat, spre a vă potoli curiozitatea, tot ce am putut afla.

Țin să vă mai comunic, spre mulțumirea dlui von Rostra, că Ali pașa a căzut în mâinile sulioșilor împreună cu toate bogățiile sale și cu întreg materialul său de război. Altceva nu mai am nimic de adăugat.

Vlahuță ³

Sibiu, 5/17 martie 1821

Mihail Popescu, *Contribuțiuni documentare la istoria revoluției din 1821*, Buc., 1927, p. 19—22. Text. germ.

¹ Pașa de Vidin primise un firman să pregătească oameni și două tunuri împotriva răsculaților. (*Hurmuzaki*, XX, p. 568; M. Popescu, *Contrib. doc.*, p. 11—13).

² În această zi fugе din București banul Grigore Brincoveanu (*Hurmuzaki*, XX, p. 561).

³ C. Vlahuță, fost postelnic sub Ioan Caragea și cumnat al lui.

[Slatina,] 8 martie 1821

*Tudor Vladimirescu asigură boierilor din Benești adăpost la
mănăstirea Hurez.*

Cu frățească plecăciune mă închin dv.!

Fraților! Iată trimisei dv. trei oameni de ai Adunării, cu care să vă puteți înțelege a face care.

Și cu această scrisoare către cuvioșia sa egumenul sf. monăstiri Horezul să mergeți la Horezu. Și fiindcă peste câteva zile este să vie, atît la acca monăstire, cît și la altele dinprejur, cîțiva paznici acolo, să vă arătați către acela ce va fi mai mare asupra-le cu scrisoarea ce făcurăm către părintele egumen, a vă da cele trebuincioase.

Și sosind sănătoși la monăstire, cu întoarcerea oamenilor noștri să ne trimiteți răspuns.

Și sînt al dv. ca un frate și slugă,

Theodor

1821, martie 8

Se va trece de către dv. dedesubtul scrisorii părintelui egumen toate familiile cîte sînteți.

[Adresa:] De la slugerul Theodor, către toate familiile boierești cîte s-au aflat la Benești, închinăciune dupe cuviință!

C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 90.

A N E X Ă
la documentul nr. 207

De la slugerul Theodor

către cuvioșia sa nestavnicul egumen al
mănăstirii Horezului.

Fiindcă acest sfînt lăcaș, cum și alte asemenea, sînt făcute de neamul norodului romînesc, ca pe la vremi să se adăpostească și să se ocrotească familiile cele cinstite, apărîndu-se a nu pătîmi vreun rău, de aceea vin acolo cele mai jos arătate familii boierești. Și sosind aci, să le cultivarișiți cu toate cele trebuincioase, hrana dumnealor și a oamenilor, a nu cerca vreo lipsă.

Și de urmare și prîimirea dumnealor să avem răspuns, cu întoarcerea oamenilor mei. Dar nu care cumva să te arăți cu vreo împotrivire, că apoi să nu-ți pară rău!

Și să am răspunsul cuvioșiei tale de prîimire și urmare, negreșit.

Theodor

1821, martie 8

- | | | |
|--|----------------------|-------------|
| 1. Iordache | } frații Otetelișani | } o familie |
| 2. Grigore | | |
| 3. Ionică Sefendache, medelnicer | | |
| 4. Uța, soția acestuia, născută Otetelișanu | | |
| 5. Nae, fiul lor | | |
| 6. Ioniță Riișanu, armaș, fiul Uței, născut cu primul ei soț, C. Riișanu | | |
| 7. Marița, soția acestuia, născută Poenăreasă ¹ . | | |
| 8. C. Poenaru, vistier | | |
| 9. Manda, soția sa, născută Oteteleșanu | | |
| 10. Sevastița, fiica lor | | |
| 11. Evghenița, idem | | |
| 12. Costache, fiul lor cel mai mic (căci cel mare, Petrache, se află în București; iar cel mijlociu, Toma, era la moșia Poiana). | | |
| 13. Bălașa Caragic, slugereasă, născută Socoteanca | } o familie | |
| 14. Ioniță Caragic, fiul său | | |
| 15. Raluca, fiica ci | | |
| 16. Triandafil slugeru, grec, ce fusese dascăl | | |
| 17. Catinca, soția sa, născută Socoteanca | | |
| 18. Dumitrana, fiica sa | | |
| 19. Petrache Nicolae Poenaru, medelnicer | | |
| 20. Safta, soția sa, născută Arion | | |
| 21. Nae, fiul lor | | |
| 22. Anica Poenăreasca, mama lui Petrache, născută Știucă | | |
| 23. Ioniță Ghimpețeanu, pitar | | |
| 24. Uța, soția lui, născută Găneasca | | |
| 25. Elena, fiica lor | | |
| 26. Marghioala, idem | | |
| 27. Sultana, idem | | |
| 28. Catinca, idem | | |
| 29. Iancu, fiul lor | | |
| 30. Antonache Castrișu, ce-i zicea și Scordilă | | |
| 31. Elenca, soția sa, născută Milească | | |
| 32. Hristodor, dascăl grec, cel ce a fost | | |

împușcat de rebeliști, miercuri, 2 martie 1821.

Muzeul de istorie a Partidului, a-hiva C. D. Aricescu, fondul Saint-Georges, pach. CCCLXIII, dos. 10; cf. C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 90—91, unde este publicat numai textul documentului fără lista persoanelor refugiate la mănăstirea Hurez.

¹ La o judecată din martie 1822 cu medelnicerul Dincă Zătreanu, Marița Riișanu afirmă că soțul ei decedat și-a pierdut tot avutul cu prilejul luptei de la Benești (Acad. R.P.R., doc. DCCXLVII/17).

8 martie 1821

Porunca lui Tudor către oamenii Adunării să nu supere niște familii de boieri în drum spre mănăstirea Cozia.

De la sluger Theodor

Fraților, oameni ai Adunării noastre, toți comandiri arnăuților și ai tuturor pandurilor, cîți vă aflați supt otcîrmuirea mea.

Aceste familii boierești carei să află slujind împreună cu noi pentru folosul de obște, iar familiile cu toate calabalicurile dumnealor să trimit de către mine ca să lăcuiască la mănăstirea Cozii.

Ci iată că vă scriu și strașnic vă poruncesc ori pă unde vor merge aceste familii și calabalicuri, întru nimic supărare să nu le faceți, căci care împotriva va urma, pedeapsa îi va fi pierderea vieții, precum bine ați văzut că au pățit și alții care au urmat împotriva aceaia.

Theodor
\ 1821 martie 8

Acad. R.P.R., doc. CCCI/17. Orig. rom. Publicat de N. Iorga, *Scrisori inedite...*, p. 36.

București, 8 martie 1821

Nota informativă despre evenimentele petrecute în Țara Românească, trimisă autorităților militare ruse din Basarabia.

Букарест, 8 марта 1821

№ 39

Смятение в Букаресте достигло высочайшей степени по причине появления в Молдавии и на границе Валахской, в Фокшанах, греческих Волонтеров. Не только бояре, но и все вообще жители Букареста, коль скоро узнали о прибытии в Яссы князя Ипсиланти и о завладении городом, немедленно начали готовиться к выезду из Букареста, в опасении чтоб места сии не сделались театром военных действий. С 28 числа Февраля по 2 марта немногие только выезжали из города, но в сей день вдруг распространился по всем почти улицам плачевный вопль, что турки идут в Букарест. Народ с величайшим шумом бросился бежать из города. Бояре и купечество пустились стремительно, в экипажах и верхами, так что разосланные нарочито едва с трудом могли приостановить уstraшенных, уже вне города, и уверить их что таковой страх есть совершенно напрасен и что турки и не думали еще выходить из крепостей своих. Уверение сие однако не послужило ни к чему другому как только к минутному успокоению; одни из жителей начали сносить имущество свое в крепкие монастыри, внутри Букареста находя-

щисся, а другие совсем вывозили к стороне гор Карпатских, и наконец город большею частью опустел. Из оставшихся жителей многие вооружились, и полиция во все сии дни не смела обнаружить никакого почти действия, равно как Каймакан, присланный от ново[го] Господаря князя Калимахи, находящагося еще до сего времени в Константинополе. Прокламация командующего греческими волонтерами князя Ипсиланти, читаны были явно и анархия во многих частях обнаруживалась, по вечерам и ночью везде в городе происходила безпрестанная стрельба и от сего многие находились в продолжении целых ночей в великом безпокойствии и опасности, а наконец всяк кто только имел малейший способ, спешил удалиться из города.

Князь Ипсиланти, по дошедшему сюда слуху, выехавши из Ясс, взял дорогу на местечко Романов, и располагал пробыть там самое малое время, а после отправился | по дороге чрез Фокшаны к Букаресту.

Между тем Теодор Владимиреско, предводительствующий возставшим в Малой Валахии народом, не приняв убеждений, сделанных ему от правительства чрез посредство Ворника Самуркаша, теперь завладел уже всеми пятью уездами Малую Валахию составляющими и даже перешел на левую сторону Ольты в Большую Валахию. Арнауты посланные было противу него возвратились на сих днях в Букарест, не имев с ним никакого почти сражения. Теперь, как многие думают, турки должны начать противу него действовать, хотя впрочем наверно никто еще не знает какия Порта даст Пашам предписания, т.е. атаковать ли прежде его или князя Ипсиланти, идущаго с волонтерами на Букарест и имеющаго без сомнения, намерение с ним соединиться.

București, 8 martie 1821

În București confuzia a ajuns la cel mai înalt grad și aceasta din cauza apariției voluntarilor greci în Moldova, precum și la granița Țării Românești, la Focșani. Nu numai boierii, ci și în general toți locuitorii din București, îndată ce au aflat despre sosirea prințului Ipsilanti la Iași, precum și despre ocuparea acestui oraș, au început să se pregătească fără întârziere să plece din București, de teamă ca aceste locuri să nu devină teatru de luptă. De la 28 februarie pînă la 2 martie puțini au fost aceia care au plecat din oraș; în această zi însă s-au răspîndit deodată aproape pe toate străzile orașului strigăte și vaiete că vin turcii asupra Bucureștilor. Poporul, cu foarte mare vuiet, s-a năpustit să fugă din oraș. Boierii și negustorimea au început să plece cu mare iuteală, în trăsurii și călări, așa încît trimișii speciali abia au putut să oprească, acum afară din oraș, pe cei înspăimîntați și să-i asigure că această teamă este cu totul neîntemeiată și că turcii nici nu s-au gîndit încă să iasă din cetățile lor. Această asigurare nu a servit însă la nimic altceva, decît la o liniștire | de scurtă durată; unii dintre locuitori au început să-și care averea lor în mănăstirile puternic întărite, aflate în București, iar alții și-au dus totul în spre munții

Carpați, și în cele din urmă orașul a rămas în cea mai mare parte pustiu. Dintre locuitorii care au rămas, mulți s-au înarmat, iar poliția în toate aceste zile nu a îndrăznit să întreprindă aproape nici o acțiune, la fel și caimacamul, trimis de prințul Callimachi, noul domn, care se află încă pînă astăzi la Constantinopol. Proclamația prințului Ipsilanti, comandantul voluntarilor greci, este citită în văzul tuturor și în multe locuri s-a produs anarhie. Pretutindeni în oraș, seara și noaptea se aud neîncetate focuri de armă și din această cauză mulți s-au aflat, nopți întregi, în mare neliniște și pericol, și în cele din urmă oricine a avut cea mai mică posibilitate s-a grăbit să plece din oraș.

După zvonul ajuns aici, prințul Ipsilanti, plecînd din Iași, a pornit spre tîrgușorul Roman, proiectînd să stea acolo foarte puțin timp și apoi a plecat prin Focșani spre București.

Între timp, Tudor Vladimirescu, care se afla în fruntea poporului răsculat din Oltenia, neacceptînd propunerile ce i le făcuse cîrmuirea prin intermediul vornicului Samurcaș, a pus acum stăpînire pe toate cele cinci județe care alcătuiesc Oltenia și a trecut chiar pe partea stîngă a Oltului, în Muntenia. Arnăuții care fuseseră trimiși împotriva lui, s-au întors zilele acestea la București, fără să fi avut cu el aproape nici o luptă. Acum, așa după cum cred mulți, turcii trebuie să înceapă operațiunile împotriva lui, deși dealtfel nimeni nu știe încă ce dispoziții va da Poarta pașalelor: să atace mai întii pe el, sau pe prințul Ipsilanti, care vine cu voluntarii asupra Bucureștilor și care intenționează, fără îndoială să se unească cu el.

Arhiva Centrală Istorică Militară de Stat U.R.S.S., Moscova, fond. 182, pachet, 6, dos. 18, partea I, p. 809—810.

210

Tulcin, 8 martie 1821

Raportul locotenent colonelului I. P. Pestel către generalul P. D. Kisseleff cu privire la evenimentele revoluționare din țările romîne.

№ 9 Начальнику Главного Штаба 2-ой армии
712 Господину Генералу Майору и Кавалеру Киселеву
 Мариупольского Гусарского полка Подполковника Пестеля
 Рапорт.

Составив, по повелению Вашего Превосходительства, Записку о поездке моей в Бессарабию и о сведениях мною там собранных, честь имею представить оную при сем на Ваше благоусмотрение.

Подполковник Пестель

8 марта 1821 г.

Тулъчин

Затиска I-ая

714

По приезде моем в Кишинев, явился я к Генерал Лейтенанту Инзову и узнал что кроме сведений Г. Главнокомандующему сообщенных и от Его Сиятельства к Г. Начальнику Главного Штаба Его Императорского [Величества] препровожденных, никаких других с тех пор не получено. Переговорив о том же предмете с Гражданским Губернатором Катакази, зятем князя Ипсилантия, и с некоторыми другими лицами, решился я, на основании повеления Вашего Превосходительства немедленно отправиться в Скуляны, куды приехал и Бессарабский Вице Губернатор Крупенский. Он родом Молдован и имеет родных и многих знакомых в Яссах. В тот же самый день, имел я продолжительное свидание с *Розетти-Рознаваном*, одним из богатейших и знаменитейших Бояр Княжества Молдавского, имеющим Российский чин Действительного Статского Советника. Он сей чин получил от Его Императорского Величества в награду за оказанную им преданность к Российской Державе и за услуги во время прошедшей войны. Свидание сие имело вид частный, а не официальный, и я познакомился с Рознаваном посредством Крупенского, находящегося давно уже в приятельской с ним связи. Консул наш в Яссах, Г. Пизани, приехав | того же числа в Скулянский карантин, дал мне случай убедиться в истине всего рассказа Разнована, почему и полагаю достоверными все те известия, которыя честь имею при сем Вашему Превосходительству представить.

715

13-го января сего года умер Владетельный князь Валахский Александр Суццо. Жена его и все семейство [ста]рались скрыть сие от народа, в ожидании что Порта согласится на просьбу покойника и назначит сына его преемником. Но смерть Князя не могла оставаться долгое время тайною; и 19 числа весь город Букарест узнал об оной. Тогда грек *Владимиреско*, служивший неког[да] в войсках покойнаго князя Ипсилантия и находившийся потом в частых сношениях с прежним Господарем Валахским Иваном Караджою, собрал 38 арнаутов и отправился с ними в Малую Валахию. Переходя ре[ку] Ольту, разделяющую обе Валахии, отряд его состоял уже из 3/т. человек, к которым присоединилось еще до 4000 вооруженных Греков, Сербов, Арнаутов (албанцев) и Пандуров (обывателей северных валахских гор). Владимиреско издал Прокламацию, в которой он объясняет, что поступок его не имеет целью возмущение противу Порты, но одно только сопротивление злодеяниям валахских Бояр и различных чиновников, употребляющих | в зло свою власть и доверенность правительства, и содельывающих, таким образом, из Валахии несчастную жертву их ненасытного корыстолюбия и безчеловечной несправедливости. Вместе с тем, отправил, он прошение на имя Султана. Сие прошение написано в том же духе, как и прокламация. Валахский Диван сделал Владимиреске запрос о причинах побудивших его к возмущению и получил отзыв соответствующий Прокламации. Генераль-

716

ный наш консул Пини писал также потом к Владимиреске в том же смысле, как [и] Диван; но ответ был самый язвительный, ибо содержал упреки в том, что Пини разделял с Боярами и покойным Господарем корысть происходящую от всех их злоупотреблений. Получив таковой ответ, Пини отправил донесение в Лейбах, наименовав Владимиреску *Карбонарием*. Видя столь худой успех, Диван Валахский намеревался просить Турецких Пашей начальствующих Дунайскими Крепостями, о присылке войск для прекращения беспорядков, но Пини воспротивился принятию сей меры, основываясь на Трактате заключенном между Россиею и Портою, который вос-
717 прещает турецким войскам вход в Молдавию и Валахию | без предварительного сношения с Российским Правительством. Не имел никогда случая читать сей Трактат, не знаю я, находится ли в оном сия статья, и посему основываюсь в сем случае единственно на словах г. Пини, от которого я сие слышал. Диван Валахский оста[вил] по сей причине свое намерение без исполнения, и донес Блистательной Порте обо всем, известив вместе с тем и Михайла Суццу, Князя Молдавского о случившихся происшествиях. Сей последний, одобряя все меры Диваном принятые, дал ему совет, как можно чаще посылать в Константинополь подробныя донесения о состоянии Княжества Молдавского. С тех пор находится Владимиреско в Малой Валахии и занимается устройством своего войска.

Когда происшествия Валахския сделались известными в Молдавии, тогда все греки и арнауты обитающие в сей области, начали составлять общую подписку, в которой они обещались вооружаться и быть готовыми к выступлению по первому вызову. Молдавские Бояре, узнав о подписке, пришли 19 Февраля к князю Суцце, вместе с митрополитом, и объявив ему об оной, изъяснили свои опасения насчет могущих случиться бедствен-
718 н[ых] | последствий. Суццо им отвечал что он о сем никакого не имел сведения и что примет меры для узнания совершенной истины. На другой день призвал он к себе несколько из важнейших бояр, и просил Митрополита привести их к присяге, дабы он мог быть уверен в сохранении той тайны, которую объявить желает. По исполнении сего, сказал он боярам торжественным образом что наступающия обстоятельства, по чрезмерной оных важности, требуют особеннаго внимания, что как для него самого, так для них всех спасение состоит единственно во взаимной тесной связи и полной к нему доверенности; и что на первый случай он им более сказать не может, но со временем все объяснит. Сии загадочные слова изумили всех, но князь не распространяясь далее, отпустил Бояр.

На следующий день, т.е. 21 Февраля, собрались все греки и Арнауты находившиеся в Галацах, и под предводительством грека Каравии, начальника Греческой полиции, за несколько месяцев перед тем Суццо учрежденной, напали на турок, которые все сбежались в дом начальника турецкой Полиции. Греков было около 600 человек, а турок только 80. Битва продолжалась

4 часа и наконец все турки были истреблены. Греков же убито 12 человек, 719 ранено 6. Дом служивший туркам защитой был во время перестрелки зажег греками; от чего несколько соседних лавок и амбаров также сделались добычею пламени.

От сего происшествия разбежались городские жители и пере[дали] свой страх сельским обывателям, вместе с ними пришедшими к нашим границам для перехода в Бессарабию, желая сим способом отвратить от себя бедствия, нераздельныя с каждым возмущением, и опасаясь мщения Турок, находящихся[ся] в Браилове, и могущих думать, что и Молдоване так же уча[ство]вали в сказанном убийстве. Наш агент выехал из Галац и тем способствовал к увеличению страха. Узнав о сем происшествии, Браиловский Паша пригласил Австрийского агента Монзоли к себе, и расспросив его обо всем случившемся, сказал ему, что он, Паша, весьма легко бы мог бунтовщиков укротить, но что не может вступить в Молдавию без предварительного разрешения Султана, которому уже и послал донесение, испрашивая дальнейших повелений. Тоже самое написал к Манзоли и Папа крепости Исакчии, сии известия успокоили на время жителей, которые начали возвращаться в свои дома, оставаясь однако в готовности опять бежать при первой опасности. Браиловский гарнизон состоял в то время из 300 артиллеристов, расположенных в цитаделе, 400 человек составляющих охранную дружину Паши, и около 1000 обитателей, могущих быть вооруженными. Гарнизон 720 крепости Исакчии еще малочисленнее, хотя разница и не велика.

22 Февраля, в 7-м часов вечера, князь Александр Ипсилантий, в сопровождении князя Георгия Кантакузина, да обоих своих братьев Георгия и Николая, въехал в Яссы. Он был встречен на границе отрядом 300 арнаут, и оным до города сопровожден. Князь Суццо, сейчас по приезде Ипсилантия, поехал к нему и около часа у него пробыл. Бояр же Молдавских Ипсилантий в тот день не принимал; а допустил их к себе только чрез 2-ва дня. В ночь на 23 число, все турки в Яссах находившиеся были убиты, кроме трех человек, объявивших желание воспринять христианскую православную веру. Ипсилантий написал письмо к Государю Императору, испрашивая великодушнаго снисхождения Его величества к поступку им совершенному, в то время, когда он еще не вовсе уволен от службы, и стараясь оправдать неправильность онаго причинами его к тому побудившими. Другое письмо написал он к своей матери, в котором изъясняет свою горесть, что был принужден с нею разстаться не сказав ей о причинах своего отбытия; но что он был к тому принужден клятвою данною им своему отцу, потребовавшему от него при последнем издыхании, чтобы он сей тайны не открывал прежде начатия действий никому, кроме одних сообщников своих

721 24 Февраля созвал князь Суццо всех знатнейших Бояр и дал им совет отправить прошение к Государю Императору, изъясняя в оном свое положение и прибегая к мощному покровительству Его Величества. Все Бояре

приняли сие предложение с радостью и в тот же час исполнили оное. После того намеревались они отправить депутатов в Лайбах, с таковою же просьбою но разсудили, что приличнее будет дожидаться решения Государя. Они были побуждены к оставлению сего предположения без исполнения тою еще причиною, что князь Суццо хотел присоединить к их Депутации одного из своих бояр, чего Молдоване не желали, стараясь отвратить всякое подозрение о согласном их с Суццо действии.

722 27-го Февраля в церкви трех Святителей служил Митрополит Литургию и Молебствие по повелению князя Суццы и освятил потом знамена Греческого войска. Сии знамена имеют темносиний Цвет, с изображением на одной стороне Золотого Креста, а на другой пепла с выходящим пламенем, из коего вылетает Феникс, с надписью: *из пепла возстаю*. — Кокарда греческая уподобляется Российскому флагу и состоит из синяго, красного и белого цвету. Мундир Ипсилантия и всей его свиты состоит из Венгерки черного сукна; цыфров из черных шнурков, рейтузы и кушак черные. Шапка арнаутская черная с трехцветною кокардою. Перевезь красный, шелковый. За поясом два пистолета.

На другой день после освящения знамен, то есть 28-го числа, начали арнауты брать в городе всех нужных им лошадей. Беспорядок от сего происшедший побудил Бояр просить ходатайства Суццы у Ипсилантия, дабы сие насилие было прекращено. Повеления были даны и вскоре потом спокойствие опять восстановлено, а большая часть лошадей заплачена. В продолжении сего времени были во всей Молдавии все турки истреблены. Число таким образом погибших простирается до 200 человек, считая тут и Галацких.

723 Ипсилантий не входя ни в какие гражданские дела, занимался единственно устроением своего войска, которое в Яссах, возросло в течении 6-ти дней до 3,000 человек. Сверх сего количества, ожидают его в Берладе и Фокшанах еще тысячь до 6-ти, как говорят. Большая часть сего войска состоит из конницы. Он собрал также значительную сумму денег Греками пожертвованную. Около 1.500.000 пиастров были к нему снесены в течении пяти дней. Ипсиланти издал несколько прокламаций к греческому народу и к Греческому войску. Сии прокламации состоят как и все таковыя из пышных слов, бдистательных выражений и гордых воспоминаний о давно протекших веках. Не менее того произвели они истинный восторг между всеми Греками, которые со всех сторон к Яссам стекаются. Ипсилантий принял в оных Прокламациях титул Полномочного Верховного Правления и Главнокомандующаго Греческими войсками. Он дал также прокламацию Молдавскому народу, в которой увещевает его быть спокойным и повиноваться князю Суцце, как доброму своему правителю. Все сии прокламации имел я случай собрать, но оставил у генерала Пущина, для перевода с греческаго языка на Российски и как скоро получу, то буду иметь честь представить оныя Вашему Превосходительству.

1-го Марта поутру выступил Ипсилантий со своим отрядом в двух колоннах, из коих одна пошла на Берлад и Фокшаны, а другая дорогою идущею по Серету, так же на Фокшаны, где сии две колонны должны соединиться с теми отрядами, которые во всех местах Молдавии составлялися. Тогда будет он иметь уже около 8000 или 9000 человек. Две пушки составляют по сие время всю его артиллерию. Из Фокшан пойдет он вероятно на Букарест, где он может соединиться с Владимирскою который, по последним известиям, оставил Малую Валахию и следует также на Букарест. До 5-го Марта оставался Ипсилантий [со] своим отрядом в 40 верстах от Ясс, и 6-го только числа пошел далее. По отъезде его, продолжает Суццо формирование Греческих войск, составляющихся из всех греков, прибывающих ежедневно в Яссы большими количествами.

724 Из Одессы и других мест Южнаго Края идут они во множестве и оставляют свои семейства и все имущество, дабы только скорее войти в состав греческаго войска.

1-го же числа вечером получил князь Суццо донесение от Текучкаго исправника, что число турок в Браилове умножилось до 10/т человек. Сие известие произвело большой страх между жителями, тем более что и во всех прочих Дунайских крепостях Паши принимают деятельныя меры для своей безопасности. Кроме сего действия Пашей, имеет усиление Браиловскаго гарнизона еще ту причину, что Болгаре, как говорят, показывают намерение последовать примеру Греков; почему турки, живущие в тех местах, и удаляются заблаговременно из осторожности, прибегая для своей безопасности в Браиловскую крепость.

Ипсилантий взяв с собою всех арнаутов, оставил Княжество Молдавское совершенно без всяких войск. Сие побудило Молдавских Бояр, для сохранения порядка, пригласить на службу пограничных болгар, сделав им большия обещания, но Болгаре не согласились на сии предложения, объясняя что они должны теперь думать о спасении собственных своих селений, коим приход турок угрожает большими бедствиями. Сие обстоятельство заставляет Бояр опасаться важных беспорядков и увеличило в них холодность в Князю Суцце. Надобно вообще заметить, что Молдоване ненавидят греков более даже турок, ибо имели всегда частными правителями своей
725 Области Греческих | Князей, и потому приписывают им, более нежели Турецкому правительству, все причины их неудовольствий. Сия ненависть к Грекам особенно усилилась во время пребывания в Яссах князя Каллимахи который, по словам Молдован, всеми средствами их угнетал. По сей причине ничем не участвовали Молдоване в возмущении Греков, и хотя природная их трусость и имела при сем случае некоторое влияние на их поведение, но еще более руководствовало ими желание свою участь совершенно отделить от участи Греков. Сие желание имеют они не только на теперешнее время, но и на предбудущее. По сей причине и полагаю я, что при получении

известий от Молдован, надобно всегда иметь в виду сие обстоятельство, равно как и стремление их выказать себя усердными приверженцами России, послушными рабами Турции и людьми чуждающимися греков; хотя впрочем они и сим последним не посмеют открыто прекословить.

Г-инъ Пизани разговаривая со мною об ответе Г. Главнокомандующего на письмо Духовнаго и Дворянскаго сословий Княжества Молдавскаго, сказал мне что находится в чрезвычайном затруднении объявить им решительный отказ Его Сиятельства занять войсками их землю, ибо уверен что сей отказ ввергнет их в такое отчаяние, что все Бояре выедут из Молдавии страш[сѣ] турок и что сие будет иметь последствием совершенное безначалие и разрушение всякого порядка; но так как Г-н Главнокомандующий никакого
726 другого ответа им дать не может, т[о] | и решилсѣ Г-н Пизани всячески стараться уверить Молдован в невозможности прихода Турок, говоря им что ни в какое время турки столь свято не будут соблюдать все статьи Мирнаго Договора с Россіею как ныне, и что посему Молдоване могут совершенно быть спокойны. После сего известил я г. Пизани о расположении тех батальонов, которым поручена пограничная стража и наблюдение за могущим случиться переходом Молдован в наши границы, сообщив ему при том следующие пять пунктов, принятыя Военным Начальством за основание сего перехода:

1-е. Всех жителей Молдавских, спасающих свою жизнь от неминуемой смерти, наносимой им раздраженными Турками, перепускать в наши границы.

2-е. За всеми сими переходящими людьми иметь войскам строгий надзор, дабы не внесли они болезней в наш край, и потому выдерживать им карантин.

3-е. Если Турки будут преследовать спасающихся, то воспретить им переход наших границ и, в случае необходимой надобности, употребить оружие для сего, но не иначе как в последней крайности.

4-е. Вся наша цель при сем случае состоит единственно в спасении
727 несчастных, по долгу человечества; почему | и не должен ни один из переходящих иметь оружие с собою, ибо в противном случае мы бы брали участие в несогласии турок с прочими жителями, хотя косвенным, но не менее того деятельным образом.

5-е. Если в числе переходящих окажутся какие нибудь преступники, то по сношению обоих Правительств, будут они немедленно выданы Туркам на основании Трактата.

Г-н Пизани с тем большим удовольствием известился о сих предположениях, что находит оныя в полной мере соответствующими Мирному Договору между Россіею и Портою заключенному.

Возвращаясь в Кишинев я донес лично о всех сих сведениях Генералу Инзову и известился от Его Превосходительства, что для удобнейшаго содержания в карантине Молдован, могущих со временем переходить в наши границы, назначены временными карантинами: местечко Формозы,

на половинном расстоянии от Рени до Леова, и селения Триестени и Саложени, на половинном расстоянии от Леова до Скулян; в сих же трех основных пунктах находятся постоянные местные карантинны.

728 Что же касается до возмущения Греков и поступков Ипсилантия и Владимирески, то оныя могут иметь самыя | важныя последствия, ибо основаны на общем предначертании давно сделанном, зрело обдуманном и всю Грецию объемлющем. Я однако же за достоверность сведений по сему предмету мною собранных не ручаюсь положительным образом, хотя и имеют они вид самый основательный. Со времени последняго возмущения Греков в Мореи, столь неудачно для них кончившимся, составили они тайное политическое общество, которое началось в Вене особенным старанием Грека Риги, потерявшего потом свою голову по повелению Порты. Сей ужасный пример не устрашил его собщников. Их было тогда 40 человек. Сие Общество составило несколько отделений в Вене, Париже, Лондоне и других, знаменитейших городах. Первые их усилия были устремлены на приобретение влияния на умы, в чем они успевали посредством книг, печатаваемых в Европейских городах и раздаваемых потом между греками. Долгое время ограничивали они свои действия сим кругом и десять только лет тому назад, когда посторонные даже люди стали уже замечать что между ими нечто приуготавливается, приступили они к действию более положительному и образовали свое общество на сем основании. Всем Обществом управляет Тайная Верховная Управа, коея члены никому из прочих собратьев не известны. Само Общество разделяется на две степени. Члены низшей именуются Гражданами, члены второй — Правителями. Каждый правитель имеет право 729 принимать в | граждане. Сии граждане никого из членов Общества не знают, кроме Правителя их принявшего. Сей же Правитель никого не знает, кроме граждан которых сам принял и того другого Правителя, коим он был принят. Из граждан же [в] Правители поступают члены Общества не иначе, как по предварительному разрешению Верховной Управы, которое доходит к гражданам посредством частных Правителей, составляющих непрерывную цепь от Граждан до Верховной Управы. Верховная Управа посредством своих членов принимающих высших частных правителей, находится в сношении с некоторыми другими Правителями, передающими ея решения и повеления еще другим Правителям, которые ими были приняты. Из сих так сказать, Второстепенных Правителей, заведывает каждый неко[то]рым числом подчиненных Правителей ими принятых и [так] распространяется сия цепь до последних граждан. — Все Правители составляют одну цепь, потому что одною и тою[же] пользуются властью и точное преднамерение Общества знают.

Ипсилантий показывал Сущу список сих правителей, коих число простирается до 200/т. человек. Каждый же из них имеет 4,5 и даже 6 граждан. Из сего явствует что по[ли]тическое сие Общество чрезвычайно многочис-

ленно. Шесть месяцев тому назад был Ипсилантий избран Верховною Упра-
вою в ея Полномочные и в Главные Начальники всех Греческих войск.
730 О сем избрании было в Обществе извещено, | а посредством онаго и вся
Греция. При нем же, равно как и при прочих начальниках, находятся Свет-
ники, от Верховной Управы назначенные, с коими они должны совещаться
и коих мнения обязаны они принимать в уважение.

Возмущение, ныне в Греции случившееся, есть произведение сего тайного
общества, которое нашло что теперешне время соединяет все обстоятельства
могущия содействовать успеху их предприятия, а именно: Персия объявила
войну Турции и вступила уже в пределы оной. Сие говорят достоверным
образом, но я не совсем убежден в истине сего слуха. Али-Паша Янинский
выставил, по предварительному соглашению с Греками, Флаг трехцветный,
который хотя и был принят за Российский, но долженствовал вероятно
соответствовать только новой Греческой кокарде. По сему знаку собрались
к Али-Паше до 60/т. Греков, с коими он соединился. Говорят даже что он
всех Турок бывших при нем уволил от своей службы и принял христианскую
веру с именем Константина. Несметныя его сокровища и значительная
артиллерия принесут отличную пользу Грекам, с которыми он уже дошел
до Салоник. Турецкий Флот имеет более греческих матросов и офицеров
нежели Турецких, и не может, следовательно, быть для Султана надежным.
731 Все острова в Архипелаге вооружили | свои купеческие корабли. Оных
считают более 500. Албанцы и Сербы действуют согласно с Греками. Частная
польза каждого из сих народов составляют общую между ими связь. К всем
сим соображениям присовокуп[ля]ют Греки еще два обстоятельства, увели-
чивающия их надежды. Первое состоит в том что султан отчаянно болен,
а многие чиновники Дивана Константинопольскаго подкуплены Али-Пашею.
Второе состоит в том что война против Неаполя, обратив на Италию все
внимание Австрии, обеспечивает их со стороны сей Державы, между тем
как они привыкли пользоваться от России всегдашним покровительством
и возмущение Греков не может, по их мнению, быть сравнено с действиями
Испанских и Неаполитанских Революционеров, но с усилиями тех Россий-
ских князей, которые всем пожертвовали для низвержения ига татар.

Последния известия полученные из Константинополя от 27 Февраля
извещают, что в сей Столице все находится еще в спокойствии, но что Турки
начинают однакоже делать некоторые приготовления. Если же верить рас-
732 пространяющимся после того слухам, то возмущение началось уже и в самом |
Константинополе, где битва между Турками и Греками была, как сказывают,
самая отчаянная, и где весь город был превращен в пепел. Я упоминаю о сем
слухе единственно по важности его содержания, хотя оный впрочем на ника-
ких достоверных известиях не основан.

Представив, таким образом, Вашему Превосходительству все те сведения,
которые во время моего пребывания в Кишиневе и Скулянах я мог собрать,

обязываюсь присовокупить, что при теперешних обстоятельствах, надо ожидать такового быстрого хода в произшествиях, что сведения об оных вероятно всегда будут значительным образом от событий отставать и что сия участь должна следовательно быть равномерно уделом и тех известий, о которых в сей Записке Вашему Превосходительству честь имею доносить.

• Верно:

Подполковник Пестель

№ 9

712

Şefului statului major al armatei a 2-a.

Domnului general-maior și cavalier Kisselcff.

Raportul

Locotenent-colonelului Pestel din regimentul de husari din Mariupol.

Alcătuiind la ordinul excelenței voastre o notă despre călătoria mea în Basarabia și despre informațiile culese de mine acolo, am onoarea a o supune alăturat aprecierii dvs.

Locotenent-colonel Pestel

8 martie 1821

Tulcin

713

Nota 1-a

NOTA I

714

După sosirea mea la Chișinău, m-am prezentat generalului locotenent Inzov și am aflat că în afara informațiilor comunicate d-lui comandant-șef și expediate de excelența sa d-lui șef al statului major al majestății sale imperiale, de atunci nu s-au mai primit alte informații. După ce am vorbit despre același subiect cu guvernatorul civil Catacazi, cumnatul prințului Ipsilanti, și cu alte câteva persoane, am decis, pe baza ordinului excelenței voastre, să plec neîntârziat la Sculeni, unde a venit și Crupenschi, viceguvernatorul Basarabiei. Acesta este de origine moldovean și are la Iași rude și multe cunoștințe. În aceeași zi am avut o întrevedere îndelungată cu *Rosetti Roznovanu*, unul dintre boierii cei mai bogați și mai de seamă din principatul Moldovei, care are de la ruși rangul de consilier activ de stat. El a obținut acest rang de la majestatea sa imperială ca recompensă pentru devotamentul de care a dat dovadă față de Rusia și pentru serviciile aduse de el în timpul războiului trecut. Această întrevedere a avut un caracter particular și nu oficial și eu l-am cunoscut pe *Roznovanu* prin *Crupenschi* care se află de mult în relații de prietenie cu el. Consulul nostru de la Iași, d. *Pisani*, sosind la aceeași dată în carantina de la Sculeni, mi-a dat ocazia să mă conving că întreaga narațiune a lui *Roznovanu* este adevărată. De aceea eu socotesc că toate informațiile, pe care am onoarea să le prezint alăturat excelenței voastre, sînt exacte.

La 13 ianuarie a. c. a murit *Alexandru Suțu*, prințul domnitor al Țării Românești. Soția și întreaga sa familie au căutat să ascundă poporului aceasta, în așteptare că Poarta va aproba cererea defunctului și va numi drept succesor

pe fiul său. Moartea prințului nu a putut rămîne însă timp îndelungat ascunsă și la 19 întregul oraș București a aflat despre ea.

Atunci grecul ¹ *Vladimirescu*, care servise odinioară în trupele defunctului domn Ipsilanti, și care a avut apoi relații strînse cu Ioan Caragea, fostul domn al Țării Romînești, a strîns 38 de arnăuți și a plecat cu ei în Oltenia. Pe cînd trecea riul Olt, care desparte Oltenia de Muntenia, ceata lui se compunea din 3 000 de oameni, la care s-au alăturat încă pînă la 4 000 de greci, sîrbi, arnăuți (albanezi) și panduri (locuitori ai munților din nordul Țării Romînești) înarmați. Vladimirescu a publicat o proclamație, în care arată că fapta sa nu are drept scop o răscoală împotriva Porții, ci numai o împotrivire față de nelegiuirile comise de boierii Țării Romînești și de diferiții dregători, care abuzează de puterea lor și de încrederea cîrmuirii și care fac astfel ca Țara Romînească să fie victima nenorocită a nesățioasei lor lăcomii și a cumplitei lor nedreptăți. El a trimis totodată o plîngere sultanului. Această plîngere este scrisă în același spirit ca și proclamația de mai sus.

Divanul Țării Romînești a întrebat pe Vladimirescu cu privire la cauzele care l-au îndemnat la răscoală și a primit un răspuns corespunzător proclamației amintite. *Pini*, consulul nostru general, a scris apoi și el lui Vladimirescu, în același sens ca și divanul. Răspunsul a fost însă deosebit de caustic, deoarece se reproșa lui Pini că ar fi împărțit cu boierii și cu defunctul domn profitul rezultat din toate abuzurile lor. Primind acest răspuns, Pini a trimis un raport la Laybach, în care el numește pe Vladimirescu, *carbonar*.

Divanul din Țara Romînească, văzînd că n-are nici un succes, intenționa să ceară pașalelor turcești, comandantii cetăților de la Dunăre, să trimită trupe spre a pune capăt dezordinilor. Pini însă s-a împotrivit să se ia această măsură, bazîndu-se pe tratatul încheiat între Rusia și Poartă, care interzice trupelor turcești intrarea în Moldova și Țara Romînească, fără a se lua în prealabil legătura cu guvernul Rusiei. Neavînd niciodată ocazia să citească acest tratat, eu nu știu dacă el cuprinde acest articol, și de aceea mă bazez în acest caz numai pe vorbele d. Pini, de la care am auzit aceasta.

De aceea, divanul Țării Romînești nu și-a adus la îndeplinire intenția, ci a raportat totul Înaltei Porți, aducînd totodată la cunoștință evenimentele întimplale și lui Mihail Suțu, domnul Moldovei. Acesta aprobînd toate măsurile luate de divan, l-a sfătuit să raporteze cît mai des și mai amănunțit la Constantinopol despre starea din principatul Țării Romînești ². De atunci Vladimirescu se află în Oltenia și se ocupă de organizarea oștirii sale.

Cînd evenimentele din Țara Romînească au fost cunoscute în Moldova, toți grecii și arnăuții care locuiesc în această provincie au început să subscrie un angajament general în care promiteau să se înarmeze și să fie gata de plecare

¹ P. I. Pestel a fost, la început, greșit informat despre naționalitatea lui Tudor Vladimirescu.

² În ms. greșit: Moldovei.

718 la prima chemare. Boierii din Moldova, aflînd despre acest angajament, au venit la 19 februarie împreună cu mitropolitul la prințul Suțu, și după ce i-au vorbit despre angajament, și-au manifestat temerile relativ la urmările nefaste care pot să aibă loc. Suțu le-a răspuns că el nu avea despre aceasta nici o informație și că va lua măsuri pentru a afla tot adevărul. A doua zi a chemat la sine pe cîțiva dintre boierii mai de vază și a rugat pe mitropolit să le ia jurămîntul pentru ca să poată fi sigur că vor păstra taina pe care ar dori să le-o împărtășească. După ce s-a făcut aceasta, el a declarat în mod solemn boierilor că evenimentele care vor avea loc necesită o atenție deosebită prin importanța lor extraordinară; că atît pentru el, cît și pentru ei toți, salvarea constă numai într-o strînsă legătură reciprocă dintre ei și în încrederea deplină față de el; și că de prima oară el nu le poate spune mai mult, dar că le va explica totul cu timpul. Aceste vorbe misterioase i-au uimit pe toți; prințul însă i-a condat, fără a le spune mai multe.

719 A doua zi, adică la 21 februarie, s-au adunat toți grecii și arnăuții care se aflau la Galați și sub comanda grecului Caravia, șeful poliției grecești înființată de Suțu cu cîteva luni înainte, au atacat pe turcii, care s-au îngrămădit cu toții în casa șefului poliției turcești. Grecii erau circa 600 de oameni, iar turcii numai 80. Lupta a durat patru ore și în cele din urmă toți turcii au fost uciși. Dintre greci 12 oameni au fost omorîți și șase răniți. Casa în care se adăpostiseră turcii în timpul luptei a fost incendiată de greci, din care cauză cîteva prăvălii și magazii vecine au căzut de asemenea pradă flăcărilor.

720 Datorită acestei întîmplări, populația orașului s-a împrăștiat în toate părțile, transmițînd teama ei și populației de la sate. Toți aceștia au venit la frontiera noastră spre a trece în Basarabia, tinzînd în acest chip să scape de calamitățile inevitabile în orice răscoală și temîndu-se de răzbunarea turcilor din Brăila care puteau crede că și moldovenii au participat la omorurile amintite. Agentul nostru a plecat din Galați, contribuind cu aceasta la mărirea paniceii. Aflînd despre această întîmplare, pașa din Brăila a invitat la sine pe agentul austriac Manzoli, și după ce l-a întrebat despre toate cele întîmplate, i-a spus că el, pașa, ar putea să liniștească foarte ușor pe răzvrățiți, dar că nu poate intra în Moldova fără autorizația prealabilă a sultanului, căruia i-a și raportat, cerînd ordine de felul cum să procedeze mai departe. Același lucru l-a comunicat în scris lui Manzoli și pașa din cetatea Isaccea. Aceste știri au liniștit provizoriu populația care a început să se întoarcă la vetrele ei, gata însă să fugă din nou la primul pericol care s-ar semnala. Garnizoana din Brăila se compunea atunci din 300 artileriști aflați în fortăreață, 400 oameni care formau detașamentul de gardă al pașei și circa 1 000 de locuitori care puteau fi înarmați. Garnizoana din cetatea Isaccea este și mai mică, deși diferența nu este prea mare.

În ziua de 22 februarie la orele 7 scara, prințul Alexandru Ipsilanti a intrat în Iași însoțit de prințul Gheorghe Cantacuzino și de amîndoi frații săi,

Gheorghe și Nicolae. La frontieră el a fost întâmpinat de o ceată de 300 de arnăuți care l-au însoțit pînă în oraș. Îndată după sosirea lui Ipsilanti, prințul Suțu s-a dus la el rămînînd acolo aproape o oră. Pe boierii moldoveni Ipsilanti nu i-a primit în acea zi, ci abia după două zile. În noaptea spre 23, toți turcii aflați în Iași au fost uciși, afară de trei oameni care și-au manifestat dorința de a trece la religia creștină ortodoxă. Ipsilanti a scris o scrisoare către împărat, cerîndu-i indulgența sa mărinimoasă pentru fapta ce a săvîrșit-o în timpul cînd nu fuseser încă cu totul îndepărtat din slujbă și căutînd să-și justifice incorectitudinea acestei atitudini prin cauzele care l-au îndemnat. El a scris o altă scrisoare mamei sale. În această scrisoare el își arată durerea că a fost nevoit să se despartă de ea, fără să-i arate cauzele plecării sale; a fost însă silit la acest pas de jurămîntul făcut tatălui său, care îi ceruse, în ultimele sale clipe, să nu dezvăluie această taină nimănui, cu excepția complicilor lui, înainte de a începe acțiunea.]

721

La 24 februarie, prințul Suțu a chemat pe toți boierii săi de vază și i-a sfătuit să trimită o cerere către împăratul [Rusiei], în care să arate situația lor și să se puie sub protecția puternică a maiestății sale. Toți boierii au primit cu bucurie această propunere și îndată au și pus-o în aplicare. După aceasta ci intenționau să trimită o delegație la Laybach cu o cerere identică, dar au găsit apoi de cuviință că ar fi mai potrivit să aștepte hotărîrea suveranului. Ei au fost îndemnați să renunțe la acest proiect și de motivul că prințul Suțu voia să alătore delegației lor pe unul dintre boierii săi, ceea ce moldovenii nu doreau, căutînd să înlătore orice bănuială că ei ar proceda în înțelegere cu Suțu.

La 27 februarie, din porunca prințului Suțu, mitropolitul a oficiat în biserica Trei Ierarhi liturghia și un te-deum și a sfințit apoi drapelele armatei grecești. Aceste drapele au culoarea albastră închisă, avînd reprezentată pe o parte o cruce de aur, iar pe cealaltă cenușa cu o flacără ce se ridică din ea și din care își ia sborul fenix-ul, cu inscripția: *mă ridic din cenușă*. Cocarda grecească se aseamănă cu drapelul rusesc și este în trei culori: albastru, roșu și alb. Uniforma lui Ipsilanti și a întregii sale suite se compune dintr-o venghercă¹ de postav negru, găitane din șnur negru, pantaloni negri (de călărie) și centură neagră, căciulă neagră de arnăut cu cocardă tricoloră, eșarfa de mătase roșie; la brîu, două pistoale.

722

A doua zi după sfințirea drapelelor, adică în ziua de 28, arnăuții au început să ia din oraș toți caii de care aveau nevoie. Dezordinea produsă de această măsură a îndemnat pe boieri să ceară lui Suțu să intervină la Ipsilanti ca să se înceteze cu această silnicie. S-au dat ordine în acest sens și curînd după aceasta liniștea a fost restabilită și cea mai mare parte din cai a fost plătită. În acest interval de timp, toți turcii din întreaga Moldovă au fost nimiciți. Numărul celor omoriți atunci ajunge pînă la 200, socotind și pe cei din Galați.

¹ Veston de croială ungurească.

723

Fără a se amesteca în treburile civile, Ipsilanti se ocupa zilnic numai de organizarea armatei sale, care la Iași, în timp de șase zile, a sporit pînă la 3 000 de oameni. Pe lîngă acest număr, la Bîrlad și Focșani îl așteaptă, după cum se spune, încă vreo 6 000. Cea mai mare parte din această armată este formată din cavalerie. El a strîns de asemenea o sumă considerabilă de bani, donată de greci. În timp de cinci zile i s-au adus circa 1 500 000 piaștri. Ipsilanti a dat publicității cîteva proclamații adresate poporului grec și armatei grecești. Aceste proclamații sînt întocmite, ca și toate [actele] de acest fel, din cuvinte pompoase, expresii strălucite și amintiri pline de mîndrie relativ la veacurile de mult trecute. Cu toate acestea, ele au produs un adevărat extaz printre toți grecii care se scurg din toate părțile spre Iași. În aceste proclamații Ipsilanti și-a luat titlul de împuțernicit al conducerii supreme și comandant șef al trupelor grecești. El a dat de asemenea o proclamație și către poporul moldovean, prin care îl îndeamnă să fie liniștit și să se supună prințului Suțu, ca unui bun cîrmuitor al său. Am avut prilejul să adun toate aceste proclamații, dar le-am lăsat la generalul Pușcin, spre a fi traduse din limba greacă în limba rusă, și îndată ce le voi primi, voi avea onoarea să le trimit excelenței voastre.

724

În dimineața zilei de 1 martie, Ipsilanti a plecat cu detașamentul său, în formație pe două coloane, din care una a pornit spre Bîrlad și Focșani, iar cealaltă pe drumul ce merge de-a lungul Siretului tot spre Focșani, unde aceste două coloane trebuie să facă joncțiunea cu detașamentele formate în toate localitățile din Moldova. El va avea atunci circa 8 000—9 000 de oameni. Întreaga sa artilerie se compune în prezent din două tunuri. De la Focșani el va merge probabil spre București, unde poate să facă joncțiunea cu Vladimirescu, care după ultimele știri a părăsit Oltenia și vine și el spre București. Pînă la 5 martie Ipsilanti a rămas cu detașamentul său la 40 km depărtare de Iași și numai la 6 martie a plecat mai departe. După plecarea lui, Suțu continuă să formeze trupe grecești, alcătuite din toți grecii care, în număr mare sosesc zilnic la Iași. Ei vin în marc număr de la Odesa și din alte localități ale ținutului sudic și își părăsesc familiile și întreaga lor avere numai pentru a intra mai curînd în armata grecească.

Tot în ziua de 1, seara, prințul Suțu a primit un raport de la ispravnicul de Tecuci precum că efectivul turcilor din Brăila a sporit pînă la 10 000 de oameni. Această veste a produs o mare teamă în rîndurile populației și aceasta cu atît mai mult cu cît și în celălalte cetăți de la Dunăre pașalele iau măsuri active de siguranță. Pe lîngă această acțiune a pașalelor, întărirea garnizoanei de la Brăila se mai datorează și faptului că bulgarii, după cîte se spune, își manifestă intenția de a urma exemplul grecilor. Iată de ce turcii care locuiesc în acele părți, din precauție, pleacă de cu vreme, refugiindu-se pentru securitatea lor, în cetatea Brăilei.

Luînd cu sine pe toți arnăuții, Ipsilanti a lăsat principatul Moldovei fără de nici un fel de trupe. Acest fapt a îndemnat pe boierii moldoveni să cheme

725 în slujbă, pentru păstrarea ordinii, pe bulgarii de la frontieră, făcându-le mari promisiuni. Aceștia însă n-au voit să accepte aceste propuneri, explicînd că ei trebuie să se gîndească acum la salvarea propriilor lor sate, care cu venirea turcilor sînt amenințate de mari calamități. Această împrejurare a făcut pe boieri să se teamă de mari dezordini și a sporit în sinul lor răceala față de prințul Suțu. Trebuie, în general, să remarcăm că moldovenii urăsc pe greci mai mult chiar decît pe turci, deoarece ei au avut întotdeauna de cîrmuitori ai țării lor printii greci, și de aceea ei atribuie acestora, mai mult decît guvernului turcesc, toate cauzele nemulțumirilor lor. Această ură față de greci a crescut în special în timpul șederii la Iași a prințului Calimachi, care, după spusele moldovenilor, i-a asuprit prin tot felul de mijloace. Din acest motiv moldovenii nu au participat cu nimic la răscoala grecilor și deși lașitatea lor firească ¹ a avut în acest caz o oarecare influență asupra conduitei lor, totuși ei au fost conduși mai mult de dorința de a-și separa total soarta lor de cea a grecilor. Ei nutresc această dorință nu numai pentru prezent, ci și pentru viitor. De aceea eu socotesc că, atunci cînd primim informații de la moldoveni, trebuie să avem totdeauna în vedere această împrejurare, precum și tendința de a se arăta partizani zeloși ai Rusiei, robi ascultători ai Turciei și oameni care se feresc de greci, deși ei nu vor îndrăzni de altfel să contrazică pe față nici pe aceștia.

D-l Pisani, discutînd cu mine despre răspunsul d. comandant suprem la scrisoarea clerului și nobilimii din principatul Moldovei, mi-a spus că-i vine foarte greu să le anunțe refuzul categoric al excelenței sale de a ocupa țara lor cu armata, deoarece este convins că acest refuz îi va face să cadă într-o disperare atît de mare, încît boierii vor pleca cu toții din Moldova de teama turcilor și aceasta va avea drept consecință anarhia totală și desființarea oricărei urme de ordine. Deoarece d. comandant suprem nu poate să dea nici un răspuns de altă natură, d. Pisani s-a decis să încerce să asigure prin toate mijloacele pe moldoveni, că este imposibil pentru turci să intre în țară, spunîndu-le că nicicînd turcii nu vor respecta cu atîta sfințenie ca astăzi toate articolele tratatului de pace cu Rusia, și de aceea moldovenii pot fi cu desăvîrșire liniștiți. După aceasta am făcut cunoscut d-lui Pisani dispozitivul batalioanelor, cărora li s-a încredințat paza frontierei și supravegherea trecerii posibile a moldovenilor la noi, comunicîndu-i totodată următoarele cinci puncte adoptate de autoritățile militare ca bază pentru această trecere.

1. Să fie lăsați să treacă pe teritoriul nostru toți locuitorii din Moldova care își salvaseră viața de la o moarte iminentă, cu care turcii întăritați îi amenință.

2. Trupele să supravegheze cu strictețe pe toți acești oameni care trec, ca ei să nu introducă boli pe teritoriul nostru, aceștia urmînd să fie obligați să-și facă stagiul convenit în carantină.

¹ P. Pestel arc în vedere pe boierii moldoveni.

3. Dacă turcii vor urmări pe cei care se salvează, să li se interzică trecerea frontierelor noastre și la nevoie să se folosească pentru aceasta armele, dar numai în caz de extremă necesitate.

727 4. Scopul nostru în această situație este numai acela de a salva dintr-o datorie omenească pe acești nenorociți; de aceea | nici unul din cei care trec nu trebuie să aibă cu sine arme, căci în caz contrar, noi am lua parte la discordia dintre turci și restul populației, deși într-un mod indirect, dar cu toate acestea activ.

5. Dacă printre cei care trec se vor afla unii criminali, ei vor fi predați fără întârziere turcilor conform tratatului, în urma acordului dintre ambele guverne.

D-l Pisani a luat cunoștință cu atît mai mare plăcere de aceste prevederi, cu cît el găsește că ele corespund pe deplin tratatului de pace dintre Rusia și Poartă.

Întorcîndu-mă la Chișinău, am raportat personal toate aceste informații generalului Inzov și am aflat de la excelența sa că pentru o întreținere mai comodă în carantină a moldovenilor, care pot să treacă cu timpul pe teritoriul nostru, au fost fixate drept carantine provizorii: tîrgușorul Formozi ¹ (?), [situat] la jumătatea distanței dintre Reni și Leova, și satele Tricstieni și Sălăjeni, la jumătatea distanței dintre Leova Sculeni. În aceste trei puncte principale se află carantine locale permanente.

728 În ceea ce privește răscoala grecilor și acțiunile lui Ipsilanti și Vladimirescu, acestea pot să aibă consecințe grave, | fiind întemeiate pe un plan general, întocmit cu mult timp înainte, bine chibzuit și care cuprinde întreaga Grecie. Eu nu garantez însă în mod pozitiv veridicitatea informațiilor strînse de mine cu privire la acest subiect, deși acestea par foarte întemeiate. De la ultima răscoală a grecilor din Moreea, care s-a soldat cu un eșec atît de mare pentru ei, aceștia au întemeiat o societate politică secretă a cărei baze s-au pus la Viena prin stăruința grecului Rigas, care și-a pierdut apoi capul din ordinul Porții. Acest exemplu îngrozitor nu i-a speriat pe complicii lui, care se ridicau atunci la un număr de 40 de oameni. Această societate a alcătuit cîteva secții la Viena, Paris, Londra și în alte orașe dintre cele mai vestite. Primele lor eforturi au fost îndreptate spre a obține o influență asupra spiritelor. Aceasta au realizat-o cu ajutorul cărților tipărite în orașele din Europa și împărțite apoi printre greci. Multă vreme ei s-au mărginit numai la acest cerc de acțiune, și numai acum zece ani, cînd pînă și oamenii străini au început să observe că printre ei se pregătește ceva, au trecut la o acțiune mai pozitivă și au fondat asociația lor pe această bază. Întreaga asociație este dirijată de o conducere secretă supremă, ai cărei membri nu sînt cunoscuți de nimeni dintre ceilalți confrăți. Asociația ca atare se împarte în două grade: membrii gradului inferior

¹ Probabil Frumoasa.

729 se numesc cetățeni, membrii din gradul al doilea se numesc cîrmuitori. Fiecare cîrmuitor are dreptul să primească [membri] în gradul de cetățeni. Acești cetățeni nu cunosc pe nimeni dintre membrii asociației, în afară de cîrmuitorul care i-a primit. Iar acest cîrmuitor nu cunoaște pe nimeni, în afară de cetățenii pe care i-a primit el și în afară de cîrmuitorul care l-a primit pe el. Membrii asociației, recrutați dintre cetățeni, nu sînt primiți în rindurile cîrmuitorilor decît în urma unei aprobări prealabile a conducerii supreme, transmisă cetățenilor prin mijlocirea unor cîrmuitori speciali care alcătuiesc un lanț neîntrerupt de la cetățeni pînă la conducerea supremă. Conducerea supremă, prin mijlocirea unor membri ai ei, care primesc pe cîrmuitorii speciali de rang superior, se află în legătură cu alți conducători care transmit hotărîrile și ordinele ei mai departe, altor cîrmuitori care au fost primiți de aceștia. Astfel acești conducători, ca să zicem așa, de rangul al doilea, au fiecare sub ordinele lui un număr oarecare de cîrmuitori subalterni sau primiți de el [și astfel] acest lanț se întinde pînă la ultimii cetățeni. Toți cîrmuitorii alcătuiesc un singur lanț, pentru că se bucură de aceeași autoritate și cunosc mai precis planurile asociației.

730 Ipsilanti a arătat lui Suțu lista acestor cîrmuitori, al căror număr ajunge pînă la 200 000 oameni. Fiecare dintre aceștia are patru, cinci și chiar șase cetățeni. De aci rezultă că această asociație politică este extrem de numeroasă. Acum șase luni Ipsilanti a fost ales de către conducerea supremă, ca împunternicit al ei și șef suprem al tuturor trupelor grecești. Alegerea sa a fost adusă la cunoștință întregii asociații, iar prin mijlocirea acesteia, la cunoștința întregii Grecii. Pe lîngă el, ca și pe lîngă ceilalți șefi, se află sctnici, numiți de conducerea supremă cu care ei trebuie să se sfătuiască și de a căror părere trebuie să țină seama.

731 Răscoala care are loc acum în Grecia este opera acestei asociații secrete. Aceasta a găsit că momentul actual întrunește toate condițiile care ar putea contribui la succesul acțiunii lor și anume: Persia a declarat război Turciei și a intrat deja în această țară. Această știre se dă ca ceva veridic, dar eu nu sînt prea convins că acest zvon este adevărat. Ali pașa din Ianina a arborat, în urma unei înțelegeri prealabile cu grecii, steagul tricolor, care deși a fost considerat drept drapel al Rusiei, trebuie probabil să corespundă numai cu noua cocardă grecească. Datorită acestui semn la Ali pașa s-au strîns pînă la 60 000 de greci, iar el s-a unit cu ei. Se spune chiar că el a concediat din serviciul său pe toți turcii care erau la el, și a trecut la creștinism cu numele de Constantin. Bogățiile lui nenumărate și artileria lui considerabilă vor aduce un serviciu excelent grecilor cu care el a ajuns de acum la Salonic. În flota turcă sînt mai mulți marinari și ofițeri greci decît turci și deci ea nu poate prezenta siguranță pentru sultan. Toate insulele din Arhipelag și-au înarmat vasele comerciale; se socoate că sînt peste 500 de vase. Albanezii și sîrbii acționează de acord cu grecii. Folosul special care decurge de aici pentru fiecare din aceste popoare constituie legătura comună dintre ele. La toate aceste

considerente grecii adaugă încă două împrejurări care sporesc speranțele lor. Prima, că sultanul este foarte bolnav și numeroși funcționari ai divanului din Constantinopol sînt cumpărați de Ali pașa. A doua, că războiul împotriva Neapolului, atrăgînd întreaga atenție a Austriei înspre Italia, asigură pe greci din partea acestei puteri, în timp ce ei s-au obișnuit să se bucure de protecția de totdeauna a Rusiei și răscoala grecilor nu poate, după părerea lor, să se compare cu acțiunile revoluționarilor spanioli și napolitani ci cu eforturile acelor prinți ruși, care au jertfit totul pentru scuturarea jugului tătar.

732 Ultimele știri, primite din Constantinopol cu data de 27 februarie, anunță că în această capitală totul se află încă în liniște, dar că turcii încep totuși să facă unele pregătiri. Dacă este însă să credem zvonurilor răspîndite după această dată, atunci răscoala a început și | la Constantinopol. Acolo lupta dintre turci și greci ar fi fost, după cum se spune, dintre cele mai disperate, și că întregul oraș a fost transformat în cenușă. Menționez acest zvon numai din cauza importanței conținutului său, deși nu se întemeiază pe nici un fel de informații veridice.

Prezentînd astfel excelenței voastre toate informațiile pe care le-am putut strînge în timpul șederii mele la Chișinău și Sculeni, sînt silit să adaug că în împrejurările actuale trebuie să ne așteptăm la o desfășurare atît de rapidă a evenimentelor, încît informațiile relativ la acestea vor rămîne probabil totdeauna mult în urma evenimentelor și că aceasta trebuie să fie, prin urmare, soarta și a acestor informații, pe care am onoarea a le raporta excelenței voastre în prezenta notă.

Autentic:

Locotenent-colonel Pestel ¹

Arhiva Istorică Militară Centrală de Stat U.R.S.S., Moscova fond. 1828, pachet 6, dos. 18, partea 1, f. 712—732. Orig. rus.

211

[București,] 10 martie 1821

Caimacamii țării aleg ca mare vistier în locul lui Grigore Filipescu, pe biv vel logofătul Alexandru Filipescu-Vulpe.

Noi caimacami Țării Rumînești.

Cinstite dumneata frate biv vel logofăt Aleco Filipescule. Fiindcă dumnealui fratele biv vel dvornic Grigoric Filipescu, cc au fost vel vistier, eri la 9 ale următorului s-au dat paretisis în scris, arătînd și toate dreptățile dumisale,

¹ Un alt raport al lui I. P. Pestel către generalul P. D. Kiseleff despre evenimentele revoluționare din țările romîne, trimis la 3 martie 1821 (*Hurmuzaki*, Supl. I, p. 314—319).

drept aceea trebuința cerc ca această întru toate îngrijitoare drăgătorie să-și dobândească căpetenie un boer că ai țării cu îndăstulă știință, cu rîvnă dă patrie și cu dăstoincă vrednicie. Această dar alegere chibzuindu-să dă către noi asupra persoanei dumitale, fiind mai vîrtos nu numai după toată căderea ci și chiar după mulțumita dumnealor orînduiților paznici ai țării, te poftim ca, priimind acest pitac al nostru, numaidecît să te însărcinezi cu această drăgătorie a vistierii cei mari și să împlinești cu osîrdie cîte datorile sale te vor povățui, priivind cu neadormire și prin toată rîvna credinții la binele țării și la lineștita petrecere a sălășluitoarelor ei.

1821, martie 10

Al Ungrovlahiei Dionisie
Grigorie Filipescu
Gheorghe Filipescu
Constantin Samurcaș¹
C. Negri¹

Grigorie Băleanu
Iordache Slătineanu
Șt. Vogoridi¹

E. Virtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 75—76.

212

Giorman, 10 martie 1821

*Stamate Mărgărit comunică lui Hagi Const. Pop că locuitorii
fug din Craiova din cauză « că negreșit vin turcii în țară ».*

Cu plecăciune mă închin dumitale jupîne Stane

1821 martc 10, Giorman

.....
Dar mi-i frică tare că negreșit vin turcii în țară. De om avè liniște vo 10 zile, dar nu cred. În Craiova n-au rămas nime că Todor sîngur au dat de știre la nigostori să să dè în lături, că turcii vin. Și ieu mă rog de dumneata să-mi scrii ce să mă fac, că aici în cîmpul acesta nu pot să șez și marfa nu pot să o las. Dar mă rog cît în grabă să am răspunsul dumitale, că Păunu vrea să să închiză în căsile aceste cu vro 10 ficiori. Dar mic mi-i frică numai [că] o face de o arde casile. Și pe astă nu mă leg făr' decît aștept răspunsu dumitale.

Astăzi plecă și Negoii și Gheorghe și dumneata le vei socoti acolo. Și tăbacii mă pun pe foc pentru bani, că anume nu mă ascultă. Numai cu bine, ce pot face? Astăzi au venit și Hagi. Dacă l-am văzut, m-am îmbucurat că-mi aduce vro scrisoare barem de la chir Dumitrașcu. Și iară m-am întristat dacă mi-au spus că n-are nici o scrisoare. Pesemne dară mă o fi rînduit să mă prăpădesc

¹ Semnătură în grecește.

de turci! Iară dă oi videa că n-am unde scăpa, mă duc la Todor, că primește omini cât de mulți. Cal și arme capăt, că altă putere nu-i, că să duc și alții: și Petcu fratele lui chir Savă și Nicolă cumnatu lui chir Văsile, decît să umble fugind, n-are unde scăpa. Cu aceasta rămîn al dumitale slugă plecată

Stămate Mărgărit ¹

Lui Neagu i-am dat 102 lei
Și lui Gheorghe 20 lei
Și lui Petcu avui [de dat] 17

37

[Adresa:] Întru cinstită mîna [lui] Hagi Constantin Pop
La Sibii.

Acad. R.P.R., Corespondența Hagi Pop, pach. 138, doc. 18. Orig. rom.

213

11 martie 1821

Tudor Vladimirescu poruncește oamenilor Adunării să nu supere casele a opt familii de boiernași, aflați în slujba norodului.

De la sluger Theodor.

Fraților oameni ai Adunării noastre!

Fîndcă aceste de mai jos arătate familii să află în slujba Adunării, vă scriem și strașnic vă poruncim ca întru nimic supărare să nu faceți la lucrurile casii numiților, la cel mai mic lucru. Căci vericare să va îndrăzni a-i supăra cîtuși de puțin, cu moarte să va pedepsi.

Theodor
1821 mart. 11

Ștefan Bibescu polcovnic, Barbu Cocoș vtori vistier ², Barbu Bibescu vtori vistier, Ștefan Romanescu treti logofăt, Aleco Vulturescu, Ioan Moscu, Zamfir Bălcescu, Cociu.

Acad. R.P.R., doc. LXXV/239. Orig. rom. Publicat de Al. Ștefulescu, *Istoria Tg. Jiului*, Tîrgu Jiu, 1906, p. 49; o copie se află la Muzeul de istorie a Partidului, fondul Saint-Georges, pach. CCCLXIII, dos. 10.

¹ Într-o altă scrisoare din 22 martie 1821, Stamate Mărgărit arată, printre altele: « Apoi ce o vrî dumnezeu, că aice, mare frică: una de turci, alta de romîni; că toată țara s-a invrăzbit, că merg de să scriu la oaste și prădează pe unde ajung » (același pachet, doc. 17).

² Barbu Cocoș avea legături de afaceri cu Hagi Ianuș. Printr-un zapis al său din 30 aprilie 1818, el anulează niște răvașe de socoteli cu Hagi Ianuș, din anii 1815—1816 (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 223, doc. 15).

Chişinău, [11] martie 1821

Generalul Ivan N. Inzov trimite generalului P. Ch. Wittgenstein o copie a raportului lui A. Pini privitor la evenimentele din ţările române.

790 Милостивый Государь,
Граф
№ 24 Петр Христианович!

Сейчас получив секретный отзыв ко мне Генерального консула нашего, Действительного Статского Советника Пини, в разсуждении заграничных произшествий, я одолжаюсь список с онаго препроводить при сем на благо-усмотрение Вашего Сиятельства.

С истинным почтением и совершенною преданностью честь имею быть, Милостивый Государь! Вашего Сиятельства Покорнейший слуга

Иван Инзов

Марта 1821

Кишинев.

№ 1157

К № 24

791 Список с отзыва к Господину исправляющему должность полномочнаго наместника Бессарабской области, Генерального Консула нашего в Молдавии и Валахии, Пини. От 11 Марта 1821 г. № 54.

Произшествие случивше[е]ся в Малой Валахии, о коем я имел честь уведомить Ваше превосходительство в пред[ъ]идущем отношении моем от 1-го минувшего Февраля, с некотораго времени предириняло вид всеобщаго народного возмущения. Меры предпринятые здешним правительством, к во[с]становлению спокойствия, не произвели желаемого успеха. Число возмутившагося народа, имеющаго при себе разнаго рода оружие и огнестрельные припасы, простирается уже до 6000 человек. Люди сии оставаясь по ныне в границах Малой Валахии, не произвели еще никаких зловредных покушений. Превосходство сил и слабая надеянность на содействие посланных противу возмутителей отрядов арнаутов и других вооруженных

792 людей, | простирающихся до 600 человек, оправдывая, некоторым образом, в общем мнении [самыя] причины происшедшаго возмущения внушило правительству необходимость вступить в переговоры с предводителем возмущеннаго народа, слуджером Владимирском. И на сей конец [от]правлен был со стороны правительства один из первых здешних бояр, окредитованный пол[н]ым доверием на изыскание всевозможных средств [к] успокоению возмутившагося народа. Но требования сего последняго, сопровождавшися настоятельными домогательствами и угрозами обвиняемым, [в] претерпенных ими угнетениях боярам о возвращении знатной суммы

денег, несправедливо якобы от него в предшествовавшие времена исторжен[н]ых, о уменьшении установленных, на основании древних обычаев и постановлений, податей и о введении, в противность онаго, новаго порядка вещей, оказались превосходящими меру справ[ед]ливаго удовлетворения.

- 793 В сем затруднительном положении, правительство признало единственным | средством обратиться с представлением своим к Порте, о высылке приличного числа турецких войск, для усмирения возмутителей и восстановления нарушеннаго ими спокойствия; и хотя вступление в Валахию требуемых войск по предварительным переговорам Порты с пребывающим в Константинополе посланником нашим признано необходимым, но дальнейших о том распоряжений и еще не воспоследовало. Относительно же происшествий случившихся в Яссах и Галацах, в разсуждении покушений князя Ипсилянтя, предпринявшаго направление свое с соединившимися с ним мятежниками к турецким границам, чрез Букарест и находящагося ныне, по выступлении из Ясс, на пути своем близ Фокшан, Ваше превосходительство изволите уже быть известны из отзыва г. Консула Пизани. Правительство обеих
- 794 здешних Княжеств не имея во власти своей средств противиться сему | самовольному предприятію, угрожающему нарушением в областях оттоманских народн[аго] спокойствия, не умедлило известить о том [П]орту, которая удостоверена будучи, что происшествия сии совершенно противны дружественным связям с Россіею, конечно не оставит ускори[ть] распоряжения свои о предупреждении сих предприят[ий] силою турецкаго орудія. Опасность неприятных последствий, на случай вступления в здешни[я] провинции Турецких Войск, и беспорядок, какаго неизбежно породить должно со стороны мятежни[ков], произвели в народе всеобщія смятения, в каковом находясь здешние жители и бояре, ежедневно оставляют дома свои и выезжают отсюда с семействами и имуществом по деревням и даже в австрийския границы, [с] такую поспешностью, что по настоящее время никого почти
- 795 в городе не осталось, кроме [го]сподарских Каймакамов, ожидающих | от начальства своего решительных, в затруднительном положении их, приказаний, и небольшого числа народа, занимающагося мелочною продажей жизненных припасов. Соблюдение полицейскаго устройства и безопасности города, вверено собранн[ым] по распоряжению правительства Арнаутам и другим вооруженным людям, к числу коих присоединились и посланные было противу возмущившагося в Малой Валахии народа; но расположение сих людей явно обнаруживается наклонностью их к стороне князя Ипсилянтя и готовностью сопротивляться вступлению сюда турецких войск. Обстоя-
- 796 тельства сии | я не оставил с поспешностью довести до сведения вы[с]шаго начальст[ва] и о сем уведомляя Вас, милостивый Государь, имею честь быть с истинным почтением

верно. Генерал-лейтенант
Инзов

790 Primind acum raportul secret adresat mie de consulul nostru general, consilierul activ de stat Pini, relativ la evenimentele din străinătate, îmi iau permisia să vă trimit aici anexat o copie pe care o supun aprecierii excelenței voastre.

Cu adevărată stimă și perfect devotament am onoare a fi, stimate domn, a excelenței voastre prea supusă slugă.

Ivan Inzov

Nr. 1157

martie 1821

Chișinău

La nr. 24. *Copie după raportul consulului nostru general în Moldova și Țara Românească, 791 Pini, către [cel care] exercită funcțiunea de guvernator cu depline puteri al regiunii Basarabia, din 11 martie 1821, nr. 54.*

Evenimentul care a avut loc în Oltenia și pe care am avut cinstea să-l aduc la cunoștința excelenței voastre în raportul meu precedent de la 1 februarie trecut, a luat de la un timp forma unei răscoale populare generale. Măsurile luate de cîrmuirea de aici pentru restabilirea ordinii n-au dat rezultatele dorite. Numărul de oameni răzvrățiți, care dispun de tot felul de arme și muniții pentru armele de foc, ajunge acum la circa 6 000 de oameni. Acești oameni, rămînînd pînă astăzi în hotarele Olteniei, n-au săvîrșit încă nici un fel de acte vătămătoare. Superioritatea acestor forțe și încrederea slabă în ajutorul detașamentelor de 792 arnăuți și de alți oameni înarmați, trimiși împotriva rebelilor și al|căror număr ajunge la 600 de oameni, justifică oarecum, în opinia generală, cauzele înseși ale răscoalei care a avut loc. Faptul acesta a constrîns cîrmuirea să înceapă tratative cu conducătorul poporului răscolat, slugerul Vladimirescu. În acest scop a fost trimis din partea cîrmuirii unul dintre marii boieri băștinași, investit cu depline puteri, să caute orice mijloace pentru liniștirea poporului răscolat. Revendicările acestuia, Tudor Vladimirescu, însă, însoțite de stăruitoare solici- 793 tări și amenințări [la adresa] boierilor acuzați [de] asupririle pricinuite de ei, relativ la restituirea unei sume importante de bani, stoarse, chipurile, pe nedrept de la el în vremurile de mai nainte, relativ la micșorarea birurilor impuse pe temeiul vechilor obiceiuri și hotărîri, precum și relativ la instaurarea unei noi ordini de lucruri au depășit măsura unei juste satisfaceri a lor. În această 793 dificilă situație,|cîrmuirea a crezut de bine să se adreseze Porții cu propunerea de a se trimite un număr potrivit de ostași turci, pentru a reprima pe răzvrățiți și a restabili ordinea tulburată de ei; și cu toate că intrarea în Țara Românească a trupelor cerute a fost recunoscută ca necesară, după tratativele preliminare dintre Poartă și ambasadorul nostru de la Constantinopol nu s-au dat încă dispoziții cu privire la aceasta. În ceea ce privește însă evenimentele întîmplute la Iași și Galați privind încercările prințului Ipsilanti, care s-a îndreptat cu

răsculați alăturați lui spre granițele turcești, prin București, și care se află astăzi, după plecarea sa din Iași, pe drum, în apropiere de Focșani, excelența voastră a fost informată deja din raportul d. consul Pisani. Cîrmuirea ambelor principate, neavînd în puterea ei mijloace de a se împotrivi acestei | acțiuni arbitrare, care amenință să tulbure liniștea poporului în provinciile turcești, nu a întîrziat să informeze despre aceasta Poarta, care fiind convinsă că aceste întîmplări sint cu totul potrivnice relațiilor de prietenie cu Rusia, nu va lipsi să accelereze dispozițiile sale spre a preveni aceste acțiuni cu forța armelor turcești. Primejdia unor urmări neplăcute, în cazul cînd trupele turcești ar intra în aceste provincii, și dezordinea care trebuie să se producă inevitabil din partea răsculaților, au produs în popor o tulburare generală; populația aflată aici și boierii părăsesc zilnic casele lor și pleacă de aici cu familiile și averea pe la sate și chiar în Austria, și aceasta cu atîta grabă, încît în prezent n-a rămas în oraș aproape nimeni, în afară de caimacamii domnilor, care așteaptă | de la superiorii lor ordine decisive în situația lor dificilă, precum și un număr mic de oameni, care se ocupă cu vînzarea cu amănuntul a alimentelor. Poliția și securitatea orașului este încredințată arnăuților strînși în urma dispoziției cîrmuirii, precum și altor oameni înarmați, la care s-au alăturat și cei care fuseseră trimiși împotriva poporului răsculat în Oltenia. Starea de spirit a acestor oameni manifestă însă o vădită înclinare către prințul Ipsilanti, ei fiind gata a se împotrivi intrării trupelor turcești în țară. N-am lipsit să aduc | grabnic aceste împrejurări la cunoștința înaltelor autorități și făcîndu-le cunoscute dvs., stimate domn, am onoarea a rămîne cu adevărată stimă

Autentic: General-locotenent Inzov

Arhiva Centrală Istorică Militară de Stat U.R.S.S., Moscova, fond. 182, pachet 6, dos. 18, p. I, f. 790—796.

215

București, 12 martie 1821

Nota agenției austriace către căimăcămie cu privire la asigurarea protecției supușilor austriaci.

L'Agent I.R. aux Caimakams de S.A. le Prince régnant de Valachie

en date du 12 Mars, 1821

Le soussigné Agent de S.M.I.R. Apost-que voit avec regrêt que les premières autorités de la Capitale de Valachie commencent à la quitter à la suite d'une publication par laquelle il a été permis à tous les habitans de cette ville à s'en aller où bon leur semble, et que par conséquent il paraît éxister quelque danger imminent dont la sûreté publique se trouve menacée.

366

Le soussigné étant accrédité auprès de S.A. le Prince de Valachie dont le pouvoir se trouve présentement confié entre les mains des Messrs les Caimakams, ne peut que s'adresser à ceux-ci pour les inviter à vouloir bien lui communiquer les motifs de cette mesure et les craintes qui semblent l'avoir rendu nécessaire, lui donner une garantie pour sa personne et pour tous les sujets de S.M.I.R. Apost. existans dans cette ville et dont la protection est confiée au soussigné par son auguste cour, et lui assurer que M. M-rs les Caimakams continueront à guider d'une main ferme les rênes du gouvernement, sans abandonner cette capitale.

Le soussigné attendant une réponse positive saisit cette occasion pour offrir, etc. etc.

Hurmuzaki, XX, p. 563—564.

A N E X Ā
la documental nr. 215

Les Caimakams à l'Agent I.R.

Les soussignés Caimakams de S.A.S.-me le Prince régnant de Valachie ont eu l'honneur de recevoir la note que Mr. Fleischhaekl de Hakenau, Agent de S.M.I.R. Apostolique en Valachie leur a adressée en date de 12 Mars concernant les mesures de précaution que prennent plusieurs personnages marquants de cette Capitale et portant demande d'une explication sur les causes de l'inquiétude qui règne et d'une garantie de la part du Gouvernement local tant pour la personne de Mr. l'Agent que pour tous les sujets de S.M.I.R.A. qui se trouvent dans cette capitale.

Les soussignés quoique déjà sûrs que les motifs des mesures de précaution partielle en question ne soient du tout inconnues à Mr. l'Agent se font pourtant un devoir uniquement pour satisfaire à sa demande, de dire ici qu'ils ne doivent leur naissance qu'à quelque mouvement insurrectionnel qui viennent d'éclater soit dans la petite Valachie soit en Moldavie et d'ajouter que fidèles observateurs des devoirs de leur mission, les soussignés n'ont pas manqué de mettre en usage tous les moyens qu'offre le pays dont ils représentent le Gouvernement autant pour étouffer les mouvements séditionnaires que pour assurer la tranquillité publique et notamment celle intérieure de la ville et qu'en conséquence Mr. l'Agent témoin de leur scrupuleuse exactitude à éloigner tout danger de la ville ne doit certainement pas douter que parmi les mesures de précaution générales la sûreté de Mr. l'Agent, de sa famille et de tous les sujets de S.M.I.R. Apost. est un objet principal qui fixe leur sollicitude et auquel ils portent leur attention par tous les moyens qui se trouvent à leur disposition.

Les soussignés désirent au reste de donner une preuve irréfragable à Mr. l'Agent de leur sollicitude à rassurer l'état d'incertitude dans lequel il pourrait

se trouver présentement, outre les mesures générales qu'ils prennent pour la sûreté publique, ils croient de leurs devoir de lui offrir des moyens matériels de sûreté qu'ils disposent, les Albanais dont il porra avoir besoin pour la sûreté et saisissent cette occasion pour reitérer à Mr. Agent l'assurance etc. etc.

Bukurest, le 13 Mars 1821

Sig.

C. Negri m.p. Vogoridi m.p.

Hurmuzaki, XX, p. 564.

216

București, 13 martie 1821

Marele vistier Al. Filipescu-Vulpe poruncește lui Nicolae Greceanu, ispravnic de Buzău, să ia măsuri pentru întoarcerea locuitorilor aflați în bejenie.

De la visterie

Cătră dumneata biv vel sluger Nicolae Greceanu ispravnic ot sud Buzău.

Osebit pitacul dumitali ce ai trimis s-au adus împreună și toate celelalte înștiințări și am văzut cele ce scrii dumneata. Toate îmi sînt plăcute; cărțile dă isprăvnicie și s-au trimis și pînă acum le vei fi și priimit. Ci dar una știm: cu tovarășii dumitali îmbrățișați treaba cu dinadinsul și te silește a aduce județul în starea lui cu strîngerea celor răsipiți de la un loc la altul. Asemenea și pă oroșani să-i aduci pă toți la urmă-le, urmînd întru toate și povățuirile ce și s-au dat prin fratele dumitale. Iar pentru bani de ai visterii după spusa lipcanului, că ce-i fi arătat dumnealui cum că sînt în zărăfie, numai decît oricîți bani să vor afla gata adunați la zărăfăia județului, pă toți să-i faci zapt și să-i ții foarte în bună păstrare pînă și se va scrie de aici cînd să-i trimiți.

Alexandru Filipescu

1821 mart. 13

Arhon sluger, acum să-ți arăți vrednicia ca să fii apururea ispravnic. În minutul ce va sosi acolea prințipiu Ipsilant cu ceata, [cu] menzil să-mi dai de știre.

[Pe verso:] De la visterie.

Cătră dumnealui biv vel sluger Nicolae Greceanu ispravnic ot sud Buzău.

Acad. R.P.R., doc. CL/4. Orig. rom., cu pecete mare, aplicată în ceară roșie.

București, 13/25 martie 1821

Caimacamii înștiințează pe baronul Kreuchely că se retrag la Giurgiu.

N O T E

L'esprit d'insurrection qui s'est propagé dans la province moldave-valaque, le trouble auquel il a donné lieu et l'anarchie qui, par un mouvement progressif, acquiert chaque jour de nouvelles forces, ont paralysé les ressorts du gouvernement régulier et légitime, au point de ne plus laisser aucune garantie de sûreté personnelle.

Un plus long séjour des autorités locales et légitimes dans cette capitale, loin d'éloigner le danger dont elle est menacée, ne ferait certainement que l'accroître.

Dans cet état des choses, les soussignés, caimacams de Son Altesse Sérénissime le prince régnant en Valachie, sentant toute la nécessité de céder aux circonstances et de se mettre à couvert des dangers qui les menacent, se voient obligés de se retirer à Giorgioio, pour y attendre les ordres des autorités supérieures.

Les soussignés, sur le point d'effectuer cette retraite, croient de leur devoir d'en motiver ici les causes à Monsieur le baron de Kreuchely, etc., sûrs que les mesures efficaces que la Sublime Porte ne manquera pas de prendre, rétabliront promptement dans les deux provinces l'ordre de choses légitime.

Les soussignés, etc.

Signés: C. Négri, Ét. Vogoridis

Bucharest, 13 mars v. st. 1821

Hurmuzaki, X, p. 119—120.

[Buzău,] 15 martie 1821

Nesupunerea satului Moșești (Buzău) la darea conacului și căratul cerealelor.

Sărut cinstită și stăpânească mina dumitale.

Cucoane! Eu, mergînd la plasă peste Buzău, n-am găsit pă Tudor, că era dus la Vintilă Vodă și medelnicer Ghiță era acasă, că-mi zice că el este zapciu de plasă și mi-au dat doi slujitori, și el s-au dus după care în sus. Și eu viind la numitele sate, întii la Găvănești, s-au vorbit toți să facă și au și trimis doi oameni aicea la dumneata ca să-i mai ierți. Și de acolea m-am dus la Moșăști și dacă am pomenit de cele poruncite au sărit toți cu gurile a zice că: de unde este porunca aceea să dea ei conac, că domn nu este, și Greceanu, de unde au

venit ispravnic? Ori, [să] care grîu sau orz? Și au găsit mijloc acum să-i și strîngă bucate, și cu aceste vorbe nu vor să să supuie. Zic că este porunca să dea boierii conace, iar nu țara. Și pentru acestea înștiințez dumitale ca să am cinstit răspuns ori în ce caz.

Și sînt prea plecată slugă

Stan logofăt

1821 mart. 15

[Pe verso:]

Și zic că nu vede nici un ostaș cu noi. Apoi de unde vine acea oaste de face conac?

Marți la prînz au plecat slujitor[ii].

[Adresa:]

Întru cinstită și stăpînească mîna dumnealui cuconului Neculaiu Greceanu ispravnic sud Buzău, cu multă plecăciune să să dea.

Acad. R.P.R., doc. CL/8. Orig. rom.

219

15 martie 1821

Cartea lui Scarlat Al. Callimachi, noul domn al Țării Romînești, către mitropolit și locuitori, să se ferească de «rătăcirea apostasiei».

Preaosfințite și de Dumnezeu ales sfinte mitropolit al Țării Valahii, chir Dionisie, iubitorilor de Dumnezeu episcopi, cinstiți și dă bun neam boieri ai domnescului nostru divan al Ungrovlahii, dregători și orice alți slujbași veți fi prin județe cu săvîrșiri de deosebite slujbe și toți cei ce lăcuți în domneasca noastră țară, sănătate!

Fiindcă înpotriva tuturor pravililor și înpotriva bunelor tractaturi ce sînt între Înalta Poartă othomanească și împărăția Rosii, un Alexandru Ipsiland trecînd în Țara Moldavii au îndrăznit cu îndrăzneală necuviincioasă și neleguită să publicarisească cuvinte răzvrătitoare rădicînd împotriva stăpînirii pã locuitorii ce să umbresc sub acopercîntul prea puternicii și nouă hrănitoreii împărății, împrăștiind dafăimate cuvinte dă eleftherie și numind pã sine otcircumitor neamului și pã lîngă altile prin scrisorile lui cele răzvrătitoare ce au sămănat prin locuri ca să scoață pe supușii lăcuitori din datoria lor și să tragă pã mulți cătră el din acei nesocotiți fãgăduind și ajutorul oșteștilor Rosii, lucru necunoscut, nepriimit și cu totul nesuferit curții Rosii ce este prietenă Înaltei Porți, precum și exelenția sa ministru curții Rosii de aici din Țarigrad au făcut cunoscut deobște numind răzvrătitori și împotrivoritori pã Ipsiland și pã acei cu el, cerînd din partea curții sale de la Înalta Poartă ca să puie în lucrare cele mai tari mijlociri și ostășești chipuri spre a-i birui și a-i pedepsi

după dreptate atît pe aceștia cît și pe acei care vreodinioară s-au împărțășit din aceste fapte nelegiuite și nesocotite.

Pentru aceasta și noi, după datoria oblăduirii ce avem către scaunul țării aceștia cu care ne-am însărcinat, scriind această domnească a noastră carte și făcînd cunoscută aceasta tuturor celor ce să află cu lăcuința în domneasca noastră țară a Ungrovlahiei, numim răzvrătitori și împotriviți tuturor celor mai mari puteri ale Europei ce sînt prietene cu prea puternica noastră împărăție, și nesupuși hrănitorei noastre stăpîniri pe acest tulburător dă norod și pă pârtașii din urmările lor, că afară din urgia și minia dumnezeiască în care pă dreptul au căzut vinovați aceștia din pricina rădăcirii lor împotriva stăpînirii după patriarhicești și sobornicești mari blestemuri și lepădări de biserică ce s-au trimis acolo, sînt nelegiuți dușmani neamurilor și de dumnezeu osîndiți. Așadar faceți știut și cunoscut dă obște că cîți din tagma boierească sau și din orice altă stare și treaptă, căzînd în fireasca lor răotăte pentru această răzvrătire, și să vor vedea înarmați sau împreună lucrători sau împreună cugetători cu răzvrătitorii aceștia pă ascuns, sau în vedere cu cuvîntul, cu fapta i subț alt chip, unii ca aceștia fără prelungire să vor pedepsi fără milă și cu tărie pentru îndărătnicirea și răotătea lor, și într-un cuvînt de istov să vor pierde ca niște vrednici de pierzare. Iar împotriva, cînd din proasta lor judecată înduplecîndu-să s-au unit faptelor lor și acum să vor pocăi din bun cugetul lor, și alergînd vor mărturisi păcatul lor cîrînd iertare, unii ca aceia vor lua iertare și de la obșteasca noastră mare biserică și de la domnia noastră precum s-au făgăduit și s-au făcut neamul nostru dă cătră înalta și prea puternica noastră împărăție.

Cîți dar, nu numai că nu s-au împărțășit din faptele lor aceste vinovate ci încă într-armsîndu-se și cu bărbăție să vor împotrivi acestor răzvrătitori arătînd în faptă credință și sadacat către prea puternica noastră împărăție, unii ca aceștia după pliroforia ce ne vor da dumnealor boierii caimacami pentru fieșticare, să vor cinsti cu mărime, cu cinuri și cu daruri, după rîvna și osîrdia ce va arăta fieșcare. Acestea dar luîndu-le în ascultare toți lăcuiitorii țării și raiielele fieșteacăreia treaptă, și luînd făr-de îndoială această a noastră pliroforie și făgăduință, precum și streinii ce vă aflați în țara aceasta sub oricare protexie evropaicească, să fiți încredințați că precum împărăția othomanicească va răsplăti supușilor ei acelor ce s-au unit cu voința ei și mai vîrtos au lucrat împotriva într-această pricină și întîmplare urmînd dreapta datorie și supunere a sadacatului lor, asemenea răsplătire vor lua și ei de la stăpînire și vor fi cunoscuți și osbiți din alții.

Siliți-vă deci cu toții ca să vă purtați precum mai sus vă povățuim pocăindu-vă și alergînd cu supunere toți acei cari din îndemnare diavolească v-ați înșelat de ați ieșit din drumul cel drept și ați greșit, pînă cînd este vremea pocăinții, arătîndu-vă cu osîrdie și infierbînțeală în slujbele prea puternicii împărății și a domniei noastre. Cîți însă vă veți arăta cu credință către prea

puternica împărăție și făr-dă împărtășire cu voitor de rău și dă obște pierzător și stingător neamului nostru, făgăduim că unii veți câștiga lăsare și iertare greșalilor, iar alții veți lua răsplătire vrednică osirdii ce veți arăta pentru folosul neamului. Înțelegeți că deznădăjduita această faptă și lui Dumnezeu nu este plăcută ca de-o-săvârșită pierzare a nevinovatului neam și mai ales politicește zicînd, fără lucrare cu totul și fără socotință, va aduce pierzarea cea desăvârșită pentru acei ce de la sine au făcut o asemenea pornire cum și pentru acei ce s-au înșălat din neștiință și nejudecată, și înșfîșit pentru tot neamul nostru (de care Dumnezeu să ferească). Acestea părintește și creștinește și cu cuget curat vă povățuim și vă sfătuiam, domnește însă vă poruncim tuturor vouă celor ce vă veți fi înșelat, și luați-vă măsurile ca să nu cază asupra-vă urgie dumnezeiască și în sfîrșit să cădeți sub dreaptă pedeapsă nu numai acei înșălați ci și acei voitori de rău. Iar lumina lui Dumnezeu și nemărginita lui milă fie asupra celor ce să va pocăi!

Acad. R.P.R., ms. 3256 (cronica Dirzcanu), f. 49 v — 51; pach. DCCCV (fost ms. 1063), f. 353, 379, 387, 398 și 405, text grec.: ms. grec. 720, f. 33—35. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 112—113 și în *Bis. Ort. Rom.*, XVII (1893—1894), p. 19—21.

220

[Bolintin,] 16 martie 1821

Proclamația lui Tudor Vladimirescu către locuitorii Bucureștilor.

Către toți dumnealor prea cinstiții boieri i către toți neguțitorii și către toți lăcuitorii din orașul Bucureștilor, atît cei de loc, cît și cei streini, cîți lăcuiesc acolo.

Fraților oameni!

Știu că vă este auzită și cunoscută cererea ce face tot norodu Țării Rumînești (cel de Dumnezeu păzit) pentru dreptățile cele folositoare la toată obștea! Care dreptăți din vechime le avem milă hărăzită de prea puternica împărăție, stăpînitorea noastră.

Iar de la o vreme încoace, din pricina unirii pămîntenilor boieri cu cei după vremi trimiși domni, cu totu s-au înghițit și s-au stricat, avîndu-le numai pentru folosul lor, precum prea bine vă este știut, și nici acum mai sus numiții nu voiesc a împlini cerirea pentru slobozirea dreptăților.

De aceea, toată Adunarea Norodului, care este pînă acum peste șaisprezece mii, după ce au coprins toate cinci județele ot prez Olt, apoi trecînd Olt[ul], au coprins și pînă la Pitești și Rușii de Vede, iar o aripă de o sumă mare de oameni s-au pornit pe supt poala muntelui, carii au să meargă pînă la Focșani. Iar Adunarea cea mare, astăzi au ajuns la Bolintin, dintre carii o sumă s-au trimis la marginea orașului, către Cotroceni, și o sumă la Ciorogîrla Domnească,

carii toți trag drept la București, unde este ca să se adune toată țara cu mic cu mare; și acolo au să aștepte pînă cînd vor sosi trimișii, oameni credincioși ai prea puternicii împărății, ca să cerceteze jalnica lor stare și să le facă dreptate și orînduială bună.

Pentru care pornire încă de la opt ale următoarii v-am înștiințat, ca pe de o parte să gătiți conacu cel trebuincios, iar pe de altă parte să-mi trimitеți din toate iznafurile cite un om cu adeverință în scris spre încredințare și nici o urmare văz că nu ați făcut.

Ci, fiindcă acum cu mila și ajutoru prea bunului dumnezeu am sosit la marginile orașului, iarăși după datoria creștinească vă fac cunoscut, către toți mici și mari, parte bisericească și mirenească, veri de ce neam și lege va fi, și părintește vă sfătuiesc ca în grab să-mi dați răspuns în scris, iscălit de toate iznafurile și de toți mici și mari, precum și de toți ostașii cîți vă aflați în București și vă hrăniți dintr-această țară, ca să știm de voiți binele de obște sau nu.

Căci oricare va fi la un glas și întru unire cu creștinescul norod, cc este pornit numai pentru dreptate, acela se va numi patriot. Iar vericare se va împotrivi binelui obștesc, acela ca un vrăjmaș se va socoli! Să știți și aceasta!

Pentru care vă încredințez că toți cîți se vor uni cu obștescul norod și vor fi întocmai următori cu dînsul nicidecum nu vor rămînea căiți, sau boieri, sau ostași, sau vericine va fi. Iar care împotrivă va urma, în veac se va căi.

Theodor¹

1821, martie 16²

Acad. R.P.R., ms. rom. 3266, f. 5 v. Orig. rom. O traducere în limba franceză, în ms. rom. 323, f. 48 v. Arh. St. Buc., Donațiuni, XVI/6; fotogr. de doc., VI/6. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative*. . . , p. 121—122; facsimil la E. Virtosu, 1821. *Date*. . . pl. III; idem, *Tudor Vladimirescu, Pagini*. . . , p. 133—135; Ilie Fotino, *Οἱ ἄθλοι τῆς ἐν Βλαχία ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως τὸ 1821 ἔτος* (Întîmplările răscoalei grecești din Țara Romînească în anul 1821), Lipsca, 1846, p. 50—52. Text grec. Publicat cu însemnate deosebiri în *Uricariul*, VI, p. 26—27 și de N. Iorga, *Izv. cont.*, p. 260—261.

221

Cîmpina, 16 martie 1821

Mihail Filîpescu roagă pe Nicolae Greceanu să-i dea de știre despre mișcarea trupelor lui Ipsilanti.

Cu frățească dragoste mă închin dumitale.

M-am bucurat că te afli dumneata ispravnic, nu de altcevași, de vreun folos, interes, ci numai la această vreme cînd crez că poate avea folos județul

¹ Semnătura autografă.

² În seara aceleiași zile a sosit la Băneasa, Dimitrie Macedonski care a citit acolo, a doua zi, această proclamație în fața delegaților din partea breslelor (*Hurmuzaki*, XX, p. 577 și 583).

de dumneata, cu a-i păzi de multe întâmplări, fiind vremea de așa. De aceea și cu te poftesc că oricînd și ce mișcare să va face, cum și cînd va trece prin județul dumitale, oricare, fie sau prințipul Ipsilant, să mă înștiințezi prin polcov[nicul] Dobre, epistatul moșii Cîndești, și voi cunoaște a dumitale îndatorire și la aceasta. Eu mă aflu dimpreună cu toată familia venit aici la Cîmpina, neputînd trece mai nainte, una de împotrivirea vremii cu a trece munții și al doilea adăstînd să văd mișcarea apilor în ce chip să va mișca. De aceea te poftesc acum mai în grabă să mă înștiințezi atît de Caravia, cum și de prințipul Ipsilant, unde să află și cu cîtă sumă de oștire și ce scopos au. Sînt al dumitale ca un frate și slugă

Mihail Filipescu

1821 marti 16

Sînt dornic dumitale, că poate am fi știut decît cercetînd de cele urmate la judecată. Și mai înapoi să-mi trimiți o idee ca să știu de poci veni și eu în partea locului fără frică. Te rog pentru Cîndești și Moistica să să dea o jumătate sumă.

[Adresa:]

Cinstitului și mie ca un frate, dumnealui biv vel sluger Neculae Greceanu, ispravnic ot sud Buzău, cu frățescă dragoste.

Acad. R.P.R., doc. CL/10. Orig. rom. cu pecete inclară în ceară roșie.

222

[București,] 17 martie 1821

Marele vistier Al. Filipescu-Vulpe scrie ispravnicilor de Buzău să dea ascultare trupelor lui Ipsilanti, deoarece țara nu are arme spre a i se putea împotrivi.

Dă la visterie

către dumnealor boierii ispravnici ot sud Buzău.

În multe rînduri s-au scris dumneavoastră, cum prin grai cu oamenii cei trimiși dă acolea vi s-au dat povățuire cum aveți să urmați către cei pă acolea trecători. Și să vede că așteptați să vi să trimită orînduală dă la visterie. Și acum cu menzil să scrie dumneavoastră să aveți a da ascultare celor mai mari, înlesnindu-le cele poruncite, căci noi nu avem arme a sta spre împotrivire. Acum să cunoaște vrednicia dă a iconomisi, fără dă a aștepta imdat dă la alt județ.

Alexandru Filip[escu]

1821 mart. 17

Dc la visterie către dumnealor boierii ispravnici ot sud Buzău.

Acad. R.P.R., doc. CL/13. Orig. rom.

București, 17 martie 1821

*Nota lui Al. Pini trimisă mitropolitului înainte de a părăsi țara.*Βουκουρέστι, τῆ 17^ῃ Μαρτίου 1821

Νότα

Ἡ τε ἀπουσία τῆς νομικῆς ἐξουσίας τῆς πρωτεύουσας τῆς Βλαχίας, ἡγουν τοῦ διβανίου καὶ τῶν καϊμακάμηδων, ἡ ἀναφανεῖσα ἀνωμαλία, ἥτις καθεκάστην γίνεται γενικωτέρα εἰς ὅλα τῆς Βλαχίας τὰ μέρη, αἱ ἀταξίαι εἰς τὰς ὁποίας παραδίδονται ἀνοικονόμητα οἱ Ἀλβανίται καὶ οἱ μπερμπάντηδες, οἵτινες εὐρίσκονται ἐν τῷ Βουκουρστίῳ καὶ εἰς τὰ καθ' ἡλίκια τούτου τοῦ τόπου, ὑποχρεώνουσι τὸν ὑποφαινόμενον γενεράλ κόνσουλα τοῦ κραταιοτάτου αὐτοκράτορος πασιῶν τῶν Ρωσιῶν νὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτὴν τὴν πόλιν καὶ νὰ ἀπέλθῃ εἰς ἀσφαλῆ τόπον. Ἄλλὰ πρὶν κάμῃ αὐτὴν τὴν ἀναχώρησιν, εἰς τὴν ὁποίαν δεινὰ περιστάσεις τὸν καθυποβάλλουσι, ὁ ὑποφαινόμενος νομίζει ἱερώτατόν του χρέος νὰ προτεστάρῃ διὰ τῆς παρουσίας ἐπίτηδες νότας ἐναντίον πάσης πράξεως καταπολεμούσης τὴν εὐταξίαν καὶ τὴν κοινὴν ἡσυχίαν καὶ ἐναντίον τῶν αὐτουργῶν τῆς ἀνταρσίας, οἵτινες εἰσὶν ὑπεύθυνοι τόσον πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν αὐλὴν τῆς Ρωσσίας ὅσον καὶ εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πόρταν, ἐπειδὴ αὐτοὶ παραβιάζουσι διὰ τῶν πράξεων των τὰς ὑπαρχούσας συνθήκας καὶ τὰς ἀποκαταστάσεις, τὰς ὁποίας αὐταὶ αἱ αὐλαὶ ἔχουσι καθιερωμένας.

Ὁ ὑποφαινόμενος, κατ' ἔλλειψιν τοῦ διβανίου καὶ τῶν καϊμακάμηδων, τῶν ἐπιφορισμένων μὲ τὴν διοίκησιν τῆς Βλαχίας, νομίζει ἥδη ἰδίον του χρέος νὰ διευθύνῃ τὴν παρούσαν ὑποσχετικὴν νόταν καὶ τὴν ἐμπερικλειομένην προκλήρουξιν πρὸς τὸν πανιερώτατον ἅγιον μητροπολίτην, παρακαλώντας τον νὰ κοινολογῆσῃ καὶ τὸ ἐν καὶ τὸ ἄλλο εἰς ὑπήκοον ὅλου τοῦ πριγκιπάτου.

Ἄλέξανδρος Πίνης

București, 17 martie 1821

Notă

Lipsa cîrmuirii legiuite din capitala Țării Romînești, adică a divanului și a caimacamilor, ncorînduiala apărută, care din zi în zi se lățește în toate părțile Țării Romînești, neorînduielele la care se dedau cu neînduplecare arnăuții și berbanții care se află în București și în județele acestei țări, silesc pe subsemnatul, consul general al prea puternicului împărat al tuturor Rusiilor, să părăsească acest oraș și să plece spre un loc sigur. Dar înainte de a proceda la această plecare la care îl silesc împrejurările groaznice, subsemnatul socotește de datorita sa prea sfîntă să protesteze prin osebita notă de față împotriva oricărei acțiuni care strică buna orînduială și liniștea obștească, și împotriva începătorilor răzvrătirii care sînt răspunzători atît față de curtea imperială a Rusiei, cit și față de Înalta Poartă, fiindcă aceștia calcă, prin faptele lor, tratatele în ființă și convențiile, pe care aceste curți le-au consfințit.

Subsemnatul, din pricina lipsei divanului și a caimacamilor însărcinați cu cîrmuirea Țării Romîncești, socotește chiar o datorie a sa să adreseze cea de față notă oficială și declarația alăturată¹ către înalt prea sfîntitul sfînt mitropolit, rugîndu-l să le facă cunoscute și pe una și pe cealalta în auzul întregului principat.

Alexandru Pini

Acad. R.P.R., pach. CMXXXVI^a (fost ms. rom. 1655), f. 62r—62 v. Orig. grec. Publicat în *Bis. Ort. Rom.*, XVI (1892—3), p. 878. Trad. din grec.

224

Mizil, 18 martie 1821

Proclamația lui Al. Ipsilanti către locuitorii Bucureștilor.

Nobili locuitori ai Bucureștiului!

Trecînd în provinciile dacice, am aflat cu mare nemulțămire că ați lăsat pustie capitala voastră și v-ați risipit.

Locuitori ai Bucureștilor! Patria voastră, neamul vostru, cei drept cugețatori, dezaprobă această purtare a voastră. Patriotismul bărbaților mărinoși la asemenea împrejurări se cunoaște. Cînd stîlpii țării dau asemenea pilde, ce mai rămîne să facă poporul?

Nobili locuitori! Întorceți-vă la vetrele voastre; interesele patriei voastre, ale poporului, ale voastre, vă cheamă în capitala țării. Astăzi e vorba de viitoarea fericire a neamului vostru. Care din voi se va arăta nevrednic de aceasta? Dacă din nenorocire se află vreunul între voi asemenea, stingă-se numele lui din rîndul celor de bun neam! Patria îi va cere într-o zi seamă de nepăsarea lui. Fie încredințat că frica lui este neîndreptățită și că deci, mai nainte de a se vărsa o picătură de sînge dacic, mormîntul va acoperi trupurile noastre ale tuturor.

Alexandru Ipsilant

Mizil, 18 martie

Acad. R.P.R., ms. rom. 3256 (cronica Dirzeanu), f. 40 v. Text grec. Trad. rom. publicată de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 101—102; *Uricariul*, VI, p. 27—28, V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 53; N. Iorga, *Izv. cont...*, p. 59; M. Popescu, *Contribuții documentare...*, p. 16. Text germ.

¹ Prin declarația redactată în limba franceză, se aducea la cunoștința locuitorilor dezavuarea de către țar a acțiunii lui Ipsilanti. Pini însă a trebuit să plece grabnic « dis de dimineață », în ziua de 17 martie, pe cînd declarația încă se tipărea. Imediat după plecarea lui a intrat în București Dimitrie Macedonschi cu oastea (*Hurmuzaki*, XX, p. 577, 583).

18 martie 1821

Boierii din țară cer celor fugiți la Brașov să semneze și ei plîngerea către țarul Rusiei.

18 Μαρτίου 1821

Τὴν εὐγενίαν σας ὀλοψύχος εὐχόμενος, πατρικῶς ἀσπάζομαι καὶ ἀδελφικῶς προσκυνοῦμεν.

Διαπυθνόμενοι τὰ τῆς περιπεθῆτου ἡμῖν ἀγαθῆς ὑγείας τῆς εὐγενίας σας, γνωστοποιοῦμεν ὅτι ἐπληροφορήθημεν μετὰ βεβαιότητος περὶ τῆς σταλείσης ἀγωγῆς πρὸς τὸν κραταιότατον ἄνακτα πασῶν τῶν Ρωσσιῶν, ἀπὸ μέρους τῶν ἀρχόντων τῆς Μολδαβίας, μετὰ τοῦ ἀρχιερέως των, οἵτινες εἰλήθον τὸν Προῦτον καὶ ἐνεχείρισαν αὐτὴν τῷ ἀρχιστρατήγῳ Βίκενσεϊν, μεθ' ἱεσίας τοῦ νὰ ἤθελε τὴν πέμψει πρὸς τὴν μεγαλειότητά του, καὶ ὅτι ἡ ἐξοχότης του, οὐ μόνον ἀσμένως παρεδέξατο τὴν ἀγωγὴν, ἀλλὰ καὶ ὑπεσχέθη ὅτι ἀνίσως τολμήσωσιν οἱ Τοῦρκοι νὰ ξιέλθωσιν εἰς τὸ ὑπερασπιζόμενον ἔσφορος, θέλει ριασώσει τὴν ἐπαρχίαν μετὰ τὸ αὐτοκρατορικὸν στρατόπεδόν του. Τεῦτο εἶπλον καὶ ἐκ τῶν ὅσα ἔγραφε πρὸ ἡμερῶν ὁ αὐθέντης πρὸς τοὺς ἄρχοντάς του, καίμακάμητες Ρωμαίους, παρ' ὧν καὶ ἤθελε νὰ πληροφορηθῆ, ἀνίσως ἔγινε καὶ ἀπὸ μέρος τῆς Βλαχίας τοιαύτη ἀγωγὴ.

Ταῦτα γνωρίζοντες, καὶ βλέποντες τὰ εἰνὰ ἡμέρα τῆ ἡμέρα προβαίνοντα, ὡς ὁ γραμματοκομιστής θέλει τὰ εἰρηθῆ τῆ εὐγενία σας, ἐπειδὴ καθήτησαν πλέον τόσα πολλὰ καὶ ἀλλεπάλληλα καὶ πολυποικίλα, ὥστε δὲ εἶναι πλέον δεκτικὰ ἐγγράφου περιγραφῆς. Ἐχοντες δὲ πρὸ πάντων ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μας τὸν ὥρα τῆ ὥρα ἐπαπειλούμενον κίθνον τῆς τε ζωῆς καὶ ὑπάρξεως ἐνὸς ἐκάστου, ἐστοχάσθημεν ἀναγκαιότατον νὰ προστρέξωμεν καὶ ἡμεῖς, ἐν ἰδίᾳ μας ἀγωγῆς, πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, καὶ γράψαντες καὶ ὑπογράψαντες αὐτὴν, ὅσοι εὐρέθημεν ἐναυῖθα, τὴν στέλλομεν τῆ εὐγενία σας καὶ παρακαλοῦμεν, ὡς καλοὶ πατριῶται καὶ νουεχεῖς, βλέποντες ὅτι ἡ αἰτήσις μας δὲν ἀποβλέπει εἰμὴ πρὸς τὸ καλὸν τοῦ τόπου, νὰ τὴν συνυπογράψετε καὶ ἡ εὐγενία σας καὶ νὰ παρακαλέσετε τὸν ἐξοχώτατον Μγ Π.νῆ διὰ [νὰ] τὴν στείλῃ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα μετὰ ἐπίτηδες κουριέρην, εἰοῦτι γνωρίζομεν ὅτι τὸ χρεωστῆ ἀφεύκτως, καὶ μάλιστα βέβαιον ἐσμὲν ὅτι καὶ ἡ ἐξοχότης του θέλει τὴν ἐφιδιάσει μετὰ ἰδιαίτερόν τι γ[ράμμα ὅπως ρεκο]μα δῆρῃ τὰ δίκαιά μας.

Ἄρχοντες ἀδελφοί, ἡ πατρίς... ὡς καὶ αὐτῶν τῶν νηπίων ἐπαπειλεῖται, μᾶλλον πραγματικῶς... θρὸς πάσης ὑπάρξεως βλαχικῆς. Ἀκούσατε παρακαλοῦμεν καὶ τὰς θεωρίας μας διὰ νὰ συνεννοηθῶμεν εἰς τὴν παράκλησίν μας. Τὸ κακὸν ἀνεφύει πρὸ καιριῦ. Ἐμεταχειρίσθημεν ὅσα ἐστοχάσθημεν ἀναγκαῖα, πρὸς κατάπαυσιν αὐτοῦ τρόπος δὲν ἐστάθη. Κατερύγαμεν μετὰ ἀρζιμαχζάρια εἰς τὴν κραταιάν μας βασιλείαν, οἷδὲν κατωρθώσαμεν, διότι βλέπομεν ὅτι ἡ κραταιὰ βασιλεία καταφεύγει εἰς κονφερέντζας. Ὁ ἐν τῆ βασιλειούση πρέσβυς ἀποποιεῖται τὰ πάντα, οἱ τῶν κάστρων μouxαφίζήες οὐδεμίαν προσταγὴν λαμβάνουσι, καὶ

ἡμεῖς ζῶμεν εἰς τὴν διάκρισιν τῶν περιστάσεων καὶ ἔχομεν τὸν κίνδυνον τῆς ὑπάρξεώς μας, καὶ αὐτῆς μας τῆς ζωῆς πρὸ ὀφθαλμῶν. Τί νὰ κάμωμεν; Ποῦ νὰ καταφύγωμεν; Νὰ παραμερίζη ἕκαστος δὲν εἶναι ἰύσκολον, μὰ ἐπιτρέφοντές ποτε, Θεοῦ θέλοντος, μὲ τί νὰ ζήσωμεν, ἀφοῦ ἐρημωθῶσι καὶ κατακαῶσιν ὅλα μας τὰ ὑπάρχοντα; Πῶς νὰ ἐγκαταλείψωμεν διόλου καὶ αὐτοὺς τοὺς πτωχοὺς λακουϊτόρους, τοὺς γνησίους ἀδελφοὺς καὶ συμπατριώτας ἡμῶν, χωρὶς νὰ δειλιῶμεν ὅτι ἔχομεν νὰ δώσωμεν λόγον εἰς τὸν Θεόν;

“Ὅθεν ἄλλη θεραπεία δὲν μᾶς μνήσκει, εἰμὴ νὰ προστρέξωμεν ἱκετικῶς εἰς τὸν προστάτην, διὰ νὰ ἀποφασίσῃ τὴν μοίραν μας καὶ νὰ χορηγήσῃ ἡμῖν τὴν τελείαν ἀπαλλαγὴν τῶν δεινῶν μας, διὰ τῶν ἰσχυρῶν στρατευμάτων του.

Πρὸς Θεοῦ, οὖν, συναδελφοὶ ἄρχοντες, σιδιατεθῆτε εἰς τὴν δικαίον παράκλησίν μας, καὶ συνυπογράφοντες ὅσον τάχιον, σπεύσατε καὶ νὰ σταλῆ, διὰ νὰ γλυτώσωμεν ἀπὸ τὴν συνέχειαν τῶν ἐπαπειλουμένων δεινῶν. Εἴσθε πατριῶται, εἴσθε ἐχέφρονες, κάνετε τὸ πρᾶγμα καὶ λυπηθῆτε τὴν δυστυχισμένην πατρίδα, διὰ νὰ ἀπολαύσῃ τὴν ἡσυχίαν της καὶ τὰ δικάια της. Οὕτως παρακαλοῦμεν τὴν εὐγενίαν σας καὶ περιμένομεν ἀδελφικὴν ἀπόκρισιν περὶ τῆς ἐκβάσεως τῆς κατὰ μεγίστην ἀνάγκην παρακλήσεώς μας.

Ἐσμεν τῆς εὐγενίας σας εὐχέτης πρὸς Θεὸν ἐιάπυρος καὶ ὡς ἀδελφοὶ καὶ πρόθυμοι ἰοῦλοι

.....

Γρηγόριος Μπαλιάνος

Μιχαὴλ Μάνος [;]

Νικόλαος Φ[ιλιππέσκος]

Αὔριον στέλλομεν μὲ ἐπίτηδες ἄνθρωπον κόπιαν τῆς ἀγωγῆς καὶ πρὸς τὸν ἀρχιστράτηγον Βίκενστεῖν, δηλοποιοῦντες τῇ ἐξοχότητί του ὅτι ἡ καθολικὴ μας ἀγωγή στέλλεται ἀπὸ Βρασσοβὸν πρὸς τὸν ἱμπεράτορα διὰ τοῦ ἐξοχωτάτου Mr Πίνη.

18 martie 1821

Pe domnia voastră binecuvîntîndu-vă din tot sufletul părințește vă îmbrățișăm și frățește vă salutăm cu cinste.

Cercetînd de buna sănătatea d-voastră mult dorită nouă, vă facem cunoscut că am luat știință sigură de plîngerea trimisă prea puternicului suveran al tuturor Rusiilor din partea boierilor Moldovei¹, împreună cu mitropolitul lor, care au trecut Prutul și am înmînat-o generalului Wittgenstein cu rugămintea să binevoiască a o trimite majestății sale și că excelența sa, nu numai că a primit bucuros jalba, dar a și făgăduit că dacă vor îndrăzni turcii să treacă pe pămîntul pe care îl apără, va mîntui provincia cu oștirea sa împărătească. Acest lucru este vederat și din cîte scria domnul acum cîteva zile boierilor săi, caimacamilor greci de la care vroia să ia știință dacă cumva s-a făcut o astfel de jalbă și din partea Țării Romînești.

Cunoscînd acestea și vîzînd că nenorocirile cresc zi de zi, precum vi le va povesti aducătorul scrisorii, fiindcă au ajuns așa de multe, unele după altele

¹ Boierii din Iași au trimis jalba lor către țar, la 1 martie (Hurtmuzaki, X, p. 114).

și felurite, încît nu se mai pot înfățișa înscris, și avînd mai ales în fața ochilor noștri primejdia care amenință din oră în oră atît viața cît și ființa fiecăruia, am socotit foarte de trebuință să ne îndreptăm și noi cu o jalbă a noastră către împărat. Scriind-o și semnînd-o noi, cîți ne-am aflat aici, o trimitem domniei voastre și ne rugăm ca și dvs., ca buni și înțelepți patrioți, văzînd că cererea noastră nu privește decît numai binele țării, s-o semnați și dvs. și să rugați pe excelența sa domnul Pini s-o trimită împăratului cu osebit curier, fiindcă știm că ne datorește neapărat acest lucru, ba chiar șintem siguri că și excelența sa o va însoți cu o scrisoare¹ deosebită pentru a susține drepturile noastre.

Fraților boieri! Patria...¹ pînă și a pruncilor este amenințată, mai adevărat...¹ toată ființa romîncască. Ascultați vă rugăm și teoriile noastre ca să ne înțelegem în rugămîntea noastră. Răul a apărut de mult, am întrebuițat tot ce am socotit necesar, dar nu a fost chip să facem să înceteze. Am trimis în acest scop arzmahzaruri la puternica noastră împărăție, dar nimic n-am izbutit, fiindcă vedem că puternica împărăție se ține de conferințe. Ambasadorul aflat în capitală refuză totul, muhafizii cetăților nu primesc nici o poruncă și noi trăim la discreția împrejurărilor și avem în fața ochilor amenințarea ființei noastre și chiar a vieții noastre. Ce să facem? Unde să ne îndreptăm? Nu e greu să stea cineva la o parte, dar întorcîndu-ne cîndva cu voia lui dumnezeu, cu ce să trăim, dacă se va pustii și va fi arsă toată averea noastră? Cum să părăsim cu totul pe acești sărmani locuitori, pe adevărații frați și compatrioți ai noștri, fără să ne fie teamă că vom da socoteală în fața lui dumnezeu?

Deci alt leac nu ne rămîne decît să ne îndreptăm rugători către protectorul nostru ca să hotărască soarta noastră și să ne scape cu totul de nenorociri, prin puternicile lui oștiri.

În numele lui dumnezeu deci, frați boieri, consimțiți la dreapta noastră cerere și iscăind-o cît mai repede grăbiți-i trimiterea pentru ca să scăpăm de alte nenorociri ce ne amenință. Sînteți patrioți, sînteți chibzuiți, faceți acest lucru, îndurați-vă de nenorocita patrie pentru ca să se bucure de liniștea și de drepturile ei. Așa vă rugăm și așteptăm răspunsul frățesc despre urmarea rugămîntii noastre, făcută din pricina marii nevoi.

Sînt al domniei voastre călduros rugător către dumnezeu și ca niște frați și slugi zeloase

.....²

Grigore Bălcanu,

Mihail Mano[?]

Nicolae F[ilipescu]

Miine trimitem cu un om anume o copie a jălbii către ghenralul Wittgenstein, făcînd știut excelenței sale că plîngerea noastră se trimite de la Brașov prin excelența sa domnul Pini împăratului.

Acad. R.P.R., Fondul Al. Vilara, pach. DCCCXCVII (fost ms. rom. 1155), f. 224.
Orig. grec.

¹ Doc. rupt.

² Doc. rupt, probabil a fost semnătura mitropolitului.

Sire!

Subscrișii îndrăznim a ne prosterna la picioarele tronului majestății voastre imperiale, rugînd-o fierbinte ca să binevoiască a asculta plîngerile unei națiuni, din norocire protectată de m.v. imperială, dar din nenorocire gemînd sub jugul administrațiunii turco-fanarioților din Constantinopole.

Biata Romînie gustase fericirea în cei șapte ani ai răzbelului din urmă, bucurîndu-se de vederea neînvinselor trupe ale majestății voastre ortodoxe, și să legănase cu dulcea speranță a completei sale mîntuirii; dar, văzînd retragerea trupelor și fiind lăsată iarăși la dispoziția vechiului său guvernămînt, n-avea mîngîicre decît în mărinimoasa protecțiune a m.v. imperiale, pentru păstrarea privilegiilor sale și a bunei ordine în organizarea administrațiunii sale; însă, vai! totul a fost zădărnicit! În deșert consulii ruscești se aflau față; fiindcă, cu toate înfocatele rugăciuni ale celor mai mari ai națiunii către ospodari, cu toate legitimizele observațiuni ale numiților consuli, cruzii ospodari, cu cei după lîngă dînșii, profitînd de orice ocaziune, și favorizați uneori de împrejurări, alteori de vreo trebuință a țării și-au însușit nepedepsiți caracterul de țirani; și purtîndu-se ca inamici, și ca către o țară streină, și bucurîndu-se de protecțiunea ortodoxă a m.v. imperiale, cite rele n-au făcut patriei noastre!

Nedreptăți și împilări nenumărate către sîrmanii locuitori contribuabili; asasinate către cei mai de frunte ai națiunii; neînțelegeri (intrige) vîrite între compatrioți spre a le întoarce în folosul lor privat; desființarea drepturilor și obiceiurilor stabilite de ani nenumărați, prin mărinimoasa protecțiune a Rusiei; dispreț la orice dreaptă observație, dezonorînd și înjuriînd, și esilînd nejudecați și fără probe legale pe cei ce le făcea umbră; considerînd în fine ca o pradă a lor, această nenorocită țară; ei au persecutat tot, nimicînd orice privilegiu, pînă cînd, împinși la disperare, cei mai mulți din nenorociții contribuabili din România mică, fură siliți a se revolta, nemaiputînd suferi nedreptele și neomenoasele cereri și plăți.

Subscrișii, în fața acestei triste împrejurări, în care națiunea își reclamă drepturile ei pe calea unei revolte, spre a nu cădea în categoria unei cooperațiuni suptîntelesă, am făcut totul a o liniști, fără a cruța nici rugăciuni, nici bani, cu speranța d-a împăca d-o parte insurecțiunea, și despre alta d-a recurge la umanitatea m.v. imperiale, ca să aducem la cunoștința sa și cauzele și privilegiile națiunii, toate călcate în picioare; dar în deșert, vai! ne-am dat atîta osteneală; fiindcă, nu numai nu sperăm a liniști pe deplin națiunea, redusă la ultima disperare, dar cel mai mare pericol amenință de obște viața noastră; căci turcii după marginea Dunării, în înțelegere cu fanarioții, adună oștiri; astfel că d'odată ei vor înneca țara, măcelărînd fără milă bătrîni și flăcăi, pînă și chiar copiii de țîță.

În numele lui Dumnezeu, sire, fie ca umanitatea m.v. imperiale să nu sufere stingerea nenorocitei noastre patrii, protegiată de i.v., și d-accași religie cu dînsa. Binevoiți a ordona intrarea puternicilor voastre oștiri în nenorocita țeară a suferindei Romîinii, care se află în cel mai mare pericol. Fie ca m.v. imperială să scape această infortunată provincie ortodoxă, și să-i asigure din nou privilegiile și drepturile sale, după mărinimoasele promisiuni date prin manifestul comandantului en chef, nemuritorul general Michelson, cu ocasiunea intrării trupelor sale în România.

Îndrăznim a repeta rugăciunile noastre, sire; și conjurăm pe m.v. imperială, în numele dumnezeului a tot putinte, ca să binevoiască a scăpa cît mai neîntîrziat mai mult de un milion de suflete, în pericol d-a fi sacrificate.

Sire,

Al m.v. imperiale, prea umiliți și prea supuși servitori:

Grigorie Băleanu,

Istrate Crețulescu,

Mihail Manu,

.....¹

Scarlat Grădișteanu,

Fotake Stirbei,

Grigore Rallea,

Alex. Filipescu (Vulpe),

Al. Nenciulescu,

Gg. Florescu,

N. Filipescu,

Al. Villara.

N. Văcărescu,

București, 18 martie 1821²

C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 126—128.

226

18 martie 1821

Firmanul Porții către chehaia bei, prin care musulmanii sînt îndemnați să revină la vechile lor obiceiuri războinice.

18 martie 1821

Tălmăcirea fermanului ce s-au dat lui chihae bei.

Întîmplările în Moldavie și Valahie, faptele cele răle și urmările cele vînzătoare a greceștii nații sînt știute la toată lume și de va fi plăcut lui Dumnezeu poate să mă nădăjduiască că acest zurbalic degrab să va stînge. Însă fiindcă deprindere spre odihnă ce s-au înrădăcinat de demult în norodul otomanicesc și s-au făcut așa de a zice altă fire, drept acee de acum înainte neapărată nevoie este ca fieștecare musulman să o schimbe pe acca stare nesimțitoare și lenevicioasă spre viciață mișcătoare și nomadicească și ca mai înainte de toate să lasă cu totul desfrînarea ca pîncet să iac obiceiurile strămoșilor săi și acelor vestiți ai săi strămoși; ca miniștrii împărătești, cinovnicii și cilenurile giudecătorești să să lepede de tot felul de desfrînare, ca să pue folositoriu început de a trece din vieța cea pironită într-un loc la stare nomadicească,

¹ Indescifrabil.

² Jalba a fost scrisă în limbile greacă și franceză.

ca să-și dobândească loruși mai înainte de toate arme și cai, ca pildei aceștia să urmeze toți acci ce nu au una dintru aceste.

Împărătescul rescript ce s-au dat la această întâmplare cuprinde aceste din urmă.

Ncredincioșii văzînd desfrîinare și dezmerdare miniștrilor și a cinovnicilor imperiei noastre și socotind că nimene dintre noi nu are chip de a să apăra, au întins obrăznicia sa pîn' la cea văzută de noi stepenă, cu toate că pricina aceasta era știută de cătră toți miniștrii și cinovnicii, dar eu însă nu văd nici la unul rîvnă. Să știe pentru aceasta toate stările, cinovnicii și cilenurile locurilor giudecătorești de-abea în trei ceasuri să adună la locurile slujbilor sale. Nu așa să fac trebile. Odihna, înpodobirile și desfrîinare nu sînt plăcute la toată vreme. Iată urmare bagiocurilor a oamenilor celor nepricepuți carii să rid unii de alții, iată jalnica lucrare a ocărilor și a prihăniei, care o stare aruncă asupra altei și care pricinuiesc răceala de dragoste între musulmani. Dacă toți acci oameni nu vor vre să să căiască și să urmeze pravilii ce zice că toți musulmanii sînt frați, de vor mai îndrăzni încă a-și mai arăta desfrîna, a ave ură unul asupra altuia, a fi leneși la slujbele lor, a să aduna la slujbele locurilor tîrziu¹, a defăima și a bagiocori unul pre altul, apoi acest feliu de oameni să știe că eu de acum nu-i voi mai îndemna spre aceasta, ci de acum înainte voi pierde pe unii ca aceia făr[ă] nici o milostivire, să dea sama la urmările sale și să nu uite nici odinioară că nimic nu iaste mai înalt dccît credința și nimic nu poate să se aseamine ei. Al micu împărătesc scopos este ca să unesc inimile musulmanilor și să să arate cu slujbă la credința mahometanicească, să deie cel prea puternic privighere și bună cugetare bine credincioșilor, amin!

Fiîndcă pentru această înaltă voință s-au înștiințat toate departamenturile prin împărăteștile fermanuri, drept acea și voi aveți datoria să o aduceți la știința tuturor împărăteștilor miniștri a aghenților și a tuturor cinovnicilor, avînd mare luare aminte spre aceasta ca fieștecine să să lepede de desfrîinare, să-și dobândească lui și arme și cai, să să poarte după cuprinderea împărătescului rescript și să nu îndrăzniască a să înpotrivi lui. S-au scris: 26 deamazel așer 1236, adică 18 mart 1821.

O parte din împărătescu hate[șerif] cătră marele vizirul cel de acum lui Gadgi Sauci pașa, cel ce au fost mai înainte caimacam. Cel ce au fost mai înainte de tine Ali pașa (. . .)

Neputînd încă a cîșliga știința pentru pravile și așăzămînturile a Înaltei Porții mele, precum și pentru pricinile ce au pricinuit zurbalic mai înainte de a putea pricepe toate cursăle cele întinsă de la această nație, a căria vînzare de toți luminat să vede, acela va da pentru mîntuire acestei nații, neavînd luare aminte pentru nebunie sa, la nimică, făr numai la cea înaltă trufie a lui, s-au înpotrivit dreptei pedepse, a aceștii netrebnice nații

¹ În text: la slujbele, tîrziu, locurilor.

și așa au răcit rîvna musulmanilor, au sămănat între dinșii împărăchere, au sfîrmat acea unire a inimilor, acel prieteșug, care pe dinșii îi însuflețea. Cunoscut era că acest feliu de multe nebunești urmări nu putea altă ceva pricinui fără numai jalnice urmări, și așa ne-apărată nevoie era a scoate pe el fără de întîrziere a-l izgoni și a-l surguni, arătînd că de acum înainte nu este vrednic a mai fi nici într-o slujbă pe lîngă Înalta Poartă.

Acad. R.P.R., doc. MXLI (fost ms. rom. 2811), f. 367—367 v. Copie cont. Publicat de C. Erbiceanu, *Ist. Mitr. Mold.*, p. 96—97.

227

Constantinopol, 19/31 martie 1821

Bilet prins de pieptul «trădătorului» executat de turci, în care Tudor Vladimirescu și Al. Ipsilanti sînt și ei calificați drept trădători.

Traduction du Yafta (Écritéau).

Les traîtres Théodori, fils de Marischko, du côté de la Valachie, Alexandre, fils d'Ypsilanti l'évadé, du côté de la Moldavie et Michel, voïvode de cette dernière province, après avoir, en dernier lieu, uniquement de leur mouvement et d'après leurs idées, trompé les gens simples et à la tête légère, par différents vains propos, ont osé lever l'étendard de la révolte et tomber, les armes à la main, à Galatz sur des musulmans innocents, qu'ils ont massacrés et fait martyrs. Différents papiers répandus par eux, tendants à induire en erreur les tranquilles sujets du haut empire, ayant été saisis par la police, le traître Aleco Hekim-Oglou, égaré par leurs insinuations, ayant manifesté et constaté son accord et complicité avec les rebelles, a été pris, et pour servir d'exemple aux autres, a subi la peine méritée: c'est son vil cadavre qui est ici exposé.

N. Iorga, *Acte și fragmente*, II, p. 573 și 578.

228

19 martie 1821

Prinderea a patru ostași voluntiri care au jefuit pe cîțiva boiernași din satul Beceni (Buzău).

Cu multă plecăciune mă închin dumneavoastră.

Cu plecat răvaș înștiințez dumneavoastră că ieri, vineri, pã la prînz, ne-am pomenit cu vreo cîțiva oameni fugind dã la vale, care cu ce au putut apuca du prin case. Și dintr-înșii unii sprijinindu-sã la vătășăie și făcîndu-le întrebare: ce le este pricina spaimei lor? arătarã că la sat[ul] Beceni au venit patru ostași voluntiri și au apucat pã dumnealui Cosd[an]din Periețean cu mare strînsoare și cu zor, cerîndu-i arme și cai, cum și bani. Și Periețean, ca unu ce este neputincios, cãzînd cu rugăciune și cu plîngere, i-au dat calu ce-i luase, luîndu-i banii ce i-au găsit în pungã; iar pistoalile și alte măruntãi i le luase. De acolo au plecat și au venit la dumnealui coconu Ioniță Mărgărit,

383

pă care găsindu-l dinpreună cu cocoana maică-sa, au năvălit în casă căutîndu-l mai întii de bani și bătîndu-l cumplit cu iataganu, atît pă dumnealui cît și pă cocoană, și le-au luat pistoalele ce au găsit. De acoloa au venit și la postelnic Cîrstea ca să-i facă asemenea, și, prinzînd dă veste au fugit. Care, după a lor urmare, îngrozindu-să satele dă la vale și fugînd lumea pă muchi și dealuri în toate părțile, mai rău decît de alte legi streine și trimițîndu-mi veste, cum este plîngere, acești jăfuiți, ca să mă scol și să merg la dînșii, la care și mergînd dinpreună cu boierii ce să mai afla aici, i-am găsit la casa postelnicului Cîrstea, căutînd să ia și de la el ce va găsi. Și cum ne-au văzut, s-au pus la meterez cu puștile întinse la noi, al cărorora ifos, dă nu profotacseam să li zicem că noi n-am venit la dînșii să ne batem cu arme, ci să-i întrebăm cu ce poruncă umblă prin satele plaiului de jăfuieste și sperie lumea, negreșit că putea să și dea în noi, cum au și tras cu pistoalele și n-au luat foc. Și așa înduplecîndu-i cu vorbe pînă am putut pune mîinile pă dînșii și legîndu-i i-am adus la vătășie. Pe care în bună pază cu toate ale lor după poruncă iată că-i trimisei aci la Buzău¹. Și ne rugăm dumneavoastră ca cu chip ce să va găsi cu cale, prin marafetu zabiților ce au, să li să dea nizam a să înfrîna de aceste rele urmări ce au. Căci cînd să va mai întîmpla vreunii dintr-înșii, răznîndu-să și umblînd cu acest fel de urmări, după spaima ce au lăcuiitorii, poate să să și înprăștieze și atunci; cum vom mai putea sluji la poruncile ce ni să trimit? Că am ajuns chiar noi dă trăim ziua și noaptea cu mare frică. Trimisei și un răvaș al lor ce scrie unii la alții cu coprinderea ce să va vedea dă către dumneavoastră, care răvaș îl scriu aceștia la alți tovarăși de ai lor și ce răspuns dau și aceia tot într-acest răvaș. Și să avem cinstit răspuns.

Și cu plecăciune sînt al dumneavoastră plecată slugă

Dincă Pălt[incanu]

Cele ce să trimise ale lor

1821 marti 19

2 puști	3 cai cu șelile lor
3 pistoale	3 sulite
1 iata[ga]n	1 steag
1 cuțit mic	

Acad. R.P.R., doc. CL/17. Orig. rom. Acest raport este însoțit de o altă scrisoare lămuritoare asupra aceleiași întîmplări, semnată de G. Codreanu și Spiros; același pach. doc. 16.

¹ Într-o scrisoare din 15 martie se relatează că au mai trecut prin același sat Beceni alți «șase volintiri» și le-au luat și niște cai (Acad. R.P.R., doc. CL/6).

Jafurile săvîrșite de ostașii eteriști, sau de alții care se dau drept ostași, au determinat pe ispravnicii de Buzău să dea poruncă vătafului plaiului Slănic să ia măsuri pentru prinderea tuturor celor ce umblă «sub chip de ostași și fac jafuri». În alt document se arată concret că în plaiul Pîrscov au apărut «cu nume de ostași» hoții Mihai și Gheorghe, slugi ale lui Vasile Tudorancea. Tot în plaiul Pîrscov, niște ostași iau carele și calabalicurile unor locuitori aflați în bejenie. Căminăreasa Catinca a fost în trei rînduri prădată și schingiuită de volintiri (Acad. R.P.R., doc. CL/15, 19, 25, 27, 50).

20 martie 1821

Proclamația lui Tudor Vladimirescu către locuitorii din București.

Către toți locuitorii din orașul Bucureștilor, parte bisericească și mirenească, boierească și negustorească, și către tot norodul.

Pricinile care m-au silit a apuca armele, sînt: pierderea privilegiurilor noastre și jafurile cele nesuferite care le pătimea frații noștri. Mai naintea intrării mele în București, cu cale am socotit să vă vestesc mai întii ca din partea norodului uitare de istov celor mai nainte lucrate; și să vă chiem pe toți ca să vă uniți cu norodul și să lucrați cu toții dinpreună obșteasca fericire, făr' de care norocire în parte nu poate fi.

Fraților! cîți n-ați lăsat să se stingă în inimele d-v. sfînta dragoste cea către patrie, aduceți-vă aminte că sînteți părți ale unui neam; și că, cîte bunătăți aveți, sînt respătiri din partea neamului către strămoșii noștrii pentru slujbele ce au făcut. Ca să fim și noi vrednici acestei cinstiri ale neamului, datorie netăgăduită avem să uităm patimele cele dobitocești și vrăjbele care ne-au defăimat atît, încît să nu mai fim vrednici a ne numi neam. Să ne unim dar cu toții, mici și mari, și ca niște frați, fii ai unia maici, să lucrăm cu toții împreună, fieștecare după destoinicia sa, cîștigarea și nașterea a doua a dreptăților noastre.

Vericarele va îndrăzni a face cea mai mică împotrivire în lucrarea acestei nașteri de al doilea, unul ca acela, fraților, să se pedepsească cumplit ca să cunoască adevărații patrioți și osîrdia celor ce voiesc a sluji patriei cu dreptate și făr' de vicleșug, cu cale am găsit a se întări legătura cea de obște pentru binele norodului și prin jurămînt, care să și trimită ca să-l iscăliți, adeverații fii ai patriei¹.

Theodor
1821, martie 20

C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 128—129.

230

[20] martie 1821

Proclamația lui Tudor Vladimirescu către locuitorii județelor, privind rostul mișcării sale și îndatoririle lor.

De la slugiul Theodor Vlădimirescu

Cătră toți lăcuiorii orașelor și satelor din sud Vilcei² din orice treaptă, adecă neamuri, postelnicei, manzil, breslași, ruptași, birnici, scutelnici, poslujnici și slujitori, și cătră toți streinii birnici dintr-acest județ.

¹ Nu a fost găsită nicăieri nici o copie a textului acestei proclamații pe care C. D. Aricescu l-a avut de la D. Ciocirdia.

² Cuvîntul « Vilcei » e scris de mină.

Iaste știută la toți cea pînă acum pornire a mea, ce cu glasul norodului celui năpăstuit am urmat și urmez, spre dobîndirea dreptăților. Am hotărît, dînd cel întii semn de bun patriot într-acest pravoslavnic pămînt rumînesc întru care am strămoșasca naștere și să ocîrmuesc pre toți cei ce au încins arme din partea a tot norodului, spre zdrobirea și încetarea a vericăruia jaf și nedreptate ce ați cercat pînă acum din pricina oblăduitorilor domni ce au stătut, carii întru desăvîrșită nemilostivire aflîndu-să, au aplecat oricîte chipuri de mijloace s-au îndeletnicit și v-au supt sîngele aducîndu-vă într-această mare dărăpănare și proastă stare întru care vă aflați. Iar cea mai de temei hotărîre a mea însoțită cu glasul norodului, iaste ca nici într-un chip să nu încetez din cererea dreptăților țării, pre care și de nu le voi vedea dobîndite printr-acele destoinice cuvinte care s-au făcut cunoscute pînă acum pã unde s-au cuvenit, vă făgăduiesc sufletește că să vor dobîndi negreșit prin vărsare de sînge împotriva vericăruia vrăjmaș să va arăta călcătoriu acestor dreptăți, de care întii voi aveți să vă bucurați. Într-această dar doritoare patrie, și voao cugetări aflîndu-mă, ne-au ajutat milostivul dumnezeu pînă acum, și nu numai acele cinci județe ot prez Olt să văd mîntuite de mîncătoriile și jafurile prădătorilor ocîrmuitori și felurimi de slujbași, ci pre unde am ajuns și am propoveduit au încetat relile jăfuitorilor. Așadar ajungînd și aici în politia Bucureștilor, care iaste scaunul oblăduirii norodului, și găsiind mulți patrioți boieri întru asemenea bune cugetări cu ale norodului asemăanate, am hotărît, ca un voitriu de dreptate, să cunosc vremelnica stăpînire a țării, supuindu-să toți cei ce au încins arme de izbăvire la legile și pămînteneștile obiceiuri ce li să vor arăta de cătră stăpînire prin mine și le voi cunoaște că sînt întru adevăr foloșitoare patriei și de mare trebuință obștii norodului, căci fără de a cunoaște cinevași o stăpînire, nu numai firește nu iaste prin puțință, ci poci zice și de mare vătămare la împlinirea trebuințelor ce va avea această izbăvitoare lucrare.

Vă vestesc dar tuturor, fraților pămînteni, că și cuviința și trebuința vă îndatorează să cunoașteți o stăpînire, care stăpînire avîndu-ș vlăstările sale întinse prin laturile țării, să închipuiește și într-acele județ prin dumncalor ispravnicii ce să orînduiesc de aici, la carii cîți sînt lăcuiitori într-acele județ trebuie să să supue și să-și săvîrșască poruncile ce le vor da cînd vor fi asemăanate celor întru obșteasca știință datorii și ajutătoare trebuințelor ce cer oștirile ce sînt gata a să rczboi spre dobîndirea dreptăților obștii norodului. Și așa înțelegînd cu toții duhul aceștii izbăvitoare lucrări, cîți sînteți vrednici de a purta arme împotriva vrăjmașului dreptăților țării, veniți la mine să vă cercetez starea vitejici voastre. și de voi găsi-o asemăanată cu ceia ce să cuvine să fie întru asemenea lucrare, numaidecît să vă primesc și să vă povățuiesc datoriile ce aveți să săvîrșiți, cunoscînd însă și aceasta, că aveți să slujiți ca niște ostași numai pentru dobîndirea dreptăților voastre, iar nu pentru vreo folosire de bani, căci și eu și toți cei ce s-au înfrățit cu mine,

slujim, nu cu cuget de dobândire de bani, ci porniți de rîvna binelui ce așteptăm și pentru noi și pentru copiii noștri. Iar cîți nu sînteți născuți pentru această meserie, împliniți-vă datoriile cu toată supunerea ce să cuvine să dați către dumnealor boierii ispravnicii ai județului, adecă voi: mazililor, brășașilor și cumpaniștilor i streinilor, răfuiți-vă rămășițele ce aveți a următoarei tetraminii de ianuarie. Asemenea și voi birnicilor, istoviți rămășițele dăjdiilor ce sînt scoase pînă acum prin poruncile stăpînirii, adecă asemin vistierii de februarie și martie po tl. optsprezece de lude ai diminii lefilor tot pã aceste doao luni po tl. doisprezece și jumătate de liude, și banii orînduiei mezilhanelii de primăvară po tl. șaptesprezece și jumătate de lude. Și cu toți, din orice treaptă și orînduială, slujiți izbăvitoarelor oștiri ale țării care după cum să vor rîndui în dări și în tranșporturi de trebuincioase zaherele, și fiți încredințați că mai la urmă veți înțelege și rodurile fericirii voastre. Cîți însă de supt aceste răspunderi vă aflați astăzi ostași supuși armelor izbăvirii, să știți că sînteți cu totul apărați și privelegheați, și voi sătenilor cu unii ca aceștia aveți să vă scădeți din lude cu analogon cislelor lor, precum și stăpînirea țării poruncește pentru aceasta prin vistierie către dumnealor ispravnicii județelor și asemenea să va păzi această orînduială și pentru cîți alți ostași să vor mai aduna du prin sate și de acum înainte prin știința mea și a orînduiților miei. Iar după ce veți istovi toate aceste puține rămășițuri prin zapcii plășilor la dumnealor ispravnicii județului, după cum urmează obiceiul, ca să istovească și dumnealor cu vistieria țării, iarăși spre întîmpinarea trebuincioaselor ale izbăvirii, să știți fără îndoială că mare ușurință are să vi să facă, nu numai întru răspunderea dăjdiilor, ci și întru toate celelalte dări și orînduiei, cum și jefuirile vor lipsi cu totul și veți înțelege înșivă scăparea robiei întru care v-ați aflat pînă acum. Urmați dar întru toate aceștii propovediri ce într-adins vi s-au trimis, ca să să cetească într-azul tuturor și în vileag de obște, și fiți încredințați că niciodinioară nu veți rămînea fără dobîndirea dreptăților voastre.

Theodor

1821 martie ¹

Acad. R.P.R., ms. rom. 4075, f. 4—5 (foaie volantă). Copii pentru jud. Slam Rîmnic, Buzău, Prahova, Acad. R.P.R., doc. CLXV/22, doc. CL/30, ms. rom. 878, f. 164—165 și ms. rom. 3256, f. 42 v — 44. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 129 — 131; N. Iorga, *Izvoare cont.*, p. 263 — 265 și p. 383—385; în *Revista istorică romînă*, XIII₂, p. 34 — 36; trad. grec. cont. publicată de I. Filimon, *Δοκίμιον...*, II, p. 299—301.

¹ Copiile publicate de C. D. Aricescu și N. Iorga poartă data de 20 martie.

20 martie 1821

Tudor Vladimirescu face cunoscut că cei ce doresc binele obștesc trebuie să iscălească «încredințarea cea sufletească».

Cu plecăciune sărut cinstită mâna dumitali¹.

Priimind cinstit pitacu dumitali, împreună cu nota și vestirea ce face excelenția sa ghinărar consolu Pinis, am înțeles toate cele coprinzătoare. Care vestire ce face, și de să va publicarisi și de nu, pe mine nu mă supără. Iar din partea mea trimisei dumitali alta, care crez că va fi după plăcerea dumneavoastră, alăturată și cu încredințarea care este de trebuință sufletește a o face toți oroșani, mari și mici. Ci de aveți d-v. scopos a urma binelui obștesc, mă rog să binevoiești a pune ca să să citească în grab întru auzu tutulor și pînă în seară negreșit să să aleagă cei buni din cei răi, adică cei ce vor voi binile obștesc să iscălească încredințarea cea sufletească, iar cine nu, slobod este ca să să tragă în lături.

Miine dimineață, trăgînd, voi ca să mă așaz și eu acoloa în București cu o sumă de oameni, pentru care să fie știut dumitali.

Și cu multă plecăciune sînt al dumitali prea plecată slugă

Theodor

1821, martie 20

E. Virtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 77—79.

Carantina Sculeni, 20 martie 1821

Boierii moldoveni arată lui Capodistria că au fost siliți să-și părăsească țara din cauza trădării domnitorului Mihail Suțu și propun să se instituie un comitet format din boierii cei mai de vază care să preia cîrmuirea Moldovei.

A Son Excellence Monsieur le Comte de Capodistria, Conseiller privé de Sa Majesté L'Empereur de toutes les Russies, Son Secrétaire d'Etat, Chevalier de plusieurs ordres, etc. etc.

Monsieur le Comte,

Nous n'aurions pas osé détourner un seul instant les précieux moments qu'occupent les fonctions importantes de Votre Excellence, pour lui exposer succinctement une partie au moins de nos malheurs, si des besoins urgents et le sort de notre patrie ne nous eussent imposé le devoir de la prier, pour

¹ Este vorba, potrivit constatărilor lui E. Virtosu, de Al. Filipescu-Vulpe.

qu'elle veuille bien soumettre à Sa Majesté notre déplorable état. C'est dans cette intention, que la Moldavie se réfugie sous les auspices de Votre Excellence, aux pieds du trône Impérial qui est l'unique asile que l'arbitre suprême des destinées des nations lui désigne.

Les événements amenés par l'arrivée d'une association, qui le 22 février, s'est déclarée libératrice de la Grèce, ne pouvaient nullement nous faire dévier de la voie tracés par nos devoirs. Cette cause fut envisagée comme étrangère à notre existence politique.

Les liens indissolubles par lesquels nous sommes attachés à notre patrie nous eussent retenus, après même le départ du Consul de Sa Majesté à Yassy ; ce départ eut lieu à la suite de la protestation qu'il ne donna que le 19 mars, 25 jours après la déclaration précitée, et par laquelle il rompit toute relation avec l'Hospodar, si celui-ci ne se fut obstiné à garder les rênes du gouvernement de notre pays, tandis qu'il agissait contre l'autorité qui les lui avait confiées. La fuite de ses employés et de ses parents de Constantinople ne permit plus de douter qu'il avait publiquement déclaré son opinion.

Surtout lorsque nous vîmes qu'il profitait d'une autorité abusive pour inciter les habitants de la Principauté à l'esprit contagieux de l'insurrection, afin de les enrôler, et que son influence destructive priverait les champs des bras qui les cultivaient, et précipiterait notre patrie dans un abîme de misère, nous fûmes obligés de quitter nos foyers pour nous réfugier en Bessarabie. Sans cette mesure nous eussions été obligés de nous immiscer dans l'administration d'un gouvernement regardé comme abusif et de devenir peut-être responsables de toutes les conséquences, qui peuvent en résulter relativement à notre pays.

L'aspect sombre que l'état actuel des événements répand sur la Principauté, le souvenir récent des abus que l'Hospodar introduisit dans les différentes branches de l'administration, lors même que la présence du Consul de Sa Majesté aurait pu réprimer ses dispositions, ne nous permirent plus de nous arrêter sous un système administratif, qui à l'égard de la Moldavie, est en raison inverse de l'ordre naturel des institutions sociales et politiques.

Un gouvernement provisoire organisé par un Comité qui eût été composé des principaux boyards avec son Eminence le Métropolitain aurait inspiré la confiance à tous les habitants, et prévenu ces conséquences fâcheuses.

Guidés par ces graves considérations, et mus par les sentiments d'une reconnaissance profonde, que nous a inspirée la bonté paternelle de Sa Majesté, nous plaçons notre religion, notre existence, nos propriétés sous la puissante égide du plus puissant Monarque.

Si les plaies, dont la Moldavie saigne, vont être guéries, comme nous l'espérons, par la main puissante qui dirige les destinées de tant de peuples, le peuple Moldave ne saura plus mettre de bornes à sa reconnaissance, laquelle sera encore plus animée de la part de ceux, qui par l'importance de leur posi-

tion, et les divers rapports de leur existence politique devront leur bonheur au Grand Monarque, dont ils admirent les vertus.

Ces vœux unanimes de tous les Moldave seraient transmis à Votre Excellence revêtus de nombreuses signatures, si les événements présents n'eussent dispersé les principaux boyards sur différents points.

Veillez bien agréer, Monsieur le Comte, le respectueux hommage de la plus haute considération, avec laquelle,

Nous avons l'honneur d'être de Votre Excellence,

Les très humbles et très obéissants
serviteurs,

De la quarantaine de Scouléni,

le 20 Mars 1821

§

Hurmuzaki, Supl. I₄, p. 1—2.

233

21 martie 1821

Căimăcămia aduce la cunoștința serdarului Marin Butculescu, ispravnic de Teleorman, măsurile luate pentru stăvilirea jafurilor.

Către serdarul Marin Butculescu, ispravnic ot Teleorman.

Noi caimacamia Țărei Românești am primit scrisoarea d-tale și s-au văzut cele scrise pentru spaima ce ați luat văzînd că ostașii cei nădăjduiți paznici ai țării s-au împrăștiat dupe jafuri, jefuind pe oamenii dupe la moșii și pe orice drumaș călător întilnind, despuind, bătînd și pe zapcii plășilor județului și luîndu-le banii vistieriei de asupra-le. Pentru unile ca aceasta s-au chemat agalele oștirilor ce s-au orînduit spre paza țării și li s-a poruncit ca îndată să trimită dupe acești făcători de rele ostași, ca să-i prinză și să-i supuie spre despăgubirea celor ce să vor fi hrăpit de către ei¹, făcîndu-le și cuvincioasa pedeapsă spre pilda și altora ce vor fi cugetînd să facă asemenea lor urmări.

¹ Tudor Vladimirescu a luat și el măsuri pentru stăvilirea jafurilor. Astfel, dintr-un act de judecată din 1825 se arată că învinutul, postelnicul Ioan Scrădeanu: «într-acea vreme, fiind cea mai rea furie a apostasii, au fost țăzînd ascuns de frica apostatilor la o rudenie a sa ot Broșteni, neîndrăznînd a să arăta cu nici o carte a lui Theodor Vladimirescu ce prin mijlocire o scoase de la dînsul ca să se despăgubească de multe jafuri ce i s-au făcut, uitînd toate pe lîngă viața sa. Iar în cea din urmă, dovedindu-se apostat și acolea și mai cerîndu-i mijloc de scăpare au venit însuși aici la Tirgu Jiului cu acea scrisoare ca să-și apere viața din primejdie. Care scrisoare să văzu de la leat 1821 martie, și coprinzătoare de către dumnealui trei logofăt Vasile Mongescu, ispravnicul ce se afla acolo [la] acest județ să să facă despăgubire de toate jafurile ori cu ce mijloc... » (Arh. St. Buc. Condica isprăvnicatului Gorj, 1310, f. 126 v 127 v).

Să fiți dar bine încredințați că se va da cuvinciosul nizam și se va potoli toate aceste urmări ale unora ca acestora.

Al Ungrovlahiei mitropolit Dionisie, Gr. Filipescu, Gr. Băleanu, Const. Samurcaș, Alexandru Filipescu Vulpe.

1821 martie 21

Arhivele Olteniei, IX (1930), p. 208.

234

21 martie 1821

Tudor cere marelui vistier să se închidă prăvăliile și hanurile și să i se pregătească anumite conace, deoarece intră în București.

Cu plecăciune sărut cinstită mâna dumitali.

Mă rog dumitali pentru aceste de mai jos să fiie silință a să săvârși cu un ceas mai întâi; adică mai întâiu să să puie a striga prin taval ca astăzi toate prăvăliile i porțile și hanurile să fiie închise pînă la opt ceasuri din zi, și al doilea: la iceste de mai jos însemnate conace, de să va fi aflind oștiri de ale d-v., să să poruncească a să lăsa slobode, mutîndu-să în alte părți, căci sînt de trebuință pentru oameni miei a șădea. Dar aceasta să să săvârșască pînă la dooă din zi negreșit.

Și cu multă plecăciune sîut al dumitali prea plecată slugă

Theodor.

Martie 21

Sf. Mitropoliie, Sf. Spiridon, Radu-Vodă, casile răposatului Manuc Bei, Cișmeaoa lui Filaret, casile dumneaei cocoanii Joiții Brîncoveanca, casile sărdarului Marcu ce sînt în capu podului Beilic, casile dumneaei cocoanii Elenchi Crățuleasca și ale Fălcoencii.

E. Virtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 79—80.

235

București, 22 martie 1821

Notă informativă despre intrarea lui Tudor Vladimirescu în București, trimisă autorităților militare ruse din Basarabia.

K № 51—A

Букарест, 22 Марта 1821

Теодор Владимиреско, предводительствующий возставшим в Малой Валахии народом, наконец прибыл в Букарест. Избрав для себя сначала монастырь Котрочены, в предместьи города находящийся, потом, 21 числа объявил, что он желает войти в Митрополию, внутри города состоящую, чтобы тамо могли собираться и бояре и все другия сословия, для совещаний касательно устройства участи народной. Бимбаши Савва, командующий

391

арнаутами в городе находившимися, обнаружив на то свое сопротивление, и сняв во многих улицах мосты, старался не впустить Владимиреско в город. Однако сей последний, оставя противу главных улиц некоторые только отряды народного вооружения, другим велел вступить в город малыми улицами и бимбаши Савва, увидя сие распоряжение, ушел с своими арнаутами в митрополию и заперся в оной, вместе с самим Митрополитом. Между тем, все лавки и дома в городе были так же заперты; вооруженный народ, вместе с Теодором Владимиреско стремился к Митрополии, в предположении, что она будет наконец им отворена. Но арнауты положили решительно воспротивляться и Владимиреско удостоверившись в сем, занял для собственной своей квартиры дом вдовы Зоицы [Бра]нкованци, противу самой Митрополии находящийся; вооруженные же его расположились по разным домам и местам вокруг Митрополии, стараясь не впускать ника[кого] туда продовольствия.

Несогласие сие между арнаутами и Теодором Владимиреско без сомнения будет решено прибытием князя Ипсиланти, марширующего с намеренными им в Молдавии для освобождения Гре[ции] волонтерами. До сего времени первый [же]лает противустоять последнему, об[ъ]являя что он нейдет противу султа[на], своего законного Государя, но жалуется на внутренния злоупотребления Правительства Валлахского, и требует только искоренения оных. Теперь же без сомнения должен будет переменить свои мысли и присоединиться к князю Ипсиланти, тем более что отнюдь не может быть уверенным и в том что бы турки, в разных местах за Дунаем, деятельно вооружающиеся, взяли его сторону.

В прошедшую ночь частая и непрерывная стрельба, производимая веселившимися вооруженными, по всему Букаресту беспокоила до безконечности городских жителей; многие из них воображая, что начался уже всеобщий грабеж, искали убежище в разных местах и даже в церквах.

Прокламация изданная Теодором Владимиреско 17-го числа Марта при сем в переводе прилагается.

La №
51-A

București, 22 martie 1821

Tudor Vladimirescu, care conduce poporul răsculat din Oltenia, a sosit în sfârșit la București. Mai întâi și-a ales mănăstirea Cotroceni, situată în suburbia orașului, apoi la data de 21 a anunțat că dorește să intre în mitropolie, situată în oraș, ca să se poată aduna acolo și boierii și toate celelalte stări pentru consfătuiri, spre a pune la cale soarta poporului. Bimbașa Sava, comandantul arnăuților din București, și-a manifestat împotrivirea la această dorință și ridicând podurile de pe multe străzi a căutat să nu lase pe Vladimirescu să intre în oraș. Acesta însă, lăsând în fața străzilor principale numai câteva detașamente înarmate ale adunării norodului, a poruncit celorlalte să intre în oraș prin străzile mici. Bimbașa Sava, văzînd această dispoziție, s-a dus

cu arnăuții săi la mitropolie și s-a închis în ea, împreună cu mitropolitul însuși. Între timp, toate prăvăliile și casele din oraș s-au închis și ele. Poporul înarmat, împreună cu Tudor Vladimirescu, s-a grăbit spre mitropolie, în speranța că aceasta li se va deschide în cele din urmă. Arnăuții însă au hotărât să se împotrivescă cu hotărîre și Vladimirescu, convingîndu-se de aceasta, a ocupat, pentru locuința sa proprie, casa văduvei Zoița Brîncoveanu, situată chiar în fața mitropoliei, iar [oamenii] săi înarmați s-au așezat prin diferite case și locuri din jurul mitropoliei, căutînd să nu lase să treacă în ea nici un fel de provizii.

Această neînțelegere între arnăuți și Tudor Vladimirescu se va rezolva, fără îndoială, odată cu sosirea prințului Ipsilanti, care vine în marș forțat cu voluntarii, recrutați de el în Moldova pentru eliberarea Greciei. Pînă atunci, primul [Vladimirescu] dorește să reziste ultimului [Ipsilanti], anunțînd că el nu merge contra sultanului, suveranul său legal, ci se plînge de abuzurile interne ale cîrmuirii din Țara Romînească și cere numai dezrădăcinarea acestora. Acum însă va trebui, fără îndoială, să-și schimbe gîndurile și să se alătore prințului Ipsilanti, cu atît mai mult că el nu poate fi de loc încredințat că turcii, care se înarmează activ în diferite locuri de peste Dunăre, vor fi de partea lui.

Noaptea trecută, desele și neîncetatele focuri de armă, trase de [oamenii] înarmați care petreceau prin întreg Bucureștii au alarmat foarte rău populația din oraș¹; mulți dintre locuitori, închipuindu-și că a început jaful general, și-au căutat adăpost în diferite locuri și chiar în biserici.

Alături la aceasta, în traducere, proclamația publicată de Tudor Vladimirescu la 17 martie.

Arhiva Centrală Istorică Militară de Stat U.R.S.S., Moscova, fond. 182, pachet. 6, dos. 18, partea I, f. 813—815. Orig. rus.

236

22 martie 1821

Lambru Pleșcoianu comunică isprăvniciei de Buzău că locuitorii din satul Băligoși au fugit, iar alte sate din vecinătatea raialei Brăila se pregătesc să fugă de frica turcilor.

Cu multă plecăciune mă închin dumneavoastră.

Nu lipsii și cu al doilea scrisoare² a înștiința dumneavoastră că tot în strejirea satului Rușățul aflîndu-mă, am trimis de am adus și pă căpitan

¹ Peste două zile, în oraș a fost strigată porunca să nu se ma tragă cu arme de foc (Hurmuzaki, XX, p. 587).

² Prima scrisoare, expediată la 12 martie, se referă la situația din partea Brăilei și la spaima locuitorilor (Acad. R.P.R., doc. CL/3). Același înștiințează, la 29 martie, că au fugit toți locuitorii de teama turcilor (tot acolo, doc. 37).

Manea. Dar ce folos, că mai mult decît pă sluga sa nu avuse, spuindu-mi că l-au lăsat toți poterașii și au fugit. Căci tot satul Strîmbul s-au ridicat și au ajuns cu băjănia și prin alte sate. După arătarea ce le-au fost spus un ginere al lui Rad[u] Baltă ot satul Vizireni, că au văzut trei turci și un arap mîncînd în satul Băligoșai, care ci, după ce au mîncat, au văzut repezind caii, și întîmplîndu-să și vreo trei flăcăi călări înaintea lor, s-au luat după dînșii. Dar după cercetarea ce am făcut noi, băjăniilor ot Băligoși, pă care i-am oprit la satul Juguréni, aflarăm că nu le-au făcut nimic; dar, cu toate acestea satul Ulmul s-au ridicat cu băjăniile și au venit iarăși pînă în satul Juguréni, pă care văzîndu-i și satul Rușătu și Juguréni, stau și ei cînd de cînd să plece. Și credem că la noapte fug și nu-i mai putem ținea, neavînd nici oameni de a le sta împotriva. Și din pricina aceasta toate satele du prin plasă și de-n din sus, luînd veste, toți lăcuiorii stau pă picior, cu toate că eu nu am încetat dîndu-le tuturor de știre că nu este nimic. Și sînt halturi de să așteaptă să vază pă acele două sate, Rușățul și Juguréni, ridicate, și să ridică și ei.

Boierilor! Pă rumîni nu-i mai putem ținea, nici treabă a face cu dînșii, îndîrjîndu-să de la mic și până la mare, zicîndu-ne cu un cuvînt că nu ne mai dă ascultare, că noi vrem să-i ținem până îi va robi. Arătându-le și cinstitele dumneavoastră porunci ca să pornească și rămășița orzului și a grîului ce mai sînt datori pentru conacu trecătorilor mosafiri, aflîndu-să și mumbașîr logofătul Ion fată, nu i-am putut nici într-un chip îndupleca¹.

Și cu plecăciune sînt al dumneavoastră plecat și slugă

Lambru Plășcoianu

1821, marti 22

Întru cinstită mîna dumnealor boierilor ispravnici ai acestui județ Buzău, cu cinste și multă plecăciune.

Acad. R.P.R., doc. CL/20. Orig. rom.

¹ Există numeroase rapoarte ale vătăfilor de plaiuri și ale altor slujbași de pe teren, trimise ispravnicilor de Buzău, între 5 martie—3 mai, conținînd informații despre diferite întîmplări de mai mică importanță din vremea turburărilor. Dintre ele, oarecare interes prezintă informațiile despre mișcările lui Ipsilanti și ale turcilor, precum și acelea privind măsurile luate pentru întoarcerea locuitorilor bejănăriți (tot acolo, doc. 21, 22, 24, 25, 26, 28, 31—34, 42—44, 47, 49, 51—55, 57, 62, 64, 66).

În martie, satul Vizireni «s-a spart», iar locuitorii din satele Movila Oii și Strîmbul sînt gata să se risipească în toate părțile. Cei din Strîmbul nu vor să dea «grîu, orz și altele ce să cer ca să să trîmită la Buzău spre întîmpinarea oștirilor; cu tot s-au arătat cu împotrîvire, zicînd că bejenia lor este în car, după cum este adevărat... și nu să supun la nimică că ei o să să ducă în raia» (Acad. R.P.R., doc. CL/5 și 7).

Din porunca vistierului Al. Filipescu-Vulpe către ispravnicul de Buzău se vede că bejenia locuitorilor din acest județ a luat proporții mari în luna martie (același pach., doc. 9).

În aprilie se aflau fugite toate satele dintr-o plasă a jud. Buzău, cu excepția satului Cremenea (Acad. R.P.R. doc. CXLIX/210). În acest sat veniseră la 20 martie oamenii căpitanului Ghiță care se afla în partea locului pentru strîngerea de volintiri. Unul dintre aceștia a tras cu arma în locuitori și în niște mocani, dar a fost prins și dezarmat (Acad. R.P.R.,

*Jurământul boierilor față de Tudor Vladimirescu.**Cartea de adevărire ce s-au dat slugerului Theodor.*

În numele prea sfintei și nedespărțitei troițe unuia adevăratului dumnezeu. Încredințăm cei mai jos iscăliți cu acest înscris al nostru cum că am cunoscut că pornirea d-lui slugerului Theodor Vladimirescu nu este rea și vătă-mătoare, nici în parte fieșcăruia, nici patriei, ci folositoare și izbăvitoare și norodului spre ușurință. Pentru care și ca pe un de binele țării voitor și de trebuința obștei norodului l-au, primit toată politia Bucureștilor cu drag și brațe deschise. Drept aceea și ne jurăm din parte ne, sub aceste iscălituri, pe numele marelui și unuia adevăratului dumnezeu, că niciodată nu vom cugeta împotriva vieței și a cinstei d-lui și ne vom uni întru toate bunele cuge-tări cîte se vor chibzui între dumnealui și toți cei uniți cu dumnealui printr-aceste iscălituri și se vor dovedi întru adevăr că vor privi fără nici o părtinire la folosul, nebîntuirea pacinică și de cinstita petrecere al acestui norod al

doc. CL/18). Mulți bejenari se îngrămădesc în plaiul Slănic, unde li se trimite pitac pentru a se întoarce în satele și în orașele lor (Acad. R.P.R., doc. CL/19). Alte sate «văzînd pornirea băjeniiilor ce vin necurmte în plai, să îngrijorează și ei...» și nu se supun cînd li se cer care pentru transporturi (Acad. R.P.R., doc. CL/54). Spre sfîrșitul lunii aprilie, auzind că apar turcii, s-au bejenit locuitorii din satele Găvănești, Cilibia și altele. «Băjării vin nerupte dă la câmp, pã toate drumurile care le-am văzut pãnã acuși și tot dă rãu spun». În aceeași scri-soare se mai spune că «grecii d-aceia volintiri n-au mai trecut dă loc dãn luna paștilor, dă cînd au trecut cei mulți călăreți ce mergea la Tîrgoviște» (același pachet, doc. 60).

Despre bejenia în masă a locuitorilor din Țara Romîneasă și Moldova, în cursul anului 1821, se găsesc numeroase informații.

În luna februarie, numeroși băjenari se află la mănăstirea Argeș (Acad. R.P.R., Corespon-dența Hagii Pop, pach. 142, doc 4).

Într-o scrisoare din mai 1821, St. Tzervenvodalis scrie lui Hagii Pop că în Țara Ro-mîneasă oamenii fug «neîncetat... nu numai de la orașe ci și de la sate. Se spune că același lucru se întimplă și în Moldova» (Acad. R.P.R., Corespondeența Hagii Pop, mapa 136, pach. IX, doc. grecești). Locuitorii din Tîrgoviște se află băjenăriți la m-rea Vîforita și în pădurea Gorgotei (Acad. R.P.R., ms. rom. 605, f. 48).

Încă din aprilie, adresîndu-se țarului Rusiei, boierii Țării Romînești arătau, printre altele, că «sate întregi s-au împrăștiat» (Acad. R.P.R., ms. grec. 1220, f. 40 v — 42).

În Moldova, mitropolitul Veniamin îndeamnă pe locuitorii satului Scobilțeni să se liniș-tească și să-și caute «de plug și de hrana pămîntului fără cea mai puțină frică despre cevași». Cartea urma să se citească «la toate satele de prin prejur... spre liniștirea tuturor de obște...» (Acad. R.P.R., pach. MXLI (fost ms. rom. 1115), f. 265).

În luna august numărul băjenarilor era atît de mare în Țara Romîneasă încît boierii cer mitropoliei, agiei și spătăriei să ia măsuri pentru readucerea bejenarilor la casele și înde-letnicirile lor (V. A. Ureclia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 138—139).

În 1823, se mai aflau încă destui locuitori risipiți. Într-o «Întocmire ce s-au legiuit...» se dau dispoziții ca «zapcii pămînteni să ia zapise supt iscăliturile lor cu coprindere că vor avea îngrijire și priveghere pentru întemeierea satelor și pentru cei împrăștiati din pricina trecutei rãzvîrtiri a-i aduce la lăcașurile lor» (Arh. St. Craiova, ms. 33, f. 2).

Valahiei, patriei noastre. Iar când vom urma împotriva și purtându-ne cu vicleșug împotriva obștescului folos și cele mai sus făgăduite vom călca vreuna din tr-însele, atunci ca niște netemători de Dumnezeu și vrășmași patriei noastre și binelui obștesc, nu numai înaintea înfricoșatei judecăți să avem piriș pe Dumnezeu și să fim lipsiți de bunătățile cerești, ci și aici, judecându-ne de către toți cei înfrățiți la această sfântă legătură, și dovedindu-ne prin destoinice arătări învinovațiți, să ne pedepsim după hotărîrea pravilelor. Și spre încredințare am iscălit înșine cu mâinile noastre.

1821 martie 23

Al Ungrovlahiei Dionisie, Gherasie Buzău, Ilarion Argeș, Istrate Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Gheorghe Slătineanu, Nicolae Goleșcu, Potache Știrbei, Ioan Știrbei, Scarlat Grădișteanu, Grigorie Rali, Alexandru Filipescu, Nicolae Filipescu, Alexandru Nenculescu, Alexandru Vilara, Nicolae Văcărescu, Mihalache Cornescu, Constantin Goleșcu, Dimitrie Filipescu, Costandin Crețulescu, Iordache Știrbei, Dionisie Fotino serdar, Andonie Papazolu, Iordache Știrbei, Ștefan Bujoreanu, Ioan Fălcoianu, Ioan Cătuneanu, Răducanu serdar, Manolache Nănoveanu, Alexandru sluger, Mihai pitar, Constantin Bujoreanu, Preda Săulescu, Gheorghie Lehliu, Ioan Ninciară, Ștefan Orășanu, Ioan Jianu, Alecu serdar, Costandin Borănescu, Patincă Velcea, Costandin biv vâtaf Izbașa, Costandin Grec[eanu], Costandin sluger, Alecu sluger, Alexandru Andronescu, Nicolae Cataca, Ioan stolnic, Bănică Bălăceanu, Ioan pitaru, Constantin Andronescu, Hristodor serdar, Teodor Săvescu sluger, Ioan Lăceanu, Nica serdar, Gheorghe Tufeanu, Matei Greceanu medelnicer¹.

Arh. St. Buc., Condica domnească 93, f. 197. Copie cont. la Acad. R.P.R., ms. rom. 323, f. 243—244 și într-o colecție particulară. Facsimil la Institutul de istorie al Acad. R.P.R. Publicat după Condica domnească de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 132—133 și de V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII p. 70.

238

23 martie 1821

Jurământul lui Tudor Vladimirescu, la venirea sa în București, față de boieri.

Jurământul lui Theodor

În numele prea sfintei și nedespărțitei troiți, unuia adevărat Dumnezeu! Ajungînd și într-această politică a Bucureștilor, cu o parte din ostașii țării, ce au încins arme spre izbăvirea răutăților — ce au cercat toți lăcuiitorii aceștii țări, din pricina oblăduirii domnilor ce au stăpînit pînă acum, — și unindu-mă,

¹ Pe copia, al cărei facsimil se găsește la Institutul de istorie, scrisă pe aceeași coală cu imputernicirea dată din partea boierilor la 15 ianuarie, au fost transcrise numai 34 semnături, cu mențiunea: « și alți mulți pînă la număr de 77 obraze ».

între bune cugetări, cu toți cei ce au cunoscut întreg adevăr că voiesc binele și folosul patriei, luând desăvârșite încredințări prin înscris și strașnic jurământ pe numele atotputernicului dumnezeu, spre adevărarea și temeinica încredințare a vericărui patriot, mă leg și eu din parte-mi cu glasul obștii norodului, printr-acest înscris al meu, și mă jur pe numele marelui dumnezeu, întâi: că nici odinioară nu voi cugeta, nici de față, nici prin chip de viclenie, asupra vieții și a cinstei cuivaș din patriei mei, sau asupra hrăpirei averii sale; și, al doilea, că de astăzi înainte, cunoscând vremelnica stăpînire a țării, voi cere toate trebuințoasele oștirilor a se împlini prin poruncile aceștii stăpîniri. Voi chibzui și voi pune în lucrare orice nizam, spre încetarea pagubelor și a răutăților ce au cercat drumetii și alții din partea ostașilor furii, și voi îndupleca pe tot norodul din cîte șaptesprezece județe, prin oricîte mijloace și cu oricare îndelnicire voi avea, a da toată supunerea și ascultarea la stăpînirea țării, întreg toate îngrijitoarele trebuințe, pe cît să va putea, cînd însă și această stăpînire va avea îngrijire pentru dînsul, a-l feri de orice jaf și nedreptate. Iar cîtră aceasta, unindu-mă cu toți cei înfrății la bunele cugetări, ce întreg toți să vor chibzui spre binele, folosul, nebîntuirea pacinicii și liniștitei petreceri a patriei, voi fi silitor și săvîrșitor din parte-mi spre orice bună pornire, cum și în vreme de trebuință voi fi gata a mă război, prin armele ostașilor ce otcîrmuiesc, împotriva vrăjmașului ce se va arăta împotrivor dreptăților țării, unindu-mă și la aceasta cu glasul și voința celor înfrății la această sfîntă legătură.

Iar cînd voi urma împotriva și prin vreun chip de meșteșug voi călca vreuna dintr-aceste legături, ce mai sus prin jurământ încredințez, atunci nu numai pre puternicul dumnezeu să-l am pîriș, neînvrîdnindu-mă cereștilor sale răsplătiri, ci aicea să fiu judecat de către toți cei înfrății și adevărindu-mă, prin bune dovezi, învinovățit, să mă pedepsesc după hotărîrea pravilelor.

Drept aceea, săvîrșind jurămîntul întreg toate cîte mai sus s-au pomenit, dau această iscălitură a mea spre încredințare celor ce mi-au dat înscris asemenea încredințare și tuturor bunurilor mei patrioi.

Theodor
1821 martie 23.

Acad. R.P.R., ms. rom. 322, f. 144 v—145. Copie rom. Publicat de E. Virtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 81—83. O altă copie, la Institutul de istoric a partidului, fond C. D. Aricescu, doc. 2.

239

23 martie 1821

Știri cu privire la pregătirea conacelor pentru venirea lui Ipsilanti în București.

Cu dorită dragoste,

Mai întâi cercetez fericirea sănătății dumitali, întregă aflînd-o, mult să mă bucur, și că di[n] mila lui dumnezeu ne aflăm sănătoși. Eu aș fi venit

397

de atunci, de cînd au venit caii, dar frica ostașilor nu mă lasă să mă mișc, că aici sîntem încunjurați de ostași și pe cine găsește nu-l mai lasă. Caii și armele i le ia îndată, dar și bani de va avea, iar nu-l lasă. În București, ce de mai foc! Pă pod îi dezbracă! Au venit și Tudor în București. Prențul Ipsilant să află la Ploiești. Acum i-au gătit conacile pă drumu Bucureștilor, trei conace pînă în București. În scurt, să vorbește că pînă duminică merge în București. Și așa, socotesc că după ce va trece în București și toți ostașii trebuie să meargă în București și să rămîie drumurile mai curate, și așa nădăjduiesc să viu și eu. Îmi este și dă cai, că n-avem alții, dar te lasă în drum după cum au făcut la mulți

Hristodor Neculescu

1821 mart. 23

[Adresa:]

Cinstit mie prea iubită soție dumneaei păharniceasa Elenco Neculească, cu dorită dragoste. La Rîmneș.

Acad. R.P.R., doc. CL/23. Orig. rom., scrisoarea cu pecete în ceară roșie avînd inițialele H. N., timbrată cu o coroană purtînd anul 1812.

240

Viena, 23 martie 1821

Z[imen] comunică lui Stan că s-a ridicat cursul galbenilor.

Chir Stane cu frățească dragoste te sărut.

.....
Ziceam că după vremurile de astăzi, socotesc că ar fi bine să ne strîngem cu treburile, căci și de la Iași ne scriu, de la 9 martie, că s-ar fi sculat vodă, zurba, și au omorît pe toți turcii.

.....
Aș socoti, cît vom putea să ne strîngem, căci vremurile din zi în zi să fac mai strașnice.

Arătăm și pentru #¹ că după semne o să să caute mult. Deci, ziceam că găsind, să-mi tragi poliți și să-mi trimiți # și că întîmplîndu-să o necăutare, îi poci pune la bancă și să iau bani plătînd eu dobîndă cîte 3% pă an, și cînd îmi vor trebui, îi iau iar înapoi.

.....
Am socotit cu cale ca să fac dumitale arătare prin ștafetă, despre cele următoare de astăzi: # de ieri, că erau 3¹/₂ a 4%₀, s-au făcut 6 a 6¹/₂ %₀, și nu sînt. Deci, vei ști că eu am gata să-ți trimiț o sumă de 20^{ri} sau ZZ^{ng} 2. Iar dum-

¹ Adică galbeni.

² Adică Zwanzigleri, monedă austriacă de 20 creițari.

ncata timite-mi prin delejanț sau alt ocazion sigur cîți galbeni vei putea, neconținut, și tragem în 20^{ti} sau ZZ^{ne} costul lor cu prilej, că eu cum am arătat, și la o scădere a monedelor, îi pui la bancă și iau banii. Pentru această pricină am socotit să cheltuiesc f. 42, 20^{ti} pă stafetă și să te înștiințez că numai rsm [?] # să faci, iar îi scoatem. Semnele sînt că o să rămîie galbenii căutați. Astăzi s-au vîndut și țiduli de miinzamt pe 10 april a 6^{1/2}% și după semne, toate monedele în argint o să să suie. Taleri cu 1% căutați! Eu d-aici, hotărît, polițe în # nu-ți trag, pînă nu-mi vei scrie de ai o ușurare, și de-i poți căpăta, și cu ce preț, ca să mă regularisesc. La vînzare iară îți voi trimite B.N. rînduri. Ci dumneata, cum vei putea cuprinde, cîți # vei putea, că nu vom păgubi la ei. Staăț obligaționele, ieri era 72, 72% 72, astăzi f. 68. Acțiile f. 538, azi f. 520.

Rothschildsche de 1820 r.f. 100, ieri 99, să prăpădesc. Speculanții și toți caută galbeni cu lumina. Deci, dumneata ca un înțelept vei face cum vei socoti mai bine, că socotesc această ștafetă să o priimești 2 zile mai 'nainte decît poșta de mîine.

Acum mă aflu fără scrisoare de la dumneata, că n-a venit poșta astăzi ¹ Au venit știre că au intrat ai noștri la Napoli. Ci fiindcă treaba isprăviii, în scurt, ne va dărui dumnezeu prin înțelepciunea monarhilor, dorita pace. Astăzi iar s-au suit hîrțiile și galbenii s-au suit la 3^{1/2}

Ca un frate,

Z[imen]

Acad. R.P.R., Corespondența Hagi Pop, pach. 75, doc. 31. Orig. rom.

241

24 martie 1821

Ocîrmuirea poruncește ispravnicilor de Teleorman să pună la dispoziția stolnicului Const. Borănescu căruțe pentru transportul fînului la București.

De la ocîrmuirea oblăduirii Țării Rumînești către d-lor boieri ispravnici ot sud Telorman.

Fiindcă d-l stolnic Cost. Borănescu s-au orînduit la sud Vlașca să pornească aici București oricită sumă de fîn va găsi mai în apropiere de politie, cum și una mie kilo de porumb de ale județului, deci întîmplîndu-se să aibă vreo trebuință de cară și corespondarisindu-se pentru aceasta cu d-voastră pă

¹ Într-o altă scrisoare din 4 aprilie, Zimen înștiințează că poșta turcească nu va mai merge pe la Sibiu; cere de asemenea niște bani, deoarece « de toate părțile vine acum cataclismos » (aceiași fond, doc. 35).

sume ce vă va cere, negrești să le faceți du prin satele cc va cădea mai cu apropiere și să le porniți cu oameni într-adins la locurile cele arătate pă acolo, ca ajutându-se cu acești la încărcatul felurimilor ce s-au zis, să săvîrșească cît mai în grabă ceea cc este poruncit spre întîmpinarea grabnicilor trebuințe.

Ungrovlahici Dionisie, Gr. Ralet, Gr. Băleanu, Belu (?) vistier.

1821, martie 24

Arhivele Olteniei, IX (1930), p. 208.

242

[Brașov,] 25 martie 1821

Boierii fugiți la Brașov descriu împăratului Austriei situația Țării Românești, creată în urma răscoalei lui Tudor Vladimirescu și a lui Al. Ipsilanti, și îi cer sprijinul pentru salvarea țării.

Traduction.

Très Puissant et très clément Empereur!

La protection que V. M. I. acorde à notre pays par humanité et par son zèle pour le Christianisme a été manifestée en différentes époques dans diverses circonstances. La nation Dace qui en a éprouvé les bénignes effets ne cesse dans sa profonde gratitude s'adresser au ciel des vœux fervents, de benir son magnanime Protecteur et d'espérer qu'elle sera toujours à l'abri de toute atteinte et de toute persécution.

C'est dans cette conviction que les humbles soussignés qui sommes les Principaux de cette malheureuse nation nous venons implorer la commisération de notre magnanime défenseur, en lui exposant la situation très critique dans laquelle nous nous trouvons et la dévastation entière dont notre pays est menacé par une suite d'événements inattendus.

Sire! après les longues souffrances et des maux sans cesse renaissant, notre Patrie eut le bonheur de se voir placée sous l'égide tutélaire de Votre M.I.-le, mais des Hospodars avides et pervers, des abus de tout genre, une administration oppressive et tortionnaire n'ont cessé de ruiner le pays. Ce fut surtout sous le dernier Hospodar le feu P-ce Alexandre Soutzo, que ce système de rapine et de spoliation fut ouvertement exercé, les immunités de la Province enfreintes de la manière la plus arbitraire, le Clergé et la noblesse humiliés et la population entière plongée dans la dernière misère.

V.M.I. a déjà été amplement informé de cet état de choses par l'exposé fidèle que notre Archevêque Dionisius a fait aux pieds de votre trône sous la date du 9 décembre dernier.

Connaissant cet état languissant de notre pays, quelques étrangers turbulents, Grecs, Albanais et Serviens, domiciliés en Valachie, jadis militaires et dont la plupart composaient la garde de l'Hospodar, se détachèrent d'abord en nombre de quarante et sortant clandestinement de Bukarest quelques moments avant la mort du Prince se dirigèrent vers les districts situés au delà

de l'Olto. Ils avaient à leur tête les nommés Théodore Vladimiresco et Makedonsky, et bientôt après nous apprimes qu'ils recrutaient une armée, qu'ils proclamaient dans le pays liberté et exemption d'impôts, qu'ils appelaient tous les opprimés à s'armer contre le gouvernement et les Boyards, et qu'ils soufflaient par tout le feu de la révolte.

Tandis que nous avisions aux moyens de réprimer ses mouvements insurrectionnels, et que fidèles aux devoirs de l'obéissance nous informions la S. Porte de tout ce qui venait de se passer, nous reçûmes l'avis que Galatz avait été livré aux flammes et que les Turcs qui s'y trouvaient avaient été massacrés par une troupe d'Albanais sous les ordres du nommé Basile Caravia. Bientôt après nous apprimes les événements de Jassy et l'apparition subite du Prince Alexandre Ipsilanti fils de l'ancien Hospodar Constantin, qui ayant réuni sous son commandement les Grecs et les Albanais qui se trouvaient en Moldavie, annonçait la liberté et publiait par des proclamations écrites le passage prochain de l'armée Greque au delà du Danube pour délivrer les peuples de ces Contrées.

Arrivés à Foxane les insurgés invitèrent tous les étrangers qui se trouvaient en Valachie à se réunir à eux, et de concert avec Vladimiresco ils mirent tout en combustion et dispersèrent les habitants paisibles et soumis de la Valachie.

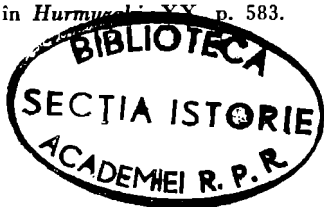
Etonnés d'une entreprise si inattendue, dont nous ignorions et le but et les motifs, prévoyant les conséquences les plus déplorables, qui déjà s'annonçaient dans notre pays par les Brigandages les excès et les horreurs auxquelles étaient exposés ceux des habitants qui avaient été séduits par les noms de liberté et d'exemption d'impôts, craignant enfin pour notre propre existence et n'ayant pas des forces à opposer nous nous sommes vus forcés de fuir dans une saison rigoureuse avec nos femmes et nos enfants et de nous réfugier, nous les soussignés ainsi que plusieurs autres nobles et négociants dans la ville de Gronstadt en Transilvanie.

Quelques uns des Boyards sont restés à Bukarest ainsi que L.L. Em. le Métropolitain et les Evêques pour attendre l'issue de cette déplorable catastrophe.

Nous recevons dans ce moment l'avis, que le Prince Ypsilanti, accompagné de deux de ses frères et de son armée de Grecs était entré le 22 de ce mois à Ploësti et que tous les insurgés de la Valachie s'y étaient réunis. C'est de cette ville que le susdit Prince vient de nous adresser une lettre par laquelle il nous menace et nous appelle à retourner dans nos foyers¹.

Fidèles à nos devoirs, nous avons informé la S. Porte de toutes ces circonstances, nous nous empressons de faire parvenir en même temps à la connaissance de V.M.I. ces cruels désastres de notre Patrie et l'extrême détresse de ses malheureux habitants. Daignez jeter Sire! un regard de pitié sur nous, ne nous

¹ Scrisoare rezumată în *Hurmuzachi*, XX, p. 583.



abandonnez pas dans cet abyme de maux, ne permettez pas que nous soyons la victime d'un enthousiasme inconsidéré. Etendez votre bras puissant pour sauver notre pays d'une ruine complète et daignez faire éclater cette bienfesante protection, dont nos ancêtres et nous mêmes nous n'avons cessé de nous enorgueillir, qui est notre espérance et sans laquelle nous n'aurons bientôt plus ni Patrie, ni propriétés, ni existence.

C'est avec la confiance que le malheur inspire lorsqu'il implore le secours d'un père Protecteur d'un souverain Philantrope, que nous adressons à V.M.I. ces humbles supplications.

Nous sommes
de V.M.I.

Le 25 Mars 1821¹

(Les Signatures)

Grégoire Brankovano Bano — Grégoire Ghika Bano, Constantin Balatzano Vornik — Demetrio Brailoy Logothète — Demetrio Bibesko Logothète — Michel Rakovitz — Stephano Bello Logothète — Nestor Logothète — Stephano Balatzano Hatman — Constantin Balatzano aga — Michel Philipesco — Constantin Raletto Kloutziar —
..... (quinze autre Signatures en Valaque)

Arhiva Min. de Externe U.R.S.S., Moscova, Cancelaria no. 12369 f. 20—22, 35.

243

București, 25 martie 1821

Mitropolitul Dionisie Lupu răspunde consulatului Rusiei de ce nu a adus încă la cunoștința publică blestemul patriarhului și nota consulului Pini.

Părintească blagoslovenie trimitem dumitale.

Primiind scrisoarea dumitale², scrisă de la 23 ale următoarei luni, dimpreună cu un plic cu scrisori din partea prea sfințitului patriarh al Țarigradului, ce într-adins după porunca excelenței sale domnului sol baron Stroganov s-a trimis ca să ni să dea nooă, și fiindcă atît proclamațiia excelenței sale ghinăral consul Pinis cît și deosebita sa scrisoare către noi, scrisă de la 17 ale următoarei luni, care sînt întru o glăsuire cu arătările ce de-a pururea face excelențiia sa domnul sol cătră prea puternica Poartă pentru buna întocmire și neclătită

¹ Fleischhackl relatea încă la 22 martie că boierii fugiți la Brașov, în frunte cu Grigore Brîncoveanu și Const. Bălăceanu, s-au înțeles să întocmească un memoriu către împăratul Austriei prin care îi vor cere să ia măsuri pentru restabilirea liniștii în Țara Românească. La 26 martie, Grigore Brîncoveanu și Grigore Ghica roagă pe Fleischhackl să înainteze împăratului memoriul lor și al celorlalți boieri (*Hurmuzaki*, XX, p. 584, 588—591).

² Este vorba de scrisoarea lui Eustație Kotov, dragomanul consulatului Rusiei (Acad. R.P.R., pach. CMXXXVIa (fost ms. rom. 1660), f. 64—66. Orig. franc. cu trad. cont. rom. Publicată în *Bis. Ort. Rom.*, XVIII (1895), p. 100—101; *Hurmuzaki*, X, p. 563—564).

întu dragoste armoniie, ce să păzește între amîndooă lumnatele Porți, nu s-ar fi publicuit măcar de cătră noi, de aceia ni s-au trimis închisele și cinstite porunci patriiarhicești și că și dumitale ți să poruncește de către domnul sol a arăta, atît nooă cît și boierilor, că buna întocmire și cea mai cinstită credință înflo-rește totdeauna între împărăteasca Curte și între otomaniceasca Înalta Poartă, cu toate aceste turburări și răzvrătiri cc, după rea întîmplare, s-au născocit într-aceste dooă prințipaturi și că noi, fără a privi la alte arătări împotrivoare, numaidecît să ne sîrguim a ne împlini datoriiile noastre, și lundu-ne din toată vîrtutea a întoarce pre cei rătăciți și a-și tăgădui vinovatele lor cugetări și să înfricoșăm cu grele osîndiri pre cei ce nu vor voi a să întoarce de la răzvră-titoarele lor urmări: iar celor ce să vor întoarce să le făgăduim iertăciune și cinste, ca cu acest chip fieșcare să să întoarcă cătră glasul păstorului, viindu-și în cunoștință, ca să ne numim mîntuitori ai patrii noastre și să o scăpăm de nenorocirile care poate a i să întîmpla. Pentru care răspundem dumitale că noi, după netăgăduita păstorească datoriiie și după credința și supunerea ce deapururea avem cătră prea Înalta Poartă, mai nainte încă pînă a nu priimi scrisoarea și proclamația excelenții sale ghinăral consul al Rusii n-am tăcut, ci prin opștești sobornice cărți am publicuit toate aceste mai sus zise împotriva acelor răzvrătitori cu îndemnări, cu înfricoșări dă osîndiri și cu făgădueli de iertăciune și dă cinste cătră cei ce să vor întoarce, precum este știut de opște. Iar proclamația ghinăral consu[lu]lui, priimindu-o la 18 ale următoarei luni, cînd atunci Theodor ajunsese în marginea orașului la Cotrăceni cu cei oglăsuți, carele și cu strășnicie trimitea a să citi a sa proclamație și pentru ca să să zăticnească din pornire și cu mijloace i-să fusese făcut cunoscut proclamaționul consulatului, pînă cînd vom găsi vreme a să și publicarisi, și unde așteptam a da ascultare, fără de veste a doa zi ne-am pomenit că oridiscște cu toată sila sa a intra în sfînta mitropoliie, noi și fiind închiși de păzitorii țării înăuntru, carii i s-au și împotrivit și nu l-au lăsat a intra. După aceea, făcîndu-și arătările sale, nu ne-au mai rămas vreme nici măcar a ieși afară din mitropoliie, de a putea îngriji pentru împlinirea datoriiilor și cu toate că nădăjduiam oareșicare scăpare însă peste dooă zile după aceasta ne-au venit altă silă și mai mare, căroră ne mai putînd mai mult a să împotrivi cei închiși în mitropoliie cu răz-boinicile mijloace, în urmă s-au priimit și fără a vrea. Care acestea amîndooă întîmplări sîntem încredințați că, de vreme ce dă opște s-au făcut cunoscut, trebuie să să fi înțeles și dă cinstitu consulat al Rosii. Iar acum, prea puțină scăpare dobîndind, toate datoriiile ne vom împlini iarăși dă iznoavă și bese-rițește și politicește: și cu aceasta nu lipsim a răspunde, avînd cinste a ne numi.

[Dionisie Lupu]

1821, martie 25

Acad. R.P.R., doc. CMXXXVI a (fost ms. rom. 1660), f. 70. Copie rom. Publicat în *Bis. Ort. Rom.*, XVII (1893—1894), p. 493—495, și de E. Virtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 83—85.

[București,] 26 martie 1821

Tudor Vladimirescu cere marelui vistier oameni și muniții.

Prea cinstit dumitale vel vistier.

După învîntejirea și cursul vremii, trebuință mare este dă cele mai jos însemnate, prin care să se întîmpine rău ce este pornit asupra patrii noastre, pentru care am făcut cunoscut și prea cinstitii spătării și prea cinstitii agii; și trebuiește în grabă, încît nu iartă mai mult sorocu dăcît doaoăzăci patru ceasuri. De aceea mă rogu cu omilință, adunându-vă dumneavoastră, să chip-zuiți de aceste trebuincioase lucruri a-și lua șăvîrșire în sorocu ce arăt.

Și cu toată plecăciunca sînt al dumitale prea plecată slugă

Theodor

1821, martie 26

[Pe verso:] Un meșter evropienescu pentru făcutu băstăriilor; negăsindu-să meșter, să fiie un inginer.

O mie dă oameni, sau dăn oraș, sau dăn satele după înprejur, cu topoară, sape și lopeții pentru făcut băstării.

Cinci mii tistele fișicuri.

Cinci mii cremeni dă pușcă.

Zece mii cartace ca nucile dă mari, care să să facă dăn hier și fără miturii dă acioaie.

Zece lăcătuși pentru dresu armelor¹.E. Virtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 86—87.

București, 26 martie 1821

Vistieria trimite ispravnicilor de Buzău proclamația lui Tudor Vladimirescu, poruncindu-le să potolească «duhul răsvrătirii» și să încaseze de la locuitori rămășițele datorate.

De la vistierie către dumnealor boierii ispravnici ot sud Buzău.

Dintr-această carte² a dumnealui slugerului Theodor ce să trimite și la acel județ ca să citească în auzul tuturor deopște, fără îndoială urmează ca să înceteze orice duh dă răzvătire din capul lăcuitorilor, căci începerea pornirii dumisale nu au fost și nici nu este după tălmăcire lăcuitorilor. Să cere dreptatea țării și încetarea năpăstuirilor. Dar tot deopotrivă să cere și supunerea norodului către stăpînire, la cele întru opștească știință datorii ale fieșcăruia.

¹ În 30 martie 1821, Tudor Vladimirescu cere marelui aga Scarlat Grădișteanu și marelui vornic Grigore Băleanu să trimită la Cotroceni cherestea, cuie, dulgheri și care (E. Virtosu, *op. cit.*, p. 92—93).

² Este vorba de proclamația dată de Tudor Vladimirescu către locuitorii județelor. Vezi doc. 230 din [20] martie 1821.

Așadar, înțelegându-vă și dumneavoastră dintru asemenea luminare de cunoștință, propoveduință sfătuiți și ziceți și din parte-vă câte să cuvine către toți de opște, ca să-și vie în cunoștință. Și după aceasta, numaidecît să înbrățișați treaba județului. Cu tot denadinsul împliniți rămășițurile banilor, că unde să vor dovedi întru adevăr că sînt și răspundeți după glăsuirea poruncilor ce sînt date de mai nainte, fără de a mai aștepta înțețite porunci pentru aceasta. Căci la mare stenahorie să află vistieria, neputîndu-ș întîmpina netăgăduitele trebuințe fără de a dumneavoastră urnire. Săvîrșiți și cite altele să poruncesc, după trebuințele ce sînt văzute. Și mai nainte de toate, feriiți pă lăcutori din orice jaf și năpăstuire, îngrijînd cu toată scumpătatea ca să orînduiți prin plăși zapcii, din pămîntenii de acolo, sau și alți oameni vrednici, cu știință de treabă și cu temere de dumnezeu. Răspîndeți de priimirea aceștii scrisori. Și adesea să corisponderișiți.

Vel vistier
1821 mart. 26¹

[Pe verso:] Priimită, mart. 27².

Acad. R.P.R., doc. CL/29. Orig. rom.

A N E X Ă

la documentul nr. 245

Dă la visterie.

Către dumnealor boierii ispravnici ot sud Buzău.

Fiindcă visteria are mare trebuință dă bani, spre întîmpinarea curgătoarelor și neapăratelor cheltuieli, iată într-adins să trimită chiar ceașul dă visterie și cu strășnicie să scrie dumneavoastră ca, fără dă cea mai puțină zăbavă, să-i faceți teslim oricîți bani aveți strînși din județ, atît din diminiia lui februarie și martie și din menzilhanele și din banii lefilor, cît și ai breslelor, și fără cea mai puțină zăbavă să-i profdaxiți cu numitul la visterie. Simțiți marea trebuință care arc visteria în ziua dă astăzi dă bani, și filotimisiți-vă încă și cu împrumutare și să le profdaxiți o sumă bună dă bani.

Și va fi slujba dumneavoastră cunoscută.

Vel vistier
1821 martie 27

[Jos:] Mai de mult s-a dat permisiune și vameșului ca să vină aci după cererea lui, și încă n-a apărut³.

Acad. R.P.R., doc. CXLIX/304. Orig. rom.

¹ O poruncă asemănătoare a fost trimisă în aceeași zi și ispravnicilor de Teleorman (*Arhivele Olteniei*, IX (1930), p. 44).

² Într-o scrisoare din 27 martie a lui Ioan Greceanu către ispravnicul de Buzău, se dă printre altele și o informație despre primirea proclamației lui Tudor: « Scrisori de la București sosi la două ceasuri din noapte, adică dimigoria slugerului Tudor ce au intrat în București, și cartea visterii » (Acad. R.P.R., doc. CL/34. Orig. rom.).

³ Text grecesc.

Craiova, 26 martie 1821

Nestor Pavlovici comunică casei Hagi Pop la Sibiu diverse știri în legătură cu răscoala.

Craiova, 26 mart 1821

Spun că să să fi sculat sîrbi în picioare . . . Aicea oastea care au fost, s-au dus la Jitiian la mănăstire: au și steaguri, și pânza steagului este în trei fețe: 1/3 roșu, 1/3 vînat, 1/3 alb. Aicea nu este nimenea; aicea s-au strigat ieri pin tîrg că toți negustorii, arnauți și toți cari au arme, să meargă la ordiia cea mare împărătească la Jitiian și să scrie și să bată pentru patrida și pentru lege, și li să vor da leafa împărătească; iară care nu vor vrê să meargă, să nu fii slobod să poarte arme la sineși. Caimacamu au venit la Dii, și spun că va să vie aici¹ cu turci 6/m. Aicea au scris la s. Solomon și s. Panaiot ca să-i trimită cai de poște, să vie, și nici unui nici alt[u] n-au vrut să-l asculte. Ce va fi, dumnezeu știe. Destule străji sânt, destule pe drumuri: nici până la Giorman nu poate omul merge fără de răvaș de străji: una; al doilea, te dezbracă. Socoteala scaunașilor am primit, și voi vedea să scot ce va fi cu puțință de la dănșii, cu toate [că], după cum am arătat dumitali, mai toți sînt duși la oastea . . . Vreo negustorie nu este să facă cineva, fiind oraș pustiu . . . aicea spun că Alexander Ipsilanti soll mit 21 m.R. in B. eingeruckt sein.

Nestor Pavlovici

N. Iorga, *Studii și documente...*, VIII, p. 136.

247

[Brașov, 26 martie/7 aprilie 1821]²

Gr. Brîncoveanu și Gr. Ghica roagă pe Fleischhackl să transmită la destinație un arzmagzar al lor către Poartă și o scrisoare către împărații Austriei și Rusiei.

Hochwohlgebohrner,
Hochgeehrster Herr Hof-Agent!

Wir nehmen uns die Freyheit hiemit höflichst Sie zu ersuchen, dass Sie als Freund zu uns und als wohlwollender, aufrichtiger Freund unseres Vaterlandes, der unglücklichen Wallachey (wo Sie so viele Jahre hindurch geachtet und geschätzt, rühmlichst zugebracht und folglich seinen jammervollen Zustand

¹ Potrivit raportului consular austriac din 2/14 aprilie, Tudor a scris la 26 martie caimacamilor, invitindu-i să vină la Craiova și la București. El îi înștiințase în această scrisoare că pot aduce la Craiova 100 soldați turci căroră li se va garanta viața (*Hurmuzaki*, XX, p. 598).

² Data raportului consular la care a fost anexat Arzmagzarul.

genau und persönlich kennen gelernt haben) die Güte haben möchten, ihm und uns bey dieser tragischen Catastrophe, die es so beyspicillos grausam getroffen, nach Vermögen behülflich zu seyn. Indem Sie beyliegendes Arzi Magzar, worin wir unser Unglück und alle Theodorische und Ypsilantische Umtriebe umständlich schiessen, an die Hohe Pforte durch den Canal Sr. Excellenz des K. K. Herrn Internuntius, gefälligst übermachen. Überdies schiepen wir hier ein demüthiges Schreiben an Seine K. K. apostolische Majestät den Kaiser von Österreich und ein anderes an Seine Majestät den Kaiser aller Reussen ein, wodurch wir unsere Dankbarkeit und eine ewige Erkentlichkeit für die gafundene gute Aufnahme allhier pflichtmässig ausdrücken und von beyden Monarchen unserm Vaterland schleunige Hülfe und Erlösung von der jammer vollen Lage, in der es sich befindet, erlehen.

In Namen der ganzen Wallachey und unsererseits, alle bitten wir Sie daher, Hochgeehrtester Herr Hofagent! diese Schreiben auf dem sichersten und Kürzesten Weg, wie Sie es am besten erachten an beyde Majestäten zukommen zu lassen, damit, allerhöchstdieselben, sobald wie möglich, Kenntniss von unserm Elende nehmen und sich unseres unglücklichen Vaterlandes erbarmend, demselben bald Erlösung verleihen möchten. Was wir desto vertrauensvoller von Höchstdenselben zu erwarten uns getrauen, als besonders Seiner kaiserlichen russischen Majestät bekanntermassen unser Protektor ist! Denn ohne solche mächtige Hülfe sind wir beym gegenwärtigen Unglück verlohren und unser Vaterland vernichtet. Dergleichen wohlthätige Dienstleistungen belohnen sich zwar von selbst, indessen werden wir auch nicht unterlassen Ihnen Höchgeehrtester Freund! gelegentlich und auf immer unsere Erkentlichkeit für diesen wichtigen Dienst zu bezeigen.

Zu letzt erbitten wir uns eine baldige Antwort, anzeigend den Empfang dieser Schreiben und deren sichere Versendung weiter, zu unserer Beruhigung. Die wir mit ausgezeichnete Hochachtung und wahrer Freundschaft die Ehre haben zu verbleiben.

Euer Hochwohlgebohren ergebenste und gehorsamste Diencr (eigenhändige Unterschrift) Grégoire de Brancovan, Grégoire Ghika.

P. S. Morgen de 8-ten d.M. soll Herr von Pini nach Hermanstadt verreisen. Er weiss von Allem geschriebenen nichts; daher möchten Sie ihm nichts mittheilen von dem was sic wiessen.

Ilustre și prea stimate domnule agent!

Ne luăm libertatea de a vă ruga prin prezenta ca d-stră, ca prieten binevoitor și sincer al patriei noastre, nenorocita Țară Romînească (unde d-stră ați petrecut fiind respectat și prețuit, atîția ani glorioși și prin urmare ați putut cunoaște direct și personal jalnica ei stare) să aveți bunătatea de a-veni în măsura posibilității, ei și nouă, într-ajutor în această tragică catastrofă care s-a abătut cu o cruzime fără precedent asupra ei, transmiînd Înaltei

Porți, prin mijlocirea excelenței sale d-lui internunțiu imperial, arzmagzarul aci anexat, în care noi descriem amănunțit nenorocirea noastră și toate intrigile țesute de Theodor și Ipsilanti. În afară de aceasta, adăugăm o umilă scrisoare către apostolica majestate a împăratului Austriei și o alta către majestatea sa împăratul tuturor Rusiilor, prin care ne exprimăm, așa cum avem datoria s-o facem, recunoștința noastră și o eternă grațitudine pentru buna primire care ni s-a făcut aici și implorăm de la ambii monarhi grabnic ajutor și mîntuire a patriei noastre din starea jalnică în care se află.

În numele întregii Țări Romînești și al nostru personal vă rugăm cu toții, prea stimate d-le agent, să faceți ca aceste memorii să ajungă, pe drumul cel mai sigur și mai scurt, la cele două majestăți, pentru ca ele să poată lua cît mai curînd cunoștința de nenorocirea noastră și milostivindu-se de nenorocita noastră patrie să-i poată aduce grabnică mîntuire, ceea ce așteptăm cu atît mai mare încredere de la majestățile lor, cu cît mai ales majestatea sa împăratul Rusiei, cum se știe, e protectorul nostru! Căci fără un atare puternic ajutor în actuala nenorocire, sîntem pierduți, iar patria noastră nimicită. Deși astfel de binefăcătoare servicii își găsesc răsplata în ele înșile, totuși nu vom neglija a vă dovedi, prea stimate prietene, cu orice prilej și totdeauna recunoștința noastră pentru acest important serviciu.

În sfîrșit, pentru liniștirea noastră vă rugăm să ne dați un răspuns prompt de primirea acestui memoriu și de expedierea lui mai departe.

Cu deosebit respect și adevărată prietenie avem onoarea a rămîne ai domniei voastre prea plecați supuși servitori

Grigore Brîncoveanu

Grigore Ghica

P.S. Mîine, la 8 ale lunii, d-l Pini pleacă la Sibiu. El nu știe nimic de tot ce am scris noi, de aceea d-stră ați putea să nu-i comunicați nimic din ceea ce știți.

Hurmuzaki, XX, p. 588—589. Text gerin.

248

[București,] 27 martie 1821

Tudor Vladimirescu recomandă marelui vistier Alexandru Filipescu-Vulpe pe paharnicul Dimitrache Drugănescu ca ispravnic la Țîrgoviște și cere ca stolnicul Tufeanu să rămînă în postul în care se află.

Cu multă plecăciune sărut cinstită mîna dumitale.

Ipochimenu ce-l arăt dumitale mai jos făgăduiește a strînge pînă la o miie oameni vrednici și înarmați, orînduindu-să la Țîrgoviște cu isprăvnicia, unde de către toți este cunoscut și ipoliptarisit. De să va găsi cu calc de către dumneata și cu cuviință, să să orînduiască; iar de nu, cum să va socoti de către dumneata.

Către aceste bine ar fi ca dumnealui stolnic Tufianu, spre a face uitare întâmplătoarei pagube ce au cercat ¹ prin oareșcare folos ce ar putea dobîndi, să rămîie unde fusese orînduit, pentru care și mă rog dumitale.

Și cu toată plecăciunea sînt al dumitale prea plecată slugă

Theodor

1821, martie 27

Dumnealui păharnic Dimitrache Drugănescu.

E. Virtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 88.

249

27 martie 1821

Tudor Vladimirescu cere marelui vistier să orînduiască un om care să ducă arzul la Poartă.

Cu multă plecăciune sărut cinstită mina dumitali.

Din empericlisita carte pe larg pliroforiie să va da dumitali de cele coprinzătoare și, fiindcă pe mine orânduiala politicească nu mă iartă întru cerirea ce face, hierbinte mă rog dumitali ca să binevoiești a chipzui pentru vreunu pe care să-l trimitem mîine întru împlinirea datorii.

Și cu plecăciune sînt al dumitali prea plecată slugă

Theodor

Martie 27

Carele să miargă atît din partea mea cît și din partea prea cinstitului divan ².

E. Virtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 89.

250

[27 martie 1821]

Boierii arată Înaltei Porți că Tudor Vladimirescu și poporul s-au ridicat pentru dobîndirea dreptăților țării.

[27 Martie 1821]

Noi prea plecații robi ai prea puternicii împărății: mitropolitu țării, episcopii, igumenii, boieri mari și mici, căpitani, manzili și toată obștea lăcuitorilor pămîntului țării Valahii, vechiului chelcer al prea puternicii împărății;

¹ Stolnicul Iordache Tufeanu fusese numit ispravnic de Vlașca înainte de 16 martie. Pe cînd mergea să-și ia postul în primire, niște arnăuți din oastea lui Tudor, care veneau de la Craiova spre București, l-au prins și l-au jefuit, lăsîndu-l numai în cămașă. La pagubele suferite cu prilejul acestei jefuiri se referă Tudor Vladimirescu (N. Iorga, *Izv. cont...*, p. 334).

² Este vorba de arzul boierilor redactat în aceeași zi.

cu cele pînă la pămînt așternute prea plecatele noastre închinăciuni, facem arătare prea puternicii împărății că, sosind pînă aici la București, Theodor Vladimirescu, însoțit cu mulțime de norod *din cinci județe ale Craiovii*¹, cu lacrimi de umilință, îmbrăcați în vășmîntul jalii și acei desăvîrșit *prăpădiri*², *pentru*³ dreptățile și privileghiurile ce din vechime au avut țara aceasta, *care*⁴, cu milostivirea ce au arătat prea puternica împărăție către noi, supușii ei, ni le-au întărit, iar acum s-au călcat și au ajuns mai cu totul a să pierde, nu din pricina noastră, a boierilor pămînteni, precum bănuia norodu, ci din pricina stăpînitorilor, căroră dă nevoie trebuia să ne plecăm și noi, supușii și credincioșii prea puternicii împărății⁵; am fost siliți, după datorie, a asculta dreptele plîngeri ale⁶ norodului și a ne uni cu dînsul pentru cererea acestor dreptăți pierdute, iar acum cerute de norod, nu cu chip de împotriviri către prea puternica împărăție, precum mai naintc să vestise, ci cu chipul cei mai adînci supuneri și plecăciuni. Privind dar la vrednica de jale plîngere⁷ de patimile ce au cercat împotriva⁸ și însoțindu-ne cu tot credinciosul și supusul norod al acestui cheler împărătesc, cu această pînă la pămînt prea plecată arătare aducem împreună și fierbintele noastre rugăciuni către împărăteasca și părinteasca îngrijire a prea puternicii împărății ca cu milostivire, să ni să dea voie a arăta mai pre larg greotățile ce au suferit acest norod din pricina stăpînitorilor și a pierderii dreptății și a privileghiurilor ce din vechime au avut cu milostivire hărăzite de către prea puternica *împărăție, hrănitoarea noastră*⁹, ca și acum să ne umbrească cu cea deplină obicinuită milostivire a sa, acoperind cu dînsa pre acest norod credincios și dăspre o parte împilat din pricina necazurilor ce au pătimit, iar dăspre alta, îngrozit de întîmplările ce pot să vie asupra-i¹⁰, să să întîmpine orice năvălire îngrozitoare. Că după cum ne-am încredințat, rădicarea norodului nu privește spre nesupunerc¹¹, ci spre cererea dreptăților sale, care o *vor*¹² arăta cînd prea puternica împărăție să va milostivi a ne da voie ca să facem o arătare ca aceasta din partea supusului și credinciosului norod.

¹ Adăugat deasupra *cele* și apoi șters tot textul subliniat.

² Adăugat deasupra: și sârăcii, acum cînd era vremea muncii pămîntului.

³ Adăugat deasupra: jafurile ce în multe chipuri au cercat, și pentru pierderea dreptăților și privileghiurilor.

⁴ Adăugat, deasupra *și*, apoi șters și îndreptat textul astfel: cu milostivire arătate de prea puternica împărăție, iar acum călcate și ajunse mai cu totul a să pierde.

⁵ Adăugat deasupra: boieri pămînteni. Pentru care apurarea găsind vreme dă indeletnicire, nu am încetat a ne plînge către prea puternica împărăție, precum și acum.

⁶ Adăugat deasupra și îndreptat: ticălosul norod.

⁷ Adăugat deasupra și îndreptat: plîngerea lor.

⁸ Șters *împotriva*, și adăugat: știute nu numai noo, ci și altor puteri străine.

⁹ Șters și îndreptat astfel: și a noastră hrănitoare împărăție, rugîndu-ne.

¹⁰ Adăugat: și.

¹¹ Șters și adăugat deasupra: împotrivire.

¹² Șters și adăugat: vom îndrăzni a le.

*De aceea, după datoriia supunerii, nu lipsim cu cea pînă la pămînt plecăciune a face arătare, ca prea puternica împărăție să arate milostivire către noi, supușii robii ei, așteptînd*¹ cea milostivă, prea înaltă și sfîntă poruncă a prea puternicii împărății.²

E. Virtosu, *Despre Tudor Vladimirescu*, p. 73—75 și facsimil 9—10. Ciornă. E. Virtosu menționează că unele corecturi după această ciornă par a fi făcute de Al. Vilara, iar altele de Al. Filipescu-Vulpe. Textul în forma definitivă: Arh. St. Buc., Condicta domnească 93, f. 136; o altă copie Acad. R.P.R., ms. 323, f. 246—247 și pach. CMXXXVIa (fost ms. rom. 1660), f. 72—73. Text grec. și rom., datat. Publicat de C. D. Aricescu, *Acte justificative . . .*, p. 134—135; V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 71—72; *Hurmuzaki*, X, p. 565; *Bis. Ort. Rom.* (XVI), 1893, p. 879—880, unde C. Erbiceanu menționează că mitropolitul Dionisie Lupu a definitivat textul.

A N E X Ă

la documentul nr. 250

| [27 martie 1821]

Aceasta este copie întocmai³ după jalba ce a fost înaintată în zilele din urmă către Poartă, în limba romînă, cu slove grecești.

Rugămintea noastră umilă este că voievodul, sluga voastră, pe care ați binevoit să-l numiți domn al Țării Romînești, socotită chelerul împărăției otomane, deși avea datoria a face toate eforturile pentru a întări siguranța țării și pentru a asigura liniștea și pacea sâracelor raele, dar, după pofta sa nesățioasă, el a îndemnat la felurite asupriri și apăsări, pricinuind astfel ticăloșie acestor sâraci și lipsindu-i de milele împărătești de care li se bucurau ca de un fel de moștenire și aducînd asupra lor jalea și nenorocirea.

Pentru ca să înceteze jălbile și plîngerile și ne rugăm să avem îndrăzneala de a înfățișa prin umilul arz al nostru, starea jalnică a lor către înalta cîrmuire care este mîngîierea tuturor.

Acum, sluga voastră, boierul Tudor Vladimirescu din județul Mehedinți a luat cu el sâracile raele ale Țării Romînești care în vremea aceasta a muncilor cîmpului au lăsat cîmpul și plugul și au alergat la București.

Văzînd starea jalnică a acestor sâraci, la sosirea lor în București, și auzînd nemulțumirile lor, am rămas foarte întristați și mîhniți și ne-am grăbit să-i mîngîiem.

Este clar că mișcarea din ziua răzvrătirii a susnumitului Tudor, sluga voastră, nu a avut scopul să răzvrătească țara. Ea nu a fost nici urmare a vreunei ațîțări și asmutiri, ci a fost pornită dintr-un zel patriotic.

¹ Adăugat un și înainte de «așteptînd», șters apoi totul și corectat astfel: «Așteptăm dar» (restul textului, pînă la sfîrșit, întocmai).

² Adăugat: «Sintem», apoi șters.

³ Dăm și această trad. după copia din limba turcă; probabil că totuși este un rezumat al armagazarului din 27 martie.

Vă rugăm, deci, să dați cuvenita aprobare și încuviințare ca să vă putem înfățișa darea de seamă amănunțită despre cele petrecute.

Și ca răsplată pentru credința și supunerea lor către veșnica împărăție vă rugăm să nu precupețiți înalta voastră milă pentru supușii voștri mici și mari, iar ca semn de milă și compătimire vă rugăm să binevoiți a porunci cele de trebuință pentru asigurarea liniștei și păcii în Țara Românească și pentru întărirea bunei rânduiei și siguranței țării.

Oricum, în această privință totul depinde de porunca înălțimii voastre.

Acad. R.P.R., pach. DCCCIV (fost ms. rom. 1062), f. 95. Orig. turc.

251

[27 martie 1821]

Boierii din Țara Românească arată țarului Rusiei că răscoala lui Tudor este pentru binele poporului și cer ajutorul trupelor rusești.

Sire,

T. Vladimiresco vient enfin d'entrer dans la Capitale de ce pays-ci, accompagné d'un grand nombre de peuple, non révolté, comme on l'avait supposé auparavant, mais fidelle, et les larmes aux yeux, portant ses plaintes au sujet de la perte de ses anciens droits et privilèges, des vexations horribles, et des rapines, consécutives, qu'il a souffert de la part des Princes nommés au gouvernement de ce pays-ci.

Les soussignés, obligés, par malheur, à exercer des charges dans leur patrie, s'étaient attiré injustement l'indignation du peuple, qui ne connaissait pas leur faiblesse et leur impuissance à s'opposer à la volonté des Princes Régnants.

La vue seule de nos compatriotes languissants et délabrés, suffit pour nous faire connaître qu'ils ont raison; mais leurs larmes amères excitant les nôtres, et leur voix accompagnée de la notre, pénètre aux oreilles compatissantes de V.M.I.

Le peuple, Sire, ne parrait pas être révolté, comme le bruit s'en était répandu et les soussignés l'ayant présumé les premiers, l'avaient annoncé par crainte; mais réduit à l'extrémité et aux abois, prit à sa tête le sus-dit Wladimiresko, animé non par un esprit de révolte, mais par un zèle patriotique, et porté par le peuple à la demande des droits de la patrie.

Les soussignés, fils aînés de cette province, après avoir appelé à notre secours, plusieurs fois, l'intervention du Consulat impérial de Russie ici, n'ont jamais négligé leurs devoirs, mais tout fut en vain. En vain, le Consulat même prit ses mesures légitimes, car notre faiblesse et l'inaction de nos voix aux oreilles sourdes de nos Princes, ont forcé, la populace de jeter des cris perçants, et l'ont conduit en hiver jusqu'ici nue et portant le deuil du dernier désespoir.

Voyant l'état pitoyable de nos malheureux frères, et connaissant leur innocente et équitable demande, les soussignés prirent part à leur cause, et par devoir pour la patrie s'adressèrent aussi à la S. P. Othomane, pour lui demander la permission de porter à Sa connaissance le détail des calamités du peuple, et d'implorer Sa miséricorde pour guérir les plaies envenimées de notre patrie, par le rétablissement de nos privilèges, anciennement accordés, annulés depuis, et à présent très instamment demandés par le peuple, aussi bien que la cessation totale des injustices qu'on a commises jusqu'à présent dans le pays.

L'original de la copie ci-incluse de notre supplique adressée à la S. Porte, pour parvenir sûrement, a été adressée par les soussignés à S.E.M. le Baron de Stroganoff, qu'ils ont prié de vouloir bien appuyer les justes plaintes du peuple et employer ses bons offices, afin que le passage des troupes ottomanes dans ce pays-ci soit empêché, car leur présence produira la dernière ruine de notre malheureuse patrie, et la dispersion des habitants de la Capitale, menacé d'une cruelle catastrophe!

C'est la même raison qui dicte aux soussignés leur très humble présente, et qui les encourage à prosterner aux Pieds Sacrés du Trône de V.M.I. la courte description de l'état pitoyable du peuple Walaque, qui jouissant de la Haute Protection de V. M. I. ose La supplier, les larmes aux yeux, de ne pas l'abandonner dans cette circonstance critique, mais de daigner donner, d'une part, ses ordres à S.E.Mr. le Baron de Stroganoff, son Ministre à Constantinople, pour qu'il insiste fortement à l'appui des justes demandes du peuple et agisse à l'acquisition de ses anciens droits, et de l'autre, s'intéresser au sort des habitants de Walachie, dont la vie est menacée, et la faire occuper par un petit nombre de ses braves troupes, suffisant pour notre défense et pour notre délivrance.

Acad. R.P.R., pach. DCCCXXII (fost ms. rom. 1080), f. 100—101. Copie cont. franc.
Text franc. și in *Hurmuzaki*, Supl. I₄, p. 320—321.

252

[27 martie 1821]

Boierii din Țara Românească arată lui Metternich că răscoala lui Tudor urmărește să restabilească vechile privilegii ale țării și-i cer sprijin pe lângă Poartă.

Altesse,

Le peuple vallaque déchainé contre le Gouvernement des ci-devant Princes Grecs, qui l'a dépouillé des droits et privilèges lui accordés par la Sublime Porte Ottomane, et ne pouvant plus satisfaire à leur insatiabilité, forma un corps et accompagné par un certain Théodore Wladimiresko, qu'il prit à sa

tête, arriva jusque dans la capitale de ce pays-ci, pour obliger les soussignés à porter ses plaintes à la connaissance de la Sublime Porte et en implorer le rétablissement de ses privilèges abolis.

Les soussignés, forcés par cette circonstance à prendre les mesures convenables dans cette circonstance, se sont adressés par une supplique à la Sublime Porte pour Lui demander la permission expresse de pouvoir Lui présenter l'état pitoyable où le pays est réduit par ses Princes précédents.

Comme ces derniers, par les abus qu'ils se sont arbitrairement permis dans tout, ont blessé aussi les intérêts du commerce des états limitrophes avec le pays, Votre Altesse n'ignore certainement pas combien le commerce du bétail, qui se vend dans les états de Sa Majesté l'Empereur et Roi a souffert par le surcroît des droits de passage; cet article seul suffit pour persuader Votre Altesse que tous les droits accordés au pays par la Sublime Porte et sanctionnés par la stipulation des traités, ont été abolis, et que rien de sacré ne fut respecté par nos derniers Princes, qui ont tout à fait ruiné le pays par leurs rapines.

La situation de Valachie et son voisinage avec les états de Sa Majesté l'Empereur et Roi, lui donnent des droits à Sa bienveillance, que nous prions très-instamment Votre Altesse de vouloir bien procurer à un peuple voisin, qui a tant souffert, et dont le bien-être doit intéresser Sa Majesté l'Empereur et Roi, et l'inviter à prendre part à son sort, en appuyant ses justes demandes près la Sublime Porte Ottomane.

Agrééz, Altesse, l'expression de nos sentiments pleins de respect et de la considération la plus distinguée avec laquelle nous avons l'honneur d'être,

De Votre Altesse.

Acad. R.P.R., pach. DCCCXXII (fost ms. rom. 1080), f. 4. Copie franc. Publicat în *Hurmuzaki*, Supl. I₄, p. 319—320.

253

Iași, 27 martie 1821

Vistieria poruncește ispravnicilor de Suceava să aducă la ascultare pe locuitorii răsculați din satul Ioneasa.

De la visterie,
cătră cinstiți ispravnicii Sucevii.

Din jaloaba ce au dat cătră mărie sa vodă dumnealui căminar Iordachi Cîrste veți înțalege dumneavoastră arătare ce face pentru trei lăcuitori din satul dumnealui Ioncasa di la ținutul acela, ce ar fi zurbagii și împotrivitori întru ale lor datorii a adetiului moșii.

Drept aceea să scric dumneavoastră ca să cercetați și dovedindu-să de zurbagii și că i-au bătut pe un om a dumnealui, după cum prin jaloabă arată, pe unii ca acic, după cum veți socoti dumneavoastră și după întâmplare vremilor, să puneți la calc spre a nu mai cuteza a face o asămine urmare,

supuindu-să și întru adetiul moșii după hotărîre ponturilor, ca să nu să prici-nuiască dumnealui căminar supărare și păgubire.

Vel vist.
1821 mart 27

[Adresa:] De la vistierie cătră cinstiți ispravnicii Sucevii.

[Mai jos:] d. căminar Cîrstea.

Acad. R.P.R., pach. MXCVII (fost ms. rom. 2.965), f. 30. Orig. rom., cu pecete mare în ceară roșie.

254

28 martie 1821

Tudor Vladimirescu cere marelui vistier să i se pună la dispoziție suma de 12 000 taleri pentru trebuințele oștirii.

Prea cinstit dumitali vel vistier.

Spre întîmpinarea trebuințelor celor mai strainice pentru cei după margine, carii cer atît gephana, leafă și alte ale lor trebuință, fără' dă care hotărîți sînt a lăsa locurile dășchise, urmează a îngriji mai mult decît pentru verice, mai vîrtos că și cu hotărîre, prin poștea ce priimii astă-seară, îmi scriie toți.

Eu, după puterea ce mi s-au dat de către prea cinstitul divan, ca toate următoarele trebuințe să le fac cunoscute și să mi să împlinescă, nu lipsesc a arăta aceste de mai sus și cu herbințeală mă rog ca să mă întîmpinați astă-seară negreșit, orcum vei ști, cu taleri dooăsprezece mii, în ananghi aflîndu-mă; căci neîntîmpinîndu-mă, veți ști că județele cîte cinci ot prez Olt sînt în pri-mejdiie, depărtîndu-mă dv. chiar de mijlocu izbăviri.

Cu toată plecăciunea sînt al dumitali prea plecată slugă

Theodor
1821, martie 28¹

E. Virtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 89—90.

255

[București,] 28 martie 1821

Tudor Vladimirescu cere marelui vistier să se îngrijească de trimiterea a 10 care mocănești.

Prea cinstit dumitali vel vistier,

După a vremii curgere, trebuință mare avînd creștinescu norod ce este adunat întru dobîndirea dreptăților patrii, pentru zece cară mocănești cu cai,

¹ În aceeași zi divanul dispune să i se dea lui Tudor 1 015 taleri pentru niște hamuri și pentru lănci (Arh. St. Buc., Administ. vechi, obșteasca adunare, Țara Rom., dos. 7, f. 25. Publicat de E. Virtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 90).

însă încergate și înscorțate bine, mă rog dumitali ca să poruncești a să aduce aceste cară cum mai în grab de veriunde să va chipzui de către dv.

Și cu plecăciune sînt al dumitali prea plecată slugă

Theodor
1821, martie 25

E. Virtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 85.

256

28 martie 1821

Epistatul casei menzilorilor cere isprăvnicatului de Buzău să trimită imediat banii menzilorilor, aceasta fiind și porunca lui Tudor Vladimirescu.

Către cinstitul ispravnicat ot sud Buzău, de la casa menzilorilor.

Nu este casa la îndoială cum că s-au primit de către dumneavoastră poruncile cele trimise de la cinstita vistierie și dumnealui sluger Theodor, ca să strîngeți toate rămășițurile din județ și banii curgătoarei examinii ot februarie să-i răspundeți negreșit și fără cea mai puțină întîrziere la casa menzilorilor. Și încredințată fiind de la amîndooă aceste locuri, adică și de către cinstita vistierie și de către dumnealui sluger Theodor, cum că banii menzilorilor aceștii curgătoarei examinii sînt împliniți toți mai dinainte, face casa rugăciune cinstitului ispravnicat să binevoiască a-i număra pă toți în mîna polcovnicului Vasilache, epistatul poștilor, împreună și cu socoteala după cum este orînduiala, primind de la numitul și apodixis. Care apodixis, trimițîndu-să de către dumneavoastră cinstitei vistierii, va fi primit la casă în loc de bani. Iar de care cumvași nenădăjduit nu să vor da îndată toți banii menzilorilor aceștii examinii, precum mai sus s-au zis, casa menzilorilor, prin mine, cel mai jos iscălit, încredințază pă dumneavoastră că fără a mai pierde vreme își va face cuviincioasele proteste la canțalaria cinstitului consulat rosăsc, pentru paguba ce i s-au pricinuit și să pricinuieste din nerăspunderea dreptilor săi bani la vreme, cerînd a să și despăgubi pînă la o para de către boierii ispravnici și sameșii acelui județ, de vreme ce din pricina adiaforii a dumnealor, și numai, i s-au întîmplat și i să va întîmpla ¹.

Ioan Scufas ²
1821 martie 28

Acad. R.P.R., doc. CXLIX/302. Orig. rom.

¹ La rîndul lor, ispravnicii de Buzău întîmpinau dificultăți la strîngerea banilor din județ, după cum se vede din scrisoarea din 20 martie a polcovnicului Policarp, care anunță ispravnicilor că nu li se pot trimite banii deoarece « s-a pornit astfel de vreme » (Acad. R.P.R., doc. CXLIX/204).

² Iscălitura în grecește.

București, 28 martie 1821

Divanul răspunde agenției austriace că nu se amestecă în treburile ostășești, întrucât el este provizoriu.

Către cinstita chesaro crăiască aghenție.

Am primit cu cinste nota cinstitei aghenții și am văzut copriinderea, la care și răspundem că ot cîrmuirea noastră, cum că este vremelnică, singură cinstita chezaro-crăiască aghenție o cunoaște, precum o și arată prin nota ce ne-o trimite, și pentru acel vorbung ce zice că se strînge, noi nu sîntem amestecați, ca una ce este treabă ostășească, ci căutăm numai trebile politicești pe cît putem a le întîmpina și a le iconomisi. De aceea la întrebarea și cererea ce ni se face, aceasta arătăm.

1821 marte 28

Al Ungrovlahiei Dionisie, Gherasim Buzău, Ilarion Argeșiu, Istrate Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Iordache Slătineanu, Nicolae Golescu, Grigorie Rali.

Arh. St. Buc., Condica domnească, 93, f. 195 v. Publicat de V. A. Urechia, *Ist Rom.*, XIII, p. 72—73.

258

28 martie 1821

Locuitorii satului Stănești se obligă să suporte cheltuiala făcută cu prilejul venirii pandurilor.

Noi satul Stăneștii¹ dat-am adeverința noastră la mîna lui Atanasi chir² arindașu precum să se știe că cheltuia[la] ce s-au făcut cînd au venit căpitanu cu pandurii, ce cheltuială s-au făcut, să avem a împlini noi, satul.

1821, martie 28

Eu Gheorghe Vacă sin Oancea încredințaz.

Eu Preda sin Pîrvu încredințaz.

Eu Badea Pescarul încredințaz.

Eu Costandin Deli.

Eu Dumitru sin Antonie.

Eu Constandin Cătîrcă cu toată . . .³ împreună încredințaz.

Arh. St. Buc., Corespondența lui Hagi Ianuș, pach. LXI, doc. 58. Orig. rom.

¹ Satul Stănești, raionul Oltețul, regiunea Craiova.

² Vezi, despre același, doc. 11, vol. II.

³ Indescifrabil.

Eu căpitan Vasile și eu căpitan Mihai și căpitan Răgep: precum să se știe că trecînd la Stănești, la Anastasie arendașu, văzînd dumnealor porunca sulgeriului Tudor, că este omul dumnealui, al sulgeriului Tudur ostașu, precum cine va trece, să nu aibă supărare de nimenea, că [în] urmă nu-și va da sama !¹

Mihai, Vasile, Răgepu

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. LXI, doc. 27. Orig. rom.

259

Sculeni, 28 martie 1821

A. Pisani trimite mitropolitului Moldovei blestemul patriarhului spre a fi adus la cunoștința locuitorilor.

Înalt preosfințite,

Ecsălenția sa ambasadorul baron Stroganov, după cerire pre Înaltei Porți, îmi poroncește ca să triimit preosfinții tale și îndemnările și bisăriceștile blăstămuri, pe carele preosfințitul patriarh al Țarigradului le-au scris mitropolitului și episcopilor din Moldova² prin plicul ci să închide aice, spre a-i îndatora ca să pui în lucrare duhovniceasca lor putere și toată nevoința lor întru a aduce pre supușii cei rătăciți la cunoștința datoriilor și întru a înfricoșa cu strășnicia pedepsii pre acei care vor rămîne întru răzvrătire, și dimpotrivă să făgăduiască îndurare și iertare la acii care să vor sîrgui de a să lepăda de învinovățita lor purtare. Asămine îndemnări și blăstămuri s-au cetit obștește în împărăteasca otomanicească cetate.

Preosfinția ta vei giudeca hotărît că iaste de trebuință că aceste îndemnări și blăstămuri pentru același sfirșit, să să întindă și în prevelește tulburărilor.

Înalt preosfinte, au trebuit să te încredințez din formalnicul protest ce am făcut împotriva împrotivetoarelor lucruri din Moldavia și de cugetările ce pune în lucrare și propoveduiește împărătescul ministerion, dar nu mai puțin și de cea mai întregă unire a înțălegerii și a nevoințelor amînduror stăpînirilor. Poronca pre care eu o pun în lucrare în minutul acesta, iaste o nouă dovadă a celor mai sus însămnate. Eu fiind depărtat din Moldavia prin mai înaltă poruncă, nu pot avè închipuire de a pune aceste în lucrare personalicește acolo. Pentru aceste mă și rog înalt preosfințiilor voastre ca să binevoiți a pune în lucrare, prin mijlocirile care spînzură de puterea preosfințiilor voastre, propoveduire celor ce să închid aice și sînt întru toată încredințarea de rîvna care înalt pre-

¹ Probabil greșit pentru: își va da sama !

² Șters cuvîntul « Roman ».

osfinția ta vei arăta întru aceasta și că veți cunoaște că este o mijlocire de o lucrare duhovnicească, pre care cu osîrdie o vei îmbrățișa.

Eu nădăjduiesc că înalt preosfinție voastră mă veți cinsti cu un răspuns, pre carile mă voi osîrgui de a-l pune înainte ochilor celor mai mari ai miei.

Rog pre înalt preosfinție voastră ca să-mi dați voia de a vă pune înainte cugetările cei mai înalte cinstiri și a cucernicii mai adînci, cu care am cinstit a mă însăma a înalt preosfințiilor voastre ce mai plecată și mai supusă slugă,

Andrei Pisani

Din Sculeni

la 28 martie 1821

Arh. St. Buc., Acte de familie, fondul Crupenschi, A. N., doc. CXXVI/103. Trad. rom. cont. Alte trad. cont. la Acad. R.P.R., ms. rom. 5030, f. 20—20v.; doc DCXLIX/93; pach. MXLI (fost ms. 2811), f. 280; publicate de Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, X, p. 249—250; C. Erbiceanu, *Ist. Mitr. Mold.*, p. 109—110; V. A. Urechia, *Doc. relative la anii 1800—1831*, p. 6—7. Text. franc. la Acad. R.P.R., pach. MXLVI (fost ms. 2835), f. 35—36; publicat de V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 101.

260

Sculeni, 28 martie 1821

A. Pisani îndeamnă pe moldoveni să se supună Porții.

Mai jos iscălitul consul al împărăteștii sale măririi împăratului a toată Rosăi îndeamnă în numele puterii ce¹ umbrește pi Moldavie, care s-ar fi abătut de la datoriile lor în întîmplările de față, a-și veni întru cunoștință și a să supune legiuitei puteri a împărății stăpînitore.

Aceasta este singură mijlocire de a scapa de pedepsile pe care împărăteasca curte le va cere, în loc de a le alina, împotriva tuturor acelora care să vor îndărăpnici a rămîne în sculare dimpotrivă.

Fie încredințați toți moldovenii că numai de supunere ce întru întregime spînzură mîntuire și fericire patrii lor.

Consul împărăteștii sale măririi

Andrei Pizane²

1821, mart. 28

Carantina Sculeni

[Pe verso:] Cînd au urmat eteria grecilor în Moldova 1821, februar. 24.

Acad. R.P.R., ms. rom. nr. 5030, f. 22. Copie după o trad. rom. cont.; pach. MXLVI (fost ms. rom. 2835), f. 179v. Text franc.

¹ Urmează cuvîntul șters: « ocirmuiește ».

² În text: Bizane.

[București,] 29 martie 1821

Tudor Vladimirescu propune mitropolitului o consfătuire cu boierii pentru a se întocmi răspunsurile către pașalele cetăților de la Dunăre.

Prea sfinte părinte mitropolitule!

Copiile răspunsurilor de la Ghiurghiuv și de la Silistra cu multă plecăciune li-am priimit și, fiindcă este trebuință ca preaosfinția ta, dimpreună cu dumnealor boierii care-i vei bine socoti, ca să fim la un loc să vorbim cele de trebuință, bine ar fi ca să binevoiești a să face această urmare fără' dă pierdere de vreme, mai virtos că trebuința cere de a să trimită un om ca să vorbească cele de trebuință la prea înălțatu pașa efendi Vidin valesi¹.

Și cu multă plecăciune sînt al prea sfinții tale prea plecată slugă

Theodor

Martie 29

E. Virtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 91.

București, 29 martie 1821

Divanul Țării Românești roagă pe baronul Stroganov să susțină la Poartă cererea de a nu se trimite trupe turcești în țară.

Excellence,

Alarmé par le bruit, qui vient de se répandre ici, que la Valachie sera bientôt occupée par des troupes ottomanes, le petit nombre d'habitants qui reste encore à Bucharest, a pris la résolution d'abandonner cette capitale et sa patrie, pour aller chercher un asile dans l'étranger.

Les soussignés, obligés de se joindre au peuple, non animé d'un esprit de révolte, comme on l'avait supposé, mais réduit à la dernière extrémité et au désespoir, à cause des rapines que les princes précédents ont exercées sur lui, à peine ont-ils pu empêcher la dispersion totale des habitants de cette ville, qu'ils comptent abandonner au premier pas des troupes ottomanes dans cette province.

Pour calmer un peu les craintes du peuple, nous avons pris le parti d'adresser une supplique ci-jointe à la Sublime Porte ottomane (dont copie nous inserons ici), à laquelle nous prions instamment Votre Excellence de vouloir bien la faire parvenir et d'employer l'efficacité de ses moyens à l'interdiction du passage des troupes, dont il s'agit et à ce qu'il nous soit permis de porter à la connaissance de la Sublime Porte ottomane les justes plaintes du peuple

¹ În aceeași zi este trimisă « 1 ștafeta slugerului Theodor la Zimnicea » și alta la Rușii de Vede (E. Virtosu, 1821. *Date...*, p. 43).

et d'en oser implorer le rétablissement des droits et privilèges du pays, qui ont été abolis. C'est a cette fin que nous avons osé nous adresser aussi à sa Majesté l'empereur de toutes les Russies, notre puissant protecteur, par une très humble supplique dont nous joignons ici la copie.

Les soussignés prient Votre Excellence d'agréer le témoignage de la haute considération, avec laquelle ils ont l'honneur d'être, de votre excellence les très humbles et très obéissans serviteurs.

Bucarest,
le 29 Mars,
1821 v. s.

† Al Ungrovlahiei Dionisie, † Gherasim al Buzăului, Ilarion Argeșiu, Gheorghe Slătinesnu, Nicolae Golescu, Fotie Știrbei, Istrate Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihail Manu, Ioan Știrbei, Grigorie Rali, Nicolae Văcărescu, Costache Rasti, Gheorghe Florescu, Al. Villara¹.

Acad. R.P.R., pach. CMXXXVIa (fost ms. rom. 1660), f. 74. Text grec. și franc., scris pe două coloane și semnat o singură dată de persoanele de mai sus. Trad. rom. publicată în *Bis. Ort. Rom.*, XVIII (1894—1895), p. 98—99. Textul franc. publicat cu omisiuni de N. Iorga, *Acte și fragm.*, II, p. 575.

263

[Laybach, 29] martie 1821

M. Suțu este înștiințat, în numele țarului, că Rusia nu va interveni împotriva Porții pentru sprijinirea eteriștilor, dar că moldovenii pot găsi adăpost în Rusia.

Copie de pe nota trimisă către domnul Mihail Suțul, ce au fost vvd. Moldaviei.

1821, mart.

Împăratul au priimit scrisoare² ce i-ați adresarisit și de o mare și vie năcăjire i-au fost înștiințare aceasta, precum și rugămințile făcute la întâmplare aceasta de cătră divanul Moldaviei.

Turburările care s-au iscat întru același printipaturi întru o vreme, când acum parte de la amiazăzi a Evropei privești una după alta urmind din toate părțile cîrtirile cele de revoluție, au trebuit cu bună samă a ținti luare aminte a împăratului. Ceea ce mai mult încă, cu osăbire, o au țintit, este purtare cari oblăduire locurilor au crezut că trebuie să aibă îmbrăçoșind o pricină pe care ar fi trebuit să o alunge și pe cari nimică întru adivăr nu putè a o îndreptăți înainte ochilor lor și mai ales nefiind sorocite ca să facă întru aceasta o giudecată hotărîtă.

Împărăteasca sa mărire nu intră aici în cercetare pricinilor care au făcut pe înălțimea ta ca să lucrezi. Dar, ceea ce împăratul nu poate și nu trebui încă a să înpiedeca de a cerceta cu o dreaptă energhie este nepriimire cu care ciocnești pre vinovății revoltarisirii, nu va putè să chemi numire Rosiei întru

¹ Semnăturile, afară de aceea a lui I. Crețulescu, sînt în grecește.

² Memoriul trimis de M. Suțu lui Alexandru I la data de 24 februarie 1821.

agiutoriu și monsiu Stroganov este însărcinat de a închizășlui pentru aceasta pre guvernament turcesc, încît să dă mai puternic și de a mărturisi că numai sîngur acest turcesc guvernament are dritul de a așăza la loc liniștire acestor prințipaturi.

La Poarta Othomanicească, așadar, trebui a te adresarisî în pricina aceasta. Nici un agiutoriu nu ți să va da de la armia rusască și oștile lui Vitghenștain nu vor lăsa locurile sălașilor lor.

Ministrul împărăteștii sale măriri, cari este la Poarta Othomanicească, priimești întru aceasta povățuiri hotărîte și arătătoare întîmplărilor, pentru că împăratul voiește ca și în Țarigrad nimic să nu poată avè cel mai mic prepus pentru plecare hotărîrilor. Și pentru curățanie scoposurilor sale, împăratul ne înputernicește pe de altă parte a vă da de știre că, dacă lăcuiorii prințipaturilor acestora să grăbesc a arăta ascultare unei legiuite supuneri cătră putere împăratului de la cari să atîrnă, nimică nu va fi lăsat pentru a-i cruța de nenorocirile care, înprotivă lucrînd ei, ar putè să aștepte. Trataturile carc unesc pe Rosia cu Poarta, shesurile cu norocire așăzate între amîndoi împărățiile aceste și neîntoarsa hotărîre a împăratului de a nu ieși din sfințania închezășluirilor lui, îl îndatoresc a lua măsuri care au luat. Lege sa și iubire sa de oameni nu-l iartă, cu toate aceste, a nu da înălțimei tale un asilum care îl cei pentru înălțimea ta, pentru familia înălțimei tale și pentru moldovenii care vor încredi că nu sînt mai mult sîguri în patrie lor.

Și, pentru aceasta, ocîrmuitorii de la graniți, atît cei oștinești, cît și cei politicești, sînt înștiințați.

Acad. R.P.R., pach. MLXV (fost ms. rom. 2236), f. 6—7 și pach. MXLI (fost ms. rom. 2811), f. 261. Copie rom. cont. Publicat de C. Erbiceanu, *Ist. Mitr. Mold.*, p. 112—113.

264

[Iași,] 29 martie 1821

Mihai Suțu anunță divanul că părăsește «vremelnicește» țara și recomandă să se constituie o «vremelnică căimăcămie» și să se trimită o declarație de supunere Porții.

Noi Mihail Grigorie Suțu voevod, cu mila lui dumnezeu domn țarei Moldaviei.

Preosfințite al nostru duhovnicesc părinte mitropolit chir Veniamine, împreună cu cinstiții și credincioșii veliți boeri, hale și proin.

Dumneavoastră știți întîmplările urmate în Moldavia, dumneavoastră știți că pămîntul fără veste lovit de intrare cea grabnică a prințipului Ipsilant nu ave nici un chip de ocrotire și că apoi el s-a făcut în faptă stăpîn oblăduirei, avînd lîngă sine o putere armată în destul de mare. Noi dar nu am

putut a ne împotrivi și au trebuit a ne supune, pentru a ne feri de ticăloșiile, care o împotrivire acum nefolositoare putea să pricinuiască. Starea aceasta bine cunoscută de către Înalta Poartă putea fi de ajuns, poate, pentru a ne scăpa de învinovățirca zurbalnicului, căruia nu sintem distoinici și a căria Porți noi cunoaștem toată puterea. Dar noi nu trebuie a lăsa cel mai mic prepus Înaltei Porți pentru credința noastră, pentru scîrbile cele amară cari ni-au pricinuit întîmplările pe care nu am putut nici a le chibzui mai-nainte nici a le împiedeca.

Să ne grăbim dar de a face să se cunoască prin actul cel mai cucernic și cel mai curat a noastră toată supunere către Înalta Poartă, că rostirile noastre să înmulțasc pentru a face să fie bine primită mîhniciunea noastră și a cîștiga un ochiu de milostivire, de iertarea noastră de la mărirea de suflet a prea puternicului nostru împărat. Întru acest chip numai putem noi a alina mînie și necazul cel nemărginit și viu, care pre puternicul protector aceștei provincii au simțit înștințîndu-se de întîmplările și de rugămintele puse înainte la întîmplarea aceasta de către divanul Moldaviei. Pre puternicul împărat, a căria milostivire și bunătate au bine voit a ne face cunoscut că, dacă locuitorii prințipaturilor să grăbesc de a înfățoșa ascultare legiuitei supuneri către puterea împăratului de unde ele s-atîrnă, nimică nu va fi nepus în lucrare pentru a le feri de ticăloșiile a împotriva lucrărei, care le-ar fi putut aștepta.

Pricine care sînt personale numai pentru mine, pentru familia me, mă fac a hotărî ca să caut un liman și a lăsa vremelnicește țara, dar aceste pricini pentru dumneavoastră sînt cu totul streine, drumul pe care aveți a merge vi s-au arătat, aceasta vă încredințează milostivirea și iertarea stăpînului și urmare a prea slăvitei protecsii, cu care Împărăteasca sa mărire vă cinstește. Eu sînt dator așîderea a priveghia pentru liniștirea și fericirea țării, pe care aceste minaturi de judecată ar putea să le compromitarisească.

Pentru a le întîmpina, vă îndemnăm să alcătuiți o vremelnicească căimăcămie și poruncim să fie alcătuită de prea preosvințitul mitropolit, de iubitorii de dumnezeu episcopi și de cei întîii boeri hale și proin, să nu fie vreo neunire și fieștecare să cugeteze și să priviască numai la binele țării și să lucreze într-una prin toate chipurile, prin măsurile cele osîrdnice, care întîmplările le vor aduce, și pe carele întru înțelepciune dumneavoastră le-ați judeca de trebuință. Privigheți mai ales vă poftesc pentru fericirea, liniștea norodului și întîmpinați toată spaima care ar putea să se nască pentru ca lucrare pămîntului să nu fie nici întîrziată, nici lenevită. Faceți ca să bine simtă această tagmă atît de trebuincioasă că fericirea ei spînzură de munca sa și aparăți-o de a nu să lipsi ea însuși de chipurile sale cele de ființă. Aceste sînt povățuirile care mă cunosc dator de a vă da. Fie ele înaintea ochilor dumnilor-voastre o nouă dovadă a îngrijirei mele cei părintești și a poftei care nu voi conteni de a face pentru iubita dumnilor-voastre patrie. Eu nădăjduesc mai

virtos că pronia mă va înturna în pripă în mijlocul dumilor-voastre și eu voi ști a cunoaște toate cele în faptă slujbe care vor fi făcute pentru patrie.

Al prea sfinției tale și al domniilor voastre fiu duhovnicesc și frate binevoitor

Mihai Suțu vv.
1821 martie 29

Acad. R.P.R., pach. MXLI (fost ms. 2811), f. 282—283. Trad. cont. din limba greacă. Arh. St. Iași, doc. DLXXXVII/5. Publicat de C. Erbiceanu, *Ist. Mitr. Mold.*, p. 110—111, *Bis. Ort. Rom.*, XXVIII (1904—1905), p. 890.

A N E X Ă
la documentul nr. 264

Übersetzung des von Seiten des Fürsten Michael Sutzto an den moldauischen Adel Klerus, und die Inwohner in den Districter bei seiner Abreise untern 29 März 1821 a.st. erlassenen Befehls.

Die Umstände gegenwärtiger Ereignisse, und die daraus entsprungenen Resultate zwingen uns Iassy zu verlassen und uns der Landesregierung auf einige Zeit zu entziehen. Da mit aber diess durch irgend eine falsche Austlegung nicht Besorgnisse und missfällige unruhen erwecke, beeilen wir uns mit diesem unserm letzten Schreiben euch zu versichern, dass unsere diesfallige abdication auf Keinen Fall in einiger Verbindung mit den Statuten des Landes im Zusammenhange stehe, noch weniger wird sie einiges ungemach oder Besorgnisse nach sich ziehen. Vertraut daher auf diese meine Zusicherung, und seid ruhig betreibt sorgenlos euere Gewerbe, Handel und Agricultur unter dem Schutze und Regierung der vielgeehrten Landesmagnaten, an deren Spitze Seine Eminenz der Metropolit des Landes sich befindet, sammtlich ernannt von uns zu Caimacams, und bleibt gesund.

Iassy den 29 März 1821

Iași, 29 martie 1821

Traducerea poruncii adresate de domnul Mihai Suțu către boierii, clerul și locuitorii județelor, cu prilejul plecării sale, la 29 martie st.v.

Împrejurările întâmplărilor prezente și rezultatele pe care le-au produs ne silesc să părăsim Iașii și să ne retragem pentru un timp de la cîrma țării. Dar pentru ca o falsă interpretare să nu provoace îngrijorare și tulburări neplăcute, ne grăbim prin această ultimă scriere a noastră a vă asigura că abdicarea noastră nu e, în nici un caz, în legătură cu statutele țării, și cu atît mai puțin va atrage după sine supărări sau îngrijorări. Încredeți-vă deci în această asigurare a mea și fiți liniștiți, continuați-vă fără grijă meseria, comerțul și agricultura sub scutul și cîrmuirea boierilor țării, în fruntea cărora se află i.p.s. sa mitropolitul țării, numiți toți de către noi caimacami, și fiți sănătoși.

Hurmuzaki, XX, p. 597. Text germ.

Iasi, 29 martie 1821

Știri despre evenimentele din Moldova, trimise lui Capodistria din partea lui Nic. Rosetti Roznovanu.

Notice sur les évènements, qui se sont passés en Moldavie depuis le 29 mars.

L'hospodar a quitté la Moldavie le 29 mars au matin, en faisant aux boyards un act déclaratif par lequel il instituait une Caimacamie, pour l'administration provisoire de la Moldavie. Le contenu de cet acte était conform aux directions que l'hospodar avait reçues du Minister russe.

Les Boyards n'ont point adopté cette forme de gouvernement et se sont constitué en Divan.

Le Divan a immédiatement adressé son acte de soumission à la Porte. Les éteristes qui étaient à Iassy se sont dispersés après la retraite du Prince, mais les Turcs qui se trouvaient dans la Province ayant été rearmés, les éteristes se sont de nouveau réunis à Iassy où ils sont en nombre de près de 200. Ils annoncent ne vouloir veiller qu'à leur propre sureté; des prises ayant été sur le point de s'engager entre eux et les Turcs, ceux ci se sont en partie retirés dans un couvent proche [de] la ville, où ils restent sous la sauvegarde du Divan.

Des anathèmes ont été publiées dans toutes les églises contre les insurgés, il leur a même été donné l'ordre de se retirer dans le délai de cc jour. Mais a en juger par ce qui se passe à Iassy, et par les rassemblements considérables qui se forment à Galați et a Focșani, cet ordre sera sans exécution; en effet, les villes de Galați et Focșani sont en la possession des Éteristes, leur nombre sur ce point est de plus de quinze cents hommes, dont 100, dit-on, ont été détachés de l'armée du prince Ipsilanti. Ils coupent toute communication avec la forteresse d'Ibraila, on assure que les Turcs se disposent à les attaquer, mais on ne sait point quelles sont les dispositions qu'ils ont prises. On ignore si les Turcs sont en grand nombre dans la forteresse, on pense cependant qu'ils sont inférieurs a l'armée des Éteristes. Ceux ci ont brûlé dernièrement des ponts que les Turcs avaient jetés sur le Siret; au surplus ils observent de la discipline et ils ne font éprouver aucun dommage aux districts dont ils sont maîtres.

L'administration intérieure de la Province est dans un état déplorable, la division s'est mise entre les membres du Divan, chacun veut prescrire des mesures et on ne se concerte sur aucune...¹ Déjà la population des districts qui avoisinent Galați et Focșani c'est...¹ déposer le Prince et s'emparer de l'administration, les autres voulaient introduire les Turcs dans le gouvernement même adressaient des arzmagzars au Pachà d'Ibraila, et tous semaient ou faisaient secrètement semer l'alarme dans la population. La présence du Prince ne permettait pas trop d'éclat et je crus de mon devoir comme ves-

¹ Cîteva cuvinte indescifrabile.

tiaire¹ de consacrer tout mes moyens, ma santé et mes veilles pour paralyser l'effet de ces menées qui, n'ayant pas de but fixe et avoué, me paraissaient ne presager que des grands malheurs. J'étais parvenu a ce but et j'en avais la certitude par la correspondance des ispravnic. Les travaux de la campagne se preparaient, ils étaient même commencé dans les districtes d'en bas les plus proche des forteresses.

Maintenant que sa Majesté Impériale a daigné faire connaître sa pensée et que le Princc va s'empreser de profiter de l'asile qui lui est accordé, il doit s'opérer une direction subite, dont les premiers mouvements ne peuvent être calculés.

Connaissant parfaitement les dispositons d'un grand nombre de mes compatriotes envcrs ma famille, convaincu que par suite mes services infructueux je serai entouré de Pièges qu'il n'y a pas de moyens secrets qu'on ne puisse employer pour me faire succomber et que le sacrifice de ma vie ne serait d'aucune utilité, je crois être plus que personne du nombre des Moldaves qui ne sont plus en sureté dans leur patrie.

Je la quitte pour invoquer la clémence de sa Majesté et attendre que le temps et le calme des passions ait fait reconnaître la pureté de ma conduite.

Au moment où je viens ressortir si efficacement les bienfaits de la bonté infinie de notre Auguste Protecteur, j'ai osé croire, Monsieur le Comte, que Votre Excellence me permettra de lui faire connaître ma conduite entière et les motifs qui m'ont dirigé dans des circonstances aussi difficiles.

J'ai l'honneur d'être avec le plus profond respect, Monsieur le Comte, de votre Excellence, le très humble et très obéissant serviteur.

Iassy, le 29 Mars 1821

Arh. St. Iași, doc. DLXXXVII/4. Concept franc., nesemnăt.

266

30 martie 1821

Ioan, logofătul din plasa Cîmpului, adeverește primirea proclamației lui Tudor Vladimirescu.

Plasa Cîmpului.

Liscă slujitor de scaun au adus copia [proclamației] dumnealui slugerului Theodor² Vlădimirescu, împreună cu cinstită porunca dumneavoastră ca la toți de opștie să o facem cunoscută. Întocmai voi fi următori și spre a fi crezut s-au dat această adeverință a me.

Ioan logofătul
1821 marti 30

Acad. R.P.R., doc. CL/40. Orig. rom.

¹ Este vorba de Nic. Rosetti Roznovanu.

² În text, greșit: Iordache.

30 martie 1821

Porunca polcovnicului Iordachi Hristofi către panduri și arnăuți să nu se atingă de casele și avutul lui Ioniță și Gheorghe Magheru.

De la polcovnicu Iordache Hristofi, comandiriu.

Fiindcă căpitanu Ioniță Maghieriu, din cinstită porunca dumnealui slugerului Theodor, s-au orînduit a fi lingă mine, împreună cu frate-său Gheorghe i cu toate catanele dumisale, care i-au fost nelipsiți pînă acuma; iar acuma, arătînd că au multă trebuință, și-au dat oameni în loc, pã căpitanu Mihăiță i Șerban, dîndu-le și toți oamenii lor supt zaptul acestor numiți, și au rămas pînă își vor apropia lucrurile, apoi iarăși au a veni după mine.

Pentru care poftesc pã dumneavoastră, fraților arnăuți, căpitani, panduri, ca, atît dumnealor, cît și casăle, bucatele i tot coprinsul dumnealor, să fie nesupărați, fiindcă să află ostași. Iar care să va întîmpla a le face cîtuși de puțină supărare, pedeapsa îi va fi cumplita moarte.

Iordache ¹
1821, martie 30

Acad. R.P.R., doc. CCXC/100. Orig. rom.

268

[București,] 30 martie 1821

Egumenul m-rii Cotroceni a dat 2 300 groși pentru nevoile oștirilor.

30 Μαρτίου 1821

Γ ρ ό σ ι α

2 300, ήτοι δύο χιλιάδες και τριακόσια, έδωσεν ό άγιος Κοτροτζενίου κύρ Χαρίτων άλλελ χεσάπ, έιά προσταγής τοῦ άγίου Δεσπότου, έιά χρείαν τῶν στρατευμάτων και έστω

Νικόλαος λογοθέτης μητροπόλεως[;]

Groși

30 martie 1821

2 300 adică două mii trei sute, a dat sfinția sa de la mănăstirea Cotroceni, domnul Hariton, aconto, din porunca mitropolitului, pentru nevoile oștirilor. Și să fie [spre știință].

Nicolae logofătul mitropoliei[?] ²

Arh. St. Buc., Condica m-rii Radu Vodă 430, f. 632. Text grec.

¹ Iordachi Hristofi se afla în relații cu Tudor Vladimirescu încă din anul 1810 (E. Virtosu, *Mărturia noi*, p. 23). La începutul lunii martie 1821 el a fost trimis de Tudor Vladimirescu să însoțească, împreună cu Dimitrie Gîrbea, pe boierii de la Benești în drum spre mănăstirea Horezu. (C. D. Aricescu, *Acte justificative*... , p. 87).

² În anul următor această mănăstire cheltuiește pentru oștirile turcești. La 12 și 27 aprilie 1822 vistieria primește 350 și respectiv 950 groși « din contribuția mănăstirei Cotroceni pentru cheltuielile oștirilor împărătești » (aceeași condică, f. 631).

[Iași,] 30 martie 1821

Boierii divanului — după plecarea domnului M. Suțu — îndeamnă pe toți locuitorii ținutului Tecuci să se preocupe în liniște de muncile câmpului.

Boierii divanului Moldaviei.

Cinstiților boieri, frați și patrioți ai noștri, dumneavoastră boierinași, trepte și toată lăcuința ținutului Tecuci, part[e] bisăricească și politicească.

Pe lângă grija și învăluire ce peste nădejde, vedem că v-au cuprins nedumirire întâmplărilor celor deodată ivite în pământ, și pe lângă spaima ce va fi stăpînind prepunire a vreunei năvăliri nepriincioasă și vătămătoare, sau a vorbelor semănate cu nedreaptă tălmăcire a tragerei unora din persoanele Eșului, pentru vreme care ne-au pătrunsu pîn'la suflet.

Întîmplîndu-se întru aceste și tragere a însuși mării sale lui vodă din Eși și din ocîrmuire țării, mai mult pentru osebită a mării sale personale incongiurări și socotință, ca să nu adaogă această o de iznoavă tulburare și răzvlătire țării, drept datoriiia noastră ce patriocească socotind și adunîndu-li la un loc, grăbesc a vă scrie această carte de toată duminire și dezlegare.

Întii, că stare lucrurilor și a întâmplărilor următoare, fiind cu totul mai presus și nelegate cu sistema țării, de sini să înțelege că nicicum nu să pot atinge de pământ, nici a ne aduci cea mai mică nepriință sau învăluire; și al doile, că și ființa pricinei, dar și încredințatele științe ce avem, ne dezleagă și ne faci mai presus de toată grija sau pătimire.

Iată, de față noi toți bătrînii și tinerii boieri, cei lăcuiți în orașul capitalei patrii, cu preosfințit mitropolit al țării, care ne-am și însărcinat cu ocîrmuire după tragere mării sale lui vodă, pentru osăbite a mării sale încungiurări și socotinți, care nici ca cum nu să atinge de soarta sau nepriința țării, stînd sfeșnic și neclintiți întru datoarneca lucrare și îngrijare pentru binele patrii și a patrioților, de la boier pîr'la lăcuiorul cel mai prost.

Dintru aceste dar mai sus cuprinsă și închipuită cu toată sufleteasca curățanie, ne mai putîndu-vă rămîne ce mai mică grije sau îndoială, ființa, și dumneavoastră cu toată obștia următori noi, stînd neclintiți și liniștindu-vă, mîngîind și îmbărbătînd pe cei mai slabi de știință și lucrînd toate cîte privesc la obșteasca potolire și statornicia, ca să-și caute fieștecarele trebuințele și alijverisherile lor și ca să nu piarză ocazionul primăverii cu lucrare pămîntului, hranei de peste an, care va aduci lipsă și pătimire și jalnică nenorocire țării, slobodă vă este trecire spre vînzare atît de vite, cît și de zaherele peste hotar, fără nici o plată, afară de legiuita vamă, dar și alezverisherul tuturor celorlalte producturi, spre toată înlesnire și priincioasa speculații a țării, lucrul de mari ajutor tuturor stărilor [de] patrioți.

Alegeți-vă patru din dumneavoastră boieri ținutași, cei mai însămnați și împărțînd ținutul în patru purcedeți îndată fieștecarele în firtatul său cîte

cu o carte de a noastră dintr-aceste ce vă scriem, cetindu-le din sat în sat și din cătun în cătun și sîrguindu-vă prin rostire vorbilor cuviincioasă cătră toată potolire, buna statornicia și liniște petrecire a tuturor de obștia, scoțînd pe toți lucrătorii pămîntului la arat și semănat, întru sămbrăluire și agiutoriu unuia cătră alt. Și întru un cuvînt arătați-vă credința și datorie ce patrioceansă mai cu de-adinsul acum, întru o așe gingași vremi, ca să puteți fi părtași răs-plătirii cerești și a laudei pămîntești, iară noi, după bunele săvîrsiri aceste, ce fără îndoire le așteptăm de la dumneavoastră simpatrioții, ne veți faci cunoscută lucrare și împlinire spre toată liniștire și sufleteasca mulțămire.

S-au triimis la dregători și cărțile sălnicii casăi oștenești ce au fost aice, ca, întru dezlegare ce s-au făcut și hotărîre dată, să si rădici toți oștenii pîr' la unul și să treacă hotarul in vade de șapte zile, fără a supăra sau a cere cel mai mic lucru fără plată de riza pazar, ca un lucru pe-ntregul acolisit pămîntului nostru acelui dintr-un început cunoscut de preputernica și hrănitoare noastră împărăția, cu totul depărtat și ferit de așa mișcări, și întru toată supunere și credință cătră pragul împărăteștii sale mării.

Și iată și întru aceste conteniri supărărilor și a păgubirilor ce au suferit lăcutorii întru trecere lor.

1821 mart 30

Veniamin mitropolit Moldaviei, Balș logofăt, Sturza logofăt, Grigorie vornic, Balș vornic, Negel vornic, Dimachi vornic, Dumitrache Plaghino vel vornic, Alexandru Ghica hatman, Ianachi Sturza vornic.

Acad. R.P.R., doc LII/13. Orig. rom.

270

Chișinău, 30 martie 1821

Generalul I. N. Inzov informează pe generalul P. Ch. Wittgenstein despre influența acțiunii Eteriei asupra populației din Basarabia.

№ 56 Милостивый Государь
Граф Петр Христианович!

Депеши из Лейбаха я получил вместе с почтенейшим отзывом Вашего Сиятельства № 81. Сведения доставляемые ко мне о настоящем положении дел за границей я не престану сообщать вам, Милостивый Государь, как можно чаще.

Я не заметил доселе, что бы предприятия греков произвели какое либо особенное впечатление на жителей здешняго края. Одни люди, принадлежащие собственно к греческой нации, по привязанности к своему отечеству, исполнены желанием успеха в делах их соотичей, столь для них близких. Что же относится людей других наций, сии, кажется, мало уверены в благополучном окончании помянутых предприятий.

Ответ Вашего Сиятельства на письмо Г. Разнована я ныне же сообщил ему.

Полученныя мною с последнею почтою [све]дения из Букараста о действиях Владимирески и сделанное от него оповещение жителям города всех состояний, я приемлю честь препроводить при сем к Вашему Сиятельству.

С истинным почтением и совершенною преданностию честь имею быть, Милостивый Государь! Вашего Сиятельства Покорнейший слуга

Иван Инзов

№ 1313. 30-го Марта

1821 года

Кишинев

№. 56

Stimate domnule conte Petre Cristianovici!

Am primit telegramele de la Laybach, împreună cu prea stimatul ordin nr. 81 al excelenței voastre. Nu voi înceta să vă trimit, stimate domn, cât se poate de des, informațiile ce-mi sînt procurate cu privire la situația actuală din străinătate.

N-am constatat pînă astăzi ca acțiunea grecilor să fi produs vreo impresie deosebită asupra populației de aici. Unii oameni, aparținînd propriu-zis națiunii grecești, doresc, din atașament pentru patria lor, succes cauzei compatrioților atît de apropiați de ei. În ceea ce privește oamenii de altă națiune, aceștia pare-se că nu prea sînt convinși de sfîrșitul bun al acestei acțiuni.

Răspunsul excelenței voastre la scrisorile d. Roznovanu i l-am comunicat chiar astăzi.

Informațiile primite de mine cu ultima poștă din București cu privire la acțiunile lui Vladimirescu, precum și proclamația dată de el către populația de toate stările din oraș, am onoarea a le expedia în anexă, excelenței voastre.

Cu adevărată stimă și perfect devotament am onoarea să rămîn stimate domn, al excelenței voastre prea plecată slugă.

Ivan Inzov

30 martie anul 1821

Nr. 1313

Chișinău

Arhiva Centrală Istorică Militară de Stat U.R.S.S., Moscova, fond. 182, pachet. 6, dos. 18, partea I, p. 811—812. Orig. rus.

271

Brașov, 30 martie 1821

O parte dintre boierii fugiți la Brașov arată țarului Rusiei situația Țării Românești și greutățile celor pribegiți din cauza răscoalei.

Sire,

Appellé à rendre heureux mille peuples qui bénissent chaque jour le nom de Votre Majesté Impériale, Vous ne dedaignerez, nous osons espérer, la voix

de la profonde reconnaissance que Vos bienfaits sans bornes inspirent au peuple Valaque, et dont nous nous empressons aujourd'hui de déposer aux pieds de Votre trône le profond hommage.

Le peuple valaque devenu déjà depuis longtemps, Sire, l'objet de la sollicitude paternelle de Votre Majesté Impériale . . . ressenti les heureux effets, et dans les malheureuses circonstances qui l'affligent présentement, et dans la subversion de l'ordre social que les perturbateurs de son repos, en s'érigeant en défenseurs de ses droits ont porté au comble, à peine les premiers symptômes de la révolution se sont-ils manifestés dans la Petite Valachie, à peine le rebelle Vladimiresco commença-t-il à égarer les hommes faibles par la proclamation des principes antisociaux, par l'appas de l'entière abolition des impôts, par l'introduction d'un système spoliateur, par la déclaration de la guerre contre la caste nobiliaire que les habitants de la Petite Valachie furent placés dans la position la plus périlleuse, et ils n'ont dû la conservation de leurs personnes, et de leurs biens en grande partie qu'aux sages mesures que Monsieur de Consul Général Pini a su prendre dans cet état d'annarchie.

La force armée de la Principauté composée d'étrangers connus sous la dénomination d'Albanais au lieu de remplir sa vocation en comprimant le volcan révolutionnaire en explosion, a trahi ses devoirs et la reconnaissance qu'elle devait à plus d'un titre au pays qui lui servait d'asyle, elle porta surtout l'anarchie à son comble, lorsque le projet de la délivrance de la Grece éclata . . . croyant alors que cette nouvelle circonstance lui ouvrait une vaste carrière de violations et des rapines elle se porta à l'anarchie la plus complète par les voies les plus atroces et tels en furent les premiers symptômes que la profanation des lieux sacrés et la dissolution de tous les biens sociaux se seraient complétées, si l'agent de la puissante protection de Votre Majesté Impériale, ne s'était exposé jusqu'aux derniers moments, et n'avaient pas défendu avec le dévouement le plus distingué et les droits du peuple, et nos personnes et nos biens.

Telles sont, Sire, les grandes raisons de reconnaissance dont nous portons aujourd'hui l'humble expression aux pieds du trône de Votre Majesté Impériale. Ayant finalement dû céder à l'impéiosité des circonstances, et nous trouvant présentement sur la frontière de Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, nous avons supplier Votre Majesté Impériale de daigner prendre en considération la situation d'un peuple paisible dont Vous avez daigné, Sire, devenir le Père et le protecteur, et que des hommes perfides, ou aveuglés par des principes faux et pervers devenus le fléau de presque l'Europe entière tachent d'égarer dans un dédale inextricable, de calamités et de malheurs.

Le système du libéralisme grec introduit dans notre Pays s'est déjà manifesté par la désorganisation de tous les ressorts du gouvernement, par la dissolution des biens sociaux les plus sacrés, et par tous les maux de l'anarchie. Le paysan, jusqu'ici bon et docile, égaré, ne se prête plus à aucun de ses devoirs.

Le capitaliste ne trouvant plus aucune garantie ni de son bien ni de ses actions, cherche à se mettre à couvers de la catastrophe qui le menace par une fuite précipitée, dont les suites ne lui sont pas moins préjudiciables. Le noble menacé en tout lieu, a trouvé sa sûreté loin de sa patrie, et au prix de la spoliation de ses biens hautement proclamée et le fonctionnaire public a dû abandonner l'exercice de ses fonction pour ne point devenir l'instrument des institutions antisociales.

Tel est, Sire, le tableau déchirant de la situation de notre patrie que nous osons dérouler devant les pieds du trône de Votre Majeste Impériale en Vous suppliant très humblement de daigner prendre en considération l'état déplorable où se trouve notre malheureuse patrie à fin que nous puissions, Sire, sous vos auspices voir succéder le calme à l'orage et restaurer les institutions dont nous avons joui jusqu'ici, et dont Votre Majesté Impériale est le clément protecteur.

Nous sommes
Sire
De Votre Majesté Impériale

Cronstadt
le 30 Mars V.S.
1821

Les très soumis et très
fidelles serviteurs

Hilarion Evêque d'Ardjeasi, Gregoire Balliaono grand Dvornique, George Philippesco grand Dvornike, Gr. Philippesco grand vestiar, Constantin Samurcas grand dvornik, Ἀλέξανδρος Γκίκας μέγας βόρνικος, Δημήτριος . . . μέγας βόρνικος, Em. D. Arghirople Logothète, Nicolas Vacaresco grand Dvornik, Δημήτριος Χρυσοσκουλαῖος μέγας λογοθέτης, Manuel Balliano grand Logothète, Nicolas Mavro grand Hatman, Νικόλαος Γκίκας μ[έγας] βόρνικος.

Arhiva Min. Externe U.R.S.S., Moscova, Cancelaria nr. 12369, f. 27—28, 35.

A N E X Ă
la documentul nr. 271

7312 — 21 Avril 1821

(une annexe)

Cronstadt le 30 Mars 1821

Monsieur le Comte,

Nous avons l'honneur de transmettre ci-joint à votre Excellence une supplique à l'adresse de Sa Majesté l'Empereur contenant l'exposé de la situation où les insurrections éclatées en dernier lieu placent notre malheureuse patrie.

Connaissant les principes qui forment la base de la conduite de Votre Excellence, nous avons espéré que vous voudrez bien intervenir auprès de Sa Majesté Impériale à fin qu'Elle daigne donner Suite à l'humble prière que notre requête expose, parfaitement analogue à la haute protection que Sa

Majesté l'Empereur accorde à notre Pays et aux grands principes d'humanité qu'Elle professe.

Veillez bien agréer l'assurance des sentiments de respect et de haute considération avec les quels

Nous avons l'honneur d'être

Monsieur le Comte

De votre Excellence

Les très humbles et très
obéissants Serviteurs

Hilarion évêque d'Ardghessi

Grégoire Philipesco et Grégoire Balliano

Constantin Samurcas, George Philipesco

Δημήτριος Χρυσοσκουλαῖος

*Αλέξανδρος Γκίκας, Δημήτριος ...

Emanuel D. Argirople Log. Manuel Balliane

N ... Mavro

Nicolas D. Ghica

Arhiva Min. de Externe Moscova, Cancelaria nr. 12369, f. 23.

272

[31 martie 1821]

Tudor Vladimirescu face cunoscut boierilor refugiați la Brașov scopurile răscoalei și le cere să colaboreze cu boierii rămași în țară.

Prea cinstiților veliți boeri ai Valahiei.

Cu multă plecăciune sărut mîinile dumneavoastră.

Cred că v-ați încredințat pînă acum de dreptatea celor începute de mine, de gîndurile mele fără patimă, pentru că eu nu caut cevași pentru mine, ci mă îngrijesc de binele patriei și de fiii ei sărmani, cari au rămas cu desăvîrșire goi din pricini știute dumneavoastră. Nici unul din ei n-a mai putut răbda suferințele, pe cari pînă acum le-au îndurat. De aceea toți s-au hotărît sau să moară sau să-și cîștige dreptățile lor, însă nu de la aceia cari sînt făptuitorii înpilării (trebuie să se înțeleagă domnii fanarioți)¹, nici prin mijlocirea lor, fiindcă tot poporul a aflat de unde veneau suferințele, adică a aflat că ele se aduceau chiar de ei înșiși, și chiar dacă se dădeau oarecari foloase pentru popor prin mijlocirea lor, poporul nu avea în realitate nici un folos sau ușurare.

¹ Nota lui I. Iacovenco.

Despre acestea și despre toate cele ce se petrec aici au scris boierii jalbă către Sublima Poartă¹ și au trimis-o solului Rusiei, excelenței sale baronul Stroganov, spre a o preda Porții. Poate ca această jalbă să-și aibă urmare și să se dea voie, după dorința boierilor, să se arate cu deamănuntul Porții starea jalnică a poporului. Vrăjmașii noștri, totdeauna porniți spre înpilări, au supt singele sârmanilor locuitori vreme de aproape o sută de ani. Poate că ei și acum vor găsi mijlocul, pentru satisfacerea intereselor lor, să isbutească întrucîtva a împiedica acțiunea binefăcătoare a unei asemenea jalbe.

Fiindcă boierii totdeauna au fost în neînțelegere, ceea ce a ținut pînă acum, ei (domnitorii) și s-au folosit de aceasta totdeauna și împreună cu boierii au adus țara noastră într-o stare atît de jalnică. Răul ce vine din neînțelegerea dintre voi îl vedeți și voi înșivă foarte bine și dacă vreți să faceți bine pentru toată lumea, atunci siliți-vă să vă uniți și să vă înțelegeți cu boierii rămași aici, fiindcă, lucrînd împreună, veți dobîndi liniște și odihnă în casele voastre, iar poporul ușurare și cîrmuire părintească. Nu mai este însă cu puțință ca poporul să sufere și de aci încolo silniciile răufăcătoare săvîrșite pînă acum asupra lui; el s-a hotărît ca mai degrabă să piară cu totul decît să rabde povara îndurată de el pînă acum.

De aceea, cu toată plecăciunea, vă rog să fiți binevoitori și să vă uniți spre a lucra împreună pentru binele obștesc, cu atît mai mult cu cît acum dumneavoastră n-aveți pe nimeni care să facă asupra dumneavoastră vreo silă sau să se opuiе dumneavoastră în privința bunei stări a sârmanului popor, pentru care aveți a da socoteală înaintea lui Dumnezeu, dacă îl veți lăsa și acum în aceleași suferințe, pe cari le-a îndurat pînă acum. Dumneavoastră aveți multe mijloace de a scăpa de vrăjmașii noștri și nădăjduesc că nu veți lăsa aceasta fără băgare de seamă, ca oameni în stare de a judeca, știutori în ale științei și pricepuți în ale politicei, cunoscători și ai puterii imperiului mijlocitor și ai intereselor Porții. Lucrați, fiindcă acum e vremea potrivită a dobîndi de la Înalta Poartă pentru popor dreptățile lui legitime.

Vă trimit pe lingă aceasta, în copie, atît jalba către Poartă, despre care fac arătare mai sus, cît și scrisoarea către împăratul Alexandru, pentru ca dumneavoastră să aveți știre de toate cele ce s-au scris de aici și pentru ca să puteți fi în aceleași gînduri. Poate ca Dumnezeu să ne scape din mîinile celor cari ne vatămă țara noastră și ne pradă drepturile noastre.

De aceea cu toată căldura vă rog pentru aceasta împreună cu sârmanul popor prădat, aflător cu mine, rămînînd cu multă plecăciune a dumneavoastră prea plecată slugă,

Theodor

I. Iacovenco, *Moldova și Țara Romînească din anul 1820 pînă în 1829*, St. Peterburg, 1834, II, p. 34—36; E. Virtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 95—97. Anexă la o scrisoare din 9 aprilie.

¹ Arzmagzarul din 27 martie.

[Sărata,] 30 martie 1821

Lambru Plășcoianu comunică ispravnicilor de Buzău că pogonarii refuză să lucreze via de la Sărata a biv vel vornicului Iordache Filipescu.

Cu plecăciune mă închin dumneavoastră

Înștiințez dumneavoastră că trimițind om într-adins la pogonari ca să-i aducă să lucreze via dumnealui biv vel dvornicului Iordache Filipescu ce o are aici la Sărata, mi-au adus răspuns că nu să supun a lucra via, zicînd că li s-au poruncit de acolo să caute dă conace și alte trebi ostășăști, iar în viile boierești de să vor găsi lucrînd, li să taie mîinile. Și cu toate că eu aceasta nu am crezut-o, și pentru ca să știu ce urmare să fac de lucrarea viilor, de aceea mă rog dumneavoastră să am cinstit răspuns de asta, după cum arată rumîinii. Sau de nu, să mi să trimiță o poruncă a dumneavoastră cătră toți pogonarii de a veni în lucrul vii¹.

Și cu plecăciune sînt al dumneavoastră plecat și slugă

Lambru Plășcoianu

1821 mart 30

[Adresa:] Întru cinstită mîna dumnealor boierilor ispravnici ai acestui județ Buzău, cu cinste și multă plecăciune.

Acad. R.P.R.; doc. CL/39. Orig. rom.

¹ Într-o altă scrisoare, din 3 aprilie, Plășcoianu se plînge din nou împotriva pogonarilor « ce au arătat nesupunere asupra datorii lor » și cere un slujitor ca « să-i aducă la lucrul vii, făcîndu-i și pildă altora » (Acad. R.P.R., doc. CL/46).

Un caz similar, la viile vistieresei Candinca din același județ, unde rumîinii de asemenea « nu vor să se supui » (același pachet, doc. 51).

Locuitorii din Cacaletți (Vlașca) recunosc în ianuarie 1828 că au sădit vii și și-au făcut moară « vreme de răzvrătire fiind și de capetele lor aflîndu-să au făcut aceasta împotriva bunii orînduiei urmare ». Aceiași « încă din anul răzvrătirii vînd vin pe la casele lor », fără aprobarea epitropiei spitalului Pantelimon « și toți ceilalți lăcuatori clăcași după această moșie, nu se supun a-și răspunde dreptele adeturi ale moșii, după pravilă, ci cu pricinui deșarte pricinuiesc zădărnicii » (Acad. R.P.R., doc. CCCLXXIII/147,148).

Alte documente de la sfîrșitul anului 1823 arată că și locuitorii de pe moșiile Morunglavu, Bărbărești și Oboga ale spitalului Pantelimon au refuzat să presteze claca pentru anul 1821 și au fugit de pe moșie (același fond, doc. 61, 62, 91, 92, 109, 144—146; *Arhivele Olteniei*, XXII (1943), p. 125—130).

Țăranii de pe moșia mănăstirii Bîrnova au ars în 1821 gardurile de la via mănăstirii, încît a rămas poiană (Arh. St. Buc., M-rea Neamț, doc. XCVI/38).

31 martie 1821

Lambru Plășcoianu și Ioan logofătul raportează ispravnicilor de Buzău că satele s-au risipit și că ei se găsesc în imposibilitate de a îndeplini poruncile primite.

Cu plecăciune ne închinăm dumneavoastră

Am priimit cinstită porunca dumneavoastră și cele coprinzătoare am înțeles. Și, pă lingă celelalte, văz că ești dumneata supărat pentru că nu am venit pă urma dumitale în plasă. Ado-ți aminte că am fost făcut arătare dumitale pricina de ce nu viu, că chiar cu dumneata aici, umbla volintirii să-mi tragă pă omul mieu la o parte, cu un sul, să-l dăsparță dintre noi și să-l bată, după cum au bătut și pă Grigore, nepot[ul] postelnicului Vlad de halè, și acum pătimeste. Și după arătarea ce am făcut pentru numitu, dumneata nici un davagealic, sau a li să da vreun nezam nu am cunoscut. Asemenea putea să schilivească și pă acest logofăt Gheorghe și vreo nădejde de la dumneata după cum am văzut de a-l scăpa nu aveam, mai virtos că eu am fost și hotărit de dumneata de a veni pîn satele cele de din sus a porni rămășița zaherelii conacului, precum am și pornit-o toată du prin toate satele ce au fost pă loc. Dar de să va fi istovit satele, nu știm, că nu sînt pă loc să le căutăm teșcherelile; că mai toate satele s-au depărtat du pîn prejur, ajungînd din lăcuitori unii și în județe streine. Am vrut pă cîteva sate să le poprim pă loc, și nu s-au supus, sărind cu zurbă asupra noastră. Noi cu doi-trei slujitori, ce puteam de a le sta împotrivă? Că dumneata ai fost sîngur aici în plasă și ai cunoscut pornirea cugețului lor. Că pă de o parte îi aduceam în sat, și pă de altă să ducea. Și vedem că iarăși crezămînt nu ni să dă, încă mă și dojănești că înștiințez prăpăstii. Eu după povățuirea dumneavoastră am înștiințat ceea ce am auzit, căci aveam doi slujitori în satu Țuguiatu și în Luciu, ca să facă cară pentru încărcatu finului ce am fost poruncit să-l trimiță. Încă și pornise carăle din Luciu, și viind acel om cu acea vorbă s-au pus în pricina slujitorilor săteni și n-au mai pierdut vreme, ci pă dată încărcînd au și plecat. Și dă vreme că înștiințările mele sînt neadevărate, puteți dumneavoastră acum a vă rîndui om într-adins să cerceteze de este vreun sat pă loc. Ci de acum înainte n-oi mai înștiința și voi tăcea. Cu toate că cu adevărat nu este nimic, dar din părerea lor nimenea nu-i poate aduce la cunoștință, și mijloc dă a săvîrși poruncile dumneavoastră, precum ni să poruncește nu mai este, pînă cînd nu să va face vreo economie de către dumneavoastră a să aduna toate satele pă la locurile lor. Astăzi, viind spre satu Metelcu, am dat în huza volontirilor¹, că au călcat băjănia dumnealui postelnicului Vlad. Și cînd noi am proftaxit în sat, apucasă

¹ În text: bolontirilor.

oamenii dumnealui ciomege și nu i-au îngăduit să facă vreo răutate, ci au fugit fiind numai șapte inși.

Și cu plecăciune sîntem ai dumneavoastră plecați slugi

Lambru Plășcoianu, Ioan logofătu

1821, mart 31

[Adresa:] În cinstită mîna dumnealor boierilor ispravnici acestuie județ Buzău, cu cinste și cu plecăciune.

Acad. R.P.R., doc. CL/41. Orig. rom. cu pecete inelară în ceară roșie.

275

[București,] 31 martie 1821

Tudor Vladimirescu cere divanului să instituie la Cotroceni un tribunal special din trei judecători ca să judece netrebnițiile și hoțiile făptuite de panduri.

Către prea cinstitul divan al prințipatului Valahii.

Fîndcă mulți, atît din ostașii adunării obștii cît și din cei după dinafară, s-au abătut la netrebniții nepriimite dreptății, poprite de către dumnezeire și nesuferite omenirii, dintre carii, cîți s-au prins, s-au și luat cuviincioasa pedeapsă și deapurarea alergăm după unii ca aceștia, de a să șterge cu totu nu numai fapta ci și auzirea¹; ca niște pricini dar ce urmează a să teorisi pravielnicește și sînt vreo cîteva aduse aici la Cotroceni, mă rog prea cinstitului divan ca să binevoiască a să sistisi un pretorion aici de trei boiari judecători din ai cremenalionului, cu un condicar vrednic de a cerceta pricinile care sînt venite și vor mai veni de acum înainte. Că i-aș fi trimis cu pitac către prea cinstitul divan, dar fiind din ostași, să dă pricină celorlanți și mai vartos acolea în oraș nici că este vreo pază precum să cuvine ca să nu scape, aflindu-să și mulți împotrivoritori acolo, cari să poate a-i lua din mîna judecăți. Iar de aici, după ce li să vor hotărî pedepse de către judecată, prin ajutoru mieu pot a să și trimitte la locuri tari.

Și cu multă plecăciune sînt al prea cinstitului divan prea plecată slugă.

Theodor

1821, martie 31¹

E. Virtosu, *T. Vladimirescu. Glose* ..., p. 93—94.

¹ În aceeași zi cînd face propunerea pentru instituirea tribunalului, Tudor a dispus să se vestească în tot orașul că orice locuitor este autorizat să prindă și să-i predea spre pedepsire pe orice fel de ostaș, care s-ar deda la jaf și la silnicii (*Hurmuzaki*, XX, p. 603).

31 martie 1821

Alexandru Ipsilanti cere căimăcămiei să intervină la pașalele de la Dunăre să nu intre cu armata în țară, deoarece se duc tratative între Rusia și Poartă pentru ca eteriștii să depună armele.

Messieur les Caimacams!

Les droits assurés par les derniers traités à S.M. l'Empereur de Russie à l'égard des deux Principautés, m'ont forcé de porter à sa connaissance les vues, les démarches et la position actuelle de toute la nation, ainsi que le danger qui menace ces Principautés si elles devoient être livrées à des armées ennemies et devenir le théâtre de la guerre. Sa Majesté, tout en désapprouvant les démarches de la nation, a cependant, afin d'obtenir la tranquillité désirée, et d'assurer la concorde publique, chargé S.E.Mr le Comte de Capodistrias de faire connaître à la Porte par son Ministre Mr. le Baron de Strogonoff les propositions que je lui fesait pour l'utilité et le bien-être de la nation, et qui devront être accordées pour que nous puissions déposer les armes. C'est ce que j'écris aussi aujourd'hui à Mr. le Baron en lui fesant connaître les désirs que nous exposons à S.M.l'Empereur, et j'attends ses réponses sans avancer vers aucun point ennemi; et c'est ce que je porte également à Votre connaissance en Vous priant d'engager les Pachas au delà du Danube de ne point entrer dans ce pays. Mais si au contraire on allait fouler aux pieds tous nos droits, exempt de toute responsabilité, pour les suites que cela pourrait amener, je me verrai forcé de défendre ces droits en me défendant moi-même.

Votre dévoué frère

Alexandre Ypsilanti

Le 31 Mars 1821 v. st.

Prokesch-Osten, *Geschichte des Abfalls der Griechen...*, III, p. 71—72. Publicat în trad. rom. de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 107—108.

277

Bîrlad, 31 martie 1821

Doi boieri din Bîrlad cer marelui vornic Costachi Conachi sfaturi asupra celor ce trebuie să facă și îl înștiințează despre întîmplările de acolo și despre atitudinea locuitorilor.

Cătră cinstit dumnealui vel vornic Costachi Conachi. Boierii din Bîrlad.

Ca pe un pîrtinitoriu locurilor acestora, mai cu deosăbire întru toată pe...¹, atît de mare am socotit datoria d-tali că adivărul spre binile obștesc trebuie a-l dezvăli¹ în orice prilejuri, cît din partea noastră să cuvine a da crezar[e]...¹ sfinte socotințe și sfătuirii obștii pentru părțile de giosu...¹ ale...¹

Așadar...¹ în pricinile nestrămutării di pe loc din casele noastre în prefacirile aceste mai din urmă a vremilor ce dumneata ne-ai pus înainte ca o

¹ Doc. rupt.

sfânt[ă] și nestrămutată a ni cunoaște (socotița dumitale, nerămîindu-ne îndoială că adivărul acesta trebui să fii, ca unul ce) d-ta mai departe decît noi privind aceste ne-ai zis ; și pe această sfătuire răzîmîndu-ne, noi nu ne-am strămutat, dar am fost și pricină ca nici unul din lăcuitori să nu să miște și nice măcar din lucrurile sale nime să-și tragă. Căci în ori și ce vremi de tulburări ale obștii, noi cu toți am stătut cu chipurile cuviincioasă di-i întorcem din a lor socotiți, puindu-le și acesta înainte, că pe aice un străin fără dureri de părțile acestea au trecut, zicîndu-ne ca să urmăm aceli ce noi zicem vouă ; la care nu ne-am arătat neascultători, ce, boieriu pămîntean și care știți că în toată vreme tuturor: noaă și voaă, ne-au fost mai cu priință, și așa toate să potolê și să liniștê. Acum însă o de-obștii auzire ce s-au revărsat în știința tuturor, toate au răzvrătit, că atît cinstitul consulat. . . ¹ din Iași cît și din vechilii lor din pămîntul Moldavii și al Țerii Muntenesti canțălarile și alte a lor calabalicuri au trecut piste hotără, răzleți sînguri și. . . ¹ acum ar sta gata după vremi, cum și o samă din boierii cei mari patrioți din Iași, cu toate fameliile, au trecut din a-stînga Prutului, deși supt deosăbite pricini, dar atît dumnealor, cît și fameliile dumnealor dimpreună cu avere și-au sigu[rip]sit !

Aceste auziri, arhon vornice, au pricinuit și pricinuiesc mare neodihnă obștească, pentru care de la d-ta așteptăm adivărul a-l auzi și povățuire a lua, ca unul ce pentru multe ești dator a-l dizvăli giosănilor, mai cu prisosință: întii, născut și crescut fiind în părțile aceste, și al doile: că ești unul dintr-acei cari să numesc părinți al patrii și păzitoriu datoriiilor d-tali.

După toate aceste, am luat înștiințare că tîrgul Huși au început a să spargi pe lîngă întîmplările arătate și prefacerile din zi [în zi. . . ¹ Din parte oștenilor, cu toate că adivărul poate fi și. . . ¹, cu deosăbire avem de turci, numai focul pîna acum, iar dizbrăcare au urmat din început ; și acum au început a lucra și sabiia, căci au adus trei [jîdovi tăieți] de oșteni aice în tîrgu Bîrladului, de a căroră videri, iarăși poți d-ta socoti ce deznădăjduire au adus obștii. Și, dar, la d-ta întii ca un rînduit spre îndreptare acestor pricini cerim punire la cali, căci noi stăm foarte prost și lăcuitarii gata într-ascunsu a-și siguripsi viața și mica lor stare.

Așteptăm dar cît de în grabă răspunsu d-tali, după care formarisindu-ne să ne punem și noi la cale.

Ioan Grecianu, agă

.....² spătar

31 mart. 1821

Bîrlad.

Jîdovii i-au omorît la satul Negulești din țînutul Tecuciului, și i-au adus morți în Bîrlad.

Arh. St. Iași, doc. DLXXXVII/2. Orig. rom.

¹ Doc. rupt.

² Semnătură indescifrabilă.

Iași, 31 martie 1821

Mitropolitul Moldovei confirmă consulului Rusiei primirea anatemei patriarhului și-l asigură că va lua toate măsurile necesare.

Monsieur,

C'est avec la joie la plus parfaite que je viens de recevoir la lettre que vous m'avez fait l'honneur de m'écrire, sur la demande que la Sublime Porte a faite à Son Excellence, Monsieur l'Envoyé et Ministre Plénipotentiaire de Sa Majesté l'auguste autocrate de toutes les Russies, près la Sublime Porte, Baron de Strogonoff, ainsi que le paquet à mon adresse de Sa Sainteté le Patriarche, que je me suis empressé d'accueillir et de lire avec la plus scrupuleuse attention.

Mes opinions sur cet article sont d'accord avec la publicité que le ministère Impérial professe, et mes idées conformes aux exhortations et anathèmes ecclésiastiques que sa Sainteté le Patriarche a voulu promulguer, je ne manquerai donc pas de m'acquitter à la lettre des ordres qui me sont prescrits, en leur donnant une publicité solennelle, et d'employer en même temps, par la direction spirituelle, tous les moyens pour ramener au devoir tous les sujets égarés, si toutefois il s'en trouvait dans le troupeau qui m'est confié.

Indépendamment des ordres qui me sont prescrits, j'ai traduit en langue nationale les anathèmes ecclésiastiques, et je leur ai donné la plus grande publicité, en en distribuant des copies aux ecclésiastiques subalternes répandus dans les villages de tous les évêchés Moldaves, pour être communiqués aux habitants. J'espère qu'à l'aide de Dieu la tranquillité des esprits égarés s'il y en avait, sera bientôt rétablie sur tous les points; car le peuple Moldave, ne connaît d'autres armes, que les instruments, dont il se sert pour cultiver la terre, et se tient dans les bornes de l'obéissance et du respect.

Je vous supplie, de faire parvenir à sa destination ma réponse à sa sainteté le Patriarche ¹.

Veillez bien, Monsieur le Consul, agréer l'assurance de la continuation de l'estime la plus parfaite et de la plus haute considération, avec lesquelles j'ai l'honneur d'être

Monsieur le Consul
 Votre très humble et très
 obéissant serviteur
 [Veniamin]
 Iassy, le 31 mars 1821

Muzeul de istorie a Partidului, fondul Saint Georges, necatalogat.

¹ Mitropolitul Veniamin răspunde patriarhului la 1 aprilie, arătând că în rîndurile eteriștilor nu sînt înrolați moldoveni și că s-au luat măsuri pentru înăbușirea răscoalei (Acad. R.P.R., doc. DCXLIX/97). În aceeași zi el a dat dispoziții în eparhii să se citească blestemul în toate bisericile (aceiași pachet, doc. 91; foaia volantă 315/1821. Publicat de C. Erbiceanu, *Ist. Mitr. Mold.*, p. 116).

[31 martie 1821]

Jalba boierilor moldoveni către Înalta Poartă pentru jafurile și pagubele pricinuite de eteriști și pentru îndepărtarea grecilor din țară.

[31 martie 1821]

Durerea răni pricinuită nouă de către stricăcioasă împărechiere a apostatilor greci, ce s-au obrăznicit a ridica arme și cu cumplire a vătăma pământul acesta al Moldovei, ne silește să cutezăm a năzui și prin întinderea umilitelor glasuri acelor care ne aflăm după împrejurările timpării, cu plîngere să cerem ascultare de la înalta milostivire a mării și prea puternicei împărății. Primește prea puternice și mult milostivule împărate ascultarea tînguirii norodului Moldovei, care de la moși și strămoșii lor au avut și au pravile în suflete a păzi curățenia credinței și a supunerii către pragul prea puternicei mari împărății. Acest norod pururea supus către datorii lor, totdeauna au avut pironiți ochii săi la domnii orînduiți după vreme în oblăduirea pământului acestui și pînă la un păr fără de nici o împotrivire au plinit oareșcare poruncă s-au slobozit în țară, prin rînduele sub pecetea domnilor, fără să-și deschidă glasul său să facă vreo întrebare de sint toate cu știință și porunca prea puternicului împărat, măcar de s-au și văzut și s-au ispitit în faptă din nou izvodită multe feluri de dări în bani și în havalele, cu multă greutate a țării, și precum la toate aceleași nu s-au arătat cu cea mai mică împotrivire nici într-o vreodată, asemenea și pentru paza pământului acestui au avut întemeete nădejdele sale iarăși la domnii oblăduitori țarei. Nenorocirea însă a nevinovatului acestui pământ s-au deșărtat deodată tocmai în sînurile păcei și a liniștirea, pentru că la trecuta lună februarie fără de veste ne-am găsit năpustiți de o sumă [de] greci și arnăuți cu toți înarmați atîta în capitala țării orașul Iași, cît și la Galați, Focșani, ce sint pe marginea țării despre Dunăre, cari cu armele în mîni au săvîrșit o cruzime fără pildă vreodată în pământul acesta și urmînd pretutindeni aici în țară spaimă, deznădăjduire și a ticăloșiei nevinovatului norod, siliți au fost cea mai multă parte a fugi și a să împrăștie cu singura știință lor pe unde au putut, lăsîndu-și stare și avuție în risipa și prada apostatilor, căutînd fieșcare ca să-și apere macar viața despre înrăutățiți vîrsători de sînge din deznădăjduire. Pentru care cu lacrimi puind înaintea pragului prea puternicîi împărății nevinovăția noastră, cu umilite glasuri cerem milostivirea vindecării ranelor, întru care cumplit ne ticăloșim. Tinde mîna cea puternică și ne miluiește cu punerea în bună rînduială, ca să vețuim sub umbrirea pragului prea puternicei împărății în sînurile păcii și a liniștirea și cu lesnire să putem plini toate datorii curatei supunerii noastre către prea puternica și hrînitoare împărăție. Milostivește-te, prea puternicule mare împărate, ascultă glasurile nevinovatului norod și hărăzește nouă prin înalt vrednic de închinăciuni înalt hatișerif pronomiile obiceiurilor, ce din vechi au avut norodul Moldovei, care din vreme în vreme s-au pierdut mai de tot ființa lor din întrebunțările cele rele a domnilor greci, ce au fost orînduiți oblăduitori pământului, căci nu am fost slobozi nici putincioși a înfăoșa jalbele noastre către pragul prea puternicei împărății,

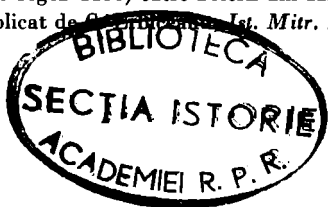
cu arătarea durerilor asupritoare. Și pe lângă aceste, să fie milă prea puternicii împărății a ne milui cu dezrădăcinare din pământul acesta și niciodată a mai locui împreună cu noi grecii și arnăuții, cu înstatornicire de case și alte acareturi; să fim miluiți și puși la cale și pentru pagubele și cea de istov sărăcie, ce ni s-au pricinuit de această vătămatoare urmare a apostaziilor, întorcându-se măcar cevaș din păgubirile noastre, cu averile ce au în pământul acesta; să fim miluiți a ni se da în purtare de grijă a noastră, pămîntenilor, toate mănăstirile cu moșiile lor, ce sînt în pământul acesta făcute din în vechime, din moși și strămoșii noștri, pentru sprijinirea și miluirea săracilor patrioți și pentru dania din veniturile lor subt nume de embatic la Ierusalim, la Sinae și la Sfetagora. Aceste mănăstiri cu moșiile lor să ni să dea pe socotința patriei și ne îndatorim ca și embaticul legiuit la locurile hotărîte și miluirea săracilor patrioți, după hotărîrea daniilor vechi, să urmeză cu nezmintire, căci de cînd au intrat aceste mănăstiri în minile călugărilor greci, nu numai că acele miluiri au lipsit cu totul, dar încă le-au supus și subt grea sarcină de datorie. Să fim miluiți a ni se da voie ca, după vechile obiceiuri a pământului, să ne alcătuim pravile în limba patriei, hotărîtoare la tot felul de pricini, după care să urmeze cu nestrămutare judecățile și toate orînduielele pământului, ca să nu urmeze mai mult întrebuițarea cea rea și voia cea slobodă a domnilor oblăduitori. Să fim miluiți a ni se da voie ca, cu boeri aleși hotarnici și cu ingineri să se hotărască toate moșiile din pământul acesta pe glasul scrisorilor vrednice ce va înfătoșa fieștecare moștean și a se stîlpi cu sămne despărțitoare; să fim miluiți, ca în purtarea tuturor trebilor în patrie să fie orînduiți de către domnii oblăduitori ai țării din toate neamurile de boieri pămînteni, cari vor fi vrednici a ocîrmui cu dreptate și bună orînduială pe săracul norod.

Să fim miluiți a ne se orîndui domn oblăduitor pământului, după vechile miluiri a prea puternicii împărății, din însuși neamul moldovenesc, pre care obștea îl va alege, pe temeiul credinței și a închinăzării a tuturor pămîntenilor, care domn va avea toată supunerea către pragul prea puternicei împărății, oblăduind norodul după hotărîrea pravililor, obiceiurilor pământului, avînd și capichiaele din boierii pământului, cari să stea în Țarigrad întru săvîrșirea trebuințelor țării. Cu aceste miluiri ne rugăm, prea puternicule și mare împărat, să hărăzești prin înalt vrednic de închinăciuni sfînt hatișerif pe norodul pământului Moldovei, credincioasa raia, chelerul a prea puternicei mare împărății.

La pragul prea puternicei și milostivei împărății credincioasele și supuse raele a Moldovei¹.

V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 102—104.

¹ Jalba a fost trimisă pașei de Brăila ca să o expedieze la Constantinopol, împreună cu o scrisoare a boierilor către patriarh căruia îi cereau să sprijine jalba (*Hurmuzaki*, XX, p. 601). Iusuf pașa de Brăila confirmă primirea acestui arz și înștiințează că l-a trimis la Poartă, în scrisoarea sa din 26 aprilie 1821 (23 regeb 1236) către boierii din Iași (*Acad. R.P.R.*, pach. MXLI (fost ms. rom. 2811), f. 356. Publicat de *Revista Ist. Mitr. Mold.*, p. 103—104).



Redactor de carte: Neonila Peatnițchi

*Dat la cules: 2.06.1959. Bun de tipar: 3.09.1959. Tiraj: 1000 ex.
Hârtie semivelină 65 g. m². Format 16/70×100. Coli editoriale 32,4.*

Coli de tipar 27³/₄. A. 0307/1959.

Indicele de clasificare pentru biblioteci mari: 9 (498) (001—12)

Indicele de clasificare pentru biblioteci mici: 9 (R)

Tiparul executat sub comandă nr. 800 la Întrepr. Poligrafică nr. 4.
Calea Șerban-Vodă nr. 133 — 135, București, R.P.R.

1987

(2)

VERIFICAT
1987

E R A T A

La pag.	rîndul	în loc de:	se va citi:
15	10 de sus	ξ	ῥ
56	3 de jos	1821	1812
119	4 de sus	ἄλος ὁ λαός	ὄλος ὁ λαός
158	8 de jos	ἐτέρας εὐδείξεις	ἐτέρας ἐνδείξεις
179	11 de sus	κατάστιχον παστικόν	κατάστιχον παστρικόν
225	4 de jos	γρ[ύσα]	γρ[όσια]
242	5 de jos	consulatul	consulaturi
285	3 de jos	2216 σς 301.	2216 c, f. 301.
301	17 de sus	intimplarea	intimpinarea
306	17 de jos	διὰ χείαν	διὰ χρείαν
361	2 de sus	că ai țării	dă ai țării
368	3 de sus	porra	pourra

708 p